Skjalden sang fredssangen og slaget stoppede ...

Bemærkninger til dansk fredsmusiks historie

Dette er den første af en række udsendelser om dansk fredsmusik eller fredssange på dansk produceret af redaktør Holger Terp, Det danske Fredsakademi. Tak til medlemmer af Aldrig mere Krig, the Campaign for Nuclear Disarmament, Fredsakademiet, Kvinder for Fred, Musikafdelingen, Det kongelige Bibliotek og Syddansk Sang- og Visecenter for bidrag og kommentarer. Specielt tak til Birgitte Arrenakke, Gudmund Auring, Aase Bak-Nielsen, Erik Clausen, Ronald Cohen, Finn Ekman, Ruben Engelhardt, Henning Fisker Langkjer, Geert Grønnegaard, Ruth Gunnarsen, Michael Hardinger, Arne Herløv Petersen, Jesper Jensen, Rune T. Kidde, Poul Krebs, Bente Kure, Fin Alfred Larsen, Lizette Lassen, Erik Lau Christensen, Henrik Lund, Eddie Van Lüthje, Karin Macko, Jørgen Manniche, Grete Møller, Ulla Neumann, Betty Nielsen, Poul Pedersen, Bo Richardt, Klaus Rifbjerg, Klaus Riis, Tamra Rosanes, Carsten Rütting Schweitz, Bo Schiøler, Erik Stinus, Inge Søborg, Hjørdis Varmer, Per Warming, Hans Aaen, Renè Aagaard og Vibeke Aagaard, hvis kommentarer, bidrag og venlige tilladelser bidrog til forbedringer af dette manuskript.

I disse stærkt subjektive udsendelser vil jeg, som den første her til lands, gennemgå den danske fredsmusiks historie og udvikling som den har afspejlet sig kulturelt og politisk, hvortil der er to hovedkilder til denne historie: Bogtrykte noder og sangbøger

samt grammofonplader. Det nyskabende i denne forbindelse er sammenkædningen af bogtrykte materialer og de forskellige musikalske medier. Skal man tro de akademikere og aktivister der gennem tiden har beskæftiget sig mere eller mindre seriøst med de danske fredsbevægelsers historie og udvikling, har sang og musik overhovedet ikke spillet en rolle i mobiliseringen af aktive medlemmer til bevægelserne og ved disse organisationers møder. Intet kan være mere forkert. Digterne, sangerne og akademikerne er blot indtil videre gået forbi hinanden. En advarsel: En del af den her omtalte ældre musik er sunget af uddannede sangere i et gammeldags sprog og i et noget langsommere tempo end nutidens sange og musik er fremført i, så nu er I advaret.

Afgrænsninger

Men inden musikken for alvor slippes løs er det nødvendigt at foretage nogle afgrænsninger, der samtidig begrunder valgene af musikeksempler til disse udsendelser.

For det første: Hvad er dansk og hvad er fredsmusik?

Siden middelalderens kongelige enevælde, nationalromantik og krige er Danmark geografisk skrumpet ind til en lilleputstat på alle måder og på alle områder. Dette kulminerer med den dårekistemodne udenrigspolitiske ageren under fredsforhandlingerne i London efter den tabte krig i 1864, hvor en stor bid af Sønderjylland tabes til østrigerne og preusserne - begivenheder, der bl.a. musikalsk er beskrevet i komponisten Emil Hornemans (1809-1870) udaterede og i dag stort set glemte "*Romancer, Sange og Viser: Sange fra krigsårene 1848-64*" og fortalt i den østrigske forfatter og pacifist Bertha von Suttners (1843-1914) verdensberømte og i Danmark i 1915 filmatiserede roman "*Ned med våbnene*".

Fredsmusik er propaganda[i]. Basta: Musik med en mening og holdninger. Nøjagtig på samme måde som nationalsange, militærmusik, kirkemusik og sangbøger reflekterer deres forskellige holdninger.

Multukulturelt har Danmark altid været.

I Danmark er der ud over dansk talt tysk, fransk, hollandsk, jysk (og andre dialekter), esperanto, latin, kurdisk, grønlandsk, færøsk, islandsk, norsk, svensk, tamilsk og tyr-

kisk samt alle de sprog der er fulgt med flygtninge og indvandrere. Er det muligt at finde danske fredssange på disse sprog, kan de også godt inddrages i sangbogen. Hvorfor en sangbog i denne informationstidsalder? Leder man efter musik online kommer der bemærkelsesværdigt meget kommercielt støj i søgeresultaterne er det min personlige erfaring.

Metode

Der er søgt efter bogtrykte noder, sange, skillingsviser, og sangbøger samt grammofonplader. Optagelseskriteriet her er om værket omtales som en sang eller med lignende synonymer – gerne med angivelse af en komponist eller melodi. Selve noderne udelades, da de ville få sangbogen til at svulme så meget op, at det ville være meget tidskrævende at hente det fra hjemmesiden. Fortløbende noter er faktanoter og slutnoter er referencer. Nogle af dateringerne af sangene kan være tvivlsomme på grund af ringe eller manglende kildemateriale. Efterhånden som der dukker suplerende oplysninger om sangene frem, vil de blive indarbejdet i sangbogen.

Blandt gennemgåede almindelige sangbøger er:

Arbejdersangbogen[ii], 1936, 1970, 1987
Folkets sangbog, 1947, 1989
Salmebogen, 1955
Sangbog udgivet af foreningen for højskoler og landbrugsskoler [Højskolesangbogen], 1902, 1930, 1972.

Dona nobis pacem, 1714

Her tænker jeg eksempelvis på den latinske salme eller kanon "Dona nobis pacem" – Giv os Fred; hvis melodi menes at stamme fra den italienske renæssance komponist Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525-1594) og som danske skolebørn sang efter besættelsen, efter at Donna nobis pacem publiceres i en svenske skolesangbog[iii]. Sangen, der også anvendes ved jul, kaldes på italiensk en fredskantate[1], og bruges bl.a. af den tyske komponist Johann Sebastian Bach (1685-1750) i *Messe i H mol* (BWV 232) fra 1714, samt, af en række senere klassiske komponister, herunder Per Nørgård. Kanonen er i Danmark medtaget i almindelige sangbøger efter 1980erne herunder i Fredssangbogen, 1983 og i Sange for fred, 1986 og den er internationalt indspillet på et halvt hundrede grammofonplader efter anden verdenskrig.

[1] Og på latin: Querela pacis - titlen på Erasmus fra Rotterdams "Tåbelighedens lovprisning"; middelalderens pacifistiske hovedværk fra 1509.

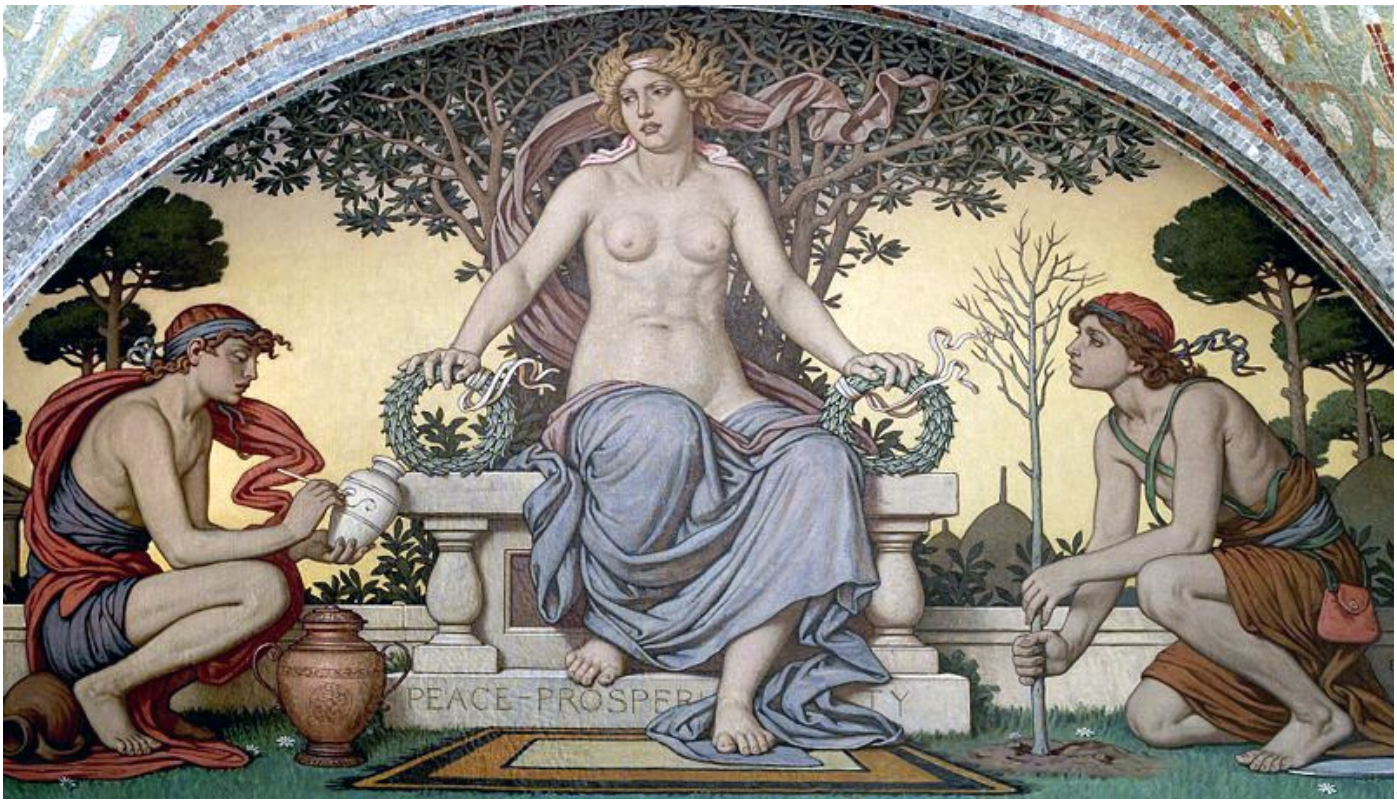
Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Er man ikke så stiv ud i latinen kan "Dona nobis pacem" synges på en række andre sprog som måske ligger mere for tungebåndet:

Daj nam mir
Dă-ne pace nouă
Donaci la Pace
Dona'ns la pau
Donne nous la Paix
Ge oss freden
Gebe uns Friede
Geef ons vrede
Gef okkar fríð
Giv os fred
Give us Peace
Δος μας την ειρήνη
Даj нам мир
Дай нам мир eller
תן לנו את השלום

Udsendelserne søger at vise, at danskerne igennem tiden har haft et bredt udsyn på dette område og at dette derfor reflekteres i disse programmer.

Hvad er fred for en størrelse? Vi lader lige spørgsmålet stå på skærmen et øjeblik. Er krigsbeskrivelser i sange nok til at de skal medtages eller skal teksten være erklæret pacifistisk? Skal vi medtage oversatte sange og udenlandske sange produceret i Danmark? Hvor rummelige skal vi være? Ved at have den sproglige afgrænsning dansk, udelukkes selvfølgelig al den gode udenlandske fredsmusik der ikke er oversat.

Hvad er fred?

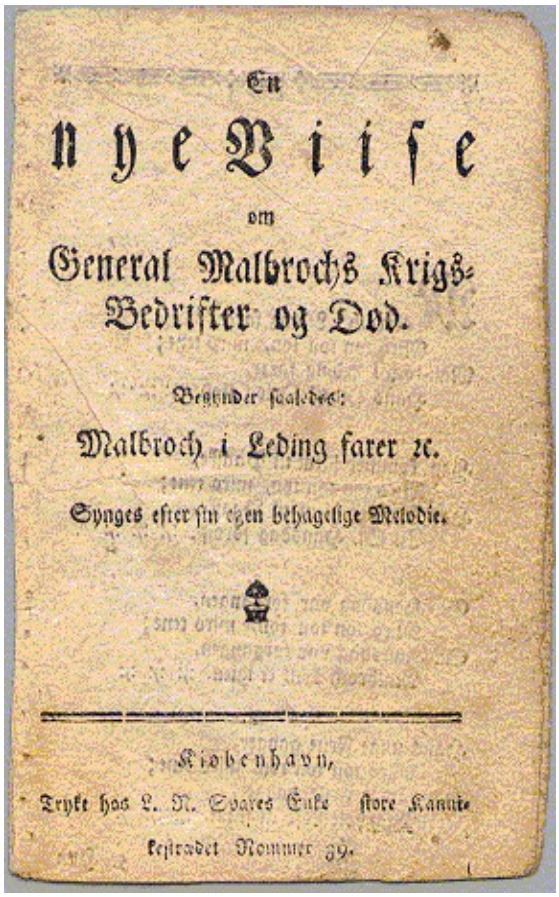
Fred kan være en del af international politik, jura og religion og er ofte én skøn sammenblanding af alle tre elementer fordi de også var årsager til krige. De gamle nordboer anså fred for den tilstand, hvor kornet gror, dyr får unger, børn fødes. Det hed i skålen: år og fred. Og det drak man så det påbudte juleøl på[iv]. År betyder på oldnordisk frugtbarhed. Retssikkerheden kom ind i fredsbegrebet med kirkefreden, kongefreden og kvindefreden i den tidlige europæiske middelalder. Det blev senere til folkeretten. De tidlige liberale fredsbevægelser ville den sociale proces: *folkenes forbrødring*, at skabe broderskab og venskab mellem fjender. Det lykkedes også delvist at få gjort denne politik accepteret. I dag er krige mellem visse nabostater såsom Danmark, Sverige og Norge utænkelige. Det var de ikke i middelalderen og i enevælden: kongernes diktatur.

I en af middelalderens tidlige ballader "Svend i Rosengård" beskrives krigens rædsler[v].

François de Guise er død i krigen, 1562

De folkelige eventyr og skillingsviser beskrev senere i middelalderen den almindelige modvilje til den forhadte soldatertjeneste og krigspligt. Malebrok døde i krigen og efterlod sig ikke andet end sin enke, uniform og våben hedder det i den meget lange franske spotte- og soldatervise fra det 16. århundrede. Malbrouck s'en va-t-en guerre.

Malbrough s'en va-t-en guerre
Mironton, mironton, mirontaine,
Malbrough s'en va-t-en guerre
Ne sait quand reviendra (bis)...

En
nye Viise
om
General Malbrochs Krigs-Bedrifter og Død.
Begynder saaledes:
Malbroch i Leding farer ꝛc.
Synges efter sin egen behagelige Melodie.
Kiøbenhavn,
Trykt hos L. N. Svares Enke store Kannikestræde Nummer 39.

Mironton er en ubestemmelig eller underlig person. Også navnet på en fransk bøfret.

Sikke et eftermæle at få, men virkeligheden er lidt anderledes i det her tilfælde: de franske soldater troede, at den kommanderende engelske general John Churchill, hertugen af Marlborough døde under slaget ved Malpaquet i 1709 under den spanske arvefølgekrig. Han døde af pest i sin seng. Børnesangen går med tiden i glemmebogen men dukker så op i forbindelse med den fransk-tyske krig 1870-1871, hvor den bruges pacifistisk. I Frankrig er sangen første gang bogtrykt mellem 1762 og 1778 i *Chansons, Vaudevilles et Ariettes Choisis par Duchemin og* nu er den kendt over hele Europa. Blandt relaterede sange kan nævnes: Bold General Wolfe.
Den danske bogtrykte skillingsvise er ældre end de trykte franske udgaver: Hvem der har bragt visen til Danmark vides ikke. Et forsigtigt gæt kunne være danske lejesoldater i Frankrig. Skillingsvisen er trykt i flere danske udgaver; først som *"Een nye Viise om General Malbrochs Krigsbedrifter og Død" i* Schiørring's "*Blandinger for Sang og Claveer - Som et Anhang til det første Bind*", Kiøbenhavn 1787[vi]:

Malbroch i Leding[2] farer,
Miro ton ton ton, miro tene;
Malbroch i Leding farer,
Hans Hu til Orlog[3] stod.
Han kommer hjem til Paaske,

[2] Leding: Krigstogter uden for landets egne grænser.
[3] Orlog plattysk: strid, krig.

Til St. Hansdag[4] forvist.

St. Hansdag var forgangen,
Malbroch kom ei igien.
Hans unge Frue ganger,
Paa høie Loft at staae.
Hun seer den unge Svend kommer,
I Sort saa var klæd.
Hvad Nyt, hvad Nyt fra Krigen?
Hvor gaaer det min Gemahl?

[4] Sankt Hans er det fordanskede helgennavn for Johannes Døberen, der skulle være blevet født den 24. juni. Den 24. juni kaldes derfor sankthansdag (Skt. Hans' dag), og eftersom man i nordisk tradition afholder højtider aftenen før, fejres sankthansaften den 23. juni.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Din Rosens Kind vil blegne,
Naar du mit Budskab hør.

Afføre din Skarlagen,
Og al din Prydelse.

Malbroch er død i Krigen,
Og lagt i sorte Jord.

Han blev til Graven baaren,
Af fire Høvedsmænd.

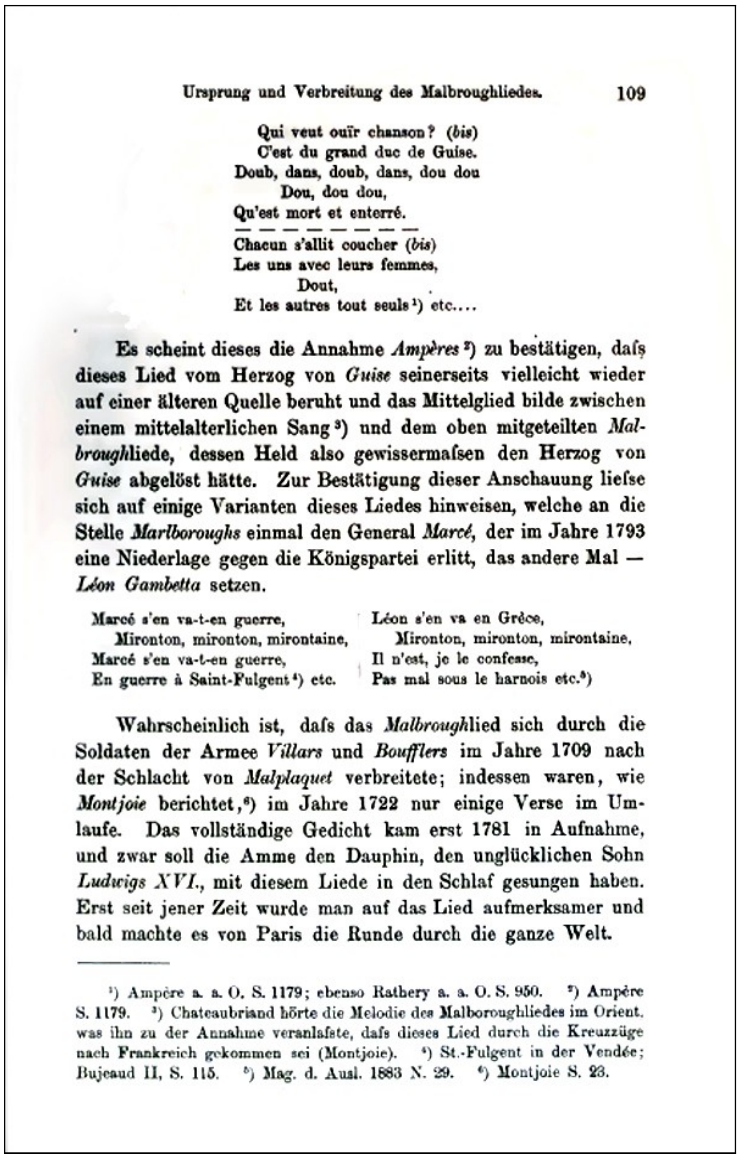
Den første bar hans Sabel,
Den anden bar hans Skiold.

Den tredie bar hans Harnisk,
Den fierde ingen Ting.

Der han til Graven var baaren,
Gik vi alle hiem igien.

Mænd gik med deres Qvinder,
Jeg eene gik igien.

Den oprindelige Malebrok menes at være den daværende franske hærchef og politiker, baron François de Guise (1519-1563), der blev myrdet under den første franske religionskrig efter en massakre han og hans soldater begik i Wassy i Champagne, hvor mere end 70 protestanter forsamlet til gudstjeneste i en lade blev dræbt og omkring 100 såret. François de Guise blev, ifølge den franske Wikipedia, dræbt året efter, for "*No contemporary poet would have sung, "Mallebrok died in the war," seeing that Marlborough died on a sick bed many years after the war had ceased. True the ballad is not synchronous with the event, but sprang from a far older period, and seems to have been sung at an earlier day about the Duke of Guise*", hedder det i historikeren Johannes Steenstrups (1844-1935) engelske afhandling the medieval popular ballad fra 1914.

Ursprung und Verbreitung des Malbroughliedes. 109

Qui veut ouïr chanson? (*bis*)
C'est du grand duc de Guise.
Doub, dans, doub, dans, dou dou
Dou, dou dou,
Qu'est mort et enterré.
— — — — — — — —
Chacun s'allit coucher (*bis*)
Les uns avec leurs femmes,
Dout,
Et les autres tout seuls [1]) etc....

Es scheint dieses die Annahme *Ampères* [2]) zu bestätigen, dafs dieses Lied vom Herzog von *Guise* seinerseits vielleicht wieder auf einer älteren Quelle beruht und das Mittelglied bilde zwischen einem mittelalterlichen Sang [3]) und dem oben mitgeteilten *Malbroughliede*, dessen Held also gewissermafsen den Herzog von *Guise* abgelöst hätte. Zur Bestätigung dieser Anschauung liefse sich auf einige Varianten dieses Liedes hinweisen, welche an die Stelle *Marlboroughs* einmal den General *Marcé*, der im Jahre 1793 eine Niederlage gegen die Königspartei erlitt, das andere Mal — *Léon Gambetta* setzen.

Marcé s'en va-t-en guerre,
Mironton, mironton, mirontaine,
Marcé s'en va-t-en guerre,
En guerre à Saint-Fulgent [4]) etc.

Léon s'en va en Grèce,
Mironton, mironton, mirontaine,
Il n'est, je le confesse,
Pas mal sous le harnois etc. [5])

Wahrscheinlich ist, dafs das *Malbroughlied* sich durch die Soldaten der Armee *Villars* und *Boufflers* im Jahre 1709 nach der Schlacht von *Malplaquet* verbreitete; indessen waren, wie *Montjoie* berichtet, [6]) im Jahre 1722 nur einige Verse im Umlaufe. Das vollständige Gedicht kam erst 1781 in Aufnahme, und zwar soll die Amme den Dauphin, den unglücklichen Sohn *Ludwigs XVI.*, mit diesem Liede in den Schlaf gesungen haben. Erst seit jener Zeit wurde man auf das Lied aufmerksamer und bald machte es von Paris die Runde durch die ganze Welt.

[1]) Ampère a. a. O. S. 1179; ebenso Rathery a. a. O. S. 950. [2]) Ampère S. 1179. [3]) Chateaubriand hörte die Melodie des Malboroughliedes im Orient, was ihn zu der Annahme veranlafste, dafs dieses Lied durch die Kreuzzüge nach Frankreich gekommen sei (Montjoie). [4]) St.-Fulgent in der Vendée; Bujeaud II, S. 115. [5]) Mag. d. Ausl. 1883 N. 29. [6]) Montjoie S. 23.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I Wilhelm Schefflers (1847-1913): Die französische Volksdichtung und Sage. Ein Beitrag zur Geistes- und Sittengeschichte Frankreichs fra 1884 bd. 2 er den originale sang:

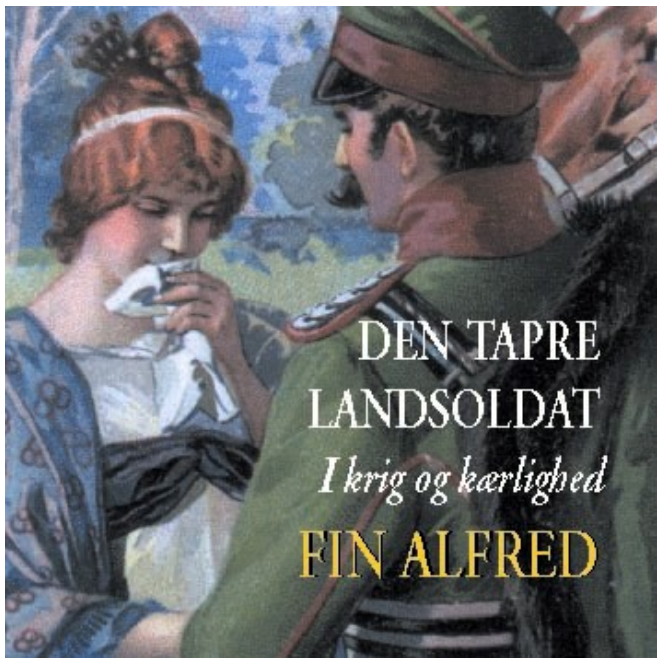
Qui veut ouïr chanson? (bis)
C'est du grand duc de Guise.
Doub, dans, doub, dans, dou dou
Dou, dou dou,
Qu' est mort et enterre.
Chacun s'allit coucher (bis)
Les uns avec leurs femmes,

Dout,
Et les autres tout seuls etc.

Gendigtet:

Hvem ønsker at høre vores sang
Hvem ønsker at høre vores sang
om den store hertug af Guise
i tvivl[5], i tvivl
om hvem der er død og begravet

Alle gik i seng
Alle gik i seng
Nogle med deres kvinder
i tvivl, i tvivl
Og og andre helt alene.

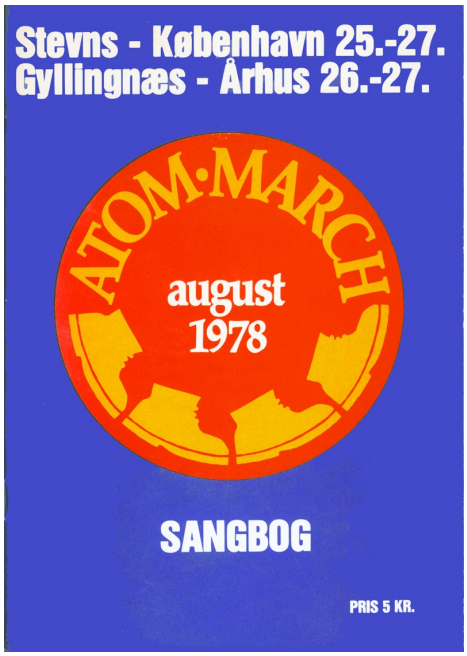
Mange tak til lektor i fransk Karen Marco for hjælp med oversættelsen og stor tak til folkemusikeren Fin Alfred for inspiration til forskningen af dette afsnit. Fin Alfred har indspillet Malebrok er død i krigen i en lettere moderniseret dansk udgave på Den tapre landsoldat i 2003.

Der er ifølge Hans Aaen en svensk vise, hvor Malebrok er skiftet ud med kong Valdemar Atterdag, efter massakrerne på Gotland i 1361.

I parentes skal det bemærkes at forbindelse med den omfattende debat om en mulig indførelse af kernekraft i Danmark i slutningen af 1970erne skriver forfatteren Jesper Jensen i 1978 visen Mallebrok 1984, der er publiceret i OOAs sangbog Atom-march fra samme år.

[5] At være i tvivl på middelalder fransk hedder "estre en dote".

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I den kendte folkevise om slaget ved Lena i 1208 berettes det:

”Vi lode der lyde Basuner og Horn,
de sloge hverandre, som Bønder slaa Korn,
der gaves et Skraal og Bulder ved,
som Himmelen skulde faldet ned,
en Røg der op i Himmelen stod
af Støv, Hede og Mandeblod.”
Hedder det i indledningen

Og resultatet:
”der græder saa mangen Enke
og halv flere faderløse Børn.
De Fruer stander i Højeloft[6],
de venter deres Herrers Komme;
Hestene de kom blodige hjem,
og Sadlerne de var tomme. ”
Med omkvædet:
”Ud føre de Riddere deres Skjolde; det græder saa mangen.”
Med resultatet:
”nu stander Landet i Vaade.”[vii]

Problemstillingen er gammel her til lands.

Fra Arilds Tid vore Fædre stred
Paa Grænsen af Danmarks Rige,
Fra Arilds Tid vore Mødre led
Under Indfald og blodige Krige.

Fra Arilds Tid maatte Slægt efter Slægt
Staa Vagt med Sværdet ved Lænden,
Fra Arilds Tid blev ej Saarene lægt
Fra Kampe mod Tysken og Venden.

Klages det i Sten Stensen til Stensbo biografien fra 1904.

De grædende enker og deres børn[viii] går igen i en lang række fredssange verden over, men først skulle de unge piger jo giftes med deres forlovede[ix]. De kunne vælge mellem civile og soldater, herunder husarer i flotte uniformer. Nogle piger blev gravide i utide med familieskandale til følge til trods for, at forfatteren C. Hostrup allerede i 1849 advarede forældrene mod at have ”Soldaten i kvartér”[x]. Den skønne, forelskede, men naive Raquette Bombardine – der efter sigende blev født under eller lige efter Københavns bombardement i 1801 var ikke ene om at blive forført af soldater i krig og fred. Omkring 1930 afsløres det at den ellers anstændige, men kokette fru Grete, hvis mand aldrig var hjemme, havde ligget i med kadetten på korvetten, fordi hendes korset var bundet med en sømandsknude.

[6] Den øverste (anden) etage (loft) i middelalderlige huse, der især benyttedes til opholdssted for kvinderne, sovekamre osv.

Temaet for en række af middelalderens soldaterviser ikke blot i Danmark men også i resten af Europa er romantisk, sentimentalt: Vanskelighederne med at forlade hjemmet, konen og kæresten samt, hjemve og nostalgi i selve tjenesten: Den amerikanske rhythm and blues musiker Jesse Stone (1901-1999) lader så sent som i 1942 en soldat drømme sig tilbage til gården i Idaho i et af musikforlaget Continenta Musiks mange brevkort med sange, der under besættelsen blev formidlet af *Sangkort-Centralen* på Nørrebro i København (nodetryk i 1945). Fiskerpigen Hulda glemte sin soldat Hjalmar som var draget i krigen. Soldaten Peter Hansen Skottemarks kæreste var ham utro. Alfred byder i tjenesten Avilda farvel, hvorefter hun begår selvmord. Også krigsinvaliden Jørgen begår selvmord efter at hans pige på Samsø blev bedraget af en skolelærer. "Åh, Maria, jeg vil hjem til dig", klager en anden ung mand efter en ualmindelig dårlig planlægning, hvor han indkaldes til tjeneste som rekrut på selveste bryllupsdagen. "Her i lejren" [The Quarter Master's Stores] er livet ikke nemt, sang de australske og engelske soldater under første verdenskrig[xi]. Begge begreber hjemve og nostalgi har rødder i middelalderens europæiske soldater- og krigstjeneste[7].

Den ny engelske Soldatersang

„Till the boys come home".

Naar I kommer hjem.

Dansk Tekst af Alf. Kjerulf.

Raabet gjalded over Vandet,
trængte ind i hvert et Hjem,
næppe kaldte Fædrelandet,
for de Unge mødte frem!
Men naar de til Fronten drage,
let dem saa den tunge Gang.
Du i Stedet for at klage,
skal dem synge denne Sang:
Kære, tapre Drenge,
bliv ej væk for længe!
Husk kun paa den gode Sag,
naar I gaar frem!
Skønne, lyse Tider
kommer der omsider!
Glæd Jer til den store Dag,
Naar I kommer hjem!

Over Havet naaed' Bønner:
Hjælp et Broderfolk i Nød!
Og vi gav de bedste Sønner,
som vor Ære os det bød!
Ingen kaldte os forgæves;
trædes Retten under Fod,
glad vi ofrer, hvis det kræves,
alt vort bedste Hjærteblod.
Kære, tapre Drenge,

Engelsk Tekst af Guilbert Ford.

They were summoned from the hillside,
They were called in from the glen,
And the Country found them ready
At the stirring call for men.
Let no tears add to their hardship,
As the Soldiers pass along.
And although your hearts is breaking,
Make it sing this cheery song.
Keep the Home-fires burning,
While your hearts are yearning,
Though your lads are far away
They dream of Home;
There's a silver lining
Through the dark cloud shining,
Turn the dark cloud inside out,
Till the boys come Home

Over seas there came a pleading,
»Help a Nation in distress!«
And we gave our glorious laddies;
Honour bade us do no less.
For no gallant Son of Britain
To a foreign yoke shall bend,
And no Englishman is silent
To the sacred call of Friend.
Keep the Home-fires burning.

"Skønne lyse Tider
kommer der omsider!
Glæd Jer til den store Dag
Naar I kommer hjem",

---

[7] Græsk: Hjemstavnslængsel, hjemve.
Nostalgibegrebet blev udviklet i en lægevidenskabelig afhandling.
Afhandlingen, Dissertatio Medica De Nostalgia, oder Heimwehe, blev forsvaret 22. juni 1688 af den schweiziske læge Johannes Hofer (1669-1752), som beskrev, hvad man dengang kaldte den schweiziske syge: mal du Suisse, Swiss illness, eller Schweizerheimweh. En epidemi af denne sygdom var brudt ud blandt unge mere eller mindre tvangshvervede schweiziske lejesoldater i Frankrig og i Italien. Kuren på sygdommen var nedsættelse af tjenestetiden og hjemsendelse.

håber revyskuespilleren Carl Alstrup (1877-1942), i 1915, i en dansk oversættelse af Till the boys come home [Keep the home fires burning], skrevet af engelske Lena Guilbert Ford (1870-1916). Gramophone 2-282849. Tekst oversat af Alfred Kjerulf. På engelsk blev sangen indspillet så sent som under Vietnamkrigen.

Da den danske folkekirke i denne periode reelt fungerer som en statskirke er der ved første øjekast ikke mange fredsommelige danske salmer. En håndfuld populære aftensange eller romancer og julesange om fred er det blevet til efter reformationen, så som præsten og forfatteren B. S. Ingemanns (1789-1862): "Fred hviler over Land og bye", "Dejlig er jorden", samt: "Lyksalig, lyksalig hver Sjæl, som har Fred!"

"Det var i treårskrigens dage omkring 1850, da der var uro i landet. Alle var tynget af krigen, og til den gamle folkemelodis toner fandt Ingemann udløsning for det, han selv følte, og for det han mente, at folk trængte til at høre: Et ord fra himlen om fred på jord. Således blev salmen "Dejlig er jorden"" til," skriver Erland Skovbjerg i artiklen "Juledigteren fra Sorø" på Folkekirkens hjemmeside. Disse salmer er så kendte; og endda medtaget i "Sangbog for Forsvaret" – 1953-udgaven, at teksterne er udeladt her[xii]. Dog skal det nævnes at Fred hviler over land og by er sunget på grammofonplade så tidligt som i 1915 af kgl. kammersanger Niels Hansen på Odeon A 149 055 og bl.a. Tine Lynderup har sunget den på Til ro : 16 aftensange, 2007; sangen er publiceret i alle fredsbevægelsens sangbøger, bortset fra Fredssangbogen. Nævens bør det også, at Uffe Birkedal digter om Ingemann. Samtidig med Ingemann skrev forfatteren Peter Faber den tvetydige De danske kanoner på Tøjhuset stod, indspillet i 1911 på Gramophone 282562, 282563.

Men billedet af de danske salmer, romancer og julesange er lidt mere nuanceret end først antaget. Specielt i årene efter 1864 krigen kom der en lind strøm af disse sange.

"Slaget ophørte over Marken, for Skjalden havde sjunget Fredssangen" hed det i sagaerne. Det må have været en heftig sang som det ville være værd at finde frem igen.

Sangbøger og noder

Nu er "de gamle kongekriges tid forbi" jubler litteraten Alfred Ipsen (1852-1922) i Fredsvennernes sanghæfte fra 1896 og et par år efter

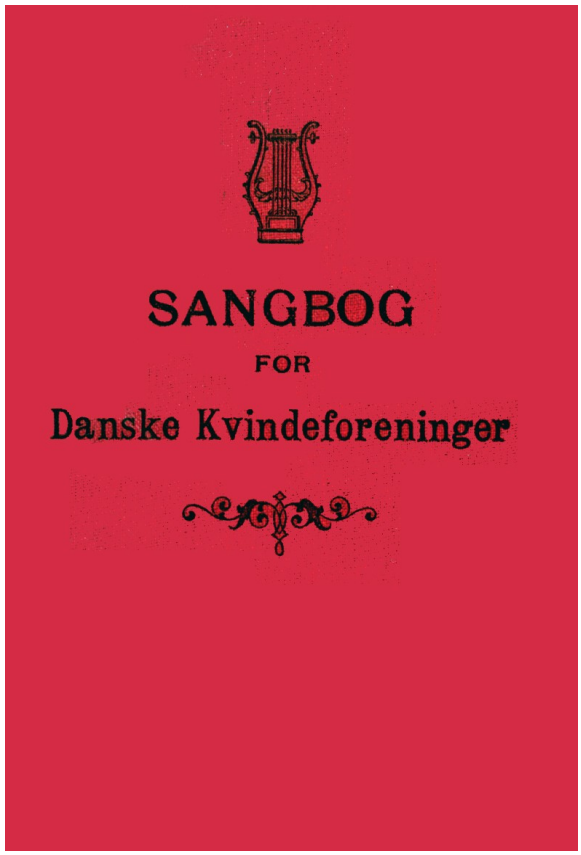
første verdenskrig erklærer forfatteren Kai Hoffmann sig enig:

> *"Sværdtid er endt,*
> *Det er Plovtid på ny,*
> *Frændetid - Vennetid,*
> *Grotid og gry".*[xiii]

I tiden efter 1864-krigens militære og politiske nederlag blev den menige danske befolkning i høj grad moderne idealister. Det starter i nogenlunde kronologisk orden med højskolebevægelsen og fortsætter med afholdsbevægelsen, frikirkebevægelsen, andelsbevægelsen, arbejderbevægelsen, fagbevægelsen, fredsbevægelsen og kvindebevægelsen. Disse bevægelser og deres medlemmer var sammenkædede både på det personlige plan og politisk. Indtil nutiden var medlemmer af Aldrig mere Krig ofte gift med et medlem af Kvindernes internationale lige for fred og frihed. De var som hovedregel undervisere, læger, præster, husmænd eller håndværkere og politisk aktive i afholdsbevægelsen, Det radikale venstre, Socialdemokratiet eller Socialistisk Folkeparti.

Der er to væsentlige begivenheder i denne sammenhæng som sætter skub i den danske produktion af fredssange i slutningen af det nittende århundrede: Fremkomsten af en fredsbevægelse og fremkomsten af en arbejderbevægelse. I de sociale og politiske bevægelser digtede og sang medlemmerne mod krig, militarisme og nationalisme og man støttede den internationale solidaritet og fredsbestræbelserne.

Frem til 1912 kendes der internationalt kun en lille håndfuld bogtrykte noder med fredssange udgivet i fredsbevægelsesregi samt en snes engelsksprogede salmer med fred som tema. Desuden bør der her nævnes en række fredssange skrevet i forbindelse med og efter den amerikanske borgerkrig.

I 1896 udkommer "Fredsvennernes sanghæfte" i København, en af de tidligste sangbøger med fredssange. Hæftet på 32 små sider i A5 størrelse indeholder 23 danske og norske fredssange skrevet i perioden 1870 og fremefter. Det genoptrykkes i 1904.

Allerede i 1892 udsendes *Sange ved Fredsfesten paa Himmelbjerget den 19de Juni 1892* som indeholder følgende sange Edv. Egeberg: Til Bjørnstjerne Bjørnson. Bjørnstjerne Bjørnson: Fredssang (Der går et stille tog?). Kr. Johansen: Norge og Danmark. S. K. Sørensen:

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fredssagen. C. Sørensen (Thomaskjær) jyske: Freh gih Føeh, Kri legge øh. - Uffe Birkedal: Fædreneland!
Irske James Bisset's: *"The peace offering : songs, on the signing of preliminaries, and ratification of peace, October 1st and 10th, 1801 ; also, The Irish Union; and several miscellaneous songs, adapted to familiar tunes ..."* fra 1801 kan med lidt god vilje regnes som en af de første sangbøger med fredssange, selv om den også indeholder en del drikkeviser. Anledningen til sangbogens fremkomst er fredsslutningen mellem Frankrig og Storbritannien under Napoleonskrigene. Værket er digitaliseret af Google og kan læses online.

Parallelt med det 18. og 19. århundredes produktion af sangbøger har vi skillingsviserne som der er to hovedtyper af: de poetiske og nyhedsviserne. I det efterfølgende er der eksempler på begge dele.

I 1908 udsender Dansk Kvindesamfund deres store Sangbog for danske Kvindeforeninger med 79 sange, herunder en del fredssange.

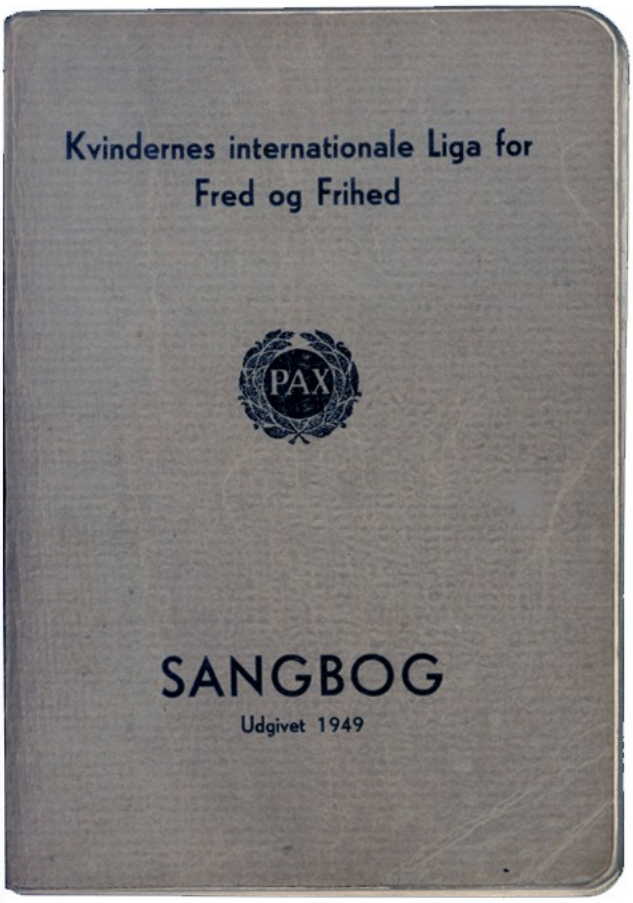
Sangbogen Fredssange, 1910. 8 sider. Haves Det kongelige bibliotek.

Efter første verdenskrig er udgivelsen af fredssangbøger i Danmark parallel med udgivelserne i de andre europæiske lande og i USA.

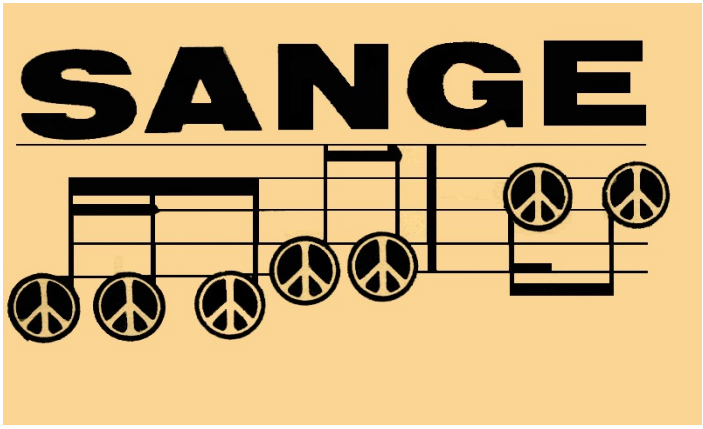
Hans Jensen publicerer i 1916 *Fredssange. 50 Slag mod Krigen for Fred og Voldgift*, en Gave til det danske Folk skænket gennem Radiumsfondet.
Den i 1926 nystartede fredsgruppe Aldrig mere Krig udsender ti år senere en sangbog. Hæftet på 32 sider og indeholder 19 sange.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

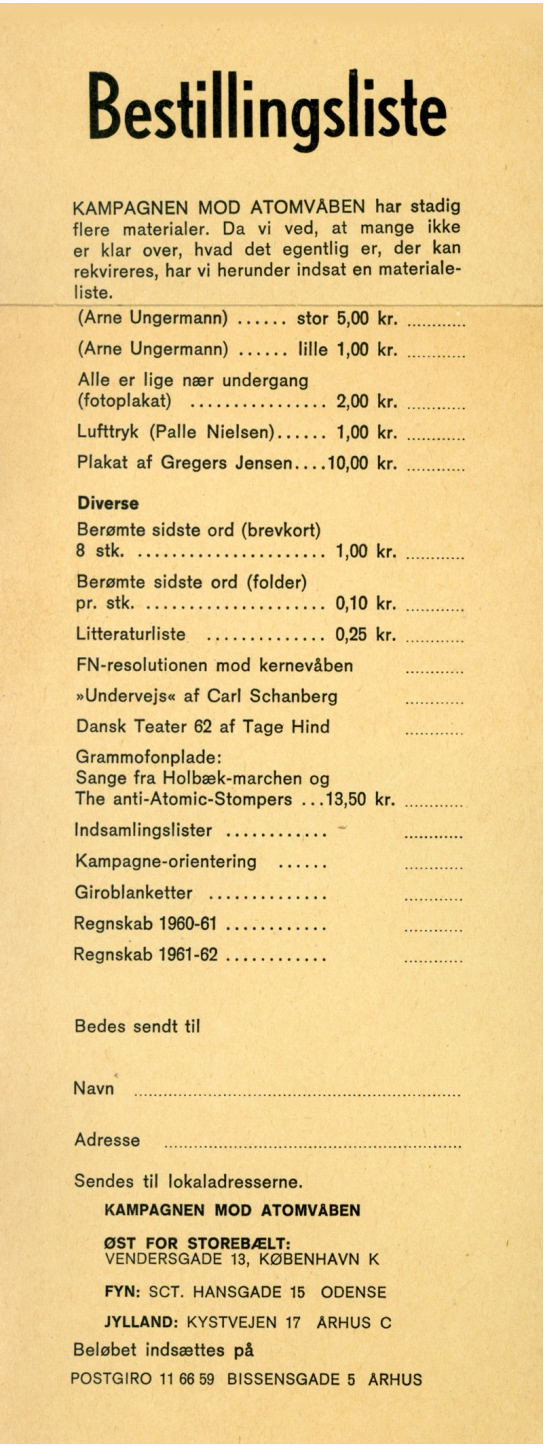

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed publicerer i 1933 en fysisk set lille sangbog med 48 sange, hvoraf de fleste er fredssange. Senere i 1949 udgiver Ligaen en forøget udgave af sangbogen på 188 sider og med 140 sange og deres noder i en publikation der indholdsmæssigt minder om en lille højskolesangbog. Her støder vi bl.a. på Josias Billes sang: *"Klokke ring Fred"* fra 1915. Den formodentlig første danske sang indspillet på grammofonplade.

Under eller lige efter fascisternes besættelse af Danmark duplikerer nødhjælps- og genopbygningsorganisationen Fredsvennernes Hjælpearbejde et sanghæfte til internt brug der tilsyneladende *ikke* er nationalbibliografisk registreret. Hæftet som er i Fredsakademiets arkiv indeholder 78 hovedsageligt skandinaviske, engelske og tyske numre. Der er kun enkelte fredssange heri, eksempelvis *"Chanson International du Service Civil"* på engelsk, tysk og fransk og Gotfred Benjamin Rodes aftensang *"Aftenrøden skær og fin"* med musik af Carl Nielsen; sakset fra *"Sangbogen "Danmark""* fra foråret 1923.

Bestillingsliste

KAMPAGNEN MOD ATOMVÅBEN har stadig flere materialer. Da vi ved, at mange ikke er klar over, hvad det egentlig er, der kan rekvireres, har vi herunder indsat en materialeliste.

(Arne Ungermann) ..... stor 5,00 kr. .....
(Arne Ungermann) ..... lille 1,00 kr. .....
Alle er lige nær undergang (fotoplakat) ..... 2,00 kr. .....
Lufttryk (Palle Nielsen)..... 1,00 kr. .....
Plakat af Gregers Jensen....10,00 kr. .....

Diverse

Berømte sidste ord (brevkort) 8 stk. ..... 1,00 kr. .....
Berømte sidste ord (folder) pr. stk. ..... 0,10 kr. .....
Litteraturliste ..... 0,25 kr. .....
FN-resolutionen mod kernevåben .....
»Undervejs« af Carl Schanberg .....
Dansk Teater 62 af Tage Hind .....
Grammofonplade: Sange fra Holbæk-marchen og The anti-Atomic-Stompers ...13,50 kr. .....
Indsamlingslister ....
Kampagne-orientering ....
Giroblanketter ....
Regnskab 1960-61 ....
Regnskab 1961-62 ....

Bedes sendt til

Navn .....

Adresse .....

Sendes til lokaladresserne.

KAMPAGNEN MOD ATOMVÅBEN

ØST FOR STOREBÆLT: VENDERSGADE 13, KØBENHAVN K

FYN: SCT. HANSGADE 15 ODENSE

JYLLAND: KYSTVEJEN 17 ÅRHUS C

Beløbet indsættes på

POSTGIRO 11 66 59 BISSENSGADE 5 ÅRHUS

Nævnes fra Fredsvennernes sanghæfte bør nok også den norske politiker Anders Vassbotns «Å leva det er å elska» fra den norske avis Firda, 14. juni 1893:

Kampagnen mod Atomvåben udgav et udateret hefte med 30 sange, hvoraf der er både danske, engelske sange. Publikationsåret er formodentlig 1962, året, hvor atomkampagnen udgav: Sange : Påskemarchen 1962, i to udgaver på hhv. 28 og 49 s.- haves: Arbejdermuseet og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv samt den udaterede Sange på 15 sider, redigeret af Poul Lund og Leo A. Jensen – haves: Arbejdermuseet og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv.

I midten af 1960erne udsender militærnægterne i Kompedallejren et hæfte på 16 sider, Kompe-viser med nægtersange og fredssange.

Senere i 1981 publicerer Militær- og Nægterforeningen: *Antimilitaristisk sang- og aktionshåndbog*. 66 s. med sange på dansk, engelsk og tysk. I 1982 udsender undervisningsafdelingen i Sveriges Radio Freds-sångboken[xiv]. Den svenske

sangbog er i dette tilfælde et grænsetilfælde, da den medtager enkelte danske sange skrevet i forbindelse med fredsmarchen København – Paris i 1981. Nogle af sangene, der blev sunget ved denne lejlighed, er ikke publiceret online eller i andre kendte sangbøger og er derfor medtaget her i slutnoterne. Samtidig siger værkets indholdsfortegnelse noget om, hvilke fredssange der er populære i den aktuelle periode.

Kvinder for fred udgav kort tid efter deres etablering i 1980 et udateret hæfte med sange kaldet Kvinder for fred[xv]. Hæftet fik som tiden fik nye sange, men beholdt den samme forside med gruppens første adresse på Suomivej på Amager. Det eksemplar jeg har set af hæftet må at dømme efter indholdet være fra 1996.

I 1983 udsender personligheder i forbindelse med Nej til Atomvåben Fredssangbogen på 128 små A5 sider med danske og engelsksprogede fredssange. Kort tid efter publiceringen af Fredssangbogen udsender Kvinder for Fred et otte siders "Tillæg til Fredssangbogen". Anker Rasmussens En gople i universet : og andre fredssange : for 2-3-stemmigt børnekor med becifring : Fredssange udgivet i anledning af FN-dagen, den 24. oktober 1985. Strickers Musikforlag, 20 s.[xvi]

I sommeren 1985 er der en March for liv fra Fælledparken i København til det amerikanske atomvåbendepot i Meyn i Holsten, tæt ved den dansk-tyske grænse. Atomraketterne der var så kortrækkende, at de end ikke kunne nå til den østtyske grænse. Det var derfor dengang den almindelige opfattelse, at de skulle anvendes i Danmark. Gruppen March for liv udgav en trykt manual til marchen, kaldet en Fodbog, eller Fod Bog hvori der er trykt en del populære danske popsange samt engelsksprogede og tyske fredssange[xvii]. Fodbog er tilsyneladende ikke nationalbibliografisk registreret. Bogen er i Fredsakademiets arkiv.

Et halvt år senere, i FNs fredsår, 1986, publicerer Danmarks Radio: Sange for fred med 41 danske og udenlandske sange, deres noder og becifringer[xviii]. Endelig bør nævnes digteren Erik Stinus: Jordens sange. Exlibris, 2001. Siden er der ikke udkommet store sangbøger med fredssange i Danmark.

Enkelte danske sangbøger og noder kan dog være overset og så skal det ikke glemmes, at en del endda rigtig gode sange *aldrig* har - som det demonstreres her i nærværende sangbog, været trykt i fredsbevægelsernes sangbøger eller i andre sangbøger.

Enkelte sange og deres historie

Vi starter med en instrumental i et dobbeltsproget dansk-tysk nodetryk fundet i musikafdelingen i Det kongelige Bibliotek[8] som illustrerer et par af vanskelighederne med at arbejde med dette materiale. Vi elsker alle freden, men opfatter både den og metoderne til fredens bevarelse og sikring forskelligt. På bajonetter kan man støtte sig, men ikke sidde, siger de i Spanien.

Variationer for Klaver og Fiolin eller Fløite paa Krigssangen: Vi Alle dig elske, livsalige Fred, etc., 1801

Af Joh. Fried. Berwaldt / Udgivet af H. O. C. Zinck. Kiøbehavn : S. Sønnichsen, 1801. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Den lille fyr med den store næse

Den lille fyr med den store næse,
han ku' ej skrive ej heller læse.
Men drikke brændevin og spille kort
og kysse pigerne, det ku' han godt

Han var så flot da han drog i krigen
men da han atter kom hjem til pigen
da udbrød hun: Du milde gud,
hvordan er det dog at du ser ud?

Af næsen manglede den det meste,
af tænder havde han tabt de fleste.
Af fingre ti han havde kun én og
kun en stump af det ene ben.

Og derfor sir' jeg I piger kære,
hold jer fra de militære.
Ska' I ha' en mand, så ta' en hel
og nøjes ej med en fjerdedel.

Ukendt ophav og oprindelse. Den lille fyr med den store næse er flere steder klassificeret som en børnesang, og der er flere indspilninger af den eksempelvis på Børnenes Sangskat #2 : "En elefant kom marcherende".

Fra Jylland så monne vi marsjere, 1806?

Også kaldet: En ny vise om en sørgelig tildragelse med 2de brødre ved et militairregiment, som begge måtte lide dødsstraff. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

"Vi marcherer, men ikke i takt". - Carl Scharnberg, 1962

[8] En vise om slaget paa Reden Vi alle Dig elske, livsalige Fred: fædrelandssang fra 1801 af kaptajn W.H.F. Abrahamson (1744-1812).Variationen fürs Clavier und die Geige oder Flöte...Kriegslied: Holdfeeliger Friede, wohlieben wir dich, &c., 1801.

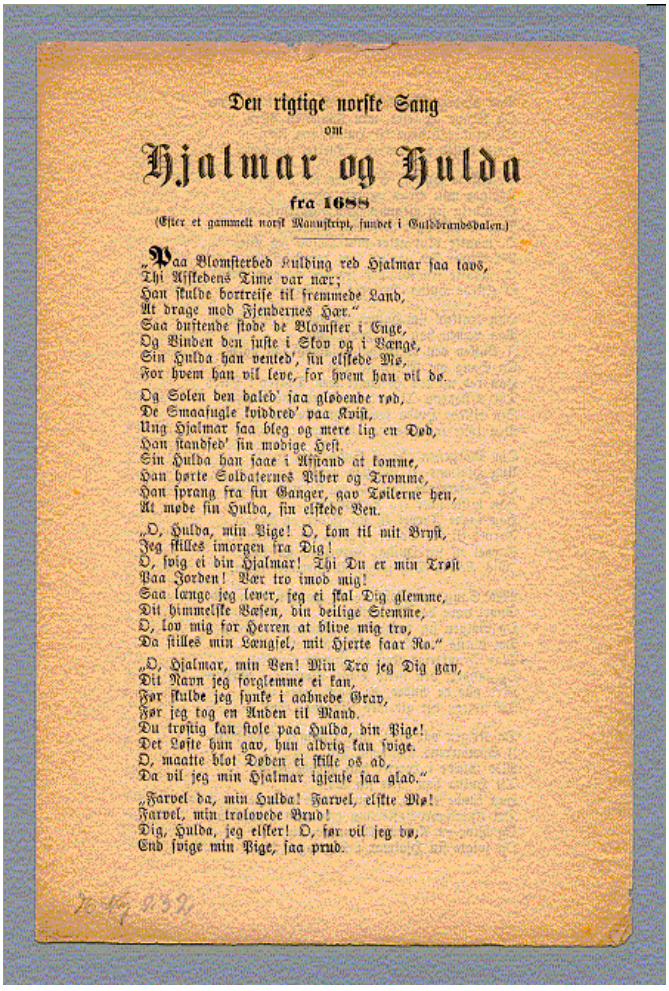
Leve Freden!, 1851?

"Marsch componeret og Hans Majestæt Kong Frederik den Syvende allerunderdanigst tilegnet" af komponisten Volkmar Busch (1812-1893). Op. 71. Haves: Det kongelige Bibliotek. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Glade jul, dejlige jul, 1816 ; 1914

Juleaften 1914 startede en spontan uofficiel våbenhvile på hele vestfronten mellem soldater og officerer fra Tyskland, England, Frankrig og Belgien. Blandt de sange og salmer soldaterne på begge sider af fronterne sang, er Glade jul, dejlige jul, på tysk: Stille Nacht, på engelsk: Silent Night. Julesalmen Stille Nacht med melodi af Franz X. Gruber blev oprindeligt skrevet af den østrigske præst Joseph Mohr i 1816, året efter napoleonskrigenes rædsler stoppede og er nu blandt de mest oversatte og indspillede sange. Julevåbenhvilen under første verdenskrig varer til begyndelsen af januar 1915, hvorefter myrderierne fortsatte; begivenheden er musikalsk skildret både i visen "Francis Tolliver" skrevet af den amerikanske folkemusiker John McCutcheon, 1984, fordansket af historiefortælleren Rune T. Kidde og sunget af Bente Kure på Forandringer i 1993 samt i visen: Jul i ingenmandsland med tekst og musik af Lars Lilholt fra LP'en af samme navn udgivet i 1982. Også anden verdenskrig er beskrevet i en Glade Jul vise af den norske forfatter Arnulf Øverland i "Vi overlever alt!" fra 1945.

Der findes mindst tre viser om Hjalmar og Hulda. Find lommetørklæderne frem også selv om der kun bringes to af skillingsviserne her.

Den rigtige norske Sang
om
Hjalmar og Hulda
fra 1688
(Efter et gammelt norsk Manuskript, fundet i Guldbrandsdalen.)

„Paa Blomsterbed Kulding red Hjalmar saa tavs,
Thi Afskedens Time var nær;
Han skulde bortreise til fremmede Land,
At drage mod Fjendernes Hær."
Saa duftende stode de Blomster i Enge,
Og Binden den suste i Skov og i Vange,
Sin Hulda han ventede, sin elskede Mø,
For hvem han vil leve, for hvem han vil dø.

Og Solen den daled' saa glødende rød,
De Smaafugle kvidred' paa Kvist,
Ung Hjalmar saa bleg og mere lig en Død,
Han standsed' sin modige Hest.
Sin Hulda han saae i Afstand at komme,
Han hørte Soldaternes Piber og Tromme,
Han sprang fra sin Ganger, gav Tøilerne hen,
At møde sin Hulda, sin elskede Ven.

„O, Hulda, min Pige! O, kom til mit Bryst,
Jeg skilles imorgen fra Dig!
O, svig ei din Hjalmar! Thi Du er min Trøst
Paa Jorden! Vær tro imod mig!
Saa længe jeg lever, jeg ei skal Dig glemme,
Dit himmelske Væsen, din deilige Stemme,
O, lov mig for Herren at blive mig tro,
Da stilles min Længsel, mit Hjerte faar Ro."

„O, Hjalmar, min Ven! Min Tro jeg Dig gav,
Dit Navn jeg forglemme ei kan,
Før skulde jeg synke i aabnede Grav,
Før jeg tog en Anden til Mand.
Du trygtig kan stole paa Hulda, din Pige!
Det Løfte hun gav, hun aldrig kan svige.
O, maatte blot Døden ei skille os ad,
Da vil jeg min Hjalmar igjenfe faa glad."

„Farvel da, min Hulda! Farvel, elskte Mø!
Farvel, min trolovede Brud!
Dig, Hulda, jeg elsker! O, før vil jeg dø,
End svige min Pige, saa prud.

På blomsterklædt bakke sad Hjalmar så tavs,
thi afskedens time var nær.
Han skulle snart drage til fremmede land
og kæmpe mod fjendernes hær.
Hans hjerte det banked, mens vestvinden lufted,
han sukked, skønt blomsterne yndelig dufted.
Han vented på Hulda, hans glæde og lyst,
hans elskede pige og eneste trøst.

Og solen sig nejed og himlen blev rød,
og skyerne stege fra vest,
hans kinder blev hvide, og bleg som en død
han ville bestige sin hest.
Da så han i afstand sin Hulda at komme,
han hørte soldaternes trompet og tromme,
da tøjred han atter sin modige hest

Hjalmar og Hulda, 1688 ; 1843

og iled til Hulda så glad som til fest.
O, Hulda, du elskte, kom hid i min favn,
i morgen jeg rejser fra dig.

Forglem ej din Hjalmar, forglem ej mit navn,
o Hulda vær tro imod mig.
Thi stedse, ifald jeg må være i live,
du trofast og ung i min tanke skal blive.
Ja, lov mig, du Hulda, at være mig tro,
da glemmes min sorg og mit hjerte får ro.
Min Hjalmar, ret aldrig jeg bryder min ed,
og ej skal jeg glemme dit navn.
Jeg misted min glæde, jeg misted fred,
om du tog en anden i favn.
Det aldrig skal spørges, hvor end jeg skal vanke,
at jeg skulle skænke en anden min tanke.
Før døden os kalder, før skilles vi ej,
mit hjerte for evigt kun tilhører dig.

Nu vel, da jeg siger et kærligt farvel,
farvel da, min yndige brud.
Jeg elsker dig, Hulda, i sorg som i held,
det ord hører himmelens Gud.
Blandt kugler og strid du min tanke skal være,
hvis Gud fører atter mig hjemad med ære,
og vil os forlene med sejerens krans,
da drager jeg hid med musik og med dans.

Du elsker mig, Hulda, og jorden mig bær',
jeg duggen på rosen er lig,
du elsker mig, Hulda, og lykken den er
ej nu mere fremmed for mig.
Jeg mindes, o Hulda, din nattergal-stemme,
der lyder så dejlig i skoven herhjemme,
farvel, du min elskte, et kærligt farvel,
farvel, søde Hulda, og bed for mit held.
Han trykkede Hulda så ømt til sit bryst,
og læberne mødtes til kys.
Og månen beskinned den blomstrende kyst,
og natten var stille og lys.
Nu Hjalmar red hjemad med tårer i øjet,
hans hest bar ham fremad og sprang så fornøjet,
den nattergal sang i den dejlige lund,
da Hjalmar drog bort just i midnattens stund.

Den næste dags morgen før solen stod op,
lød krigersk trompeternes klang,

som løjtnant red Hjalmar nu foran sin trop
og hilste med sablen og sang:
Farvel, du min fader, farvel, kære moder,
lev vel til vi ses, både søster og broder,
farvel, elskte Hulda, farvel nu på stand,
farvel, du mit elskede fædreneland!

Så red de mod havnen med sang og musik,
og stege så trøstig ombord,
og bølgerne sagte fra strandbredden gik,
og vinden frembruste fra nord.
De styrede kursen mod Frankerigs lande,
den sjette dags morgen ved kysten de stande,
i hurtige marcher de ilede frem
til franskmandens lejr, hvor man ventede dem.
Og syv år gik hen, inden krigen var endt,
det var i skærsommer en dag,
da Hjalmar mod hjemmet sig atter har vendt,
med glæde svang truppen sit flag.
Hans lykke var stor, thi nu skulle han havne
i glæde og atter sin Hulda omfavne,
dog Hulda hun havde ej trofast holdt stand,
hun havde alt valgt sig en anden til mand.

En stjerneklar aften gik alle i land.
O, hvor var de glade i sind,
nu stod de jo atter på fædrenestrand,
de krigsmænd med brunede kind.
Men Hjalmar red fremad i natten så rolig,
at favne sin Hulda i fiskerens bolig.
Dog huset var lukket, hans kaldende røst
kun hørtes som ekko langs blomstrende kyst.

Så bandt han da hesten, til døren han gik
og bankede sagtelig på.
Og lige derefter at skue han fik
en fisker ved vinduet stå.
Han spurgte: Hvem banker på døren så silde?
En løjtnant det er alt fra Gyldenrandskilde!
Hvem søger du da, og hvorfra kommer du?
Jeg søger min Hulda, så svar mig da nu!
Ja så, det er Hjalmar, nu kender jeg dig,
velkommen fra fremmede land.
Dog søg ikke Hulda, thi her er hun ej,
hun færdes i højere stand.
Forældrene døde, og fiskerens hytte
blev hende for trang, derfor ville hun flytte.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I dag med grev Rosenkrans stod hun just brud
og er nu hans hustru for verden og Gud.

O himmel og afgrund! mit hjerte, o brist!
skreg Hjalmar og slog sig for bryst.
Mit bedste på jorden det har jeg nu mist',
i verden jeg finder ej trøst.
O Hulda, o Hulda! hvor kunne du svige!
jeg elskede dog så oprigtigt min pige!
Dog hævn vil jeg øve, så sandt jeg er her,
i aften man skal spørge nyt fra mit sværd.

Så red han afsted da i midnattens stund
til slottet, hvor brylluppet var,
og hesten den skummed, i blod stod dens mund,
den vrinsked og skoven gav svar.
Snart brused musikken fra salen derinde
og tusinde lys ud fra kronerne skinne.
Hans hjerte det rased, han standsed sin hest,
og tren ind i salen som ubuden gæst.

Han standser i døren, han stirrer omkring,
forvirret omvanker hans blik,
af fingeren drog han den gyldene ring,
som en gang af Hulda han fik.
Og tårene væde de dødblege kinder,
snart blikket den elskede Hulda genfinder,
en myrtekrans smykker den dejlige brud,
der svigted sin Hjalmar og glemte sin Gud.

Han trykkede bruden så hårdt i sin favn:
O Hulda, o, hvad har du gjort?
Du svigted din Hjalmar, du glemte hans navn,
ak, tænk på den ed, som du svor.
Du ægted en anden, men ham skal du miste.
O Hulda, o Hulda, mit hjerte må briste.
Jeg elsker dig trofast i sorg som i lyst,
men hvor skal jeg nu finde glæde og trøst?

Se her denne ring, som en gang du mig gav,
i ti år jeg trofast den bar,
vel skal den ej pryde min hånd til min grav,
dog aldrig jeg plettet den har.
Men hvad vil du sige, når snart du nu skuer
min grav, mon der ikke fortærende luer
vil pine dit hjerte og røve din ro,
når natten med mørke omhyller dit bo?

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

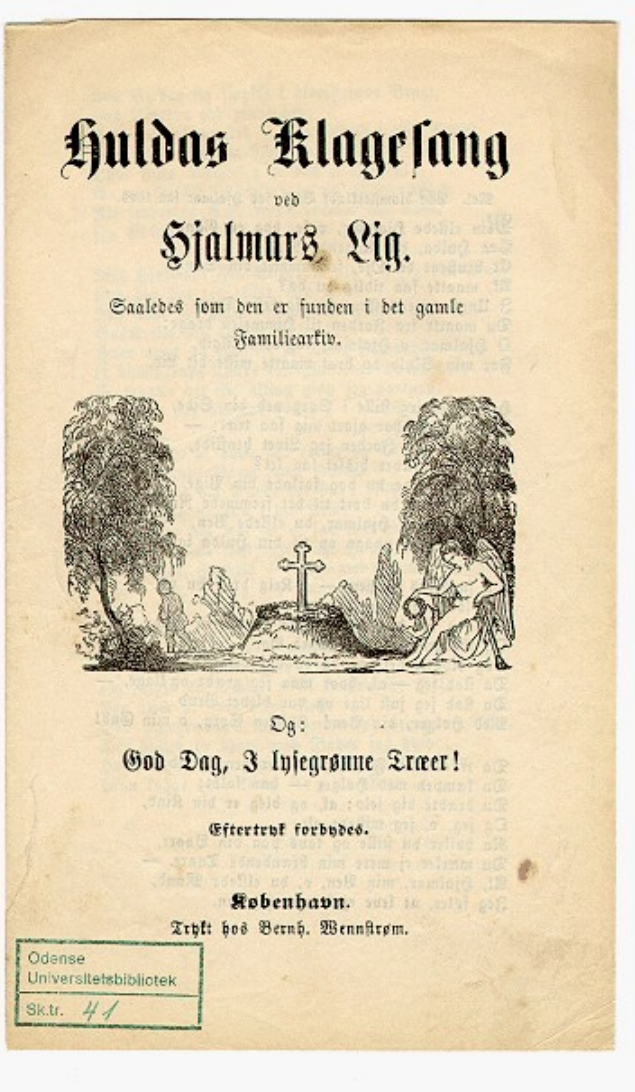
Da segnede Hulda, afmægtig hun lå,
og kransen af hovedet faldt,
dog Hjalmar den splitted i stykker så små,
men brudgommen blev nu hidkaldt.
Og Hjalmar han uddrog sit sværd da i vrede,
og brudgommen sit, og forbitret de strede,
ung Hjalmar han hugged så sværdet det klang,
og brudgommen dræbtes og blodet det sprang.
Derefter jog Hjalmar sit sværd i sit bryst,
og alle af salen forsvandt,
end kaldte på Hulda i døden hans røst,
nu lå der da to lig for sandt.
Da vågnede Hulda fra afmagtens slummer,
hun stirred forvildet, ej tanken det rummer!
Da hun så sin brudgom lå død i sit blod
tilligemed Hjalmar, som grumt hun forlod.

Nu bragte de Hjalmar til fædrene borg,
til Gyldenrands skovsmykte kyst,
derhjemme der fødtes så blytung en sorg
i begge forældrenes bryst.
Man lagde hans lig i en stue ved haven,
i fred, medens graveren uddybed graven,
men næste dags morgen, da alting var tyst,
man Hulda fandt død ved hans blodige bryst.

Der lå hun og slyngede om ham sin arm,
hans hånd holdt hun trygt til sin mund,
der hviled de stille med barm imod barm
som hin gang i aftenens stund.
Så lagdes de begge i graven tilsammen,
i døden blev brylluppet holdt uden gammen,
der hvile de begge, de elskende to,
i livet bor sorgen, i graven er ro.

Hver gang, siger sagnet, når midnatten har
sit tågede tusmørke lagt
på bakken, hvor Hjalmar og Hulda før var,
står Hulda i sølverhvid dragt.
På pladsen, hvor kærligheds sang de istemte
og udtalte eden, som Hulda forglemte,
stå Hjalmar og Hulda med udslaget hår
og favnes og svinde når midnatten slår.

Oprindelig førstelinje: Paa Blomsterbed Kulding red Hjalmar saa tavs fra 1688. Efter et gammelt norsk manuskript, fundet i

Huldas Klagesang
ved
Hjalmars Lig.
Saaledes som den er funden i det gamle Familiearkiv.
Og:
God Dag, I lysegrønne Træer!
Eftertryk forbydes.
København.
Trykt hos Bernh. Wennstrøm.
Odense Universitetsbibliotek
Sk.tr. 41

Guldbrandsdalen. Senere gendigtet af svenske Wilhelmina Ståhlberg (1803-1872). Publicisten Julius Strandberg skrev i 1879 en ny version på 23 vers: "På blomsterklædt bakke sad Hjalmar så tavs". Flere tryk af Julius Strandberg 1879-1906. Bogtrykt node 1943 ved Henrik Clausen. Hjalmar og Hulda er indspillet bl.a. af Henry Büchmann med Bror Kalles kapel. Tono Z 18260, af Teddy Petersen og hans Orkester. Polyphon X 51162 og af Kjeld Ingrisch på Kjeld Ingrisch synger 10 folke- og skillingsviser fra Folkesangerens Visebog. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Huldas Klagesang ved Hjalmars Lig

Min elskede Hjalmar, o se, dog en Gang
Paa Hulda, din klagende Mø!
Er brustent dit Øje, forstummet din Sang,
Ak maatte saa tidlig du dø?
I Ungdommens skønneste, fagreste Dage
Du maatte fra Jorden til Himmelen drage;
O Hjalmar, o Hjalmar, tilgiv, o tilgiv,
For min Skyld du brat maatte miste dit Liv

Her sidder jeg stille i Sorg ved din Side,
Og Graaden har gjort mig saa træt; -
Skal ene paa Jorden jeg Livet henslide,
Mens du svæver hisset saa let?
Ak! Hvi vilde du dog forlade din Pige,
Og hvi drog du bort til det fremmede Rige?
O Hjalmar, o Hjalmar, du elskede Ven,
Vaagn op, o vaagn op til din Hulda igen.

Du færdedes tappert - i Krig drog du ud,
Jeg loved at være dig tro. -
Men da om din Død bragte Væbneren Bud,
Og Sorgen hos mig fæsted Bo.
Dog Rygtet det løj, og da du kom tilbage,
Da stod jeg - ak, hvor maa jeg græde og klage, -
Da stod jeg just lige og var blevet Brud
Med Holger, din Ven! Hvilken Sorg, o min Gud!

Da troede du, Falskhed var dragen herind,
Du kæmped med Holger - han faldt;
Du dræbte dig selv; ak, og bleg er din Kind,
Og jeg, o jeg mistede alt.
Nu hviler du stille og tavs paa din Baare,
Du mærker ej mere min brændende Taare. -
Ak, Hjalmar, min Ven, o, du elskede Mand,
Jeg føler, at leve ej længer jeg kan.
Lad Verden sig smykke i blomstrende Pragt,
Lad Tiderne end rinde hen,

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Jeg ænser slet intet, - som Brud i min Dragt
Jeg bliver kun her hos min Ven.
Hvor stille, højtidelig er dog ej Døden!
Se nu flygter Stjernen, og nu Morgenrøden
Alt sender en Straale og rødmer din Kind,
Og Solen vil smile saa livlig herind.

Min Hjalmar! Fra Barndom alt var jeg din Brud,
Kun dig har jeg elsket, min Ven!
Jeg føler det grant, at mit Liv rinder ud,
Snart iler din Hulda derhen,
Hvor evigt og sorgfrit vi kunne henvandre
I blomstrende Lunde saa glad med hverandre;
O, maatte det ske, alting glad jeg bortgav,
For blot dog at sove hos dig i din Grav.

Hvor skulde vi hvile saa roligt og blidt,
Og slumrende Barm imod Barm,
Og drømme om Glæde for hvad vi har lidt,
Ak, laa jeg nu kun i din Arm!
Det bliver saa mat - o, saa sort for mit Øje,
Jeg bliver saa træt: Jeg mit Hoved maa bøje!
Du Verden, Farvel! - Bort med Kummer og Larm,
Thi, - o, se: jeg dør i min Elskedes Arm....

Hun bøjed sit Hoved i nagende Kval,
Og døde saa stille og tyst,
Og fulgte sin Brudgom til Himmelens Hal,
For atter at høre hans Røst.
Ved Morgen man fandt hende død ved hans Side,
Der hviled de begge med Kinder saa hvide;
Hvad Livet dem nægted, dog Døden dem gav,
Man lagde de elskende to i én Grav.

Ukendt ophav. Publiceret efter 1861. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Soldaten i kvartér, 1849

Så bister som den vrede bjørn
soldater går mod fjendens flok,
men og for landets egne børn
han tit kan være farlig nok.
Ti ville man til rygtet lytte
han skader mer og sårer fler
og gør sig et større bytte,

mens han er i kvartér[9].

På landet i den stille vrå
soldatens ankomst er en fest,
men, smukke glut[10], pas bare på!
Han bliver dig så dyr en gæst.
Du gærne ham vil beværte
om lidt han be'r og tager mer,
indtil i dit åbne hjerte
fundet han har et kvartér.
Du gamle, som en pigeflok
bevogter under husets tag,
lidt bryderi soldaten nok
dig skaffer på dit dueslag.
Du før har dem let korrekset
men nu – hvad sker? Det går ej mer,
soldaten dem har forhekset,
mens han var i kvartér.

Og du, som med så megen list
i bur din guldfugl sætte lod
og tror den sikker der – ja vist!
Du styrker kun din fjendes mod,
Du fast på din kløgt tør lide,
men før du ser, man ad dig ler;
soldaten forstår at stride,
selv når han er i kvartér

Tekst af C. Hostrup. Musik: Emil Hornemann. Publiceret i Sange og digte, 1879. Ikke indspillet på grammofonplade.

Jeg har en farlig skræk og gru for vore lazaretter, 1850?

Tekst af lægen dr. Emil Fangel (1824-1878).

Fredshymne, 1851

Efter treårskrigen[11] udsender komponisten E. Hornemann (1809-1870), Fredshymne [Herlige Danmark!] af Karup for Pianoforte[12]. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

---

[9] I juni 1848 udsendes en provisorisk (midlertidig) plakat (lov) med regulering af nogle bestemmelserne i Forordning om [privat] indkvartering [af soldater] i tilfælde af overordentlige troppesamlinger fra 1806 i anledning af oprøret i Slesvig-Holsten.

[10] Glut: Ung pige.

[11] Treårskrigen eller 1. Slesvigske krig, 1848-1851.

[12] Pianoforte: Klaver.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Lidt mere om salmer: Joohan Brunsmand udgav i 1676 en samling mere eller mindre fredsommelige hymner: Aandelig Siunge-Lyst, [xix] , som bl.a. nævner den tyske Med glæde og fred far ieg nu hen, der senest er genudgivet som node i år 1800. Salmen er formodentlig allerede trykt i En Ny Psalmebog fra 1535. I Troels-Lunds: Dagligt Liv i Norden i det sekstende Aarhundrede / XIV Bog. Livsafslutning s. 258 beskrives Med glæde og fred far ieg nu hen som en begravelsessalme.

Med glæde og fred far ieg nu hen, 1535 ; 1800

Ophav ukendt. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Giv vore konger og al øvrighed

Giv vore konger og al øvrighed
fred og god regering,
så vi under dem
må leve et roligt og stille liv,
gudfrygtigt og sømmeligt i alle måder.
Amen

Ophav og melodi ukendt. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Guds fred er mer end englevagt, 1855-1856

Første vers:

Guds fred er mer end englevagt,
den regner aldrig fjendens magt,
er lige dyb og lige blid
ved højlys dag og midnatstid...

Tekst af teologen, forfatteren og salmedigteren N.F.S. Grundtvig 1855-56. Musik: Carl Nielsen, 1914. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

En par af Grundtvigs tilsvarende salmer er

Fred med dig, 1803

Tekst af N.F.S. Grundtvig 1855-56. Musik: Carl Nielsen, 1914[xx]. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Fred og Glæde for dem græde

Tekst af N.F.S. Grundtvig 1855-56. Musik: Carl Nielsen, 1914. Ikke publiceret i freds-bevægelsernes sangbøger.

Nu skal det åbenbares, 1834

Nu skal det åbenbares,
at gammel kærlighed
i hver en skærsild klares
og er for rust i fred.
For levende og døde
kan daners hjerter bløde,
men isne kan de ej!

End lever kærligheden,
som aldrig skal forgå,
men klare sig herneden
til livet at forstå,
til klart ham at begribe,
der evig er i live,
som kærligheden selv.

Så er da ikke brustet
"fuldkommenhedens bånd",
vor kæde er ej rustet,
den bryder ingen hånd,
men af hvert led udspringer
en blomst med fuglevinger
til gyldenårets krans.

Ja, kæden af kærminder
man sagtens prise tør:
jo stærkere den binder,
des friere den gør,
jo længer den mon vare,
des mindre står den fare,
des gyldnere den bli'r.

Man længe nok må sige,
at kærlighed er blind,
det bli'r dog lysets rige,
hvor ret den strømmer ind.

Og han har aldrig levet,
som klog på det er blevet,
han først ej havde kær.

Fra arildstid her inde
vi elsked "liv og fred",
og hos vor dannekvinde
vi elsked kærlighed,
så, er den livets gåde,
den sikkert bedst vil råde
fuldvoksne dannemænd.

Et lys sig da udbreder,
som trindt i mark og skov
om liv og sandhed freder,
forklarer friheds lov,
som idræt, ord og tanker
kun holder så i skranker,
at frihed kan bestå!

Da skal man freden fatte
som livets sommervejr.
Da skal man kæmpen skatte,
som drog for den sit sværd,
ej alt i fred-lér forme,
men vælge livets storme
for gravens stille ro.

Da skal man forskel kende
på solskin og på lyn,
skønt begge de kan brænde
og skabe klare syn,
thi, som fornuften giver,
det ene lys opliver,
det andet slår ihjel!

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Musik: Carl Nielsen. Indsunget på Carl Nielsen Sange, 1990. Rondo RCD 8325. Også indspillet af Erik Grip på De levendes land : "Velkommen i det grønne" og andre sange af N.F.S. Grundtvig, 1982. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Guds rike er eit fredens rike, 1864

Guds rike er eit fredens rike,
men det til ufred vendest om.
Der førest strid forutan like,
so nåden fær så lite rom.
Dei beste livet lata må
fordi dei meir enn andre sjå.

So må vår Herre sjå på sine
at dei kvarandre hata vilt;
kven skal han kunna kalla "mine",
når deira hjarta er so ilt,
at dei fordøma utan von,
og drepa sjølv hans eigen son?

Kver trur han trur det eine rette,
og ferer fram i vilska fort,
so liggja folk i strid om dette,
til den dei tru på, reint kjem bort;
dei slåst om Gud og sannings heim,
til lygnis fader teker deim.

Gud vil oss endå nådig hyrda,
og sist frå vilska få oss bort;
han veit, at om vi broder myrda,
so for hans skuld det alt vert gjort,
i nåde den han tenkjer på,
som drap for himlen sjølv å få.

Af Aasmund Olavsson Vinje (1818-1870). Musik: Edvard Grieg (1843-1907), "Trudom", op. 33 (Tolv melodier til Digte af A.O. Vinje). Dansk og norsk tekst. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Udi Kampen de Riddersmænd drage, 1865

Udi Kampen de Riddersmænd drage,
Dennem følge vel tusinde Mand,
Ak, hvor Mange mon komme tilbage
Til sin Mø og sit Fædreneland.

Kor:
Dagene svinde,
Timerne rinde,
Lykke, din Traad vil vi spinde.

Kor:
Dagene svinde,
Timerne rinde,
Lykke, din Traad vil vi spinde.

Og den Pigelil længes saa saare,
Og den Hustru er sorgfuld i Sind
Mens de sømme, en Længselens Taare
Triller ned ad den blussende Kind.

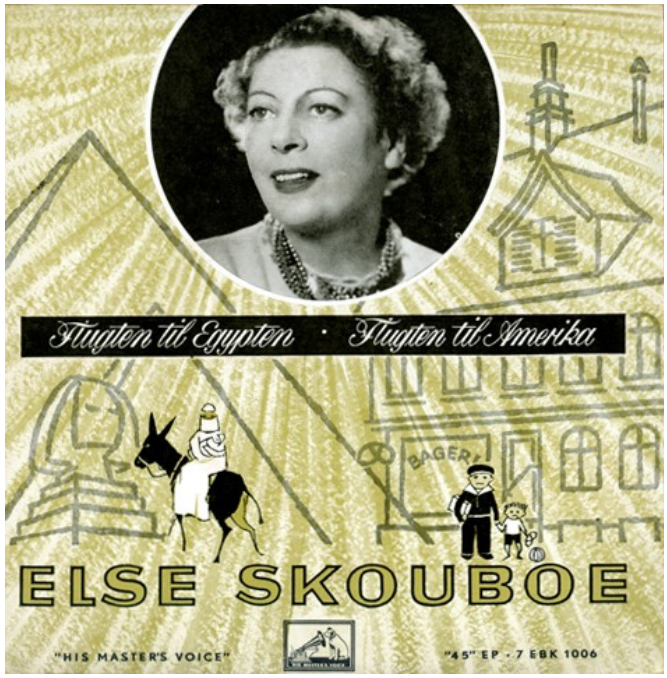
Skal da aldrig vi gensees mere,
Dækker Sneen din ensomme Grav,
Da vi ydmyg vor Sorrig vil bære,
Herren tog, hvad han naadig os gav.

Kor:
Dagene svinde,
Timerne rinde,
Lykke, din Traad vil vi spinde.

Fra Folkeskuespil med Sange og Kor i 5 Akter (3. Akt i 2 Afdelinger), frit dramatiseret efter Carit Etlars Fortælling af samme Navn, Gjøngehøvdingen, ved M.V. Brun. Musik tildels af E.W. Ramsøe. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Krigen i 1864 medførte frem til første verdenskrig en stor udvandring af danske militærnægtere og sønderjyske optanter. Militærnægterne bestod overvejende af to grupper: desertører og personer som udeblev fra sessionerne. En af de mest kendte danske desertører er den medicinske student Niels Steensen, også kaldet Nicolaus Steno (1638-1686), der flygter til Amsterdam i forbindelse med det pacifistiske studenteroprør ved Københavns Universitet i 1659. Flugten til slaraffenlandet Amerika (og Australien) var startet allerede under enevælden, hvis man skal tro forfatteren Christian Winthers følgende vise fra 1835.

Flugten til Amerika, 1835 ; 1950

Dengang da jeg var en lille en,
Og havde begyndt min Skole,
Og havde faaet Støvler paa begge Ben,
Og kastet min Bluse-Kjole...
Men hvis man saa Farten overstaar,
Fortryder man aldrig Løbet:
Man faar til Foræring en Herregaard
Og Penge ovenikøbet.

Med Sølv er Hestens Hov beskoet
Og Vognens Hjul beslaaet;
Guldet det ligger dig for din Fod,
Du bukker dig kun for at faa 'et.

Konfektrosiner og Mandler der gro,
I store Duske de hænge
Paa Træerne sammen, to og to,
Og koste slet ingen Penge.

Brystsukkre du som Tvebakker ser.
Som Rugbrød Chokolade,
Med Sukkerkugler det hagler og sner,
Og regner med Limonade.

Og Frihed har man endnu dertil
Fra Morgen til Aftens Ende,
Man spytter paa Gulvet, hvor man vil,
Og lader Cigarerne brænde.
Man gynger den hele udslagne Dag
I dejlige Vuggestole,
Og det kommer an paa hvers Behag,
Om han gider gaaet i Skole!"...

Ikke publiceret i Fredsbevægelsens sangbøger. Indsunget af Else Skovboe på HMV 7 EBK 1006.

Jeg rutter med Glædens og Håbets Ord, 1854 ; 1872

Jeg rutter[13] med Glædens og Haabets Ord,
det Statsmanden aldrig kan døje;
den Stakkel skal lappe vor sprukne Jord,
det er en fortrædelig Møje.
Mens bidsk han tygger sin tørre Negl,
saa flyver glad jeg for fulde Sejl.

Den dristige Flugt gør ham stadig vred;
han jævner til venstre og højre,
hvad højt rager op, vil han trykke ned,
hver Kraft han tilbørlig vil tøjre.
Snart har han alting gjort tamt og ens,
men jeg, jeg er ham for let til Bens.

Han sidder belemret af Gods og Guld,
af Titler og Hensyn og Former;
jeg klæber ej fast ved det døde Muld,
bevinget mod Himlen jeg stormer;
men hvad jeg ser fra den høje Tind,
det kalder gnavent han Hjærnespind.

Og raaber saa højt han paa Kløgt og Aar,
paa Ungdom og skuffende Løgne,
saa bøjer jeg mig for hans hvide Haar,
men tror lige fuldt mine øjne.
Til Raad er Gubben en herlig Gæst,
men unge øjne de ser dog bedst.

Ja, lidet jeg frygter for Stormens Hvin,
ej ænser jeg Vinterens Kulde;
jeg ser gennem Sneens det tætte Lin,
at Vaaren er vaagnet i Mulde;
jeg ler ad hele den kloge Flok
og venter trøstig, den kommer nok.

Tekst af C. Hostrup, 1872. Melodi: Mens Nordhavet bruser. Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Kaldet Ungdommen. Ifølge Arbejdersangbogen 1936 er visen skrevet til Nordisk højtidelighed 13. januar 1854. Publiceret i Sange og Digte,1972. Også bogtrykt i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse 1943. Ikke indspillet på grammofonplade. Hostrup har også skrevet: I farens Stund og Skaf Krigssignalet bort fra Nordens Grænser. Sidstnævnte i 1872.
Den døende soldat er et ofte brugt tema i en lang række sange verden over. Den næste vise forgriber de store danske tab i 1864 krigen[14].

[13] Hostrup fråser eller er en ødeland med glæden og håbet.

[14] 1864 krigen kostede Danmark omkring 3000 døde danske soldater og lige så mange sårede. Landsarkivet for Sønderjylland har udgivet en vejledning over Faldne og sårede soldater, som kan bruges til dokumentation af de i krig døde danske soldater til og med anden verdenskrig.

Soldatens farvel, 1863

Farvel min ven, snart mig døden kalder,
vel er det tungt i så ung en alder,
dog segned jeg for mit fædreland,
og mod vor fjende jeg kækt holdt stand.

Men kuglen ramte, og livets kilde
udrinder her af mit sår så stille,
ræk mig din hånd, thi jeg føler alt,
at snart jeg hisset vil blive kaldt.

Jeg var så glad og tilfreds derhjemme,
og hils dem, det må du ikke glemme,
min kære hustru og så de små,
dem er det hårdt nok at tænke på.

Sig dem, jeg mindes dem til det sidste,
de skal ej græde, for de mig miste,
min lille søn han vil blive stor
og tappert gå i sin faders spor.

To fjender mod mig i slaget mødte,
de begge to for mit våben blødte,
der kom to andre, den kamp blev hård,
de gav mig hastig mit banesår.

Se, hisset ude vor fane vajer,
og den har altid ført os til sejer;
men det forbitrer mig i min død,
det denne gang til retræten lød.

Hvor er de henne? Ak, mat er øjet,
det sortner for mig, og dog fornøjet
det lysner hist. Hør dog hornets klang,
til himlen kalder det denne gang!

Chakoen trykker, og koldt det vinder,
jeg mærker, blege er mine kinder,
og hils de gamle fra deres søn,
jeg dør så rolig, min død er skøn.

Hav tak, min ven, du min hilsen tage,
og trøst min hustru i hendes klage!
Gud sørge vil for de stakkels små,
farvel, farvel! Nu vi skilles må.

Vise skrevet af Julius Strandberg i 1863 på melodierne "Amanda sad med en krans i håret" eller Naar mit Øie er lukt eller Dengang Almagtens Gud. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

De mange sårede og invalider fra krigen skulle helbredes og have en mulighed for at forsørge sig selv og deres familier. Der blev oprettet over 50 feltlazaretter over hele landet og blandt de socialpolitiske tiltag var uddeling af lirekasser til krigsinvaliderne, temaet for den næste sang.

Den gamle Soldat fra Krigen, Jakob Rasmussens Sang, 1865?

I Fir' og treds for Danmarks Fred jeg kæmped
Mod Overmagten i en haabløs Strid,
Da var jeg ung, mit Mod ej let man dæmped,
Jeg stod mod Fjenden fast i Farens Tid.

№ 33. G. K.

Den gamle Soldat fra Krigen,

Jakob Rasmussens Sang

om hans Krigsdage og Genvordigheder, da han ulykkelig kom til Skade.

Og: Farvel, mit elskte Fodeland.

Eftertryk forbydes.

København.

Trykt hos Bernh. Wennstrøm.

Odense Universitetsbibliotek
Sk.tr. 495

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Hvor Kugler hvined og Granater regned
Og sang saa grum en Sørgemelodi,
Der saae jeg mange brave Venner segned,
Men Døden med sin Le gik mig forbi.

Jeg redded mig, trods Sorg og Savn og Møje,
Trods Nattevaagen, Kuld' og Sult og Tørst,
I Vintrens Strænghed haardt vi maatte døje,
Men Følgerne kom frem i Tiden først.

Paa snedækt Mark vi ofte maatte hvile,
Vi gik i Sne og vadede i Vand;
Da vi fra Dannevirke maatte ile,
Da blev saa mangen Ungsvend Dødens Mand.

De Kære sad og sørgede derhjemme,
Og Taaren randt ad blege Kinder ned
For dem, som vi i Jorden maatte gemme,
Og dem, som haardt paa Smertens Leje led.

Saa vinked Freden, glad jeg drog til Hjemmet,
Jeg havde værnet for mit Fædreland,
Og vovet Liv og Lemmer mod en Fremmed,
Som plyndred ved vor kære danske Strand.

Mit vante Arbejd var i Fred at sprænge
I Marken Stene, - glad jeg stræbte frem;
Jeg virked glad – dog vared det ej længe,
Før Sorgen ramte mig med Viv og Hjem.

Vi skød en Sten, da sprang paa en Gang Skuddet,
Og ramte mig i Armen, som De ser;
Paa Sygehuset kom jeg, ak, men Bruddet
Var slemt, det kunde ikke læges mer.

Og ni og tyve Uger laa i Smerte
Jeg paa vort Sygehus i Maribo,
Tungt hviled Armods Byrde paa mit Hjerte,
Og Sorgens Blomst ved Lejet monne gro.

Tre Steder blev jeg saaret Julemorgen
I atten hundred fem og treds paa Stand,
Tung var vel Smerten, større blev dog Sorgen,
Jeg mærked, at jeg var en slagen Mand.

De vilde amputere, men jeg nægted
At miste Armen, saa beholdt jeg den,
Men kun som Krøbling jeg for Livet fægted
Og drog med Liren da i Landet hen.

Saa kom jeg atter skrækkelig til Skade,
Ved Huleby Fabrik en rædsom Dag,
Det var i Øllebølle – jeg vil lade
Enhver betænke, hvad jeg fik for Slag.

Jeg førtes til Fabriken og henlagdes
To Timer uden Læge, maa De tro,
Stærkt Blodet randt i Strømme, da jeg bragtes
Mer død end levende til Maribo.

Mand i tysk uniform frem til og med første verdenskrig med lirekasse

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Nu gaar omkring jeg og vemodig spiller
Paa Liren for at tjene til mit Brød,
Og medens Taarerne paa Kinden triller,
Jeg skærmer Børn og Hustru knapt for Nød.

Nykøbing, Falster, er mit Hjem saa fage,
Gud lønne Hver, som hjalp mig i min Nød,
Jeg takker dem, som mildned vore Dage,
Saa at Familien ikke mangled Brød.

Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.
Liren: Lirekasse: Mekanisk musikinstrument.

Hvad synger du om, 1866

Hvad synger du om
saa højt i det Blaa?
hvem gjælder din Vise?
vil Sneen du prise
og visne Straa?
har Solen dig kaldet?
den skinner saa kold,
og Skoven er skallet
og Marken gold.

Jeg stiger saa højt
jeg skuer saa vidt,
jeg ser, at den kommer,
den liflige Sommer
med snare Skridt.
Alt hører jeg vaagne
den rislende Bæk,
det døde og dovne
da flyr med Skræk.

Jeg skuer saa langt,
jeg synger saa frit
om Taagen, der lettes,
om Engen, der spættes
med rødt og hvidt,
om Snekken, der danser,
om Sæden, der gror,
om Glæden, der kranser
den danske Jord.«
Hvad drømmer du om
saa højt i det Blaa?

Mon Glæden kan trives,
hvor Ørnene rives
om Fugle smaa?
kan Marken os trøste
og bugnende Træ'r,
naar Fjenden skal høste
det Guld, de bær?

Jeg stiger saa højt,
jeg skuer saa vidt,
bag Taagen der omme
jeg øjner det komme
med snare Skridt;
alt hører jeg vaagne,
hvad slumred saa fast,
det døde og dovne
da flyr i Hast.
Jeg stiger saa højt,
jeg skuer med Lyst,
at Fædrenes Minde
sit Tempel skal finde

i Barnets Bryst,
at Sagnet i Hytte
faar Vinger igjen,
og Drenge, der lytte,
gaar ud som Mænd.
Jeg skuer saa langt,
jeg synger saa fro
om Vælden, der glipper,
om Duen, der slipper
af Ørnens Klo,
om Freden, der kommer
med Stordaad og Sang,
om Sol og Skjærsommer
i Danevang.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst af præsten og forfatteren Jens Christian Hostrup (1818-1896). Melodi: Chr. Barnekow. Publiceret i Lærken 1866 og i Ligaens sangbog, 1933. Ikke indspillet på grammofonplade.

Kun en dag, et øjeblik ad gangen, 1865

Kun en dag, et øjeblik ad gangen!
Hvilken trøst for den forsagte ånd!
Hvorfor skal mig uro holde fangen?
Alting hviler i min faders hånd.
Han, som har for mig en faders hjerte,
hver en dag jo også sende vil
mig den lille del af fryd og smerte,
som jeg netop trænger til.

Nær hos mig han vil mig altid lære
særlig nåde for hver enkelt tid.
Hver en dags bekymring han vil bære,
"kraft" og "råd" han kalder sig med flid.
Han vil vogte sine får så kære,
mætte sjælen ved sit nådebord.
"Som din dag er, skal din styrke være!"
det er løftet i hans ord.

Hjælp mig da at hvile trygt og stille
kun på dine løfter, Herre kær,
og ej troens dybe fred forspilde,
som i ordet kom mit hjerte nær!
Når mit sind er af bekymring fangen,
lær mig tage af din faderhånd
kun en dag, et øjeblik ad gangen
med en stille, ydmyg ånd!

Tekst: Carolina (Lina) Vilhelmina Sandell-Berg (1832-1903). Musik: Oskar Ahnfelt. Indssunget af Jens Mortensen på Oplyst til fred og glæde, 2002 og af Lis & Per på Giro 413 favoritter, 2008.

Også nogle af de tidlige danske nationalister ville freden efter 1864 krigen.

Den danske sag ; 1867

Dansker! født ved Bølgen blaa
og de grønne Skove,
hvor du Solen yndig saae
bjerge sig i Vove!

Du, som her blev vugget spæd
I Kjærminde Skjødet
Kysset mild, om end du græd
Høit for Albustødet;

Slaa dog ei paa Roden Vrag,
Hvoraf du est rnnden!
Føl dog, at den Danske Sag
Den er din i Grunden!

Føl, at Hjerte som en Steen
Mand har over Mulde,
Naar sit eget Kjød og Been
Dødt han seer med Kulde.

Derhos er den Danske Sag
Fredens Sag paa Jorden,
Bliver og til Dommedag
Glædens Sag i Norden,

Sjælen i den Danske Sag
Før og efter Frode,
Det er baade Sands og Smag
For det Fredegode.

Glandsen af den Danske Sag
Var ei meer, ei mindre,
End den Glæde mild og spag
Hvoraf Øine tindre.

Glædens Glands i Fredens Mag
Skjøn er uden Mage,
Derfor er den Danske Sag
Hjertets alle Dage.

Derfor er den Danske Sag
Himlens Sag foroven,
Prist i Eng hver Sommerdag,
Prist i Bøgeskoven.

Derfor er til Lands og Søes
Danmark ingenlunde
Som man siger, værgeløs,
Og maa gaae til Grunde.

Tvertimod den Danske Sag
Aandens er tilvisse,
Som med Priis for Hjertelag
Svæver over Isse.

Det er Kæmpe-Aandens Sag
Som selv gram i Huen
Midt paa Valen, Dag fra Dag,
Deler halvt med Fruen.

Derfor til den Danske Sag
Midt i Kamp vi kvæde:
Med Dig gaaer til Dommedag
Seier, Fred og Glæde!

Tekst N.F.S. Grundtvig. Musik: H. Nutshorn. Publiceret i 19 danske Sange udgivne af H. Nutshorn, 1867. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade. Vove: Solen skinner.

/

Fredshymne, 1867

Den dansk amerikanske komponist og dirigent Asger Hammerich (1843-1923) udgav en Fredshymne Hymne à la paix for solo, kor og harmoniorkester med harper, orgel og kirkeklokker under Verdensudstillingen i Paris i juni 1867. Manuskriptet til denne Fredshymne menes at være gået tabt under Pariserkommunen i 1871, men Catalogue des œuvres musicales manuscrites d'Eugène Anthiome écrites entre 1854 et 1909 har dog en lovende reference: E.A. 3-3 Hymne à la paix, 4 pages manuscrites, s.d. Ved åbningen af verdensudstillingen opførtes den italienske operakomponist Gioacchino Rossini's (1792-1868): Hymne à la Paix af et orkester bestående af 1200 musikere[xxi]. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

I 1902 hylder digteren Jeppe Aakjær Bjørnstjerne Bjørnson:

...Han knalded med Pisken fra Solgudens Vogn,
Hans Hærpile hasted fra Sogn og til Sogn:
men sank over Sindet et Pust af Fred,
da sang han for Norge, saa vi sang med...

Bjørnstjerne Bjørnsons betydning for den tidlige danske fredsbevægelse var enorm.

Sangen har Lysning, 1872

Sangen har Lysning, og derfor den gyder
over dit Arbejd Forklarelsens Skin;
Sangen har Varme, og derfor den bryder
stivhed og frost, saa det tør i dit sind.
Sangen har evighed, derfor den skyder
Fortid og Fremtid i Hob for dit Syn,
Aander uendelig Attraa og flyder
Bort i et Lyshav af Længsler og Lyn.
Sangen forener, idet den fortoner
Mislyd og Tvivl paa sin straalende Gang;
Sangen forener, idet den forsoner
Kamplystne Kræfter i samstemmig Trang:
Trangen til Skønhed, til Daad, til det rene!
- Nogle kan gaa paa dens lyslange Bro
højere, højere, frem til det ene,
som ikke aabnes for andet end Tro.

Fortidens Længsler i Fortidens Sange
kaster vemodigt en aften-rød Glans;
Samtidens Længsler i Toner vi fange
Ind for en eftertids sjælfulde Sans.
Slægternes Ungdom i Sangen har Møde,
Tumler sin Stund i de tonende Ord;
- fler end vi aner, ja, Aander af Døde
Vugges i Kvæld i vort festlige Kor.

Tekst Bjørnstjerne Bjørnson. Melodi: Oluf Ring og eller Carl Nielsen. Publiceret i Fredsvennernes Sanghæfte, 1896 og i Sangbog for danske Kvindeforeninger, 1908. Også publiceret som node af Oskar Gyldmark for Skandinavisk og Borups Musikforlag, 1941. Indspillet af barytonen Lars Thodberg Bertelsen på Carl Nielsen sange, 1990. Rondo RCD 8325.

Forfatteren og kunstneren Hans Christian Andersen (1805-1875), havde bl.a. skrevet de nationalromantiske Fædrelandske Digte under krigen, herunder

Fremad!

Fremad! frem, I danske Drenge!
Husk, I værne maae

Danmark, deiligst Vang og Vænge,
Blomst paa Havets Blaa.
Værne skulle I med Staalet
Danmarks Ret og Modersmaalet,
Saa det aldrig glemmes siden.
Gud er med i Striden!

Ærlighed til Skjold I føre!
Fjenderne I slaae,
Saa at det for Verdens Øre
Rigtigt runge maa.
Under Kampen Sværdet raade,
Efter Kampen Mildhed, Naade!
Fremad! frem, I danske Drenge,
Værner Vang og Vænge.

Senere i livet blev han dog mere erfaren:

Fred, 1875? ; 2005

”Fred i hvert et sorgfuldt hjerte,
fred med hver en syndig lyst,
fred i kærlighedens smerte,
fred med døden i vort bryst,
fred, ja fred med hver en fjende,
fred når livet her må ende.”
Digtet Fred blev fundet i H. C. Andersens efterladte papirer og sat i musik af korlederen og komponisten Charlotte Dagnæs-Hansen. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade. MP3 indspilning i Fredsakademiets sangbog.
”Da Nutiden var lidet gunstig for Virkeliggjørelsen af disse Haab, blev "Tiden" det onde. Den gamle Europa-begeistring taber sig helt. Ibsen, der maaske dybest følte Skuffelsens Smerte, hudfletter Tiden og Europa aarevis i sine Digtninger. Bjørnson er ogsaa ublid en Stund, og Lie er oftere ude efter denne "Jerntid, som ikkun tror den Magt, som Vaabnene vinde". Europa, den store Verden der ude, blev Urettens, Løgnens, Aandløshedens, Forvildelsens Hjem. En Strøm af Reaktion skyller ind over de dybt saarede Sind, saa 1848, 1830, 1789 næsten glemmes”, skriver Arne Garborg (1851-1924) om den næste sang i Jonas Lie. En Udviklingshistorie.

Midt i en Jerntid, der ikkun tror, 1869

Midt i en Jerntid, der ikkun tror
den Magt, som Vaabnene vinder,
du ligger rolig, du høje Nord,
i Aandens Sollys og skinner;
din Storhed er ej Guld og Pragt
og ej Kanoners Torden,
du er en stille Verdensmagt
for Hjertets Sag paa Jorden.

Vist maa end slaas mangt et Aandens Slag,
for dig bag korsede Skjolde;
men Tanken staar som et Solskinsflag
paa Nordens grønnende Volde;
og frygt kun ej, du lille Hær,
som modigt vover Striden,
hvert Ungdomskuld i Norden bær'
en Fylking[15] ny ind i den.

Ja, hil dig, hellige Hjem i Nord.
hvorover Nordstjernen vaager!
Gud giv dig Sejren, fordi du tror
igennem Tidernes taager,
fordi med Enfolds fromme Sans
du Aandens Storvej kender
og bærer i dit Sind den Glans,
som paa din Himmel brænder.

Tekst af den norske forfatter Jonas Lie (1833-1908). Melodi: Menuetten fra Elverhøj.

Midt i en Jerntid, der ikkun tror også kaldet Sang for Norden. (Studentermødet 1869), er skrevet til det skandinaviske studentermøde i Kristiania 1869 og er oversat til hollandsk.

Kilder: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Også trykt i Sangbog for Danske Kvindeforeninger, 1908 og i Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936 i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse, 1942 og i Ligaens sangbog 1949.

[15] Orden.

De to Ligrøvere eller Et skrækkeligt Øieblik, 1870

Slaget endtes, ak men Døden
Havde gjort saa rig en Høst,
Tusinder i Morgenrøden
Laa med søndersplittet Bryst.
Der var tomt og der var øde
Paa den skrækkelige Val;
Kun et enkelt Suk hendøde,
Naar det endte Dødens Kval.

Dog see tvende Mænd sig snige,
Standse, bukke sig saa tidt.
Hvad vil de i Dødens Rige,
Her har Alle jo udstridt.
See, de undersøge Alle,
Uhre, Penge røve de
Fra de Stakler, som mon falde,
Ingen kan den Gjerning see.

Frækt de smile, naar de vinke
Til hinanden, taust og tyst,
Naar de see, hvor Guldet blinke,
Lee de i begjærlig Lyst:
"Det er farligt at berøve
Faldne Krigersmand sit Gods,
Dog, jeg troer ei, vi behøve
Andet end at skynde os.

Træffer man os, er det Døden,
Ingen Naade, - vi bli'er hængt,
Hvis man griber os i Brøden,
Bliver Livets Port os stængt!
Selv min Søn var med i Slaget,
Men han hytter sig dog vel,
Og naar Krigen bort er draget,
Har vi Penge nok, min Sjæl!"

De to Ligrovere
eller
Et skrækkeligt Øieblik.
Vise om de to Ligrovere, der efter Slaget ved Sedan plyndrede de Døde og dræbte de Døende, men hvoraf den Ene af Begjærlighed kom til at dræbe sin egen saarede Søn.
Med Beretning.
Kjøbenhavn.
Jul. Strandbergs Forlag.
Faaes i Boghandelen, Holmensgade Nr. 18.
Strandberg & Bennekens Bogtrykkeri, Bregade 14, 1. Sal.
Odense Universitetsbibliotek
Skr. 289

See, da reiser sig blandt de blege
Faldne Mænd et Hoved op,
Røverne tilside vege,
Angsten foer i deres Krop.
Og den Døende sig hæver
Blodig - bleg han stirrer hen,
Feberen ham gjennembæver,
Da han seer de tvende Mænd.

Haardt var Saaret, Livets Kilde
Var dog ei forsvundet end,
Nei, han tørsted, og han vilde
Gjerne lædskes af en Ven.
Dog han har formeget skuet,
De To vexlede et Blik,
Hvori Had og Feighed lued,
Hastig hen til ham de gik.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Med et Knivstik brat de endte
Snart den svage Krigers Liv,
Og paany til Plyndring vendte
De dem med den skarpe Kniv.
Og de skjærer Ligets Lomme,
- Ha, den Ene studser bleg
Da han seer et Uhr at komme
Frem, - han raabte: "Drømmer jeg!"

Frem et Brev han endnu tager,
Læser hastigt det i Løn:
"Vee, o, jeg mig ei bedrager,
Vi har dræbt min egen Søn!
See hans Uhr, og see kun Brevet!
Morder, det var dig, der slog!
Brevet har til ham jeg skrevet
Før han imod Sedan drog!"

Vildt han raser mod sin Frænde,
Svinger Kniven mod hans Bryst,
Og vil Sønnens Morder sende
Hen til Dødens kolde Kyst.
Dog see hist, Patrouillen træder
Mod dem - Livet er forbrudt,
Faderen vel raser, græder, -
Dagen efter blev de skudt.

Beretning.
To Dage efter Slaget ved Sedan[16] greb en preussisk Patroulle to Ligrøvere ifærd med at plyndre de Faldne, baade Franskmænd og Preussere. Den Ene var en Bairer, den Anden en Preusser. De havde fulgt Armeen fra Tydskland, og da deres Gjerning ikke lod sig nægte, bleve de strax stillede for en Krigsret. Den Ene af dem, en Jøde, gebærdede sig paa den mest fortvivlede Maade, skjældte sin Kammerat ud for Morder osv., skjøndt han med Ligegyldighed tilstod sin Forbrydelse. Ved nærmere Undersøgelse erfarede man, at Grunden til hans Fortvivlelse var følgende:
Medens de vare ifærd med at plyndre Ligene, og som de troede, aldeles uden Vidner, hørte de til deres Forfærdelse et dybt Suk i deres Nærhed, og midt i en Klynge Døde, reiste en preussisk Soldat sit Hoved og bad om en Drik Vand. Hans Ansigt var aldeles bedækket med Blod fra et stort Saar i Tindingen. I første Øieblik vilde de flygte, men da den første Skræk havde sat sig, begrebe de, at deres Liv var i Fare, dersom der opstod et levende Vidne mod dem. Den Ene, en Skomagermester fra Baden, trak sin Kniv, ilede hen til den Saarede og sikkrede sig hans Taushed ved øieblikkeligt at dræbe ham. Hans Medhjælper, en Jøde fra Kønigsberg, saae til, og de gave sig ifærd med at plyndre den Dræbte. Stor var Jødens Skræk, da han fremtog af den Faldnes Lomme et Uhr, som han for 2 Aar siden havde foræret sin Søn, der nu var Soldat i den preussiske Armee. Snart fik hans Anelse en Bekræftelse ved et Brev, som man fandt hos den Dræbte, et Brev, som Faderen selv havde skrevet til Sønnen for faa Uger siden. Den Ulykkelige var bleven medskyldig i sit eget, eneste Barns Mord. Fortvivlet vilde han dræbe sin Stalbroder; denne værgede for sig mod den rasende Jøde, men i deres Strid bleve de overraskede af en preussisk Patrouille og stillede for en Krigsret, hvor de bekjendte Alt. Dagen efter bleve de begge skudte.

Man siger, at Danmark ej længer kan stå, 1970

Man siger, at Danmark ej længer kan stå,
og at vi må gå under, fordi vi er de små;
men var vi de store, hvad hjalp det os vel?

[16] Slaget ved Sedan blev udkæmpet som en del af den Fransk-preussiske krig den 1. september, 1870. Det resulterede i et totalt fransk nederlag, da hele den tilbageværende hær overgav sig til de tyske styrker, 120.000 mand, heriblandt Frankrigs kejser Napoleon 3.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Vi leve ej af at slå andre ihjel.

Vi leve, så længe vi eje Nordens ånd
så længe blodet strømmer fra hjerte til hånd,
så længe som vi ånde i toner og ord,
og nyde af frugten fra asernes bord.

Og hvo er vel den, der tør sige eller tro,
at Nordens ånd er vegen fra danemænds bo?
Hvo hører sangen klinge så mægtig og fri
og mærker ej ånden, som lever deri?

Og vi er ej mere for kloge til at tro,
at Nordens gamle guder endnu iblandt os bo.
Vi skamme os ej længer ved frænderne små,
men elske dem højest, som vi kan forstå.

Tekst: Mads Hansen (1834-1880). Melodi: Publiceret i Vort haab. Anden samling, 1870.

Vort håb, 1870

Vi har et håb, som ej er bygt
på høje tal og store løgne;
på sandheds grund, den simple, nøgne
det hviler levende og trygt!
Det fødtes under nederlaget,
det viedes i våbenbraget,
det næredes af Danmarks nød.

Vi sætte ej vor tillid til
kanoner eller bajonetter,
ej heller hvad vi selv udretter,
og hvad de store magter vil;
men eet vi ved, der ej kan kues,
om end det hårdt og længe trues,
og det er folkets odelsret.

Hvem skifted Jordens lande ud?
Har det ej noget at betyde?
Mon voldsmænd kan ustraffet bryde
de grænser, der er sat af Gud?
Er sprogets klang og åndens mærke
ej grænsepæle vel så stærke
som dem af stene og af jord?

Jo vist - vort håb er fast og trygt:
Lad tider komme, tider svinde,
vi slippe det dog ingensinde,
fordi det er på sandhed bygt.
Og håbet er, at Danmarks lande
til tungemålets skel skal stande
som grænse for et enigt Nord

Tekst: Mads Hansen. Melodi: A. P. Berggreen: Kong Kristjan lægger ned sit sværd. Publiceret i Vort haab. Anden samling, 1870 og i Højskolesangbogen 1902.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Der gaar et stille Tog[17], 1871

Der gaar et stille Tog
igennem Kampens Bulder
med Bøn paa alle Sprog;
det bøjer mod den faldne ned
med Korset paa sin Skulder,
med Bud fra Hjem og Fred.
Det findes dér ej kun,
hvor Kampens Vunde bløder,
men paa Alverdens Rund,
det er Alverdens Kærlighed
af ædle, gode Hjærter,
som stille knæler ned.

Det er Arbejdets Sky
for Krigens Mord og Hærjing,
der ber om Fred og Ly;
det er hver lidende paa Jord,
som kender Nød og Kummer,
der sukker for sin Bror.

Det er hvert Smærtestøn
af saarede og syge,
det er den kristnes Bøn;
det er forladtes blege Raab,
det er den krænktes Klage,
den dræbtes sidste Haab; -
en Bønnens Regnbu-Bro
op gennem Verdens Uvejr
i Skin af Kristi Tro:
at over Lidenskabens Nød
maa Kærlighed faa sejre,
thi saa hans Løfte lød.

Tekst: Bjørnstjerne Bjørnson. Melodi: Der er et yndigt Land. Kilde: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Skrevet i 1871 omkring den fransk-tyske krig. Offentliggjort i Sange og digte, 1880. Også melodi af Carl Nielsen, 1929. Ikke indspillet på grammofonplade.

Jord i hvis Favn der hades og der myrdes, 1871

Jord i hvis Favn der hades og der myrdes
Slægt efter Slægt,
blodige Jord med al din Syndebyrdes
voksende Vægt!
Hvor kan saa let din Himmelvej du følge
rundt om den Sol, der skuer dine Saar,
og san lysgrønt bølge
Vaar efter Vaar?

Jo, thi den samme, som har bundet Jorden
Lovenes Baand,
som gav sit Folk i ørkenfjeldets Torden
Loven i Haand,
han la'r sin Sol hver fattigt Straa forgylde,
han er den Gud, som hører Støvets Bøn,
som i Tidens Fylde
gav os sin Søn.

Derfor, om al vor Lykke skulde falme,
brat staa for Fald,
altid fra Jord en evig Takkesalme
løfte sig skal;
derfor, hvor vældigt Mørkets Aander virke,
aldrig vor Bøn skal Synke til et Suk,
aldrig Herrens Kirke
rokkes et Fnug.

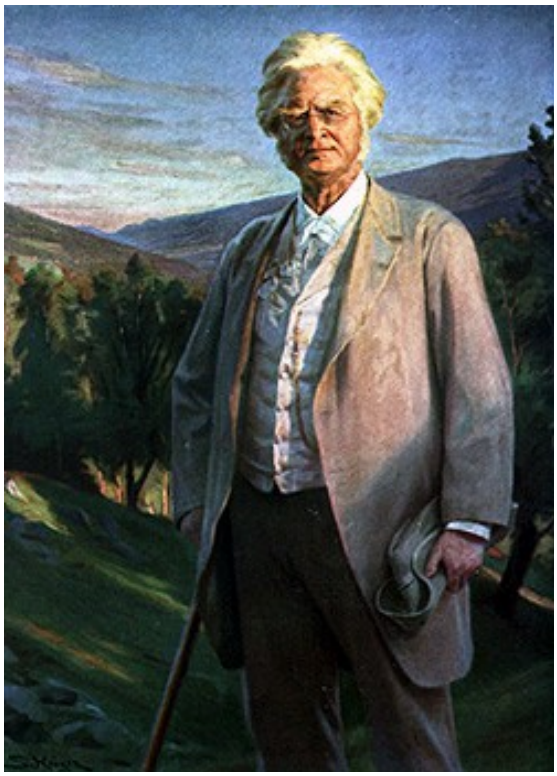
Lær os da, Jord, paa Aandens ørnevinge,
trofast som du,
os om vort høje Himmellys at svinge
trøstig i Hu,
Fra ham alt Lys, som vi begære,
fra ham Livsvarmen i vort Bryst,
grønnes Gud til Ære,
gyldnes til Høst.

[17] En stille demonstration.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst: Christian Richardt 1871. Publiceret i *Billeder og Sange*, 1874. Kilde: *Sangbog for danske Kvindeforeninger*, 1908. Også publiceret i Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse 1942 samt i Dana Antologio, 1961. Musik: Oprindelig melodi Ensom og mørk og snæver er vor Bolig[xxii]. Carl Nielsen 1920. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredsoratoriet, 1881-1882

Ved kvindernes fredsmøde 15. maj 1899 uropfører Tekla Griebel Wandalls (1866-1940) kantaten Fred til tekst af Bjørnstjerne Bjørnson her i uddrag fra en anmeldelse i kvindesagstidsskriftet Hvad vi vil:

Bjørnstjerne Bjørnsons Fredsoratorium, anmeldelse

"Med Geniets lykkelige, sikre Greb har Bjørnstjerne Bjørnson her valgt Oratoriets pompøse Form for sine store Tanker. Et Oratorium er et Kunstværk, hvori Vokal- og Instrumentalmusik former sig om Fremstillingen af en dramatisk Tekst.

Nogle af Verdens største Komponister, Händel, Sebastian Bach, Mozart og Mendelsohn-Bartholdy har med gribende Virkning i Toner malet os de guddommeligste, de mest ophøjede Emner efter den bibelske Tekst.

Ingen, der f. Eks. har hørt Sebastian Bachs store Passionsoratorium efter Mathæus-Evangeliet, kan vist nogen Sinde glemme, hvorledes Tekst og Musik her smelter sammen til et vidunderligt stort Hele, der tager ens Sjæl fuldstændig fangen… Man glemmer Tid og Sted - man er levende, personlig til Stede under Vandringen fra Jerusalem til Golgatha… Langfredags-Lidelsen og Opstandelsen er ens egen.

Den vanvittige, altopslugende Lidenskab, der ligger i Jødernes Raab til Pilatus om Jesus: „Korsfæst ham! Korsfæst ham! Hans Blod komme over os og over vore Børn!" lyder som et grufuldt, sønderrivende Tordenskrald, der gennemryster en. Man forfærdes over den dybe Stilhed, der saa pludseligt følger efter Fanatismens vilde Raab. Det er, som om Luften blev tung og lummer under den Blodskyld, Jøderne har nedkaldt over de kommende Slægters Hoveder.

Saadan griber Mathæus-Oratoriet en … og saadan gribes man ved at læse Bjørnsons Oratorium, skønt det store Billede, han opruller for os, endnu mangler Tonernes Klædebon ...

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

... Den store Blodskyld hviler endnu over Jorden ... Fredsfyrsten, der gav sit Liv hen for at frelse den lidende Menneskehed, har endnu ikke besejret Brutaliteten ...
Krigens Rædsel ruger nattekold over Jorden, men ude i Øst ses det første Glimt af den Dag, der skal komme.

Bjørnstjerne Bjørnsons Fredsoratorium er et Solbud derom fra Poesiens Land.
Aldeles fortryllende indledes Oratoriet med en Skildring af Børnenes Vaarglæde ude i Skoven:

Vi søker i skogen de sollyse plætter,
aa nej, som det dufter og yrer og sprætter,
og toner,

For løvet kan skygge, sig blomsterne skynner,
violer og primula, og der begynner
anemoner.

Hør, lærken er kommen! Og rundtom i skarer
flyr trosten, den skøjer og støjer og svarer
paa spøken.

For nu er her foraar og frihed og løjer;
men vi, som har skolelov, mest os fornøjer, -
hør gjøken !

Saa glider den vaarlyse, fredelige Stemning pludselig bort. Luften formørkes som før et Uvejr… De første krigsrygter dukker frem og lægger sig som en ildevarslende Anelse over fredelige Hjem.

Bj. Bj. maler i store Træk Krigens knugende Ødelæggelse, selv paa de Steder, hvor den ikke raser:

„Hæsten skjærer det fra plogen -
mannen river det fra hjæmmet -
slukker ilden i fabrikken."

... Man ser det Tog, der i Nattens Stilhed drager fra Hjemmet mod Krigslejren, - ser den korte, smertelige Afsked mellem Moder og Børn. - hører Drøn af Hestetramp og taktfaste Fodtrin - Klang af Horn og Tromme, der lidt efter lidt dør hen, efterladende

„Ensomhed - et øde,
som var alt de kære døde."

Det Afsnit i Oratoriet, der hedder Krigsrygter, er, som sagt, lige saa meget malet som skrevet; for ingen kan læse det, uden at det bliver saa levende, som om Billede paa Billede drog forbi en.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Saa skifter Scenen.
Man føler Valkyriens Vingesus som et isnende Pust oppe fra Luften. - Deres glade Skrig: „Ho - i! ho - i!" klinger triumferende ud i Rummet. - Gennem Valkyriernes Sang skildrer Digteren den daarende Rus, der ligger over Storhedsminderne. Længslen efter Vikingedaad ægges under Lurklang og Vaabengny.

I Valkyriesangen blander Arverøsterne sig:

1. Arven fra Fædrene,
2. Ældste i Verden
3. Arven i blodsmak
4. og sejer, -

Sejerssikre synger Valkyrierne i Slutningskoret:

„Tænd fakler paa dødsvejen mot vor hall,
saa det lyser, det ridt, som et æreskall" ...

... Saa møder man Garnisonstropperne, der i opildnet Krigsbegejstring raaber:

„Leve krigen! - leve æren -
leve kongen - leve hæren!"

Begejstringen opflammes yderligere af Hærføreren, der lærer sine Mænd, at Kamp for Fædrelandet giver Kæmperang. Fædrelandet er den Mor, som Sønnerne skylder at ofre alt, lige til det unge, fagre Liv.
Saa følger Præstevelsignelsen over den kampberedte Hær ... Der er en gammeltestamentlig Storhed i denne Velsignelse. Saaledes maa Aron og Josva have talt til det Folk, der gennem blodige Kampe skulde vinde det forjættede Land i den Herre Zebaoths Navn… Saaledes er Blodsmysteriets sanseberusende Pragt gennem Aartusinder blevet sænket over Menneskeheden. Egenviljen døvedes, og Aandslyset tilsløredes, mens Offerblodet randt til den evige Guds Ære ...
Hæren drager bort. og det store haabløse Øde breder sig over den Plet Jord, hvorfra de krigsbegejstredes Jubelraab nylig lød ... Ventetidens knugende Uhygge lægger sig over de tilbageblevne, der med Anelsens hele Skarphed føler det, som intet Øje kan se, intet Øre kan høre.
Angstens Mørke ruger ude i den vaarlyse Nat. Budskabet kommer - - - Den første Mand er falden.

„... han var en enkes eneste søn ..."

Saa lyder Moderens angsfulde Spørgsmaal:

„Min søn?
er det ham, i har skudt?
min søn?
ham alene har i skudt?
Hvorfor?

for fædrelannet?"
... Modersmerten bliver til et sønderrivende Skrig, hvori hun forbander det Fædreland, der ofrede hendes Søn til Fjenden paa den blodige Val…
„Fjenden?
min søn had de ingen fjender",
siger hun.
„Mødre, mødre
klager med mig - klager!"

Og Tusinder af Mødre blander deres Klagesang med hendes. Det er, som om den gamle Tid knagede i sine Fuger under Kvindernes Jammerskrig.

Enhver, som har Kærlighed til ægte Kunst, bør eje Bj. Bj. store Sjælemaleri, „Fredsoratoriet". Anmeldelse i Hvad vi vil, 1892 nr. 31 s. 121-122.

»Mødre, mødre
klager med mig, klager
över mansviljen
den øder vort værk...

Det er ikke livet alene,
I myrder
men dens tusentrådede spind
bakenom,
alle dets muligheder!
Ikke mænnesket alene
ikke denne ene ædle,
men det ædle, som fæster ved,
og alt det ufødte av ham.
De beste, de beste
myrder I, slægt æfter slægt.
ti de beste var de modigste.
I hærger fædrelannet
mens I værger det.»

Citeret fra Pontus Wikners: Missbrukad kvinnokraft och kvinnopsykologi fra 1914 s. 46. "Jeg lar nu sende Dem min fortale om fredssaken, og et par opsæt om kjøns-forholdene, som har vakt meget opstyr. – Jeg har netop skrevet et fredsoratorium i stor stil, som Edv. Grieg sætter i musik. Blir denne god (og det håper jeg), da blir dette en tale til værden, i sit slags enestående. I dette oratorium optræder præsterne på den ene side (sammen med de vildeste valkyrier, arverøsten og garnisonssoldater) og på den annen side sammen med mødrene og reformatorerne "fredsfyrsten""[xxiii]. Fredsoratoriet blev udgivet som selvstændig publikation af Dansk fredsforening året efter "til fordel for Verdensfredsbureauet". Der er nu registreret et eksemplar tilbage af pjecen som er på Det kongelige Bibliotek.

Det følgende I farens Stund omtales som en sang.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

"Hostrups Digt er skrevet for en tresindstyve Aar siden i de bevægede Aar i Firserne, da Kampen mellem Højre og Venstre om Militærspørgsmaalet var paa det højeste. Provisoriske Bevillinger til Fæstningsvæsen, regulære Grundlovsbrud, Fængsling af politiske Modstandere efterfulgt af Riffelbevægelse, Skattenægtelse, Attentater[18] det er nogle Faser i en politisk Udvikling, hvor Folkestyret og den sunde Fornuft virkelig var i Fare i Danmark. Hostrups ildnende Ord virker som et indtrængende Memento en Appel til Folket om at holde fast ved Friheden, ved Retten, ved Troen paa Danmarks Fremtid. Digtet anført efter Dansk Læsebog for Folkehøjskolen".

I farens Stund

Kan vi tro det? Skal vi tro det?
Gamle Danmark, Nordens Øland,
gjennembrust af Havets Friskhed,
hvori Hjertet aanded lettest,
og hvor altid Kjærligheden
viste sig som bedste Værn —
Hjemsted for det jævne Arbejd,
uden Klipper, uden Kløfter,
uden Slangegift og Vilddyr,
hvor kun Fred og Folke-Lighed
maledes paa Frodes Kværn -
Danmark glemt i Verdensmarken
som en lille Lærkerede,
hvorfra Folkestemmen nyfødt
svang sig op og loved Foraar -
blev nu du et Bur af Jærn?
Tør det siges? Ej jeg ved det,
ej, hvad nu er Ret i Danmark.
Er der nogen som det véd?
Men jeg véd, at der er Fare,
større vel end nogen Sinde
siden Kong Kristoffers Dage,
at naar denne Vej skal følges,
gaar det brat mod Enden ned.
Aldrig mer i Fredriks Have
Folkets Røst vil være Slave,
og paa Ørnevis den ave,
det gør bare Ørnen fed.

Gamle Danmark — en Kaserne!
Folket — kuet og dresseret!
det er Synd, og det er Vanvid;
røv saa Pustet os fra Søen,
Lærkesangen over Sletten,
dæk for os vor store Himmel,
knus vort vilde Blomsterflor!
Danmarks Folk er let at kjende,
det som Folk er af de bedste,
men som Masse bli'r det usselt,
alt dets Kraft er Enkeltmandens,
Enkeltmænds, der frit forenes,
tvunget bli'r det dorsk og trevent,
kun i Frihedsluft det gror.
Spænd det ej i stramme Trøjer!
Det har Sømandsblod i Aaren,
gjør kun Gavn med frie Hænder,
kæmper daarligt, naar det bindes,
men desbedre, naar det vindes —,
paa at dette ses og mindes, er det,
Fremtiden beror.
Agt dit Folk, vil du det lede,
ær dets Ret, vil du det frede!
Aldrig man ved Lov at bryde
lærer Folket: Lov at lyde,
allermindst i Danmarks Land.
Man kan mane stærke Aander,
Vildskabs-Aander op af Dybet,
Had til højre, Had til venstre,
hule Kløfterne i Folket
og imellem Folk og Konge -
men slaa Bro igen og fylde,
det er det, man ikke kan.
Man kan kneble dem, der skrige,
og faa Harmen til at stige,
men forsone og forlige,
samle Danmarks skilte Rige,
derpaa nu det kommer an.

[18] Attentatforsøget på konseilspræsident Jacob Brønnum Scavenius Estrup begået af typografen Julius Rasmussen den 21. oktober 1885.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tør det siges? Ej jeg véd det,
jeg er kun en gammel Sanger
og vil ikke hidse nogen,
jeg vil aldrig præke Oprør,
skjønt for Folkets Ret og Frihed
altid jeg maa tone Flag.
Maa der grædes ej for Danmark?
Tør man ikke Landsmænd vare,
hvor man øjner Dødens Fare,
skal man kalde Nat for Dag?
Lige godt! jeg kan ej sove,
hvad jeg har, det maa jeg vove;
hvad jeg har, er kun min Stemme,
den skal aldrig blive hjemme,
hvor det gælder Danmarks Sag.

Landsmænd, som jer ikke fryde
over, hvad l nu maa skue,
I, som ser og frygter Faren
og vil Trofast, som I loved,
holde Frihedsflaget rent -
husk, naar Striden gaar paa Livet,
saa maa Fredens Mænd gi' Møde;
dér, hvor Folkets Røst skal bindes;
dér maa selv de tavse tale.
Nu er Døden over Danmark,
saa maa alle med i Kampen,
hvad de saa end før har ment.
Støt da nu vort Ord om Faren,
vi, hvis Mund maaske er mistænkt!
Har I Stemme, der kan række hen,
hvor Vej for vor er spærret,
i det lave, i det høje,
spild da ikke Tid og Møje,
brug den, før det er for sent!

Vil man haane mig som Drømmer?
Vil man mer? Jeg véd det ikke,
ej, hvad nu er Ret i Danmark,
men jeg kjender den, jeg tjener.
Danmarks Folk, jeg er dets Sanger,
jeg har ogsaa stundom tolket,
hvad der i dets Hjerte klang.
Og jeg ved i denne Time,
at jeg ikke staar alene, ved,
at jeg har mange bag mig,
ej en vildledt Hob, der hujer,
men et Folk med klare Øjne,
der har blandt de bedste Rang.
Det stod op af Sløvheds Leje,
det maa gaa ad egne Veje,
noget af dets bedste Eje
klinger med i denne Sang.

Tekst: C. Hostrup. Melodi: Ukendt. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Ugebladet Ude og Hjemme anmodede i begyndelsen af december 1881 digteren C. Hostrup (1818-92) om et nyt digt til bladets julenummer, skriver Christian Friis Damgaard på hjemmesiden Historien omkring C. Hostrups salme "Julebudet til dem, der bygge".

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Julebudet til dem, der bygge, 1881 ; 2007

Julebudet til dem, der bygge
her i mørket og dødens skygge,
det er det lys, som, aldrig slukt,
jager det stigende mulm på flugt,
åbner udsigten fra det lave,
trøster mildelig mellem grave.

Julebudet i vinterens vånde,
det er Gud faders varme ånde,
menneskefaldet til frelse vendt,
menneskets adel på ny erkendt,
hjertets ret til at kæmpe og vinde
evig slået fast trods hver en fjende.

Julebud under storm og torden
melder og giver fred på jorden,
fred til at stride vor strid med mod,
fred til at vente på enden god,
højt under medbør og dybt i sorgen,
fred for både i går og i morgen.

Julebudet til dem, der græde,
det er vældet til evig glæde.
Glæd dig da kun, du menneskesjæl,
stinger end ormen endnu din hæl!
Favn kun trøstig, hvad Gud har givet,
løft dit hoved og tak for livet!

Tekst af C. Hostrup. Der er ifølge salmebogen to melodier til salmen som bl. a. er indspillet på Julefred af Klaus Juul Jensen, Thomas Jensen, Louise Frøkjær Jensen

Begivenheden i den følgende vise har ikke kunnet dokumenteres.

Alfred og Alvilda, 1883

I Aaret attenhundred og ni og tredive
Jeg drog til København ind til Kongens Tjeneste.
Jeg bød Farvel til Hjemmet og til min kære Ven:
Maaske du har en Anden førend vi ses igen.
Hun derpaa svor og sagde: "Nej, det skal aldrig ske,
Du trøstig bort kan rejse, min Allerkæreste!"
De Ord, de kom fra Hjertet, fra hendes unge Bryst,
O Gud, tilgiv mig Synder og skænk mig Himlens Trøst!

Men Alt gik herligt til i den store Hovedstad,
Jeg glemte snart Alvilda, og sværmed fri og glad.
To Maaneder var svundne, da skrev jeg hende til,
I Brevet stod de Ord som jeg her opskrive vil:

"I Dag jeg nu vil skrive for sidste Gang til dig,
Du søge maa en anden Ven og evig glemme mig.
Jeg her en Ven har valgt mig, for Tiden var saa lang,
Derfor Farvel, Alvilda, Farvel for sidste Gang!"

Nu gik der vel en Maaned, saa fik jeg Svar derpaa:
"Min Ven er det din Mening, hvor skal det mig da gaa?
Og kan du glemme mig, som er altid tro mod dig,
Da har du sikkert syndet mod Gud og imod mig.

Jeg har jo nu herhjemme hos mig en lille Søn
For hans Skyld vil jeg bede til dig en ydmyg Bøn:
O skriv dog snart tilbage og giv mit Hjerte Ro,
Og hermed vil jeg ende mit Brev i Haab og Tro."

Jeg læste hende Brev op for Alle og Enhver
Af mine Kammerater, som var paa Stuen der.
Jeg spotted hendes Klage, jeg ændsed ej den Bøn,
Som hun af Hjertet bad for sin kære lille Søn.

"Det Brev det har hun skrevet jo med sit eget Blod,"
Bemærkede en Ven, som just ved min Side stod,
"Og du gør Synd mod hende, som er saa tro mod dig,"
I Øjet stod en Taare paa ham, men ej paa mig.

Jeg sat' mig til at skrive den samme Dag et Svar,
Og sendte det til hende, som hun mig bedet har,
Mit haarde Hjerte banked den Gang jeg skrev de Ord:
"Du maa mig evig glemme paa denne Verdens Jord."

Det var en Morgen tidlig, lidt før Reveillen lød,
Saa kom der Brev fra Hjemmet: "Nu er Alvilda død.
Og du er ene Skyld i, hun gik til Graven hen,
Og derfor har du syndet mod Gud i Himmelen.

Da hun dit Brev mon læse, da sukked hun i Løn,
Saa tog hun op af Vuggen sin kære lille Søn,
Og vandred ned til Søen igennem Skoven brat,
Det var den tolvte Juli, en dejlig Sommernat.

Et Brev hun havde skrevet, det laa ved Træets Rod,
Ved Søens Kant; jeg læste, hvad der i Brevet stod,
I allersidste Linie der skrev hun disse Ord:
"Nu har jeg evig glemt dig paa denne Verdens Jord."

Vi søgte efter hende saa snart som det blev Dag,
Vi aned ej, at det var en saa alvorlig Sag.
Saa gik jeg gennem Skoven hen til det dybe Vand,
Der laa et Brev ved Kanten, jeg tog det op paa Stand.

Jeg tog det op fra Græsset og læste disse Ord:
"Nu har jeg evig glemt dig paa denne Verdens Jord."
Da randt det mig i Sinde: Mon hun i Søen sprang?
Vi søgte og vi fandt hende straks den samme Gang.

Nu hviler hun i Graven med Barnet i sin Arm,
Det slumrer blidt i Døden alt ved sin Moders Barm.

Til dig og ingen Anden hun gav sit Hjerte hen,
Og derfor har du syndet mod Gud i Himmelen."

Hermed endte Brevet, jeg slog mig for mit Bryst:
"O Gud, tilgiv min Brøde og skænk mig Himlens Trøst!
Thi ak, mit haarde Hjerte var fuldt af Last og Svig,
Jeg var jo falsk mod hende, som var saa tro mod mig."

Saa gik jeg til Kaptainen, og han Forlov mig gav,
At hjem jeg maatte rejse og se til hendes Grav.
Det var en Morgen tidlig, Kasernen jeg forlod,
Og det var Aften silde, da jeg ved Graven stod.

Jeg satte mig ved Graven og gentog disse Ord:
"Nu har jeg evig glemt dig paa denne Verdens Jord.
O kæreste Alvilda, har du tilgivet mig,
Jeg veed jo, jeg har syndet mod Himlen og mod dig!"

Og hermed vil jeg ende min sørgelige Sang,
Nu gaar jeg saa alene min kummerfulde Gang,
Og bed til Gud i Himlen for min forpinte Sjæl,
Og dermed vil jeg sige Alverden mit Farvel.

Skrevet af Alfred Kundbye. Melodi: Jeg vanker ved søen i stille aftenstund. Publiceret i Gamle viser i folkemunde af Karen Stougaard Hansen, 1964. Ikke publiceret i freds-bevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Begivenheden i den følgende vise har ikke kunnet dokumenteres.

Hurra for mig, hurra for dig, skal vi atter til Orlogs gaa!, 1883

Hurra for mig, Hurra for dig!
Skal vi atter til Orlogs gaa!
Ja skal vi nu atter til Orlogs gaa,
Hej komfalladera hurra, ja til Orlogs gaa,
Saa vil der flyde Blod.

Vi kom til Helgoland en Dag,
Og vi viste det danske Flag,
Og Tydsken, som før var studs og streng,
Hej komfalladera, hurra, var studs og streng,
Han løb for den danske Dreng.

Og Chefen sa'e: Du danske Gut,
Lad ham se, vi er Folk med Fut,
Og segner vi end i Kampens Brag,
Hej, komfalladera, hurra, ja i Kampens Brag,

Er det for Danmarks Sag.

Der lød fra Skandse og fra Dæk
Et Hurra fra hver Sømand kjæk,
Og vore Kanoner sang, hu hej,
Hej komfalladera, hurra, ja de sang, hu hej,
Og Tydsken han løb sin Vej.

En Løjtnant ved min Side stod,
Han var saa ungt et Blod,
En Kugle kom susende forbi,
Hej komfalladera, hurra, susende forbi,
Og tog hans Hoved bort.

Han stammed blot sin Moders Navn,
Og udaanded sit unge Liv,
Jeg tog ham saa varsomt i min Favn,
Hej komfalladera, hurra, varsomt i min Favn,
Og bar ham stille ned.

Og da vi kom til Kjøbenhavn,
Stod jeg forrest i Baadens Stavn,
Paa Trappen der stod en Pige smuk,
Hej komfalladera, hurra, ja en Pige smuk,
Hun spurgte med et Suk:

Og veed du hvor den Løjtnant er,
Som jeg forhen bød Afsked her?
Jeg svared: Hans Køje den er tom,
Hej komfalladera hurra, Køjen den er tom.
Besvimet sank hun om.

Nu ender jeg min ringe Sang,
For min Tid den er ej lang.
Og mon jeg skal komme hjem igjen,
Hej komfalladera, hurra, komme hjem igjen,
Alt til min kjære Ven.

Hura for dig, hurra for mig,
Skal vi atter til Orlogs gaa,
Saa Fred med de Faldne i Dødens Gjem,
Hej komfalladera, hurra, ja i Dødens Gjem,
Vi stævne modigt frem.

Også i Frankrig havde pacifisterne fat i nationalromantikken. En pacifistisk fædrelandssang blev det til i 1892: La Marseillaise de la paix.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

At fred og frihed er den bedste jord, 1886

At fred og frihed er den bedste jord,
hvori det sikre, jævne fremskridt gror,
det er et prøvet ord, som vi skal sande
og sprede viden om ud over lande.

Det er ej nok, at vi det selv forstod,
vi skal og fyldes af „vor menings mod",
og når vi kæmpe må derfor, ja lider,
vi føler, hvor vi vokser, mens vi strider.

Til kamp i freds- og friheds-fremskridtsånd
vi rækker manden trofast søsterhånd.
Vi er den ene fløj af fremskridtshæren,
og vi med manden kappes vil om æren.

I denne åndens kamp må nu enhver
alvorlig kvinde, som vor sag har kær,
bekende frit og frejdig med sin tunge,
hun ingensinde ræddes for at sjunge:

Står ved hans side jeg på kampens dag,
er lige udsat jeg for spot og slag,
får lige ret til sejrens frugt vi både;
ti jeg vil have ret, ej nøjs med nåde.

Skrevet af Fredrik Bajer for Kvindelig Fremskridtsforening omkring maj 1886. Melodi: Robert Henriques. Publiceret af Robert Henriques i den udaterede node Romancer og Sange.
"Fru Marie Fischer-Lette oversatte den på tysk, og Miss I H. Peckover på engelsk under titlen: Peace and Progress, an international song. Den blev i mange eksemplarer omdelt på den Congrés du droit des femmes, som den 25. juni 1889 blev åbnet i Paris. Og endnu mange år senere blev den ofte sungen på møder i Nordamerika", noterer Bajer i sine Livserindringer fra 1909 s. 368-369. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredens Dåd skal Frugter bære, 1892

Fredens Daad skal Frugter bære
uden Plet af Blod.
Frugter, som vort Folk skal være
Næring sund og god.
Folkehad er giftig Føde,
Folk og Land det lægger øde,
Brodersind til alle Sider
Folk og Land udvider.

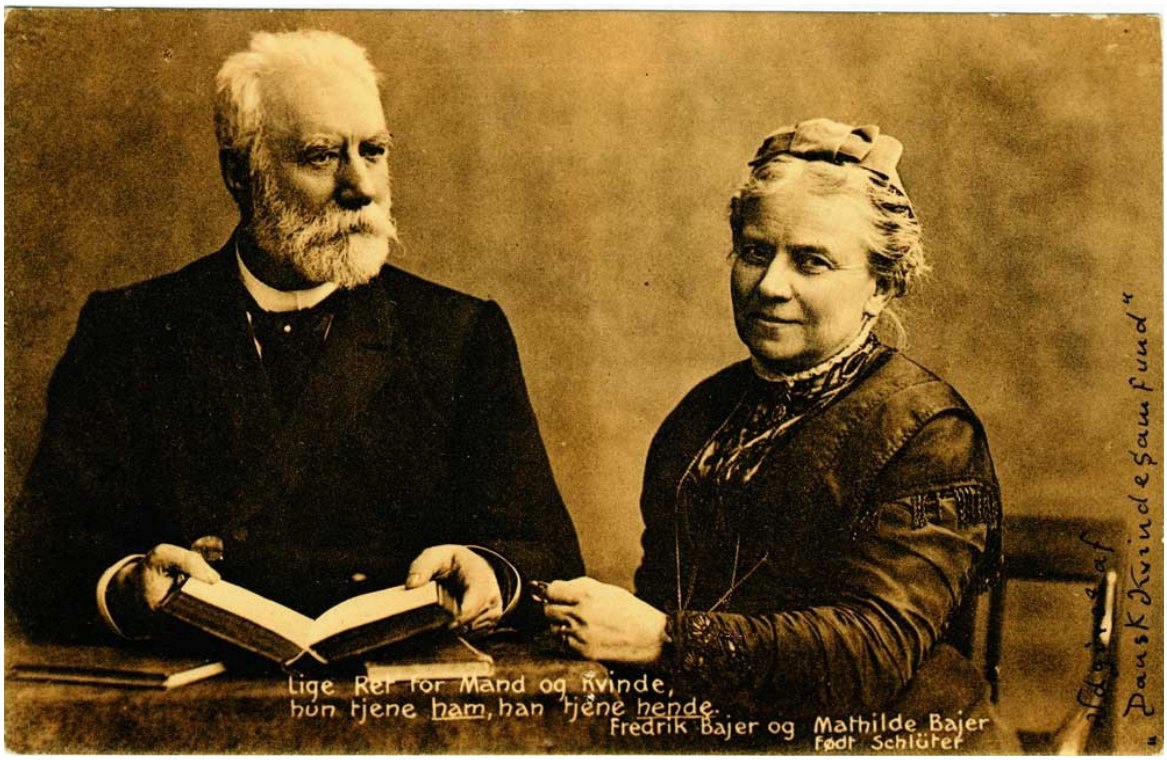
Fremad under Fredens Fane!
Frem til Kamp mod Krig!
Ej for Guld og Land at rane
eller plyndre Lig.
Men for trindt at skabe Lykke,
som gør Nordens Grænser trygge.
Brodersind til alle Sider
Folk og Land udvider.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Slyng din Arm om Millioner,
elsk den hele Jord!"
Og trods Kroner og Kanoner
bli'r din Sejr da stor;
thi kun varig Sejr vinder
den, som Hjærtet til sig binder,
Brodersind til alle Sider
Folk og Land udvider.

Fylk om Fanen Skarer tætte,
alle, som vil Fred!
Fredens Maal det er at sætte
Ret i Magtens Sted.
Krigen skiller, Freden samler,
indtil Grænsepæle ramler.
Brodersind til alle Sider
Land og Folk udvider

Også kaldet "Dansk Fredsforenings Flagsang". Mel.: Rasmussen, P. E.: Danmarks dejligt Vang og Vænge. Fredens Dåd skal Frugter bære er skrevet af Danmarks eneste modtager af Nobels fredspris Frederik Bajer (1837-1922).

Kilde: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Første kendte publicering er i Fred paa Jorden: Fredsvennernes julehæfte, 1892. Også publiceret i Mads Berg og Rasmus Stauris Sangbok for norsk ungdom, 1923, Sangbog / Aldrig mere Krig, 1926 samt i Sangbog / Kvindernes internationale liga for fred og frihed, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

Bajer og Bjørnson kendte hinanden personligt og havde en del fælles interesser. Ud over pacifismen og kvindesagen var de også republikanere.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Å leva det er å elska, 1893

Å leva det er å elska
Det beste di sjel fekk nå,
Å leva det er i arbeid
Mot rikare mål å trå.

Å leva det er i livet
Å finna det største verd.

Å leva det er å vinna
Til sanning i all si ferd.

Å leva det er å leggja
All urett og lygn i grav
Å leva, det er som havet
Å spegla Guds himmel av.

Frifødt Folk i Danehaven, 1896

Frifødt Folk i Danehaven
Værge vi vort Land,
Ej ved Trællefrygt som Slaven
Men ved Higen frem;
Aandens Higen mod de Syner,
Som de største saa,
Og som Sandhedstanker lyner,
— En Gang vi dem naa!

Bort fra Barbari og Jammer
Paa vor gamle Jord,
Der hvor Krig og Hadet
lammer Alt fra Syd til Nord,
Føre vi som ædle Sønner
Fædrelandet ud, —
Nu det under Aaget stønner
Skabt af Krigens Bud.

Fredens Sejer over Lande,
Fremtids stolte Maal,
Fredens Banner over Vande
Er vor Viljes Staal!
Engang, engang skal den komme
Sejrens lyse Dag,
Da i Hæres Rækker tomme
Sænkes Krigens Flag.

Frem ad Banen! slutter Følge
Ungdoms hele Hær,
Rut fra Land til Land som Bølge,
Vaaben ej vi bær!
Men i Broderfavn vi knuse
Fortids Tvedragt, Nag,
Medens Fredens Toner bruse
Paa vor Sejers Dag

Tekst: Louise von Westen. Melodi: Nordraak, Rikard: Ja, vi elsker dette Landet. Kilde: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Ikke indspillet på grammofonplade.

De gamle Kongekriges Tid, 1896

De gamle Kongekriges Tid[19],
Den lakker nu saa smaat til Ende,
Vi ruste til en bedre Strid,
Hvis Virkning Verden snart skal kende,
Ja til en Krig mod Krigens Aand,
Mod Krigstvranners Trællebaand,
En Kamp, hvor de staa Haand i Haand,
Der mødtes før som svorne Fjender.

Til Kamp mod Lammets fromme Sind,
Der vandrer sløvt til Slagterbænken,
Mod Ulvene i Faareskind,
Som helt forvirrer Smaafolks Tænken,
Til Kamp mod Frasens hele Hær,
Der myrder med usynligt Sværd
I denne blinde Mummefærd,
Hvor du og jeg er tabte Brikker.

Det var en vild og blodig Baal,
Den Gud, som vore Fædre dyrked',
Han leved højt af Verdens Kval
Og lod sit Afkom gaa i Mørket.
Men snart han drukner i sit Blod,
Alt Øksen er ved Træets Rod,
Og Verden længes nu imod
Den nye Gud, som snart skal fødes.

Den nye Gud, hans Navn er Fred,
Hvert Tungemaal har løst hans Tale,
Hans Alter staar paa hvert et Sted,
Hvor Tanken vaagner af sin Dvale,
Thi Tanken er ej længer kold,
Den blev vort bedste Værn og Skjold
I denne Kamp mod Herrevold,
Der fører Fredens Ord paa Læben.

Til ham vi vende nu vor Bøn:
O Herre, lad dit Rige komme!
Lad Krigens vilde Afgrundsdøn
Og Feberrædsler være omme.O Herre, lad din Vilje ske,
At snart den sidste Krig vi se,
Der vender Folkehadets Ve
Til Broderskab blandt Jordens Stammer,

Tekst: Alfred Ipsen. Melodi: Ved Vintertid.
Kilde: Fredsvennernes sanghæfte, 1896. Ikke indspillet på grammofonplade.

[19] De danske Kongekrigene betegner tronstridighetene i Danmark i årene mellom 1131 og 1182. Det danske kongedømmet var da delt opp i tre landsdeler, Jylland, Sjælland og Skåne, og en felles konge måtte hylles på hver av landsdelenes landsting. I årene mellom 1131 og 1157 raste borgerkrigene i fire omganger. Kilde: Norsk Vikipedia.

Der gaar en Lysning over Jordens Lande, 1896

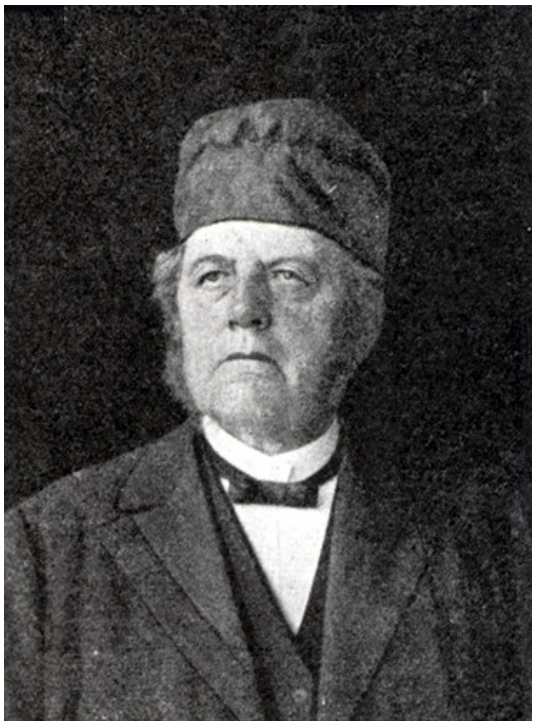
Der gaar en Lysning over Jordens Lande,
En Foraarsstemning gennem Folke-Sind.
En Nytids-Sol staar over alle Strande
Og Nytids-Tanker gaar i Hjertet ind.
Det er den gamle Strid, der atter føres
Imellem Ret og Uret, Nat og Dag.
Nu kræves der paany, der op skal gøres
Imellem Nævens Vold og Hjertets Slag.

Der er en Trang, som lever dybest inde,
Hvis Fyldest derfor ogsaa sent vil ske;
En Trang til helt den fulde Fred at finde
For hver en Samfunds-Brøst og Sjæle-Ve.
Der hviskes Fred i Nattens tavse Sunde;
I Dagens Travlhed higes efter Fred.
Og Fred for vilde Kriges store Vunde
Er Tidens Suk, som tynger Slægten ned.

Det skal ej lykkes nu som før i Tiden
At vække Mandens dyrisk-glubske Drift,
Saa Broder myrder Broder glad i Striden
Og faar til Løn Historiens gyldne Skrift.
Nej, nu der kræves fast af dem, der styre,
At Hjertet ogsaa har sin Ret paa Jord.
Fra Præke-Stol, Tribune, Harpe, Lyre
Maa lyde Fredens rene, lyse Ord.

Tekst: Johan Skjoldborg. Melodi: Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden. Kilde: Fredsvennernes sanghæfte, 1896. Ikke indspillet på grammofonplade.

De siger, at vi elsker ej mer vort gamle Land, 1896

De siger, at vi elsker ej mer vort gamle Land,
fordi vort Blik er vendt mod Fredens Baner,
fordi vort Haab ej gløder i Skær af Blod og Brand,
vort bedste Minde er ej tagne Faner.
Den store, varme Tanke som mægtigt greb vort Sind,
den kalder de for Drømmeres syge Hjernespind,
de spotter som et Daareværk vor Stræben.

Men det er mer end Drøm, at der samles alt en Flok
om Fredens Bannerdag i Borg og Hytte,
som fører »Krig mod Krigen« med Ordets blanke Sværd,
saa Folkene begynder trindt at lytte,
at kende deres Skændsel bag løjet Æres Navn,
at se den beske Kilde til umaalt Nød og Savn
i vundne Slag saa fuldt som i de tabte.

Og der var intet stort, som ej først blev Vanvid kaldt,
som gennem Spot og Had ej maatte vinde,
til Fordoms Slør omsider fra alles Øjne faldt
og alle skreg omkap: hvor var vi blinde!
- Hvert Sandhedsværk, der øves i Kærlighedens Tro,
er Sæd til Verdensmarken, skal gennem Tider gro
til Høsten en Gang priser Sædemanden!

Tekst af præsten Uffe Birkedal (1852-1931). Melodi: Värmelandsvisa eller Vermelandsvisa (Ack Värmeland, du sköna) blev kendt via den australske komponist og folkemindesamler Percy Graingers (1882-1961): Suite "La Scandinavie" fra 1902. Kilde: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Ikke indspillet på grammofonplade.

Der smedes, hvor Lægmands øje ej naar, 1896

Der smedes, hvor Lægmands øje ej naar
de hundrede Formler og Rænker,
saa Magten stedse i Frihed flaar,
mens Retten lægges i Lænker.
Dog syng kun frejdig, du Ungdom i Nord
om Frihed, Fremskridt og Fred paa Jord.

Og Vaaben der smedes mod Broderliv,
Kanoner og Fæstningers Kæde,
skønt Smaamandens fattige Barn og Viv
de stundom for Brødet maa græde.
Dog syng kun frejdig, du Ungdom i Nord
om Frihed, Fremskridt og Fred paa Jord.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Thi lønligt der smedes en Rettens Magt,
som bryder de gamle Tider.
Og Nutidens Dag i Lys er lagt,
mens Mørket med Natten bortglider.
Thi syng kun frejdig, du Ungdom i Nord
om Frihed, Fremskridt og Fred paa Jord.

Tekst. Johan Skjoldborg. Skrevet til Dansk Fredsforening i 1890erne. Melodi: Mens Nordhavet bruser. Kilder: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896, KILFF, 1933 og Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse 1943. Ikke indspillet på grammofonplade.

Der er sunget om Krigerens Mod, 1896

Det er sunget om Krigerens Mod,
Som gav Kræfter til Sværdet at svinge,
Som selv Døden ej mægted at tvinge,
Som paa Valen sin Prøve bestod. —
Der er sagt, at holdt Staterne Fred,
Svandt vel Manddom og Mod med det samme,
Og vor Slægt blev en" ynkelig Stamme
Af Kujoner, der intet var ved.

Har vi Brug da i fredelig Færd
For det Vildskabens Mod, som har hjemme,
For den Manddom, vi ved, der er fremme,
Hvor der kæmpes med blodige Sværd?
Nej et andet Slags Mod skal der til
For at døje, hvacl Dagene bringer
For at tale, naar Æren os tvinger,
For at fremme den Sag, som man vil.

Er det set ej i rullende Tid,
Hvordan Folk, som i Krigen var Helte,
Bleve smaa i de hjemlige Telte,
Gav fortabt i den daglige Strid ? —
Derfor frem med et borgerligt Mod!
Lad det stemple vor Handling og Tale,
Lufte ud i de lumreste Sale,
Dræne Jorden for Folkenes Fod!

Der er digtet om Helte i Nord,
Der er præket om vilde Bersærker,
Og saa lidt dog til Manddom man mærker,
Naar et Onde skal manes i Jord.
Lad os derfor først kranse hver Mand,
Som tog Torn i et fredeligt Stævne.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tro du mig, i hans Mod er den Evne,
Der skal til for at bygge vort Land.

Tekst: Ukendt. Melodi: Du er rig, du er dejlig, o Syd. Kilde: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Ikke indspillet på grammofonplade.

En Verden rundt i Vaaben staar, 1896

En Verden rundt i Vaaben staar
I Staal og Jærn;
Og fra kvert Land det Raab der gaar,
Som skingrende mod Himlen slaar
Og Danmarks aabne Grænser naar:
I Staal og Jærn!
Mer Vaaben, mer til Kampens Dag,
Naar Krigen tordner ud i Slag
— ej fjærn.

Men vi, som se vor Moders Jord
I Trældom lagt,
Udpint af Krigens Byrde stor
Med tusindaarig Skændselsspor
Af Kamp, af Rov, af Brodermord
I Trældom lagt,
Vi fylke Fredens stærke Hær,
Der Danmark frem til Frihed bær
Mod Magt.

Thi er vi ikke Herrer her
I Danmarks Land!
Skal fremmed Bud vi lystre der:
»Mer Rustning, større, større Hær!«
Som Raab fra Barbariet bær
Til Danmarks Land;
Skal udenvælts Kommandoord
Paany da styrte Danmarks Jord
I Brand?

Nej, vi vil ej, Huropas Magt
Os frie Mænd
Skal røve mer vor Frihedspagt,
Vor Ret til Fred, som blev os bragt
Den Stund, da Danmarks Grund blev lagt
Af frie Mænd.
Nej, bort fra Barbariets Nat,
Bær Danmark ud til Dagen brat
— Vær Mænd!

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst Louis Swendsen. Musik: Kong Kristian stod ved højen mast. Kilde: Fredsvennernes Sanghæfte, 1896. Ikke indspillet på grammofonplade.

Til Skolens Fane, 1897

Vift stolt, vift Fred, vift Lykke,
valmuerøde Dug
isprængt med Korsets Smykke,
solhvidt som Sejlets Bug!
vift over unge Tanker,
vift over unge Kuld,
bølg som de brede Banker,
der bærer Kornets Guld!

Vift Danmarks Agerlykke
med Fred til unge Sind,
flyv ud, at du kan trykke
din Glød paa unges Kind,
at, om de end maa bygge
engang i fattig Egn,
de ser som Fred og Lykke
dit lyse Sommertegn!

Vift til dem unge Minder
om Skov og Sommerstrand
hvor Dagen solfyldt rinder,
og Roser staar i Brand!
bred ud for deres Øje,
du, som mod Himlen slaar,
den Luft, den blaa, den høje,
som over Danmark staar!

Skrevet af digteren og publicisten Viggo Stuckenberg (1863-1905) til en faneindvielse i Slomanns skole 1897[xxiv], Publiceret i digtsamlingen *Sne*, 1901, i Melodisamling til De unges sangbog, 1920 og i begge Ligaens sangbøger. Melodi: Rudolf Bay: Vift stolt på Kodans bølge. Ikke indspillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Eksplosionen i Hærens Laboratorium.

Tidlig om Morgenen, den 23. Maj, har der inde paa Hærens Laboratorium bag Kristianshavn fundet en sørgelig stor Ulykke Sted, ved hvilken otte Mand ere omkomne og to blevne haardt kvæstede — en Katastrofe af et saadant Omfang, som vi lykkeligvis ikke have haft Mage til i flere Aar.

Stedet, hvor Eksplosionen foregik, er ikke meget kendt, afsides som det ligger fra den daglige Færdsel. Fra Kristianshavn fører en Vej, udenom det store Orlogsværft-Areal og langs med Sundet, ud til Refshaleøen; den kaldes Refshalevejen og løber i Læ af de Skanser og Bastioner, som her paa Kjøbenhavns østlige Yderside fra gammel Tid have skullet værne mod Angreb fra den Kant. Færdes man derud af, passerer man nu og da paa højre Haand enkeltliggende, massive, rektangulære Bygninger i gammel Stil og uden Vinduer eller lignende Lysaabninger, halvt skjulte bag et stort Plankeværk eller omgivne af vandfyldte Grave; det er Krudt-Magasiner for Hæren og Laboratorier, og det er et af disse, som ved den ulykkelige Eksplosion sprængtes i Luften, og af hvis Ruiner vi hosstaaende bringe et Billede.

Hvorledes Ulykken er opstaaet, er ikke oplyst og vil næppe blive det. Klokken var ca. halvsyv om Morgenen, og Arbejdet var saaledes lige begyndt i Bygningen, da der vidt omkring hørtes et mægtigt Drøn som en Kanonsalve, og en mørk Røgmasse steg i Vejret. Fra de nærmeste Gader og fra Orlogsværftet kom hurtigt Mennesker til Stede, og i de røg- og støvfyldte Omgivelser saa de, hvilken forfærdelig Ødelæggelse der var foraarsaget.

Øjeblikkelig toges fat paa Redningsarbejdet for om mulig at frelse de Arbejdere, som man vidste havde været beskæftigede i Bygningen, og trods Faren for yderligere Eksplosion trængte de tilstedekomne ind mellem Ruinerne, hvor Dele af de forulykkedes Legemer fandtes sprængte fra hinanden. Langt omkring havde Eksplosionen splittet de forulykkede, afrevet Arme og Ben og knust deres Hoveder indtil Ukendelighed.

Saaledes opsamledes 6 Lig, Stykke for Stykke; to Arbejdere droges frem i stærk lemlæstet Tilstand, endnu levende; men begge døde, den ene under Transporten til Hospitalet den anden faa Timer efter Ankomsten dertil; endelig var der to Mand, en Oversergent og en Konstabel, som bleve mindre ilde tilredte og begge syntes levedygtige.

Der arbejdede ialt 10 Mand i Laboratoriet, 3 civile Laboratoriearbejdere og 7 militære, af hvilke 3 Konstabler og 2 Korporalselever dræbtes, medens som nævnt en Oversergent og en Konstabel reddedes og forhaabentlig begge ville kunne leve, selv om det for Sergentens Vedkommende vil tage meget lang Tid med Helbredelsen. Af de omkomne vare to gifte og efterlade sig Hustruer og Børn; den ene undslap for to Aar siden med nogle ubetydelige Læsioner fra en lignende, men langt mindre Eksplosion.

Ulykken skete under Paafyldning af en Granat — et Arbejde, som ikke anses for særlig farligt, naar de nødvendige Forsigtighedsregler iagttages. At dette har været Tilfældet, kan ikke nu konstateres, men det er ikke sandsynligt, at noget har været forsømt i saa Henseende, da alle Arbejderne vare udsøgt paalidelige Folk. Det er højst tvivlsomt, at de to efterlevende ville kunne afgive nogen fyldestgørende Forklaring, muligvis har ingen af dem været beskæftiget med Granaten netop i det skæbnesvangre Øjeblik.

Den sørgelige Katastrofe vakte overalt den største Deltagelse, særlig Befolkningen i de nærliggende kristianshavnske Gader, hvor flere Laboratoriearbejdere bo, vare dybt grebne af Begivenheden.

Fra Eksplosionen i Hærens Laboratorium.

Strøtanker.

Dovenskab gør alt vanskeligt, men Flid alt let. Den, der staar sent op, maa trave hele Dagen og kan næppe indhente sit Arbejde om Aftenen. Dovenskab rejser saa langsomt, at Fattigdom snart indhenter ham. *Franklin.*

Giveren giver Gaven dens Værd.

Våben- og ammunitionsproduktion har altid været omgivet af store sikkerhedsforanstaltninger. Til trods for dette sker der en gang imellem ulykker som det berettes i den næste vise.

Skrækkelig Ulykke!, 1899

På Hærens Laboratorium[20] sprang et Hus i Luften[21]

Det var en tidlig Sommermorgen,
Alt aanded Ro og stille Fred,
Da meldte pludselig sig Sorgen
Og buldred som en Torden vred,
Og som et Lyn, der hurtigt tændtes,
I Luften Folk og Bygning foer,
Den lyse Dag til Natten vendtes,
Og efterlod kun Grus som Spor.

Laboratoriet det sprængtes,
Syv Mennesker blev dræbt derved,
Familierne i Sorgen sænktes,
Da Skæbnen ramte dem saa vred.
De raske unge Mænd blev revet
I Stykker, som i Vejret fløj,
Et brat Sekund - mens glad de leved,
De hvirvled bort i Blod og Røg.

Med grusom Vælde Krudtet slynged
Af Huset store Stykker bort,
Paa Brandruinen Bjælker gynged,
Det var et Endeligt saa fort.

Folk iled til, det var for silde,
Der var slet ingen Redning mer,
Kun Flammerne sig boltred vilde,
Paa Stedet, hvor kun Grus man ser.

Nu samles sørgelige Rester
Af dem, som fik saa brat en Død,
Saaledes Sorg uventet gæster
Os tidt paa smukkest Morgenrød.
Det var som Krig i Fredens Stunde.
Det var som Sorg paa Glædens Dag,
Hvem af de Dræbte ane kunde,
At Livet sluktes ved ét Slag.

Det blev en Pinsefest saa ilde
For dem, der pludselig gik bort,
Knapt vore Øre tro vi vilde,
Da Rygtet kom saa grumt og haardt.
For dem, der sidde nu derhjemme
Vi har endnu det Trøstens Ord,
I samles - det maa I ej glemme
En Gang hvor Sorg og Savn ej bor.

Beretning.
Dagen efter 2. Pinsedag, den 23 Maj, hørtes om Morgenen Kl. c. 6½ paa Kristianshavn et forfærdeligt Brag. Alle stormede ud i Gaderne og til Vinduerne. Man gættede paa al Slags, - der var sket en Ulykke. Snart fik man Vished. Det var i Hærens Laboratorium paa Refshalevejen, at en Bygning var sprunget i Luften; den blev ganske jævnet med Jorden, og 7 Militære dræbtes, 3 saaredes haardt og en Civilist er ligeledes forfærdelig kvæstet. Bygningen er omtrent aldeles forsvunden. Man fandt ude paa Vejen Laarbenet af en Artillerist. En Underofficer fik det halve Hoved knust. Saa voldsom var Eksplosionen, at flere Stykker af Bygningen foer over paa Orlogsværftet.

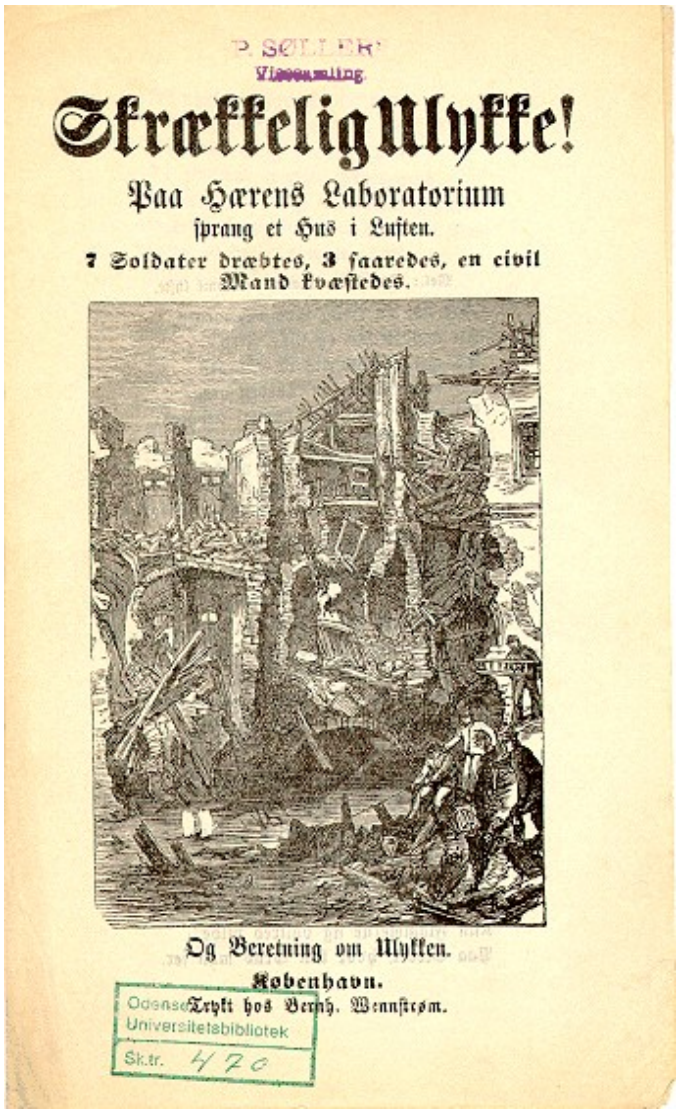
[20] Virksomheden historie går helt tilbage til 1676, hvor navnet var Fyrværkerkompagniet.
I perioden fra 1750 til 1909 var navnene henholdsvis Kjøbenhavns Laboratorium, Laboratorieetaten i Kjøbenhavn, Gl. Laboratorium og Ny Laboratorium Laboratoriumafdelingen, Laboratorieværkstederne og Hærens Laboratorium.
I 1937 var der igen navneskifte til Hærens Ammunitionsarsenal, i 1951 til Ammunitionsarsenalet AMV, ASG og AJG og endelig i 1971 til Ammunitionsarsenalet, Elling.

[21] Katastrofen den 23. maj 1899 på Holmen i København.

Brandkorpset og Orlogsværftets Brandkorps vare hurtig mødte og overdængede Stedet med Vand. Ilden var allerede paa Vej til en større Krudtbeholder, og der var da sket endnu større Ulykke. Et stort Held var det, at Værftets Folk allerede vare passerede, thi de skulle lige forbi Laboratoriet. Der er straks gjort alt for at lindre de Saarede og bringe Orden paa Stedet.
Der gaar vilde Rygter om Aarsagerne til Ulykken, men endnu er der ikke blevet oplyst noget bestemt. Ulykken formenes at være sket ved Paafyldning af Granater.

Visen er signeret "Ohlsson, Lejlighedsdigter og Blanksværtefabrikant", og trykket indeholder ovenstående prosaberetning om begivenheden. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade.

Vi afrunder det 19 århundrede med et par verdslige julesange:

Glade jul dejlige Jul, 1899

Glade jul dejlige Jul -
grøn er Sommer og Høst er gul,
Julen alene er tindrende hvid,
Julen er Fred efter Aarets Strid.
|: Julen er Hjærternes Tid. :|

Skønne Jul, kærlige Jul,
stræng for fattig, for Dyr og Fugl.
Menneske! Om du din Jul forstod,
gav du af Ævne og Overflod,
Julen er gavmild og god.

Milde Jul, kærlige Jul,
Kind skal rundes, som før var hul,
Sorg skal mildnes, og lindres Savn,
Vennerne ty til hinandens Favn,
Julen er Kærligheds Navn.

Store Jul, sælsomme Jul,
onde Tanker dér dør i Skjul,
Hævnen dør og den dybe Harm,
Jul er det bedste i Menneskebarm,
Julen gør ædel og varm.

Glade Jul, dejlige Jul -
grøn er Sommer og Høst er gul,
Julen har Sneens tindrende Skin,
slanke Graner og barnlige Sind,
|: Julen — nu ringes den ind! :|

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst: E. Mylius-Erichsen.Melodi: Glade Jul, dejlige Jul. (Tyrolsk Melodi.) Publiceret i „Verdslig Julesalme", Wilhelm Hansens Forlag, 1899. Publiceret i Arbejdersangbogen, 1936. Ikke indspillet på grammofonplade.

Julefest, 1900

Julefest, glade gjest,
bringer liv når det trenges mest,
lys i vinterens mørke tid,
håp i livskampens mørke strid,
:/håp om en stigende sol/:

Juletre stråler fred
inn i hjemmene, lokker med
små og store i lystig dans
til en levende lovsang-krans
:/rundt om ditt seiers-symbol/:

Juledans, styrk vår sans
for det gode, så vi en krans
fletter av menneskekjærlig dåd,
inn i vårt liv som en gylden tråd,
:/avryster alt slaveri/:

Juleord: Fred på jord!
skal vi juble i syd og nord,
smykke et himmelhøit juletre,
hvor all verden skal danse med:
:/brorskapets livsharmoni/:

Tekst: Hans Østerholt. Melodi: Glade jul. Publiceret i Arbeiderpartiets sangbok 1900. Ikke indspillet på grammofonplade.

Arbejdersang, 1902

Junkerspiren kaster stolt med Nakken,
naar han peger paa sit Adelsskjold.
— Vi er Børn af dem, der brugte Hakken
ligefra den første Fortids-Old.
Adel, Fyrster steg paa vore Rygge,
og vi bar dem over Ørkners Sand;
fedeligt de sad i Palmers Skygge,
naar vi andre savned Brød og Vand.

Adelsskjoldet er et tvivlsomt Mærke,
hvisker om, hvor højt en Mand kan naa,
naar hans Rovinstinkter blot er stærke,
og han selv tilpas er snu og raa.
Hakken, ak, gjør ingen Mand til Greve,
skjænker knap en Hytte trang og lav,
gi'r os Feber-Kost, imens vi leve,
og naar vi er død' — en Fattiggrav.

Vi blev født, hvor Lyset langsomt piner
sig igjennem Baggaardssmøgers Graa,
der hvor kolde, stønnende Maskiner
hugge Tidens Stræng i Stumper smaa.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Intet Haab og ingen Himmelstige
stræbte op til Lysets klare Blaa.
— Hvem har givet Solen til de Rige
for at svøbe Mørket om de Smaa?
Thi som Planten, naar den Lyset savner,
bøjes langsomt, skjælver ned og dør,
saadan blev vort Liv som golde Avner,
Evnen selv randt bort som Sne, der tø'r.
Dampmaskinens strubehede Aande
pustes mod vor Kind i dybe Støn,
ingen agter paa vor blege Vaande,
alle har kun Tanke for vor Løn.

Disse lange, lysforladte Gader
overskygged vore Barndoms-Aar;
disse kolde Huses Rude-Rader
blinked aldrig med et Strejf af Vaar.
Men vor Arm blev stærk, vor Haand blev hærdet
ved at gribe om Maskinens Staal;
og vort Øje spejder uforfærdet
mod et stort og gyldent Fremtidsmaal.

Ja, som Samson i sin unge Styrke
bar Filisterporten bjærghøjt op,
stige vi en Dag fra Gydens Mørke
over Grav og Grøft til Lysets Top.
Med det gamle Samfunds Port paa Ryggen
lejre vi os i en Verden ny,
og mens Taagen letter, smiler Lykken
fra det nye Samfunds Morgengry.

Tekst: Jeppe Aakjær. Melodi: O. Lindblad: Liflig fløjter Velsklands nattergale. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade.

Ingemann, 1902?

Det flammed i vester, og himlen lued rød;
igennem blod og tårer den nye dag frembrød
med folkeråb og hærskrig og malmets tordenrøst;
men over Danmarks slette var dæmrende tyst.

Ja, tyst som et sommergry's løfterige stund,
for rosen åbner kalken ved kys af solens mund,
for fuglen fra sin rede udflagrer over vang
og fylder bøgeskoven med kvidrende sang.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Alt leged vor fremtid i børnestuen- fro,
som fordum hos fru Inge de tvillingbrødre to,
de kårne, »store ånder,som over fædres jord
med frelsens det evige banner henfo'r.«

Da gynged hans vugge i pilehavens ly,
han, som var med at vække til dag det dunkle gry.
Da så hans barneøje »de favre blomster små«
og sneglen og storken og spurven den grå.

Men vemodstung siden han gik som ungersvend
og stirred mod det fjærne, usigelige hen;
til sjælens drømmelande han styred sin gang
og lytted til skovhornets trylleride klang.

Men livsdåd af drømmenes svøb hos ham sprang ud,
de dunkle skygger stod som en helteskare prud
og manede »til stor og til dansk og herlig id«,
og Holger drog for Gloriant atter i strid.

Kong Valdemar rejste sig op med sine mænd,
og Dronning Dagmar åbned sit milde blik igen.
for Erik, kongen unge, slog hjærter i bryst,
og Niels slog til ridder hin liden Svend Trøst.

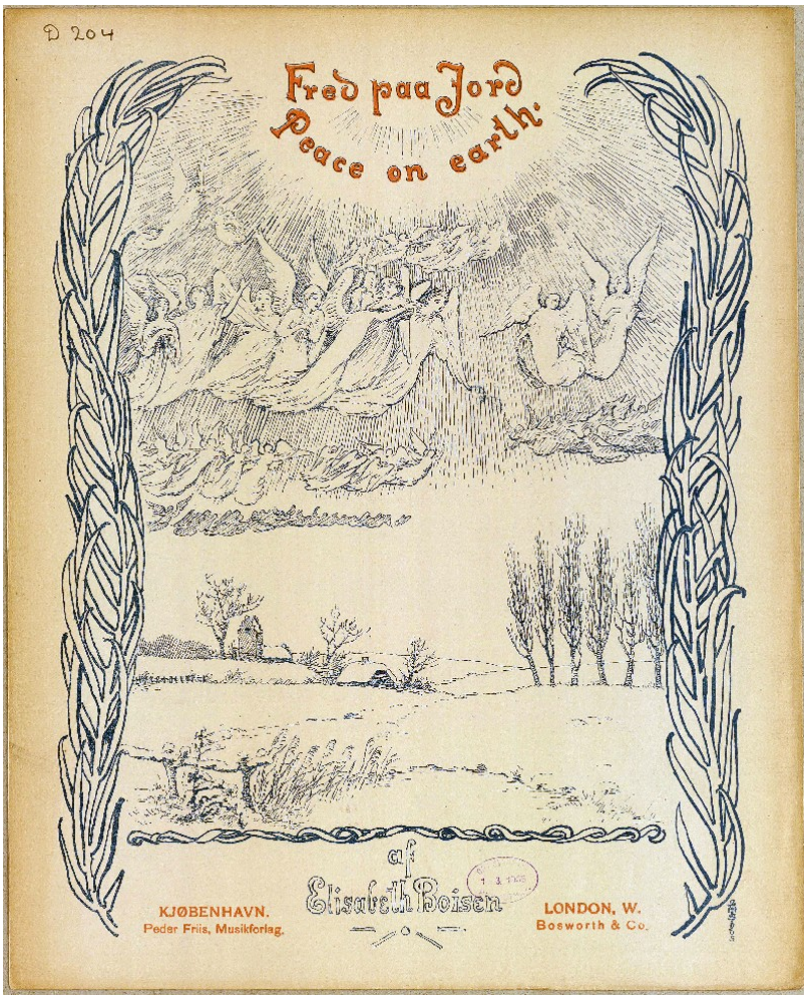
Men endnu på harpen en gylden stræng der sad,
som tonede med lovsang mod himlen barneglad
Om søndagssolens glæde, om slot i vesterled,
om morgenens livsfryd, om aftenens fred.

Vist aldrig blandt kvinder og børn og menigmand
en skjald har vundet hjærter og høstet tak som han.
Så længe skoven grønnes ved Sorø's blanke sø,
Kan »hjærteskjaldens« minde i Danmark ej dø.

Tekst af Uffe Birkedal. Melodi: Jeg så kun tilbage. Publiceret i Højskolesangbogen, 1902. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade.

Saltholmvise, 1904

Publiceret i Glemmer Du, nr. 3. 2008. Tårnby kommunes lokalhistoriske tidsskrift.
Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade.

Fred på Jord / Peace On Earth, 1905

Fred paa Jord,
Fred paa Jord,
Det var Herrens eget Ord

Engles Hærskare sang det ud
sendt til Jord af en kærlig Gud
Julenat, Julenat blev der lyst Fred over Jord
blev der lyst Fred over Jord

Fred paa Jord,
Fred paa Jord,
Følger nu i Herrens Spor
Fred i Hjertets den dybe Vraa
Fred med alle der om os staa
Julenat, Julenat blev der lyst Fred over Jord
blev der lyst Fred over Jord

En sang fra 1905 har både tekst og melodi komponeret af Nikolai Frederik Severin Grundtvigs dat-

Elisabeth Boisen

terdatter, komponisten Elisabeth Boisen (1850-1919): „Fred paa Jord"; der udkom samtidig i Danmark, Sverige og England udgivet af Peder Friis i København. Der er to tryk af sangen, nr. to arrangeret for damekor. "Sangen var inspireret af den fra forfatterinden Bertha von Suttner stammende, bekendte fredsbevægelse; netop i 1905 modtog hun Nobelfredsprisen, en begivenhed, som vel har været anledningen til Elisabeth Boisens komposition" meddeler Grundtvig eksperten Steen Johansen i Nationalmuseets tidsskrift Fund og Forskning, fra 1978. Node haves: KB. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade.

Denne begivenhed inspirerede desuden til både en tysk og en portugisisk fredssang: "Die Waffen nieder "og "Hymne de la paix".

Bertha von Suttners møde med danske kvindesagsforkæmpere. I midten af billedet ses Bertha von Suttner, Mathilde Bajer og Henni Forchhammer.
Kilde: Kvindehistorisk samling, Statsbiblioteket

Titlen "Fred på jord" blev også brugt af den schweiziske forfatter Conrad Ferdinand Meyer (1825-1898), i julesalmen Friede auf Erden fra 1907 med musik af komponisten Arnold Schönberg. Titlen genbruges også af den norske arbejderdigter Rudolf Nilsen (1901-1928) i digtsamlingen *Hverdagen* fra efteråret 1929; en besk kommentar til julesalmen Glade jul, dejlige jul! (som er indspillet på grammofonplade første gang i 1914); denne norske udgave af Fred paa Jord er ikke medtaget i fredsbevægelsernes sangbøger men den er indspillet af Husets Teater i Århus på LP'en *Vi længes sikkert mod noget andet*, 1979.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fred på Jord, 1929

Så blev det da jul, som det gør hvert år,
og julefest holdes i hver en gård
så langt den hellige kristenhed når.
Og flæskesteg, rødkål og øl og dram
man åd og drak til ære for ham
som fødtes i armod og døde i skam.

Op præsterne gentog de ældgamle ting,
men noget var nyt, for med radio
blev talerne sendt - som på engleving!
I æteren bruste velsignede ord
som dengang da hyrderne hørte et kor,
der sang det utrolige: Fred på Jord!

Fabriksherren elsked det bibelsted
og tænkte: hvordan får jeg lønnen ned
men sikrer mig stadig arbejdsfred.
Politichefen nikked og så det var godt,
for gudskelov havde han netop skudt
et oprør i sænk og bragt statsskuden flot.

Rebellerne sad nu bag lås og slå.
De havde det fredfyldt og vented at få
den dødsdom de alle var sikre på.
Og forsvarsministeren roste sig selv
for aldrig tilforn nogen julekvæld
var hans virke for freden så kronet med held.

For fredsgarantien er væbnet magt.
Og den skulle ingen få ødelagt
med venskabstraktat eller afrustnings-pagt.
Og udenrigsministeren var også glad
for at freden var indført så hurtigt og glat
i Samoa og Nicaragua.

De indfødte trued med lidt af hvert,
men heldigvis havde en giftgasekspert
til advarsel givet dem en kraftig snert.
Hver eneste sjæl i vor kristenhed
blev løftet på bølger af kærlighed,
for fred er det bedste - som alle jo ved!

Men alle de dræbte på ærens mark,
de udstødte knapt et uhøreligt "ak",
og hemmeligt gav de hinanden et spark.
Under Arc de Triomphe lå en ukendt soldat
han rørte sig ikke, han var vel for sat.
Og havde for ofte hørt lignende pjat.

Digtet er publiceret i 1929 og sat i musik af norske Jon Arne Corrll i 1973.

I parentes bemærket bruger det amerikanske filmselskab Metro-Goldwyn-Mayer ”Peace On Earth” i den første seriøse tegnefilm fra 9. december 1939, mens anden verdenskrig raser i Europa[xxv]. Filmen opdateres med mere moderne våben, herunder brintbomber i 1955 som ”Good Will to Men”.

Den næste sang findes i to udgaver.

Her har jeg stået i tusinde år, 1905

Her har jeg stået i tusinde år,
sust for de slægter, der svinder og kommer,
nikket goddag til den brydende vår,
viftet farvel til den hastende sommer.

Jeg var den fredløses tilflugt og havn;

tit har jeg skærmet den sårede hare;
lærkernes spæde lå trygt i min favn,
så imod himlen med øjne så klare.

Har jeg ej skærmet, o Jylland, din jord,
lagt mig som værn om din flyvesands-bringe,
dæmmet for klitten, hvor uroen bor,
hvæsser i blæsten sin marehalms-klinge.

- Sært som min hede er menneskets krav;
brød skaber ikke hans lykke alene;
mæt ham med velstand: før nogen ved af,
skælver hans hjerte i suk efter - stene.

Und mig da fred på min fædrendegrund!
Lad mig i sandet dog rødderne sprede!
Brød skal du hente fra muldmarkens bund,
vidsyn og fred på min drømmende hede.

Tekst. Jeppe Aakjær. Musik: Thorvald Aagaard eller Carl Nielsen. Indspillet af Aksel Schiøtz. HMV X 7291, 1950.

Den jyske Lyng, 1905

Her har jeg staaet i tusinde Aar,
Sust for de Slægter, der svinder og kommer,
nikket Goddag til den brydende Vaar,
viftet Farvel til den hastende Sommer.

Regnen og Haglen har kæmmet min Lok,
Vindene spredte mit rødlige Bloster,
medens langs Bakken den stinkende Brok
luskede hjem til sit blindfødte Foster.

Jeg var den Fredløses Tilflugt og Havn;
tit har jeg skjærmet den saarede Hare;
Lærkernes Spæde laa trygt i min Favn
saa imod Himlen med Øjne saa klare.

Tyttebærkonen sin rødnende Frugt
krumbøjet sanked trods Lændernes Smærten;
Hugormen kravled i Vrid og i Bugt,
spilled med Brod den og svinged med Stjærten.

Hjejlen sad enligt paa Tuen og sang,
Loke drog saaende lavt over Sletten;
opskjørtet Tatersken gik her engang

med sine ravnsorte Haar under Hætten.

Har jeg ej skjærmet, o Jylland, din Jord,
lagt mig som Værn om din Flyvesands-Bringe,
dæmmet for Klitten, hvor Uroen bor,
hvæsser i Blæsten sin Marehalms-Klinge.

Spørg hver en Spove, der spejder langs Strand,
spørg hver en Klyde, der løfter sin Klage,
om jeg bør skygges ihjæl paa mit Sand,
om jeg fortjener i Flammen at sprage.

Spørg hver en Mand i smaarudede Hus,
der hvor han bred ud fra Dørkarmen skuer,
om han vil miste mit klagende Sus
eller mit Vidsyns de vældige Buer.

Spørg, om han længes mod Skovene blaa,
naar — mens i Morg'nen han spreder sin Mergel —
Gederne bræger, og Lærken den graa
løfter sin Top i den duggede Spergel.

Vel er min Ranke kun mager og tør,
lidt jeg kun yder til Fadet og Bøtten;
ringe jeg skattes af Oxer og Kø'r,
men saa desmere af Sangeren, Skytten.

Sært som min Hede er Menneskets Krav;
Brød skaber ikke hans Lykke alene;
mæt ham med Velstand: før nogen ved af,
skjælver hans Hjærte i Suk efter Stene.

Und mig da Fred paa min Fædrenegrund!
Lad mig i Sandet dog Rødderne sprede!
Brød skal du hente fra Muldmarkens Bund,
Vidsyn og Fred paa min drømmende Hede.

Tekst. Jeppe Aakjær. Musik

En opsang, 1906

Hun reiste sig, og sagde: her blir ej ret paa jord,
saa længe du alene skal sige lovens ord.
Du bygged' stort i høiden, fik jorden underlagt;
men grunde retfærd paa den, det staar ej i din magt.
For længe eneherre, for bred din egen plads,
for vant at bruge sværdet og din kommando-bas,

du sætter ikke kursen for retfærd og for fred,
misvisning i kompasset, der ligger staal breved.
Du tæmte elementer, du fant naturens tal,
saa de maa trælle for dig som husdyr i din stald.
Men indad idel ufred i oprørssvangert skraal
og udad idel rustning, som krig var alles maal.
Vort samfund har du styrtet i den dybeste gæld.
Paa andres penge gaar det, og du er deres træl.
Dog ikke du alene; - hvem faar den værste tørn?
Jeg ser, du kender svaret: det gælder vore børn.
I deres navn jeg spør dig: vil du ej ta mig med?
Thi retfærd klarer sagen; alene den gir fred.
Den er det, du har krænket, og det blev værst for dig;
Thi retfærd klarer sagen: begynd den nu med mig!

Tekst: Bjørnstjerne Bjørnson, Tilegnet Dansk Kvindesamfund 1906 – året, hvor Bertha von Suttner besøger København og hvor Danske Kvinders Fredsforening grundlægges i København. Ukendt oversætter. Kilde: Sangbog for Danske Kvindeforeninger, 1906. Ikke indspillet på grammofonplade.

Til Holger Drachmann, 1906

Jeg, lille Nisse, rejste
med Spær[22] og Skjold fra Land til Land.
Min Agt det var at tjene
hos Verdens største Mand.
Jeg søgte vidt og længe,
jeg drog mod Syd, jeg drog mod Nord;
men mellem alle Kæmper
mig tyktes ingen stor.

Jeg fór i Øst og Vester,
Kompasset rundt tilsidst jeg vandt:
hos dig – min Ungdoms Mester! –
igen mit Spor jeg fandt.

Jeg kaster Skjold og Lanse
og bøjer mig i Støvet ned;
jeg rækker dig mit Hjerte –
min Ungdoms Kærlighed.

Tekst: Henrik Pontoppidan. Publiceret i Politiken 9. Oktober 1906. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

[22] Lanse.

Lykken er ikke Gods eller Guld,1907 ; 1927 ; 1940

Lykken er ikke gods eller guld,
lykken er ikke storhed og ære,
lykken kan selv i den ringeste vrå
arbejdets frugter på bordet bære.

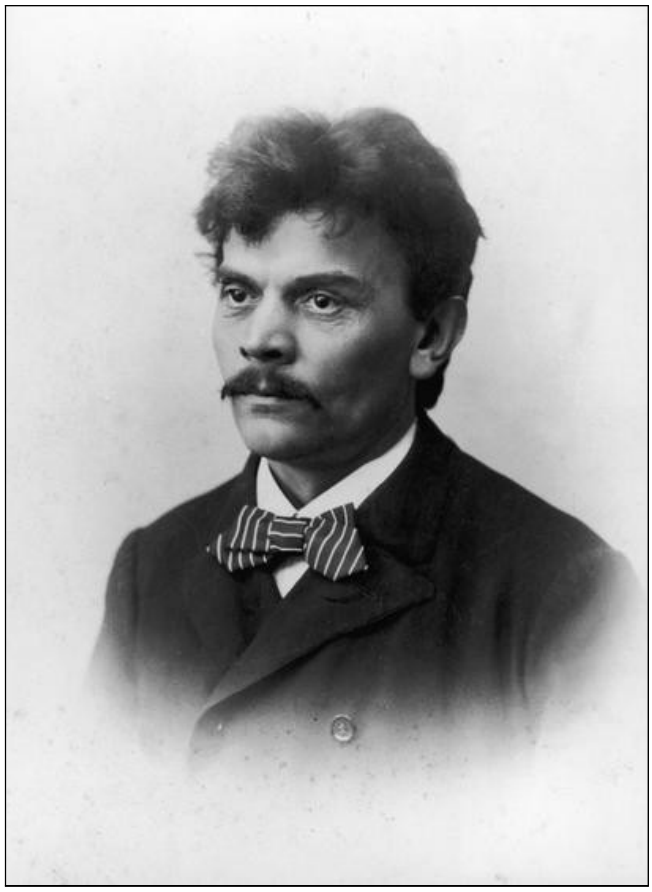
Lykken har rod i det ærlige sind,
lykken er nøjsomheds rige broder,
lykken er altid: at være sig selv,
aldrig trælbundet af livets goder.

Lev ej i tomme ønskers rus!
Drik ej misundelsens bitre bæger!
Rigere fryd vil du fange, når ret
andres glæde dit hjerte kvæger.

Lykkeligst den, som har fred med sig selv,
fred med sin gud, og fred med sin næste!
Går det i verden så op eller ned,
han har af lykken dog fundet det bedste.

Tekst: Charles Emil Gandrup (1847-1911). Romancen er indspillet af Per Biørn, 1927. Polyphon X.S 42502 og af Valdemar Davids med Teddy Petersen og hans Stryge-Orkester, 1940. Der er også en række nyere indspilninger. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Flyv højt, vor Sang, paa stærke Vinger, 1910

Flyv højt, vor Sang, paa stærke Vinger,
flyv over Bondeland og By,
flyv saa langt, som Livets Klokke klinger,
og bring Budskab om Dagens Gry,
meld om Haab, hvor forsagte græder,
og slaa trygt mellem Hjærter Bro,
knyt til vor Fane Held og Hæder,
giv dem, som tvivler, Klippetro!
/: Over Bjærg, over Dale
skal du flyve i Dag,
thi Internationale
gaar til Kamp for Folkets Sag.:/

Flyv over Danmarks gamle Have
med Krigerærens rustne Hegn,
lad det lyde ved de faldnes Grave,
at vor Fane er Fredens Tegn.
Bær dem ud, Tidens friske Toner
over vaklende Vangeled;
hvor Verden skælver bag Kanoner,
er du et Krav om Broderfred
/: Over Bjærg o.s.v./:

Flyv højt, vor Sang, og kald til Møde
hvert Folk, der paa sin Fremtid tror,
faa de unge Hjærter til at gløde

ved det mægtige Verdenskor;
Livets Bud skal du os fortælle, -
syng det ind i de tusind Hjem:
De gamle Tanker dør af Ælde;
men ny og bedre spirer frem!
/: Over Bjærg o.s.v.:/

Kantaten har tekst af den socialdemokratiske humanist A. C. Meyer (1858-1938) fra 1910. Sangen er en gendigtning af II Internationalens slagsang: Rejs jer fordømte her på jorden, skrevet i forbindelse med den 8. internationale socialistkongres i København i august 1910. Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Arbejdersangbogen samme år. Ikke indspillet på grammofonplade.

En stormvind gaar over Jorden, 1908

En Stormvind gaar over Jorden,
den slider i Hjærtebaand.
Fra Syden og op til Norden
der strides med Aand og Haand.

Her sidder vi Kvinder stille
og stirre tavse derpaa;
hvad Under, om Taarer trille
ved, hvad vi kun halvt forstaa!

Vi kende vel nærmest
Kampen kun fra vort eget Bryst,
i Kamret, hvor ved Lampen
vi øved vor Gerning tyst.

Hvad Under vel, om vi længes
og sukke efter Fred?
Thi se! naar Mændene trænges,
da trænges vi Kvinder med.

Dog - som i vort eget Hjærte
vi ønske ej Dødens Ro,
men udvælge Kampens Smerte
til Prøvelse for vor Tro; -

Saa ved de store Møder,
hvor Sandhed i Holmgang gaar
med Løgnen, den Folkeøder,
vort Hjærte i Kamptakt slaar.

Da briste de Sytraadslænker,
som fæste vil os til Støv,
de Smaalighedsbaand, som krænker,
henvejres som visnet Løv.

Tekst: Den norske forfatter Marie Wexelsen (1832-1911). Melodi: I alle de riger og lande. Publiceret i Sangbog for danske kvindeforeninger, 1908 og i Ligaens sangbog 1933. Ikke indspillet på grammofonplade.

Grammofonpladeindspillede danske fredssange

Forudsætningen for danske fredssange på grammofonplade er ankomsten af de udenlandske pladeselskaber her til landet. Det sker i 1903. Langt størstedelen af den musik som blev indspillet frem til første verdenskrig internationalt så vel som i Danmark var klassisk musik, nationale sange, militærmusik og romancer: kærlighedssange.

Lidt på samme måde som plakater stort set udelukkende anvendes som reklamer frem til verdenskrigen, hvor de, som noget nyt, blev anvende til at formidle politiske budskaber. Vi skal helt frem til verdenskrigen før der for alvor sker noget nyt på musikfronten.

En af de tidligste kendte krigsbeskrivende sange er den amerikanske "On board the Oregon" med the Invincible Quartette som bestod af Arthur Collins, George S. Lenox, Byron G. Harlan og Frank C. Stanley. Pladen som udkom i forbindelse med den spansk-amerikanske krig blev publiceret som en Edison Gold Moulded Record i 1902. Der findes også en grammofonplade fra slutningen af Boerkrigen.

Ouverturen til denne del af historien er en håndfuld amerikanske pladeudgivelser af salmer med religiøs og personlig fred, der udkommer i årene 1908 til og med 1914, eksempelvis: "Sounds of peace" med the Indestructible Military Band fra 1908, "Sweet peace, the gift of God's love" med Edison Mixed Quartette fra 1909, og "Let joyous peace reign everywhere" med Harry Anthony og James F. Harrison fra 1912 – og mens USA stadig er neutral i verdenskrigen udsender Philip H. Wolfram: "Let us have peace" i 1915.

To brune Øjne, 1831 ; 1951

To brune Øjne jeg nylig så
i dem mit Hjem og min Verden lå.
Der flammed' Snillet og Barnets Fred;
jeg glemmer dem aldrig i Evighed!

Tekst H. C. Andersen. Musik: Frederick Delius (1862-1934). Indspillet af Edi Laider. Polyphon X 51425, 1951. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Hvil over Verden, Du dybe Fred, 1877

Publiceret i Tannhäuser? Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Midsommervise, 1887 ; 1916 ; 1938

… Vi vil fred her til lands...

Midsommervisen er fra eventyrspillet Der var engang skrevet af den kulturradikale digter og forfatter Holger Drachmann (1846-1908), 1887. Musik: P. E. Lange-Müller (1850-1926). Bl.a. indsunget af Aksel Schiøtz (1906-1975) i 1938. Aksel Schiøtz udgave af Der var engang blev bl.a. fremført i Det kgl. Teaters opsætninger på Friluftsscenen i Jægersborg Dyrehave i 1941 Midsommervisen er bl.a. genudgivet på *Aksel Schiøtz synger danske sange*, 1999. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Holger Drachmann, 1888

Holger Drachmann beskriver soldatens arbejdsbetingelser således i Der var engang:

Krigsmandens Sang, 1887

Langvejs Færden er Krigsmands Sag,
Verden ligger ham aaben,
Feltherren stikker for Telt sit Flag,
og straks er Soldaten i Vaaben!
Jægeren kryber i Marken langs Furen,
tjener paa Maven sit daglige Brød,
Krigsmanden spiller i Breschen paa Muren
Tæming med Fjenden om Liv og Død:
vinder han Spillet, se saa kan han synge,
danse paa Tomten, hvor Byen blev brændt;
Penge i Masser og Piger i Klynge —
:|: taber han, ja saa er Visen endt!

Langvejs Færden er Taabers Sag,
hjemme kan Sejren vindes,
ud af hvert Vindve der stikker et Flag,
og Kranse til Krigsmanden bindes!
Borgeren bejler med Hatten for Brystet,
hværver sig Kone for Kælder og Bod,
Krigsmanden ler, naar han Glutten har krystet,
gaar, naar hun græder, det unge Blod:
Løfter han gav ej, og brød dem ej heller.
Faklen han har kun for Brylluppet tændt,
nu kan den lyse i Bod og i Kælder,
:|: slukkes den — ja saa er Visen endt!

Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Fare! Fare! Krigsmand! 1300 ; 1732

Fare! Fare! Krigsmand!
Fare for enhver!
Ingens Kaar er blide:
Døden skal vi lide.
Alle samles vi tilsidst
I den sorte Gryde!

Tekstvariant af Bro, bro, brille med titlen Rim af digteren J.P. Jacobsen (1847-1885). Kilde Samlede værker bd. 4. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fremtidens Land!, 1888 ; 1988

Fremtidens Land!
Derhen de styrer, de tusende savn,
alle de Sukke, som ej finder Favn,
danner sig Landskab i Skylag og Glød
over vor Nød, -
Salige Syner af, hvad som skal gro
op af vor Tro
i Fremtidens Land.
Fremtidens Land!
Alt al vort Arhejd, som bliver til Gavn,
vokser i Slægter, som glemte vort Navn,
samles til andre og øger en Gang
Fornyelsens Trang.
Denne har Kraften, som bærer det ind
usvigeligt ind
i Fremtidens Land.

Fremtidens Land!
Taarer, som fældes ved det, som er slet,
Blodsved i Kampen for højere Ret,
salver den Vilje, som sejrer til Slut.
Blir vi end brudt, -
ondt kan det standse, godt kan det saa,
op skal det staa
i Fremtidens Land.

Fremtidens Land
dæmrer i Linjer og Farver og Kvad,
blinker som Solguld i det, som gør glad
anes i Børnenes Øjne og ser
ned, naar du be'r.
Vinder vi Sejr, og Sejren er sund.
staar vi en Stund
i Fremtidens Land.

Tekst: Bjørnstjerne Bjørnson. Ukendt oversætter. Musik: Carl Nielsen, 1929. Sunget af tenoren Peder Severin på Carl Nielsen sange, 1988. Publiceret i: Samlede værker, bd 1, 1910. Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse, 1941.

"Til Ann Margret Holmgren.
Aulestad 19/10 1888.
..."Så du min sang: "fremtidens land"?..."[xxvi]

Den næste sommersang er skrevet til partiet Venstres Grundlovsfest på Vodrofflund i København den 5. juni 1891.

Nu lyser Løv i Lunde, 1891

Nu lyser Løv i Lunde,
grønt ligger Danmarks land
imellem blanke Sunde,
et Skjold med sølver Rand;
Frugtblomsters hvide Pletter
det rige, grønne Felt,
mens højt de lyse Nætter
slår ud sit Sommertelt.

Nu løses Fugletunger
af Vinterdødens Band,
et Solskinskor de sjunger
i Skovens frie Land;
de kalder os, de Stemmer,
ud fra vort Hverdagsbur,
fjernt fra dets Fangetremmer
at finde dig, Natur!

Den Frihed, som vi savner
bag Byens Mur og Tag,
på åben Mark vi favner
en solglad Junidag;
så skære er dens Kinder
som Æbleblomstens Blad,

og om dens Hår sig vinder
Dugdråbers Perlerad.

Du lyse, friske Sommer!
vor Friheds unge Brud,
fra Støv og Støj vi kommer
til Fred og Stilhed ud
Vort liv til Lyst du vende
på Dagens Solskinsfelt,
og over os du spænde
de lyse Nætters Telt!

Af Johannes Jørgensen. Musik: Carl Nielsen. Publiceret i Politiken, 6. juni 1891. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Den trænger ud til hvert et Sted, 1892

Den trænger ud til hvert et Sted,
den haarde Strid herhjemme,
og den, som ej vil være med,
faar svært ved sig at gemme;
men vi vil gerne ta' vor Tørn,
saa snart vi tør os melde
og faa vor Plads blandt Tidens Børn
og ikke blandt dens Trælle.

Vi søger ej at finde Svar,
til Hundene, som glamme,
men finde først, hvad Kraft vi har
for ej at staa til Skamme
det gælder om, vi hjælpes til
at se med egne øjne
og ret forstaa, hvad Tiden vil
men ikke tro dens Løgne.

Vi ved det godt, vi lidet ved,
og højere vi stunder,
men vil ej rive Himlen ned,
kun bygge fast derunder;
vi la'r os ej af Dagens Vé
vort gode Haab betage,
og aldrig friste til at se
paa Livet som en Plage.

Vi tror, at han, som os det gav
har altid godt i Sinde,
med ringe Kaar og store Krav
des mer det har at vinde;
vi tror, om Stormen raser vildt,
skal ej vi la' os skræmme,
nej, ingen ærlig Kamp er spildt,
der staar for Livets Fremme.

Og denne Tro vi slipper ej,
mens vi mod Kampen stævne,
i den vi bryder os vor Vej
og øver hver en Evne,
og den vi troligt med os bær',
naar Læretiden slutter,
for saa til Danmarks Folkehær
at støde som Rekrutter.
Den Hær vil ikke Blod og Saar,
hvor Krigens Lurer gjalde
men nyfødt Fred i Friheds Vaar
med lige Ret for alle,
og den vil sindigt fremad gaa
og ej fra Kampen træde,
før selv den mindste al de smaa
faar Del i Livets Glæde.

Tekst: Jens Christian Hostrup ved indvielsen af Ry Højskole, efteråret 1892. Melodi fra det 18. århundrede. Ry ligger imellem Silkeborg og Skanderborg. Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelser, 1941 og 1943 og i Kvindernes internationale liga for fred og friheds Sangbog, 1949. Indsunget af operasangeren Ove Verner Hansen på *En husmands hele verden,* udgivet af de Danske Husmandsforeninger i 1985, genudgivet på I solen går jeg bag min plov, 1999.

Militarismen, 1910-1911

Saa sidder I gamle Gubber der[23]
og mimrer om Landets Værn
og spænder om Danmarks Midje Svær
og kobler dets Skæbne til Jern…

Mon I da vil bære den Vanvidsvægt
af Krigens blodige Malm
der slaar til Jorden Mændenes Slægt
som Pjelene Loens Halm.

Mon I med Affældigheds Krykkestok
afstiver det sunkne Mod
naar Kuglen kæmmer den blonde Lok
og Ynglingen svømmer i Blod.

Lad fare, lad fare, det Daarespil
nedkald ikke hævnens Lyn!
De værste Fjender vi har blandt os selv
i eders babariske Syn.

Der er mere Værn i det spinkle Siv
der svinger paa mindets Grund
end i onde Instinkters trukne Kniv
vildt løftet i Slagets Stund.

Der er mere Værn i den Blomstergren
der skygger ved Hjemmets Dør
end i alle de Volde af Jord og Sten
bag Kuglesprøjternes Rør.

De panserede Forter med Hjælm og Horn
de bliver, o, Danmark din Grav!
Dit Værn er Agre med bølgende Korn
der lyser med Fred over Hav.

De blodige Furer paa Krigens Val
dem saar vi over med Byg
mens Mindet om faldne Fædres Kval
hensvinder med Kvældens Myg.

Vi vil ej hente Frelse for os
ved Tusind Uskyldiges Drab
langt hellere Spytte med Haan og Trods
i Kanoneres Helvedsgab.

Dit glubske Svælg bliver aldrig mæt,
Forbandede Dyr paa vor Vej,
og gjorde Nationerne dig din Ret:
de vendte Kanonen mod dig.

Du bragte os stadig til større Fald,
endda vi ofred dig alt,
du trak vor sidste Okse af Stald
og slagted vor bedste Galt.

Se, derfor forlader vi Krigens Sold
i Fred vil vi ta' vore Tørn,
og holder vi end et Skud i Behold
det gemmes til Ulv og Bjørn.

[23] Gamle gubber: Gamle mænd. I 1902 blev der nedsat en forsvarskommission som skulle konkludere på den danske sikkkerhedspolitiske debat efter 1864 krigen og frem til det politiske systemskifte i 1901, hvor parlamentarismen blev indført. Kommissionen var syv år om at barsle med en betænkning som stort set skrottede store dele af de reaktionæres militarisme i Danmark

Forfatteren Jeppe Aakjærs (1866-1930) digt *Militarismen*[24] fra 1910-1911; er indspillet af folkemusikeren Kjeld Ingrisch (1925-2000) i 1978 på Lp'en *Mulm og malm*. Ifølge Jeppe Aakjærs selvbiografi *Mit regnebræt* fra 1919 er Militarismen skrevet 25. maj 1910 og offentliggjort første gang i Politiken 16. juli 1911. Kilde: Det socialdemokratiske ungdomstidsskrift *Fremad*, nr. 17/18, 1913.

Afslutningen på Militarismen er stort set en gentagelse af De unges forening[25] fra 1906:

..."Og vi véd, hvad Vej vi vil!
Maalet, som vi sigter efter,
som vi gav de unge Kræfter, er saa retfrem-ligetil.
Vi vil ikke lege med,
der, hvor Riflen sætter Prikken
over Verdenspolitiken,
vi vil ikke Krig - men Fred;
men for Fredens Skyld kan hænde
maa en Dag vi Bavnen tænde"....

Også i Norge kritiserede socialdemokraterne militarismen. De socialdemokratiske ungdomsforbund i Norge og i Sverige var store og antimilitaristiske før og under første verdenskrig.

Frem kammerater, 1911

Frem kammerater, frem mod krigerånden
Frem mod vold og barbari
Slå tyranniet våbnene af hånden
Ellers bliver vi aldrig fri
Skønt det er os der bærer dagens byrde
Os der lægger kræfter til
Så er det os og vore de vil myrde

Når vi livets lykke kræve vil
Tro ikke dem som tænder hadets flamme
Brødre som bag grænsen bor
Vi alle ned bliver knuget af den samme
Magt som knuger alt til jord
Skønt det er os...

Hvis nogen gang vi blodig krigsdåd øver
Bliver det for at slå os fri
Fri for det slæng der vore frugter røver
Fri for guldets tyranni
Skønt det er os

[24] Militarisme er et sammensat latinsk begreb som kan oversættes til noget i retning af uniformsvælde: militærbegejstring der betragter militærets udvikling som den vigtigste samfundsopgave - altså en ensidig læggen vægt på det militære, således, at det civile samfund får en strukturel lighed med militæret og ikke omvendt.

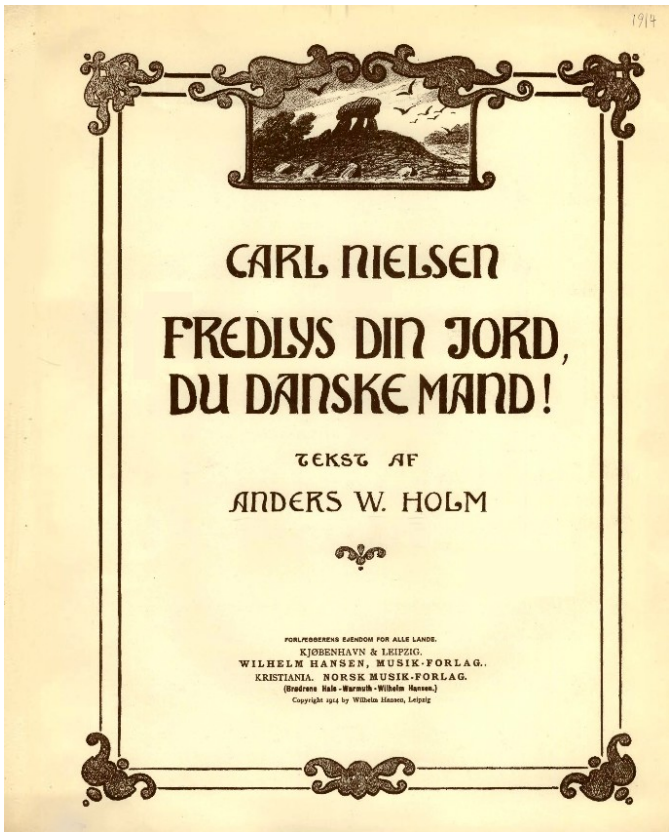
[25] Formodentlig Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Teksten er skrevet af den norske socialdemokratiske journalist og redaktør Knut Olai Thornæs, (1874 – 1945) i 1911 - ét par år før første Verdenskrigs udbrud; melodi: Victor Ronander. Kilde: Den røde hævnerskare synger igen.

To uger efter den første verdenskrig startede i august 1914 blev den første aktuelle fredssang trykt i en avis. Forfatteren anbefaler, at Danmark forholder sig neutral i krigen, ellers vil udenlandske rovfugle plyndre den danske velstand.

Fredlys din jord, du danske mand!, 1914

Fredlys din Jord, du danske Mand,
Høstvejret hærger over Land,
Nu stimer Silden ved din Kyst,
og Laden bugner af din Høst,
Fred med din Jord og med din Stand,
Du gode danske Fredens Mand.

Nu Krigens Grib og Falk og Ørn;
værn om dit Bo og dine Børn,
beskærm dit lille Lærkeskjul,
mod Himlens Store vilde Fugl;
Uvejret viger dog en Gang,
for Sol og Fred og Fuglesang.

Omgærd din Gaard, stæng Laas og Slaa,
Ufred vil mange, Fred kun faa,
Vis, saa Alverden ser og véd,
at du vil Fred og Ærlighed,
Løft over Danskernes Jord og Strand,
Dit hvide Kors for Fredens Land.

Hegn om dit Hus og Hjemmets Jord,
Værn om det Land, hvor Danskerne bor,
Da skal en Fredens Dag igen,
Du finde Fjenderne som Ven,
Fredlys din Jord, du danske Mand,,
bevar vor Folk og Fædreland.

Tekst af digteren og oversætteren Anders W. Holm (1878-1959). Musik: Carl Nielsen. Oprindelig trykt i Politiken 14. august 1914. Indsunget af Lars Thodberg Bertelsen på Songs by Carl Nielsen and his pupils, 1998.

”Nu er Gudsmørket inde
– Ulvtid, Sværdtid, Ravnens Gilde –
Hvem kan Vej i Natten finde?

Himmelsønnen staar beskæmmet

– atter nøgen, tornekranset –
løfter Blikket op mod Hjemmet.

Himmeriges Porte lukket?
– Ulvetid, Sværtid, Ravnens Gilde –
Selve Julestjernen slukket!"

digter Henrik Pontoppidan i Ragnarok i Politiken 19. december 1914. Men ikke alle var enige med ham:

Vi vil Frihed og Fred Omkring Jorden, 1914

Vi vil Frihed og Fred Omkring Jorden er med tekst af Alphonse Walleen og musik af Sextus Miskow (1857-1928). "W H" 15937, 1914. Den er bogtrykt i Sange af Sextus Miskow, sunget af operasanger Christian Andersen. Vi vil Frihed og Fred Omkring Jorden kan være udgivet som nodetryk i 1940 af operasanger, musikpædagog, komponist og publicisten Gudrun Saxtorph (1885-1964)[xxvii]; med den forkortede titel: Frihed og Fred. Musikken som Christian Andersen sang for næsten 100 år siden minder meget om Midsommervisen.

Kirkeklokker for fred

Fredsklokken; Oprindelig betydning: klokke, hvormed der i middelalderen morgen og aften ringes til bøn.

'Ved pavelig bestemmelse blev Fredsklokken i 1327 indslag i messen, men synes senere i middelalderen at blive knyttet til tidebønnerne Matutin[26] og Vesper[27]. Det er denne sene tradition, Peder Palladius støtter sig til, når han i Visitatsbogen omtolker den for reformatorerne problematiske Maria-klokke (for fredens bevarelse) til Fredsklokke. I stedet for 3 x Ave Maria morgen og aften skal folk nu bede 3 x Pro pace.

Da pacem lætemur, Giv fred, Herre, i vore dage, thi der er ingen anden, som kæmper for os, hvis ikke du, vor Gud, fredens Gud er med os, så at vi kan leve i fred, finde hvile i freden, med Simeon gå bort fra denne verden i fred og i evig fred glædes med alle helgener. Denne fredsbøn fremsiges hver gang fredsklokken lyder. Fredsbønnen er med andre ord en latinsk, katolsk vekselsang eller bøn mellem to kor: "Pro pace" fra 6. eller 7.årh.:

"HErre, BEnaade oss o Herre Gud
met fred i vore dage
lad oss met ro leffue effter dit bud
vendt fra oss Orloffs plauue
thi du est vor beskermere all ene", '

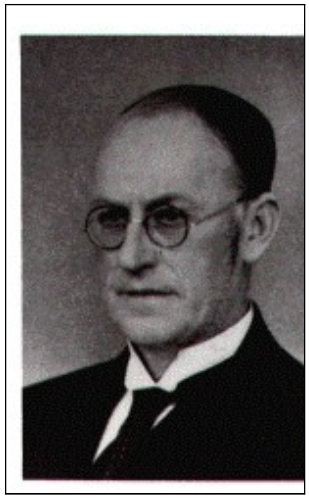
forklares det lettere forenklet i salmedigteren Hans Christian Sthens (1544-1610) "En liden Vandrebog" fra 1589, genudgivet online af Arkiv for dansk litteratur. Det vides ikke, hvornår salmen kommer til Danmark, men et forsigtigt gæt kunne være i det 14. århundrede, hvor den blev udbredt til hele Europa, for der er yderligere en tysk bøn i samme retning: "O Rex Gloriæ Veni Cum Pace" fra 1258, oplyser det katolske leksikon fra 1907. Salmen er formodentlig allerede trykt i En Ny Psalmebog fra 1535 med titlen Forlæ oss met fred nadelige.

I 1943, under besættelsen, ny oversætter valgmenighedspræsten ved De grundtvigske Fri- og Valgmenigheder og medlem af Aldrig mere Krig Uffe Hansen (1894-1994) sal-

[26] Matutin, engelsk: Martin, morgenbøn i den katolske kirke.
[27] Vesper, bøn i den katolske kirke ved solnedgang.

men til *Forlen os freden, Herre, nu*; som er nr. 711 i Den danske salmebog. Også publiceret som korpartitur, *Forlen os Gud i nåde fred*, udgivet af Samfundet dansk Kirkesang, 1958. Fra 1960erne udkommer den i en del nodetryk og indspilles på en udateret LP med Københavns Drengekor.

Forlen os freden, Herre, nu, 1943 ; 2007

Forlen os freden, Herre, nu
i disse trængselstider!
Der er dog ingen uden du,
som for os arme strider.
Vor frelser er du alene.

Lad os ej frygte mennesker,
som græs er deres dage;
men du vor Gud og skaber er,
din magt er uden mage.
Lad dig os alene frygte!

Hvad modgang os kan komme til
med trængsel, nød og fare,
dermed os Gud kun prøve vil;
sin Søn han ej lod spare,
hvi skulle da fri vi være!

Salmen er bl.a. indsunget af mezzosopranen Hedwig Rummel med Karsten Jensen ved orglet på Forlen os freden, 2007. Krigens plage i den oprindelige katolske udgave ændres til trængselstider i den protestantiske udgave, hvortil der tilføjes to vers.

Oversat til tysk:

Verleih uns Frieden

Verleih uns Frieden genädiglich,
Herr Gott, zu unsern Zeiten.
Es ist doch ja kein ander nicht,
der für uns könnte streiten,
denn du, unser Gott, alleine.

Ukendt oversætter.

Og på engelsk: Grant Unto Us Thy Peace, O Lord:

Grant Unto Us Thy Peace, O Lord,

Teksten er identisk i salmen Jule Glædskab:

Jule Glædskab[28]

J din fryct lad os bygge
under din vingers skygge
gif fred i vore dage
og vendt fra os din plage.

En tredje tekstvariant fra perioden omkring reformationen:

O Guds Lam uskyldig, 1500 ; 1528

O Guds Lam uskyldig, du, som bærer verdens synd:
forbarm dig over os!

O Guds Lam uskyldig, du, som bærer verdens synd:
forbarm dig over os!

O Guds Lam uskyldig, du, som bærer verdens synd:
forlen os din fred!

Kirkeklokkerne havde i gamle dage funktion af kollektive vækkeure i de små landsbysamfund, hvor alle skulle op tidligt om morgenen for at malke køerne og muge ud i staldene. "Kirkeklokke, ej til hovedstæder", digtede Nicolai Frederik Severin Grundtvig i 1845:

Kirkeklokke! Ej til hovedstæder
støbtes du, men til den lille by,
hvor det høres trindt, når barnet græder
og inddysses blidt ved vuggesang.

[28] At være glad.

Klokke ring Fred, 1915

”Ring, klokke, lydt over land, over by,
Meld om en blånende himmel bag sky,
Ring for de sjæle, som stønner i strid,
Klokke, ring fred i vor fejdende tid.
Dybt skal du ringe i sjælene ind,
Nævne det bløde, vi bær i vort sind,
Kalde på alt, som kan stemme til fred,
Vende vort had til fordragelighed.

Kald alle minder om kærlighed frem,
Kald på de længsler, vi har til vort hjem,
Mind om den hustru, som græder i bøn,
Mind om den moder, som elsked sin søn.

Ring, klokke, lydt over hærenes tal,
Ring gennem hjertets forhærdede skal,
Fri vore sind for den tærende splid,
Klokke, ring fred i vor fejdende tid.

Klokke ring Fred med tekst af forfatteren Josias Bille (1882-1961) og med musik af komponisten Sophus Andersen (1859-1923)[xxviii] er indspillet i november 1915 og der eksisterer fem, seks senere danske indspilninger fra 1916, 1919 1925 og 1939. Vi vil Frihed og Fred Omkring Jorden er B siden på den første Klokke ring fred plade. Førsteudgaven synges af kgl. kammersanger (operasanger) Peter Cornelius (1865-1934); samtidig indspilles den af Christian Andersen og de to efterfølgende grammofonplader er med de herrer kgl. kammer-

sangere Niels Hansen (1880-1969), der også synger en Freds Hymne og Marius Jacobsen (1894-1961). 1919 udgaven er med operasangeren Johannes Fønss (1884-1964). I året, hvor anden verdenskrig starter, 1939, er Klokke ring Fred B siden på violinisten Wandy Troweks (1913-1990) "Fred her paa Jorden igen". Ydermere er der en række indtil videre udaterede pladeudgivelser eksempelvis B siden af Dejlig er den Himmel blå: Fantasi af,

Emil Juel-Frederiksen med Polyphon Salonorkester (Polyphon S 40296, S 40297),
Eddie Russell (1908-1986) med Sid Merrimans orkester (Tono SP 4296) og,
Anders Brems (Gramophone X 1073)

Klokke ring fred er desuden indspillet på svensk under første verdenskrig samt i starten af anden verdenskrig Klocka, ring fred / Einar Ekberg / Sven Arefeldts ork. Sonora 3587, er indspillet 7. november 1939 endelig findes der også en finsk version fra sidstnævnte krig.

Klokke ring Fred, der vise steder kaldes en aftensang er bogtrykt som node under første verdenskrig i hele fire udgivelser i 1915, én i 1916, to i 1917 og én i hhv. 1918 og 1919. Chr. Andersen indspillede sin udgave dagen før Peter Cornelius! Men René Aagaard er ret sikker på, at Cornelius udgave var først på gaden. Indspilningerne som er udgivet af The Gramophone Co. er:

Chr. Andersen - 16. nov. 1915
Peter Cornelius - 17. nov. 1915
Torsten Lennartsson 23. nov. 1916 - på svensk text af S. Scholander
Orchestra 22. okt. 1918 - optaget i Hayes i England - også kaldet Salonorkester København o.lign.
Anders Brems - 4. marts 1921
Marius Jacobsen - 20. april 1925

Desuden er noden udgivet flere gange under besættelsen: i 1940[xxix], 1942[xxx] og i 1944. Det tyder på at sangen har haft en del omsætning under begge verdenskrige. Klokke ring Fred er medtaget i Ligaens 1949 sangbog, men er siden stort set gået i glemmebogen; bortset fra medtagelsen i den blandede landhandel "Politikens lystige viser" fra 1988. Nævnes i denne forbindelse bør også Uffe Birkedals oversættelse af den engelske digter Alfred Tennysons (1809-1892) "Ring ud, klare Klokker" oprindelig skrevet i 1850. Næstsidste vers:

"Ring ud hver gammel Sot, som har hærget Jordens Vang[29];
ring Guldbegæret ud, som gør Sjælen lav og trang.
Ring ud de tusind Krige, som Mindet gruer ved,
ring ind de Tusind Aar med den liflige Fred!"

Sidste vers i Ring ud, klare Klokker mangler i Aldrig mere Krigs sangbog men er medtaget i Ligaens 1949 ditto. Ring ud er publiceret på forsiden af tidsskriftet *Aldrig mere Krig* for januar 1934.

[29] En vang er en dyrket mark eller eng.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

”Klokker i Sønder og Klokker i Nord
ringer da Fred over Himmel og Jord.
Broen nu mørkner alt til under Buerne.
Blomsterne lukker sig rundt om paa Tuerne.
Klokkernes fjerne tungsindige Slag
døves og stærkes af Engbrisens Drag.”

Digter Jeppe Aakjær i Broen fra 1916.

Der er også en *Nu klokker ringer med bud om freden* fra 1942.

Temaet Klokke ring fred går i parentes bemærket igen i nogle af de australske fredssange under og efter første verdenskrig, hvor klokkernes ringning skulle drage soldaterne hjem fra krigen igen som eksempelvis ”*Peace bells*”: for the piano / composed by Florence Hope, 1919. Pacifisternes krav *down under* var dog mere direkte skåret ud i pap, idet den daværende britiske kronkoloni var blandt de krigsførende nationer. Udviklingen af den australske fredskultur på noder og grammofonplader under og efter verdenskrigen er forbløffende parallel med den danske.

Ovre i det amerikanske har de en meget speciel orkesterform som gør det muligt at høre klokker ringe fred. Det er en orkesterbesætning sammensat af musikere der spiller på hver deres klokke i forskellig størrelse. Det er bl.a. resulteret i en meget speciel instrumental udgave af verdens mest indspillede fredssang: ”Down by the Riverside”.

Aftenklokken.

Klokke, ring Fred –

Tekst af JOSIAS BILLE. Sat i Musik af SOPHUS ANDERSEN.

Ring, Klokke, lydt over
Land, over By,
meld om en blaanende
Himmel bag Sky,
ring for de Sjæle, som
stønner i Strid,
Klokke, ring Fred i vor
fejdende Tid!

Dybt skal Du ringe i
Sjælene ind
nævne det bløde, vi bær i
vort Sind,
kalde paa alt, som kan
stemme til Fred
vende vort Had til
Fordragelighed

Kald alle Minder om
Kærlighed frem,
kald paa de Længsler, vi
har til vort Hjem,
mind om den Hustru, som
græder i Bøn,
mind om den Moder, som
elsked sin Søn.

Ring, Klokke, lydt over
Hærenes Tal,
ring gennem Hjertets
forhærdede Skal,
fri vore Sind for den
tærende Splid,
Klokke, ring Fred i vor
fejdende Tid!

Synges af Kgl. Kammersanger PETER CORNELIUS

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Blandt andre kunstneriske beskrivelser af Fredsklokken kan nævnes kunstmaleren Henry Heerups maleri af samme navn fra 1944. Maleriet er nu på Herning Kunstmuseum og der er desuden fredsklokker i den japanske by Hiroshima, i Berlin, New York og i en række andre byer, samt en international bevægelse til fremme af fredsklokkernes udbredelse.

Begrebet fredsklokke kendes på dansk også fra danske lov fra 1683, hvorefter degne "skulle Aften og Morgen ringe Bede- og Fredklokken". Kirkeministeriet forbød under den kolde krig i et cirkulære af 15. december 1978 klokkeringning i forbindelse med fredsgudstjenester, idet kirkeklokkerne kun måtte anvendes til militær mobilisering og varsling, "når radioaktivt nedfald kan forventes". I cirkulære af 27. juni 1893 har "Ministeriet, ved fremsendelse af *anordning*[30] *om foranstaltninger til krigsmagtens hurtige mobilisering*[31], gjort opmærksom på, at når mobiliseringsordren er udstedt, skal der ringes uafbrudt i 3 timer med samtlige landets kirkeklokker, og at tilsigelse til klokkeringning foranstaltes af lægdsforstanderne"[32]. Retsgrundlaget herfor er Danske lov og Kirkeritualet af 1685! Det omtalte cirkulære om varsling er ophævet i dag, men bestemmelserne fra enevælden anvendes den dag i dag til at forbyde menigheder-

[30] Lovbekendtgørelse.

[31] Fransk: Bevægelig; sætte militæret på krigsfod; det at være parat til krig. Mobilisering beordres og finder sted i en mobiliseringsfase; det tidsrum i hvilket militæret bringes på krigsfod gennem indkaldelse af tropper, klargøring af materiel og iværksættelse af militær lovgivning.

[32] I middelalderen sammenskrev en lægdsforstander rullerne (listerne) over de registrerede værnepligtige for et helt distrikt. Fra 1912 er ægdsforstanderne den lokale chef for sessionerne, hvor de civile bedømmes for deres egenethed som soldater.

ne at bruge kirkeklokkerne i forbindelse med klimatopmødet i København og ved andre politiske formål.

Klokke, ring Fred postkortet med Peter Cornelius er publiceret af Peder Friis' Musikforlag i København i 1916.

Du Husmand. som ørker den stridige Jord, 1915

Du Husmand, som ørker den stridige Jord
og vover din Arm og din Bringe,
som drager det første Kulturens Spor
med Plovjærnets sølvblanke Klinge,
mer Ridder du er med din barkede Haand
end mange, der pyntes med Stjærner og Baand
og tripper paa bonede Gulve.

Du rydder til Samfundet bredere Grund
derude paa Lyngen og Sandet,
du vinder dig Ager hver Arbejdets Stund
og lægger din Vinding til Landet,
men stille du øver din Dont og din Daad;
hvor andre kun kender en Kugle til Raad,
du krummer til Tag dine Næver.

Du lærer, hvorledes man bygger sig Hjem,
du gamle og bøjede Slider!
Det lære du mig og det lære du dem,
der trætte ad Asfalten glider,
og Manddom, den banende Villies Vægt,
du sanker i Arv til den kommende Slægt,
der fostres i Udmarkens Hytter.

Du Stridsmand, du stille Kulturens Soldat,
som ikke har Rang iblandt Helte,
som regnes for intet mod den Akrobat,
der springer i Gøglernes Telte,
for dig mine Døre jeg aabner til Fest,
kom, hvil dig og vær du min hædrede Gæst!
Med Hynder skal Bredbænken prydes.

Og segner en Dag du paa Valpladsen ned,
en fremmed i Menneskevrimlen,
og lyder ej anden Slags Tale derved
end Trækfugleflugt under Himlen,
jeg søger din Grav og jeg rejser dig Sten,
en Bauta paa Heden, et Minde fra en,
der synger en Sang om dit Virke.

Tekst: Johan Skjoldborg. Melodi: N. K. Madsen-Stensgaard. Publiceret i Dynæs Digte. Også publiceret i Folkets sangbog, 1947. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger og ikke indspillet på grammofonplade.

Fred paa Jord, 1915

Tekst: Axel Frische, Musik: Victor Jørgensen. Førstelinie "Tusmørket falder, Klokkerne kalder". For klaver med underlagt tekst. Node: Fred paa Jord, Paa Farten. Haves KB. Opført på Sønderbro Teater 1915? Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fredshymne, 1916

Lidt fra første vers:

Fadervor kom os i møde
hjælp os Du som gav Din Søn
her ned på vor ...
giv os Fred, der er så Sort
lad os skimte Stjernen over Betlehem...

Indsunget af kgl. kammersanger Niels Hansen med Niels Larsen Orkester, Odeon A 149 215. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Historiens Sang; Som dybest Brønd gir altid klarest Vand, 1916

Som dybest Brønd gir altid klarest Vand,
og lifligst Drik fra dunkle Væld udrinder,
saa styrkes Slægtens Marv hos Barn og Mand
ved Folkets Arv af dybe, stærke Minder.
Din egen Dag er kort, men Slægtens lang;
læg Øret ydmygt til dens Rod forneden;
Aartusind toner op i Graad og Sang,
mens Toppen suser imod Evigheden!

Vi søger Slægtens Spor i stort og smaat,
i Flinteøksen efter Harvens Tænder,
i Mosefundets Smykke, plumpt og raat,
i Kirkens Kvadre, lagt af brede Hænder.
Hvert skimlet Skrift, hver skjoldet Alterbog
har gemt et Gran af Slægtens Ve og Vaade;
nu skal de røbe mig, hvad Vej jeg drog,
og løfte mig en Flig af Livets Gaade.
Endnu en Stund, saa drær den danske Rug,
mens Lærken trilrer og Graagøge kukke.
Du Pusling-Land, som hygger dig i Smug,
mens hele Verden brænder om din Vugge,
mod dig vort Haab og Manddomsdrømmen gaar,
naar Landsbyklokken signer dine Strande,
naar Aftenrøden højt i Skyen staar
og sænker Fredens Korstegn paa din Pande.

Lad mig kun flagre hen som Blad i Høst,
naar du, mit Land, min Stamme, frit maa leve,
og skønne Sange paa den danske Røst
maa frie, stærke Sjæle gennembæve.
Da staar en ny Tids Bonde paa sin Toft
og lytter ud mod andre Lærkesange,

men Himlen maler blaat sit Sommerloft
og Rugen gulnes tæt om Vig og Vange.

Digteren Jeppe Aakjærs *Historiens Sang* eller *Som dybest Brønd gir altid klarest Vand* fra sommeren 1916 med musik af Carl Nielsen (1865-1931), findes i to indspilninger: med operasangeren Einar Nørby (1896-1983), sammen med medlemmer af Det kgl. Kapel fra 1940 og med Studenter-Sangforeningens fra 1941. Begge indspilninger fra besættelsen mangler det tredje vers:
Historiens Sang er publiceret i Aldrig mere Krigs sangbog 1936, i begge sangbøger fra Kvindernes internationale liga for fred og frihed samt i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse, 1942.

Også i revyerne havde man fat i krigen. Danmark var neutral under første verdenskrig, men en ny type forretningsmænd, gullaschbaroner[33] eksporterede med stor fortjeneste fødevare af tvivlsom kvalitet til de krigsførende landes hære.

Paa grund af Kri'en, 1916

Jeg i Søndags spiste hos en Embedsmand,
som til Hverdag lever mest af Brød og Vand.
Han sku' narre mig;
vi fik Haresteg
de' vil si'e, en gammel tør Kanin —
paa Grund af Kri'en.
Bukseskræderstrejken fik vi Ende paa,

[33] Ungarnsk, latin: Krigsspekulanter, gullaschfolk, under første verdenskrig; øgenavnet skyldes stor rigdom tjent, specielt i begyndelsen af krigen, på fabrikation, handel med og eksport af ringe, ofte mere eller mindre fordærvet kød i konservesdåser (såkaldt gullasch, bully beef eller corned beef) til militæret i de krigsførende stater, hovedsagelig Tyskland, som lod deres soldater spise det.
"Anderledes laa Forholdet derimod med Kød og Svinefedt. Af disse Varer gik en ikke ubetydelig Transit over Danmark fra Amerika til Tyskland, og da England ikke kunde forhindre den amerikanske Udførsel, søgte det at vanskeliggøre den danske Indførsel og Genudførsel af disse Varer. Samtidig foregik der en forøget Udførsel af Hornkvæg, Kød og Konserves af dansk Oprindelse praktisk taget alt sydpaa. Dette var imidlertid til de sædvanlige Afsætningsmarkeder".
"Foruden Kødudførselen blev Udførselen af Kødkonserves ("Gullasj") af ikke ringe Betydning - en helt ny Industri, der sammen med Fremstillingen af Bouillontærninger bragte adskillige driftige Folk Indtægter, de aldrig havde drømt om. Denne Udførsel gik ogsaa sydpaa, men blev i Marts 1915 indskrænket til autoriserede Virksomheder, ogsaa fordi Kvaliteten hyppigt var meget ringe. I de sidste Krigsaar gik denne Virksomhed dog næsten i Staa, af Mangel paa adskillige Ingredienser og paa Blik til Emballage; men den naaede at give Folkevittigheden et Kendingsord for de "nye rige", der havde tjent deres Penge uden al for generende Samvittighedsfuldhed. Cohn, Einar: Danmark under den store krig, 1928 s. 23 og s. 64.
I de økonomiske kriser i begyndelsen af 1920'erne omkring Landmandsbankens konkurs gik mange af de nyrige gullaschbaroner fallit, eksempelvis Harald Plum.

det var godt, for jeg ku' ingen Bukser faa.
Tænk, det endte med,
paa mit Bæltested
gik jeg med et lille Trækgardin
paa Grund af Kri'en

Myggene man ej i Sommer danse ser,
Pinsesolen heller ej vil danse mer,
Ingen er forfløj'n
men. det er vist Løgn,
at Fejlberg[34] bli'r Professor i Teologi'n
paa Grund af Kri'en.
Om det saa er Hoffet maa de spar' nu,
Kongen ryger fire Øres Cigarer[35] nu
Den maa være sløj,
Pletter af sit Tøj
staar han selv og gnider med Benzin
paa Grund af Kri'en.

Tivoli skal spare paa elektrisk Blus
man i Mørke drikke maa sin Aftensjus,
mørkt der bli'r ved Søen,
man ka' gaa med Møen
og kysse hende lige midt paa Stien
paa Grund af Kri'en
Holde igen paa Vandet - Folk nu osse maa.
Luften ska' man osse til at spare paa,
naar en Vrik jeg skær,
ska' der altsaa vær'
mindre Luft imellem mig og Pi'en
paa Grund af Kri'en.

Dreyer snart til Dyr'ne ikk' en Krumme har.
Han har skaaret Puklen af sin Dromedar
Den ska' Løven ha'
til Dessert i Da',
Chang ska' ha' det strivrede Navlesvin
paa Grund af Kri'en.
Børsen er jo fuld i begge Enderne
Spillerne har Guld i begge Hænderne
En Musiker, som
lidt pan Børsen kom,
spiller nu med Tæerne Violin
paa Grund af Kri'en.

Paa Grund af Kri'en.

Fra »Guldregn«. Scala Revuen 1916 af Axel Andreasen, Alf. Kjerulf og Paul Sarauw.

Jeg i Søndags spiste hos en Embedsmand,
som til Hverdag lever mest af Brød og Vand.
Han sku' narre mig;
vi fik Haresteg
de' vil si'e, en gammel tør Kanin —
paa Grund af Kri'en.
Bukseskræderstrejken fik vi Ende paa,
det var godt, for jeg ku' ingen Bukser faa.
Tænk, det endte med,
paa mit Bæltested
gik jeg med et lille Trækgardin
paa Grund af Kri'en

Myggene man ej i Sommer danse ser,
Pinsesolen heller ej vil danse mer,
Ingen er forfløj'n
men det er vist Løgn,
at Fejlberg bli'r Professor i Teologi'n
paa Grund af Kri'en.
Om det saa er Hoffet maa de spare nu,
Kongen ryger fire Øres Cigarer nu
Den maa være sløj,
Pletter af sit Tøj
staar han selv og gnider med Benzin
paa Grund af Kri'en.

Tivoli skal spare paa elektrisk Blus.
man i Mørke drikke maa sin Aftensjus,
mørkt der bli'r ved Søen,
man ka' gaa med Møen
og kysse hende lige midt paa Stien
paa Grund af Kri'en
Holde igen paa Vandet - Folk nu osse maa,
Luften ska' man osse til at spare paa,
naar en Vrik jeg skær,
ska' der altsaa vær'
mindre Luft imellem mig og Pi'en
paa Grund af Kri'en.

Dreyer snart til Dyr'ne ikk' en Krumme har.
Han har skaaret Puklen af sin Dromedar.
Den ska' Løven ha'
til Dessert i Da',
Chang ska' ha' det strivrede Navlesvin
paa Grund af Kri'en.
Børsen er jo fuld i begge Enderne
Spillerne har Guld i begge Hænderne.
En Musiker, som
tidt paa Børsen kom.
spiller nu med Tærne Violin
paa Grund af Kri'en.

Skind og Læ'er vi bruger til Export især,
jeg vil sælle Svigermo'r det gan.le Læ er.
det er sløjt med Skind,
det er skrumpet ind.
Maaneskin de garver hos Ballin
paa Grund af Kri'en.
Damebukler laves nu af Hamp og Hør,
og Cornelius synger ikke mer med Snør,
Prisen er for stor
selv for en Tenor.
Nej, han synger kun med Margarin
paa Grund af Kri'en.

Svoger blæse skal til Mayonaise-Bal
men har stampet Hornet, som han blæse [skal.
han er helt forlor'n,
hvis han skal ha' Horn
maa Madammen gøre ham til Grin
paa Grund af Kri'en.
Rotterne om Natten tidt generer mig
Katten ej ka' ta dem, de formerer sig.
Værten siger tvær
lad dem bare vær'
for jeg spiser nemlig selv Ratin
paa Grund af Kri'en.

---

[34] Formodentlig forfatteren, folkemindeforskeren og sognepræsten Henning Frederik Feilberg (1831-1921).

[35] Timelønen for en arbejder i 1916 var 57 ører.

Skind og Læ'er vi bruger til Export især,
jeg vil sælle Svigermo'r det gamle Læ'er.
det er sløjt med Skind,
det er skrumpet ind. Maaneskin de garver hos Ballin
paa Grund af Kri'en.
Damebukler laves nu af Hamp og Hør,
og Cornelius[36] synger ikke mer med Smør.
Prisen er for stor
selv for en Tenor.
Nej, han synger kun med Margarin
paa Grund af Kri'en.

Svoger blæse skal til Mayonaise-Bal[37]
men har stampet Hornet, som han blæse skal,
han er helt forlor'n.
hvis han skal ha' Horn
maa Madammen gøre ham til Grin
paa Grund af Kri'en.

Rotterne om Natten tidt generer mig
Katten ej ka ta dem, de formerer sig
Værten siger tvær
lad dem bare vær'
for jeg spiser nemli' selv Ratin
paa Grund af Kri'en.

Fra »Guldregn«. Scala Revyen 1916 af Axel Andreasen, Alf. Kjerulf og Paul Sarauw. Udateret brevkorttryk fra Geerts Forlag[xxxi] i Fredsakademiets arkiv. Indsunget af Carl Alstrup. Gramophone 281325, 2-282997. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Fred, 1917

Jeg vågned i natten og spejded ræd derud,
al verden stod i flammer, det stank så ondt af krud;
de største tårne styrted med brag under ø,
mens floderne kom drukne af mandsblod til sø.

Jeg skjulte mine øjne, hvor tårer gik og kom,
jeg spejded op mod himlen, men himlen syntes tom,
kun rummets kolde stjerner så spodske til jord,
som dengang Kain indvied dens kreds til brodermord.

Ja, Kain er bleven helten, der råber ud til dåd

[36] Operasangeren Peter Cornelius (1865-1934), Wagnertenor.
[37] Kammermusik eller lignende aftenunderholdning på en restaurant med smørrebrødsservering eller aftensmad og bal efter spisningen.

ved fronten som i felten, i luft og underbåd[38];
hans vilde kølle hvirvler — hans blodige hånd
har tag i Abels strube, hans ånd er nuets ånd.

O, rå instinkters slave, som snor dit krigerskæg,
som praler med din dåbspagt, din tro, dit gudepræg,
hvornår vil du erkende, du står ved mørkets stab?
ej Gud, men satans frænde er han, som øver drab.

Nu rækker atter jorden sit barn det spændte bryst
i kornets tunge traver, der bølger mildt mod høst;
så rig og god er jorden, at hvert et barn blev mæt,
hvis ej begær og blodtørst forgifted jordens æt.

Der er et ord, som hviskes, nej stønnes trindt om jord,
de søndertrådtes håben, de slagnes fadervor;
o, I som styred verden, så den gik rent af led,
nu styr jer egen brynde og lyt til ordet: Fred.

Tekst: Jeppe Aakjær, Skrevet til Jenlefesten 1917, Folkemel. Vort modersmål. Ikke indspillet på grammofonplade. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949.

Fredshymne, 1900; 1918

Denne fredshymne er med tekst af Frode Nielsen og musik af B. Löewensohn. Trykt som selvstændig node i 1918. Den er publiceret allerede i 1900 i antologien Sønderjydske sange. Ikke indspillet på grammofonplade. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Down by the Riverside, 1918 ; 1920

I'm going to lay down my sword and shield
Down by the riverside
Down by the riverside
Down by the riverside
Going to lay down my sword and shield
Down by the riverside
Ain't going to study war no more

Ain't going to study war no more
Ain't going to study war no more
Ain't going to study war no more
Ain't going to study war no more
Ain't going to study war no more
Ain't going to study war no more

[38] Undervandsbåd.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I'm going to put on my long white robe
Down by the riverside
Down by the riverside
Down by the riverside

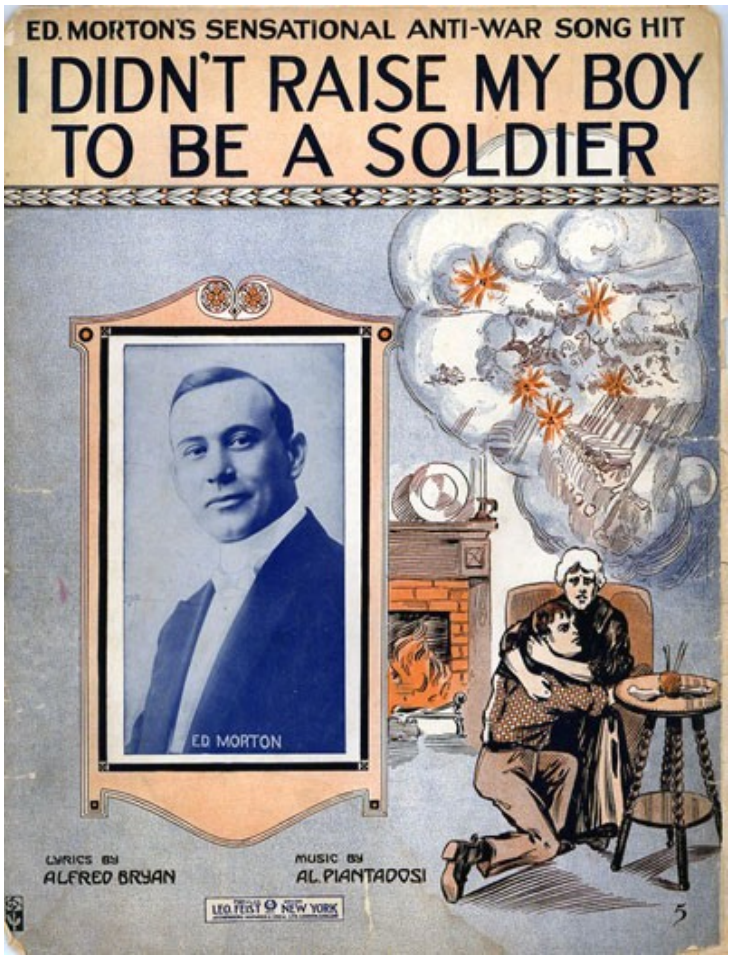
I'm going to put on my long white robe
Down by the riverside
Ain't going to study war no more

I'm going to talk with the Prince of Peace…

Amerikansk arbejdersang som efter første verdenskrig er brugt meget inden for folk-, gospel- og jazz. Ukendt ophav. Down by the Riverside er oversat til svensk, men tilsyneladende ikke til dansk. Sangen er publiceret på engelsk i Sangbog for fredsfolk. Første kendte nodetryk i USA er fra 1918 og den første grammofonpladeindspilning er fra december 1920[xxxii].

Under den kolde krig blev Down by the Riverside brugt til at popularisere amerikansk kultur. Dette er specielt tydeligt i Italien, hvor melodien var et kæmpehit. I Danmark udkom der i 1950erne flere – også amerikanske grammofonplader ned sangen som blev produceret i Danmark, eksempelvis trombonisten Turk Murphys 1952 indspilning og trompetisten Louis Armstrongs 1958 indspilning.

Mor! Er det Mor? (Soldatens sidste Syn)!, 1918

Mor, er det Mor? Aa hvor jeg er træt
Mor, aa du kære jeg tror, du har grædt.
Græd ikke Mor jeg er lykkelig nu.
Tak, at du kom her, trods al denne Gru.

Græd ikke Mor! Aa hvor du er god.
Langt har du vandret og træt er din Fod.
Ja Mor jeg ved jo hvor Vejen er svær.
Tænk, at du dog kunde finde mig her.

Aa, det var Kamp! Mens Kuglerne sang
blæste de „Fremad" og fremad vi sprang.
Kækt gik vi paa trods Kuglernes Regn,
frem over Marker og Grave og Hegn.

Se, lille Mor, se Kvinden, se der.
Sejrens Gudinde saa sollys og skær.
Ser du hun rækker en Bøgeløvs Kvist,
Tak,Gud, saa har vi dog sejret tilsidst.

Græd ikke Mor, Nu slumrer jeg ind.
Lille Mor kys mig en Gang paa min Kind.
Saadan du kom jo saa tit til min Seng,
hvisked' Godnat og kyssed' din Dreng.

Nu er det godt, mit Sind er saa let.
Jeg hviler dejligt er bare lidt træt.
Sluk, lille Mor, kun det Lys ved min Seng.
Nu blev det Nat, og nu sover din Dreng.

Mor! Er det Mor? (Soldatens sidste Syn) med tekst af forfatteren Rolf Harboe (1860-1938) og musik af musikpædagogen Robert Séholt eller Robert Søholt er indspillet i hele tre udgaver i 1919 med skuespilleren, tenoren Axel Boesen (1879-1957) og orkester. I den i 1918 af Skandinavisk Musikforlag copyrightede tekst angives komponisten at være Robert Schalt.

Mor! Er det Mor?

(Soldatens sidste Syn).

Tekst af R. H. *Musik af Robert Schalt*
Copyright 1918. Skandinavisk Musikforlag, København.

Mor, er det Mor? Aa, hvor jeg er træt
Mor, aa du kære, jeg tror du har grædt.
Græd ikke, Mor, jeg er lykkelig nu.
Tak, at du kom her, trods al denne Gru.

Græd ikke, Mor! Aa hvor du er god.
Langt har du vandret og træt er din Fod.
Ja, Mor, jeg ved jo Vejen er svær.
Tænk, at du dog kunde finde mig her.

Aa, det var Kamp! Mens Kuglerne sang
blæste de „Fremad", og fremad vi sprang.
Kækt gik vi paa trods Kuglernes Regn,
frem over Marker og Grave og Hegn.

Se, lille Mor, se Kvinden, se dér.
Sejrens Gudinde saa sollys og skær.
Ser du hun rækker en Bøgeløvs Kvist.
Tak, Gud, saa har vi dog sejret tilsidst.

Græd ikke, Mor, nu slumrer jeg ind.
Lille Mor, kys mig engang paa min Kind.
Saadan du kom jo saa tidt til min Seng,
hvisked' Godnat og kyssed' din Dreng.

Nu er det godt, mit Sind er saa let.
Jeg hviler dejligt, er bare lidt træt.
Sluk, lille Mor, kun det Lys ved min Seng.
Nu blev det Nat, og nu sover din Dreng.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Noden fra 1939 er kendt i 78 optryk! Finsk indspilning i 1940: R. R. Ryynänen: Sinäkö, äiti? (Sotilaan viimeinen näky) (Mor, är det du?/ Soldatens sidste syn, laulelma, säv. Robert Séholt, suom. Reino Hirviseppä). Odeon. Mor! Er det Mor? (Soldatens sidste Syn) er publiceret i Fredssangbogen 1983.

Aftenrøden skær og fin, 1907

Aftenrøden skær og fin
Slukkes ud, mens Klokker ringe,
Fuglen standser træt sin Vinge,
Møllen standser også sin.

Hvert et Dyr nu søger Hjem
Eller Seng på Marken reder,
Snart sig Nattens Mørke breder
Som et Tæppe over dem.

Mennesket sig lægger ned
Allersidst med Kind paa Pude,
Og derinde som derude
Har den hele Verden Fred.

Skrevet af underviseren og litteraturhistorikeren Gotfred Benjamin Rode (1830-1878),. Han skrev en del sange for børn og unge, her med musik af komponisten Fini Henriques (1867-1940). Ikke indspillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fredssang, 1919

Node med tekst af Ivar Knudsen og musik af Dagmar og Erhard Klein, Wilhelm Hansens Musikforlag, 1919. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Mellemkrigsårene, 1920-1939

Mellemkrigsårene en en periode der starter optimistisk. Folkeforbundet etableres som kronen på fredsbevægelsernes arbejde siden 1840. Den første halvdel af perioden er præget af en lang række fremskridt på det sikkerhedspolitiske område og inden for den sociale politik. I Indien vokser landets frihedsbevægelse til en folkebevægelse ledet af Mahatma Gandhi. Gandhis saltmarch i foråret 1930 fører til en omfattende britisk brutalitet i kronkolonien Indien. På det kulturelle område eksporteres jazz og gospelmusik fra USA til Europa og resten af verden. Socialdemokratiet vinder for første gang regeringsmagten i 1924. De danske fredsbevægelser er i perioden i medlemsmæssigt og organisatorisk i fremgang. Aldrig mere Krig grundlægges i 1926. Danmark er stort set afrustet og først i den sidste halvdel af perioden udviklede internationale kriser sig til krige og borgerkrige bl.a. pga fascismens fremgang og den manglende kontrol med den internationale fabrikation og handel med våben. Her i landet var det specielt borgerkrigen i Spanien og de tyske fascisters oprustning og undertrykkelse af politiske modstandere som vakte bekymring. På det musikalske område indspilles Den tapre landsoldat af skuespilleren Oswald Helmut (1894-1966) og den socialdemokratiske forfatter og antimilitarist Oskar Hansen (1895-1968) skriver sangene ”Den nye Wienervals”, ”Pas på de gamle Pjecer” og ”Sangen om Fred.”

Fred over Jord, 1921

Af: Alfred Steffensen. Node for sang og klaver. Klip fra "Fyrtaarnet", Jul 1921. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Den næste sang er skrevet til Socialdemokratiets pionerer ved Jubilæumsfest i Holbæk 21. september 1924.

Det var Rytmen af Frihed og Fred i jert Blod, 1924

Det var Rytmen af Frihed og Fred i jert Blod,
som fra bankende Hjærter slog Takt,
naar i Trængsel og Kampe I stod, hvor I stod,
skønt I stred mod en stærkere Magt.

I var Frihedens Kæmper og kendte ej Svig
mod vort Mærke, det blodrøde Flag;
og I søgte kun Kampen, fordi der var Krig
imod Freden og Fremskridtets Sag.
Det var Viljen hos Tandhjulets tyngede Træl,
som blev spændt paa et Evighedsbud,

saa det blussede op i en Arbejdersjæl,
og den foldede Kræfterne ud.

Nu er Skrankerne bag jer og Vejen er fri,
over Landene blusser en Brand.
Af jer Glød blev den tændt, og den lyser fordi
den er næret af Arbejdets Mand.

I brød Viljernes Vej, I har sat vore Maal,
- vi vil følge ved Dag som ved Nat.
Vore sjælsunde Sanser skal hærdes som Staal,
vi vil vogte jer Arv .som en Skat.

Vi har Susen af Sange og Sol i vort Blod,
naar med jer vi os føler i Pagt!
Vi har Ungdommens altoverstrømmende Mod.
Hvor I vandt, vil vi være paa Vagt.

Vi vil spænde om Kloden fra Pol og til Pol.
Naar vi sejrende hejser vort Flag,
skal det rødme i Glansen af Fremskridtets Sol.
For en Daad, for jer Kamp, for vor Sag!

Tekst af Niels Jensen. Melodi: Nu han svävade kring (Crusell). Ikke publiceret i freds-bevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

På Samsø var en pige, 1926

På Samsø var en pige,
o, så skøn, så skøn,
hun sin egen Jørgen
elskede i løn,
ja, men fader, moder
og en ældre broder
elsked verdens goder
- o, det var en skam.

Jørgen drog så vide
i den grumme krig
for sin mø at stride
eller ligge lig,
rædsomt blev han såret
og fra slaget båret
med et hul i låret
- o, det var en skam!
Jørgen til Hansine
otte breve skrev,
men den onde broder
røved hvert et brev.
Brevene han brændte,
og et falsk han sendte,
hvordan skal det ende?
- o, det var en skam!

Her skal I nu høre,
hvordan brevet lød:
"Jeg er død i krigen
under sorg og nød.
Græd dog ej, du kære,
vores Skolelærer
skal din trøster være"
- o, det var en skam!

Hansine græd en måned
eller kanske fler,
men da de var gået,

græd hun inte mer.
Hun med Gud og æren
ægted skolelæreren,
lystig fløjted stæren:
...fløjtes...

Men på bryllupsdagen
vendte Jørgen hjem,
på et træben humped
han vemodig frem.
Men den bryllupsmorgen
den, han havde kåren,
netop gik i gården
- o, det var en skam!

"Jørgen," skreg Hansine,
"er du rigtig vel?
Hvorfor har du skrevet,
du var sla'et ihjel?
Nu er det for silde,
her skal være gilde,
jeg skal ha' en lille."
- o, det var en skam!

Jørgen drog sin sabel
og sin bajonet,
stak den i sit hjerte,
døden den var let.
Under marmorstene
hviler Jørgens bene,
skønt af træ det ene
o, det var en skam!

Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Kærligheden til slægt og hjem, 1927

Kærligheden til slægt og hjem
til de små, som vor jord har i eje,
den er baunen på kvinderne veje,
den er båden, som bær' hen de frem.
Og hvad end der i kvinderne bor,
er det sorg eller letsind og glæde,
vil hun danse og le eller græde,
der er dog i hver kvinde en mor!
vil hun danse og le eller græde,
der er dog i hver kvinde en mor!

Der er skatte i bjergenes gem,
der er skatte i hjerterne inde,
de kan bjerges af mand og af kvinde,
give rigdom den slægt, vi bæ'r frem!
Og de skatte har navne vi ved:
retfærd, sandhed og troskab og håbet
og de navne, der gjalder i råbet
over verden: Forsoning og fred.

Hvad vi vil da? — at freden må bo
på vor jord, i vort land, i vort hjerte;
at ej ufredens jammer og smerte
øde lykken for slægt og for bo!
Vi vil samle en kvindernes hær,
hvor hver een bruger kræfter og evne,
trofast fremad mod målet at stævne:
„Fred og lykke for hver, vi har kær!"

Tekst: Antoinette Voldborg Ølsgaard. Melodi: Du er rig, du er dejlig. Skrevet til ligaen 1927. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredssang, 1930

Node af Jean Dupont, Jac. Boesens Musikforlag Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Vi priser de grønklædte høje, 1930

Vi priser de grønklædte høje,
der bølger fra stand til strand,
vi favner med tanke og øje
vort dejlige fædreland.

Men ude i fremmede riger,
fra palmer til snefjeldes rand,
går frejdige drenge og piger
og synger om deres land.

De priser i vester og øster,
hvad fædrene elsked engang,
og de er vor broder og søster:
vi tolker den samme trang.

Og alle de stemmer vil mødes
og tone i jublende kor,
når intet i tvedragt forødes,
men retten er magt på jord.

FRED OG FRIHED

MEDDELELSESBLAD FOR KVINDERNES INTERNATIONALE LIGA FOR FRED OG FRIHED ••••••••• DANSK AFDELING

Nummer 8. September 1930. 7. Aargang

FRED VED RET

PAX

FOLKENES FORBUND 10 SEPTEMBER 1930

I 10. SEPTEMBERS TEGN

Mel.: I alle de Riger og Lande.

Vi priser de grønklædte Høje,
der bølger fra Strand og til Strand,
vi favner med Tanke og Øje
vort dejlige Fædreland.

Men ude i fremmede Riger,
fra Palmer til Snefjeldes Rand,
gaar frejdige Drenge og Piger
og synger om deres Land.

De priser i Vester og Øster,
hvad Fædrene elsked engang,
og de er vor Broder og Søster
vi tolker den samme Trang.

Og alle de Stemmer vil mødes
og tone i jublende Kor,
naar intet i Tvedragt forødes,
men Retten er Magt paa Jord.

Axel Juel.

DETTE BOGMÆRKE TILHØRER:

OG ER SENDT MIG AF DEN DANSKE AFDELING AF KVINDERNES INTERNATIONALE FREDSLIGA PAA FOLKEFORBUNDSDAGEN 10. SEPTEMBER 1930

Det er altid rart at bukke Posten op om Morgenen paa vort Hovedkontor; men det er i disse Dage ganske særligt opmuntrende, — hvilket tydeligt vil fremgaa af efterfølgende Brudstykker af de Breve, som er kommen til os fra forskellige Skoler og forskellige Egne af Landet som Tak for det Bogmærke, vi lod omdele til ½ Million Skolebørn paa Folkeforbundsdagen d. 10. September.

Hvad vi jo særlig havde for Øje var, at mærkes Dagen og gøre den festlig. At dette er lykkedes, tyder følgende Uddrag af Takkebreve paa:

»Tak, fordi Mærket og Sangen hjalp os til at gøre 10. September mere festlig for Børnene end sædvanlig.

»Sangen blev, under Sangererens Ledelse, alsunget (lostemmig) baade før og efter min Tale . . .«.

Sangen er skrevet af lyrikeren Axel Juel (1883-1948), til skolebørn i 1930 og uddelt til elever i en halv million eksemplarer som bogmærker på fredsdagen, den 10. september 1930..[xxxiii]. Melodi: Gebauer, Johan Christian: I alle de riger og lande. "Vor Bogmærkeudsendelse til Danmarks Skolebørn har vakt Opmærksomhed langt ud over Landets Grænser. Bladet »Das Andere Deutschland«[39] omtaler Bogmærket og bringer følgende udmærkede Oversættelse af Aksel Juels smukke Sang"... Kilde: Fred og Frihed, nr. 8. 1930 s. 1-3 og nr. 10. 1930 s. 4. Ikke indspillet på grammofonplade.

Tysktime - Das andere Deutschland

En lang række af de tyskere der havde deltaget i første verdenskrig, blev pacifister som en følge af deres krigsoplevelser. Kun journalisten *Carl von Ossietzky* og enkelte andre havde været pacifister før krigen. Blandt de vigtigste tyske forfattere, kunstnere humanister og politikere der ændrede holdning til krigen i takt med at de blev mere erfarne kan ud over Ossietzky nævnes: Bertold Brecht, John Heartfield, Erich Kästner, Hans Paasche, Ludwig Renn, Erich Maria Remarque, Kurt Tucholsky og Kurt Weill. Nogle af Brecht og Tucholskys digte blev med tiden sat i musik.

[39] Det andet Tyskland: Kulturens Tyskland, modsat militarismens.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tysktimen burde egentlig i parentes bemærket starte med den anarkistiske forfatter Erich Mühsams Soldatersang fra november 1916 og hans efterfølgende Krigssang, men de er desværre ikke oversat til dansk[xxxiv].

En generation senere begynder magthaverne i det nu hedengangne Østtyskland at producere mode og kultur med en forbløffende høj kvalitet i et forsøg på at distrahere de unge i at orientere sig i retning af den vestlige kultur. Brecht og Tucholsky støves af og synges af kunstnere som den gamle antifascist Ernst Busch og rollemodeller som den østrigske skuespiller og sangerinde Lotte Lenya (1898-1981), østrigsk-amerikansk sanger og skuespiller Lotte Lenya (1898-1981), der var gift med Kurt Weill og den tyske karakterskuespiller og sange Gisela May[xxxv]. Tucholsky skrev bl.a. under psynonymet Theobald Tiger. May synger Theobald Tigers: Krig mod krigen fra 1919 på tysk i 1967. Den er oversat til dansk i Tucholskys Udvalgte skrifter oversat af Carl Nyholm; Rhodos 1976. Kampråbet Krieg dem Krieges genbruges i midten af 1920erne af den tyske museumsstifter Ernst Friederich i hans murstenstykke billedokumentation om første verdenskrig. Et værk som frøte til populariseringen af en række tyske romaner om krigen, så som Intet nyt fra vestfronten.

De næste sange der er skrevet i perioden efter at tyskerne tabte første verdenskrig - beskriver forholdene før og under fascismens regime, er alle oversat til dansk. Den tyske hverdag i denne periode var præget af dyb fattigdom som en følge af krigsomkostningerne – størstedelen af den tyske befolkning sultede og levede i laser og pjalter. Der var stor politisk uro, et reaktionært militær som med held klamrede sig til magten i landet, hvor kun kanonerne blomstrede, politiske mord på hovedsagelig venstreorienterede, kommunister og pacifister samt en voksende tysk fascisme.

Julesang, 1918

Mens alting er lagt i ruiner,
så nynner jeg en julesang.
Men ingen folk med trætte miner
bekymrer sig om verdens gang.
De andre skal. Her er kun klage.
Men musikalsk er jeg et fæ,
der glemmer alt fra gamle dage:
O juletræ!
En julemand kan næppe bære
at se en så forvirret flok -
for ingen tysker tar ved lære -

Vor julemand får hurtigt nok.
De kræver brød, men får kun stene.
Og bagstræv tvinger dem i knæ.
Gid det blev hængt i træets grene!
O juletræ!

Jeg ser på stjernekastergløden:
Hvem skyldes den elendighed?
Hvem tvang os til at gå i døden
med lammefrom tålmodighed?
Det hovmod, der gjor' jer så bange,
det venter kun i sikkert læ.
Tryk denne kræftbyld ud, I mange.
Tro aldrig denne falske slange.
Og syng så jeres julesange:
O juletræ! O juletræ!

Tekst: Kasper Hauser alias forfatteren og journalisten Kurt Tucholsky (1890-1935). Publiceret i tidsskriftet Weltbühne 19. december 1918. Kilde: Tucholsky: Udvalgte skrifter; Rhodos 1976. Indsunget på tysk af Ernst Bush på dobbelt EP'en Hanns Eisler, Kurt Tucholsky, 1966.

Kurt Tucholsky. 1928

Krig mod krigen, 1919

De lå fire år, der varede længe,
i skyttegravskrig.
Der var lus og utøj i soldaternes senge.
Der hjemme en kone og to små drenge.
Krig! Krig -!

Og sandheden om den har ingen sagt.
Soldaterne blev drevet ud med magt.
År efter år. For hvad? For hvem?

Når én fik orlov og rejste hjem,
så han folket fråde og troede næsten,
at hele landet var smittet af pesten,
hvor dansen om guldet var eneste mål.
Han hørte de stortyske digteres skrål
»Krig! Krig!
Sejr i krig!
Sejr overalt! Vi går sejren i møde!«

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Og soldaterne døde, og døde, og døde ...

De så deres kammerater falde.
Det var skæbnen for næsten alle.
Forgiftet, stukket ihjel, og død.
Tilbage: en plet, smudsigrød -
De graver en grav og bærer ham ud.
Hvem blir ramt af det næste skud?
Millionernes råb steg til himlens sfære.

Vil menneskeheden da aldrig lære?
Hvad er det, der er al det værd?
Hvem er det, der befaler her?
Overklistret med masser af ordner,
Som råber: Mord! Mord! Og som truer og tordner!
Raser, som om forstanden er væk ...
Og så hed det pludslig, at skibet var læk.

Og skibets kaptajn tog afsked og flygted
af angst for den hævn, han længe har frygtet.
Rådløse stod de feltgrå og sa:
»Hvad sloges vi for? Pro patria?«

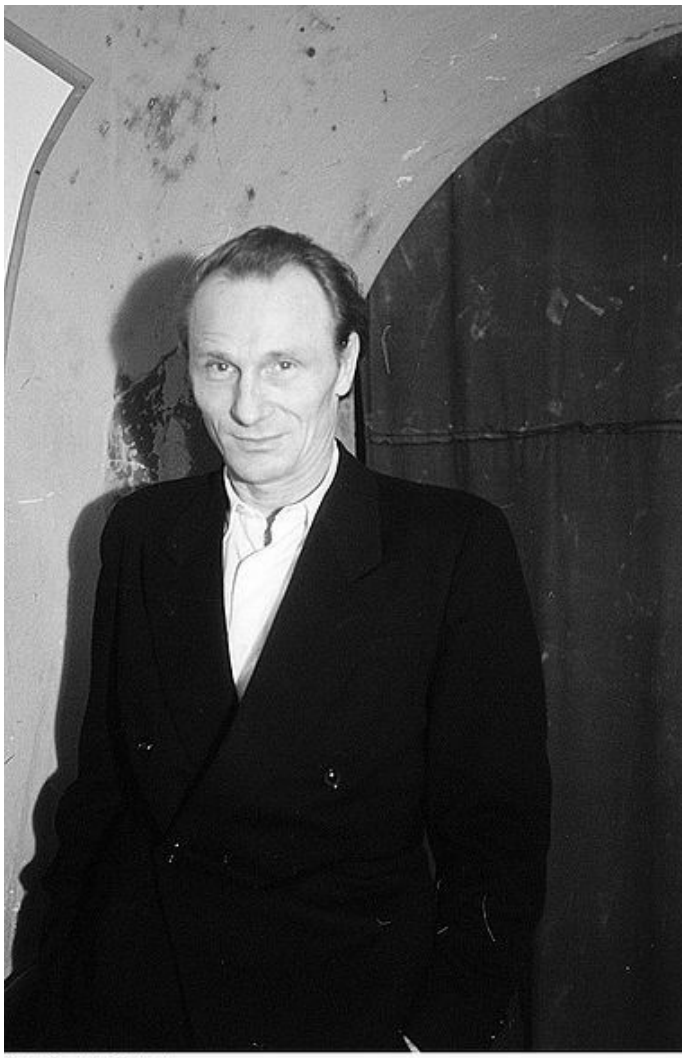
Drenge, piger, kvinder og mænd!
Den slags må aldrig ske igen!
Skal deres vilkår bestemme freden,
så spirer hadet og hæsligheden!
Og vores sønner og sønnesønner
blir slået ihjel, imens de stønner,
når der igen blir løsnet skud!
Brødre! Smid de forbrydere ud!
Nu skal det endelig være forbi.
For vi har set, hvad der sker i en krig,
når vanviddet får os i sin magt -

Så brænder bålet, som de har lagt.
Sluk det før krigsgale idioter
med imperialistiske rovdyrpoter
atter skaffer os hadpatrioter.
For så får vi krig om tyve år
med nye kanoner og slagtefår,
Det er ikke fred,
men en vanvittig plan.
Den gamle dans på den gamle vulkan.
Du må ikke dræbe, har én sagt engang.
Kan det ikke standse den blodige trang!
Skal vi forgå i jamren og smerten?

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Nej! Krig mod krigen!
Og fred i verden!

Tekst: Theobald Tiger alias Kurt Tucholsky. Musik: Günter Hauk. Oprindelig publiceret i ULK (Berliner Tagblatt) 13. juni 1919. Kilde: Tucholsky: Udvalgte skrifter; Rhodos 1976. Indspillet på tysk af Gisela May på: Gisela May singt Tucholsky, 1967. Ikke indspillet på dansk og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Quelle: Deutsche Fotothek

Ernst Busch. 1946

Spindoktorer er ikke nogen ny opfindelse synges der i den næste vise.

Tilbageblik, 1919

Jeg mindes vore pressegeneraler,
som for et års tid siden fik et chok.
Forbi var deres[40] krigeriske taler,
Forbi! Fordi baduljen gik i brok.
Og trusler, der fik verden til at grue,
gik op i røg, da deres planer skred.
Bevar mig Gud, det var så skønt at skue.
Bevar mig Gud, det vared ikke ved.

Da kejs'ren gik, faldt alle tyske troner,
og vi sku selv bestemme lovens ord.
Men frikorps med geværer og patroner
terroriseredos med feje mord.
For hurtigt lår det land sig underkue.
En pest er væk. Den næste slår sig ned.
Bevar mig Gud, det var så skønt at skue.
Bevar mig Gud, det vared ikke ved.

Vi sa dengang: af sted I morderbander.
Vi sa dengang: nu skal det være slut.
Vi sa: forsvind I våbenfabrikanter.
Et håb var tændt - et tyranni var brudt.
Vi ville gøre rent i vores stue,
men vi tog ikke fat på rette sted.
Bevar mig Gud, det var så skønt at skue.
Bevar mig Gud, det vared ikke ved.

Er der for dette land slet ingen redning?

[40] Hærledelsens.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Er det for stedse dømt til sorg og kval?
Kan vi til afsked håbe på en bedring?
Farvel, farvel - november-ideal!
En artig tysker er så let at true.
Når »Vagt ved Rhinen« lyder, er han med.
Bevar mig Gud, det var så skønt at skue.
Bevar mig Gud, det vared ikke ved.

Hanns Eisler

Af: Kaspar Hauser alias Kurt Tucholsky. Musik: Hanns Eisler. Publiceret i Weltbühne 6. november 1919. Kilde: Tucholsky: Udvalgte skrifter; Rhodos 1976. Indtalt på tysk af Ernst Busch på dobbelt EP'en Ist das von gestern? 1969. Ikke indspillet på dansk og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Profeti, 1922

Ret snart blir strejkeretten slået itu.
Så kommer reaktionen og befaler
ved hjælp af kejsertidens generaler.
Det kommer! Men det varer lidt endnu.

Så hersker storlandbrug og industri.
Vi ser, hvordan den lille borger smisker.
En forka'l er den bedste slavepisker
mod næste led i fyrens tyranni.

Den lille middelstand er straks parat!
Den hader alle, der er pacifister,
og længes efter at se socialister
bli stillet op ad muren i en fart.

Så vågner Prøjsen op og tar på vej.
Al modstand brydes. Nu begynder jagten!
Nu er det gamle gudskelov ved magten!
Den mindste købmand sier: »Nu er det mig!<

Fra skabet henter han sin uniform!
For drab og feje mord og klassedomme
uddeles titler, rang, og der vil komme
en orden. Og man føler sig enorm!

For arbejdsmanden blir hver dag en pest!
Det er kun ham, der mærker, staten sparer.

Men pudser sine sko på proletarer
og rider frejdigt på den høje hest.

Og Frankrig? Venstre Rhinbred blir besat!
Den bayersk-prøjsiske soldaterpøbel
ler ad forfatningen - det gamle møbel.
Og endlig nås det skønne mål omsider!

Hvornår kan Tyskland se, hvorhen vi glider?
Hej! Republik -!
Den farer op, men falder straks i søvn - det skvat!

Af Theobald Tiger alias Kurt Tucholsky. Musik: Hanns Eisler. Publiceret i Weltbühne 16. februar 1922. Kilde: Tucholsky: Udvalgte skrifter; Rhodos 1976. Indspillet på tysk af Ernst Busch på dobbelt EP'en Ist das von gestern?, 1969.Ikke indspillet på dansk og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Graven, 1926

Mor, når din søn kravled op i vindueskarmen,
måtte du standse den lille fyr.
Du har også tit løftet ham op på armen,
når han skulle høre eventyr.
Indtil den dag, hvor de tog ham fra dig.
:/: Ud til graven, mor, ud til graven! :/:

Dreng, kan du huske din fars glæde,
når han så, du var en vild krabat?
Eller når han trak dig på din slæde,
og I leged røver og soldat?
Indtil den dag, hvor de tog ham fra dig.
:/: Ud til graven, dreng, ud til graven! :/:

Ovre hos de franske kammerater
ligger Englands unge arbejdsmand.
Hundred tusind skyttegravssoldater
døde her og hviler mand ved mand.
Mænd og veteraner, unge drenge
:/: i de mange store massegrave! :/:

Afsky alle ordenstegn på kraven!
Afsky krig og krigens fabrikant!
Hvad var det, der sendte jer i graven?
Storhedsvanvid hos en dilettant!
I var mindre værd end svinefoder.
:/: Ud til graven, kammerater, ud til graven! :/:

Tekst: Theobald Tiger alias Kurt Tucholsky. Musik: Hanns Eisler. Publiceret i tidsskriftet Das andere Deutschland 20. november 1926. Kilde: Tucholsky: Udvalgte skrifter; Rhodos 1976. Indspillet af Ernst Busch på dobbelt EP'en An preußischen Kaminen, 1964. Ikke indspillet på dansk og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Kennst du das Land wo die Kanonen blühen, 1928

Kennst du das Land wo die Kanonen blühen?
Det gør du næppe. Men det kan du lære!
Der strammer kontoristen sine bryn
som tegn på mandighed og våbenære

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Hans skuldervat er stift som epauletter.
Hans hoved', høvlet af solide planker
er uigennemtrængelig for tanker.
Pligttjeneste er selv hans elskovsnætter.

Hvis der er noget, chefen vil ha' sagt.
- og det er netop, hvad en chef må ville -
da står forstanden først i stram giv agt,
og derpå ganske usædvanlig stille.

Hvert nyfødt barn har fra den første stund
små ridesporer og skilning i håret.
Til døbefonten bli'r soldater båret.
Forfremmet bli'r den, der holder mund.

Kender du landet? Det er rigt og pænt.
Det kunne både gi' og eje lykke!
Det kunne også folket ha' fortjent,
men det er dårligt vant i dette stykke.

Selv ånd og godhed findes nu og da,
og mandsmod - hvis du da vil lede længe!
De fleste er som børn. Og det er godt,
men tinsoldater synes de at trænge.

Der svæver skønne tårne for hans syn,.
men når han bygger blir' det en kaserne!
Kennst du das Land wo die Kanonen blühen.
Der kommer tider. De er ikke fjerne.

Text: Erich Kästner. Oprindelig publiceret i digtantologien Herz auf Taille. Publiceret på dansk i antologien: Larm i spejlet oversat af Jesper Jensen. Musik: Günther Freundlich. Indspillet af Ernst Busch på: Die goldenen zwanziger Jahre, 1964.

I 1928 skrev Berthold Brecht operaen Laser og pjalter med musik af Kurt Weill. Fra denne samfundssatire sakser vi:

Krigssang, 1928

Så drog de af sted i krig,
og de måtte ha' ammunition,
og straks var der nok af pæne folk,
der sørged for hver patron.
»Uden kugler og krudt ingen krig!«
»Det skal du få, min gut!
I drager i felten for os,
vi skaffer jer kugler og krudt.«

De laved et bjerg ammunition,
så mangled der bare en krig,
og straks var der nok af pæne folk,
der rejste et vældigt skrig:
»Drag ud i felten, min søn,
for nu står verden i brand!
Op, op for mødre og søstre,
for trone og fædreland!«

Dansk udgave: Steen Hasselbalchs forlag, 1965.

Vuggesang nr. 4, 1932 ; 1980

Min søn, hvad mon der skal blive af dig,
de står med deres knipler og hunde parat,
for til dig, min søn, er der her på jorden
kun tilbage lossepladsen — og den er besat
Min søn, hør det her fra din egen mor:
der venter dig et liv der er værre end en pest.
Men jeg fik dig ikke, for at du roligt skal bøje dig,
finde dig i skæbnen, tro ikke, det er bedst!

Det, du ikke har, det kan du ikke miste,
det de ikke gir dig, må du kræve selv.
Jeg fødte dig ikke for at du sku være husvild,
sove på jorden og fryse halvt ihjel.

Måske er du ikke gjort af særligt stof,
jeg forventer ikke, at du vil blive rig.
Jeg kan bare håbe, du let vil få et job
og ikke stå i kø ved kontrolstedet og spilde din tid.
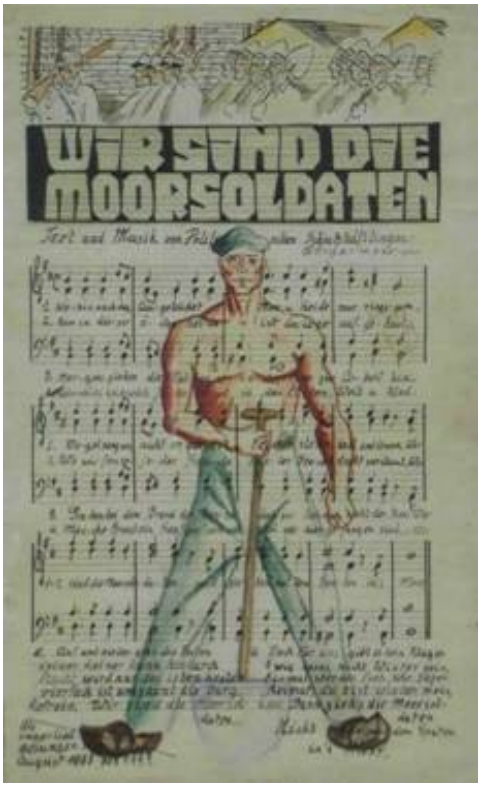
Når jeg ligger søvnløs ved din side,
famler jeg efter dm lille hånd.
Det er sikkert planlagt, du skal med i deres krige.
Hvad skal jeg dog gøre, så du ikke tror deres beskidte løgn?

Min dreng, din mor har ikke født dig,
for at du sku blive noget stort som mand.
Hun har heller ikke opdraget dig med møje,
for at du skal ligge på slagmarken og skrige på vand!

Så hold dig til folk af din egen slags,
de store forsvinder som bobler igen.
Du, min søn og jeg og alle vore lige
vi må holde sammen, så vi får gennemført
at der på denne jord ikke mere er to slags folk.

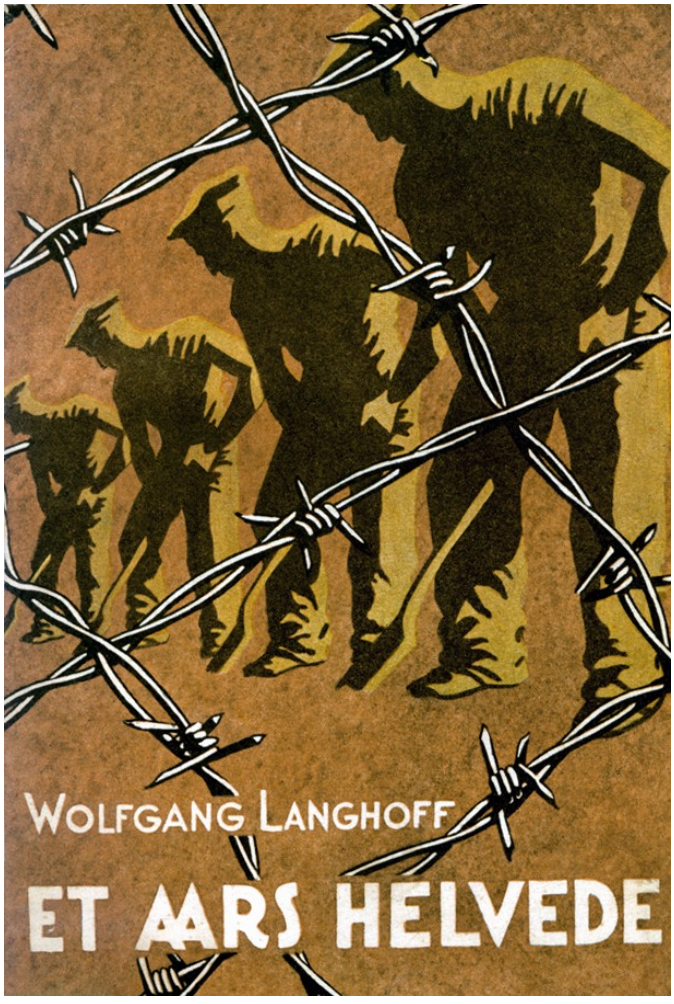
Fra Bertold Brechts digte *4 Vuggesange for arbejdermødre*, 1932[xxxvi]. Indspillet på tysk i 1933 med musik af Hanns Eisler - Mein Sohn, was immer auc. Indspillet af Karen Lise Mynster på LP: Tro aldrig dagen ingen kamp er værd, 1980. også indspillet af Birgitte Bruun på LP'en: Om krig og kærlighed: Sange af Brecht og Tucholsky, 1983. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

De tyske fascisters koncentrationslejre for politiske fanger med mere oprettes i perioden fra 1933 og til og med anden verdenskrig efter inspiration fra de tilsvarende britiske koncentrationslejre oprettet under Boerkrigen i Sydafrika omkring århundredskiftet 1900. De tyske koncentrations-lejre og deres fanger blev tidligt kendt herhjemme gennem avisernes og fredsbladenes solidariske omtaler af dem som opfattedes som uretfærdigt indespærrede og de fanger som det trods alt lykkedes at flygte ud fra lejrene. I Danmark udkom der frem til besættelsen en række biografier om opholdet og mishandlingen i lejrene, bl.a. skuespilleren Wolfgang Langhoff *Et aars helvede: Fra en tysk Koncentrationslejr* fra 1935 og Kurt Singers berømte biografi om fredshelten i koncentrationslejren *Carl von Ossietzky;* begge bøger udgivet på det socialdemokratiske forlag *Fremad*. Journalisten og publicisten Ossietzky blev tildelt Nobels fredspris for 1935 året efter. Hedesoldaternes sangs oprindelige tyske titel, Börgermoorlied, refererer til straffefangelejren Börgermoor, hvor forfatterne og komponisten var indespærret i såkaldt "beskyttelsesarrest". Sangen kopieres og smugles ud af lejren til de andre koncentrationslejre og ud af Tyskland i 1934-1935.

Hanns Eisler tillemper den oprindelige melodi så den passer til til Ernst Busch i 1935 og tager som politisk flygtning sangen med til USA, hvor den indspilles på engelsk af Paul Robeson den 30. januar 1942. Ernst Busch indspiller die Moorsoldaten i 1938 i forbindelse med den spanske borgerkrig, men indspilningen fra Odeon studiet i Barcelona offentliggøres først to år senere af det lille amerikanske Keynote Recordings i New York; pladeselskabets første udgivelse. På det tidspunkt er Ernst Busch selv politisk flygtning i USA.

Börgermoorsangen, 1933 ; 1935

Hvorhen end vort Øje skuer:
Tristhed Horisonten lang,
nøgne Ege, spredte Tuer,
ingen munter Fuglesang.

Nu drager Lejrbrigaden
i Mosen ud med Spaden
af Sted...

Her paa denne øde Hede,

har man bygget Lejren op.
Pigtraadshegnet fra hver Glæde
skiller nu vor lille Trop.

Nu drager Lejrbrigaden
i Mosen ud med Spaden
af Sted...

Straks ved Daggry ud vi drager —
ud i Mosen til vor Dont. Grave
maa vi — Solen bager, Hjertet gør
af Længsel ondt.
Nu drager Lejrbrigaden
i Mosen ud med Spaden
af Sted...

Længsel efter dem derhjemme,
efter Børn, Forældre, Viv, dem, vi
ingen Stund kan glemme i vort
triste Fangeliv.

Nu drager Lejrbrigaden
i Mosen ud med Spaden
af Sted...

Dog man hører ingen Klage,
Evigt varer Vintren ej,
Engang vender vi tilbage,
finder vi til Hjemmet Vej.

Da drager Lejrbrigaden
i Mosen ud med Spaden
ej mer!

Da drager Lejrbrigaden
i Mosen ud med Spaden
ej mer!

Oprindelig kreditering af marchen: ”Skrevet og komponeret af Beskyttelses-arrestanter i den preussiske Stats Koncentrationslejr Börgermoor/Papenburg”. Tekst: Johann Esser og Wolfgang Langhoff. Musik: Rudi Goguel. Oversat af Clara Hammerich. Publiceret i Wolfgang Langhoffs: Et Aars Helvede. Steen Hasselbalchs Forlag, 1935 s. 158-161. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Hedesoldaternes sang, 1933 ; 1983

Milevidt for vores blikke
ligger sump og hedeknold
fuglesangen høres ikke
egen står der krum og gold
Vi går på hedefladen
og graver dybt med spaden
i jord

Og på disse nøgne steder
ligger lejren i en egn
fjernt fra livets mange glæder
lukket med et pigtrådshegn
Vi går på hedefladen
og graver dybt med spaden
i jord

Tavs i dagens stille morgen
drager vor kolonne frem
svides under sol - og sorgen
står med tanker mod vort hjem
Vi går på hedefladen
og graver dybt med spaden
i jord

Hjemad, hjemad, hjem til hende
hjem til børn, til far og mor
graver som et sårdybt minde
ved hvert spadestik i jord
Vi går på hedefladen
og graver dybt med spaden
i jord

Fremad og tilbage vandrer
vagten på sit strenge bud
Der er intet der forandrer
håbet om at slippe ud
Vi går på hedefladen
og graver dybt med spaden
i jord

Her er ingen lyd for klage
men bag vint'rens kolde bræm
må der komme lyse dage
hvor det atter vil gå hjem
Da går på hedefladen
vi ikke mer' med spaden
men hjem

Tekst: Johann Esser og Wolfgang Langhoff. Musik: Rudi Goguel. Dansk oversættelse nr. to af Werner Helmert af Die Moorsoldaten [Börgermoorlied], kaldet Hedesoldatens Sang (Fra en tysk koncentrationslejr) – bemærk entalsformen. Publiceret i Folkets Sangbog, 1947; heri angives forfatteren til at være Erich Weinert, men det må være en fejltagelse. Hedesoldatens sang er indspillet af folkemusikeren Jens Memphis på Ingenmandsland, 1983. Publiceret på dansk og tysk i Sange for fred, 1986. Litteratur: Guido Fackler: Music in Concentration Camps 1933–1945.

Blandt danske fangelejr sange kan nævnes Hans Kirks: Horserødsangen.

Tysk kultur blev brændt af fascisterne på autodafeer op igennem 1930erne. Nogle få af disse progressive grammofonplader overlevede og er genudgivet på en nu sjælden østtysk dobbelt LP fra 1974: Vorwärts und nicht vergessen - Musik der Arbeiterbewe-gung in Dokumentaraufnahmen. Eterna 810 052.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Blandt de mange tysksprogede sange fra denne periode 1928-1930 skal fremhæves Max Jensens Gaslied, skrevet efter giftgaskatastrofen i Hamborg i 1928[xxxvii].

General, din tank er en stærk vogn, 1940

General, din tank er en stærk vogn
Den jævner en skov med jorden og knuser
hundrede af mennesker.
Men den har en fejl:
Den må have en fører

General, din bombemaskine er stærk
Den flyver hurtigere end stormen og
bærer mer end en elefant.
Men den har en fejl:
Den må have en motor.

General, mennesket er såre anvendeligt
Det kan flyve og det kan dræbe.
Men det har en fejl:
Det kan tænke.

Af Bertold Brecht[xxxviii]. Musik: Julie Nurnhauser og Mario Salazar. Kilde: Kampagnen mod Atomvåbens tidsskrift Alternativ, 1962 nr. 1. Oversat af Ivan Malinovski. General, din tank er en stærk vogn er fra 1937 eller 1938 og er publiceret i digtsamlingerne Gegen den Krieg / Tysk krigs ABC / Deutsche Kriegsfibel og i Svendborger Gedichte 1940. Publiceret i Fredssangbogen, 1983 her oversat af forfatteren Mogens Lyhne. Ikke indspillet på grammofonplade. .

Slut på denne tysktime.

Kærlige Fader, Fredskonge stor, 1933

Kærlige Fader, Fredskonge stor,
sign med din Naade den stridende Jord!
Dig maa vi finde,
om Hævn og Had skal svinde,
dig, som har fundet os i Kristus, Guds Ord.

Herre, din Naade send for vor Nød,
glem hvad vi synded' og frels os fra Død!
Under og Naade
skal løse Livets Gaade,
Kristus, vær Livets Sol, hver ny Morgen rød.

Lær os at bygge ene paa dig,

bryd gennem Mørket den straalende Vej!
Herre, du ene
kan give Brød for Stene,
du, som er Livets Ja til os, som var Nej.

Freden alene fandt den, som tror
dig, som er Freden selv, Guds levende Ord!
Bad vi i Blinde,
Guds Aand os kunde finde.
Frelserbud bringe den stridende Jord.
Herre, lad Kærlighed fylde vort Sind,
smelt vore Hjerter og din Livsfred ring ind;
fra Dom og Fare
du naadig os bevare.
Herre, vor Konge, i vort Hjerte drag ind.

Tekst af Anker Jensen (1892-1964)[xxxix], der var sognepræst i Egtved (ved Kolding). Melodi: E. Hornemann: Kongernes Konge. Publiceret i Ligaens sangbog, 1933. Ikke indspillet på grammofonplade.

Der lever trende milde Ord, 1933

Der lever trende milde Ord,
som aldrig gaar af Minde,
om end de tidt paa denne Jord
ej lette er at finde.

Det første Ord er Hjertefred,
som bor og hører hjemme paa et,
for alle, helligt Sted
i Sjælens dunkle Gemme.

Det andet Ord er Hjemmefred,
der smiler os i Møde
med Skær af Livets Herlighed,
hvor Barnekinder gløde.

Det tredje Ord er Landefred, —
om denne bør vi bede,
naar Krigen saar sin Dragesæd
af Had og Hævn og Vrede.

Gid disse gode, gamle Ord
maa staa os klart for Øje
og daglig sætte sine Spor
i Glæde, Sorg og Møje.

Da vandrer vi, det fejler ej,
ad Livets bedste Baner,
paa Fredens lyse Kongevej[41]
og under hvide Faner.

[41] Kongeveje var nogle af de ældste anlagte veje i Danmark, i middelalderen og under enevælden. forbeholdt kongerne og deres folk De var afspærrede med bomme og lås, og overtrådte man færdselsforbuddet risikerede man i starten at få konfiskeret vogn, heste og læs; Senere blev det endda skærpet til 6 måneders tvangsarbejde på Bremerholm eller i Spindehuset. Færdselen blev frigivet på kongevejene i etaper fra 1737. Alex Wittendorff: Alvej og kongevej. Studier i samfærdselsforhold og vejens topografi i det 16. og 17. århundrede, 1973.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst: Rasmus Nielsen. Melodi: Velkommen i den grønne lund. Trykt i begge Ligaens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Velkommen, Velkommen du klare, 1933

Velkommen, velkommen, du klare,
du stille, du liflige Kvæld!
Nu lader jeg Sorgerne fare
i Ly af din fredlyste Tjæld![42]

Du sænker paa straalende Vinger
dig over den larmfulde Jord,
og Fred mangt et Hjerte du bringer
med Budskab fra Englenes Kor!

Du Dagen og Natten adskiller,
men taler Forsoningens Ord,
paa spejlblanke Vover du spiller,
forener saa Himmel og Jord.

Guld strør du paa Egenes Kroner
og Bjergenes blaanende Val,
Smaablomsterne mildt du forsoner
med Duggen, som driver i Dal.

Og Fuglene glade sig gynger
paa Kvist under Hvælvingen smuk,
en Tak for Guds Naade de synger
og tolker mit lønlige Suk.

Lad være, at Skumringen vinder
sit Flor over Jorderig hen,
lad være, at Solen forsvinder,
det dages i Morgen igen.

Lad Haabet kun synke og blegne,
naar Solen dog ligne det maa,
om end den i Vest monne segne,
jeg véd, den i Øst vil opstaa.

Saa lader jeg Sorgerne fare
i Ly af den fredlyste Tjæld.
Velkommen, velkommen, du klare,
du stille, du liflige Kvæld!

[42] Dække eller skjul.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Efter K. A. Nikander. Ukendt ophav. Svensk Folkemelodi. Publiceret i Ligaens sangbog, 1933. Ikke indspillet på grammofonplade.

Aldrig vil vi Krig mod Brødre mere, 1934

"Og så sluttede det betydningsfulde årsmøde 1934" i foreningen Aldrig mere Krig. "Adskillige Sange var blevet sunget i Dagens Løb. Stående sang man til sidst:

Aldrig vil vi Krig mod Brødre mere,
nej, nej aldrig mere Krig,
lad de Stormænd selv i Krig marchere
os de lokker ej dertil med Svig",

skriver referenten fra årsmødet i tidsskriftet Aldrig mere Krig, maj 1934 s. 5. Ukendt forfatter og komponist. Sangen og dens melodi er desuden trykt i Aldrig mere Krigs Sangbog, 1936. Ikke indspillet på grammofonplade.

Den nye Wienervals, 1934

Vi husker de nynnende sange,
de valsende danse fra Wien,
de kåde og koglende klange,
de nynnende toner fra Wien,
så lette og leende muntre
som Donaubølgernes dans,
det var som de fletted for livet og lyset
en spraglet og strålende krans.
Hvad stemte vort sind som en Wienersang,
der tolked det jublende hjertes trang,
man nynned, den gjorde vor jammerdal
for fattig og rig til en himmelsal,
den svingende, klingende, livsglædebringende,
hjertebetvingende Wienervals.

Nu hørte vi helt andre sange,
og helt andre toner fra Wien,
vi lyttede underligt bange,
hvad meldes, hvad meldes fra Wien?
Vel dansede de nu dernede,
men dødens dundrende vals,
vi så kammerater i strid for en fane,
de ej ville give til fals.
Vi lytted og hørte en Wienersang,
en durrende, dirrende stormklokkeklang,
det dundred i gader, på torv, i hus,
det rasled af mure skudt ned i grus,

en blodig og glitrende, dødsmærke-sitrende,
maskingevær-knitrende.Wienervals.

Og vi, der fik håbene knuste,
da fanerne faldt i Berlin,
nu var det som stormene suste:
De kæmper som helte i Wien.
En rejsning mod uret og lænker,
en kamp for retfærdigheds sag,
det suste udover en lyttende verden
af brusende, blankrøde flag.
Hvad stormed i sind som den Wienersang,
de trodsige toner, den gamle klang,
en strålende ildhu, et kampens skrig,
slængt ud i en tid, der er gul af svig.
På torve og pladser i strid mod paladser
gik arbejdermassernes Wienervals.

Men alt det, der kun vil det gamle,
blev rejst for at knuse det ny,
vi hørte jo murene ramle,
hvor kvinder og børn søgte ly.
Et knusende drøn af kanoner,
en overmagts kvælende tag,
nu sænker vi tyst for de dødsramte helte
de røde, de hilsende flag.
Hvad stemmer vort sind som den Wienersang,
og blev det en strid om en fanestang,
der knækked i kampenes bitre slag,
engang skal den rejses på sejrens dag,
for aldrig vi glemmer de stormende stemmer,
i sindet vi gemmer den Wienervals.

Skrevet af Oskar Hansen i februar 1934. Citeret fra æresdoktor ved Århus universitet, Carl Heinrich Petersens (1915-1988) Danske Revolutionære bd. 1 s. 28-29. Den nye Wienervals er sunget i radioen af den kommunistiske skuespiller Willy Nielsen; men er ikke indspillet på grammofonplade og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Vi er Smaafolk, javel, 1908; 1934

Vi er Smaafolk, javel, men vi ved, hvad vi vil,
og vi prøver til Maalet at naa.
Vi er Smaafolk, javel, men alt stort, som er til,
blev begyndt i det smaa af de smaa.

Vi er Smaafolk, javel, men med Kræfter i Arm

og med Klarhed i Tankernes Slot.
Vi er Smiafolk, javel, men der slaar i vor Barm
dog et Hjærte for alt, som er godt.

Vi er Smaafolk, javel, men en myldrende Flok,
og vi arbejder alle som en.
Vi er Smaafolk, javel, men vi ævner det nok,
selv at løfte den tungeste Sten.

Vi vil frem, vi vil op, vi vil løfte vort Land
og vort Folk til det bedste paa Jord;
vi vil kæmpe tilsammen, enhver som en Mand,
mod det onde med Daad som med Ord.

Vi vil frem gennem Muld, gennem Modstand og Spot,
til det længst os forjættede Maal;
at vi naar det engang, jo, det ved vi saa godt;
thi vor Vilje er hærdet som Staal.

Vi er Smaafolk, javel, men vi tror paa vor Sag:
Livets, Lysets og Frihedens Sejr.
Vi er Smaafolk, javel, men hvor vi hejser Flag,
skal i Fremtiden Folket slaa Lejr.

Tekst: Anders Madsen. Melodier: Vi har sagt det saa tit og B. Crusell, Nu han svävade kring. Kilder: Sangbog for Danske Kvindeforeninger, 1908. Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse 1942. Ikke indspillet på grammofonplade.

Da Krigens Kanoner med Død og Had, 1936

Da Krigens Kanoner med Død og Had
fra Land og til Land hørtes runge,
mens Mødre og Børn drev som Dyr af Stad,
da fødtes et Raab paa vor Tunge …
et Raab, der brød igennem Taarers Brand:
Den hele Verden er vort Fædreland!

Vi er jo dog Børn af de tusind Hjem,
saavidt vore Smaaruder skinner.
Vort Blod sprang af selvsamme Skaber frem.
Hvad har vi, som gør os til Fjender?
Raab ud til Brødrene paa fremmed Strand:
Den hele Verden er vort Fædreland.

Ja, ve for de Stormænd i Kul og Staal,
der Folkenes Fred vil forbitre.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

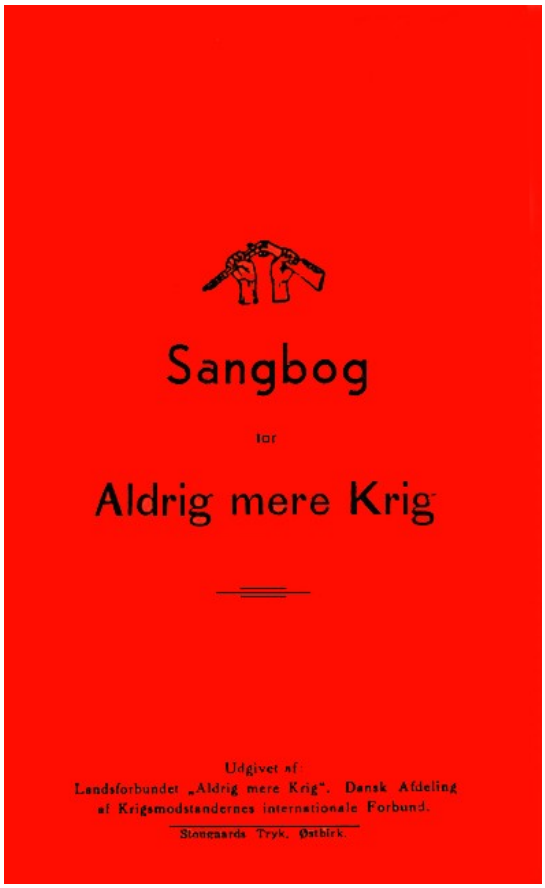
Og ve for de Grænser og Kragemaal,
der skiller Nationer som Gitre.
Raab ud: Om Sprog de var saa tæt som Sand
Den hele Verden er vort Fædreland!

Og raaber end Stormænd af Harm derved,
og fnyser derved Generaler
De jævne smaa Hytter er fyldt med Fred,
og Fred er hvad Smaamanden taler.
Sin Haand han rækker til hver Vandringsmand:
Den hele Verden er vort Fædreland!

Du Ungdom gro't op under grufuld Strid
blandt blødende Brodernationer,
bryd trodsigt og stærkt med den gamle Tid.
Slyng frit ud din Længsel i Toner.
Lad Vinden bære dem fra Strand til Strand:
Den hele Verden er mit Fædreland!

Tekst af den daværende socialdemokratiske forfatter og lyriker Harald Bergstedt (1877-1965). Melodi: Mens Nordhavet bruser. Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Også publiceret i Arbejdermelodibogen udgivet af AOF, 1936 og i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fra de Millioner, som i Døden led, 1936

Fra de Millioner, som i Døden led,
lød et Raab, et Suk, en Bøn om Verdensfred.
Fra hver blodig Valplads med de tusind Lig
lyder som en Manen: Aldrig mere Krig.

Store Folkeskarer trindt omkring paa Jord
ser omsider klart og sandt, at Krig er Mord.
Der er mange Veje, trøstig fremad hig,
Maalet er det samme: Aldrig mere Krig.

Lær hvert Barn: den hele vide skønne Jord
er vort Hjem, ej blot den Plet, hvor vi nu bor.
Børn i alle Lande er hinanden lig,
lær dem alle: elske Fred og hade Krig.

Verdens glade Ungdom: over Grænsen ud
flyv — og bring imellem Folk og Lande Bud.
Slut om Jord en Kæde fast ubrydelig,
nedriv alle Grænser, som bevirker Krig.

Elsker Eders Fjender lød det store Bud.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fredens sande Venner lyder Fredens Gud.
Gid vor Gærning blive maa den Lære lig,
som forkynder Fred og aldrig — aldrig Krig.

Staar vi enigt sammen og gaar frem i Trop
bygger vi en ny og bedre Verden op,
hvor vi trygt kan leve uden Frygt for Svig.
— Fremad, frem mod Maalet: Aldrig mere Krig!

Tekst: Ella Mathiasen. Ella Mathiasen var fra 1931 forretningsfører i Aldrig mere Krig og gift med førstelærer, senere folketingsmand for SF, Otto Mathiasen, Lysbro ved Silkeborg, som dengang var redaktør af tidsskriftet Aldrig mere Krig. Melodi: Snart er Natten svunden. Publiceret i Aldrig mere Krigs sangbog, 1936. Ikke indspillet på grammofonplade.

I Vaarens rene Farver ligger Landet, 1936

I Vaarens rene Farver ligger Landet
med aaben Favn mod Sol og Regn og Blæst,
ved Skellet vender Bonden sindigt Spandet,
i Skoven smykker Bøgen sig til Fest.
Paa Skolepladser hører Børn man lege,
Maskiner larmer i de travle By'r,
der myldrer Biler over alle Veje,
en Flyver sejler mellem lyse Sky'r.

Det er vort Land, saadan som vi det kender
og holder af det, helst i Arbejdsdragt;
hver Plet i Brug, hvorhen vi Blikket vender,
et dejligt Land - i Folkets Hænder lagt.
Og vi har læst om Fædre, som betrygged'
det Land ved mandig Kamp i Ufredstid,
men vi forstaar, vort Land blev bedre bygget
ved Fredens Gerning, Kundskab, Kløgt og Flid.

Vemodigt smiler til os gamle Dage,
da hæderfuld man kaldte Vikingfærd,
da stolt det var i Leding ud at drage,
da Plov langt mindre agtet blev end Sværd.
End lever Folk, som hævder Krigens Ære
med "Mænd i Plade, Drenge klædt i Staal",
som intet glemte, intet tog ved Lære,
da alt blev brændt i Verdenskrigens Baal.

Vor Slægt har lidt som aldrig nogen anden,
til Død og Rædsel ført ved Vold og Svig;
nu rejser Verdens Folk sig mod Tyrannen,

og Løsnet lyder: Aldrig mere Krig.
Men endnu lurer Angsten os i Blodet,
vi Gryet er, vi véd det er os nær,
men til at tro paa Dagen fattes Modet,
hvor er da den, som kaster først sit Sværd?

Her staar vi nu. Vi ser, hvad alle lider,
vi ser, at Sejre selv er Nederlag;
vor Tro skal bane Vej for bedre Tider,
med Stolthed hejser Danmark Fredens Flag
For Tab af blodig Ære endnu græder
en Flok, som Tidens Maal ej fatte kan,
men vi vil synge om en større Hæder
for dig vort gamle, evigunge Land.

Tekst Svend Hoffmeyer. Mel.: Der er et Land. Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Ikke indspillet på grammofonplade.

Sommeren stod i sin fuldeste Glans, 1936

Sommeren stod i sin fuldeste Glans,
Stormklokken lød til den blodige Dans,
Blomsterne voksed i Solstraalens Glød,
Klokkerne kaldte til Mord og til Død.

Broder, som faldt i den blodige Leg,
tvunget i Døden, blodstænket og bleg,
æreløst myrdet, lemlæstet du faldt,
svigtet i Nøden, da Livet det gjaldt.

Medens du kæmped og blødte og led,
andre udnytted dit Blod og din Sved.
Rovgridske Slyngler, der kæmped for Guld,
vandt, mens du mætted den blodige Muld.

Broder, som døde i Angst og i Nød,
haanet, foragtet, mens Pligten du lød,
aldrig vi glemmer, hvor grufuldt du led,
aldrig de Løgne, for hvilke du stred.

Aldrig vi bære den blodige Dragt,
aldrig vi lyder den væbnede Magt;
Krigen dig dræbte, for Løgnen du led,
hvil - vi vil sejre med Sandhed og Fred.

Tekst: Søren Sørensen. Melodi: Mor, er det Mor! (Soldatens sidste syn). Kilde: Sangbog for Aldrig mere Krig, 1936. Ikke indspillet på grammofonplade.

Praktiske oplysninger om fredskonferencen med kort over Odense, side 2.

Tænk i Tide

Nr. 5 - 25. Maj 1954 — Månedsavis for international afspænding — 2. årgang

Portræt af Ho-Chi-Minh, side 4

Gid freden må blomstre mellem folkene, side 3.

Ønsker for freds-konferencen

»Tænk i Tide« hilser Fredskonferencen i Odense som en stor og glædelig begivenhed. Hvis konferencen forløber i samme ånd som den hvori indbydelsen er affattet, kan den blive et afgørende fremstød for fredsarbejdet i Danmark.

Vi lægger særlig vægt på, at der i indbydelsen tales om en »bred og åben drøftelse« og at et af dagsordenens punkter vedrører »retningslinier for fremtidigt arbejde«.

Dette må sikkert forstås således, at indbyderne henvender sig til alle kredse, der vil gøre et arbejde i fredssagen, at de tilsikrer deltagerne fri diskussion og at de tænker sig muligheden af fortsat samarbejde mellem de forskellige kredse.

Hvis fredens kræfter ikke kan samarbejde om deres fælles opgave, kan de ikke med rimelighed eller myndighed forlange, at magtgrupper der føler at de har indbyrdes modstillede interesser, skal kunne finde hinanden. Denne tanke er ledende for »Tænk i Tide«, hvis spalter står til rådighed for ethvert dansk fredsinitiativ, uanset dets politiske, religiøse eller alment filosofiske baggrund. Og vi tror, at denne tanke bør gennemføres så konsekvent, at den fører til et krav om, at enhver fredskonference skal kunne tjene som forbillede for de stormagtsforhandlinger der er en forudsætning for fred i verden. Sagt med andre ord: hver enkelt part i konferencen må snarere se det som sin opgave at bidrage til fredsfremmende kompromis'er end at gennemtrumfe egne synspunkter.

Endnu et ønske vil vi gerne udtale i forbindelse med denne konference. Såvel hos den enkelte fredsarbejder, som mellem de forskellige fredsinitiativer, finder man en vekslen mellem to sind: det forbitrede, der afspejler krigens gru og fredsarbejdets ofte uretfærdige vilkår, og det mere optimistiske, der farves af selve fredsarbejdets mål og af den momentvise medgang i arbejdet. Vi tror, at fredsarbejdet har tilstrækkelig medgang i øjeblikkets Danmark til at motivere en lysere tone over Odensekonferencen end den, der tidligere med rimelighed har kunnet præge dansk fredsarbejde. Ganske vist er det dybt alvorlige problemer der skal drøftes på konferencen, men afgørende er det, at disse problemers alvor, og forståelsen af at enhver har ret og pligt til at tage del i deres løsning, går op for et stadig stigende antal mennesker. Selve den brede tilslutning til Odense-konferencen er et glædeligt vidnesbyrd om, at en sådan udvikling allerede er i gang. TIT

Dette digt bringer vi som en hilsen til Dansk Fredskonference. Kan man tænke sig noget smukkere eller stærkere udtryk for troen på fredens sag end disse vers, skrevet midt under krigens rasen?

Til ungdommen

Digt af Nordahl Grieg

Kringsatt av fiender, gå
inn i din tid!
Under en blodig storm —
vi dig til strid!

Kanskje du spør i angst,
udekket, åpen:
hvad skal jeg kjempe med,
hvad er mit våpen?

Her er ditt vern mot vold,
her er ditt sverd:
troen på livet vårt,
m e n n e s k e t s verd.

For al vår fremtids skyld,
søk det og dyrk det,
dø om du må — men:
ok det og styrk det!

Stilt går granatenes
glidende bånd.
Stans deres drift mot død,
s t a n s d e m m e d å n d!

Krig er forakt for liv.
Fred er å skape.
Kast dine krefter inn:
døden skal tape!

Elsk — og berik med drøm —
alt stort som var!
Gå mot det ukjente,
fravrist det svar.

Ubygde kraftverker,
ukjente stjerner —
skap dem, med skånet livs
dristige hjerner!

Edelt er mennesket,
jorden er rik!
finnes her nød og sult,
skyldes det svik.

Knus det! I livets navn
skal urett falle.
Solskin og brød og ånd
eies av alle.

Da synker våpnene
maktesløs ned!
Skaper vi menneskeverd,
skaper vi fred.

Den som med høire arm
bærer en byrde,
dyr og umistelig,
kan ikke myrde.

Dette er løftet vårt
fra bror til bror:
vi vil bli gode mot
menskenes jord.

Vi vil ta vare på
skjønheten, varmen —
som om vi bar et barn
varsomt på armen!

Odense-mødets indledere

Da ikke alle tør formodes at være bekendt med de mennesker, der står opført på konferencens dagsorden som indledende talere, skal vi her korteligt præsentere dem:

Andrea Hedegaard, der er formand for Dansk Fredskonferences arbejdsudvalg, er lærerinde og har tidligere været landsformand for Dansk Kvindesamfund og formand for samme organisations Fyns distrikt. Andrea Hedegaard har i en årrække været radikal folketingskandidat i Assens og Svendborgkresen samt medlem af Det radikale venstres hovedstyrelse og forretningsudvalg.

Olaf Forchhammer, fhv. stadsingeniør i København og socialdemokratisk medlem af Gladsaxe sogneråd, har gennem en menneskealder været en fremtrædende og utrætteligt aktiv skikkelse i dansk og internationalt fredsarbejde. Hans dybe indsigt i udenrigspolitiske forhold vil være de fleste bekendt fra en anselig række pjecer og tidsskriftartikler, bl. a. i nærværende blad, hvis flittige medarbejder han er.

(Fortsættes næste side)

Skandinaviske gæster

To kendte skandinaviske fredsfolk har givet tilsagn om at overvære fredskonferencen og at tale på det store, offentlige møde, som finder sted lørdag den 29. kl. 20. Det er den tidligere formand for Sveriges fredsråd, pastor *Erik Svedberg* fra Boden og den norske stortingsmand *Jacob Friis* fra Oslo. Der er desuden håb om gæstedeltagelse fra Sydslesvig og fra Tyskland.

Jacob Friis

Konferencens bureau

Indtil den 29. maj rettes evt. forespørgsler og henvendelser til **Dansk Fredskonference, Vestergade 32, Odense. Tlf. 12317.**

Under konferencen opretter sekretariatet et bureau i Fyns Forsamlingshus i umiddelbar tilknytning til mødesalen. Alle deltagere bedes henvende sig her med deres tilsendte adgangskort for at få udleveret en konferencemappe. Bureauet vil iøvrigt komme til at omfatte skrivestue, indkvarteringsafdeling, indbetalingskontor, udsalg af fredsblade og -bøger, samt en serviceafdeling, som står til deltagernes disposition med alt lige fra lægehjælp og mekanikerservice til knappeisyning og slipsestrygning.

Til Ungdommen, 1936

Omringet af fjender...

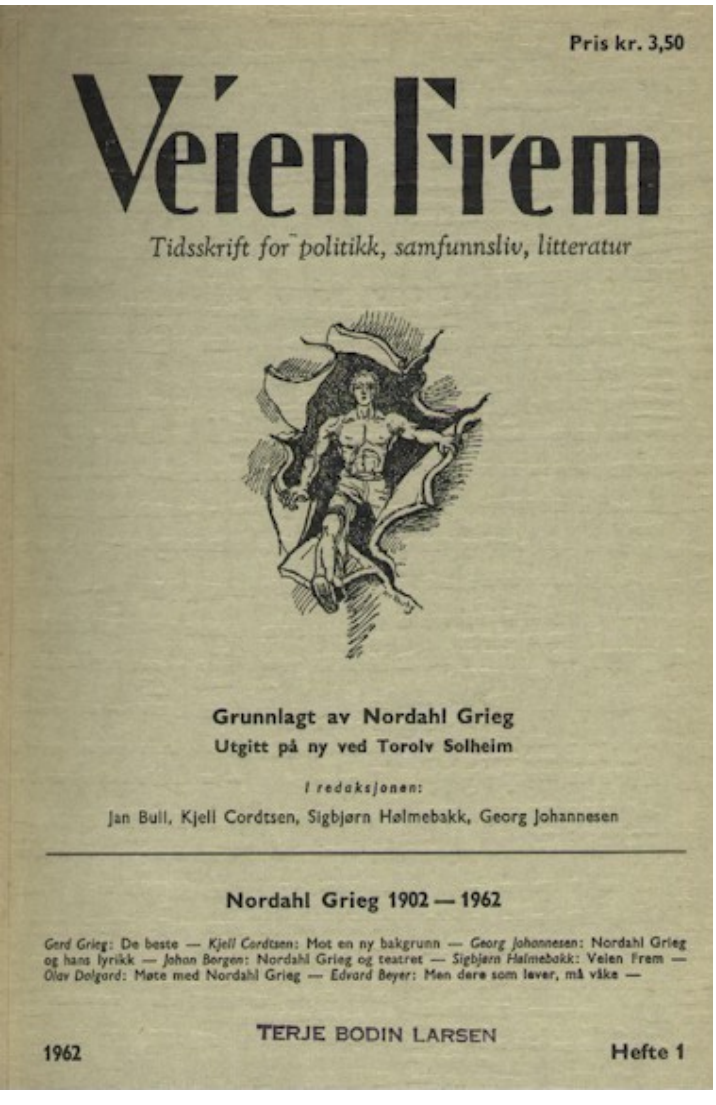

Kringsat af fjender gå ind i din tid
under en blodig storm, vi dig til strid.
Måske du spør i angst, udækket, åben:
hvad skal jeg kæmpe med, hvad er mit våben?

Her er dit værn mod vold, her er dit sværd:
troen på livet vort, menn'skenes værd
For al vor fremtids skyld, søg det og dyrk det
dø om du må, men øg det og styrk det.

Stillt går granaternes glidende bånd.
Stands deres drift mod død, stands den med ånd.
Krig er foragt for liv, fred er at skabe,
kast dine kræfter ind, døden skal tabe.

Elsk og berig med drøm, alt stort som var.
Gå mod det ukendte, fravrist det svar.
Ubygg'de kraftværker, ukendte stjerner
skab dem med skånet livs dristige hjerner.

Ædelt er mennesket, jorden er rig,
findes her nød og sult, skyldes det svig.
Knus det!, i livets navn skal uret falde,
solskin og brød og ånd ejes af alle.

Da synker våbnene magtesløst ned.
Skaber vi menn'skeværd, skaber vi fred.
Den som med højre arm bærer en byrde
dyr og umistelig, kan ikke myrde.

Dette er løftet vort, fra bror til bror:
vi vil bli' gode mod menn'skenes jord.
Vi vil ta vare på skønheden, varmen,
som om vi bar et barn varsomt på armen.

Tekst af den norske forfatter, journalist og publicist Nordahl Grieg (1902-1943), skrevet i 1936 som en kommentar til borgerkrigen i Spanien. Musik af Ejnar Kampp 1945 og komponisten Otto Mortensen (1907-1986), 1952. Otto Mortensen ændrer Kampp melodi til mol. Ejnar Kampp noterer i omslaget til De mørke fugle, at han læste digtet første gang i et illegalt tidsskrift i 1944-45. Desværre beretter han ikke hvilket han læste det i. Digtet Til

Ungdommen er omtalt i det legale tidsskrift Ny ungdoms leder i nr. 2, 1941, hvilket tyder på en tidligere bogtrykt publicering af sangen. Desværre er første nummer af Ungdommens Fredsudvalgs tidsskrift bortkommet fra foreningens arkiv, så det vides ikke med sikkerhed, om foreningen rent faktisk offentliggjorde sangen tidligt under besættelsen. Det er meget vel muligt, at Kampp har læst Til Ungdommen i Aldrig mere Krigs tidsskrift Pacifisten, der udkom legalt under hele besættelsen. I *marts nummeret 1944* publiceres digtet uden forfatterangivelse på s. 23. Redaktøren af Pacifisten, Otto Mathiasen, noterer i trompeten til digtet, at Til Ungdommen er sakset fra rederiet J. Lauritsens interne firmablad Frivagten "med tilladelse". Til Ungdommen er også publiceret af Norsk Musikforlag i Oslo i 1944, i Politiken i august 1945, i Højskolebladet 1946?, i tidsskriftet Tænk i Tide i maj 1954 samt i Fredssangbogen 1983. Første danske grammofonpladeindspilning Til ungdommen er tilsyneladende på LP'en: Sange fra Den danske arbejdersangbog, fra 1989. Også indspillet på norsk på De mørke fugle fløj, 1995. Til ungdommen er desuden oversat til engelsk.

Senere i 1942 skriver Nordahl Grieg sit sidste digt, der vistnok ikke er sat i musik. Digtet Den menneskelige natur, slutter således i Pacifistens gengivelse fra marts 1947:

"Så blir det stille på jorden.
Hvor er den røsten som piper
at krig må det være bestandig,
han som kjenner det i seg selv?
Den som gråter av hunger
skal mettes og tåren skal tørkes,
men den som gråter av hevnlyst
skal ikke lenger ynkes,
og mennenes frie forbund
skal verge og verne og vokte
mennesket slik som det er,
befridd for det gamles terror,
vennesælt, glad for å hjelpe.
Fred skal det alltid være i
deres verden; for slik er
den menneskelige natur."

Danmarks børn lad sangen klinge, 1937

Danmarks børn lad sangen klinge,
sangen om den hele jord,
om vor slægt engang så ringe,
nu i dag en magt så stor.
Engang stod her urskovsgraner,
verden rundt var ulveland,
se, nu står med tusind faner
smukke by'r fra strand til strand.
Og nu lyder nye toner
for vort øre, kammerat'
Saml alverdens millioner,
byg den store verdensstat!
Rejs et land, hvor vinden farer
fuld af tusind hamres klang!
Alle strande bytter varer,
alle hænder travlt i gang!

Over gamle grænsepæle,
der, hvor broderblodet flød,
skal en slægt af unge sjæle
sammen dyrke korn til brød!
Hvert et gammelt had begravet,
fredens tegn sat over dør'n ...
Fred på jorden - fred på havet
fred for alle solens børn!

Tekst: Harald Bergstedt. Melodi: L. v. Beethoven. Kilde: F.O.: Sangen om fred. 1982? Indspillet på det udaterede kassettebånd Arbejdersange af operasangeren Kurt Ravn og skuespilleren Karen Lise Mynster med Poul Freiber, Michael Friis, Ole Theil, Ted-

dy Andersen, Andy Sundstrøm og Svend Skipper. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Kommentar:Vedr. Harald Bergstedts sang "Danmarks børn lad sangen klinge"

"Vi hørte for nylig en Beethoven-melodi og pludselig begyndte min mand at synge nogle strofer af en sang på denne melodi. Stroferne var: "Over gamle grænsepæle, der hvor broderblodet flød, skal en slægt af unge sjæle sammen dyrke korn til brød." Min mand husker ikke mere end disse strofer. Han var midt i 1930'erne med på et DU-I-landsstævne i Sønderborg, hvor de sang sangen på Dybbøl, og Th.Stauning kom og talte til dem.

Vi har senere i et lille skrift om DUI-Skive og frem fundet, at stævnet var i 1937, og at sangen var skrevet til denne lejlighed: "Der skulle i sommerens løb være landsstævne i Sønderjylland. Her havde 25 meldt sig som deltagere. De fleste D.U.I.ere blev indkvarteret i Sønderborg, mens andre boede ved Egernsund. Til dette landsstævne skrev forfatteren Harald Bergstedt sangen "Danmarks børn lad sangen klinge". Den blev sunget første gang mellem de gamle skanser på Dybbøl Banker. Sangen giver en lille forståelse af, hvorfor Bergstedt senere blev nazist. Han var af overbevisning internationalist, men kom efterhånden til at betvivle internationalismens gennemførsel via socialismen. Fejlagtig troede han, at man gennem nazismen kunne nå dette mål. Det kom han senere til at betale dyrt for." Har derefter fundet hele sangen på nettet og ser, at årstallet for digtet ikke findes – men det må altså være 1937. – Håber I kan bruge denne oplysning".
Med venlig hilsen
Grethe og Verner Mikkelsen Nielsen, Skive

En jævn dansk arbejder eller kontormand læser, ifølge tidsskriftet Aldrig mere Krig, avisen efter frokost.

Den tapre landsoldat, 1937

Altså sikke forhold, sikke ting man læser om.
Spanien, de er vel nok i klemme.
Rustningerne stiger i Moskva, Berlin og Rom,
nåh, vi har det meget godt herhjemme.
Hvad der sker i Middelhavet, det rager ikke mig.
Jeg kan da være ligeglad, gu kan jeg ikke nej.
For hvis krigen rent tilfældigt kommer denne vej,
så er der nemlig en ting, vi ikke må glemme.
Så er det mig, der er den tapre landsoldat,
når vi vågner ved et drøn af en granat.
Så er det mig, der er på pletten,
og skal krydse bajonetten
med min tyske eller franske kammerat.
Der er ikke nogen, der spørger mig, om jeg vil.
Jeg skal bare møde, når der blir sagt til.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Ud til kuglerne og gassen,
som et svin til slagtepladsen.
Ja, med trommer og med piber og med spil.
Verdens store herrer viser tænder og vil slås.
Ja, men hvem er det der lægger krop til, det er sgu os.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Jeg skal bare holde mund og stå parat.
Jeg er et tandhjul i maskinen, jeg er ikke mere mig selv,
ikke menneske, kun menneskemateriel.

Ja, det lyder tosset, når man ser mig for mig selv.
Ganske vist, jeg har solide næver,
men jeg nænner såmænd ikke at slå julefluen ihjel
eller give min kontordreng øretæver.
Næh, jeg går rundt og passer mit ved helligdag og søgn,
fodrer min kanariefugl og pusler om levkøjen.
Ja, og så alligevel. Man skulle tro at det var løgn,
tænk mig her i slåbrok og i slæver.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Det er lige meget, hvad jeg er privat.
Men når trommehvirvlen gjalder
og en krigsminister kalder,
så er det mig, der skal have bomberne parat.
Jeg skal roligt stå og passe min kanon.
Der er døgndrift, der er nok ammunition.
Jeg skal brænde løs på klunset,
hvis jeg ikke selv bliver flunset,
slagtersvend og slagtekvæg i en person.
Jeg vil ikke roses for mit mod i sang og digt.
Jeg er egentlig bange, men de siger at det er min pligt.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Det er mit arbejde, jeg bliver lønnet af min stat.
Jeg får 19 øre om dagen for at lade mig slå ihjel,
ikke menneske, kun menneskemateriel.

Hvis en mand har skadet mig i handling og i ord,
og jeg giver ham en ordentlig en på goddagen,
så er det til forbedringshus, ja for så er det oplagt mord
dersom svinet han kreperer af den.
Men hvis det er en fremmed mand, der aldrig specielt
har gjort mig og mine spor fortræd på noget felt,
så er jeg ingen morder, så er jeg tværtimod en helt.
I kan vel se forskel, da for fanden.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Jeg kan myrde hvem jeg vil og slippe fra det.
Der er intet, der er helligt,
bare sproget er forskelligt,

og mit offer er altså fra en anden stat.
Værsgo, bare slå og hug og stik og knald.
Og du ikke alene gerne må, du skal.
Samme præst, som gav mig dåben,
har velsignet mine våben,
så jeg følger altså kun et helligt kald.
Løsner jeg kanonen, så granaten går mod sky,
splintres børn og kvinder i en fjern og fremmed by.
Ikke sandt, jeg er den tapre landsoldat.
Slår ihjel på afstand som en automat.
Pyt med dem, der går i løbet, de er jo ligesom jeg selv
ikke mennesker, kun menneskemateriel.

Folk som I og jeg, vi bruger aldrig store ord.
Det gør diktatorer desto mere.
Værne statens ære med sit blod på fjendens jord,
oversat på simpelt dansk - krepere.
Den slags store herrer fører altid samme sprog,
bare på med vanten og få blodet sat i kog.
Men skal de så selv til fronten, er du rigtig klog.
Næh, det skal de sgu ikke risikere.
Næh, du og jeg vi er den tapre landsoldat.
Falder slaget, så må vi alene tage det.
Så kan ungerne og konen
siden sulte på pensionen,
hvis de da ikke også møder en granat.
Vi får mindetaler, godt med hulk og snøft
af en embedsmand, der aldrig selv har prøvet,
at få sjælen slidt i totter,
mellem lus og skidt og rotter,
for til sidst at ligge smadret i en grøft.
Vi er kun styrvolter i det store lumpne spil.
Vi er ikke andet end den kødrand, der skal til.
Ikke mennesker, kun menneskemateriel.
En kanon skal jo have noget at slå ihjel.
Vi ved godt at inden længe er den næste krig parat,
men så strejker nok den tapre landsoldat.

Tekst: Poul Sørensen, Politiken. Melodi: komponisten og teaterdirektøren Aage Stentoft (1914-1990). Visen blev foredraget af Oswald Helmut i Ludwig Brandstrups revy: Morgen, Middag og Aften, i Fønix teateret. Visen blev radiotransmitteret i februar 1937 og udkom på Polyphon X.S. 4326 1937. Den tapre landsoldat er publiceret i Pacifisten, april 1937 s. 91. Moderniseret retskrivning. Også Fin Alfred har indspillet sangen på Den tapre landsoldat, en kommentar til borgerkrigen i Spanien. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Pas på de gamle Pjecer, 1938

Engang når jeg er borte og min tid er forbi,
så får du mine bøger, som du vil kigge i,
reoler og reoler i alle stuer rundt,
et lidet bjerg af bøger i rækker og i bundt.
Pas på de gamle pjecer, pas særligt godt på dem,
måske de ligner laser, der stikker frynset frem,
og kanske du vil mene, at de har liden værd,
men disse gamle pjecer, dem har jeg særligt kær.
Jeg ved, at mange af dem ser mærkelige ud:
En ung mand svinger fakkel,måske en brandrød klud
naive ja og kluntede i tegning og i streg,
alligevel, min store dreng, din Gamle råder dig:
Pas på de gamle pjecer, tag dem med nænsom hånd,
selv dem, der bare samles af grimme gummibånd,
papiret er i laser og gulnet og beskidt,
for jeg har kigget i dem, så hver af dem blev slidt.

Ryd op i mine bøger, smid væk, min dreng, rens ud,
skab plads til alt det nye, der bringer dig et bud,
i mine grå reoler er der så mangen bog,
som du vel nok vil synes er sur og gammelklog.
Pas på de gamle pjecer, alligevel, min dreng,
og kast dem ikke bare bort, ja bare bort i flæng,
mig gav de store drømme, hvem ved om ikke du
kan finde et par gløder, som glimter der endnu.

Tekst: Oskar Hansen. Pas på de ganle pjecer er indspillet af skuespilleren Jens Okking med Finn Zieglers orkester på LP'en Oskar Hansen, digte, viser og sange og af Peter Abrahamsen med Roxy Trioen på CD'en Frihed, ret og tro fra 1995. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Og pas på de gamle sange.

Sangen om Fred, 1938

Og har du et Sind, der kan lytte i Verdens urolige Dag
trods det over huse og hytte det brøler af Bombernes brag
Det tramper af hundrede Hære, det tordner af Kriser og Krig,
men har du et Sind der kan lytte, en Sang nynner stille forbi,
Det er Bønnen om Fred, Det er Sangen om Fred,
som en dirrende Tone der gaar gennem Krige og Kamp
gennem Hærenes Tramp, gennem Smerter og sukke og Saar,
Du kan høre den Sang gennem Vuggernes Gang
du kan høre den gror af den blodige Jord,

op fra alle de Sjæle der pintes og led
stiger Sangen, ja Sangen om Fred

Og har du et Hjerte, der banker og aldrig blir gysende golt,
og lever du i dine Tanker fra alt, der er Kynisk og Koldt,
kan du fornemme og føle for dem, der nu knuses mod Jord,
du hører en Sang naar du lytter, en Sang i fortvivlende Ord,
Det er Bønnen om Fred, Det er Sangen om Fred,
der er strømme af Taarer der i,
Det er Børnenes Suk, under Bombernes Hug
der er Angst for den knusende Krig
Du kan høre den Sang paa din daglige Gang,
som af Skrig er den Skabt som af Haab er den tabt
Som en Tone der aldrig har blivende sted
toner Sangen, ja Sangen om Fred.

Og har du en Trang til at skabe et Sted, hvor lidt Skønhed kan gro,
saa maa du ha Kraft til at tabe en dirrende Drøm eller to,
og aldrig gi tabt og la Haabet som bristede som Bobler dø hen,
der toner en Sang over Verden, og lær du at lytte til den,
Det er Bønnen om Fred, Det er Sangen om Fred,
og den toner som Klokker og Klang,
det kan sortne bag Sø, men den Sang kan ej Dø,
har du hørt den eneste Gang, den skal stille naa ind,
til hvert Menenskes sind og til Hjerternes Gem
skal den nynne sig frem, som en Moderhaand
mildner mod Frygt og Fortræd
toner Sangen, ja Sangen om Fred.

Tekst: Oskar Hansen. Musik: Oskar Gyldmark. Sangen om Fred er indspillet af Aage Juhl-Thomsen's Orkester i 1938; af Eddie Russell med Orkester. Tono SP 4382 og af Else Sigfuss med Chr. Thomsen's Stryge Ensemble i 1940. HMV X 6641. Her er den B siden på pladen. A siden er Klokke ring Fred. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Nodetryk: Sange om Fred / Tekst: Oskar Hansen ; Arr. for mandskor af Cai Wendelboe Jensen. Thorsing, Cop. 1939.

Vælg dig bogen som bedste ven, 1939

Vælg dig bogen som bedste ven,
søg den trøstig igen, igen!
Hev du den hen uden håben,
tag den påny, den er åben!

Ærligt giver den sin besked.
Det, den siger, det står den ved,
klar, eller tung og forborgen,
den er den samme i morgen.

Bogen borer hver dag og stund
dybt mod tingenes undergrund,
viser i lagenes leje
fædres usporlige veje.

Bogen véd, hvad i morgen vil.
Barnets barn har den blomster til.
Larmen i fremtidens gade
nynner imellem dens blade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Saglig spejler den livets nu.
Nøgtern måler den gruens gru,
ånden, som trænges af stålet,
værger den selv midt i bålet.

Dybest dog er den vor i dag,
sindets værge i døgnets slag,
essen, hvor vigende sjæle
hærdes mod knusende hæle.

Åbner du dig som bogen selv,
fosser vældigt din tankes elv. —
Brænder den i dine hænder,
sole i sindet den tænder.

Ær din bog som din tøs og dreng,
den er sandhed og sammenhæng,
redskab i evnende næver,
der, hvor de fremtiden væver.

Tekst: Frederik Andersen, Melodi: P. Jerndorff, Løft dit hoved, du raske gut. Skrevet i 1939. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fred her paa Jorden igen, 1939

Fred her paa Jorden igen med tekst af Robert Schønfeld. Polyphon, 1939 indspilles af violinisten Wandy Tworek og hans Orkester, med sang af Det syngende X. B siden er Klokke ring Fred. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Nodetryk: Jac. Boesen, 1939.

Besættelsen: Man binder os …, men glemte at binde tungebåndet og bogtrykkerne

Danmark var det eneste af de fascistisk besatte lande under anden verdenskrig, hvori der udkom pacifistisk litteratur. Det skyldes muligvis de danske fredsgruppers medlemsmæssige størrelse og fascisternes ønske om så meget ro i forrådskammeret som muligt. Pacifismen under besættelsen har ikke været genstand for den store opmærksomhed. Den musikalske modstandsbevægelse udtrykte sig under begyndelsen af besættelsen gennem alsang, revyer og jazz. Den nationalt sindede alsang dukkede op i løbet af sommeren 1940 – inspireret af populære socialdemokratiske sangstævner i 1930erne, og kulminerer i efteråret samme år. De tyske nazister havde før krigen forbudt jazz som "uønsket musik", men besættelsesmyndighederne forbød ikke dansk jazz som siden midten af

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

1920erne havde været i en rivende udvikling, hvilket resulterede i en opblomstring af dansk produceret jazz, fordi de danske musikere ikke kunne hente inspiration i England og USA.

Et par af fredssangene fra første verdenskrig Klokke ring Fred og Mor! Er det Mor? genbruges under anden verdenskrig, hvor mange optryk af noder og grammofonpladeindspilninger tyder på en vis omsætning, udbredelse og popularitet. Nogle af besættelsestidens sange er udgivet på: De mørke fugle fløj : sange om besættelse og befrielse, krig og fred med Studiekoret Alterna, medlemmer af Tingluti ensemblets kor og orkester, dirigent: Ejnar Kampp i 1995. Sangene mod tyskerne er samlet i *På Vesterbro en tysker gik* : Folkelige digte og viser fra Danmarks besættelse redigeret af bibliotekar Leo Bushardt, 1965. Se også Svend Nielsen: *Først så ta'r vi Göring ved det ene ben*. Dansk Folkemindesamling, 2005.

Man binder os på mund og hånd, 1940

Det starter med tangoen Man binder os på mund og hånd, skrevet af den kulturradikale arkitekt og forfatter Poul Henningsen (1894-1967).

Gribe efter blanke ting
vil hvert et grådigt lille barn
Binde andre med en ring
gør man som helbefar'n
Tænk, hvor har man stået tit
og delt et vindu's paradis
Helle, helle, det er mit!
Og livet går på samme vis:

Man binder os på mund og hånd
med vanens tusind stramme bånd
og det er besværligt at flagre sig fri
Vi leger skjul hos en som ved
at skærme os mod ensomhed
med søde kontrakter vi luller os i
Kunne vi forbyde de tre ord: jeg lover dig
var vi vist i kærlighed på mere ærlig vej
De ord vi svor med hånd og mund
de gælder kun den korte stund
til glæden er borte og alting forbi

Kærlighed og ægteskab
hvad kommer de hinanden ved ?
Kedsomhedens tomme gab
til kæben går af led
Elskov er den vilde blomst

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

i gartner hænder går den ud
Skærmet får den sin bekomst
men blomstrer hedt i storm og slud

Man binder os på mund og hånd,
med vanens tusind stramme bånd,
men ingen kan ejes. Vi flagrer os fri
I alle kærtegn er en flugt,
de røde sansers vilde flugt
fra pligternes travle fortrampede sti
Du må ikke eje mig, jeg ejer ikke dig
Alle mine kys er ikke ja og ikke nej
De ord vi svor med hånd og mund
de gælder kun den svimle stund
det netop er kysset fra dig jeg ku li'

Møde hvad der venter os
– og ingen ved hvordan det går –
Bære skæbnen uden trods
hvad der så forestår
Glad ved hver en venlighed
men uden tro, at det bli'r ved
Søge fred, idet vi ved,
at vi har ingen krav på fred

Man binder os på mund og hånd
Men man kan ikke binde ånd
og ingen er fangne, når tanken er fri
Vi har en indre fæstning her
som styrkes i sit eget værd
når bare vi kæmper for det, vi ka' li'
Den som holder sjælen rank, kan aldrig blive træl
Ingen kan regere det, som vi bestemmer sel'
Det lover vi med hånd og mund
i mørket før en morgenstund
at drømmen om frihed bli'r aldrig forbi.

Visen kom i to udgaver, hvor kun første vers var ens, til glæde for teatercensuren.

Her er versene fra den censurerede udgave:

Sel' når skib på skib går ned
og land på land bliver slettet ud
handler man af ærlighed
og ber til hver sin gud.
Fredstraktat og venskabspagt
det er papir, der koster blod.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Svaghed væbner sig mod magt
i angstens desperate mod.
Det gælder kærlighed og krig
at alle løfter kun er svig,
og ingen kan stole på menn'skenes ord.
Hva' hjalp de håndslag som I gav
den der står ved mandens grav?
Et menn'ske er nul mod den hellige jord.
Angst for vore fjender?
Ja, men mere angst for den
stormagt som vil hjælpe os
og kalder sig vor ven.
Det gælder alle tiders krig,
at alle løfter kun er svig
og ingen kan stole på staternes ord.

Den censurerede udgave af Man binder os på mund og hånd er tilsyneladende ikke indspillet på grammofonplade. Man binder os på mund og hånd, har melodi af Kai Normann Andersen, indgik i revykommedien "Dyveke" 31. maj 1940. Det censurerede vers har senere været publiceret i Paul Hammerichs Poul Henningsen biografi "Lysmageren" fra 1986. "Stykket opstod som et samarbejde mellem forfatteren Kjeld Abell, der skrev selve skuespillet, forfatteren Poul Henningsen, der bidrog med viseteksterne sammen med Holger Bech og komponisten Kai Normann Andersen. Også scenografen Svend Johansen må siges at have inspireret de skabende og udøvende kunstnere, som bl.a. omfattede Liva Weel i stjernerollen som Dyveke og Ib Schønberg som kongen. Stykket havde premiere den 31. maj 1940 på Riddersalen i København", skriver Anne Ørbæk Jensen i artiklen Dyveke fra 2005 på Det kongelige biblioteks hjemmeside. Dyveke blev spillet i et helt år på Riddersalen, hvorefter revyen fortsatte til teaterene i provinsen.

Man binder os på mund og hånd udkom på hele tre grammofonplader i 1940, sunget af Liva Weel, Polyphon X.S. 44303, med Teddy Petersen og hans Orkester, sang: Valdemar Davids, Polyphon X.S. 50784, samt med Sid Merriman's Danseorkester, sang: Gull-Maj Norin, Ekko 273, hvorefter den gled i glemmebogen indtil midten af 1980erne. Efter at Danmark som det eneste land erklærede krig mod Irak i 2001 er der kommet en snes indspilninger af visen[xl], herunder på De mørke fugle fløj, 1995. Visen er bl.a. publiceret i antologien – Men man kan ikke binde ånd : Digte fra besættelsen, Grafisk forlag, 1964.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Lille otte-års soldat, 1940

Lillebror, du leger der i solen,
du kan skam få tiden til at gå,
du har glemt de skænd, du fik i skolen,
og de lektier du sku' læse på.
Trægeværet har du lagt ved kinden,
sablen og dit skjold har du parat,
du er rigt'nok rede
til at gå mod fjenden,
lille, søde otte-års soldat.

Legepladsen er dit kongerige,
flaget er en stråhat på en pind.
Selv en ganske lille nabopige
får skam ikke lov at komme ind.
Grænserne forsvarer du med sværdet,
de skal værnes mod et attentat,
og hvis fjenden kommer,
griber du geværet,
lille, søde otte-års soldat.

Så går du i krig med vrede blikke
som en stor og vældig, voksen mand.
Kære lillebror, du aner ikke,
at de voksne mænd gør li'sådan.
Du ved ikke, våbnet ved din side
os se eksister' i stort format.
Gid du heller aldrig
må få det at vide,
lille, søde otte-års soldat.

Lillebror, du ved, jeg holder af dig,
men en dag så bli'r du os se stor.
Våbnene dem burde jeg ta' fra dig,
før du bli'r min store lillebror.
Jeg vil ikke se dig slås med verden,
for jeg kender kampens resultat.
Jeg vil holde af dig,
men kun når du er den
lille, søde otte-års soldat.

Sunget af Lulu Ziegler i Co-Optimistrevyen 1940. Musik Åge Stentoft, tekst Børge Müller. "Det var i Riddersalen hos Co-Optimisterne, at jeg skrev "Lille 8-års soldat" til Lulu Ziegler. Sangen handlede om at bekæmpe børne-krigslegetøj - sabler og kanoner. Det var en af tidens første antimilitaristiske viser, og jeg blev kaldt defaitist i anmeldelserne". Nodetryk 1940. Lille otte års soldat er indspillet på den finske LP: En vise om en loppe i 1975. Denne hedder på dansk *Fordi der er kærlighed til* af Tove Wallenstrøm med Henrik Blichmanns Orkester. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Forfatteren Johannes V. Jensen digter ved årsskiftet 1940-1941 om Hadet og håbet. Kriges rædsler er en af de vigtigste årsager til, at folk flygter fra deres hjem.

Det lyder et Raab fra de lidende Folk, 1941

Der lyder et raab fra de lidende Folk
fra blodige Ulykkesegne,
skønt Sproget er fremmed behøves ej Tolk,
thi Krigens forgiftede, dræbende Dolk
den forstaar vi vist nok alle Vegne.

Der flokkes i Skarer en flygtende Hær
i Hast over fremmede Grænser,
brutalt blev de revet fra, hvad de har kær,
de jages af Menneskemagtens Begær,
og et Hjemsted ej mere de ænser.

Med Længsel der spørges fra Syd og fra Nord
fra Krigenes hærgede Lande:
"Hvor findes mod Krigen et Værn herpaa Jord,
naar finder vel Statsmænd forløsende Ord,
som kan dæmpe på Mord og på Brande?"

Er Statsherrer døvet af Vaabnenes Lyd,
saa de kun på Magtsygen tænker,

blir' Øjnene blindet af hilsende Spyd,
og Hjerterne lukket af Selvglædens Fryd,
medens Krigsguden travlt spinder Ræn-
ker ?

Saa lad da os alle, som harmes derved,
staa fast nu og gøre vort bedste,
bestandig at bede og virke for Fred
og tro, at det hjælper, naar alle er med
i den Sag, som kan gavne vor Næste.

Vor Røst hjælper kun, hvis vi stemmer i Kor
og samles om dette "at ville"
med Hjerte og Tanke - i Gerning og Ord
at værne om Fred og om Frihed paa Jord
som dog aldrig kan Slægterne skille.

Ophav ukendt. Melodi: Johannes Torrild: Når vinteren rinder i grøft og i grav. Kilde: Fredpædagogisk Værksted Nyhedsbrev nr. 19, 1989. Ikke publiceret i fredsbe-vægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredshymne, 1941

Da pacem, domine. Fredshymne af den danske komponist Carljohan Schwenn (1905-1955) for blandet kor, udsendes som node i 1941. Ikke indspillet på grammofonplade.

Hilsen til Krigsforaaret, 1941

Herregud, I grønne Planter,
som idag paa alle Kanter
maser op af Jordens Bede,
bliv dernede, bliv dernede!
Vil I ikke risikere
paa vor Klodes golde Hede
at forrives og slaas ned,
saa bliv dernede!

Sunkne Sommertids Atlantis!
Krokus, Følfod og Erantis,
Roser, Valmuer, Rug og Hvede,
bliv dernede, bliv dernede!
Dér er fredeligt at ligge.
Vi, som er her, er saa kede
af at ikke vi i Tide
blev dernede!

Men Formaning er forgæves!
Jorden brister. Skorpen hæves.
Og for hver én, som i Lede
blev dernede, blev dernede,
staar der tusind nye Spirer
lige ivrige og rede,
glade Børn som — altsaa — ikke
blev dernede.

Hvilken Ufornuft og Ungdom
i en Tid, som taler tungt om
den Letsindighed og Brøde,
som det er at la sig føde.
Hvilket Brus af Optimisme,
hvilken Grøde allerede!
Kun al Frygt og Pessimisme
blev dernede.

Oprindelig trykt i Vers i Verdensrummet, 1941. Kilde: Fred og Frihed, 1942. Tekst af Piet Hein. Musik: Walter Bødker. Nodetryk: 12 Sange af Piet Hein fra Digtsamlingen: Vers i Verdensrummet, 1943. Ikke publiceret i fredsbevæ-gelsens sangbøger. Ikke ind-spillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Hvis vor Sag trods Fortids bitre Krige, 1941?

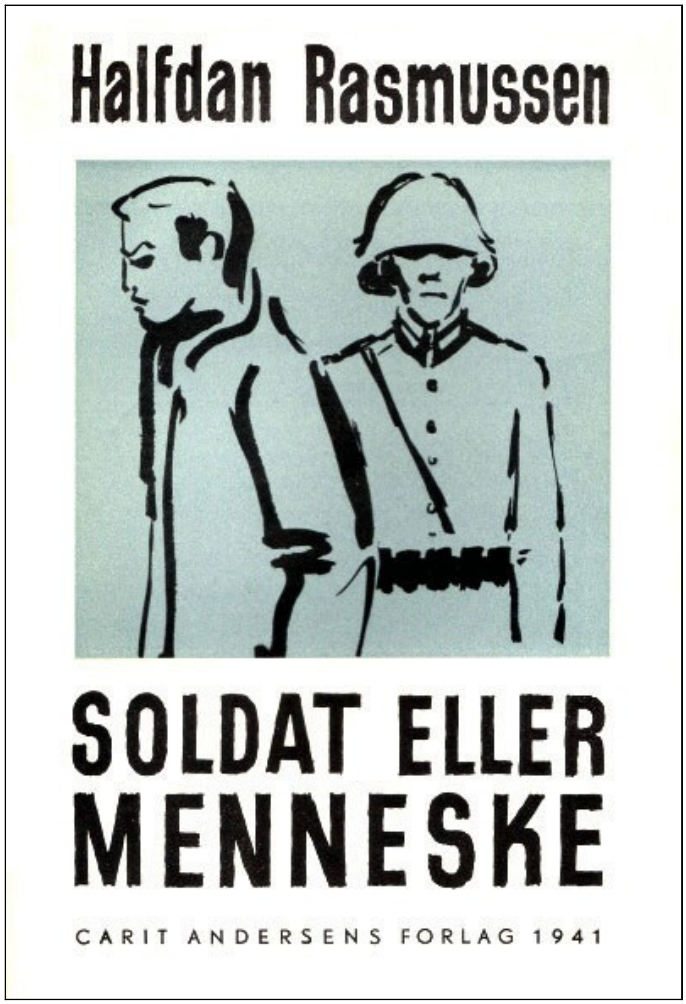
Hvis vor Sag trods Fortids bitre Krige,
bliver ført med ærlig Trofasthed,
da vil Fremtids Slægter engang hige
mod en sund og varig Verdensfred.

Hvis vor Dont, trods stadig Strid og Møje
fyldes helt af modig Kærlighed,
da vil alt for os sig sikkert føje
så vi vinder Kraft ved Hjertefred.

Hvis vi selv i Livet altid værner
Sandheds dybe krav om Broderfred,
da vil Evighedens klare Stjerne
engang tændes for os med Guds Fred!

Ophav ukendt. Melodi: H. S. Paulli: Lille Viggo, vil du ride ranke? Kilde: Fredpædagogisk Værksteds Nyhedsbrev nr. 19, 1989. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

I dit korte liv, 1941

Tilgi' jeg si'r et letsindigt ord.
Det er klogt at De forstår det straks.
Bare en hyldest til denne jord.
For vi har jo kun den samme slags.
Verden har nu hadet mer end nok.
vi kan kun besvare med at elske.
Selv i den jordiske kærlighed
ligger våben mod et ragnarok.

I dit korte liv er hver time dyr
hvert sekund, et dyrt sekund.
du glemmer vel ikke at årene ry'r.
Se på dit ur. Viserne flyr.
Hold dig vågen, ven.
Vores lille liv sluttes ind af en søvn.
Vi er af samme stof,
som drømme gøres af,
det store tomme rum.
Alle som præker, der finder mer,
gi'r os veksler uden underskrift.
Menn'sker har dyrket en hob idéer
som erstatning for naturlig drift.
Enkel er din skæbnes smukke lov.
Hvert atom forlanger du skal leve.
Menn'sket blev menn'ske i kærlighed,
gjort i elskov. Ja, det blev vi dog.
I dit korte liv er det meste spildt.
Tænk igennem punkt for punkt.
Bedøm du det selv og bedøm det kun mildt:
Håndtryk blev glemt. Chancer blev spildt.

Hold dig vågen, ven.
Hvorfor sove nu i den lyse sommernat?
Det haster med det kys.
Den kommer før du tror -
den drømmeløses søvn.

Tekst: Poul Henningsen. Musik: Kai Normann Andersen. Sang Liva Weel i Dagmar revyen De gratis glæder, 1941. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Efter alsangen tonede ud dukker de første illegale sange op. De næste sange beskriver visse dele af samarbejdspolitikken og de daværende sundhedsfundamentalisters gode råd til befolkningen, samtidig med, at kabaretsangerinden Aase Ziegler (1906-1974), underholder om Det danske Landbrug, der producerer æg, mælk, smør, ost, fedt og flæsk til tyskerne; senere går hun til slagteren efter Skinkerne.

Det er så sundt, 1940

Det er måske en kende koldt for tiden
at stå i kø ved et socialkontor.
Men gudskelov så findes der en videnskab,
som kan trøste os med lærde ord.
Husk det er skadeligt med megen varme!
Og alt for tykke klæ'r er også skidt.
Det er så sundt med frost i ben og arme!
Det er så sundt, så sundt at fryse lidt,

Og syn's du ikke, du får nok at spise,
så skal du bare le og være glad.
For vi har videnskaben til at vise,
at det er vældig sundt at savne mad.
Det er så grimt med alt for tykke vomme,
din kost bør være tarvelig og let.
Det er så sundt, når tarmene er tomme —
det er så sundt at være på diæt.

Vi mangler koks til ovne og komfurer,
men Frelsens Hær har altid brændsel nok
og Frelsens Hær har lavet varmestuer,
hvor der kan samles en forsulten flok.
Og der bli'r snakket op og ned ad vægge om

den umoral, der går i svang.
Det er så sundt at høre præster præke —
det er så sundt at høre salmesang.

Af maden, som en LS-greve sætter
for sine folk, kan ingen blive mæt.
Men bli'r man træt af herregårdens retter
og går til retten for at få sin ret,
så fælder retten dom. Og dommen gælder
for landbokosten her i dette land:
Det er så sundt med døde frikadeller —
det er så sundt med skummetmælk og vand.

For brusebadevandet må man lukke,
og sæbe kan man ikke købe mer'.
Men derfor er der ingen, der bør sukke,
for det er bare godt og sundt, der sker.
Den høje videnskab kan straks bevise,
hvad den for ganske nylig har bestridt:
Det er så sundt at leve li'som grise —
det er så sundt at være møgbeskidt.

Når vi engang har overtaget styret,
og kapitalens frække spil er slut,
så er der fyre, som vi skal ha' fyret
og sende sporenstregs til Ivigtut.
Det er så sundt for alt for fede kroppe
at få motion, det har man hørt så tit.
Det er så sundt, så sundt, så sundt deroppe!
Det er så sundt at bryde kryolit!

Tekst af forfatteren og kunstneren Hans Scherfig. Musik af sopransaxofonisten Holger Lauman. Publiceret i tidsskriftet Kultur og Politik, juni 1940. Sunget af Ove Sprogøe på LP'en Det er så sundt. Exlibris 30.015. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Jeg er hveden, 1941?

Jeg er Hveden fra den danske Jord
snart forsvinder jeg fra jeres Bord.
Frosten nu man Skylden give vil
for at Tyveknægte er paa Spil.
Jeg har hjemme i den danske Muld

jeg til Folk og Fæ[43] har givet Huld[44].
Nu for Hitlers Pak jeg er til Fals,
gid de faar mig i den gale Hals.

Det vil løbe Landets Presse rundt
Hvedebrødet er skam ikke sundt,
Mælk er farligt, giftigt er vort Fedt,
Nøjsomhed og Sult er Nummer eet.

Med Ersatz man saa vil fylde dig[45],
Naziherrerne vil æde mig.
De vil høste der, hvor du har saaet,
vaagner Danskerne mon snart til Daad?

Ophav ukendt. Melodi af komponisten Aksel Agerby: Jeg er havren, skrevet af Jeppe Aakjær, 1916. Kilde: Paa Vesterbro en tysker gik, 1965. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade. Titlen På Vesterbro en tysker gik er en variant af digtet På Vesterbro en neger gik. fra *Historien om de sorte drenge* af den tyske læge Heinrich Hoffmann (1809-1894), der findes i Den store Bastian. Drengene drev gæk med negeren...

"*Alt levende holder jeg af*" fastslog Halfdan Rasmussen i sin første store digtsamling Soldat eller menneske fra 1941. Pacifisternes optimisme var ukuelig et år efter besættelsen.

Natten er klar, 1941

Natten er klar
og med kunstige Glar[46]
kan vi skue saa vidt,
kan vi spejde saa frit
imod Stjerner, der slukkes og tændes,
imod Verd'ner, hvis Kaar ikke kendes.
Er det derfra, vor Fremtid skal komme,

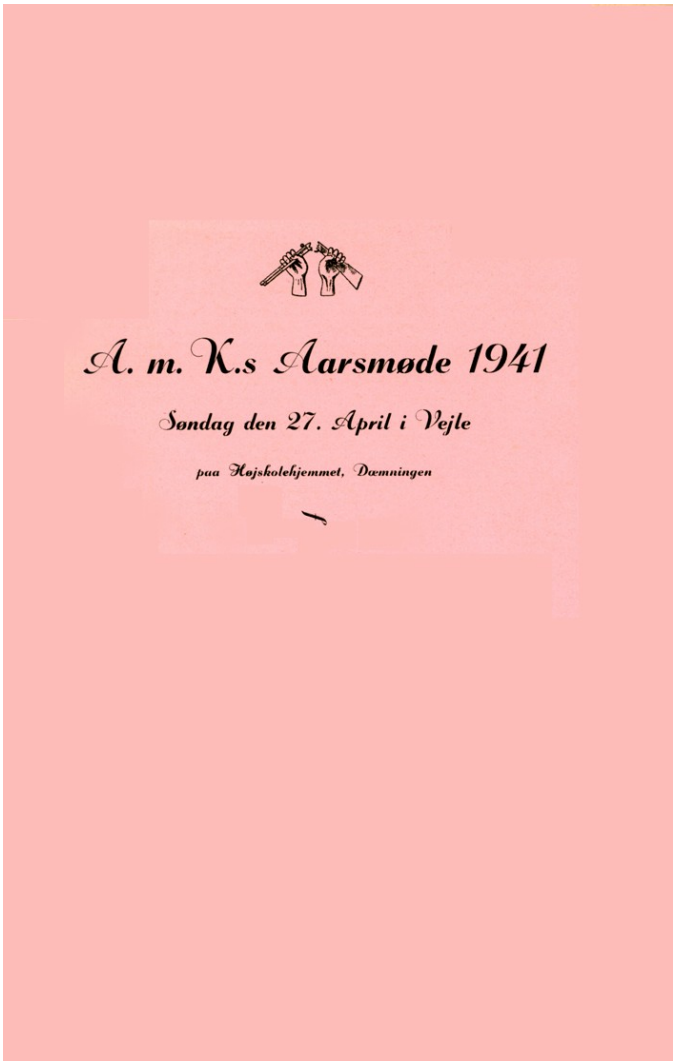
[43] Husdyr.
[44] Kød på kroppen.
[45] Tysk: Begreb som normalt anvendes sammensat. Ersatzteile reservedele, Ersatzbutter erstatningssmør, læs margarine. Ersatzkaffee, erstatningskaffe, altså varer af ringe kvalitet. Begrebet dukker op i Tyskland under første verdenskrig, hvor de allieredes flådeblokade tvang tyskerne til at fremstille en lang række syntetiske produkter og produktionen fortsatte under anden verdenskrig.
[46] Glas, briller.

men vort Raab svinder hen i det tomme.
Ungdommens Aar,
det er Fremtidens Kaar,
det er Fred eller Kiv,
det er Død eller Liv,
det er Rædsel, der knuger og binder,
det er Lyset, der idelig skinner,
det er Barfrost med stivnende Kulde,
det er Vaarbrud med Grøde i Mulde.

Ungdommens Sind!
Kan du kigge derind,
kan du lodde dets Bund,
kan du ane dets Grund,
da vil Fremtidens Kaos sig klare,
da vil Løsningen selv du erfare.
Thi hvad Ungdommen bær' i sit Hjerte,
det er Fremtidens blafrende Kærte.

Ungdom og Vaar
er ej Spørgsmaal om Aar,
det er Sindelags Grund,
det er Hjerternes Bund,
det er Fremtid og Fortid til Stævne,
det er Spørgsmaal om Vilje og Evne.
Vil du Sløret for Fremtiden hæve
maa du føle din Hjertebund bæve.

Ungdom, der tror,
der vil holde sit Ord,
der tør vove sit Liv,
sætte Samling for Kiv,
der ej daares af vamlende Fraser,
der kan finde et Hjerte bag Laser,
ja, en Ungdom, der søger og strider,
er et Løfte om solgyldne Tider.

Tekst af lektor og senere bibliotekar Viggo Bredsdorff. Melodi H. Nutzhom: Fædreneland ved den bølgende Strand. Publiceret i Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse, 1941. I Fredsakademiets arkiv. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.
Ikke indspillet på grammofonplade.

Syng om freden, Guds engle, 1941

Der skinner et lys fra en stjerne
igennem natten herned.
Der lyder en tone fra Himlen
til jorden om fred, om fred.

Hernede er lysene stænget.
I mørket høres kun skrig,
som truer, hoverer og jamrer,
for jorden ved kun om krig.

Bliv ved, du ensomme stjerne,
at sende dit lys mod jord,
til hjerterne dog omsider
bøjer sig dybt og tror.

Og syng om freden, Guds engle,
utrættelig syng og spil,
til hjerterne dog omsider
bøjer sig dybt og vil.

Kaj Munk. December 1941.

Julesalmen er sat i musik af Laur. Lauridsen. Node publiceret af Engstrøm & Sødring 1944, 1945. Også publiceret i Julen i Vedersø Præstegård 1924-1944 : med en mosaik af Kaj Munk-tekster ved Bjarne Nielsen Brovst, 1995. Indsunget af Børge Løvenfalk på Felix F. X. 266. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Annonce

Krigstidens største amerikanske Schlager[47]:

Idaho, 1942 ; 1945

Naar jeg er ene, saa ser jeg som i Drøm
et Syn, som gør mit Sind forstemt.
Glemt er snart Storbyens vildt hvirvlende Strøm,
hvor Livet synes haardt
— jeg drømmer mig bort:
Et Sted bag Bjergene i Idaho
— der staar den Gaard, som jeg forlod.

[47] Idaho er i USA bl.a. indspillet som en blues af Benny Goodman og hans orkester, men kun med første vers. Goodman's udgave blev kun nr. 4 på de amerikanske hitlister.

Tag mig med til Dalens Ro i Idaho,
det Hjem, jeg altid længes mod.
Bølgende Majs i en Sommervind,
Solen, der bruner hver Pigekind.
Ja, der er gemt et Paradis for to
bag Bjergene i Idaho.

Siden jeg kæmped' i Slagmarkernes Larm,
og alt var Ild og Staal og Blod.
Krigen har ført mig saa langt bort fra min Farm,
men Drømme drog min Fod
til Barndommens Flod:
Ja, skønt er hver et Bjerg i Idaho
for den, der leved' her engang.
Der er grønt i hvert en Dal
derhen jeg vandrer i min Sang
Klart kan jeg mindes, hvor Solens Brand
synker i Purpur bag Bjergets Rand.
Kun der mit Hjerte finder Fred og Ro
— min Tanke gaar til Idaho.

Musik: Jesse Stone. Dansk Tekst: Victor Skaarup. Kilde: Musikforlaget CONTINENTA MUSIK. Ikke medtaget i fredsbevægelsernes sangbøger og tilsyneladende ikke indspillet på grammofonplade.

Aldrig mere Krigs

Aarsmøde 1942

paa Hotel „Royal" i Skive

PROGRAM

Kl. 9,45: Velkomst, Valg af Dirigenter og Referenter.

Kl. 10,00: Beretninger og Regnskaber. — Budget for næste Aar.

Kl. 12,00: Valg af Revisorer og Bestemmelse af Sted for næste Aarsmøde.

Kl. 12,30: Middag.

Kl. 14,15: A. m. K s Stilling til den øjeblikkelige Situation. — Forhandling indledet af Formanden.

Kl. 15,30: Arbejdet mod Ungdommens Militarisering. Forhandling indledet af Agitationslederen.

Kl. 17,30: Indkomne Forslag.

Kl. 18,30: Aften.

Kl. 20,00: Fredsgudstjeneste i Skive Kirke ved Sognepræst Poul Moustgaard, Løgstør, og Valgmenighedspræst Uffe Hansen, Ubberup.

Jul under bomber[xli] er et digt skrevet fra 1943 af forfatteren Johannes Jørgensen (1866 – 1956), tilsyneladende ikke sat i musik. Digtet er publiceret i antologien – Men man kan ikke binde ånd : Digte fra besættelsen, Grafisk forlag, 1964.

Julesang, 1943

EFTER JESAJA KAP. 9

Angsten raader over Jord,
skræmte Slægter bier.
Længslen efter Fred er stor,
lyd da, med Jesajas Ord,
Julens Profetier.

Lanserne i Hadets Hær
skal en Ild fortære!
Nat skal ej forblive dér,
hvor nu Sorg og Nød er nær!

Rustning ingen bære!
Brydes skal Tyrannens Stav!
Vore tunge Byrder
Barnehaand vil løfte af;
lyt i Natten, mørk som Grav,
Under sker blandt Hyrder.

Vor Forløsning stunder til,
stærk er Frelserhaanden.
Se, et Lys fremskinne vil

varmende, med Straalespil,
tændt af Helligaanden!
Herrens Salvede fuldgod,
Kildevæld mod Tørken,
Livets Skud af Isajs Rod
springer frem, til Fred og Bod,
midt i øde Ørken.
End engang skal Mørket fly,
Sejren du os henter.
End engang skal Morgen gry,
naar Du rider ind i By,
Kristus, som vi venter!

Julpsalm i den svenske poet og salmedigter Nils Bolanders (1902-19599): Psalm och Svård, oversat af Uffe Hansen 1943. Publiceret i Pacifisten nr. 12, december 1943.

Tyst i Tidens tummel, 1942

Tyst i Tidens Tummel
taler Nordens Aand.
Frænder, alt, vi ejer,
er vort fælles Fond.
Nordens svale Tanke.
Nordens trygge Tro
paa en nøgtern Frihed
hvoraf Liv kan gro.

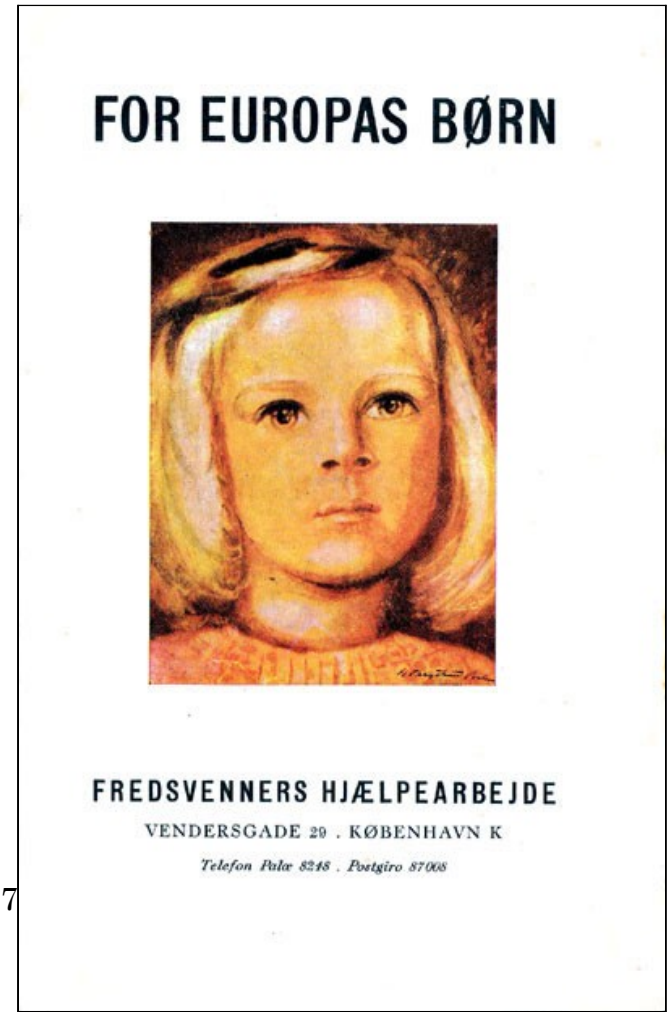
Ødte vi vor Ungdom
paa et Fredens Værk?
Gør alene Krigens
stumpe Kræfter stærk?
Nej, vor frie fælles
Kamp for Menn'skets Sag
det er Nordens stille
stumme Magt i Dag.

Fredens Aar i fælles
Kamp for Frihedskaar
slettes ikke ud af
et Par onde Aar.

Kan end Krigens Kræfter
kredse Norden ind,
stærkere end Staalet
er et staalsat Sind.

Samme Bane bag os.
Samme Vej at gaa.
Samme Sprog at tale.
Og at tie paa.
Stille under Stormen
styrkes Frændebaand.
Tyst i Tidens Tummel
taler Nordens Aand.

Tekst Piet Hein. Melodi: J. P. E. Hartmann: Snart er natten svunden fra Johan Ludvig Heibergs skuespil Syvsoverne. Kan også synges på melodien til Brat af Slaget rammet. Kilde: Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse 1943. Ifølge Kvindernes internationale liga for fred og friheds sangbog, 1949, er sangen skrevet i 1941. Noden til Tyst i Tidens tummel er trykt i 1942: Kor-Bibliotek. Mandsstemmer (Wilhelm Hansen), Nr. 350. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredssang, 1943

Ophav ukendt. Fredssang med tekst af en medarbejder … Publiceret i tidsskriftet Danskeren. (Marts 1943.) Kilde: Besættelsestidens illegale blade og bøger 1940-1945. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Omfanget og udbredelsen af de illegale sange og digte er vistnok ikke undersøgt endnu. Modstandsbevægelsens pris kom bl.a. til udtryk i den anonyme *Sabotørernes Sang*, udgivet af Frit Danmark i Aalborg[xlii]. I trykket er endda bogtrykkeren nævnt: Reklametrykkeriet i Algade 35.

Under besættelsen forberedes genopbygningsarbejdet efter verdenskrigen bl.a. i den organisation, Fredsvennernes Hjælpearbejde, der i dag er kendt som Mellemfolkeligt samvirke. De unge håndværkere som drog ud på genopbygningsarbejde rundt omkring i Nordeuropa fik følgende sang med på vejen:

Den nye Ungdom, 1944

Har I set den nye Ungdom,
der fra Danmark drager ud,
der vil genopbygge Verden
efter Krigens Rædselsgru.

Har I set den nye Ungdom,
som ej taaler Mord og Svig?
Denne frie danske Ungdom,
der vil aldrig mere Krig.

Vi har lært at elske Danmark,
men vi ved, at ej ved Magt
kan vi genopbygge Verden,
som ved Krig i Grus er lagt.
Har I set - o.s.v.

Vi vil ikke værne Danmark
med Kanoners Krudt og Staal,
vi vil øve Fredens Gerning,
det for evigt er vort Maal.
Har I set – o.s.v.

Vi vil bygge os et Danmark,
hvor ej Magtbegærets Aand
river ned og lægger øde,
hvad vi skabte ved vor Haand.
Har I set - o.s.v.

Vi vil slette gammel Uret,
Vi vil ved Retfærdighed
skabe nye Samfundsformer,
drevet frem af Kærlighed.
Har I set - o.s.v.

Slut saa op i vore Rækker -
kom fra Syd og kom fra Nord,
lad os slette alle Grænser,
saa vi aldrig øver Mord.

Har I set den nye Ungdom,
som ej taaler Mord og Svig.
Denne frie danske Ungdom,
der vil aldrig mere Krig.

Forfattet af Rigmor Sørensen og publiceret i tidsskriftet Meddelelser fra Ungdommens Fredsudvalg, nr.12. 1944, dateret første maj. I Fredsakademiets arkiv. Melodi:Vi er Børn af Sol og Sommer. Ungdommens Fredsudvalg var en af de få nye fredsorganisationer der blev startet under anden verdenskrig. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Chanson International du Service Civil i fransk version :

Toi qui fait de nos misères
Disparaître la moitie
Viens nous faire vivr' en frères
Charme pur de l'Amitié.

Quel spectacle sur la terre
Si le monde aimait tes lois!

Plus de troubles plus de guerres,
Et la Paix sous tous les toits!

Parles aux âmes trop altières
Et les soumets à ta loi
Viens ranger sous ta bannière
Tous les peuples à la fois.

Chanson International du Service Civil engelske version :

Thou who lightenest our burden
and removest half our woes
come to make us live as a brother
and forget that we were foes

What a paradise terrestrial
If the people loved thy ways!

No more fighting, no more trouble,
And peace through all our days.

Speak to them that are too haughty
And submit them to thy laws.
Bring together all the peoples
And unite them in thy cause

Chanson International du Service Civil i tysk version :

Komm, du Lindrer unsrer Schmerzen
Nimm von uns der Feindschaft Bann,
Das aus jedem Menschenherzen
Freundschaft nur erblühen kann.

Welche Wonne wär' das leben
Ehrte man nur dein Gebot

Keinen Krieg würd es mehr geben
Und vertrieben war' die Not.

Sprich zu den zu stolzen Seelen,
Dein Gesetz tu ihnen kund,
So dass neimand möge fehlen
In dem Weltenfreundschaftsbund

Oversættelserne til de forskellige sprog er ikke ordrette.

Ukendt ophav. Sangen er så vidt vides ikke oversat til dansk. Ikke indspillet på grammofonplade. International Civil Service blev oprettet i 1920 og organisationen var inspirationskilden til det danske nødhjælpsarbejde rundt om i Europa under og efter anden verdenskrig.

Befrielsen

Selve befrielsen i maj 1945 fejres musikalsk med udgivelsen af "Fredssangen" med melodi for klaver af jazzmusikeren og dirigenten Kai Ewans (1906-1988), med tekst af forfatteren Axel Marcher: Noden solgtes "Til Fordel for Frihedsbevægelsen."

Fredssangen (En Kamp er nu endt -), 1945

”En Kamp er nu endt, nu er Vaabnene smidt,
og vi mindes de mange, som har kæmpet og slidt,
og tænk paa de kære der vented' paa dem
som har værnet vor Konge, vort Land og vort Hjem.
Vi takker for Udholdenhed, for Sorger og Savn,
nu fredsfyldt ligger Skuden i egen Havn.
Thi Freden er kommet, vi holder den fast,
Gud signe det Folk, hvis Lænker nu brast.

Hold Fredsfanen højt, vi vil Fred her paa Jord,
der er nok til os allesammen, hvor vi end bor,
lad Rovdyret kæmpe, for vi bør det ej,
vi vil vandre ad Fredens og Kærlighedsvej.
Vi værne vil vor Konge og vort Land og vort Flag -
i gamle Dannevang er det atter Dag.
Thi Freden er kommet, vi holder den fast,
Gud signe det Folk, hvis Lænker nu brast.

Du Kongernes Konge saa mægtig og stor,
skænk nu alle os Mennesker dit kærlige Ord,
vi mødes som Venner ved Fredsduens Bord,
lad Fortrolighed komme igen til vor Jord -
og evig Fred i Dannevang, din Fred her paa Jord,
din Kraft til baade Handling og stærke Ord -
Thi Freden er kommet, vi holder den fast,
Gud signe det Folk, hvis Lænker nu brast.”

Tryk: Jac. Boesens Musikforlag A/S, København.

Fredssangen anno 1945 blev tilsyneladende ikke et hit og er formodentligt ikke indspillet på grammofonplade. Der er overlevet et eksemplar af noden i Syddansk Universitetsbibliotek i Odense og der er endnu et eksemplar af noden i Fredsakademiets arkiv. Så havde den nationalromantiske Danmarks Frihedssang publiceret af tidsskriftet Frit Danmark i marts 1945 mere succes. Singlen med kapitulationsøjeblikket og frihedsaftenen på Rådhuspladsen i København, der blev udgivet ”for Frihedsmuseet”, er fra 1965. Selve befrielsesbudskabet fra den engelske radiostation BBC er udgivet i 1946 på to grammofonplader med radiojournalisten Johannes G. Sørensen ved mikrofonen : *4' Maj. Af B. B. C.s Udsendelse til Danmark Fredag den 4 Maj 1945 Kl. 20.30-21.00*. Optaget af købmanden Aage Schnedevig i Hellerup. Allers Bogforlag ; A/B Sonora, Stockholm og på Foba-Film-Tone.

Glade Jul, 1945

Stille natt, hellige natt!
Far har statspolitiet tatt!
Ingen vet, hvor de kjørte ham hen.
Ingen vet, om han kommer igjen.
Få på dig klærne, fort!
sa de og førte ham bort.

Fred på jord, fryd på jord!
Vokt dig, barn, for din egen bror!
Kysser han dig, er du kanskje solgt.
"Vinterhjelpen" arbeider koldt.
Ulvene ligner får.
Lønlig iblandt oss de går!

Glade jul, hellige jul!
Junkers daler ned i skjul!
Hit de flyver med bomber og bål
Barcelona skal bade i stål
Sov, du urolige by!
Snart kommer flere fly!

Fred på jord, fryd på jord!
Chamberlain[48] iblandt oss bor!
Bare Spania blør en stund,
sparer vi firti millioner pund!
Salig er Chamberlains sang!
Gjenta den ennu engang!

Julefryd, evige fryd!
Hør mitraljøsenes[49] hakkende lyd
Kom la oss dekke med paradisgrønt
alle kadavrene, o så skjønt!
Evig er englenes sang
Også ved Jang tse Kiang.

Skrevet af den norske digter Arnulf Øverland (1889-1968). Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade. Øverland skrev også digtet Jul i Sachsenhausen.

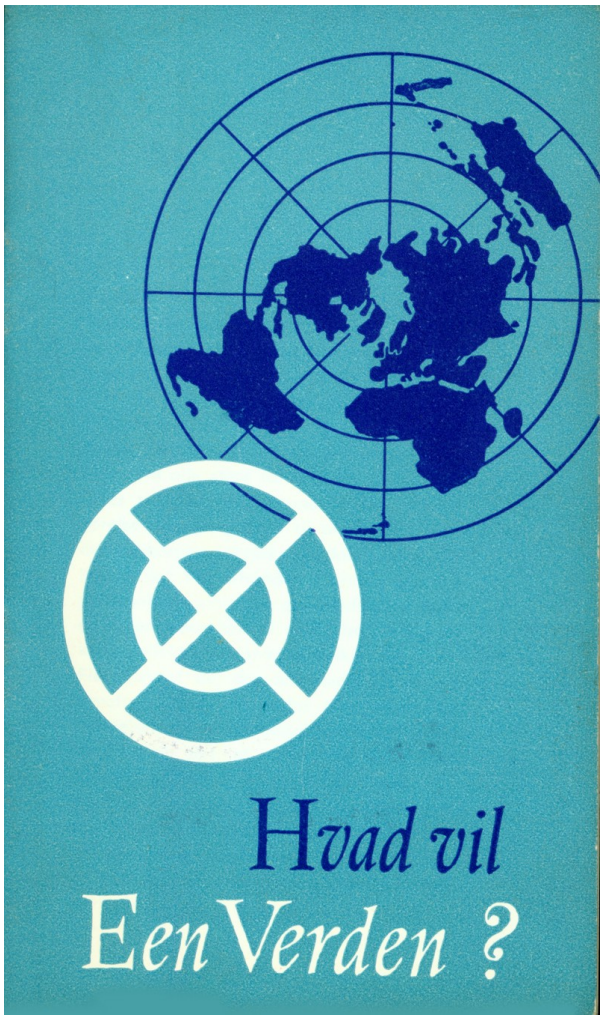
[48] Neville Chamberlain (1869–1940), konservativ britisk politiker, premierminister 1937-1940
[49] Maskingeværernes.

Jul i Sachsenhausen, 1945

”Et juletre er tendt på galgebakken!
Vi sitter benket ved vår suppeskål
og dufter stille av den sure kål,
og har det hyggelig her i barakken.

Vi feirer dagen, da en mann blev født,
som bar så underlige frihetsdrømme:
Han vilde vekke liv, der alt var dødt.
Han vilde fri fra fremmed herredømme
og egne landsmenns fariseerklasse
en voldtatt, våpenløs og rådløs masse.
Han vilde rense tempelet for svik
og fjerne skillet mellom arm og rik
og fri fra slavedom sitt folk og land,
– den altfor drømmerike, unge mann!”...

Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Hvorfor ringer alle Klokker, 1945

Hvorfor ringer alle Klokker : (Fredssang) / [Tekst af] Otto Jensen, 1945. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Nu løves atter den danske Skov, 1945

Nu løves atter den danske Skov : "Danskeren"s Fredssang / Tekst: Paul Andersen / Musik: Henning Wellejus, 1945. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Syng med os, baade Mark og Skov 1864 ; 1945?

Syng med os baade Mark og Skov,
Gud til Ære, til Pris og Lov -,
underlig er hans Vej og Færd,
altid er han til Hjælp dog nær,
o Gud ske Lov!

Syng med os, hvem der elsker Fred,

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Liv og Lys i al Kærlighed,
blomstre skal Freden her paany,
Kærlighed synge højt i Sky:
O Gud ske Lov!

Syng med os, baade Syd og Nord:
Fred os skænker Guds Fredens Ord,
vandre det skal fra Favn til Favn,
byde: Guds Fred i Jesu Navn!
O Gud ske Lov

Ophav til tekst og melodi ukendt. Kilde: Højskolebladet 1945 s. 158. Oprindelig tekst til Syng med os, baade Mark og Skov af N. F. S. Grundtvig. Publiceret i Psalmer og aandelige Sange componerede for Kirken og Hjemmet. Også trykt i Psalmer og aandelige Sange : Et Tillæg til Kirkepsalmebogen, 1864. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.
På det sikkerhedspolitiske område var etableringen af FN i oktober 1945 det vigtigste fremskridt i kølvandet på anden verdenskrig, idet organisationen havde en erklæret pacifistisk målsætning; omend strukturen ikke var demokratisk. Mange af de føderalistiske organisationer der var etableret i mellemkrigsårene, slutter sig sammen i den borgerlige én verden bevægelse. En verden bevægelsen virkede bl.a. for en reform af FN's forfatning i mere demokratisk retning.

Og så blev det hverdag i Danmark igen. Den danske regering oprustede i de kommende år, selv om der ikke var nogen trusler og nogen udefra som havde bedt den om det.

Warszawa "blev til en by i ruiner", under verdenskrigen synges der i Polens frihedssang oversat af John D. Jensen i 1945. Ruinerne og kulturen efter krigen skal genopbygges. Fredsvennernes Hjælpearbejde fortsætter som Mellemfolkeligt Samvirke.

Politiets, militærets og socialdemokratiets efterretningstjenester starter straks efter befrielsen overvågning af politiske organisationer, herunder fredsbevægelserne[xliii]. Og det samme skete i alle de allierede stater, der i 1949 slutter sig sammen i militæralliancen NATO. Efterretningstjenesterne overvågede og chikanerede fredsbevægelserne under og efter den kolde krig, hvilket er dokumenteret i en lang række mere eller mindre pålidelige kommissionsundersøgelser. Hvad stiller man op med danske historiske undersøgelser, hvor ikke engang kildematerialet er til rådighed og kan kontrolleres?

Fredssangen, 1947

Fredssangen: tilegnet Klodens Kvindekongress, halvdelen af overskuddet gaar til K.K. Københavnskredsen, node af Gudrun Saxtorph, Viking Musikforlag med dansk og engelsk tekst løst indlagt. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tunge Tider trækker, 1947

Tunge Tider trækker
over Jordens Folk,
Hærens Vaabenrækker
er Kulturens Tolk.
Ild og Sværd har slaaet,
bygget Borg i Skaar,
Viden, Aand og Tanke
har saa usle Kaar.

Alt, hvad før vi lærte,
synes ganske glemt,
hvert et ædelt hjerte
mellem Skjolde klemt.
Men skal ikke nogle
være Slægtens Salt?
Hvorfor skal vi svigte
nu, det gælder alt?

Lær af disse Dages
hjælpeløses Skraal,
at en kamp maa tages
hvis man vil sit Maal!
Først i Modgangstider
uden Vej og Bro –
skal i Gerning kendes
Styrken af din Tro!

Staa – om saa alene –
blot i Sandheds Luft!
Lad saa andre mene,
det er Ufornuft.
Gennem Viljens Hærden,
gennem Staal og Bly
gaar vor Vej i Verden
mod en Fremtid ny.

Tekst: Hans Mørke. Melodi: I.P.E. Hartmann: Snart er Natten svunden. Kilde: Folkets sangbog: Forlaget Tiden, 1947. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Verdensungdomssangen, 1947

Børn af mange nationer
der er spredt til den fjerneste bred,
folkeslags millioner
vi vil leve med drømmen om fred.
Skilt af blå oceaner
mødes dog vore baner.
Hører l råbet, vi ejer håbet,
vi er de unges hær.

Verdens ungdom slutter vagt om ret og fred,
går med sang frem mod dag.
I den kamp skal Danmarks ungdom være med,
nok engang slå et slag.
Ungdom, hold stand,
kom, stem i vor sang fra land til land.
Verdens ungdom slutter vagt om ret og fred.
Kom, slut op, vi går med.

Onde kræfter er ude

og vil kvæle hver frihedens gnist.
Lad blot ulvene tude,
det er os, der ler bedst og ler sidst.
Én ting vil vi betrygge,
folkets fremtid og lykke!
Intet skal true,
intet kan kue,
ungdommens stærke hær.
Verdens ungdom slutter vagt om osv.

Tekst af Hans Kirk. Ukendt komponist. Indspillet af folkemusikgruppen DKU-noder på LP'en Revolutionære sange, 1973. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Krig ødelægger kultur. Temaet i den næste vise genbruges senere under den anden kolde krig.

Den sidste turist i Europa, 1948

Jeg er kommet for at møde mit Europa
og den gamle verden, som engang var min.
Jeg er kommet for at se, om det er sandhed,
at den nu kun er en rygende ruin.
Jeg var længe borte - alt for længe borte -
fra det fjerne kun jeg hørte brag og skrig,
jeg vil ikke tro, at alt nu er ruiner,
kun en gold arena for den næste krig.

Jeg er den sidste turist i Europa,
jeg tynges hverken af guld eller spleen[50],
men jeg må se, jeg må vide,
om Europa overho'det kan leve efter kri'en.
De, der før rejste af lyst eller lede -
bli'r borte nu, de søger andetsteds hen.
Jeg er den sidste turist i Europa,
jeg er kommet for at møde det igen.

Og jeg søger i det blødende Europa
efter det, jeg drømte om i mit eksil:
Kunstens evige og farverige blomster
og de stille lærdes gammelkloge smil.
I en gyldenkuplet kirke i Warszawa,
vil jeg tænde lampen under et ikon,
og en aften vil jeg vandre i Venedig
for at møde Tizian[51] ved Rialtobroen.

Jeg er den sidste turist i Europa.
Og som en hvileløs flakker jeg om -
Jeg vil til Wien for at mødes med Mozart,
jeg vil kæle for Rafael i Rom.
Jeg vil til London - til Stratford on Avon[52],
jeg vil se Antwerpen, Brughes og Bruxelles,
og som den sidste turist i Europa,
se Paris i solnedgang fra Tour d'Eiffel.

Jeg har genset Goethes digterhus i Weimar,
drukket tusind rosers dufte i Eutin[53],
og et halvt forkullet bind af 'Buch der Lieder'[54]
fandt jeg under et teater i Berlin.

---

[50] Tungsind eller tristhed.
[51] Den italiensk maler Tiziano Vecellio (1488-1576). Tizian virkede i Venezia.
[52] Stratford-upon-Avon, den engelske forfatter William Shakespeares fødeby.
[53] Hovedbyen i kreisen Østholsten i Slesvig-Holsten, Tyskland.
[54] Værk af den tyske forfatter Heinrich Heine.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Jeg har drømt i Dresdens små rokokogader
og det gamle Lübecks brogede gotik,
og et sted i Leipzigs nærhed vil jeg høre
fra en landsbyskole Beethovens musik.

Jeg har et ærinde overalt i Europa,
hvor kærligheden har lidt et forlis
til Pere-Lachaise[55], hvor en stenkiste gemmer
støvet af Abelard og Héloïse[56].
Og mellem Parthenons doriske søjler
Pallas Athene[57] med spydet i hånd
giver mig mod til at møde min skæbne
i den ranke, sokratiske ånd.

Jeg vil hilse alle Frankrigs katedraler,
smile sødt til en hyrdinde af Chardin[58],
møde Rembrandt mellem Amsterdams kanaler
og begrave mig i bøger i Louvain[59].
Jeg vil høre lærken synge over Norden
alle frie sjæles jublende motiv,
for at føle, at trods alt, hvad vi har mistet:
Under asken vil der vågne et liv!
Fordi du er som fugl Fønix, Europa!

Lad dem kun brænde dig og skænde din sjæl -
der vil dog altid spire nye, unge blomster
om din splintrede søjlekapitæl.
Jeg var den sidste turist i Europa,
der veg forfærdet for våbnenes gny -
jeg er den første turist i Europa,
når det rejser sig af asken på ny!

Tekst: Mogens Dam. Melodi: Henrik Blichmann. Lanceret af Lulu Ziegler ved en martiné[60] i Riddersalen i 1948. Indspillet af Lulu Ziegler med Henrik Blichmanns Ensemble. Tono Z 18052. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

---

55 Kirkegård i Paris.

56 Den franske abedisse og filosof Héloïse d'Argenteuil (1101-1162), kendt for sine breve til Pierre Abélard eller Peter Abelard, som er blandt de bedst kendte vidnesbyrd på tidlig romantisk kærlighed.

57 Visdommens gudinde i græsk mytologi.

58 Den franske maler Jean-Baptiste-Siméon Chardin (1699 – 1779).

59 Berømt belgisk universitetsbibliotek, der blev lagt i ruiner under første verdenskrig, i 1915. I et forsøg på at genoprette kulturen fik biblioteket under og efter verdenskrigen store boggaver fra Storbritannien og USA.

60 Martiné: Eftermiddagsforestilling af en film eller af et teaterstykke.

Du skal plante et træ, 1948

Du skal plante et træ.
Du skal gøre en gerning,
som lever, når du går i knæ,
en ting som skal vare
og være til lykke og læ.

Du skal åbne dit jeg.
Du skal blive et eneste trin
på en videre vej.

Du skal være et led i en lod,
som når ud over dig.

Du skal blomstre og dræ.
Dine frugter skal mætte
om så kun det simpleste kræ.
Du har del i en fremtid.
For den skal du plante et træ.

Tekst: Piet Hein. Musik:Ole Heyde. Også musik af Bodil Heister og af Per Nørgaard. Indtalt af Piet Hein på Piet Hein leser egne dikt og gruk. Gruk, 1961. RCA LPNA 7, 1961. Denne LP indeholder også visen Den grænseløse kærlighed sunget af Lasse & Mathilde på Spor af Piet Hein, 2007. Indsunget af Folkekirkens Ungdomskor, Landskoret på CD'en Himlen forkynder Guds ære, 2006. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

At lære er at ville, 1949

At lære er at ville
befri sin ensomhed,
at stå ved åndens kilde
og ydmygt knæle ned,
at spejle sig i tider,
der sov på kildens bund,
mens nye bølger glider
som tegn mod hånd og mund.
At lære er at bøje
sig over livet selv
og fylde sind og øje
med tankens himmelhvælv,
at undres og betages,
når livet kommer nær,
at møde, når det dages,
en større sandhed dér.

At lære er at famle
i mørket, blind og stum,
at sprænge eller samle
sit eget verdensrum,
at vække det, der sover,
og gøre tanken fri,
at se en himmel over
hver drøm, man lever i.
Lad aldrig dine drømme
slå bro til vold og drab.
Lad åndens kilde strømme
mod fredens fællesskab.
At værge er at bære
sin brynje uden sværd,
først da vil drømmen
være den største tanke nær.

Tekst: Halfdan Rasmussen, skrevet i forbindelse med AOFs 25 års jubilæum. Melodi: Niels W. Gade: På Sjølunds fagre sletter. Også musik af Bjarne Haahr. Indspillet af Anette Kjær på *Så syng da, Danmark, lad hjertet tale* : 18 nye sange fra Højskolesangbogen, 2007. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Den næste sang er skrevet til kvindeligaens fane.

Fred og Friheds hvide fane, 1949

Fred og Friheds hvide fane,
samlingsmærke for vor sag,
vartegns-flaget, der skal mane,
ildne os til arbejdsdag.
Strøm og vind går hårdt imod,
vis os vej og rejs vort mod,
stråI som tusind kerter,
glød — som sol i strandens rav
bølgestænkt af salten hav -
kolde, vege hjerter.

Når du kalder, vil vi møde,
løfte højt din fanestang.
Oliegren vort håb skal gløde,
så vor røst får mod til sang.
Går vi syngende til dyst,
fred og friheds broderkyst
løfter sig af tågen.
Sangen styrke skal vor tro,
flyve over bølgebro
vingestærk som mågen.

Vel vi ved, at andre synger
målbevidste hadets sang,
dog, om end det hjertet tynger,
har vor sang dog håbets klang.
Had er født til tåredåb, skaber
krig og smerteråb,
kærligheden kvæger.
Vi vil skænke af dens vin
til vor broder - din og min —-
rakt i fredens bæger.

Fred og Frihed — gyldne navne -
alle slægters dyre skat,
ledefyr mod retfærds havne,
lys i frygtens mørke nat.
Hvide flag — med Pax i krans —
saml vort sind og styrk vor sans,
glød du vore hjerter.
Strøm og vind går hårdt imod,
vis os vej og rank vort mod,
stråI som tusind kerter!

Tekst: Ane Hedegaard Poulsen, Frederikshavn. Melodi: Som en rejselysten flåde. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

Den næste salme genbruger en melodi om en kendt krigshelt i mere fredsommelig retning. Den er publiceret i en periode, hvor den sikkerhedspolitiske debat i Danmark drejede sig om tilslutning til et skandinavisk forsvarsforbund eller tilslutning til Atlantpagten. De norske politikere ville ikke deltage i et isoleret skandinavisk militært samarbejde og trak Danmark med i NATO.

Folkeånden rejser sig, 1949

Folkeånden rejser sig
nu i syd og norden,
spørger efter mål og vej
for sin færd på jorden,
leder efter broderlag,
udspringsvæld og udgangsdag,
søskend-kærligheden

Nu er slægters samlingstid,
blodets bånd skal prøves,
nu mod tyranniets id
folkefrihed øves;
nu hver folkestamme prud,
som fik fælles mål af Gud,
holde venlig sammen!

Broderlag er friheds skjold,
spår om varig lykke,
kiv og splid er lede trold,
hvert et folks ulykke;
kiv og splid gør kraften lam,
bringer skade kun og skam,

knækker folkestammen.

Norden er vor stammes navn,
ens dens kamp og sejer,
søskend tre til fælles gavn
fælles grænse ejer;
lades hånt om blodets bånd,
viger kraften fra vor hånd,
ilden fra vort hjerte!

Husk det vel, hver nordisk mand!
glem ej, når det gælder:
står en bror på afgrunds rand,
så til fald han hælder,
han af samme blod udrandt,
og han fik dit ord i pant,
glem ham ej i nøden!

Tak din Gud for gode kår,
freds og friheds ælde;
men husk på, ihvor du går,
saga klart vil melde,
om din dåd og om din færd
viste, du var frihed værd,
om du hjalp din broder!

Tekst: O. Arvesen, Norge. Melodi: C. E. F. Weyse: Kommer hid, I piger små, 1837. Trykt i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

I den næste sang sammenkædes borgerrettighedsbevægelses og fredsbevægelses mærkesager igen. Global retfærdighed og broderskab. Visen hitter først i den internationale fredsbevægelse i begyndelsen af 1960erne; men så blev den til gengæld også en slags kendingsmelodi for fredsbevægelserne over alt i verden. Da var den allerede blevet indspillet på russisk af Den Røde Hærs Kor og Orkester, hvilket skete i London i 1956.

Hvis jeg havde en hammer, 1949 : 1993

If I had a hammer, 1949

If I had a hammer
I'd hammer in the morning
I'd hammer in the evening
All over this land
I'd hammer out danger
I'd hammer out a warning
I'd hammer out love between my brothers and my sisters
All over this land

If I had a bell
I'd ring it in the morning
I'd ring it in the evening
All over this land
I'd ring out danger
I'd ring out a warning
I'd ring out love between my brothers and my sisters
All over this land

If I had a song
I'd sing it in the morning
I'd sing it in the evening
All over this land
I'd sing out danger
I'd sing out a warning
I'd sing out love between my brothers and my sisters
All over this land

Well I've got a hammer
And I've got a bell
And I've got a song to sing
All over this land
It's the hammer of justice
It's the bell of freedom
It's the song about love between my brothers and my sisters
All over this land

If I Had a Hammer er skrevet og komponeret af de amerikanske folkemusikere Pete Seeger og Lee Hays og er indspillet i december 1949 af deres gruppe, the Weavers, og udgivet på en 78 single på Hootenanny Records og på den samtidige LP the Weavers Greatest Hits. Indspillet på dansk af Frank & Merete på That's what I call a dansk top, 4, 1993. Indspillet på engelsk af Gladsaxe Pigegarde og På Slaget 12. If I Had a Hammer er bl.a. publiceret på engelsk i Kampagnen mod Atomvåbens sangbog. Også publiceret i Fred frid frihet, 1973. Ikke publiceret på dansk i fredsbevægelsens sangbøger.

Jeg vil finde et Sted, hvor der altid er Fred, 1949

Jeg vil finde et Sted, hvor der altid er Fred med tekst af revyforfatteren Erik Leth (1923-2000) og med musik af komponisten Sven Gyldmark, synges af Ib Schønberg med Kaj Julian og hans Orkester, Polyphon X 51283, 1949. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

I kan høre den, sangen fra Nord, 1949

I kan høre den, sangen fra Nord
gennem klodens utalrige klange,
Den er tavs mellem hovmodets sange,
Og den teir blandt kampsangens kor,
Men den løfter sig stille og stærk
gennem dagsværkets brus over jorden.
Og den bærer.
Thi sangen om Norden,
det er sangen om hverdagens værk.
Og den bærer.

Thi sangen om Norden,
det er sangen om hverdagens værk.

Vi er ikke en udkåret flok.
Vi har kæmpet mod polkuldens vælde,
imod mørke og goldhed og fjelde,
stridt os frem. Og vi vandt. Det er nok.
Gennem kampen for livet mod Nord
blev vi samlet og styrket og avet,
og vor hårdeste modstander: havet

blev vor vej til den vældige jord.

Vi er små —- men en så lille del,
at vi ikke kan lukke vor verden.
Åbnet ud imod vindene er den,
og kun derved bli'r synskredsen hel.
Vi er små -— vi er lykkeligt friet
for at drømme om voldsherredømme.
Vore kræfter kan usvækket strømme
ind i menneskets evige strid.

Vi har værnet om menneskets kår.
Vore fælles behov har vi lært af.
Vi har fredet den enkeltes hverdag
som det stof, hvoraf riget består.
Vores kamp har en videre klang
end den ødende broderstrids toner,
når forenet som frie nationer
vi går menneskets sejrende gang.

Vi er ikke en voldelig magt,
men en folkefreds fortrop i Norden
med de frieste grænser på jorden
i det enige arbejdets pagt.
Mellem kampe, der blindt bryder ned,
skal vort samlende stridsbanner stande,
skal vi stå, Nordens nøgterne lande,
på vor post for en menneskehed.

Tekst: Piet Hein. Melodi: Du er rig, du er dejlig. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade. (Et vers udeladt).

Mothers' International, 1949?

Round the world a new song's singing!
'This the mother's song we're singing
Listen women of all climes.
Telling hopes of happier times:
We'll put all hate behind us,
We whose hearts are sick and sore,
Tired of strife and empty victories -
Bear the pangs of war no more.

For our eyes have seen the vision
Of a world where peace doth reign,
Where our husbands, sons, and brothers
Shall not kill nor yet be slain:
But where Love shall be triumphant
Over greed and hate and pride:
:/: Like the sunlight melting hardness,
Spreading warmth on every side. :/:

Spread our message, ye who hear it,
„North to south and east to west;
let us be a League of Women,
Love-inspired our ev'ry breast:
Pledged to end the awful carnage
That so sears a nation's soul:
:/: Linked in one „Co-operation",
Peace o'er all our final goal." :/:

Tekst: Lilian Woodward. Melodi: Battle Hymn of the Republic. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949, hvor den er placeret under engelske sange. Ikke indspillet på grammofonplade.

Underfuld Fred, 1949

Underfuld Fred med tekst og musik af præsten C.E. Brown. Sang Kaj Johansson, ved Flyglet: Poul Schibler. Felix L 6, 1949? En dansk oversættelse af salmen Peace, Peace Wonderful Peace? Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Den næste sang, der er fra sidste halvdel af 1940erne, kunne på det tidspunkt ikke spilles i Danmarks Radio på grund af sit indhold.

Veteranen, 1949

Se her staar jeg træt og laset,
mine Sko er fyldt med Vand,
og min Mave skri'r af Sult som bare fa'en.
Jeg har lært at slaas mod Fjender
bag en mægtig stor Kanon,
det er hvad jeg ejer nu som Profession.
Veteran[61], Veteran,
jeg er kun en stakkels fattig Veteran,
Jeg har lært at slaas mod Fjender...

Jeg er ung, men dog saa gammel,
at jeg kaldes Veteran,
ja, i Grunden er jeg egn'lig kun et barn,
som blev hurtigt Mand derude
mellem Larm og Skrig og Død,
men i Dag kan jeg ej tjene til mit Brød.
Veteran, Veteran,
jeg er kun en stakkels fattig Veteran,
som blev hurtigt Mand derude...

Og de Maal, jeg havde sat mig
før den Dag jeg drog afsted,
som jeg vilde tage op naar der blev Fred,
ja, for dem blev jeg for gammel,
saadan er jo Skæbnens Spil,
saa nu spørger jeg, hvad skal jeg tå1 mig
ti!
Veteran, Veteran,
jeg er kun en stakkels fattig Veteran,
ja, for dem blev jeg for gammel...
Hvis jeg bru'r mit gamle Haandværk,
og gaar rundt og slaar ihjel,
er jeg sikker paa jeg ender i et Spjæld,
men saa blir' jeg godt forsørget
i en femten, seksten Aar,
det er en af den Slags Ting jeg ej forstaar.
Veteran, Veteran,
jeg er kun en stakkels fattig Veteran,
men så blir' jeg godt forsørget...
Jo, jeg ved jo godt vi kæmped'
for den store fælles Sag,
det blev sagt hvergang vi startede et Slag,
for det var jo for Retfærdigheden
vi sku' ud at slaas,
den blev vundet og maa ogsaa gælde os.
Veteran, Veteran,
jeg er kun en stakkels fattig Veteran,
for det var jo for Retfærdigheden...

[61] Veteran: Latin: Gammel person; soldat som har været i krig.

Tekst og musik af Eddie Russell. Indspillet af Eddie Russell med ensemble. Tono B 2014. Også udgivet på LP: Hilsen fra Eddie Russell. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Vi vil bygge en verden, 1949

Vi vil bygge en verden, hvor tanker kan gro,
vokse frem helt i frihed og fred
cg i stilheden næres af slægternes ånd,
båret frem gennem tusinde led,
hvor de vokser sig stærke, til selv de engang kan
bære ved til det brændende bål,
hvorved hjerterne tænder de fakler, der skal
vise vej mod vort evige mål.

Vi vil åbne vort sind for den skabende ånd,
vi vil fylde vort hjerte med tro,
vi vil søge den sandhed, der evner at slå
over dybeste afgrunde bro.
Vi vil lade vor tanke, vort øjes klare blik,
blive skærpet af ondt som af godt,
vi vil værne med troskab det kærlighedsfond,
der skal vokse af stort som af småt.

Vi vil bygge omend blot et enkelt atom
af den verden, der langsomt bli'r skabt,
vi vil kæmpe os fremad i stille og storm
med et tålmod, der aldrig gi'r tabt.
Vi vil løfte vort hoved, ja, selv i mørkest nat,
og se hen til den kommende dag.
Vi vil bede om mod og om styrke og kraft
til at kæmpe for sandhedens sag.

Tekst: Anna Jørgensen, Middelfart. Musik: Harry Jensen. Publiceret i Ligaens sangbog, 1949. Ikke indspillet på grammofonplade.

Beretningen i den næste sang har ikke kunnet dokumenteres.

Fred over alle på jorden, 1950

Tekst: Berthold Brecht. Ikke publiceres på dansk, men på norsk.

Tre soldater gik en tur, 1936 ; 1950

Tre soldater gik en tur
i vor Herres fri natur
Over marker, over enge
gik de langt og gik de længe
Tre soldater gik en tur
i vor Herres fri natur

Solen stor og stolt og tapper
lo i deres trøjeknapper
Solen stor og stolt og tapper
lo i deres trøjeknapper
vinden svøgte sig om kinden
da de alle var i vinden
Tre soldater gik en tur
i vor Herres fri natur

Mellem sol og grønne ranker
tre soldater gik i tanker
mellem sol og grønne ranker
tre soldater gik i tanker
glade vendte de tilbage
efter march på flere dage
Tre soldater gik en tur
i vor Herres fri natur

Til kasernen fandt de hjem
tænk man havde savnet dem
til kasernen fandt de hjem
tænk man havde savnet dem
der de fik en varm salut
alle tre blev nemlig skudt
blot fordi de gik en tur
i vor Herres fri natur.

Tekst af forfatteren Louis Levy, 1936. Sang: Aase Ziegler, Polyphon X 51351, 1950. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Tænk, hvis jeg sad på månen, 1950

Tænk hvis jeg sad på månen
og legede med en himmelsky
så kunne jeg skam kigge
til børn i hver en by

Jeg kunne se en neger
med trommestik og trommeskind
og se en gul kineser
der spiste med en pind

Og i det store Rusland
hvor vinteren var kold og streng
der så jeg nok i sneen
en slæde med en dreng

Jeg kunne stå og vinke
til norske børn ved fos og bæk
og se et barn i Grønland
der sad og spiste spæk

Og i det lille Danmark
der sad min egen lille mor
men hun er svær at finde
for verden er så stor

Der er så mange lande
med millioner børn som jeg
jeg elsker alle sammen
og alle elsker mig

Vi er en stor familie
og lever vi i fred og ro
og passer godt på jorden
så er her rart at bo.

Tekst:Halfdan Rasmussen. Musik: Hans Dalgaard. Nodetryk: 1957 samt Ejnar Kamp, 1963. Indspillet på Lystige viser for børn, nr. 2 : Kattejammer rock, 1984. Lille sorte Sambo, I-II: I Synge-Legeland med Grethe Mogensen og Dragørbørnene, Odeon MOFK

101 genudgivet i 1967, samt på Otto er et næsehorn - og mange andre børnesange af Tommy Rasmussen og Jørn Hansen.

De næste amerikanske sange bruges inden for alle progressive bevægelser over hele verden.

Guantanamera 1890 ; 1950 ; 1963

Denne sang fortolkes hovedsagelig på spansk eller instrumentalt. Der er meget få oversættelser af den. Oplægget til Guantanamera sangen stammer fra digtsamlingen "Versos Sencillos" (Simple vers) af den cubanske digter José Martí fra 1890. Endelig musikalsk udformning af visen finder sted i 1950 af komponisten Héctor Ángulo. Engelsk tekst gendigtet af Pete Seeger under Cubakrisen i 1963, hvor Guantanamera bliver et hit for den voksende fredsbevægelse. Pete Seegers tekst anvendes ved den noget frie gendigtning til dansk:

I am a truthful man
from the land of the palm trees
and before dying
I want to share these poems of my soul

My poems are soft green
My poems are also flaming crimson
My poems are like a wounded fawn
seeking refuge in the forest

With the poor people of this Earth
I want to share my fate
The stream of the mountain
pleases me more than the sea

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Guantánamera, 1967

Guantanamera! Guajira!
Guantanamera!
Guantanamera! Guajira!
Guantanamera!

En ø med palmer i klynger
En ø med mennesker der synger
En ø med palmer i klynger
En ø med mennesker der synger
Der bor et folk som jeg kender
Der går jeg trygt mellem venner

Guantanamera! Guajira!
Guantanamera!
Guantanamera! Guajira!
Det skønne Guantanamera!

Der synger kvinder stilfærdigt
en sang om verden derude
Der synger kvinder stilfærdigt
en sang om verden derude
Der lyder nynnende strømme
Der kan jeg leve og drømme

Guantanamera! Guajira!
Jeg vil til Guantanamera!
Guantanamera! Guajira!
Det skønne Guantanamera!

Der kan jeg gå over bjerge
Mens solen synker i havet
Der kan jeg gå over bjerge
Mens solen synker i havet
Der har jeg folk ved min side
Med hjerter varme og hvide

Guantanamera! Guajira!
Jeg vil til Guantanamera!
Guantanamera! Guajira!
Jeg mødte Guantanamera!

Oversat til dansk af Thøger Olesen. Guantanamera er bl.a. indspillet af Kolding Kommunale Musikskole senest på Nytårskoncert 2006 og af Ringkøbinggarden på CD med samme navn, af Bjarne Lisby på Skraldemanden, 1996, af Ole Erling på Simon : Spies, elsk og vær glad, 2001, af Kaare Norge på A mi amor, 2001, af Henrik Birk Aaboe på Black & white, 2001, af Gitte Hænning på Lille Frk. Himmelblå, 1998 - genudgivelse af single fra 1967, af Teenmakers 1970 og er publiceret i Gyldendals spanske sangbog 2001.

We Shall Overcome, 1945 ; 1950

We shall overcome,
We shall overcome,
We shall overcome some day.
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

We'll walk hand in hand
We'll walk hand in hand
We'll walk hand in hand some day.
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

The truth shall set us free,

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

The truth shall set us free,
The truth shall set us free someday;
Oh, deep in my heart, I do believe,
The truth shall set us free someday.

The Lord will see us through,
The Lord will see us through,
The Lord will see us through someday;
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

We shall overcome,
We shall overcome,
We shall overcome some day.
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

We shall live in peace,
We shall live in peace,
We shall live in peace some day.
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

We are not afraid,
We are not afraid,
We are not afraid today,
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

The whole wide world around
The whole wide world around
The whole wide world around some day
Oh, deep in my heart, I do believe
We shall overcome some day.

Oprindelig tekst: "I'll overcome someday[xliv]," en gospelsang fra år 1900 af præsten Charles Tindley (1851-1933) fra Philadelphia publiceret i sangbogen New Songs of the Gospel. Oprindelig melodi fra den amerikanske borgerkrig eller måske endda endnu ældre "No More Auction Block For Me[xlv]"; melodien som også Bob Dylan anvendte til Blowin' In The Wind. We Shall Overcome blev ifølge den amerikanske kongres bibliotek kendt i 1945 under en strejke blandt amerikanske tobaksarbejdere, hvor en Lucille Simmons sang, "Deep in my heart I do believe we'll overcome some day." Zilphia Horton, fra the Highlander Folk School (eller Highlander Research and Education Center), lærte sangen af Simmons og gav den videre til Pete Seeger som ændrer det oprindelige jeg til vi og vil til skal. Folkemusikerne Zilphia Horton, Guy Carawan, Frank Hamilton, og Pete Seeger videreudvikler We Shall Overcome som udsendes på en grammofonplade af Highlander Research and Education Center i 1950. Ti år senere

lukkes skolen af en amerikanske domstol pga. "undergravende[62] [kommunistisk] virksomhed", idet underviserne på skolen havde været overvåget af det amerikanske forbundspoliti FBI siden midten af 1930erne. Publiceret på engelsk af Etta Cameron på My Gospel, 1987, af Breeze of Gospel på CD med samme navn, 1998 af Lene Siel på Gospel, 2004; af Tamra Rosanes på Over the Ocean, 2004, i Gyldendals engelske sangbog, 2001, af Folkeskolens Musiklærerforening, 2005. Tilsyneladende ikke oversat og indspillet på dansk og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Aldrig nej, Aldrig gi'r vi op ; 1951

Aldrig nej, Aldrig gi'r vi op
Aldrig nej, Aldrig gi'r vi op
Vi står som træ'r
med dybe, dybe rødder. Aldrig gi'r vi op.
Kærnevåben skal stoppes,
aldrig gi'r vi op
Kærnevåben skal stoppes,
aldrig gi'r vi op.
Vi står son træ'r
med dybe, dybe røddre.
Aldrig gi'r vi op.

Livet må værnes
aldrig gi'r vi op.....

Børn skal kunne trives
i fred på denne jord...
Freden skal vi skabe,
aldrig gi'r vi op...

Norden Atomfrit
må vi ha'

Traditionel: We Shall Not Be Moved. Oprindelig gospelsangen I Shall Not be Moved,1951:

I shall not, I shall not be moved
I shall not, I shall not be moved
Just like a tree that's standing by the water
I shall not be moved

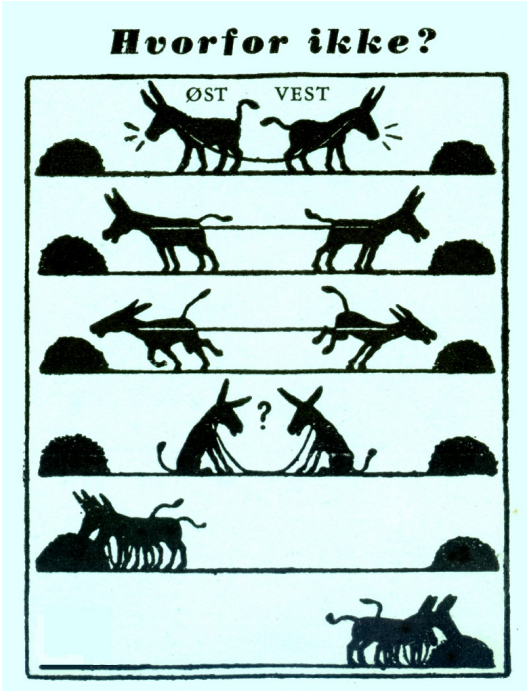
Ukendt ophav og ukendt oversætter. Første indspilning af de amerikanske folk- og bluesmusikere Sonny Terry og Brownie McGhee på Get On Board, 1951. Publiceret i

[62] Eller nedbrydende virksomhed. Oprindelig nazistisk betegnelse for undergravende virksomhed. Anvendt i Danmark under og efter besættelsen. Et lands efterretningstjenesters spionage mod lovlig politisk virksomhed, eksempelvis efterretningstjenesters overvågning og registrering af personer i fredsbevægelser og militærnægtere.

et udateret sanghæfte fra Aldrig mere Krig; hæftet, der heller ikke har nogen titel, er i Fredsakademiets arkiv.

Kernevåben politik:

modstand mod kernevåben under den iskolde kolde krig

Den engelsk-amerikanske folkemusikbevægelse og fredsbevægelserne efter anden verdenskrig er tvillinger. Fredsbevægelserne blev som tiden gik delt i en række politiske lejre: Modstandere af kernevåben, organisationer som mere eller mindre støttede den ene eller anden politiske blok under den kolde krig og så dem, der ønskede at slå bro mellem blokkene. Er der en tredje vej? Allerede i efteråret 1945 foreslår den danske afdeling af Kvindernes internationale liga for fred og frihed, at også hovedorganisationen erklærede sig som modstander af atomvåben, hvilket skete. En lang række videnskabsmænd og atomfysikere som havde været med til at udvikle dette masseødelæggelsesvåben advarede tidligt i efteråret 1945 mod dette nye våbens virkninger. I den følgende tid voksede skaren af kritikere til også at omfatte samfundsforskere, journalister, digtere og musikere ikke kun i USA, men over hele verden.

Atomic blues 1946 ; 1950

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Den amerikanske vise Atomic blues med tekst og musik af journalisten Vern Partlow (1910-1987,) er en af de tidligst kendte protestsange mod atomvåben, skrevet i eller kort tid efter 1946 (Bikini). »Atomic Blues« blev første gang fremført på »Fredens Tilhængere«s matine om U.S.A. i sommeren 1953, sunget af skuespilleren Lise Ringheim (1926-1994), akkompagneret af komponisten og musikeren Børge Roger-Henrichsen (1915-1989); gendigtet til dansk af forfatteren Elsa Gress (1919-1988).

Atomic Blues eller Talking Atomic Blues blev skrevet af den amerikanske journalist Vernon Partlow [Verneil Hoover Partlow] (1910-1987), der havde lavet interview med nogle af de videnskabsmænd som havde været med til at udvikle atombomben til avisen the Los Angeles Daily News. Sangen som er en talking blues, kandiderer som en af de første protestsange mod atomvåben og en af de få protestsange som nævner både Hiroshima og Nagasaki, indspilles af den verdensberømte harmonikaspiller og sangskriver Sam Hinton (1917-2009) i 1950. Der findes to udgaver af sangen fra det år: Sam Hinton: Old Man Atom og folkemusikgruppen the Sons Of The Pioneers, men den i samtiden meget populære sang trækkes pludselig tilbage af pladeselskabet RCA; og den genindspilles først på LP under folkemusikfestivallen i Newport i 1963.

”"Den hvileløse fred" er fællestitlen på 5 lørdagsmatineer, som "Fredens Tilhængere" har arrangeret her i efteråret [1953]. Titlen stammer fra en replik i Nordahl Griegs skuespil "Nederlaget": "A om jeg kunde få alle mennesker til at skjønne hvad fred er. Det er ikke noe dere eier, det er noe dere må erobre. Barnet som vagger over gulvet i sine første skridt, træerne som grønnes ute i gaten, hustruen din som puster i mørket ved siden av dig, alt må du bestandig tilkjempe dig. Det er alltid truet, hver dag må du gjøre det ukrenkelig ved strid for mere mennskeverd. Har du hatt en død dag, da har du forrådt alt det du elsker. Freden må være det mest hvileløse i verden,[xlvi]” oplyser det kulturradikale tidsskrift Dialog nr. 5-6, 1953.

”Jeg præker for jer om atomet med glorien,
ikke om Adam fra bibelshistorien,
ikke no'et om Adam, som mor Eva ku' lide,
jeg snakker om atomet som fysikken befriede.

Tale Einstein si'r han er bange...
og når han er bange... er jeg bange.

Blues Hvis I er bange for bomben, så hør bare her:
I må slutte jer sammen med alle, fjern og nær.
For hvis vi ikke gør det og gør det nu,
får vi bare sprængt hele jorden itu.

Hiroshima; Nagasaki, Alamogordo[63], Bikini...
Her er moralen, som I må gøre brug a'.
Atommnanden er her og bli'r her fra nu a'.

[63] Trinity eller Treenighed var navnet på den serie tekniske forsøg som resulterede i udviklingen og afprøvningen af den første atombombe i juli 1945. Forsøgene foregik på the White Sands Proving Ground, nær byen Alamogordo i New Mexico, USA.

Det er tydeligt nok, han har tænkt sig at blive.
Min elskede - har vi en chance for at leve?

Tale
Vi regner denne sandhed for selvindlysende:
Alle mennesker skal begraves lige.
Hiroshima, Nagasaki, Alamogordo, Bikini. . .

Blues
Før var livet så enkelt og godt,
cyclotronen var et legetøj, fint og flot,
og folk blev født og leved' og gifted' sig måske,
og «atom« var et ord, man i en ordbog ku' se.

Tale
OG SÅ SKETE DET

De kloge fyre samledes under USA's flag,
gik i gang og puklede nat og dag.
Og før de vidste af det, var det hele i skred:
de havde hentet solenergien ned.

Tale
De lagde tømme på den gamle sol. . .
de kløvede atomer, mens diplomaterne kløvede ord.
Blues
Og så kom kartellerne med de go'e gamle toner
og skrued' tiden baglæns for de Forenede Nationer,
med krav om monopol på atom og elektron
og død over hver en udenlandsk neutron.

Tale
Ned med de udenlandske atomer...
Amerika for amerikanske atomer...
Kom nu, allesammen, og lad os atomisere verdensfreden
sammen med Winnie Churchill og Willie Hearst!
Hiroshima, Nagasaki, Alamogordo, Bikini...

Blues
Men atomfysik er nu international,
den trives i Utah, men også i Ural.
Og hvad enten man er hvid, brun, sort eller rød,
bli'r det hele et spørgsmål om liv eller død.

Tale
At være eller ikke være, det er sagen...
atomer til atomer, jord til jord...

det ry'r ad helved' til, hvis pengene får det store ord.
Hiroshima, Nagasaki. Det skete der.
Alamogordo, Bikini. Det kan også ske her.

Blues
Men svaret er ikke militær-aksiomer,
om at »komme der først med de fleste atomer«.
Alverdens folk må ty til fornuften,
de må til at holde sammen - eller ryge i luften!

Tale
Verdensfreden og den gyldne tid - eller atomkrig.
Massernes samling eller massernes ødelæggelse.
Hvis I vil sprænge atomer,
kan I ikke sprænge sammenholdet.

Blues
Det bli'r folkets sag, et atom forstår ikke spøg.
Man kan ikke fange det, det er li'som røg.
Det er ligeglad med alverdens politik,
og-med-hvem-der-fik-hvad-eller- ingenting-fik.

Tale
Det vil bare sidde og kigge
og lade sin kerne bombardere med neutroner.
Hiroshima, Nagasaki, Moskva med,
London, Timbuktu, Shanghai, Paris, hvert et sted.
Hiroshima, Nagasaki,
I kan vælge mellem broderskab og kæmpeeksplosion.
Så hør min tale, det er denne:
Verdens fred eller verdens ende."

Sangen er ikke indspillet på dansk, men den er indspillet i USA i 1950 efterfølgende. Atomfysikerne Niels Bohr og Piet Hein var blandt de tidlige danske modstandere af Kernevåben. Som også omfattede digteren Halfdan Rasmussen.

Efter Bikini[64], 1948 ;1983

Jorden er støv og ild. Mennesketom. Forladt.
Intet levende ser stjernernes tegn i nat.
Ingen skal græde mer. Ingen skal mere le.
Intet skal mere ske.

[64] Bikini: Øgruppe i Stillehavet erobret af amerikanerne fra Japan under anden verdenskrig; omfattende amerikanske atmosfæriske kernevåbenforsøg i perioden 1946-1958, kaldet Operation Crossroad; også sportsdragt eller badedragt til kvinder oprindelig bestående af bukser og brystholder. I nyere tid kendt fra juli 1946.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Her stod et træ engang! Solen og regnen lo
over en rede dér. Sneen bar fred og ro
ind i hver lille grens drømme om blomst og løv.
Alt er nu støv og støv.

Her lå et hus engang! Dørene sang og peb.
Væggenes ører bar lyd af hver fod, der sleb
livets små genfærdsspor ind i det støv, der faldt.
Alt er forstøvet. Alt.

Hare og hjort og ræv. Due og spurv og ravn.
Fisken i havets dyb. Alt hvad der havde navn.
Alt hvad det åbne liv kendt og bragte bud.
Alt er nu slettet ud.

Den som fik kærtegn nok. Den om hvis ensomhed
nætternes mørke skreg, før han fandt lys og fred.
Den som blev kold af had. Den som var ild og tro.
Alle fandt støvets ro.

Barn og bekymret mor. Elsker og bror og ven.
Nattens grå, vævre mus. Liv der gav liv igen.
Stemmer og lyd af skridt. Tavshed og råb i flæng,
sover i støvets seng.

Ilden dør stille hen. Livet er udslukt her.
Stilhedens hjerte slår bag det forladte ler.
Mennesket kom af støv. Alt skal forstøves blidt.
Støvet er rendt og hvidt.

Tekst af Halfdan Rasmussen. Musik af den bornholmske musiklærer Bent Peder Holbech. For oplæser, blandet kor og diverse instrumenter; opus 23. Nodetryk, 1983. Kilde: Alternativ, nr. [3], 1962. Oprindelig trykt i digtsamlingen "Paa knæ for livet", 1948. Se Carl Scharnberg: "Efter…" Halfdan rundt s. 96-98. Indspillet af rockgruppen 40 i feber på De bedste sange, 1993. PM Music PMCD 1993. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Korea-krigen 1950-1953, der i samtiden overedøver den voksende protestbevægelse mos kernevåben, er ikke omtalt i den pacifistiske danske sangproduktion, men der er en enkelt amerikansk sang: "Jeg drømte mig en drøm i nat". Litteraturen om Korea-krigens sange er yderst sparsom og så vidt vides findes der kun en håndfuld amerikanske sange af Mor! Er det mor typen.

Jeg drømte mig en drøm i nat, 1950

Jeg drømte mig en drøm i nat,
jeg drømte om en jord,
med statsmænd som kun talte om,
at standse krig og mord.

Jeg drømte om alverdens mænd,
den sal de mødtes i,
de underskrev at kamp og vold,
for altid var forbi.

Den sidste mand gik frem og skrev,
jeg så ham smile glad,
jeg så det prentet sort på hvidt,
at glemt var krigens had.

Og der blev lys i alle byer,
og mennesker lo og sang,
og våben spredtes, grænser faldt,
som skilte os engang.

Jeg drømte mig en drøm i nat,
jeg drømte om en jord,
med statsmænd som kun talte om,
at standse krig og mord.

Jeg drømte om alverdens mænd,
den sal de mødtes i,
de underskrev at kamp og vold,
for altid var forbi.

Tekst af den amerikanske folkesanger og skuespiller Ed McCurdy (1919-2000) - baseret på visen Last Night I Had a Happy Dream, oversat af Thøger Olesen. Melodi: Melodi: I Dreamt I Saw St Augustine. Sangen indspilles først af den amerikanske folkemusikgruppe the Chad Mitchell Trio på deres LP The Chad Mitchell Trio at the Bitter End fra 1962 og af den amerikanske duo Simon and Garfunkel på deres første LP Wednesday Morning, 3AM fra 1964. Siden er visen gået verden rundt. Bl. a indspillet af Lars Stryg & Royal Strings og af Cæsar, sidstnævnte i 1965 samt af Grethe Sønck med Ole Høyers orkester, 1967 samt af Otto Brandenburg. Publiceret i Fredssangbogen, 1983. Cornelis Vreeswijks svenske oversættelse er sunget af Arne Würgler & Tritonus Koret med titlen I nat der drømte jeg en drøm på Cornelis på danska, 2004. Oplægget til sangen genbruges i 2007 af Ruben Engelhardt. Last night I had the strangest dream er indspillet af Niels Hausgaard på hans 2010 solo show: Jomfru igen.

Sangen om fredskravet, 1951

Jeg har en bror i militæret,
tjimdadadum,
jeg har en bror i militæret,
han er ikke dum.
Han har en kone og to små piger,
han vil ikke ha' krig og han ved hvad han siger,
så hans navn skal også skrives på.
Jeg vil ha' mit navn skrevet på,
sig mig, hvor skal det stå?
Jeg kræver fred imellem alle folk her på jorden.
Dejlig er jorden, og vel kan vi li' den,
men det er for tidligt at vi kommer i den,
så mit navn skal også skives på.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Jeg har en bror i Hvide Sande
o hiv, o høj,
jeg har en bror i Hvide Sande,
i olietøj.
Han har ikke lyst til at miste sit liv
og sprænges i luften med samt sit skiv,
så hans navn skal også skrives på.
Jeg vil ha' mit navn skrevet på,
sig mig, hvor skal det stå?
Jeg kræver fred imellem alle folk her på jorden.
Dejlig er jorden, og vel kan vi li' den,
men det er for tidligt at vi kommer i den,
så mit navn skal også skives på.
Jeg har en bror i Smørumovre,
hva sæjer do,
jeg har en bror i Smørumovre,
ded kan do tro.
Han pløjer og harver og dyrker sin jord,
han kan godt li' at se, når kartoflerne gror,
så hans navn skal også skrives på.
Jeg vil ha' mit navn skrevet på,
sig mig, hvor skal det stå?
Jeg kræver fred imellem alle folk her på jorden.
Dejlig er jorden, og vel kan vi li' den,
men det er for tidligt at vi kommer i den,
så mit navn skal også skives på.
Jeg har en bror i New York City,
oh, what a guy,
jeg har en bror i New York City,
fyren er sej.
Han vil ikke være et yndigt lig,
der levede stærkt og døde i krig,
så hans navn skal også skrives på.

Jeg vil ha' mit navn skrevet på,
sig mig, hvor skal det stå?
Jeg kræver fred imellem
alle folk her på jorden.
Dejlig er jorden, og vel kan vi li' den,
men det er for tidligt at vi kommer i den,
så mit navn skal også skives på.

Jeg har en bror i Stalingrad,
hej bolsjevik,
jeg har en bror i Stalingrads
traktorfabrik.
Der er mange ting vi kan skændes om,

Fred : Agitation for Stockholm appellen 1950. Maleri af den kommunistiske kunstner Victor Brockdorff (1911-19929). Arbejdermuseet.

men at hade krig kan vi enes om,
så hans navn skal også skrives på.
Jeg vil ha' mit navn skrevet på,
sig mig, hvor skal det stå?
Jeg kræver fred imellem alle folk her på jorden.
Dejlig er jorden, og vel kan vi li' den,
men det er for tidligt at vi kommer i den,
så mit navn skal også skives på.

Vi har brødre i hele verden
fra syd til nord,
vi er jo brødre i hele verden,
den hele jord.
Fra Singapore og til Lemvig
vi råber : Vi vil ikke ha' krig!
Så vi sætter vores navne på.
Vi sætter vores navne på,
sig os, hvor skal de stå?
Vi kræver fred imellem alle folk her på jorden.
Dejlig er jorden og vel ka' vi li' den,
men det er for tidligt at vi kommer i den,
Så vi sætter vores navne på.

Ukendt ophav. Sangen om fredskravet er oversat af Svend O. Andersen i forbindelse med indsamlingen af underskrifter på Stockholm appellen mod atomvåben i 1950-1951. Publiceret i Fredssangbogen, 1983. Indspillet af Søren Sidevinds Spillemænd på LP'en af samme navn i 1975. Tiden TDLPS 7601 og af Fritidshjemsbørn fra Albertslund, sidstnævnte på kassettebånd i 1986.

I 1952 forlænges den militære værnepligt i Danmark til trods for omfattende protester fra 12 til til 18. måneder. Ud over forlængelsen af tjenestetiden protesterede soldaterne også over deres elendige mad og den besynderlige omgangstone i militæret. Den politisk og kulturelle reaktion mod disse protester kom i form af en række viser og film, der fremhævede den elendige tjeneste, men man kom nær pigerne i uniform og så havde man under og efter tjenesten et godt kammeratskab kunne man se i film som soldaterkammerater, hvor den 40. årige komiker Dirk Passer spillede rekrut. Men det starter i 1952 med filmen Rekrudt 67- Petersen – bemærk stavefejlen.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Vi vil se land uden bomber og kanoner, 1950 ; 1952

Fred i verden, si'r de, beror på
at vi bare ruster hver især
Men mon nogen virk'lig går og tror på
at venner vindes med et ladt gevær?

Vi vil se land - uden bomber og kanoner
Vi vil se havet - uden miner, uden vrag
Vi kan li' den klare luft uden jagerformationer

Kort sagt:
Vi si'r nej til al den snak om krig igen
Vi si'r nej, I får os ikke med på den!

Når de kommer her og vil forlange
vi skal ruste endnu mer' igen
vil de gerne ha' at vi bli'r bange
fordi de selv er bange - men

Vi vil se land - uden bomber og kanoner
Vi vil se havet - uden miner, uden vrag
Vi kan li' den klare luft uden jagerformationer
Kort sagt:
Vi si'r nej til al den snak om krig igen
Vi si'r nej, I får os ikke med på den!

Og så si'r de: kom og bliv soldater
lær at skyde og at blive skudt
få et gravsted i et bombekrater
- mon den galskab snart er slut ?

Vi vil se land - uden bomber og kanoner
Vi vil se havet - uden miner, uden vrag
Vi kan li' den klare luft - uden jagerformationer

Kort sagt:
Vi si'r nej til al den snak om krig igen
Vi si'r nej, I får os ikke med på den!

Vi har brug for mange nye skoler
og for tusindvis af nye hjem
I der følger militærparoler
hjælp hel're os at bygge dem

Vi vil se land - uden bomber og kanoner
Vi vil se havet - uden miner, uden vrag
Vi kan li' den klare luft uden jagerformationer

Kort sagt:
Vi si'r nej til al den snak om krig igen
Vi si'r nej, I får os ikke med på den!

Vi vil ikke bare gå og bæve
for en giftig radioaktiv sky
nej, nu samler vi os for at kræve:
gør luften frisk i land og by!

Vi vil se land - uden bomber og kanoner
Vi vil se havet - uden miner, uden vrag
Vi kan li' den klare luft - uden jagerformationer

Kort sagt:
Vi si'r nej til al den snak om krig igen
Vi si'r nej, I får os ikke med på den!

Hele verden vil vi gøre åben
bryde alle grænsebomme ned
møde venner overalt uden våben
og synge frit vor sang om fred:
Vi vil se land - uden bomber og kanoner
Vi vil se havet - uden miner, uden vrag
Vi kan li' den klare luft - uden jagerformationer

Kort sagt:
Vi si'r nej til al den snak om krig igen
Vi si'r nej, I får os ikke med på den!

Tekst og musik: Ejnar Kampp, 1952? Indspillet af Tingluti Studiekor og mange andre herunder på De mørke fugle fløj, 1995 og af gruppen DKU Noder på Revolutionære sange, 1973 samt af Fin Alfred på: Sange fra min vandring – fra land og by, 2009.

Freden bor i hjertedybet, 1952

I som drager krigens sværd
handler helt i blinde
tror i freden venter jer
på magtbegærets tinde?
Freden er et barnets smil
i en blomsterhave
hver en skabning der er til
har del i fredens gave.

Freden bor i hjertedybet
i hver menneskesjæl på jord
lad du blot dit hjerte råde
så er du på rette spor
prøv at kende fredens hjerte
hos enhver du kommer nær
du skal se at så vil livet
få sit rette lykkeskær

Solen vil skinne på en menneskeslægt
som kan leve roligt og trygt
lykkelige kvinde som kan have sit barn
i en verden uden frygt.

Freden bor i hjertedybet
som et lille bitte korn
lad det vokse sig stort
lad det bringe os fred
over hele, hele jord.

Freden bor i hjertedybet
som et lille bitte korn
lad det vokse sig stort
lad det bringe os fred
over hele jord.

Tekst: Børge Terndrup Christensen. Musik: Karl Bjarnhof. Sunget af Aase Ziegler med Børge Roger Henrichsen og hans ensemble. Polyphon X 51484. Genudgivet på den udaterede LP med Aase Ziegler: Min soldat : et udvalg af de bedste viser og sange

Fredens Hora[65], 1954

Pluk et blad af løvetand,
syng vor sang, du spillemand!
så vi alle danse kan.
Vær for alle arbejdsfolk
deres store ønskes tolk.

Fredens runddans vil vi danse.
Floder, grænser kan ej standse
vores dans fra syd til nord.
Vi slår kæde om vor jord.

Der er herrer, der er sure,
herremænd i gyldne bure,
fornemt holder de sig væk:
Verdensbroderskab, oh skræk!

Men spil bare til, du gamle!
Spil så loftet ned må ramle!
Du har sangen, som kan samle
arbejdsfolket i en kæde.
Fredens dans er vores glæde!

Digtene på dansk ved georgjedde. Kilde: 3 rumænske folkesange. Dialog, 1954 nr. 6 s. [18]. Ikke indspillet på grammofonplade.

[65] Hora: Latin: Time; tidebøn, også folkelig kædedans i Rumænien.
Horaer: I græsk mytologi gudinder for årstiderne, døgnets inddeling, lov og orden i samfundet og fred.

Den første maj og brintbomben, 1954 ; 1980

Der hinkes paradis på vej til skole
og unge piger springer ud i solen
og alting gror og knoppes, livet higer
mod mere liv og sprænger alle diger.

Vi brænder kvas og den. visne vinter
går op i luer og rødgardiner,
blå scilla blomstrer og hyacinter
og marken mønstres af såmaskiner.

I skjulte krypter sysler kloge hoder
med napalm[66]-ild og brint- og koboltbom-
ber[67].
Et brag kan rive klodens liv i stumper,
forgifte fuglens luft og fiskens floder.

Med gru i blikket segner småbørn om,
og jorden ligger øde, mørk og tom.

Skal vi forøde den lyse maj
og dræbe livet og barnets leg?
Er håbet håbløst, er endt al strid?

Stop denne galskab, mens der er tid!

Tro aldrig, dagen ingen kamp er værd.
Mod mørket sætter vi vort flammesværd.

Af den kommunistiske og humanistiske digter Otto Gelsted (1888-1968), Kilde: Uofficielle synspunkter, udateret. Først publiceret i avisen Land og Folk 1. maj 1954 s. 9, samt i Døden i badekarret, 1955. Gelsted udgav også digtsamlingen Sange under den kolde krig, 1952. Indspillet af Karen Lise Mynster på LP'en *Tro aldrig dagen ingen kamp er værd* i 1980.

---

[66] Letantændelige, billige brandbomber. Opfundet i 1942 og anvendt i anden verdenskrig og senere krige som Koreakrigen, Vietnamkrigen og krigen mod Irak. Brandbomben består af en gelé som indeholder brandfarlige væsker som flybenzin og petroleum. I begyndelsen af 1960erne tilsætter USAs luftvåben polystyrén i geléen, hvilket 'forbedrede' geléens klæbeevne. Det danske flyvevåben 'får' napalmbomber og udstyr til at fremstille dem fra USA i 1953. Der er en FN-konvention fra 1974 og 1980 mod anvendelse af napalm mod civile. USA destruerede sine lagre af brandbomber i 2001, da napalm anses for at være en alvorlig trussel mod miljøet. USA anvender napalmlignende brandbomber i krigen mod Irak, de såkaldte Mark-77, brandbomber.

[67] Koboltbomber: Tysk, fransk: Kernevåben, masseødelæggelsesvåben, forstærket med metallet kobolt med det formål, at forurene så stort et område som muligt med radioaktivitet ved en forholdsvis lille eksplosion. Det første lægeforsøg med kobolt fandt sted ved universitetet i Saskatchewan i Canada i 1951 og det første forsøg med koboltbomber fandt sted ved Maralinga i Australien i 1957.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I midten af april 1955 er der et offentligt møde i Grundtvigs Hus i København om "*Brintbomben - en trussel mod menneskeheden; Hiroshima og Nagasaki ti år efter*". Mødet arrangeres af Aldrig mere Krig, Kvindeligaen og Danmarks demokratiske Kvindeforbund.

Kvinderne fra Hiroshima / the Hiroshima maidens

En måned senere kommer en gruppe på 24 unge japanske kvinder som havde overlevet atombombeangrebet på Hiroshima, til USA for at modtage medicinsk og psykisk behandling. Udenrigsministeriet i Washington er imod besøget, som man mener vil skabe en flodbølge af protester mod kernevåben. Arrangørerne fra Hiroshima Peace Center Association, anklages derfor af sikkerhedsafdelingen i udenrigsministeriet og af forbundspolitiet FBI for at nære kommunistiske sympatier: eksempelvis anklages den amerikanske pacifist Norman Cousins for at være medlem af United World Federalists eller verdensføderalisterne. Journalisten John Hersey - der havde skrevet bøger og artikler om Hiroshima, anklages af the Committee of Unamerican Activities for, siden 1946, at være medlem af indtil flere uspecificerede kommunistiske frontorganisationer. Forfatteren Pearl Buck anklages for i det mindste at deltage i aktiviteter som viste, at han havde kommunistiske synspunkter og Tanimoto som havde talt til den Hawaianske afdeling af United World Federalists og var grundlæggeren af No More Hiroshima-bevægelsen, havde yderligere deltaget i en Hiroshima Peace Festival[xlvii].

Det amerikanske udenrigsministerium havde ret i sin vurdering. Den menneskeskabte katastrofe i Hiroshima kunne ikke længere skjules for offentligheden og helt ovre i Tyrkiet, hvor der var udstationeret amerikanske atomvåben, læste digtere aviser og kommenterede nyhederne i medierne. Internationale er der nu mellem lidt over et

halvt hundrede og 100 sange alle med Hiroshima som tema[xlviii], så den danske sangskat på dette område er ganske godt med.

Sang om Hiroshima, 1954

Det sted, hvor de knuste vores by,
hvor vi sænkede asken efter dem, som vi holdt af
nejer hvide blomster i grønt græs påny.
Døden den høsted' , da A-bomben faldt.
Så søstre og brødre, det er på høje :id,
nu skal bomberne fjernes overalt.

Den milde regn, den er tung af himlens gift
under havenes bølger bærer fisken på dm død
fiskerbåden tøjres, dens ejer er blind.
Døden den høsted' , da A-bomben faldt.
Så bønder og søfolk, det er på høje tid,
nu skal bomberne fjernes overalt.

Himlen er mørk, som et kistelåg af bly
nu er solen helt borte bag den tunge sorte sky,
fuglens sang er forstummed', og alting er tyst,
Døden den høsted', da A-bomben faldt,
Så broder og søster, det er på høje tid,
nu skal bomberne fjernes overalt,

Alt hvad menneskers hænder før har skabt
alle prægtige tanker om den verden der er vor
nu kan alting knuses og livet gå tabt,
Døden den høsted', da A-bomben faldt,
Så alverdens folk, det er på høje tid,
nu skal bomberne fjernes overalt

Tekst: Ishiji Asadaand. Musik: Koki Kinoshita. Oversat af Mogens Lyhne. Sang om Hiroshima er publiceret i Fredssangbogen 1983; men ikke indspillet på grammofonplade på dansk.

Den døde pige, 1955 ; 2001

Der står et barn foran din dør
står med en bøn til dig, til os
ved hver en dør, skønt ingen ser
den lille piges skygge dér.

At lege, synge, har jeg kendt,
og blive sulten, løbe hjem.

I Hiroshima blev jeg brændt,
en askehob var alt man fandt.
I håret først greb flammen fat,
fortæred så min hud, min mund.
Da sank jeg om, var stum, var træt.
Så hvidt der blev, så sort, så hedt.

Min sang blev brændt, og brændt mit kød.
Jeg leged i det lyse sand
da bomben faldt og smelted, sved
til aske alt, min drøm til død.

Jeg er et barn, jeg blev kun syv,
er stadig syv, for børn som dør
blir ikke ældre uden liv.
Nu leger vinden med mit støv.

Jeg spiser aldrig ris og brød,
kun én ting ber jeg om: at du
vil kæmpe imod krig og død,
så børn kan vokse op i fred.

Efter *Kız Çocuğu* / den lille pige af den af den tyrkiske digter Nâzim Hikmet (1902-1963).

Oversat til dansk af Erik Stinus. Musik af komponisten Herman D. Koppel. Publiceret i Jordens sange. Indspillet af Per Warming på Jordens sange, 2001. På engelsk er denne sang bl.a. indspillet af Pete Seeger og the Byrds som I Come And Stand At Every Door i 1962. Den amerikanske oversætter af Den døde pige forklarer, at "The first English version of the song I found was in Masses and Mainstream, monthly, New York, June 1955. It printed three songs of Nazim Hikmet, under the title "Poems for Peace," with the following note:

These three songs of peace were written for the World Assembly of Peace by the famous Turkish poet, Nazim Hikmet. They were set to music by Czech composers, and the music as well as literal translations of the Turkish original was sent to Paul Robeson and Howard Fast in New York." Også den amerikanske bassanger Paul Robeson har indsunget Den døde pige som The Little Dead Girl.

Max Hansen

Kys hinanden, 1954

Verden er vild! Alting er skørt!
Bibelens ti bud blir slet ikke hørt!
Det som vi mangler er selveste
bud nummer elve.
Og det bud har jeg fundet på,
og det lyder i korthed som så:
Kys hinanden!
Kærligt og blidt på panden.
Kys er jo tegn på fordragelighed.
Det'n behagelighed!
Og min svagelighed!
Altså: Kys hinanden!
For det vil ærgre Fanden.
(Men) englene jubler, og guderne ler,
hvis vi kysser hinanden lidt mer.

Prøv nu at se, hvad der vil ske,
hvis man går ind på min fikse ide.
Første eksempel skal være
to fjendtlige hære,
som kampberedt står opmarcher't,
men så pluds'lig blir der kommander't:
Kys hinanden!
Bare gå li' på manden.
Så går det frem gennem pigtråd og hegn
mod en fjendtlig kaptajn,
som si'r: Kom så min egen!
Og så op på skansen
og kys dem helt fra sansen.
Når de har kysset det første geled,
bryder fjend'n sammen og trygler om fred.

Flere og fler' kører i bil,
men i trafikk'n ser man aldrig et smil.
Der skal man bare fornærme
og helst krølle skærme.
Men hvis I vil følge mit bud,
så rul ned og stik ho'derne ud.
Kys hinanden!
Spar jeres banden.
Ham der kør' rundt i en gammel Chevrolet
og med murerkasket
han kan osse ha' ret!
Og såfremt en Opel
kører lidt mindre nobel
og torpederer dig midt i et kryds
så stig ud og gi' manden et kys.

Disse ord, som står over dom-
huset, dem må vi jo ha' lavet om.
Det er vist noget i retning
af denne her sætning:
Med lov skal man bygge et land.
Men der burde ha stået sådan:
Kys hinanden!
La' vær' med at slå på panden.
Bissen i Nyhavn blir ydmyg og blid.
Ellers kommer politi 't.
Og begynder kysseri't
Så må hver en sagfører
begynde at rense tagrør.
Der vil aldrig bli' brug for en lovparagraf -
hvis man skal kysse sin modpart som straf

Med dette bud mener jeg sel'
verden blir hyggelig og ideel.
Det skal lanceres med ynde.
Lad os her begynde.
For det er en mægtig ide.
Og vi starter når jeg siger tre!
(En - to - tre - og så ...)
Kys hinanden!
Kys nu ham hustyrannen!
Og når De nu kommer hjem til Dem selv,
husk så på min appel,
så' den højaktuel!
Ta' og kys hinanden!
(Så) stiger barometerstanden.
Og barometeret blir stående på smukt
længe efter at lyset er slukt.

Tekst: Epe. Melodi: Aage Stentoft. Foredraget af Max Hansen. Indspillet på Philips B 56128 H, 1954. Genudgivet på Max Hansen, volym 1 : 20 originalinspelningar 1932-1955, 2000. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Noget om helte, 1955

Livet er en morgengave.
Sjælen er et pilgrimskor.
Der står krokus i min have.
Der står øller på mit bord.
Under himlen hænger lærken
som et fjernt, bevinget frø
for en lærke tænker aldrig
på at kæmpe eller dø.

Her er fredeligt og stille
Her er ingen larm og støj
Jeg har sået kruspersille
og et brev med pure løg.
Lad alverden slå for panden
og bekæmpe spe med spot
Jeg vil enes med hinanden
og mig selv og ha det godt.

Samson gik og styrted templer.
Peter Freuchen[68] knak sit ben
Ak, mod disse to eksempler
er min dåd en sølle en.
Jeg har aldrig dræbt filistre
eller kæmpet med en haj.
Og når stærke mænd blir bistre
syns jeg det er synd for mig.

Der er nok som går og sysler
med at sprænge kloden væk.
Jeg vil ikke ha skærmydsler
og kanoner bag min hæk.
Mens de andre går og sveder
for at gi hinanden lak,
vil jeg pusle med rødbeder
selleri og pastinak

Jeg vil ikke slås med bisser.
Jeg vil så og ikke slå.
Selv de rødeste radiser
kan man roligt lide på.
Der er nok af danske helte
som er danske hele dagen
og går rundt og spænder bæltet
mens de råber: Fy for fan!

Tiden går og tiden hverver
store mænd til mandig dåd
Jeg, reserven blandt reserver,
bryder ofte ud i gråd.
Jeg får nerver og migræne,
blot jeg skær mig på en dolk
og vil helre slå min plæne
end slå løs på pæne folk.

Livet er en dejlig gave.
Jorden er en herlig jord.
Der er øller i min mave.
Der står krokus på mit bord.
Når reserverne skal stille
for at splitte kloden ad,
skriver jeg med kruspersille
verdens mindste heltekvad.

[68] Peter Freuchen (1886–1957) journalist, forfatter og opdagelsesrejsende, som sammen med Knud Rasmussen etablerede forskningsstationen i Thule i 1910.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Noget om helte er skrevet af Halfdan Rasmussen; første publicering i Politiken 17. april 1955. Musik af forfatteren Mogens Jermiin Nissen (1906-1972): Noget om tosserier, udkommet i 1966. Der findes en snes grammofonpladeindspilninger af Noget om helte, bl.a. Otto Brandenburgs fra 1976.

I 1956 udsender Peter Raunsholm en pjece på 16 sider med følgende indhold: Der rider en Storm - ret fra Øst, Fredshymne og Verdens-Bøn om Verdens-Fred.

Pax arie 1956

Tekst af Kirsten Hermansen. Sang af Sv. Forchhammer Gluck på Gudernes strid. Polyphon EPS 56. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Brev til Bulganin, 1958

Nå, ja, nu har jeg skrevet til ham.
Nu vil jeg se, hvad han siger til det.
Højstærede hr. Bulganin,
De må undskylde, at jeg sådan trænger mig på
Men da De jo, så vidt som jeg kan forstå er den øverste spids
Ja, altså hvis, jeg mener, hvis De er der endnu da
Derpå tager jeg nu chancen i mens jeg har den
 Mit navn er Nielsen på Åboulevarden
Jeg bor nr. 14 til højre for porten
Der har jeg min lille butik
De ved, kaffe, kakao, sukker og mel
Pæn butik uden at være noget større
Og så jeg gift med min kone som fylder en del
Men var slank indtil hun fyldte de fyrre, ja
Bag ved porten i gården der har jeg mit lager
Postager, kasser, krukker og sager
Men taget er læk og gennem et hul
Der regner det ned på mit gulv.
Hr. Bulganin om De måske tænker nej,
det hul og den Nielsen, hvad rager det mig
Jeg ber' Dem læs videre, for så vil De se,
at det angår Dem alligevel, måske
For som sagt mine krukker, glas og postager
er fyldt med agurker og syltede asier
Men hver gang det regner så tegner der sig store pletter på loftet
Og så begyndet det langsomt at dryppe
og så presser det på og går lige ned i delikatesserne
Det er jo synd for så bli'r lagen jo tynd,
og så er det svært at få asierne solgt
Derfor gik jeg til værten og lod ham forstå
at man tætner sine utætte tage

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Som jeg sagde, når det først rigtigt presser sig på,
hvem kan så holde vandet tilbage?
Men min vært han vil helst la' problemerne ligge,
Så, så, så , Nielsen, det jager vel ikke
Og så blev jeg gal og så blev han stødt
og så sa' han: Nielsen, så flyt!
Hr. Bulganin, om De nu tænker nej,
de syltede asier, hvad rager det mig,
Jeg ber' Dem læs videre, for så vil De se,
at det angår Dem alligevel, måske, det rigtignok
For min vært, De sku' høre den mand kværulere
Tror De nogen i dag la'r sit tag reparere
Næ, gu' gør de ej, når den krig der på vej
Lige så hurtigt sla'r hul i det
Dertil svarede jeg, så lad da vær med at sig sådant sludder
Tag hellere og læs deres avis
Hr. Bulganin har sagt at med garenti
Er han overhovedet ikke interesseret i krig
Men min vært, den mærkelige mistroiske mand
overfor alt, hvad folk lover og siger
Tænk, han siger før han laver det tag i stand
Vil han fanme se de garentier
Derfor be'r jeg Dem om hr. Bulganin
og gi' mig det skriftligt i to eksemplarer
Fordi jeg så også kan gi' min vært en kopi
så han kan se, der ikke bli'r krig
Men da han er et menneske der intet har lært
Så er det med det russiske sikkert for svært
Derfor oversæt hellere den genpart han får
og lad en sagfører bekræfte det korrekt, hvad der står
Nå, hvis De synes, før De afgiver en sådan attest
At det måske var klogest, sikkerst og bedst,
Eisenhower var med og i mødtes et sted
Helst et sted, hvor I ikke vækker opsigt
Ja, så har jeg et forsalg, jeg nedslar i farten:
I kan mødes hos Nielsen på Åboulevarden
Her er hygge og fred og hvis i sku' skændes
Så kan jeg gå på, udenfor i mens
Her er hvad I skal bruge: Her er stol, her er bord
Der skal os nok være kaffe på kanden
Og så indleder jeg med et borgerligt ord
Og så finder i to hinanden
I det jeg på forhånd siger hjertlig tak
Forventende at I får Jer den snak
Kan jeg meddele nu regner det, nu fosser det ned
Så derfor så giv mig en hurtig besked
I håb om jeg en dag kan gøre gengæld, måske

Ærbødigst,
Nielsen
Åbolulevarden 14
København V

NB, Naturbene,
Hr. Bulganin, hvis De siger lad mig være fri
Hvad kommer det han ved den fred og den krig
Jo så kan jeg svare, det kommer mig ved,
Om De vil ha' krig eller vi kan få fred

Foredraget af Oswald Helmut i Tivoli revyen i maj 1958. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

I begyndelsen af 1960 udsendte den unge skotske folkesanger Ewan McVicar sit første hit Talking Army Blues. I de følgende år udsendte folkemusikbevægelsen en lang række antimilitaristiske sange, mens den daværende amerikanske regering benægtede involveringen i Vietnamkrigen – og musikerne så sårede soldater vende hjem fra Vietnam – her den nok mest kendte sang af dem alle om den almindelige, menige ukendte soldat; forfattet af den canadisk-indianske folkesanger og sangskriver Buffy Sainte-Marie i 1961. Visen er oversat i to udgaver. Den første blev indspillet af den unge folkemusiker Niller eller Niels Erik Schougård.

Den ukendte soldat, 1961; 1966

Hans øjne er blå - eller brune - eller grå
han slås det bedste han formår.
Han er tredive godt og vel - han er bare 17 år
men har vær£ soldat i tusind år.

Han kan vær' en katolik, en hindu, en baptist,
en jøde,en budist, en ateist,
og når andre sir,han skal,
dræbes folk i hobetal.

Han slås og dræber - og bli'r dræbt til sidst.
og slås for Canada,
han slås for Pakistan,
for Rusland og for USA.
Han kæmper alle vegne

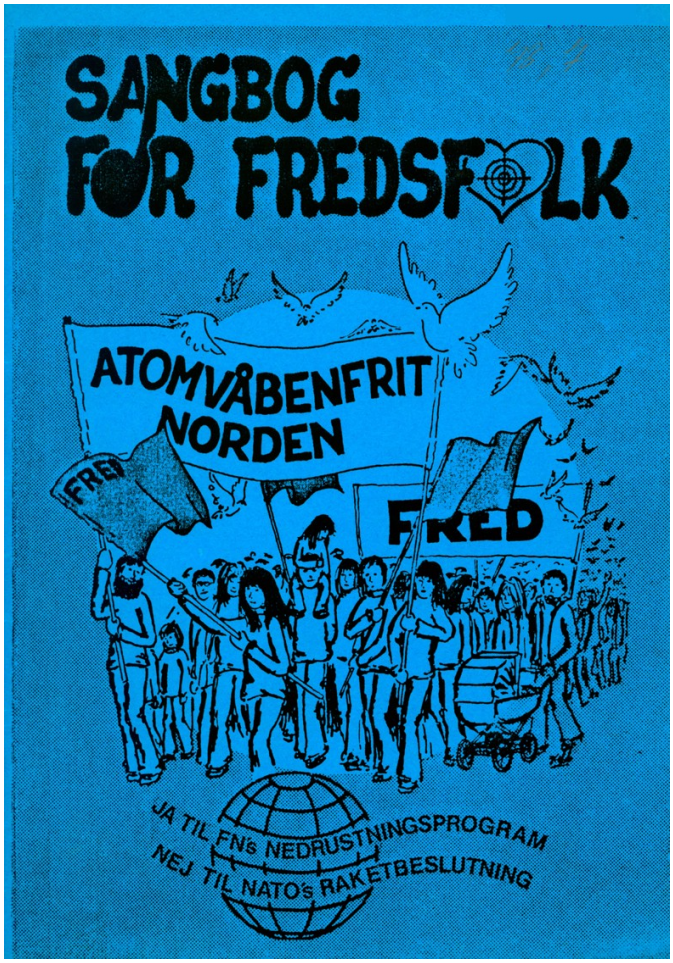
for det land han fødtes i
og tror hver gang, det bli'r den sidste krig
Og han slås for kommunisme
og for demokrati
Han tror, at krigen vil bringe fred

Der man gir ham ordre til
gør han - skønt han ikke vil,
og han han slås på trods af det,han tror og ved«
Uden ham havde Hitler
aldrig fået så stor en magt,
uden ham var der ingen Djengis Khan.

Han er den,der bru'r sit liv
som et våben i en krig,
uden ham var krig en tom og dødsdømt plan.
Han er navnløs,kun et nummer
kun den ukendte soldat,
der modta'r ordrer som en automat.

Og han er dig og mig og mig,
ja dig og mig,
og først når vi sir nej
er den sidste krig,
den sidste krig forbi.

Tekst og musik Buffy Sainte-Marie. Thøger Olesens oversættelse. Triola TD 289. Publiceret i Sangbog for fredsfolk, 1983.

Den evige soldat, 1961 ; 2009

Han er to meter høj, han er knap enfemogtres
han slås med missiler og med spyd
han er bare tretten år
han er godt og vel halvtreds
i flere tusind år har han marcheret ud

Han er jøder, han er hindu, muslim og ateist
katolik, protestant eller mormon
ham vil ikke slå ihjel
men alligevel
må han dræbe for den eneste sande tro

Han kæmper for Rusland, han slås for Israel
han dræber og han dør for USA
'Kæmp for alt hvad du har kært'

er den sandhed han har lært
og hans søn bliver soldat lissom hans far

Han slås for kommunismen og markedsøkonomien
og han tror, han slås for fredens sag
det er ham, som bestemmer
hvem som skal leve, hvem som skal dø
det er ham som sigter og som trykker af

Men uden ham havde Hitler aldrig bygget Buchenwald
uden ham havde Cæsar ikke haft magt
det er ham, som gir sit liv
som et våben i en krig
og uden spørgsmål gør han som der bliver sagt

Han er den evige soldat – og ansvaret er hans
for at krigen den bliver ved og ved og ved
han er mig og han er dig
men nu det tid at sige: nej!
for på den måde bliver der aldrig nogensinde fred …

Dansk tekst: Per Warming efter Jan Hammarlunds svenske version.

Det næste amerikanske hit er indspillet og publiceret af danske musikere både på dansk og engelsk. Den ene danske udgave er stort set ukendt i dag.

Hvor er som'rens blomsterpragt, 1961 ; 1963

Dansk udgave af Where Have All the Flowers Gone? oversat af Thøger Olesen. B siden på singlen Jordkloden rundt. Indsunget af Katy Bødtger med kor og Ole Mortensen og hans orkester. Polydor XM 62012. Nodetryk, 1963. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Where Have All the Flowers Gone?, 1961; 1962

Where have all the flowers gone,
long time passing?
Where have all the flowers gone,
long time ago?
Where have all the flowers gone?
Gone to young girls, every one!
When will they ever learn,
when will they ever learn?

Where have all the young girls gone,
long time passing?
Where have all the young girls gone,
long time ago?
Where have all the young girls gone?
Gone to young men, every one!
When will they ever learn,
when will they ever learn?

Where have all the young men gone,
long time passing?
Where have all the young men gone,
long time ago?

Where have all the young men gone?
Gone to soldiers, every one!
When will they ever learn,
when will they ever learn?

And where have all the soldiers gone,
long time passing?
Where have all the soldiers gone,
long time ago?
Where have all the soldiers gone?
Gone to graveyards, every one!
When will they ever learn,
when will they ever learn?

And where have all the graveyards gone,
long time passing?
Where have all the graveyards gone,
long time ago?
Where have all the graveyards gone?
Gone to flowers, every one!
When will they ever learn,
oh when will they ever learn?

Where have all the flowers gone?
Long time passing.
Where have all the flowers gone?
Long time ago.
Where have all the flowers gone?
Young girls picked them, every one.
Oh, when will they ever learn?
Oh, when will they ever learn?

Oprindelig tekst af den amerikanske folkesanger og sangskriver Pete Seeger med de to sidste vers tilføjet af folkemusikeren Joe Hickerson. Melodi: Johann Georg Jacobi (1740-1814): Sagt wo sind die Weilchen hin? Indspillet i 1962 af Nina & Frederik Metronome B 1512 og af duoen Svend Asmussen og Ulrik Neumann med orkester på En kväll med Svend & Ulrik. RCA YSJL 1-524; og senere af Tamra Rosane på Over the ocean, 2004 samt af Savage Rose som har lavet flere indspilninger - herunder på Are you ready, 2004. Senest er Where Have All the Flowers Gone? indspillet af folkemusikeren Erik Grip på Glade som alle fugle, 2007. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Deltagerne på fredsdemonstrationen Stockholm – Minsk i sommeren 1982, herunder en del danske kvinder, fik en mappe med souvenirers fra Sovjetunionen, der havde relation til marchen, herunder følgende populære børnesang trykt på et A4 ark papir.

Bare solen vil skinne 1962 ; 1982

Solen er rød
jorden er grøn
se her, hvad Anna har tegnet:
Her er et hus
her er en mand
her har hun skrevet et vers:

Bare solen vil skinne
bare jorden vil blomstre
bare mor altid er der
bare jeg må bli' stor.

Hør du soldat
hør her soldat
alle er bange for bomben
Øjnene ser
tusinder ser
angste mod himlen og si'r:

Bare solen vil skinne
bare jorden vil blomstre
bare mor altid er der
bare jeg må bli' stor.

Sammen vi står
sammen mod krig
folkene kæmper for freden
Piger for fred
drenge for fred
alle må nu være med.

Bare solen vil skinne
bare jorden vil blomstre
bare mor altid er der
bare jeg må bli' stor.

Omkvædet til Пусть всегда будет солнце er taget fra et barns tekst til sin tegning. Tekst af den russiske forfatter Lev Ochanin. Melodi: Arkady Ostrovski. Oversat af: Carsten Andersen. Der er indspilninger af sangen fra 1962 og fremefter; men den blev kendt internationalt via Pete Seegers nu sjældne LP Strangers and Cousins fra 1965. Publiceret i Sange for fred, 1986.

I Aldrig mere Krigs udaterede sanghæfte er er en alternativ tekst til Bare solen vil skinne:

Lad det altid bli' solskin, 1962

Strålende sol, blå himmel omkring,
tegning af blomstrende enge.
Trives vi skal, glædes vi må
/.Lad det altid bli' solskin
vi vil se en dybblå himmel.
Lad der altid findes mødre
og fædre og mig... /. gentages.

Å, hver en ven, jeg ved for vist
alle vi drømmer om freden
Om man er fem eller halvfems
synger vort hjerte igen:

Lad det altid...
Stop militær og hør nu her
Bomber er trussel ej tryghed.
Våben skal væk, så svinder vor skræk
og læber som stivnet, skal le:
Lad det altid...

Kæmp da mod nød, mod krig for for brød
kæmp for dit barnebarns fremtid.
Freden så skøn, en jord som er grøn,
Det er hvert menneskes bøn.
Lad det altid...

Oversat af underviseren Folmer Madsen.

Hvad har du lært i skolen i dag, 1962 ; 1968

Hvad har du lært i skolen i dag?
Hvad har din lærer sagt?
Hvad har du lært i skolen i dag?
Hvad har din lærer sagt?

Jeg har lært, at kongen bor på sit slot
og alle vi danskere har det så godt
og alle er glade, alle får mad
og alle har bil og alle har bad.
Det har jeg lært i skolen i dag,
det' har jeg lært i dag.

Hvad har du lært...
Jeg har lært, vi sender alt, hva' vi ka',
til alle, der sulter - ja alt hva' vi ka'.
Og vi gi'r dem både skoler og mad
og kirker og tørmælk og Guds ord fra fad.
Det har jeg lært...

Hvad har du lært...
Jeg har lært en go' soldat gør honnør,
og der er ingen af vores der dør.
Og de få, der dør, er helte, det sa'
vores lærer skam sæl'. Det så' han i dag.
Det har jeg lært...

Hvad har du lært...

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Jeg har lært, der' lande, hvor de har krig,
men det er jo altså bare fordi
at de har jo ingen demokrati.
Det får de af os. Og så blir de fri.
Det har jeg lært...
Hvad har du lært i skolen...
Jeg har lært, vi vinder frihedens sag
og vi, der er fri, står sammen i dag.
Og gamle Danmark står sammen så kæk
med Franco og Nixon og Chang Kai Check.
Det har jeg lært i...

Tekst og musik: Tom Paxton. Oversat af Georgjedde. Indspillet af Per Dich på Ungdom hjælper Grønlands unge, 1968. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

In terra pax, 1960 ; 1963

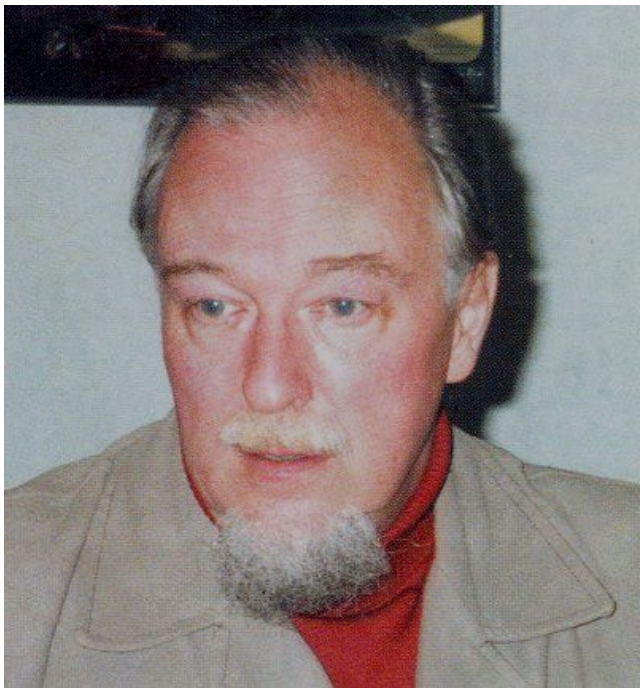
Publiceret på Vor tids musik : Præsentation af Gudmundsen-Holmgreens In terra pax, Danmarks Radio, genudgivet af John Høybye, 1991. Også genudgivet på Chamber music, 2002.

Den anden fredsbevægelse med politisk indflydelse
Kampagnen mod atomvåben

Kampagnen mod atomvåben var en international bevægelse med udgangspunkt i atomfysikeren Albert Einstein og filosoffen Bertrand Russels appel mod atomvåben fra juni 1955. Det var specielt de økologiske og medicinske virkninger af de mange forsøg med atomvåben man var bekymrede over. I de følgende år oprettedes der en lang række organisationer mod kernevåben verden over. Disse organisationer blev bl.a. kendt for at arrangere demonstrationer mod disse våben i påsken. Kampagnen mod atomvåben i Danmark blev oprettet i januar 1960 af personligheder, der var organiseret i Aldrig mere Krig. Den officielle danske atomvåbenpolitik under hele den kolde krig var yderst tvetunget.

Brintbomben, 1958 ; 1961

Har du glemt, at bomben hænger
over os ved dag og nat ?
Husker du mon ikke længer
Hiroshimas paddehat ?
Vil du se dit hjem i flammer,
som en fakkel imod sky ?
Vil du se dit barn forkulle,
i ruinen af din by ?
Mænd og kvinder stå nu sammen
her må alle være med.
Bandlys bomben for bestandig,
vi vil leve - vi vil fred*
Sig til dem der styrer verden,
sig det højt, og sig det nu:
Stands det vanvid, der forpester
verden med atomets gru.
I forgifter havets vande -
og den grøde marken gav,
sender død til alle lande,
I gør vor jord til massegrav.
Mænd og kvinder stå nu sammen
her må alle være med.
Bandlys bomben for bestandig,
vi vil leve - vi vil fred.

Skal vor verden lægges øde - ?
det bestemmer du og jeg.
Tænk på dem, der led og døde,
kom med os - her går din vej.
Der er ingen tid at spilde,
bomben ulmer ond og rød.
Vi vil bygge, ikke brænde.
Valget gælder liv og død.
Mænd og kvinder stå nu sammen,
her må alle være med.
Bandlys bomben for bestandig,
vi vil leve - vi vil fred.

Ukendt oversætter. Oversættelse af The H-Bomb's Thunder med tekst af den verdensberømte engelske science fiction forfatter John Brunner (1934-1995)[xlix], der hele sit voksne liv var aktiv i den britiske Kampagne mod Atomvåben (CND).

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Sangen blev uddelt og sunget under påskemarchen fra London til Aldermaston, 1958. En demonstration med omkring 9000 deltagere. Året efter blev den sunget af omkring 30.000 mennesker på Trafalgar Square i London[1]. Melodi: Miners Lifeguard, igen baseret på melodien til den walisiske salme Calon Lan. Ikke indspillet på grammofonplade på dansk. På engelsk er sangen indspillet på den nu meget sjældne LP Songs Against the Bomb fra 1960 og på en lige så sjælden EP fra samme år med London Youth Choir: Songs from Aldermaston. Kilde: Sange / Kampagnen mod Atomvåben. Også publiceret i Fredssangbogen, 1983.

En global atomkrig ville give begrebet solidaritet et helt nyt indhold meddeles det i følgende vise.

Vi går allesammen sammen, 1959 ; 1961

Hvis du er med til jordefærd
som sig hør og bør i sorte klær'
strejfer tanken dig, at du også skal te'et.
Tænk engang når dine kære
viser dig den sidste ære:
Suk og støn og tårestrømme fosser ned.
Men ta' det roligt:
Snart behøver ingen traske
sørgeklædt i sæk og aske,
og ing'n behøver at bære kisten ud.
For når bomben rammer dig,
går familien sammen vej.
Ikke én står med drivvåd lommeklud.

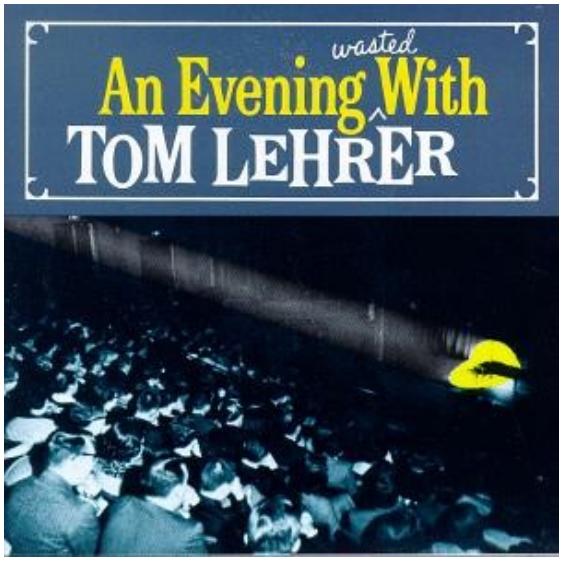
For vi går alle sammen sammen når det sker.
Det' da hyg'lig a ing'n ska' tude mer'.
For enhver er solidarisk,
absolut og eksemplarisk
Vi vil aldrig vågne op med efterveer.
Vi går all' sammen sammen når det sker
med en hvidglød'ne stråleglorie her.
og ikke én napper tjansen
for å snuppe assurancen,
Absalon og Fjerde Sø og alt det dér.
De bliver jo stegt med os andre, så det svier.
Vor's policer bli'r underlægningspapir
for de skønneste pommes frit'er.
Spiselige ligger vi der
brunet ganske let før temp'raturen sti'er
som stilh'n før stormen,
men så bli'r varmegrad'n enorm,
og vi bli'r all' sammen bagt til samme brød
og der er ikke no'et stort ved fælles død.
Husk hver en'ste, en'ste ene
spiller med i denne scene.
Fir' miljoner og med sværen lige sprød.

Vi bli'r forkullet til samme sorte kul.
og in'en skal i sit eget sorte hul.
Ingen tale fra pastoren,
ikke spor "dejlig er jorden".
Der bli'r bare talt til TO og EET og NUL.
Så bli'r vi all' sammen et brænd'ne fakkeltog.
Ingen når å få sænket Dannebrog.
Når atomstøvet falder,

så' det evighed'n der kalder.
Vi skal alle til at tale englesprog.
- Så går enhver til sit respektive himmerige.
Tjen mig i ikke å medta' præmieobligationerne.

For vi går all' sammen sammen når det sker,
gadefejer, statsminister og barber.
På en sky fra bombeflammen
går vi fuld af ja og ammen
gennem perleporten sammen.
Vi går alle sammen sammen.
Vi går alle sammen sammen når det sker.

Tekst og musik af den amerikanske humorist og satiriker Tom Lehrer (1928-).

We Will All Go Together When We Go blev udsendt på LP'en An Evening Wasted With Tom Lehrer, der blev produceret og udkom i marts 1959. Ukendt oversætter. Sunget af skuespilleren Louis Miehe-Renard (1919-1997) i revyen "På lempelige vilkår" i teateret Riddersalen, i foråret 1961. Den er trykt i Atomkampagnens duplikerede tidsskrift Alternativ nr. 3, 1961. Indspillet af Flemming Krøll på Flemming Krøll synger Tom Lehrer, 1978. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Der er mange børn i verden, 1962

Der er mange børn i verden,
mange fler end man kan se.
De vil ikke gerne græde,
de vil meget helre le.

De har store store øjne,
og de kigger ud på alt,
og de husker, hvad de voksne
sådan går og har fortalt.

Og de siger til de voksne:
"I må aldrig skænds og slås,
I skal meget helre grine,
for så leger I med os."

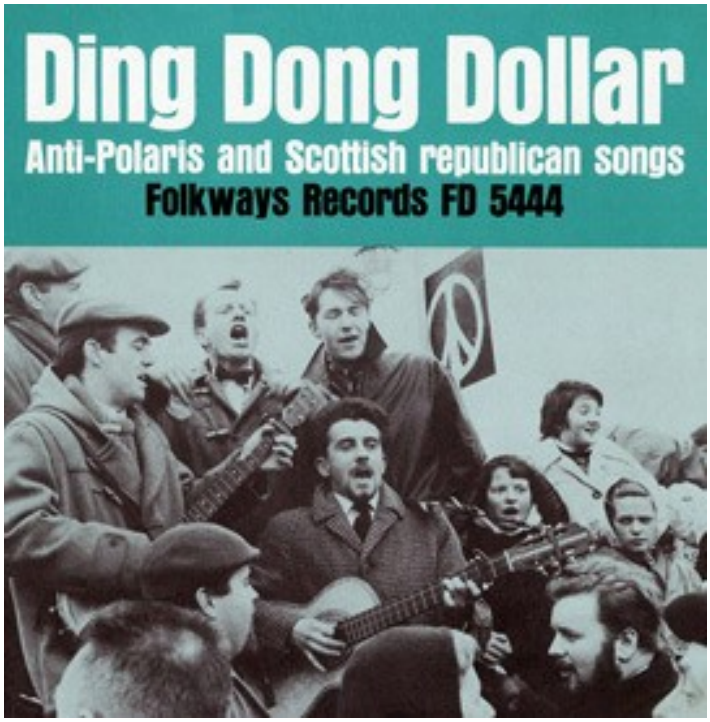
Der er mange børn i verden,
og for dem vi tar en tørn.
Hvis vi ikke fjerner bomben,
fjerner bomben verdens børn.
Derfor skal vort motto være:
Bandlys bomben, gør det nu!
Giv dem lov at leve livet -
uden Hiroshimas gru.

Tekst: Georgjedde (Georg Gjedde-Simonsen, 1913-1992). Musik: Vagn Skovlund. Georgjedde skrev bl.a. Børn de er nu sjove i 1959. Kilde: Sange / Kampagnen mod Atomvåben, 1961 eller 1962. Indspillet af Københavns Ungdomsensemble, også kaldet Ungdomskoret af 1951 på EP'en *Kampagnen mod Atomvåben* i 1962. Koret synger her

også: Oluf Rings Danmark nu blunder den lyse nat og journalisten Fred Dallas the Family of Man[li] sange, som begge er publiceret i Kampagnen mod Atomvåbens sangbog. Desuden medvirker jazzorkesteret the Anti Atomic Stompers på EP'en med King Oliver og Louis Armstrongs instrumentale Dippermouth Blues og Struttin' with some Barbeque. Ren underholdning af den bedre slags.

4 EKSTRABLADET Lørdag 21. april 1962

Jazzorkestret Anti Atomic Stompers blæste liv og humør i marchdeltagerne. Her står de i vejkanten tæt ved Lindenborg Kro.

I parentes bemærket var der også i Skotland en republikansk atompacifistisk folkesanggruppe, the Anti-Polaris Singers som udgav LP'en Ding Dong Dollar i 1962, med protester mod ankomsten af de amerikanske Polaris atomubåde til baser i Skotland.

"Københavns Ungdomsensemble (Ungdomskoret af 1951) er et ungt foretagende, der bygger på og bæres af ungdom. Det naturlige midtpunkt i ensemblets arbejde er folkemusikken, alle de ægte udtryk for menneskets sorger og glæder, bekymringer og håb.

Men dette arbejde kan ikke foregå isoleret fra ungdommens liv iøvrigt. Det må tage del i det. på alle måder. Det må have forbindelse med alt væsentligt, som rører sig i ungdommen. Kun sådan kan det blive ægte og levende. Og det var jo det, der var meningen.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Det er derfor en naturlig ting, at ensemblet fra første færd har taget del i Kampagnen mod Atomvåben, og vi er glade for at kunne bringe kampagnens sange frem til alle på denne plade. I disse sange er udtrykt noget af det, vi alle forstår og værdsætter — og netop fordi vi værdsætter det, går vi med, når der kaldes!

The Anti-Atomic Stompers orkestret blev dannet af en gruppe unge ved den første atommarch herhjemme og har siden spillet ved mange af kampagnens arrangementer, således også under de store protestmarcher.

Det var ungdommen, der gik. Ungdommen, der krævede åben tale, hvor ansvarlige tav. Det samlende var en appel om medmenneskelighed, en bekræftelse til livet. Med sig havde de sangene og musikken: Københavns Ungdomsensemble og The Anti-Atomic Stompers.

Men dette er ikke sange om kongen, om »den gamle røn«. Det er sange om mennesket. Om »The Family of Man«. Om mennesker jorden over, der drømmer om fred, mennesker, der arbejder, bygger, ler, synger, danser. Mennesker, der tror på tiden, der kommer. Vi marcherer — ikke i takt — men sammen. Når vi trættes, vil andre fortsætte. Vi ved, vi må leve sammen — alle. Eller dø sammen — alle. Og vi vil leve — også for vore børns skyld. På denne plade er nogle af vore våben. Lyt til dem. De styrker, varmer. — Tak til Københavns Ungdomsensemble og de unge, der spillede. I var med, da de få startede kampagnen mod atomvåben. I var med, da vi var tusinder, titusinder. Og når vi kommer igen ... Bliv ved, syng ud over landet, ud over grænserne. Gentag det trodsige, det krævende, det bedende: Bandlys bomben! — Lad os fortælle, at vi aldrig vil tie, at vi altid er rede til at mødes i et fælles tonende:

ALDRIG MERE ET HIROSHIMA!", skriver Carl Scharnberg på bagsiden af EP'en.

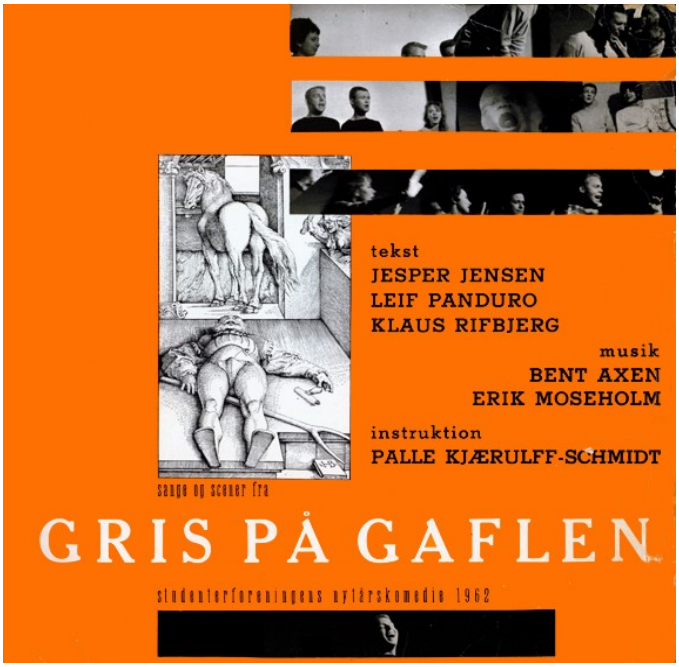

'Det afgørende vendepunkt i Tines liv kom ved den første danske atommarch den 20. oktober 1960. "Der blev mine øjne også åbnet for en verden, der var sort-hvid. Nu ville vi ikke underkaste os de gamle mænds opdeling af verden. Vi gik fra Holbæk til København og protesterede mod oprustning i hele verden," fortæller Tine. På samme march mødte hun sin første mand, historikeren Claus Bryld og blev voldsomt forelsket. "Han spillede klarinet i et band, der hed 'Anti Atomic Stompers' sammen med

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Jesper Thilo', siger Tine Bryld i et interview med Steffen Hageman i Børn&Unge - fagblad for pædagoger og klubfolk organiseret i BUPL.

Gris på gaflen, 1962

En af de mobiliserende problemstillinger for fredsbevægelsen under den iskolde krig mellem øst og vest, var spørgsmålet om det overhovedet var muligt at overleve efter et angreb med atomvåben eller "Hvis krigen kommer" som det blev debatteret i en af selveste Statsministeriet udgivne husstandsomdelt pjece om civilforsvarets rolle under en atomkrig. En af problemstillingerne dengang var, hvor stor andel af dødsfald i civilbefolkningen som en følge af atomkrig var politisk acceptabel? Fredsbevægelserne i USA, Storbritannien og i en række andre lande reagerede mod dette åbenlyse vanvid ved at nægte at deltage i civilforsvarsøvelser, herunder at gå i beskyttelsesrum og bunkers, selv når sirenerne varslede til øvelse. Tiden skreg på seriøs satire og den amerikanske komiker og pianist Tom Lehrer skrev fra slutningen af 1950erne adskillige viser om disse meget alvorlige emner. Også i Danmark blev der anvendt satire i debatten bl.a. i Studenterforeningens nytårsrevy fra februar 1962 og her har vi for en gangs skyld et næsten ordret referat af Hvis krigen kommer, der er skrevet af den venstreorienterede forfatter og humanist Jesper Jensen (1931-2009) og sat i musik af jazzmusikeren og komponisten Bent Axen. Indledningen til Hvis krigen kommer er skrevet af forfatteren Leif Panduro.

Hvis krigen kommer, 1962

"Atombombefabrikanterne og beskyttelsesrumfabrikanterne tjener penge - men det kommer jo os allesammen til gode!! Vi betaler skat og produktionen stiger og så stiger det hele og går opad og opad!!

Atombomberne er ved at blive rene nu!! - Så gør det næsten ingenting at der bliver fyret nogle stykker af! - Og selv om der skulle komme lidt nedfald, så er det jo også glimrende - for så får folk lejlighed til at slappe af mens de sidder nede i kældrene - Og Danmarks Radio har jo netop sørget for Melodiradioen så folk kan sidde og hygge sig med den!! Det er jo ganske glimrende! - Og selvom der skulle komme en lille krig så har vi dog regeringen og civilforsvaret og hjemmeværnet - og det vil gøre hele landet enigt - selvom vi selvfølgelig ikke kan tale med hinanden når vi sidder i hver sin kælder! - Men også det er ganske glimrende, for så får børnene rigtig lejlighed til at lære deres forældre at kende - og omvendt! Op hele det alvorlige problem med den ude-arbejdende husmoder finder jo så sin løsning!! - Og så må vi jo heller ikke glemme at

også folk i Rusland - og Tyskland - og Amerika - og England - ja selv i Frankrig og en masse andre steder - i Asien og i alle udviklingslandene - alle de mennesker der, de sidder også rundt om i kældre - hvis de da har kældre - men ellers kan de jo grave sig et hul i jorden!! - Og så sidder hele jorden nede under jorden og har det ens - og det er jo også en pragtfuld tanke at alle mennesker har det ens - efter at de hele historien igennem har haft det uens - selvom det naturligvis også har sine lyse sider med uens-hed - fordi det gir noget at se op til som man kan se ned fra, hvilket er udmærket for folk som har lyst til det!!! - Ja, det går sandelig fremad på den måde!! - Det ene træk-ker det andet med sig - og omvendt - og hvis krigen kommer...

Hvis krigen kommer
hvis krigen kommer
så ta'r vi op til onkel Ole i Springforbi
med toget nul ti
hvis krigen kommer
hvis krigen kommer
så telffoner vi til nærmeste meldecentral
og sir den er gal
og så rykker brandsprøjten ud med
forbindskasser, plaster og vat
vi er parat
og håber nu bare at
krigen ku ta og begynde om lidt
for vi har købt lokum, minutkød[69] og fedt.

Hvis krigen kommer
hvis krigen kommer
så tar vi malkeko'n og putter i plasticsæk
og gemmer den væk
hvis krigen kommer
hvis krigen kommer
så skal vi bare lukke øjnene lissom vi plej'r
mens varmen den steg'r
og så blive lig'nde og vente
besked fra hr. general Kragh[70]
om at de røde
røg sig en tur me' et brag.
Krigen må gerne begynde om lidt
for vi har købt lokum, minutkød og fedt.

Hvis krigen kommer
hvis krigen kommer
så går vi bare ned i kæld'ren og får os en baj'r
og venter på sejr

[69] Dåsemad.

[70] Daværende generalmajor Erik Kragh, chef for Østre Landsdelskommando, senere konservativ folke-tingspolitiker. Han ville bl.a. have fremmede baser og kernevåben i Danmark.

hvis krigen kommer
hvis krigen kommer
så har vi kørekort, policer og fødselsattest
og helulden vest
nu hvor man ved hvo'n det blir er
man ikke neurotisk og sart
vi tar det roligt
vi har det hele klart
krigen må gerne begynde om lidt
for vi har købt lokum, minutkød og fedt."

"Ole Wivel var for anden gang blevet valgt til Ledende Senior i Studenterforeningen og - måske tværtimod hvad man skulle forvente - kom denne gamle Hereticaner med en opfordring til Jensen og mig om at lave en nytårsrevy, selvom vi egentlig havde lagt den slags bag os. I mellemtiden var Leif Panduro dukket op, og han skulle selvfølgelig være med, for var der nogen, der kunne sin PH og sin Sigurd Næsgaard og sin Wilhelm Reich og sin Freud på fingrene, så var det Leif. Resultatet tilhører (teater)historien", forklarer Klaus Rifbjerg i Information 26. juli 2007.

Den næste sang mod de atmosfæriske atomvåbenforsøg er ligeledes skrevet af Jesper Jensen og også fra Gris på gaflen.

Den lille blå mutation

Den er så sød, når den først kommer frem
den lille blå mutation med snabel
om et par år er den ikke så slem
for når der' fler, er den mer acceptabel.

Publiceret med tilladelse fra forfatteren Jesper Jensen. Kilde: Gris på gaflen, 1962. Hvis krigen kommer og Den lille blå mutation er udsendt på LP og publiceret i Gris på gaflen 1962.

Studentersamfundets næste revy De ti bud havde premiere et par måneder efter Gris på gaflen i begyndelsen af maj 1962. En af sangene fra De ti bud dukker på i et nyfundet udateret hæfte med sange fra militærnægterlejren i Kompedal. Teksten er formodentlig af Halfdan Rasmussen

Tampax vobiscum eller Den nye ABCD vise, 1962

ABCD
Verden at se
Kampen om magt og brød
Pop hældt på hungersnød
Bombernes ABC
DEFG...
Her har vi B
Der står et T
BT - analfaBT?
ABIS - Før det er sket
BH for ... Bellahøj!
ASA for møg

PRE og SNEVIT
Det sir: profit
VALO - gør sort til hvidt
TAMPAX - for hver et skridt
KAMPSAX er dit og mit
Danmark er frit!

Koden er svær
Skynd dig og lær:

KT aflytter os
NATO beskytter os
Blot vi selv hytter os
Og selv kan slås.

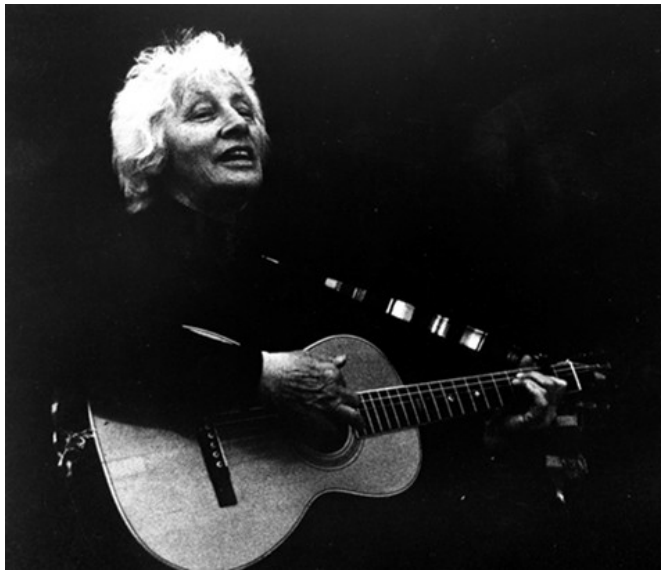
EFTA
Truslen i dag
Hold fast med venstre hånd!
Landsforvis Krag til Bonn!
Der er der plads endnu
i CDU.

SS står klar
OAS har
Generalprøvet os
Svend P har sløvet os
Europa blir skam let
som en KZ.

Fem fire tre
Glimtet at se
Før man får set sig om
Modta de Stores dom
Grave med flid et hul
Vente på nul.

Oprindelig tekst: Mogens Lorentzen Melodl: August Pohlenz. Synget af Liva Weel i den første PR.-revy 'På Ho' det'i Nørrebros Teater 1929. Ikke indspillet på grammofonplade og ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.
Den næste sang mod de atmosfæriske atomvåbenforsøg blev et internationalt hit for adskillige folkesangere og popgrupper i de engelsktalende lande.

Hvad har de gjort ved vores regn? 1962

Kun en stille regn helt fra nord til syd
Grønt græs løfter ho'det mod himmelens lyd
Kun en stille regn, kun en stille regn
Hvad har de gjort ved vores regn?

Kun en lille dreng står dér i regn
Det blide regndryp år for år
Og drengen er væk
Og græsset forgår
Og regnen græder en hjælpeløs tår'
Hvad har de gjort ved vores regn?

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Kun stille vind fra himlen så høj
Og bladene klapper hvor vinden fløj
Kun en stille vind i dens øje lidt røg
Hvad har de gjort ved vores regn?

Tekst og musik af den amerikanske folkesanger og sangskriver Malvina Reynolds[lii] (1900-1978) fra 1962; What have they done to the rain er oversat af folkemusikeren Pelle Voigt. Sangen er bl.a. indspillet på *English songs*: 169 sange fra Australien, England, Skotland, Wales, Irland (Eire) og Nordirland, udgivet af Folkeskolens Musiklærerforening, 2005. Malvina Reynolds egen udgave findes bl.a. på: The best of Broadside 1962-1988 : anthems of the American underground from the pages of Broadside Magazine fra 2000. Engelsk tekst er publiceret i Fredssangbogen, 1983.

I 2009 fik NATO sin egen nationalmelodi. Digteren Ivan Malinovski var ude i samme ærende en generation tidligere.

Hymne til NATO, 1962

Er De grum og liderlig på bunden?
Har De mødt et dyr i Deres indre?
Vågner De med angstens sved på panden?
Så gør noget ved det: Skaf Dem fjender!
Graviterer De om skrækkens centrer?
Frygter De Dem selv? Frygt hellere andre.

Der er mange andre man kan frygte.
Fælles frygt gør stærk og tryg og enig.
Hvad De frygter, det er knap så vigtigt,
Rigtig frygt giver Deres liv en mening.
Sorg til glæde vendt: i fryd og gammen
Kan man frygte, blot man frygter sammen.

Stor og kold og mørk er verden om os.
Såret er vi på en fremmed klode.
Nu behøver ingen mer at lammes
I dens jammerdal og tabe hodet
Takket være skrækkens Stærke Stater,
Angstens Aktieselskab! Leve NATO!

Kilde: Alternativ nr. 4, 1962. Melodi ikke angivet. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Kampagnerne mod Atomvåben går i opløsning i midten af 1960erne efter at stormagterne underskrev en lang række rustningsbegrænsende og tillidsskabende aftaler.

Tiderne Skifter, 1963 ; 2009

Kom samles gode folk fra land og rig',
se vandene stiger mod storm og krig
se skyerne tårner sig højt som skrig,
så vågn op (!) før solen forsvinder.
Vi må hell're sig' fra mens vi har nogt' at sig',
slip det fri, tiderne skifter.

Og friheden kører i olie som smurt,
dem der ikke har olie blir slet ikke spurgt.
de ka bar' holde kæft – det er surt lille Kurt,
når du slet ikke har nogen penge.
Så sig fra hell're førend du drukner i lort,
få det gjort, tiderne skifter.

At vejret skal trækkes er nog't alle ved,
det'e det første behov som vi fødes med.
men ska man da derfor slipp' gratis af sted (?),
iltafgift burd' vel ku' etableres.
Ta du hell're en rigtig dyb indånding du,
for det'e nu, tiderne skifter.

Vand er det næste behov som vi har,
det skal løbe og renses i jordlagets kar
en gave fra jorden som bar' altid var,
men det'e slut når giftene siver.
Så sig fra - kræv grøder som bær'dygtigt bar,
gør dig klar, tiderne skifter
Ja det'e NU vi skal rejse os, NU vi ska find',
nogen nygamle dyder i sol og vind
noget enkel livsglæde, en rødmosset kind,
og et sind der smiler til dagen.
Sluk tv'et - nægt at lukke deres hjernevask ind,
rens dit sind, tiderne skifter.

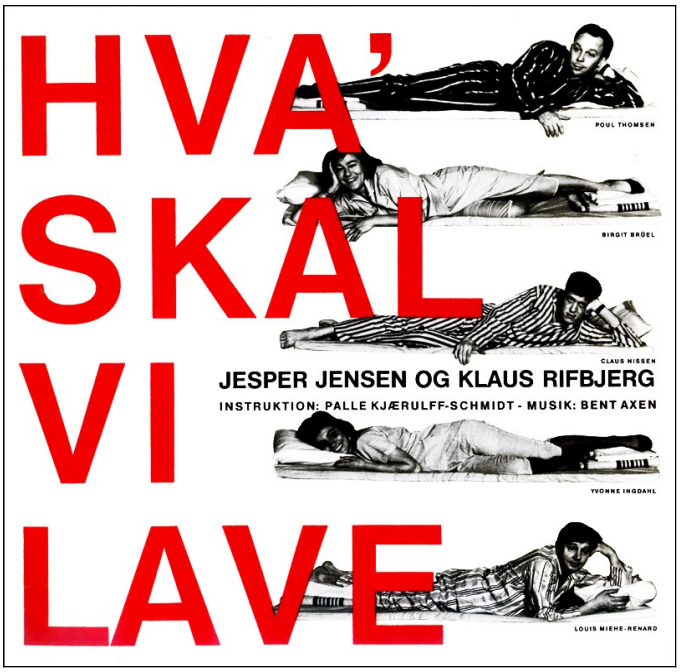
Moralen er enkel; det'e lissom en struds,
spark i røven får den der har hod't i en busk
den der luller sig ind i velfærdens rus,
og VIL tro at alting bar' fungerer.
Men alarmklokken ringer; de højeste hus',
sank i grus, tiderne skifter

Så kom samles gode folk fra land og rig',
for vandene stiger mod storm og krig
for skyerne tårner sig højt som skrig,
vågn dog op (!) før solen forsvinder.

Ja alarmklokken ringer på højeste
blus,
alle mand af hus, tiderne skifter.

Tekst af Bo Richardt, Inspireret af Bob Dylans The Times they Are a'Changin', hvorfor den også kan synges på denne melodi.

I sommeren 1963 opføres forfatterne Jesper Jensen og Klaus Rifbjergs skuespil Hva' skal vi lave rundt om i Skandinavien. I teaterstykket i to akter er der en sessionsvise skrevet af Jesper Jensen og sunget som en jazzed talking blues af skuespilleren Claus Nissen med musik af komponisten Bent Axen.

Session, 1963

Jeg var på session
jeg havde alderen
jeg havde viljen
jeg ville fylde
min plads i rækken
i eskadriljen
eller hvad det er det hedder
men da jeg stod foran statens hverver
så fik jeg lige pludselig nerver
de, der kender mig, de siger ellers
jeg er helt fantastisk
til at skjule, at jeg faktisk
er en lille smule spastisk
men det hele gav sig pludslig til at danse
og blev ved selvom de sae at det sku standse.
Og så ku jeg osse godt se det selv
det kan jo heller ikke nytte noet:
patroner skal puttes i huller
geværer skal skilles og samles
det nytter sgu ikke der famles
for slet ikke at tale om at sigte
der' jo ikke en muskel, der må svigte.
Det er noget helt andet
når det er færdigt
så er man veteran
og så er der noget værdigt
over dinglende arme
og dryppende mund
men når det begynder
så må man være sund.

Jeg var på session
jeg ville ofre
mit liv for landet
jeg elsker skoven
og kongeparret
og alt det andet
man lær i skolen
men der var først psykologisk testning
og der røg skansen for min fæstning
de behøved ikke mere end en
ganske enkelt mundsmag
for at opdage, at jeg siden min
meningitis har været åndssvag
og skønt de ikke tænker stort om de civile
har de sat en grænse ved de imbecile.
Og så ku jeg osse godt se det selv
det kan jo heller ikke nytte noet:
eet er, at man elsker at lyde
uden at spørge om noget
men man kan jo være så fjoget

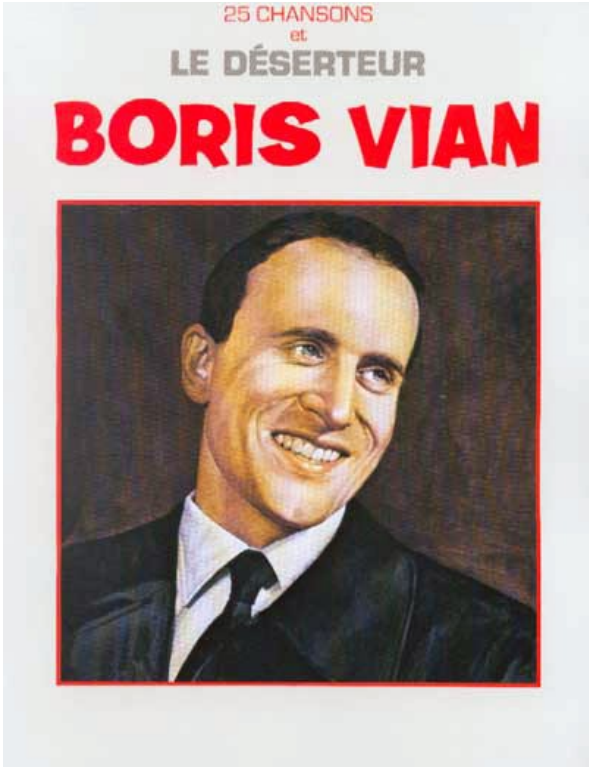
at man har for svært ved at kende
sin egen kammerat fra en fjende.
Jeg ved godt man snakker
om fordummelse og sløvning
men jeg kan godt se
det er nødvendigt med en prøvning
måske er man bagefter
lidet bevendt
men når man begynder
skal man vær' intelligent.

Jeg var på session
stod først og klemtes
i køen ved porten
og siden sammen
med unge mensker
klædt af til skjorten
på ventebænken
unge mænd gir mig hjertebanken
men jeg gik ikke over skranken
langt om længe kom jeg ind
og der sad alle tiders løjtnant
og med et stod alle nerver
plus en hel del mer på højkant
der var ikke rigtig noget at forklare
de sae blot jeg ikke var egnet teV forsvare.
Og så ku jeg osse godt se det selv
det kan jo heller ikke nytte noet:
for tænk, hvis den slags blev almindligt
og bredte sig i kompagniet
ja, tænk hvis alle ku li'et
og hver mand blev skudt i en fjende
så fik krigen jo hurtigt en ende.
Det er klart at den dag
hvor retræten blir truttet
og det hele er færdigt
og freden er sluttet
må man elske sin fjende
og vær' sentimental
men når man begynder
må man være normal.

Bogtrykt i Hva' skal vi lave og indspillet på LP i 1963. Det er også svenske og norske oversættelser af dramaet. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Vietnambevægelsen 1965-1975

Første Indokinakrig eller første Vietnamkrig varer fra anden verdenskrigs afslutning til franskmændenes militære nederlag ved Điện Biên Phủ i foråret 1954. Musikalsk starter bevægelsen mod Vietnamkrigen også i Frankrig. Visen *Le Dé-serteur* er nu oversat til mindst 48 sprog og er formodentlig en af de mest indspillede fredssange overhovedet. Der er to danske oversættelser af visen. Bemærk forskellen i titlen på de danske oversættelser.

Præsidenten, 1954, 1963

Må jeg Hr. præsident[71], blot be' Dem om at vente lidt
jeg ved enhver har nok i sit men hør hvad de'r mig hændt.
I dagens stille dont der fik jeg min soldaterbog[72],
med ordre til at ta' et tog, der fører til en front,
og den har De vidst sendt, og hvis jeg ikke gør det
tror De jeg ikke tør det, men undskyld præsident.
I denne bog er sat, en ordre til at dræbe,
det brænder på min læbe. Jeg flygter nu i nat.

Krig får altid fangst, min far har måtte bøde,
min ældste bror forbløde, mens småbørn græd af angst.
Hvis ikke De forstår, så lyt til frontens vilde skrig,
i denne meningsløse krig, og gør hvad De formår.
For ingen af os vil, vi er jo som de andre,
dog slås vi mod hverandre, hvem leder dette spil?
I morgen går jeg ud, jeg går på Deres vegne,
til alle landets egne med dette enkle bud.

Få dette vanvid endt, så sig dog alle sammen stop,
vi kan hvis blot vi går i trop, og dog Hr. Præsident.
Det lyder måske dumt, jeg er jo kun alene,
hvor længe vil de mene at det bliver' mig forundt,
at sprede dette bud, det passer sig vist ikke ,
og flygte må jeg ikke, det ender med et skud.
Men vent nu lidt og hør, vi bør jo begge sammen gå,
så selv gendarmen kan forstå, og kom så hvis De tør
og gør så hvad De bør.

[71] René Jules Gustave Coty (1882–1962); han var præsident fra januar 1954 til januar 1959.

[72] Et dokument, som hver værnepligtig soldat modtager ved hjemsendelsen. I Danmark indeholder soldaterbogen bl.a. indtegningsbevis for optagelse i lægdsrullen og oplysninger om soldatens militære forhold, bl.a. til brug i tilfælde af mobilisering.

Desertøren, 1954 ; 1965

Til Dem, Hr. præsident
jeg disse ord vil skrive
som måske er naive
men læs i allenfald.
Igen fik jeg et brev
med ordre til at stille
men da jeg ikke ville
jeg disse linier skrev.
Jeg tænkte ved mig selv,
det er jeg ikke nødt til
for jeg er ikke født til at
slå mennesker ihjel.
Så bliv nu ikke vred,
jeg har da lov at mene
at krige er gemene
at verden vil ha fred.

Det over min forstand
at lande skal gøres øde
at men'sker skal forbløde
og slås til sidste mand,
at der endnu er nogen
der har så lidt af krig forstået
trods kvinders sorg og barnegråd,
at de bevarer roen.

Bag fangelejrens hegn
er mænd med sjæl besløvet
hvis bedste år er røvet,
hvis kære lider savn.
I morgen før det gryr
forlader jeg mit barndomshjem
hr. præsident, og det er Dem
og Deres krig, jeg skyr.

Mit ønske det er blot
at jeg må gå i verden
og prøve på at lære den
at vi ku' ha' det godt.
Lad os bruge det liv, vi har
til at kæmpe mod den nød, der gør
at bro'r vil slås med broder
gør men'sket til barbar.
Hr. præsident, farvel,
hvis De vil kræve heltemod
hvis der skal ofres helteblod,
så må De gøre det selv.
En desertør, javel,
men jeg er ikke bange
og før jeg la'r mig fange,
må De slå mig ihjel.

Tekst af den franske forfatter og trompetist Boris Vian (1920-1959) fra foråret 1954 og med den i Paris boende amerikaner Harold Berg som medkomponist. Gilles d'Aymery skriver på hjemmesiden Swans Commentary. Music Sheet Of Le Déserteur, at "Perhaps one of the 20th century's most renowned antiwar song, Boris Vian's Le Déserteur has been translated in many languages, sung by famous singers under an assortment of small variations, and hummed countless times by masses of antiwar and peace activists over the decades, ever since it was first released in 1954. Swans published the song and its English translation on December 10, 2001, as we were outraged by the vengeful military attack against Afghanistan".

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Folkemusikeren Kjeld Ingrisch (1925-2000), har oversat og indspillet Desertøren med titlen Præsidenten på sin første LP Kjeld Ingrisch, Sonet SLP 1104, 1963 og senere på Sangen om Larsen, CD genudgivelse, 1996. Live udgave på Tønder Musik Festival 1976. Folkemusikeren Fin Alfred har indspillet Kjeld Ingrisch version på Den tapre Landsoldat, 2003. Folkesangeren og politikeren Per Dichs (1926-1994) udgave i Thøger Olesens oversættelse er publiceret på En aften i folkeklubben, 1964; en LP, hvor også Cæsar og Poul Dissing optræder. Per Dichs udgave er bl.a. indspillet af Lars Alvad på Tæt på, 2006. Også den dansk-norske folkesanger Birgitte Grimstad har indsunget Le Déserteur i norsk oversættelse – Herr President – på hendes første LP: Birgitte Grimstad synger viser, der udkom i 1966. Kjeld Ingrisch udgave er publiceret i Fredssangbogen, 1983 og Per Dichs i Sange for fred, 1986.

Anden Indokinakrig. Amerikanerne fortsætter efter franskmændenes nederlag. Krigen i Vietnam er en af de krige, der er mest beskrevet i sange.

Aldrig mere Krig, 1965?

Lyt dog til fornuften: Aldrig mere krig.
Fyld med renhed luften, Aldrig mere krig
Ønsker man at leve må man hjælpe til
i livets det store spil.
Fredelige lande hvor kun tryghed bor,
Kan vi alle danne på vor gamle jord.
Ned med alle våben – og bliv lykkelig
Verden er ond og fuld af dårer
fuld af krige, fuld af hævn og had.
Plettet af blod og bitre tårer -
folkeslag mod døden følges ad.
Stadig lyder råbet: Aldrig mere krig.
Endnu lyser håbet: Aldrig mere krig
Ingen krig kan vindes – alt er nederlag,
Så stræb efter fred hver dag.
Fjender bliver venner for en varig fred,
Når man virk'lig kender næstekærlighed.
Tidens alvor kræver
handling uden svig: Aldrig mere krig

Tekst og musik Otto Hymer. Node i Fredsakademiets arkiv.

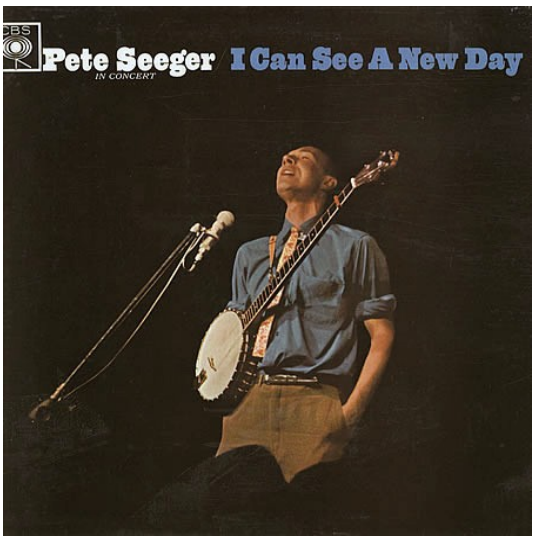
Jeg kan se en ny dag, 1964 ; 1965

Jeg kan se en ny dag
en lys dag, lys fordi
solen skinner i en verden
hvor mennesker lever stolte og frie
Jeg kan se en ny jord
en ny jord varm og glad
hvor alle er brødre
en jord uden krig og had

Jeg kan se et menneske
et menneske frit og trygt
med en rank ryg og et stolt sind
og et hjerte befriet for frygt.

Jeg kan se en ny dag
en lys dag, lys fordi
solen skinner i en verden
hvor mennesker lever stolte og frie.

Tekst og musik af den amerikanske frugtavler og fagforeningsagitator Les Rice[liii]; indspillet af Pete Seeger på LP'en: I Can See A New Day og oversat til dansk af Thøger Olesen. Dansk indspilning af Per Dich. Ikke medtaget i fredsbevægelsernes sangbøger.

Den næste vise blev den vesttyske Kampagne mod Atomvåben, kaldet påskemarch-bevægelsen / Ostermarschbewegung's, slagsang.

Unser Marsch, 1961; 1964

Unser Marsch ist eine gute Sache,
weil er für eine gute Sache geht.
Wir marschieren nicht aus Haß und Rache,
wir erobern kein fremdes Gebiet.
Unsre Hände sind leer,

die Vernunft ist das Gewehr,
und die Leute verstehn unsre Sprache:

Marschieren wir gegen den Osten? Nein!
Marschieren wir gegen den Westen? Nein!
Wir marschieren für die Welt,
die von Waffen nichts mehr hält,
denn das ist für uns am besten!

Wir brauchen keine Generale,
kein Bunker, kein Führerhauptquartier,
der Lehrer wird zum Feldmarschalle,
die Mütter, die werden Offizier.
Der Monteur und der Friseur,
der Student, der nicht mehr pennt,
und der Maler, sie rufen Euch alle:

Marschieren wir gegen den Osten? Nein!
Marschieren wir gegen den Westen? Nein!
Wir marschieren für die Welt,
die von Waffen nichts mehr hält,
denn das ist für uns am besten!

Du deutsches Volk, du bist fast immer
für falsche Ziele marschiert,
am Ende waren nur Trümmer.
Weißt du heute, wohin man dich führt?
Nimm Dein Schicksal in die Hand,
steck den Kopf nicht in den Sand,
und laßt euch nicht mehr verführen!

Marschieren wir gegen den Osten? Nein!
Marschieren wir gegen den Westen? Nein!
Wir marschieren für die Welt,
die von Waffen nichts mehr hält,
denn das ist für uns am besten!

Tekst og Musik: Hannes Stütz. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Jorden i flammer, 1965

De andres krig kan ikke skræmme,
vi har jo tryghed og fred herhjemme.
en mand kan bli' soldat, før han kan stemme
og krigens vilde kraft vil ikke la' sig tæmme
vi lever fedt og godt, så vi kan glemme,

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Og du påstår roligt igen
og igen og igen min ven
at du ikke tror
den gamle jord står i flammer

Tror du virkelig på, at vi har det trygt,
mærker du da selv ikke skyggen af frygt.
skåner bomben dig, i det skjul du har søgt
er det aldrig sket, at din sjæl skriger flygt,
jeg ser krig og vold og mord på hele vores jord,
Og du påstår...

Jeg mærker angst, og det så blodet brænder,
folk efter folk bli'r bitre fjender.
vi står udenfor - vi vasker vores hænder
vi hygger os her, mens østens lande brænder,
ved vi besked, om hvor krigen ender,

Og du påstår...

Sunget af Bjarne "Cæsar" Rasmussen (1938-2000), på en single, en Thøger Olesen oversættelse af Barry McQuires version af P. F. Sloans Eve of Destruction fra 1964. Den første populære danske kommentar til krigen i Vietnam. Storkespringvandet er en protest mod den daværende politivold. Et tema der et par år senere går igen i Halfdan Rasmussens: Hvem øver vold. Cæsars kæmpehit var med til at popularisere folkemusikbevægelsen i Danmark. Jorden i flammer er ikke publiceret i freds-bevægelsernes sangbøger.

Definitioner, 1966

En soldat er en fhv. civilist
der uddannes til at optræde uciviliseret
for at bevare civilisationen.
En menig soldat er en soldat undergivet en foresat.
En foresat er en højere befalingsmand med en lavere moral.
En lav moral er forudsætningen for en god soldat.
En god soldat er en soldat uden personlighed.
En soldat uden personlighed er en mand uden overbevisning.
En mand uden overbevisning er en mand uden bevidsthed.
En mand uden bebvidsthed er ikke meget bevendt.
En mand der ikke er meget bevendt er ikke meget anvendelig.
En uanvendelig mand er ikke nogen mand.
En mand der ikke er nogen mand kan ikke bruges til noget.
En mand der ikke kan bruges til noget må bruges til noget andet.
En mand der ikke kan bruges til andet
kan altid bruges som soldat.
En soldat er en dresseret civilist

der forsvarer sig mod et angreb.
Angreb er det bedste forsvar.
Den man angriber kaldes fjenden.
Fjenden består af fjendtlige soldater.
Fjendtlige soldater angriber altid uprovokeret.
Uprovokerede angreb kræver omgående gengældelse.
Omgående gengældselse gengældes omgående af fjenden.
Når fjenden kapitulerer har man fred.
Freden må forsvares.
Det er militært forsvarligt at angribe fjenden.
Fjenden er fej.
Vore soldater er tapre.
Tapre soldater kaldes helte.
Tordenskjold var en helt...
Hvor fanden er mine tændstikker?

Tekst: Halfdan Rasmussen. Ukendt komponist. Publiceret i Aldrig mere Krig i 40 år, Borgens forlag 1966. Sunget af skuespilleren Lars Knutson på LPen Mænd, møer, musik og meninger m. m. og genudgivet på CDen Poesiens blå blomst, 1997. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Jeg havde engang en båd, 1966

Jeg havde engang en båd
med sejl og med ruf og køl
men det er så længe sid'n, så længe sid'n
sig mig så du, hvor er den nu
jeg gad nok vide hvor er den nu.

Jeg drømte engang en drøm
jeg tro'de at den var sand
så vågned' jeg af min søvn og drømmen forsvandt
sig mig så du, hvor er den nu
jeg gad nok vide hvor er den nu.

Der var engang en soldat
han kyssed' sin mor farvel
han sa' til sin pige; du, jeg kommer igen
sig mig så du, hvor er han nu
jeg gad nok vide hvor er han nu.
Der var engang en by
i parkerne leged' børn
så slap man en bombe løs og byen forsvandt

sig mig så du, hvor er den nu
jeg gad nok vide hvor er den nu.

Jeg havde engang en båd
jeg drømte engang en drøm
men det er så længe sid'n, så længe sid'n
sig mig så du, hvor er de nu
jeg gad nok vide hvor er de nu.

Tekst: Cornelis Vreeswijk: Jag hade en gång en båt, 1966. Musik: Den vestindiske folkesang: The John B. Sails. Den hollandsk-svenske folkesanger Cornelis Vreeswijk (1937-1987), der var aktiv i den svenske bevægelse mod Vietnamkrigen kæmpehit er blandt andet indspillet på dansk af af Bente Kure på Den niende udsigt, 2006, af Daimi på Jeg sætter min hat som jeg vil, 2005, af Maia & Per Dich på singlen Jeg havde engang en båd / Visen om bomben, Sonet T 8275, 1967 og af Flemming Krøll på Viser på en ny måde, 1975. Nodetryk med oversættelse af Kay Rostgaard-Frøhne, 1966. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Den næste vise er ikke et eventyr af H. C. Andersen.

Telegram til en tinsoldat, 1966

Se her i fuld ornat,
se i fuld ornat
direkte fra fabrikken
en lille tinsoldat.
På ryggen bær1 han et gevær
i bæltet en granat.

Hans krop består af tin,
hans krop består af tin.
Det ser man med det samme,
når man skyder hul på den.
Og hvad hans sjæl består af,
ja, det er det store men.

Hans hjerne er massiv,
hans hjerne er massiv.
At komme ud i krigen
se det er hans tidsfordriv.
Og gir man ham en ordre
ja så ofrer han sit liv.

Han lystrer som han skal,
han lystrer som han skal.
Får næsen vendt mod fjenden
ja af en general.
Så går han frem mod døden
for han har intet valg.

Men han får ingen grav,
men han får ingen grav.
I livet som i døden
kan han ikke stille krav.
Hans lig skal smeltes om og bli'
en ny soldat, så brav.

En tinsoldat til mig,
en tinsoldat til dig.
Vi starter produktionen
og vi lægger ud med svig.
Og når vi har soldater nok
så starter vi en krig.

Tekst og musik: Cornelis Vreeswijk: Telegram För En Tennsoldat. Oversat af Mogens Lynne. Ikke indspillet på dansk. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Fra venstre: Cornelis Vreeswijk, Fred Åkerström og Gösta "Skepparen" Cervin deltager i Vietnamdemonstrationen på Hötorget i Stockholm den 28 august 1965.

Den villige værnepligtige, 1965 ; 1966

Igår jeg fik min trøje, og straks tog jeg den på,
den stråled' for mit øje, da jeg i spejlet så.
Og tro mig på min ære, sergent, det gør De vel,
der er meget jeg må lære, for jeg har aldrig slået ihjel.
Lær mig at dræbe sergent,
som morder er jeg ren dilettant.

Og følge disciplinen, få rygrad som af stål,
og pudse karabinen og sigte, ramme mål,
og lær at dræbe fjenden, og slippe uskadt selv,
det vil jeg gerne lære, men jeg har aldrig slået ihjel.
Lær mig at dræbe...

Det siges i barakken, at fjenden ligner mig,
han kan kun kend's på frakken, sergent, men De siger nej,
at det er ikke rigtigt, det syn's jeg er et held,
for det er vel temmelig vigtigt, at jeg ved, hvem jeg slår ihjel.
Lær mig at dræbe...

Der'r noget, jeg har prøvet, jeg ikke syn's er let

men jeg har flittigt øvet, mig i at bru' bajonet
men har jeg stukket manden, og han gør stadig spræl
skal jeg så stikke anden gang, jeg har aldrig slået ihjel.
Lær mig at dræbe...

En håndgranat er noget, der er over min forstand.
Kast hurtigt, det' forstået, ellers ryger der en hånd.
Kan den mon virk'lig tvære et men'ske ud som en hæl?
Der er meget jeg må lære, for jeg har aldrig slået ihjel.
Lær mig at dræbe...

Jeg takker Dem for slæbet, som De har haft med mig.
De lærte mig at dræbe, i stedet for at være fej.
Jeg skal nok vær' parat, når vi drage skal til felt,
vil det vær' ligegyldigt, at jeg aldrig har slået ihjel.
Lær mig at dræbe...

En oversættelse af folkesangeren Per Dich af den amerikanske folkesanger og sangskriver Tom Paxtons The Willing Conscript fra Ain't That News fra 1965. Indspillet på LP'en Sødt og surt, 1966. Sonet SLP 1221. Publiceret i Antimilitaristisk sang- og aktionshåndbog, 1981 og i Fredssangbogen, 1983 med titlen: Lær mig at dræbe, sergent.
I parentes bemærket skrev Peter Faber i forbindelse med 1848 krigen visen *I går jeg fik min trøje*, der starter således:

I går jeg fik min trøje,
og straks jeg trak den på,
den strålte for mit øje,
da jeg i spejlet så.

Tornystren har jeg prøvet,
den trykker mig så småt,
men når jeg først er øvet,
så bliver det nok godt.

Min sabel den er sleben,
jeg ved, den er krabat,
jeg ved, hvad jeg er bleven,
nu er jeg først soldat.
Tra, la, tralalala...

En kort krigshistorie, 1966

Dengang i middelald'ren, da adlen gik i krig
faldt man måske af hesten med et ret forskrækket skrig.
De bar en tung, tung rustning og lanse og visir
og de smukke damer så på dem mellem flag og slanke spir.

Men krig blev mere snavset med kugler og med krudt
i skyttegrav og junglekrig der ku' man nemt bli skudt.
Missil- og bomberegnen gav en fandens masse lig
så lod adlen proletarerne være dem som førte krig.
Med panser ku' det knibe og rustningen forsvandt
man stred med åben pande, døde også når man vandt.
De rige styrer krigens gang - forsvarer deres krav
og ham der får al ære
medaljer til at bære
er soldaten i sin grav.

Tekst og musik af Malvina Reynolds: A Short History Of Warfare er indspillet på dansk på Uden dikkedarer fra 1979 af rockgruppen Skilfinger, der bestod af Jepp Reipurth, Klavs Nordsø, Morten Kærså og Aske Bentzon. Oversat til dansk af Mogens Lyhne. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Vinden gi'r dig svar, 1962 ; 1966

Sig mig hvor langt skal en en ung mand gå
før han kan kaldes en mand
og hvor langt over havet skal trækfuglen nå
før den hviler i klitternes sand
og hvor langt skal granaterne flyve med død
før krigen bliver lyst i band
Du spør mig min ven
kun vinden gir dig svar
du spør, og kun vinden gir dig svar.

Sig mig, hvor tit skal et menneske se op
for at se at himlen er blå
og hvor mange øren skal et menneske ha'
for at høre de andres gråd
og hvor tit skal vi slås for at mange skal dø
før vi til sidst vil forstå
Du spør mig min ven
kun vinden gir dig svar
du spør, og kun vinden gir dig svar.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Sig mig hvor længe kan bjergene stå
og floderne strømme forbi
i hvor mange år skal et folk være til
før alle er lige og frie
og hvor tit kan en mand kende uret fra ret
og sløvt lukke øjnene i
Du spør mig min ven
kun vinden gir dig svar
du spør, og kun vinden gir dig svar.
Du spør, og kun vinden gir dig svar.

Fordanskning af af Bob Dylans Blowin' In The Wind oversat af af Thøger Olesen. Melodi: No More Auction Block For Me. Sunget af sangerinden Gitte Hænning med Otto Franckers ensemble, 1966. His Masters Voice, X 8474. Genbrugt af Gitte Hænning på Lille Frk. Himmelblå, 1998. Også indspillet af Raquel Rastenni, 1968. Sonet T 8313 og af Karina på Jeg venter på dig, 1988. Vinden gi'r dig svar er ikke trykt i fredsbevægelsernes sangbøger. Blowin' In The Wind er publiceret i Fredssangbogen, 1983 og i Sange for fred, 1986. Det skal bemærkes, at på bagsiden af Peter, Paul & Mary's LP In the Wind fra 1963 har Bob Dylan skrevet et meget langt erindringsdigt om tiden, hvori han skrev Blowin' In The Wind.

Tre breve fra den ukendte soldat, 1967; 1973

Musik: Poul Ruders. Ved klaveret: Elisabeth Klein, Odeon MOAK 30010

'Jeg blev konfronteret med Poul Ruders både i hans egenskab af interpreter og som komponist ved konservatoriets kammermusikaften 11/6-75. Det gjaldt de »Tre breve fra den ukendte soldat« fra 1967, der blev realiseret på det store koncertflygel ... Men når Ruders kalder dette første »brev« for en march, vil han benytte sit musikalske sprog til at formulere en meddelelse om et indhold, der ligger uden for musikken. I dette tilfælde er det den ukendte, lidende soldat, der uforskyldt må bære de ufattelige lidelser. Det afgørende for mig er forvisningen om, at Poul Ruders ikke er en prædikant eller budbringer, men »kun« en musikskaber, der føler trang til at meddele noget væsentligt om en allestedsnærværende tildragelse eksemplificeret gennem soldatens håbløse situation', skriver Niels Viggo Bentzon i artiklen *Fodnoter til Poul Ruders' musik* i Dansk Musik Tidsskrift, nr. 1, 1975-1976. Nodetryk: Engstrøm & Sødring, 1973. Også indspillet af Rolf Hind på Star-prelude & love-fugue, 2001. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Tysktime 2 – den hårde tid

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Den vesttyske fredsbevægelse voksede i løbet af 1960erne. I april 1967 kommenterer den vesttyske teatergruppe Münchner Lach- und Schießgesellschaft, den aktuelle tyske sikkerhedspolitiske debat og krigen i Vietnam i kabareen Kleiner machen Leute der udsendes på LP samme år. Så vidt vides er der ikke oversat noget som helst fra denne teatergruppes forestillinger til dansk.

Den østtyske folkesanger og forfatter Wolf Biermann kritiserede forbud i øst og censur i vest, og mente han i den næste vise, så skulle man ikke lade sig slå ud af de hårde tider.

Ermutigung, 1968

Du, lass dich nicht verhärten
in dieser harten Zeit.
Die allzu hart sind brechen,
die allzu spitz sind stechen
und brechen ab sogleich.

Du, lass dich nicht verbittern
in dieser bittren Zeit.
Die Herrschenden erzittern -
sitzt du erst hinter Gittern -
doch nicht vor deinem Leid.

Du, lass dich nicht erschrecken
in dieser Schreckenszeit.
Das wollen sie bezwecken,
dass wir die Waffen strecken
schon vor dem großen Streit.

Du, lass dich nicht verbrauchen,
gebrauche deine Zeit.
Du kannst nicht untertauchen,
du brauchst uns und wir brauchen
grad deine Heiterkeit.

Wir wolln es nicht verschweigen
in dieser Schweigenszeit.
Das Grün bricht aus den Zweigen,
wir wolln das allen zeigen,
dann wissen sie Bescheid.

Visen om opmuntring har tekst og musik Wolf Biermann. Wolf Biermanns indspilning er på EP'en 4 neue Lieder, Wagenbachs Quartplatte ; 3. Publiceret på tysk i Fodbog, 1985.Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. Ermutigung er bl.a. indsunget

af den svenske sopran Elisabeth Gerle, hvis version fra 1983 kan høres i Fredsakademiets sangbog.

Opmuntring, 1968

Ermutigung er oversat til dansk i tidsskriftet Fiskens tegn. 1980, nr. 1. - S. 11
Opmuntring er indsunget af Maria Stenz på Venter I på bedre tider? : Biermann på dansk fra 1978. Metronome MELP 616. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Legenden om soldaten i 3. verdenskrig eller Karins vise, 1968?

Tekst og musik: Wolf Bierman. Legenden om soldaten i 3. verdenskrig er indsunget på dansk af Maria Stenz på LP´en Venter I på bedre tider? : Biermann på dansk fra 1978. Metronome MELP 616. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Soldat, soldat, 1968

Soldat Soldat in grauer Norm
Soldat Soldat in Uniform
Soldat Soldat, ihr seid so viel
Soldat Soldat, das ist kein Spiel
Soldat Soldat, ich finde nicht
Soldat Soldat, dein Angesicht
Soldaten sehn sich alle gleich
Lebendig und als Leich

Soldat Soldat, wo geht das hin
Soldat Soldat, wo ist der Sinn
Soldat Soldat, im nächsten Krieg
Soldat Soldat, gibt es kein Sieg
Soldat, Soldat, die Welt ist jung
Soldat Soldat, so jung wie du
Die Welt hat einen tiefen Sprung
Soldat, am Rand stehst du

Soldat Soldat in grauer Norm
Soldat Soldat in Uniform
Soldat Soldat, ihr seid so viel
Soldat Soldat, das ist kein Spiel
Soldat Soldat, ich finde nicht
Soldat Soldat, dein Angesicht
Soldaten sehn sich alle gleich
Lebendig und als Leich

Tekst og musik: Wolf Bierman. Publiceret på tysk i Fredssangbogen, 1983 og i Fodbog, 1985.

Soldat, Soldat, 1968

Soldat, soldat er indsunget på dansk af Maria Stenz på Venter I på bedre tider? : Biermann på dansk fra 1978. Metronome MELP 616. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Rudi Dutschke (1940–1979), var en tysk marxist, filosof og sociolog. Han spillede en ledende rolle i det vesttyske studenteroprør i 1968 og var bl.a. modstander af Vietnamkrigen. Dutschke blev 11. april 1968 skudt med tre skud i hovedet af den 18 årige ufaglærte arbejdere og højreekstremist Josef Bachmann som var påvirket af den højreorienterede Axel Springer-tabloidavis Bild Zeitung kampagne «Stop Dutschke nu!». Rudi Dutschke dør juleaften 1979 pga eftervirkningerne af attentatet.

Tre skud mod Rudi Dutschke, 1968

Tre skud mod Rudi Dutschke
han faldt, og blodet flød
vi så det, og ved nøje
hvilke folk, det var, der skød
Ak,Tyskland, dine bødler
det er den gamle sang
Det ender galt, det ved vi
når jord igen bliver blodig
Det så vi gang på gang!

Se, kugle nummer et kom
fra Springers paradis
den har I selv betalt ham
ved køb af hans avis
Ak, Tyskland, . ..
Borgmester Schütz var skytten
der skød det andet skud
han åbnede bare munden
og så kom kuglen ud
Ak, Tyskland, . ..

Den fine nazi-kansler
skød kugle nummer tre
med kuglen modtog enken
hans brev med sørgerand
Ak, Tyskland, ...

Tre skud mod Rudi Dutschke
- gjaldt de mon bare ham?
Uden værn bliver du den næste
på hvem en kugle får ram
Ak, Tyskland, ...
De herrer har allerede
slået alt for mange ihjel
med magt har I skullet knækkes
nu knækker I magten selv
Ak, Tyskland,

Tekst og musik: Wolf Bierman. Publiceret i De røde synger, 1979. Wolf Biermanns indspilning er på EP'en 4 neue Lieder, Wagenbachs Quartplatte ; 3. Ikke indspillet på dansk. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Svejk i anden verdenskrig

I 1968 har Bertold Brechts skuespil Svejk i anden verdenskrig premiere på Det kongelige teater. Skuespillerne Lise Ringheim og Henning Moritzen synger seks viser oversat af Carl Nyholm og med musik af Hanns Eisler. Det er: Soldaterkonens sang ; Svejk-sangen ; Sangen om den milde vind ; Kalve i tusindtal ; Sangen om Moldau og Vi skal ud og føre krig. Sangene udgives på en EP Philips PE 427 971. Sangene er ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

O fred livsaligt gyldne tid, 1968

Her, indtil videre, i en engelsk udgave: Great gifts, peace brings to mortals af græske Ioannidis Nikolaos:

Peace bears great gifts for mortals; Wealth,
and the flourishing of sweet melodic music.
On the yellow flames of the decorated altars
bovine and thick-haired lambs' members
are burned for gods,
And youths get engaged
in gyms and arts and reveling.

Tekst: Bakchylides. Musik: Bernhard Christensen. Publiceret i O fred, livsaligt gyldne tid af Musikhøjskolen i Egtved i 1968. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Det næste foredrag er formodentlig verdens længste fredssang som består af to sammenvævede historier, hvis udgangspunkt er et omfattende miljøsvineri og dets senere betydning for en ung amerikansk værnepligtig. Sangen som udkom på dansk i 1969 – året, hvor Militærnægterforeningen grundlægges - er en talking blues, der her er skrevet direkte af efter grammofonpladerne der ikke er helt identiske tekstmæssigt. Vers er blevet til afsnit der følger Arlo Guthries originale typografi.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Alice's Restaurant, 1966 ; 1969

Tekst og musik af den amerikanske folkesanger Arlo Guthrie: Alice's Restaurant Massacree; en delvist selvoplevet humoristisk og i 1969 filmatiserede historie om det, at være på session under Vietnamkrigen. Oversat og indspillet af folkesangeren Per Juul på hans første LP: Alice's Restaurant. Triola TDL 219. Ny indspillet på Per Juul i live i Alice's Restaurant 1980-81 EMI 6C 060-39385. Også indspillet af Anette Blegvad med orkester under ledelse af Henning Blegvad på singlen Alice's Restaurant. Hvem er forelsket? - Godt set!, 1970 eller 1971. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Se, denne her sang den hedder Alice's restaurant.

Og den handler om Alice og om restauranten, men Alice's restaurant det er ikke navnet på restauranten, det er bare navnet på sangen, så det er derfor jeg kalder den for Alices Restaurant.

Omkvæd:

Du kan få alt hvad du vil have i Alice's restaurant
Du kan få alt hvad du vil have i Alice's restaurant
gå derned eller prøv at flyv
den ligger tyve mil fra Cafe syv
Du kan få alt hvad du vil have i Alice's restaurant

Det hele, det startede for to grundlovsdage siden, det vil sige på den grundlovsdag der var for to år siden da min ven og jeg tog ned for at besøge Alice i restauranten, men nu forholder det sig således at Alice bor ikke i restauranten, hun bor i kirken lige ved siden af i klokketårnet sammen med sin mand Jens og Mao, deres hund. Og når man bor i klokketårnet sådan som de gør, så har man jo en kolossal masse plads nedenunder i kirkesalen og eftersom de havde tømt kirkesalen for alle mulige unødvendige genstande … så som alter og kirkebænke og den slags, så havde de en enorm masse plads dernede. De var så blevet enige om at nu når de havde al den plads, så behøvede de ikke at tømme deres skraldespand i meget lang tid. Og vi kom derned og vi fandt al skraldet i kirkesalen og så blev vi da enige om at det ville være mægtigt pænt af os, hvis vi nu tog det halve tons skrald der lå dernede og kørte det ned på den lokale losseplads, og vi fyldte det ind i vores røde folkevognsrugbrød og satte kursen mod den lokale losseplads. Da vi kom derned var der altså sat en kæde for indkørslen og der hang et skilt, hvorpå der stod, at der var skam lukket på grund af grundlovsdag. Nu ligger det sådan, at vi havde aldrig hørt om en losseplads der var lukket på grund af grundlovsdag, og så med store tårer i øjnene kørte vi videre mod solnedgangen for at finde et andet sted, hvor vi kunne komme af med vores skrald.

Se, jeg kom faktisk for at fortælle om sessionen. Vi har en bygning her i København, nede i Nyrupsgade nummer fem, hvor man går ind og bliver målt og vejet og set på følt på, hevet i, nevet i, stukket i, slettet eller valgt ud og... Jeg gik derned en dag for at få konstanteret, hvordan det så ud med min fysiske tilstand og ja... jeg havde druk-

ket mig godt fuld aftenen i forvejen, så min tilstand var så normal som mulig den morgen jeg gik derned, jeg mener, jeg ville bare være en ganske almindelig dansk gennemsnitsdreng, og jeg gik ned og blev målt, vejet og blev set på og følt på, følt på, hevet i, nevet i, og så gav de mig et stykke papir, hvor der stod at jeg skulle gå op og besøge psykiateren oppe på sjette sal.
Så jeg, jeg tog elevatoren op og gik ind og satte mig ned og sagde psyker, jeg vil dræbe, hm., rigtig dræbe, jeg mener rigtig dræbe, jeg vil se blod og lemmer og se indvolde og sætte tænderne i døde udbrændte kommunistlig, jeg mener, dræbe, dræbe, dræbe,
og jeg begyndte at løbe op og ned af gulvet og skrige dræbe, dræbe, og han begyndte at løbe op og ned ad gulvet sammen med mig og vi skreg i kor: dræbe, dræbe, dræbe, indtil sergenten, han kom ind og gav mit et nyt stykke papir i hånden og klappede mig på skulderen og sendte mig videre ned ad gangen med ordene:

Du er en af vores.

Nå, jeg fortsatte ned ad gangen med flere inspektioner, injektioner, invitationer og alt muligt mærkeligt gjorde de ved mig dernede, og jeg var der i meget lang tid Der var ikke det, de gjorde ved mig Til sidst var der altså ikke et sted på hele kroppen, hvor de ikke havde været med deres små fingre og pincetter og da de så endelig var færdig med mig, så sendte de mig ind i en stor sal, hvor der var et meget langt bord, for enden af det lange bord der sad en masse flotte uniformer og jeg gik hen til den fineste af dem alle sammen og sagde: Hvad vil De vide? Og han sagde: Brormand, vi har kun et spørgsmål: Har du nogensinde været arresteret?...

Drabet på den amerikanske præsidentkandidat Robert Kennedy den 4. juni 1968 gav genlyd musikalsk.

En enkel sang om frihed, 1969 ; 1970

Kom og syng en enkel sang om frihed
Syng den højt så alle kan forstå
Folk hvor end I bor, syng nu med i kor
Vi må ha fred hvis verden skal bestå.

Alle I som slås i fjerne lande
Ved I egentlig hvad det er der sker?
I gør hvad der blir sagt, marcherer frem i takt
og dræber uden nytte fler og fler.

Hvorfor har man valgt at lave grænser,
og adskilt bror og søster med en mur?
Hvem kan være tolk, for alle verdens folk
så de høje statsmænd ser det ikke dur.

Hør nu alle mennesker her på jorden:
man mader jer med løgne dag for dag.
Verden den er hård, men jeg håber I forstår
at vi kæmper alle for den samme sag.

Tekst og musik af den amerikanske skuespiller og sanger Bob Darin (1936-1973): Simple Song Of Freedom. Indspillet af Eddie Skoller på Philips 6019.017. Genudgivet på Det bedste af dansk musik, 1963-70 fra 1998 og sunget live på Dansk Folke-Musik optaget "live" i "Revolution", 1971. Eddie Skollers udgave er musikalsk en tæt fortolkning af folkesangeren Tim Hardins hit med sangen fra 1969; dog

er den danske tekst *meget* forenklet i forhold til originalen. En enkelt sang om frihed er bl.a. publiceret i Sange for fred, 1986 og i *Sangene fra Aftensangen*, arrangeret af Nørresundby mod vold og nazisme, der fandt sted som protest mod "Naziborgen" i Nørresundby, publiceret af Nørresundby mod vold og nazisme, 2000.

Hvor er det sted, 1969

Jeg går omkring og tænker på
hvor verden da er gal
en verden fyldt med tvivl og sult og nød
og hvorfor skal man rejse
til et fremmed sted og slås
mod lande som kæmper for sit brød

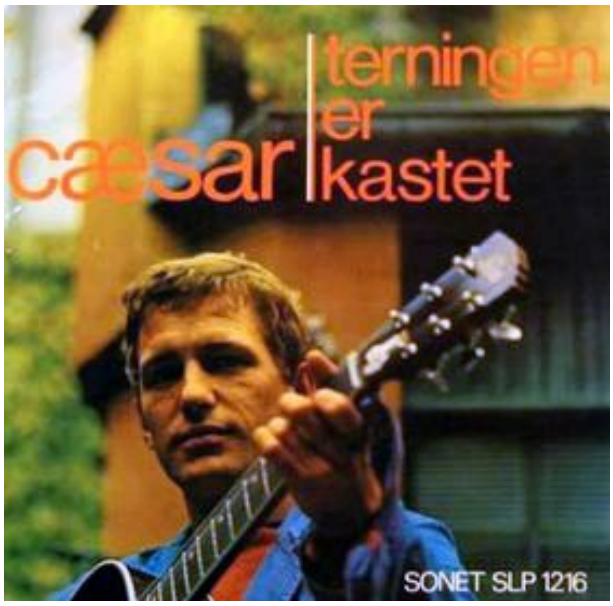
Sig mig hvor er det sted
hvor alt er evig fred
som ingen krig kan nå
et sted hvorhen vi alle trygt kan gå?

Og hvorfor skal man lære
at dræbe andre mænd
med bajonetter og maskingevær
man skyder på et menneske
som kunne bli' en ven
det må man jo når man er en soldat

Sig mig hvor er det sted
hvor alt er evig fred
som ingen krig kan nå
et sted hvorhen vi alle trygt kan gå?

Ukendt oversætter. Oversat fra svensk. Indspillet af pigtrådsgruppen Lars Stryg & the Royal Strings i 1969. Genudgivet på Dansk top '93. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

To små soldater, 1969

To små soldater med hjelm og gevær
kæmper og leger de hver er en hær
kampene raser, men ingen beder om fred
den kommer ikke før solen går med.
To små soldater kan trætte gå hjem
hvilke slags krige mon venter på dem.

Siger vi dem sandheden bitter og nøgen
den er for ond, vi siger hellere en løgn
skjuler en sandhed hvis vægt er for svær
for to små soldater med hjelm og gevær.
To små soldater endnu er det lej
vi ved der helt andre kampe på vej.

Børn skal beskyttes mod det der er råt
børn skal vi hjælpe, der ved vi så godt
barnet får trøst ved det spædeste skrig
siden må han passe sig selv i en krig.
To små soldater i kamp dagen lang
hvilken slags krig skal de kæmpe en gang

Børn bliver jo voksne som årene går
Det vi kan give dem, er arven de får.
Smil til de små og se smil myldre frem
de giver os tillid og hvad giver vi dem.
To små soldater endnu er det lej
vi ved der helt andre kampe på vej.
To små soldater så unge i er
hvilke slags kampe mon venter på jer?

Udgivet af folkesangeren Cæsar på Terningen er kastet. Sonet SLP 1214. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

I 1969 dannes kunstnerkollektivet Røde mor og året efter forlaget Demos. I 1970 udsender Demos Røde mors EP Johny gennem ild og vand som forlagets første grammofonplade, hvor der i denne sammenhæng er to relevante sange.

Du flyver dag og nat på Vietnam, 1970

"I Vietnam, som overalt på kloden, kæmper imperialismens soldat mod sine egne - folket. Johnny er blind og døv - dag og nat vogter han kapitalens interesser. Når han vågner vil han føre folkets våben" – heddet det i pladens noter.

De lyse fly på himlen spandt
spandt i en ring af ild
en ring af ild om Hanoi faldt
Lil' Johnnys bomber dækker Vietnam til
Johnny flyver dag og nat på Vietnam

Lil' Johnny, du har tabt din krig igen
du har kæmpet kapitalismens sag
Det er på høje tid at vende næsen hjem
vend maskinen hjem i dag
Kast dine bomber over Washington

Du flyver dag og nat i syd og nord
dine hænder danser over jorden
Men det der sker med Vietnams byer idag vil ske
med dine egne byer i morgen
Du kan bygge dine byer i Vietnam

Fra Danmark blæser vi med vinden
vi drysser salt i Vietnams sår
vi eksporterer flæsk til svin
det fede svin på Vietnams nakke står
Du flyver dag og nat på Vietnam".

Tekst og musik Troels Trier. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Krigens barn, 1970

Indspillet af Eddie Skoller på LP'en Facetter.

Lil' Johnny's mund, 1970

Lufthavnens arme fanger flyverne ind
de trætte fugle vender hjem
Lil' Johnny's mor står i den kolde vind
Lil' Johnny's mor hun venter på sin dreng

Lad ' Lil´Johnny gå, for Johnny er guld
Lil' Johnny ligger for din fod
Lad Johnny gå, for Johnny er guld
Lil' Johnny's mund er fuld af blod

Sølv i himlen, sølv i himlens blå
mors lille Johnny er ombord
Maskinen lander, lander så tungt
maskinen lander tungt på hjemmets jord
Lad lil' Johnny gå.....

Jetmotoren standser, vinden er så kold
terminalens lyde er af stål
Fra lugerne lodser de kisterne ud
mors lille Johnny går i mål
Lad lil' Johnny gå...

De plukker dig fra træet, plukker dig som frugt
hænger dig i vinden som en fugl
De skyder, mens du løber, skyder dig i flugt
skyder mens du løber mod dit skjul
Lad lil' Johnny gå...

Tekst og musik Troels Trier. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

De spillede Waltzing Matilda, 1971 ; 1983

Oversat af Jens Memphis som spiller sammen med Steffen Kyhl, Ib Buchholtz Hansen, Poul Martin Poulsen, Torkil Essendrup og medlemmer af Hjørring Blæserorkester på LP'en Ingenmandsland. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Hvem øver vold, 1971

En stat må ha' kontrol
med hvem der øver vold
og hvem der volder kval
og er i fjendens sold
for vold er asocial,
men bli'r dog helt legal
såfremt og hvis den er
systemets luderka'l
Den effektive voldsmand bær' uniform og hjelm
så folk kan se han ikke er en formummet skælm
Han snakker ej, men slår
Han står, hvor loven står
for loven er hans helligånd og fadervor

En håndgranat går an
i næven på en mand,
der ofrer sig for konge, gud og fædreland
Men hvis en rød krabat
benytter en tomat
mod ordensmagten er det vold og attentat
At nogle smider brosten er ikke spøg og skæmt
men andres "Drang nach Osten"[73] er ikke nær så slemt
For vold er lovlig nok
i større målestok
når blot det er de rette folk der går amok

Fra Vietnam ved enhver
at Nixons tapre hær
forsvarer vor kultur og USA's især
De bomberamte må
dog stadig huske på
at over bombeflyene er himlen blå
Soldater må desværre gå ud og slå ihjel
men folk der lider nød skal jo dø alligevel
Så tak din gud og spis
din sidste håndfuld ris
før Nixon gi'r dig fribillet til paradis

Hvem øver vold mod hvem?
For hvem er vold bekvem?

[73] Drang nach Osten: tysk: trang mod øst tysk imperialisme mod øst, dvs. ind i Polen og Ukraine. Begrebet er gammelt, men blev ivrigt brugt af nazisterne som legitimering for erobring og inddragelse af polsk og sovjetisk land under 2. Verdenskrig. Begrebet er formuleret af den polske journalist Julian Klaczko i 1849. Et tilsvarende fascistisk begreb er Lebensraum.

Af hvilken jordbund skyder bajonetter frem ?
Hvem tjener tykt på krig'n
og rustningsindustrien?
Hvem myrder Sorte Pantere og "Røde svin"?
Hvem bomber i Cambodia og hvem bli'r stegt og brændt?
Hvem blev skudt ned i Jackson, Augusta og i Kent?[74]
Hvem lægger jorden gold
og høster tusindfold?
Hvem dræbte Luther King?
Hvem tjener mest på vold?

Tekst: Halfdan Rasmussen. Melodi: E. Horneman: I natten klam og kold. Oprindelig publiceret i Debatteatrets sangbog Socialistiske sange, 1971. Også publiceret i Fredssangbogen, 1983. Indspillet af Per Fomsgaard på AOF's kassettebånd Arbejdersangbogen, 1988.

Krig mod krigen, 1971 ; 2001

Se idag som tusind pile
skibe stævne ud.
Lyt inat til tog der iler,
hør de fjerne skud.
I det klare dagslys, gennem
mørkets tætte skov,
går en flok af svorne frænder
effektivt på rov.

Krig mod krigen.
Fred på Jorden.
Broderskab er magt.
Rejs Jer mod de stores orden.
Frem. I samme takt.

Henter deres rige bytte
(stormands gamle ret)
i et land hvor ubeskyttet
intet barn blir mæt.

Udsår brand og giftprodukter,
skovler ind med flid.
De vil høste hele frugten
af de andres slid.

Krig mod krigen.
Fred på Jorden.
Broderskab er magt.
Rejs Jer mod de stores orden.
Frem. I samme takt.

Brødre, det er os der hælder
kul på deres tog,
fangne i den samme fælde,

[74] Om middagen, den 4. maj 1970, er der 2000 demonstranter på Kent State University. De lokale indbyggere har ikke fået af vide, at mødet er blevet forbudt. Til trods for kraftig vind affyres tåregas, som ikke har den store virkning. Demonstranter jagtes af soldater med påsatte bajonetter på geværerne ind på et nærliggende atlatikstation. Nogle soldater vender sig om mod resten af demonstranterne. 28 soldater affyrer mellem 61 og 67 skud i 13 sekunder mod demonstranter. Fire dræbes og ni såres. Alle 13 studerede ved Kent State University. De fire dræbte studenter er Jeffrey Miller, Allison Krause, William Schroeder og Sandra Scheuer. Efterfølgende lukkes universitetet sommeren over. Massakren bliver vendepunktet for modstanden mod Vietnamkrigen i USA, idet regeringen mister sin legitimitet.

under samme åg.

Kammerater, vi bemander
skib, fabrik og fly.
Skal det være os, der brænder
andres mark og by?

Krig mod krigen.
Fred på Jorden.
Broderskab er magt.
Rejs Jer mod de stores orden.
Frem. I samme takt.
Gule, sorte, brune, hvide -
vi er een nation.
Byg da, brødre, her omsider
folkets bastion.

Krig mod krigen.
Fred på Jorden.
Broderskab er magt.
Rejs Jer mod de stores orden.
Frem. I samme takt.

Krig mod krigen af digteren Erik Stinus (1934-2009) og med musik af Hans Henrik Ley fra Socialistisk sangbog 1971, er genoptrykt med klaversats i Erik Stinus: *Jordens sange*, Exlibris 2001 og indspillet på EXLCD 30085. Tak til Per Varming for oplysningerne.

Solidaritetsvalsen, 1971

Den verden som vi lever i
er fuld af folk og svin.
Hvorfor er svinet herre her
og folket kun til grin?
Mens brødre æder brødres brød
får svinet candy flos s.
Vi kan kun rage andre hvis
de andre rager os.

De rige skænker sig en sjus
og spiller stormogul
og døber deres unger i
Vorherres swimming-pool.
Skal broderskabet kun bestå
imellem boss og boss?
Vi kan kun rage andre hvis de andre rager os.

Der står en mand med hat i hånd
mens brødre går forbi
og hver gang de går op i løn
får han en skilling i.
Riv hatten ud af mandens hånd
og hjælp ham med at slås1.
Vi kan kun rage andre hvis
de andre rager os.

Den mand de skød i sengen i
Chicago var vor bror.
Den kone som en yankee skød
i Vietnam var vor mor.
Vi er på samme side mod
det samme gamle ros.
Vi kan kun rage andre hvis
de andre rager os.

Den sorte dreng som dør af sult
behøver ikke brød.
Kræv regnskab af de svin der tjente
penge på hans nød.
Og ræk hans far og mor din hånd
tag del i deres trods.
Vi kan kun rage andre hvis
de andre rager os.

De folk der kæmper verden rundt
mod nød og støvletramp
betaler mer end vi i denne
sidste klassekamp.
Hvem tror at vi kan købe deres
broderskab på klods ?
Vi kan kun rage andre hvis
de andre rager os.

Tekst: Jesper Jensen. Melodi: Poul F.V. Jensen: Jeg kommer lige fra Svendborg a!, 1943. Publiceret i Socialistisk sangbog 1971. Ikke indspillet på grammofonplade.

Vuggesang, 1971

Sov nu-
alting er overstået i morgen
Sov nu-
natten er så kort

Du har fået din tid i dag
din tid er løbet ud i morgen
alting kommer sent til dig
sent - selv sorgen
Sov nu - alting er overstået i morgen
Du drømmer at du flyver
du er fri

Du har kastet dine bomber
krigen er forbi

Du flyver mod solen
du har tændt din sidste ild
Men du skal se din jord i flammer
en gang til
Sov nu - alting er overstået i morgen

Du vender dig i søvnen
drømmen ser på dig
Du drejer dig mod muren
du drejer dig den sidste vej
Du har drømt om kniven
du har drømt om knivens stål
Du rejser dig i sengen
du kender knivens mål
Sov nu - alting er overstået i morgen

Tekst og musik af Troels Trier. Indspillet på Røde mors LP: ROK ORK, 1971 EMI 5394222. Publiceret med noder i Socialistisk sangbog 1971.

EEC duet[75], 1972

Lad os synge en sang om en verden
uden blokke og finanstyranni
de bygger mur om det halve Europa
og resten gi'r de fanden i

Lad os standse de kolde hjerners higen
efter ting der gør den rige mere rig
de bygger mur om finansens Europa
og hungrer efter mer industri

Snart er jorden tømt for ressourcer
og et smil vil være spild af energi
de bygger mur mellem dig og dine unger
og jorden bli'r den rene svinesti

Der er en verden udenfor Verona
der er lande der lider under krig
de bygger mur om det halve Europa

[75] EEC, European Economic Community; Det Europæiske Økonomiske Fællesskab. Den 26. marts 1957 underskrev de seks lande, der oprettede Kul- og stålfællesskabet, Rom-traktaten, som førte til oprettelsen af EEC, det nuværende EU.

og lever højt på våbenindustri

Lad os støtte de fattige lande
vi har stjålet nok så vi kan gi'
de bygger mur om det rige Europa
og resten gi'r de fanden i
Lad os synge en sang om en verden
uden grænser og tovtrækkeri
de bygger mur om det halve europa
det er mer end vi kan finde os i

Tekst og musik: Den røde lue. Singlen EF karavanen 1971 med B siden Lad os synge en sang. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Den følgende sang er også skrevet op til folkeafstemningen om EF.

Europahæren[76], 1972 ; 1976

Som et ekko af det svundne
hæver stemmer sig på ny.
Skal de nye våben lyne
med et glimt af død mod sky?

Storfinansens høje herrer
styrer mod det gamle mål.
Under fredens falske kappe
bæres ved til krigens bål.

Denne verdens rige frugter
er et bytte for de få.
Det er dem, som tager høsten
uden selv at måtte så.

Med en storhær skal verden deles.
Til deres vilje føjes magt.
Over et bjerg af stjålne goder
skal soldater stå på vagt.
De store monopoler hæver
pisken mod vor morgendag.
Vi kan trodse denne trussel
Vi kan bremse armens slag!

Tekst: Klaus Riis. Musik: Klaus Egelund. Kilde: Danske sange, Det ny notat, 1976. indspillet af EF-gruppen på LP'en 2. oktober - 13 sange om EF. Demos 7. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

[76] Europahæren: Det Europæiske Forsvarsfællesskab. Den franske regeringsleder René Pleven foreslog i 1950 at stille de vesteuropæiske hære under fælles kommando, og i 1952 blev Traktaten om Det Europæiske Forsvarsfællesskab underskrevet. Planen blev imidlertid opgivet i 1954 pga. manglende tilslutning i den franske nationalforsamling. Året efter blev den alliance, som i 1948 var indgået mellem Storbritannien, Frankrig og Beneluxlandene, udvidet til også at omfatte Forbundsrepublikken Tyskland og Italien, og den blev omdøbt til Den Vesteuropæiske Union, WEU

Europavalsen, 1972

Engang vil jeg rejse i Europa
og føle mig hjemme overalt.
Engang vil hjulene dreje
for menesker og ikke profit.
Engang vil langsomme flyvere
være hurtige nok.

Engang vil flagene samles
i en kulørt ballon.
Jeg rejser i et Europa
grønt af meneskers håb
gult af korn og glæde
rødt af hjerteblod.

Engang vil jeg rejse i Europa
og møde venner overalt.
Engang vil tårnenes kobber
grønnes i renere luft.
Engang vil det røde Europa
stige af vores kamp.
Engang vil jeg ta dig i hånden
og vise den verden vi tog.

Jeg rejser i et Europa
grønt af meneskers håb
gult af korn og glæde
rødt af faner
rødt af hjerteblod

Tekst: Jesper Jensen. Musik: Benny Holst, Arne Würgler. Indspillet på Europasange, 1972. Desuden er der en dansk live udgave på den østtyske LP: 3. Festival des politischen Liedes, 1972. Publiceret i Danske sange, 1976. Oversat til tysk og publiceret i den østtyske sangbog Intersongs, 1973[liv]. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Jeg må stadigvæk undre mig, 1972

Jeg sidder her og under mig
når jeg vågner op hver dag
ingen ting har forandret sig
siden Kain stak linjen af.
Nu kan man sende folk til månen
det er sikkert ikke let.
Også svært for de folk at fatte
der ikke ved hvad det vil sige at være mæt
videnskaben går stadig frem
mens jeg synger denne sang
så jeg må stadigvæk undre mig
når jorden går sin vante gang.

Verdens stærke nationer har skrevet under på en pagt
den forsikrer, at ingen nogen planet med magt
tænk man har skænket universet

til den hele menneskehed
man har kun glemt en enkelt stjerne
på jorden kan man føre krig i fred
store statsmænd har tænkt og talt
gjort deres bedste endnu engang
så jeg må stadigvæk undre mig
når jorden går sin vante gang.

Der er gået et par tusind år
siden Jesus gik på vores jord
alle bruger, men kun få forstår
mange af hans visdomsord
det blev hurtigt en god forretning
at sælge næstekærlighed
kirkerne har haft god belægning
nu bliver underholdningsindustrien fed
og det vi to svor om kærlighed
bliver sagt og svigtet gang på gang
så jeg må stadigvæk undre mig
når jorden går sin vante gang.

Tekst og musik: Per Juul. CBS 8054. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Lad os synge en sang, 1972

Vi, den store sags ministre
går ind for folkets vel
Hvorfor blir l så så bistre
når folket taler selv?

omkv. Hej o li oli oli ola
Lad kun fællesmarkedet falde
:/: har ikke folket med jer :/:
Hej o li oli oli ola
vi har gennemskuet jer alle
bag store ord og skrifter
står storkapitale drifter

l EEC kolonnen, der ser man store mænd
ja først rækker de os hånden
så truer de med den
Det er til vort eget bedste
de vil retfærdighed
ikke tusind vilde heste
får os til at tro på den

omkv. Hej o li oli

Men grænserne skal falde
Europa bli'r en stat
men får vi ligeret for alle
med den der romtraktat?
Vi vil jo samle flokken
og ha alle sammen med
ja så ska natoblokken vel bevare jeres fred

Et spil om monopolerne
det er det det hele er
nu kender vi parolerne
vi tror dem ikke mer
I går rundt med falske esser
og I blander kortene selv
monopol kapital interesse
står bag det falske spil
omkv.

Tekst og musik: Den røde lue. Singlen EF karavanen 1971. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Sang om hvordan det gik til, 1972

USA gik styrket ud af krigen
produktionen steg 70 %.
Hvem skal købe - er det gamle spørgsmål
for en driftig producent.
I Europa var der mest ruiner
men selv freden bygges på en front.
Kapitalen kræved, at man fik en
international valutafond.
46 åbned Verdensbanken
der var kunder nok ved bankens dør.
Skønt det ikke mer hed I. G. Farben[77]
så lukrered samme slæng som før.
End er der sang i skoven
højt bølger det røde flag.
Præsidenten, som dengang hed Truman
lagde navn til en berømt doktrin[78]

[77] I. G. Farbenindustrie eller Aktieselskabet Farveindustri A/S. Tysk kemisk virksomhed og våbenfabrik grundlagt i 1925. Producent af giftgassen Zyklon B. Anvendte kz-lejerfanger som billig arbejdskraft under anden verdenskrig. Opløst 1945.

[78] Doktrin formuleret under den kolde krig af den daværende amerikanske præsident, Harry Truman, 12. marts 1947. I en tale lovede Truman Grækenland og Tyrkiet økonomisk hjælp til bekæmpelse af kommunismen og foranstaltninger mod det sovjetiske pres. Desuden lovede USA lignende hjælp til

som betalte alle gode venner
for at trampe på de røde svin.
Og de samme venner skulle åbne
deres land for USAs import
og gi plads i deres kolonier
for blandt andet Standard Oil og Ford.
Så kom NATO som en helt naturlig
sikkerhedspolitisk konsekvens.
Og i Kina steg den nye morgen
som en sol fra bjergene imens.
End er der ...

Kapitalen fletted sine tråde
i det multinationale net.
Det var den, der skabte Romtraktaten
som pøny sku gøre magt til ret.
Men den ret, som holder den ved magten
bygger kun på kapitalens vold
og på verdensuret går historiens
store viser langsomt imod tolv.
Bønder, proletarer og studenter
ser vi rejse sig for samme sag.
Skal vi stå på kapitalens side
i dens sidste store nederlag?
End er der . . .

Tekst: Jesper Jensen. Musik: Benny Holst, Arne Würgler. Indspillet på Europasange, 1972. Publiceret i Danske sange, 1976.

andre lande som "trues" af kommunismen, eksempelvis Italien og Frankrig.
Trumandoktrinen førte til dannelsen af de amerikansk ledde militæralliancer ANZUS, NATO og SEATO.

Vietnams vej, 1972

På en mark stod en gammel mand og stirred
på de børn som de havde mejet ned
og han vendte sig om og lo forvirret
og så tav han og sukked og fik fred.
De som faldt i Mai Lai
faldt for dig og for mig
på vor vandring ad samme lange vej.

I en by gik en mor afsted i solen
og hun mærked den hånd der holdt så fast
og hun hørte de børn der sang i skolen
da den første maskine slap sin last.
De som faldt i Mai Lai
faldt for dig og for mig
på vor vandring ad samme lange vej.

I en jungle i mørket lidt fra bålet
står en bonde og renser sit gevær
ser et glimt fra et stjerneskud i stålet
mens han tænker på os der kæmper her.
De som faldt i Mai Lai
faldt for dig og for mig
på vor vandring ad samme lange vej.

Vietnams vej er en vej i vore hjerter
tung af regnen og mørk af folkets blod
kammerat, lad dem mærke at vi er der
med vor varme, beslutsomhed og mod.
De som faldt i Mai Lai
faldt for dig og for mig
på vor vandring ad samme lange vej.

Tekst: Jesper Jensen. Musik: Det haver så nyligen regnet. Publiceret i Politisk Revy nr. 207, 1972. Ikke indspillet på grammofonplade.

Hvad er det vi skal bevare, 1973

Nu ruster verdens rige sig mod krise og stop
Champagnen er lidt doven og smager af prop
Men rusten æder vidre i koncernernes krop
Byd NATO-staten trods!

Hvad er det vi skal bevare?
Hvem er det vi skal forsvare?

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Når profitten er i fare
Blir geværet vendt mod os.
Nu spræller alle kurser med gevaldige hop
Og storfinansens ulve æder rævene op
og hyler højt om enhed og en styrende top
Byd NATO-staten trods!
Hvad er det vi skal bevare?
Hvem er det vi skal forsvare?
Når profitten er i fare
Blir geværet vendt mod os.

Politikerne pynter sig og trasker i takt
Og danser efter piben i den tro de har magt
Men pynten røg for længst af den atlantiske pagt
Byd NATO-staten trods!

Hvad er det vi skal bevare?
Hvem er det vi skal forsvare?
Når profitten er i fare
Blir geværet vendt mod os.

l alt for lange tider har de plyndret og brændt
Nu vakler deres rustne systems fundament
Og rundt omkring i verden dér blir håbene tændt
Byd NATO-staten trods!

Hvad er det vi skal bevare?
Hvem er det vi skal forsvare?
Når profitten er i fare
Blir geværet vendt mod os.

Mens ulven æder ræven så bl i r jorden beredt
Til kamp imod den uret og den vold der er sket
Det stærkeste i verden er vor solidaritet
Vi er selv historiens dom!

Menneskeværd skal vi bevare
Folkets ret skal vi forsvare
Når vort liv det er i fare
Vender vi geværet om.

Tekst: Jesper Jensen. Den røde lue med Jesper Jensen som gæstesanger på Natopladen, single 1973. Tiden 7303. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger. ”Denne plade er fremstillet uden honorar til kunstnerne, og alt overskud går ubeskåret til kampen mod NATO”, står der på omslaget.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

En lang række opinionsundersøgelser dokumenterede i begyndelsen af 1980erne at det børn og unge var aller mest bange for var, at en atomkrig skulle bryde ud. De frygtede, at de ikke havde nogen fremtid. Ved at samle folk fra alle jordens lande i fredens navn og demonstrationer, kunne der trods alt gives et håb om en fremtid. Den næste game tyske sang er sunget ved et hav af forskellige fredsdemonstrationer og der findes et par danske varianter af teksten.

Håb for alle gode kræfter 1785 ; 1973 ; 1981

Håb for alle gode kræfter
håb for alle folk på jord
fred og frihed følger efter
håbet spirer frem og gror.

Vi er stærke, vi er mange
jordens folk forener sig
Fred på jorden magt til folket
håb for alle folkeslag.

Undertrykkerne må vige
diktatorerne bøje sig
folket kræver alle lige,
folket det er dig og mig.

Vi er stærke, vi er mange
Jordens folk forener sig
Fred på jorden magt til folket
håb for alle folkeslag.

Oprindelig dansk tekst: Bjarne Jes Hansen. Forfatteren Friedrich von Schillers (1759-1805) ode 'an die Freunde' fra 1785. Melodi: Korsats i komponisten Ludwig van Beetovens symfoni nr. 9 fra 1824. Håb for alle gode kræfter er indspillet på Den røde lues LP med samme navn. Tiden TDLPS 7302, 1973. Beetovens melodi bruges i en række andre fredssange. Kilde: LP omslag Alternativ titel: Folk fra alle jordens lande.

Ikke fler folkemord i mit navn, 1973

Nu tid til landminer og bombefly igen
og magtens mænd sir hvem der' fjende og hvem der' ven
og vores regeringer stemmer i det samme kor
og retter lydigt ind – men jeg bliver uden for

For det er bare en løgn
en af mange, vi har hørt mange gange
syng nu ikke den sang endnu en gang
ikke fler folkemord i mit navn

Vi har jo kun den samme grønne, fælles jord
skønt vi hidser øst mod vest, og ofrer syd for nord
Imperiets plyndringer og korstog for moral
da vi råbte "Gud er med os" og myrdede tusindtal

Bare for en løgn
en af mange, vi har hørt mange gange
syng nu ikke den sang endnu en gang
ikke fler folkemord i mit navn

En globalisering[79], der styres af en håndfuld hvide mænd
og krigens første offer er stadig sandheden
kontrol over olien og lønsom våbenindustri
men hvem har sagt 'det os, der står for demokrati?

det er måske en løgn
en af mange, vi har hørt mange gange
syng nu ikke den sang endnu en gang
ikke fler folkemord i mit navn

Dansk tekst af Per Warming efter Jan Hammarlunds svenske version af den amerikanske folkesanger Holly Nears 'No more genocide', fra hendes første LP Hang in There, som udkom i 1973.

[79] Globalisering: En betegnelse på den udvikling, som har fundet sted siden Berlinmurens fald i 1989. Der er tale om udvidelse og ekspansion af det neo-liberale kapitalistiske system med henblik på skabelsen af et totalt marked inden for rammerne af the World Trade Organization. Til det formål skal statsmagten indskrænkes til det minimale (den minimale stat), på sigt helt afskaffes, de nationale stater forsvinder, således at markedet kan operere helt og aldeles uden kontrol og obstruktion. Globalisering har medført privatisering af offentlige virksomheder og af fælles goder: uddannelsesinstitutioner, transport, kommunikation, sundhedsvæsenet, osv. Korporationerne får magten og samfundet opløses.

De kaster perler, 1973

De kaster perler for de rige
De kaster skygger over Jorden
De kaster skylden på de andre
De kaster napalm i Vietnam.

De skyder brystet frem og sværger
De skyder hvert et ansvar fra sig
De skyder skylden på de røde
De skyder men' sker i Vietnam

De bærer stadig træ til bålet
De bærer over med de værste
De bærer præg af sidste fase
De bærer skylden i Vietnam.

Tekst: Bjarne Jes Hansen Indspillet på Den røde lues LP med samme navn. Tiden TDLPS 7302, 1973.

Om ti år er jeg tyve, 1973

Om ti år er jeg tyve
hvordan ser mon verden ud
er sult og krige helt hørt op så
eller er det os, der står for skud.

Tænk hvis det var mig der ku bestemme
og tænk hvis alle folk var med.
Tænk hvis alle mennesker vil stå
sammen så jorden blev et fredeligt sted.

Man sku være sammen om at dele
alle tingene der er
ingen sku ha mere end de andre
ingen skulle sulte mer

Alle jordens børn sku lege
og ha det skægt på vores jord
der sku være plads til alle
i syd og øst og vest og nord.

Det sku' være forbudt at svine
jord og luft og hav med skidt
og grænserne mellem landene sku
fjernes så alle folk ku rejse frit.
Om ti år er jeg tyve
hvordan ser mon verden ud
er sult og krige helt hørt op så
eller er det os der står for skud.

Tekst og musik: Bjarne Jes Hansen og Den Røde Lue på Lp'en : Se Dig Godt Omkring Sange for børn og andre mennesker. Demos 15. Publiceret i Sange for fred, 1986.

Storebror ser dig, 1973

Storebror har kaldt til møde
ministre er samlet her i dag
for denne store sag:
at passe godt på dig og mig,

så ingen væmmelige røde
kan fylde malurt i vort glas.
Han viser dem på plads
og følger altid os på vej.

Kære ministre, det er helt utroligt
som storebror gør dagen tryg.
Kære ministre, vi kan ta' det roligt
med storebror bag vores ryg.
Kære ministre, det er en lykke
at nogen ta'r sig lidt af én.
Kære ministre, det gør folk trygge
fra Thule til Athen.

Storebror han bli'r urolig,
hvis du bli'r længe væk en nat; det ku' jo tænkes, at
en mand har ledt dig vild,
men storebror han er fortrolig med det danske politi -
det står ham altid bi, så snart han siger til.
Kære ministre . . .

Storebror har idealer
og ministerpræsidenter
og store producenter,
selv i himlen har han én.
Storebror har generaler
og oberster og frontsoldater
og industrimagnater og en junta i Athen.
Kære ministre . . .

Under dine vingers skygge,
bror, kan ingen fare vild,
o, bror, du er så mild,
tænk, hvad du skal tå' dig af.
Kære venner, vær kun trygge,
storebror er med os her.
Han passer på enhver på denne store dag.
Kære ministre . ..

Tekst: Bjarne Jes Hansen. Musik: Den røde lue, Natopladen, single 1973. Tiden 7303.
Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Vi er de glade spillemænd, 1973

Vi er de glade spillemænd,
vi spiller hvor vi kommer frem.
Vi drager rundt i by og land,
og hør en herlig sang vi kan.

Vi spiller gerne dagen lang,
for hvad var dagen uden sang.
Vi spiller lige hvad vi vil,
og I må gerne danse til.

Ja, tænk hvis bare sang og spil,
var noget man gav penge til.
Vi syn's musik er mere værd,
end bomber og maskingevær.

Musikken gør at man bli'r glad
og den gi'r liv i vores stad.
Vi syn's den form for støj er god,
og så er den fri for røg og sod.

Vi kalder det et velfærdsland,
men, mad og tøj og øl og vand,
bli'r ved at stige højt i sky,
det eneste der falder er svovl og bly.

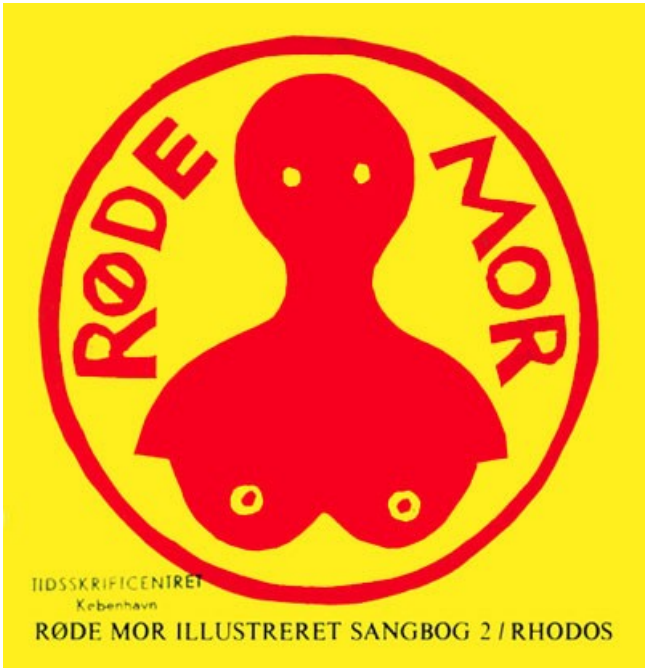
Ja, alle pengene vi gi'r
til alt det militære lir'
kan bruges bedre, kan I tro,
så alle kan få et sted at bo.

Vil du ha' en lejlighed et sted,
så ta' en masse penge med.
Ha' fanden til din oldemor,
og vid hvor bolighajen bor.

Hvem er det mon der styrer os?
Det er et monopolkolos.
De dirigerer alle ting.
fra deres templer rundt omkring.

Tekst og Musik: Fin Alfred Larsen. Vi er de glade spillemænd er først indspillet på LP'en Den røde lue, Tiden TDLPS 7302. Calypsoen er også indspillet af Fin Alfred på: Sange fra min vandring – fra land og by, 2009. Publiceret i Danske sange, 1976 og i Antimilitaristisk sang- og aktionshåndbog, 1981.

Cirkus Milli[80], 1974 ; 2006

Der produceres flere og flere våben, for rustningsindustrien er først og fremmest en god forretning. Men jo mere der oprustes, jo større bliver sandsynligheden for krig.

Velkommen godtfolk, velkommen i Cirkus Mili
det er heldigt De kom forbi netop i dag
Orkestret er klart og faklerne er der ild i
bliv ikke bange for ørnen i vores flag
Vi benytter nemlig ikke vilde dyr
Vi har optrådt i verdens største byer
Kom ind og hils på Cirkus Milis ørn
Der er halv pris for familier med børn
– i Cirkus Mili

[80] Begrebet Cirkus mili stammer fra bogen "Cirkus Mili. Et klovnespil om militariseringen fra vugge til grav" af Ulf Steen Hansen fra 1971.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Allerførst skal De se hvordan vi udfører dressuren
til formålet vil vi bruge en af Dem
Værsgo, fru Hansen, gør Dem rede til torturen
sæt Dem i stolen og gør Dem det bekvemt
Se - vi gir hende elektrochok
Mon femtusinde volt skulle være nok?
Fru Hansen har en helt fantastisk fysik
Hun brøler som et dyr til sidste øjeblik
– i Cirkus Mili

Og mens vi nu strør savsmuld over brækket
så sæt Dem roligt ned på Deres plads
Fru Hansens mand og hendes børn
er selvfølgelig blevet forskrækket
derfor gir vi dem nu den nye nervegas
Hr Hansen og børnene de hopper
rundt i gasserne som gale lopper
Se, de har blod og slim om munden
Snart er det sidste skrig forstummet
— i Cirkus Mili

Det De så var et af de mindre numre
det næste er konventionelt men effektivt
Vær venlig at spænde sikkerhedsselen før det kommer
for det De skal overvære nu er eksplosivt
Granaterne regner ned fra skyen
Bomberne falder som sne over byen
Flåede kroppe fly ver i vinden
Et springvand af blod står op fra ruinen
— i Cirkus Mili

Tag hænderne fra ørerne det næste nummer det er lydløst
usynlig og tavs kommer døden denne gang
Hvis De mine herskaber føler Dem lidt hudløs
så prøv at se hvad videnskaben den kan sætte igang
Fra luften spreder vi bakterier på skyerne
de driver med vinden over markerne og byerne
Bylderne blomstrer over landet
Død i luften, død i vandet
- i Cirkus Mili

Det var stilheden før stormen som nu kommer
vær venlig at spænde bæltet op og gør Dem fri
For Cirkus Milis sidste store nummer
er det meningen at også De skal deltage i
Dommedagsbomben er på trapperne
Cirkus Mili er klar ved knapperne

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Om et øjeblik skal De overvære
hvordan menneskeheden blæses op i stratosfæren
- af Cirkus Mili

For De må forstå vores job det er at få folk til at krepere
og selve livet er fjenden nummer l
Derfor hav os undskyldt, vi må experimentere
med at udrydde det
(POW)

Tekst og melodi: Troels Trier. Kilde: *Røde mor illustreret sangbog 2*, 1974[lv].

Til Vietnam, 1985

De vandred længe,
og mørket faldt på,
men tid til hvile
var sjælden at få.
Foran dem kampen
og bag dem en grav.
De spurgte natten:
Vil landet bestå?

Og natten svared
med ild og med død:
Din mark, dit hytte
skal aldrig ha fred
før folket vakler,
fortabt og forblødt,
og magten råder:
Læg våbnene ned!

Der stod en pige
og svejsed en bro,
en dreng med breve
fik kræfter for to.
Han sprang i floden
og svømmed derud.
Et bud til hende:
hun græd og hun lo.

Det var et møde,
et hastigt goddag,
de skiltes atter,
gik hver til sit fag.
Hun ved sin flamme
der heler metal,
han ud med posten
i blodige slag.

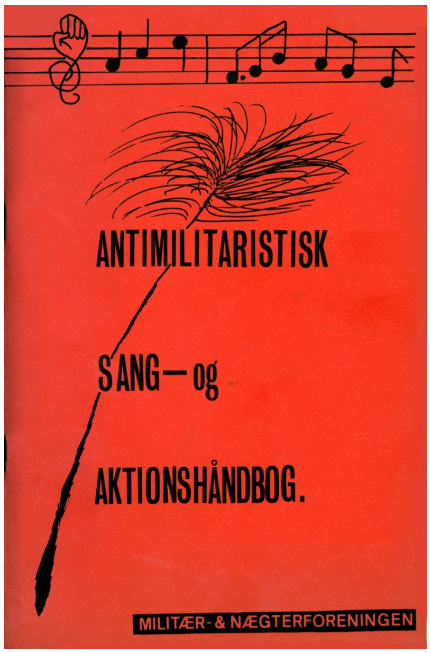
Til alle sider
var knitren af krig.
De lytted efter
en sang mellem skrig.
De søgte gløden
bag giftskyers gus,
et morgenvarsel,
en båd i en vig -

som tegn -: Du lever!
Du husker måske?
Men soler stiger
og lader os se
de brændte skove,
den sørgende fugl
der strejfer vandet
med vingen som sne.

Af Erik Stinus med musik af Per Warming. Publiceret i Jordens sange. Indspillet af Per Warming på Jordens sange, 2001.

Vietnamkrigen, eller den anden indokinakrig slutter med et amerikansk nederlag, fordi de amerikanske soldater og store dele af landets befolkning ikke støttede regeringens krigsførelse. Soldaterne dannede fra slutningen af 1960erne deres egen fredsbevægelse, the GI movement.

Soldaterbevægelsen bredte sig fra USA til Europa. Der kom revolution i Portugal i 1974 og i Danmark skifter Militærnægterforeningen navn til: Militær- og Nægterforeningen, idet man også ville organisere politiske soldater.

Balladen om Samson, 1974 ; 2003

Der var en dreng der hed Samson
han var stærk og atten år
og Samsons store styrke
lå i hans lange hår.

Samson fik bank derhjemme
i skolen slog han de små
og siden ved ambassaden
var Samson med til at slå.

Han slog på politiet
og stavene susede tæt
men Samson fik et par hjelme
en pistol og en sort kasket.

En dag blev Samson indkaldt
han blev fanget en tidlig morgen
de testede intelligensen
og gav ham en uniform.

Hans styrke lå i håret
hans hår var til besvær
de klipped håret af ham
og gav ham et gevær.

De lærte Samson at kæmpe
hvem der er fjende og hvem der er ven
hvem der truer dem der er fri
og hvem der har demokrati.

Det rabled en smule for Samson
det gik over hans forstand
hvordan kunne de der forsvared sig
være fjender af ham?

Hvordan kunne mord og krige
begås af en ven
inde under huen
voksed Samsons forstand.

De der gav Samson ordrer
glemte at se på hans hår
under huen vokser forstanden
Samson forstår og forstår

Samson har lært at kæmpe
Samson har lært at se
hvem der tjener på folket
og hvem der tjener det

Samson vil kæmpe for folket
mod dem der suger det ud
han vender ikke geværet
mod folket på nogens bud

Samson er soldat
i den danske hær
Samsons store styrke ligger nu
i hans gevær

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst og musik Arne Würgler; indspillet sammen med Michael Friis, Niels Tuxen, Niels Vangkilde, Benny Holst, Tom McEvan m. fl. på LP'en Frispark, Demos 22, 1974. Genudgivet på CD: Med egne ord, 2003. Kilde: Antimilitaristisk sang- og aktionshåndbog, 1981.

Animerede og talende dyr kendes fra oldtiden og fremefter samt fra nutidens tegneserier og tegnefilm. I den næste vise, der var et internationalt hit i 1974, kædes freds- og miljøsagen sammen i den danske oversættelse.

Elefantsangen, 1975

Sig mig, sagde en elefant
sig mig, hvis du tror du kan,
hvorfor skal dyr i hele verden
frygte for den kloge mand?

Sig mig, sagde en elefant
hvis du er den kloge mand
hvorfor har du forgiftet verden
vores luft og vores vand.
mennesket slår alt ihjel
kun for at få det bedre selv
mon han, når han får sin regning
kan betale al sin gæld?

Hør her, sagde en elefant
det er vanvid ikke sandt
hvis jorden blir så forurenet
at alle dyr en dag forsvant.

Hjælp mig, sagde en elefant
jeg er dyrenes gesant
så hør min bøn, bevar naturen
jungleskov og grøftekant

Mennesket slår alt ihjel
kun for at få det bedre selv
mon han, når han får sin regning
kan betale al sin gæld?

Menneske, hør på mig, sagde elefanten
hvis vi ønsker os den verden, vi kender
skal have en fremtid
så må vi både mennesker og dyr holde sammen
kun sammen kan vi overleve.

Se den kloge elefant
tænk hvis den en dag forsvandt
nu må vi høre på dens varsel
for hvert ord den siger er sandt.

Elefantsangen er skrevet af den tamilsk, australske sanger og musiker Kandiah Kamalesvaran, Den er oversat af Tony Walther og indspillet af Henning Vilén på Starbox SX 1120. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.
Lidt af den originale tekst:
”People kill without regret
Although they fly by jumbo-jet
let the word all may remember
let the children not forget.

Gentle is the elephant
Pulling loads and everything
we love to hear the children laughing
when we're in the circus-ring
Happy was the elephant
Happy was his jungle life
and then they came, the cruel hunters
with their rifle and their knives
Refrain...

Listen, please listen, said the elephant
if we want the world we know, to stay a life
Then man and beast, we must work together
And together we will survive

Listen said the elephant
It is conservation time
So take the warning when we trumpet
For the future of mankind".

Den næste svenske børnesang handler, ifølge pladeomslaget, om Kristus i Fredsriget, hvor han går rundt sammen med løver, bjørn og lam, for der profeteres i Det gamle Testamente: ... "Ulven skal bo sammen med lammet, panteren ligge sammen med kiddet; kalv og ungløve græsser sammen, en lille dreng vogter dem. Koen og bjørnen bliver venner, deres unger ligger sammen, og løven æder strå som oksen. Spædbarnet leger ved slangens hule, det lille barn stikker sin hånd ind i hugormens hul. Ingen volder ondt eller ødelæggelse på hele mit hellige bjerg; for landet er fyldt med kundskab om Herren, som vandet dækker havets bund". (ES 11:5-9).

Fredsriget, 1975

Med små lam i fred og ro
skal de vilde ulve bo
panteren skal til den tid
hvile sig hos gedekid
passet af en lille dreng
løven og en kalv på eng
bjørn og kvie[81] glæder sig
sammen over ungers lej.

Da skal alle leve smukt
uden krig og folk på flugt
glemt er tårer, sult og skræk
som en drøm der helt er væk
løber bjørn og børn til sidst
flokkes om Jesus fred.

Tekst: Britt G. Hallqvist. Musik: Bertil Hallin. Oversat af Birgit Michelsen. Ulla Neumann med Staffan Åkerbergs orkester. LP: Se hvad jeg har fundet! : Ulla Neumann synger 20 bibelske børneviser med motiver fra Det gamle Testamente. Haase HSE 559-2700-9. Ulla Neumann har også indsunget Fredsriget på norsk og svensk og hendes sang er meget anvendt i religionsundervisning i Sverige.

[81] Kvie, i kvægbrug et mere end et år gammelt hundyr, ko.

Kender du dette?, 1975 ; 1980

Kender du dette at vågne
mens kroppen er badet i sved
bundet til søvnen af drømme
der bestandig knuger dig ned
drømme om bomber der falder
drømme om terror og magt
for da at vågne og vide
vi sov mens planen blev lagt.

Kender du dette at drømme
at ordrer du frygter blir sagt
at se de djævelske kræfter
som en rå og virkelig magt
at bomber lastes i flyet
robotter gør alting klart
for da at se at drømmen
er sandhed og alt er parat.

Kender du dette at mærke
din dirrende brændende krop
mens skibene ændrer kursen
og maskinerne tankes op
dette at drømme og huske
den rædsel og nød du har set
for da at vågne og ane
at det du drømte er sket.

Tekst: Forfatteren og digteren Carl Scharnberg (1930-1995). Musik: Ole Bundgaard. Kilde: Tidsskriftet Uofficielle Synspunkter, udateret. Publiceret i Land og Folk, 29. januar 1975. Indspillet af Karen Lise Mynster på LP'en Tro aldrig dagen ingen kamp er værd i 1980. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Abesangen, 1976

Hvorfor er mennesker ikke som aber?
Hvorfor klør de sig ikke og gaber?
Hvorfor æder de ikke bananer,
på samme måde som bavianer?

Hvorfor har mennesker ikke en hale?
Hvorfor ka' aber ikke tale?
Hvorfor har vi ikke krumme tæer?
så vi kan klatre som aber i træer?

Hvorfor har aber ingen kanoner?
Hvorfor har de ingen nødrationer?
Hvorfor har de ikke beskyttelsesrum?
hvorfor er aben dog skabt så dum?

Hvorfor er mennesker ikke som aber?
Hvorfor klør de sig ikke og gaber?
Hvorfor æder de ikke bananer,
på samme måde som bavianer?

Hvorfor er mennesker ikke som aber?
Hvorfor ødelægge det vi skaber?
Svaret er kort - alt vil vi tabe,
Så men'sket atter ka' blive abe!

Tekst: H. U. Torp. Musik: Lasse Helner. Indspillet på LP'en Atomkraft? nej tak, 1976. CBS ATOM P. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Demokratiets fædreland, 1976

Danmark er et yndigt land, med bakker fjord og flækker,
med marker, enge og skov, så langt et øje rækker.
l Danmark har vi demokrati, et ord som alle folk kan lide,
et skældsord blev det blot fordi, vi ikke har noget at have det i.
La da di da, la da di da, la da di da da da da da da da.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I NATO kom vi ind fordi, at landet skal forsvares,
og Danmark vil jo ikke krig. Vor Herre bevares.
Vor penge går til militær, der blir' jo ikke sparet.
Hvis overfald af Danmark sker, så bliver vi forsvaret.
La da di da...

Det næste der sku' stemmes om, var folkets fællesmarked.
Til ophørsudsalg sagen kom, problemet det var klaret.
For Danmark gik jo pænt til valg, ved urnen tøved' folket,
for Danmark er jo ej til salg — men det blev misfortolket.
La da di da...

Danmark er et yndigt land, her vokser demokratiet,
— men ikke så'rn i den forstand, at det gælder hele riget.
La da di da...

Tekst og musik: Hanne Betzen Andersen. Publiceret i Danske sange, Det ny notat, 1976. Ikke indspillet på grammofonplade.

I den daværende britiske koloni Australien var der *ikke* militær værnepligt under første verdenskrig. Den næste sang er nu en slags uofficiel australsk nationalsang.

Ingenmandsland, 1976-1977 ; 1983

Godmorgen, soldat[82], har du noget imod
At jeg sætter mig lidt her ved gravstenens fod?
Jeg har vandret så længe og nu er jeg træt
og halv times hvil ville gøre mig godt.
Jeg kan se på din gravsten, du var kun nitten år
da du mødte en død, som vel ingen forstår,
var det hurtigt og let, eller var det som år
før døden gav fred for de smertende sår
Mon de sænkede flaget,
mod skuddene braged'
mens trompeteren blæste retræten for dig?
Var det takken som de kunne give
for hvad du måtte gi' - selve livet?

Mon du havde en kone, en kær'ste måske
som håbede atter at få dig at se?
En der husker dig endnu som var det igår,
og for hvem du stadig kun er nitten år.
Eller er du en fremmed, uden slægt, uden navn,

[82] Ved den australske soldaterkirkegård i hovedstaden Canbarra er der registreret navnene på 60.000 soldater som døde under første verdenskrig. Dengang var den australske befolkning på fire ½ millioner mennesker. I alt er der i skrivende stund – februar 2010 listet 102.000 døde australske soldater på kirkegården, senest fra konflikterne i Somalia, Øst Timor, Irak og Afghanistan.

som i ensomhed nåede den yderste havn,
et lys der forsvandt og som ingen vil savne,
som blot blev blæst ud da det havde gjort gavn?
Mon de sænkede flaget,
mod skuddene braged'
mens trompeteren blæste retræten for dig?
Var det takken som de kunne give
for hvad du måtte gi' - selve livet?

Se, idag er der sol over marken igen,
og tusinde valmuer blomstrer på den,
hver skyttegrav jævnede plovskæret ud
og sletted' hvert spor af ild, gas og skud.
Men her er det stadigvæk ingenmandsland,
og de tusinde stenkors står ret, mand ved mand,
- et makabert symbol på hvad mennesker kan
når vanviddet voldta'r fornuuft og forstand
Mon de sænkede flaget,
mod skuddene braged'
mens trompeteren blæste retræten for dig?
Var det takken som de kunne give
for hvad du måtte gi' - selve livet?

Jeg kan ikke la' vær' med at spørge mig selv
om I vidste hvorfor I sku' slås ihjel
Om I troede på dem, der sa' - at når I
havde kæmpet den krig, så var al krig forbi?
Men fornedrelsen, lidelsen, døden, min ven,
alt det var omsonst og forgæves såmænd,
for det hele er sket om igen og igen
og igen og igen og igen og igen.
Mon de sænkede flaget,
mod skuddene braged'
mens trompeteren blæste retræten for dig?
Var det takken som de kunne give
for hvad du måtte gi' - selve livet?

Oversat og indspillet af Jens Memphis på Ingenmandsland, 1983. Tekst af den skotsk-australske folkesanger Eric Bogle: "No Man's Land" er indspillet på hans første LP Eric Bogle - Volume 1 "In Person", 1977, - Autogram ALLP 211 LP, som har de alternative engelske titler "The Green Fields of France" og "Willie McBride". Melodi: Den traditionelle skotske klagesang: Waly, Waly, but Love be Bonny (fra Child). Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Forfatteren og kunstmaleren Holger Drachmann (1846-1908), skrev i 1885 Midsommervise - Vi elsker vort land, med sætningen: "vi vil fred hertillands". Der er digtet videre på den populære sommersang.

Midsommervise, 1972 ; 1976

Vi elsker vort land,
der blev hamret af flint,
men som kærtegn har rundet og børn givet navne.
Som en bly labyrint
løber veje af vand
ud og ind mellem øer med byer og havne.
I husene bor proletarer og bønder,
der slider for tyvenes døtre og sønner
Lad os stå arm i arm,
gøre sommeren varm,
så de stærke ká mærke vi ikke er bange – men mange!

Vi elsker vort land
og vi kræver en dag
den værdi og det land, som vi skabte, tilbage.
Ská vi svigte den sag,
eller tro holde stand
mod en plan som gi´r tyvene kronede dage?
Vi sælger os ikke til grå bureaukrater -
Trods grænserne ved vi, vi har kammerater.
Lad os gå arm i arm..
Vi elsker vort land
og vi drømmer så tit
om et sund, der er blåt mellem blomstrende enge –
ingen vold og profit,
bare venlig forstand:
det er folket der styrer i stedet for penge.
Det land og den verden, det liv og de sange,
som mægtige stjal fra de svage og bange.
Lad os gå arm i arm..

Tekst: Jesper Jensen. Kilde: Danske sange, 1976. Ikke indspillet på grammofonplade.

En smadderpolitisk vise, 1976

Nu vil jeg synge en politisk vise
for sådan en må med i en protest,
hvor alle stygge pampervælde grise
bliver halet frem, så folket råber: FY!
Og alle rævelumske luskefise

får dyppet snuden ned i deres spy.
På den anden side må vi dog også tænke på,
at vi må se at få det til at glide.

Og derfor er det bedst, at visen bliver
sådan som den altid plejer at vær.
Og hver gang vi et vers om Sovjet skriver,
må USA skam også ha' en tand.
Lad gå, at en protest i næsen river
men lad os ikke derfor støde an.
Vi skal ikke tå' parti
næ, det ska' vi ej fordi,
at vi må jo se at få det til at glide.

Så vi ska' ikke pukke på komikken
og ikke grine alt for taktløst frit,
hver gang der skrevet står i Politiken,
at lederen i Aktuelt[83] var skidt,
og dersom Tante Berlingske blir' prikken
på venstre over både dat og dit,
lader vi som om vi tror'et,
mens vi deler i en port,
for vi må jo se at få det til at glide.

Og når en rundbordsdreven vaks minister
blir' spurgt om, hvad vi egn'lig skal med hær'n.
Så gir' han numret med at blive bister
og taler om demokratiets værn.
Og sir det er de satans Kommunister,
der ene kører deres røde kværn.
Der må ikke laves fred
der må ikke rustes ned
næh, vi må skam se at få det til at glide.
Og lad for Guds skyld end'lig Romtraktaten
forgrene sig, når blot det sker gedult.
Giv atter Hitlergeneraler magten,
lad Franco være med f ordægt og skjult.
Ja, lad os alle trampe arbejdstakten,
og lad det gungre højt og drøne hult:
HIP Hurra for handelspagt
og den nye værnemagt,
det ska' nok få bulesjasen til at glide.

De afrikanske folk har måttet døje
i mange hundrede besættelsesår,
hvor negeren sin nakke måtte bøje.

[83] Socialdemokratisk avis 1871-2001. Avisen hed Aktuelt fra 1959 til 1987.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Besættelsen var grum og gridsk og hård.
Nu er der tårer i den hvides øje,
fordi han ingen profit af pisken får.
Hvide mand, i spejlet ser
du en sølle sorteper,
nu må du vist helre skynde dig at glide.

Og sådan er der mange grimme sager,
vi da vist burde kigge nærm're på.
Hvem tjener for eksempel på det lager
af krigslort, som vi alle købe må?
Men vi er ikke dem, der går og snager,
og vi vil intet vide og forstå.
Næh, gå stille med din dør
og lad end'lig vær og spør',
hvorhen du og jeg og alle andre glider.
Nu har vi gjort vort bedste for at dæmpe
på tonen, så at ingen bliver stødt.
Og vi har sørget taktisk for at lempe
så alt er blevet gråt og lyserødt.
Og nu behøver ingen mer at kæmpe
med søvnen som vi sover tungt og sødt.
Visselulle, lunt og trygt
uden spor af væmli' frygt,
ka' vi la' det hele ned i møjet glide.

Tekst: Georgjedde. Musik: Lasse Dahlquist: Litet grann från ovan. Kilde: Danske sange, 1976. Ikke indspillet på grammofonplade.

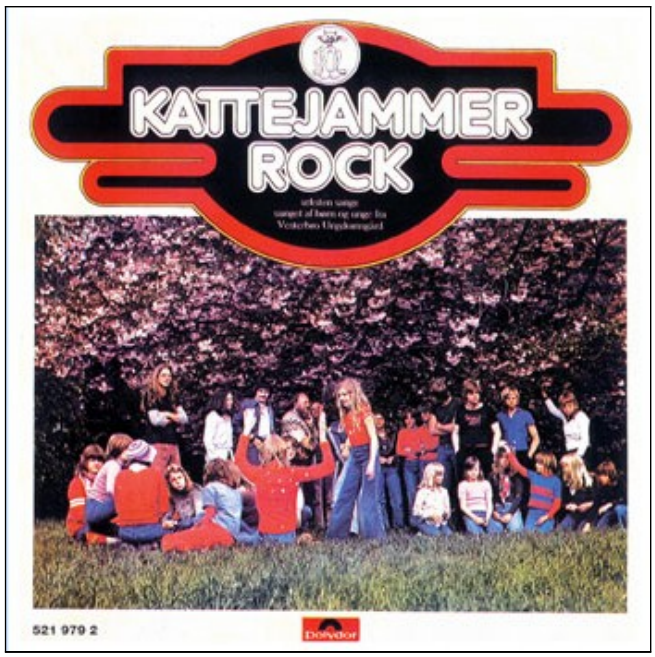
Tingelingelater tinsoldater, 1976

Tingelingelater
Fler' soldater
det er sørme
det, der du'r.
USA og Vesteuropa
ta'r tilsammen den
store tur.
Tingelingelater
fler' stakater.
De skal bruge
hvad de kan.
Det er dem, der laver våben
og som truer vores land.
Nu vil de ha'
flere våben
en kanon pr. officer.
Det er dem, der kører ræset
og bestemmer
hvad der sker.

Tingelingelater
NATO-soldater
er ved at blive gammeldavs.
Se til højre, se til venstre
hele regimentet
går til Strauß.
Nu er klokken
blevet mange
de må se at få den hær.
De er ved at blive bange.
Derfor fælles militær.

Ophav ukendt. Melodi: børnesangen Tingelingelater tinsoldater. Publiceret i Danske sange, 1976. Franz Josef Strauß (1915-1988) konservativ tysk politiker. Ikke indspillet på grammofonplade.

Vi vil værne om jorden, 1976

Vi vil værne om jorden
vi vil støtte hinanden
vi vil mødes med åbne sind
uanset din tro
din farve og dit køn
vil vi lukke hinanden ind

skyerne er borte
solen kigger frem
og landet får farve på ny
bølgerne er blå
klinterne er grå
i det allerførste morgengry
vi vil værne om jorden
vi vil støtte hinanden
vi vil mødes med åbne sind
uanset din tro
din farve og dit køn
vil vi lukke hinanden ind
vil vi lukke hinanden ind
vil vi lukke hinanden ind

Tekst og musik: Bo Schiøler. Sunget af børn og unge på Vesterbro Ungdomsgård på Kattejammerrock, 1976. Genudgivet på Kongens nye kluns, 2007.

Krisens danse makabre, 1977

Læg deres kind til min
Lad mig mærke deres duft
Deres dansestil er fin
De svæver som på luft
De får mine tænder til at klapre
når vi danser krigens dans makabre

Det lissom 1930
da kapitalen var på røven sidst
Da sku1 de tjene på krig og ballade
Det ser ud til man må blive
socialist

Der er altid en vinder
der tar det sidste du har
Fiduserne han kender
og du bli'r spillets nar

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Det er det der får det til at klapre
Når man hører krisens dans makabre
Det lissom 1930 ...

Vi er bange for hinanden
og for at miste vores job
Så mister vi forstanden
krigsindustrien skyder op
Hør hælene i gulvet klapre
fra støvler i krisens dans makabre
Det lissom 1930...

Tekst og musik: Rebecca Brüel. Indspillet på Jomfru Ane. Demos 35.
Genudgivet på Hej igen, 2002. Publiceret i: Antimilitaristisk sang- og aktionshåndbog, 1981.

Soldaterne kommer, 1977

Når solen står op bag træerne
og landet langsomt får liv
tænker jeg tit på soldaterne
som dræber pr. direktiv

Jeg er ikke særlig gammel
jeg bevarer et lønligt håb
om aldrig at blive vækket
ved lyden af dette råb:

Soldaterne kommer
de er på march de har tunge våben med
hver eneste mand både skal og kan
dræbe med sjæle-fred

Når solen står højt over træerne
og alting hviler så trygt
sidder mine venner så lystigt og ler
af min lille, dumme frygt
De fortæller mig tit at soldaterne
har hoved, hjerte og krop
men jeg sværger
det falder mig svært at forstå
folk med soldater-job
Soldaterne kommer...

Da jeg var ganske lille endnu
fortalte min far og mor
at alt var skabt så smukt af ham
som skabte denne jord

Når solen går ned bag træerne
og natten lister sig frem
tænker jeg tit på soldaterne
og på hvem mon skabte dem
Soldaterne kommer ...

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet på Hjerteblod af Vesterbro Ungdomsgård. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Den døde soldat, 1978?

Tekst og musik: Bjarne Jes Hansen. Indspillet på Kultur for freds kassettebånd: Krig er foragt for liv, fred er at skabe, 1983. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

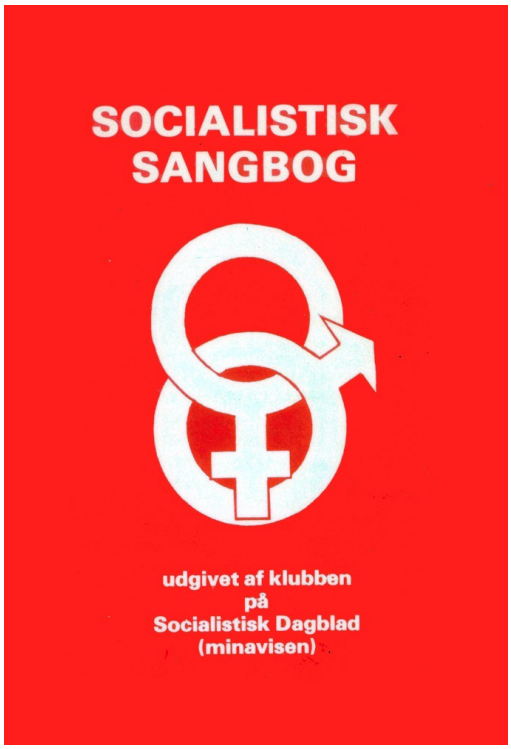

Det er svært at gøre grin med militæret, for virkeligheden overgår tit fantasien. Det næste nummer er ikke en sang, men tre komikere på slap line.

Der skal spares på undervisningen i militæret, 1978

Tekst: Jesper Klein. Kaptajn Klyde bestod af Jess Ingerslev, Jesper Klein, Tom McEwan med Svend Erik Kedeligs Kvartet. Indspillet på Kaptajn Klyde på brædderne. Sonet SLP 1319.

Du åbner for dit tv, 1978

På himlen trækkes mørket frem
man er igen en lille dreng
som gerne vi ha' et kælent knus.
Solen den går blodig ned
verden ønsker bare fred
så ikke alt bli'r skudt i grus.

Du åbner for dit TV — og du ser
på alt det onde som i verden sker.
Du ryster på dit hoved' —
ønsker bare fred.
Men kup og generaler — vold og terror det bli'r ved.

Du skænker selv din kaffe op
spilder i din underkop —
en mand i uniform han råber op.
Han slår en nøgen undersåt
og si'r at han har overtrådt
hans lov og sparker til den nøgne krop.
Du åbner for dit TV....

Men end'lig toner Leisner[84] frem
og Keld og Donkeys[85] kommer hjem
til dig i stu'n — du ber din drømmehelt.

[84] Otto Leisner (1917-2008), radio- og TV vært inden for let underholdning og showprogrammer som Pusterummet og Tippejob.
[85] Pigtrådsgruppe dannet i Valby i 1962 og opløst i 1980.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Ole Olsen[86] hvilken fryd
Men piben får en anden lyd
der skiftes nu til TV-aktuelt.
Du åbner for dit TV....

Tekst: Eddie Van Lüthje. Publiceret i Socialistisk sangbog, 1978.
Indspillet af Vise Vazze på Det grå guld, Max Musik MMCD 139.

Vi voksne kan også være bange, 1978

Jeg er bange for de store brag
man nogengange får at høre.
Jeg er bange for at der skal blive krig
når jeg hører tanksene køre.

Omkvæd: Vi voksne kan også være bange
og synge lange, lange bange sange.
Der er så meget man skal passe på
Jeg har jo dig, jeg skal passe på.

Jeg er bange for atomkraftværkerne
og for bilerne ude i trafikken.
Jeg er bange for den sorte grimme røg
som oser henne fra fabrikken.

Omkvæd.

Jeg er bange for at de dårlige film
Og for det, der står i dumme bøger.
Jeg er bange for, at du skal møde løgne
Og for at du tror på løgnen, som du hører.
Omkvæd.

Jeg er bange for at alt for stærke mænd
skal bestemme over dig og mig og jorden.
Jeg er bange for at løgnere og tyve
skal bestemme over dig og mig og jorden.
Omkvæd.

Tekst og musik: Bjarne Jes Hansen på: Dig og mig og alle os, fra 1978. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

[86] Ole Olsen, speedwaykører.

Frankrigs losseplads, 1979

Tekst: Lars Lilholt. Indspillet af den bretonisk inspirerede folkemusikgruppe Ar-Folk på LP'en Armorika - landet ved havet. Ar-Folk bestod af Mette Rømer Madsen, Jens Ole Thorup, Jens Rømer Madsen, Keld Risgård Mortensen og Kristian Lilholt. Metronome LPMA 1504. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Kammeratskab 1979

Kære far og mor jeg står lige og skal afsted.
Vi har fri, og jeg er i mine udgangsklæder.
Tak for såvel brevet som for pengene der var med,
I kan tro, jeg tænker også tit på jer.
Mig og så tre andre fyre fra mit kompagni,
vi går gerne en tur i byen, når endelig vi har fri,
og så har vi sådan et dejligt kammeratskab.

Vi har lært en masse siden sidste gang I fik brev,
vi har også lært at smide med håndgranater.
Det er godt nok farligt, det er ikke det bare sjov,
men jeg skal love for, det er noget der batter.
Oh, ku' man bare få sådan en dævl smidt ind imellem fjendens fødder,
så ville han få benene skudt af i hvert fald til hans knæ.
Og så har vi sådan et dejligt kammeratskab.

Vi har også lært at stikke ihjel med bajonet,
Sådan lidt på skrå, og vups, så ind i tarmene.
Vi var ude at skyde i dag fra otte og lige til et,
ja, jeg har skudt, så jeg har ondt i armen.
Jeg har altid troet, hjertet sad i venstre side,
men tænk jer, ved I hvor det sidder? Det sidder såmænd midt i.
Og så har vi sådan et dejligt kammeratskab.

Nå, nu må jeg slutte, klokken den er over syv,
og jeg kan se, de andre står og venter.
Vore sko de er så blanke, og vore flipper er så stive,
så jeg gad vidst, om ikke vi ender som sergenter.
Oh, som jeg er glad for jeg blev taget til soldat,
for det er noget for mandfolk, det er ikke det bare pjat.
Og så har vi sådan et dejligt kammeratskab.

Tekst og musik: Niels Hausgaard, Indspillet på: Kunst fra 1979.

På et hospital, 1979

På et hospital som var
proppet med patienter
var en kø så lang så lang
de går rundt og venter
sygeplejersken får stress
lægerne er utilfreds
patienterne er snasked
de blir aldrig vasket

Man har skåret ned igen
fyret er en masse
torsdag røg min bedste ven
monstro det kan passe
hvorfor blev hun arbejdsløs
hun var s ' gu en dygtig tøs
nu skal hun jo gå og glo
mens jeg sidder her for to

Det er dyrt med militær
de skal ikke spare
købe tanks og fly især
det kan staten klare
men lidt mad til syge folk
mærker straks en sparedolk
spiller ingen rolle
budgetterne skal holde

Hjertestop og nyresvigt
coronarthrombose
manden han er ganske blå
udtalt cyanose
han får ingen medicin
han er faktisk helt til grin
og når han kreperer
blir der plads til flere

Folketinget det har sagt
at det er nødvendigt
men vi andre vi kan se
at det blir elendigt
vi er ikke blevet spurgt
det er bare blevet gjort
nu vil vi ikke mere
vi må protestere

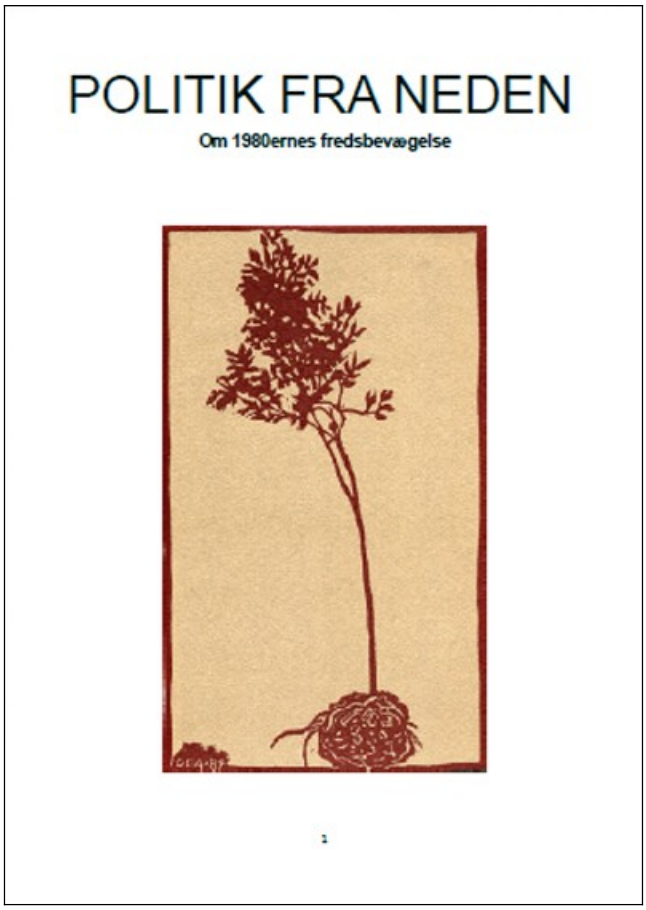
Ophav ukendt. Melodi: I en kælder sort som kul. Publiceret i De røde synger, 1979. Coronarthrombose: Hjertekransåresygdom: blodprop i en af hjertets kranspulsårer. Ikke indspillet på grammofonplade.

Soldaten, 1979

Tekst af Kristian Lilholt. Indspillet af Ar-Folk på Armorika - landet ved havet. Metronome LPMA 1504. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Vi hygger os, 1979

Tekst og musik af Niels Hausgaard. Indspillet på: Kunst fra 1979. Publiceret i Fredssangbogen, 1983.

Nej til Atomvåben, 1979-1989

I 1970erne kommer der en række nye kampagner og bevægelser, hvoraf der her bare skal nævnes tre som senere får betydning for fredsarbejdet: Kampagnen mod EF, det nuværende EU, kampagnen mod atomkraft og kvindebevægelsen. NATOs dobbeltbeslutning om udstationering af nye mellemdistanceatomvåben i Europa i december 1979 medfører en udbredt frygt for, at en kommende atomkrig mellem supermagterne ville blive udkæmpet der, hvor atomvåbnene var placeret, Nye protester og nye fredsgrupper dukkede op overalt, specielt i Europa, Sydøstasien og i Nordamerika. Denne bevægelses historie, indflydelse og udvikling er bl. a. dokumenteret i Judith Winthers (1924-2004) grundige Politik fra neden, genudgivet af Fredsakademiet.

I 1985 udkommer antologien Wir wollen leben : über die Angst der Deutschen vor den Atomraketen, redigeret af Ole Riis Olsen og Per Halsboe-Larsen. Denne tysk undervisningsbog medtager et par tyske fredssange fra begyndelsen af 1980erne.

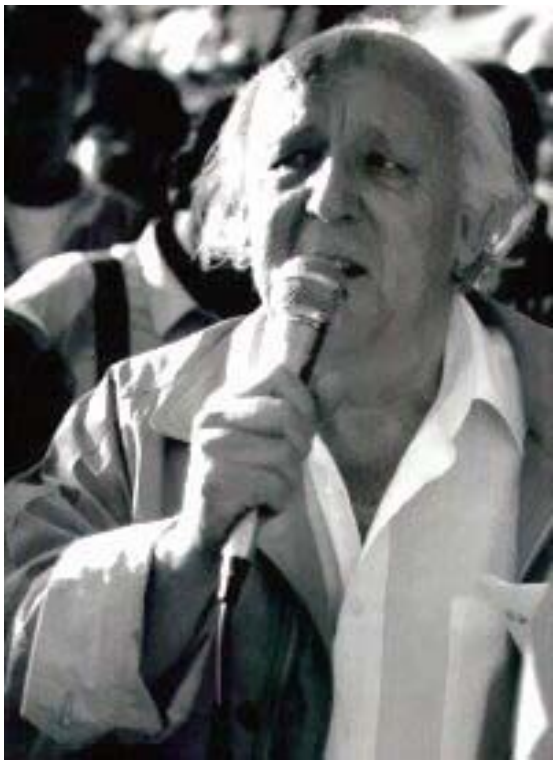
Appel, 1980

Hvornår er det tiden at standse
oprustningens stadige stigen?

Den, der ikke. tør vælge nu
har banet vejen for krigen!

Hvornår er det tiden at standse
kræmmernes stadige higen?
Intet truer os mere end de,
der tjener penge på krigen!

Hvornår er det tiden at standse
den angstfyldte, passive vigen?
Freden sikres bare af dem,
der fjerner grunden til krigen!
Kilde: Carl Scharnberg : Beredskabsdigte og andre lærestykker, 1980. Indspillet af Tok-

togul på Hører du nogen kalde: Digte af Carl Scharnberg, 1979.

I forbindelse med Fredstræf 83 i juli 1983 i Silkeborg skrev Carl Scharnberg sangen Krigen med melodi af Peter Abrahamsen.

Krigen, 1983

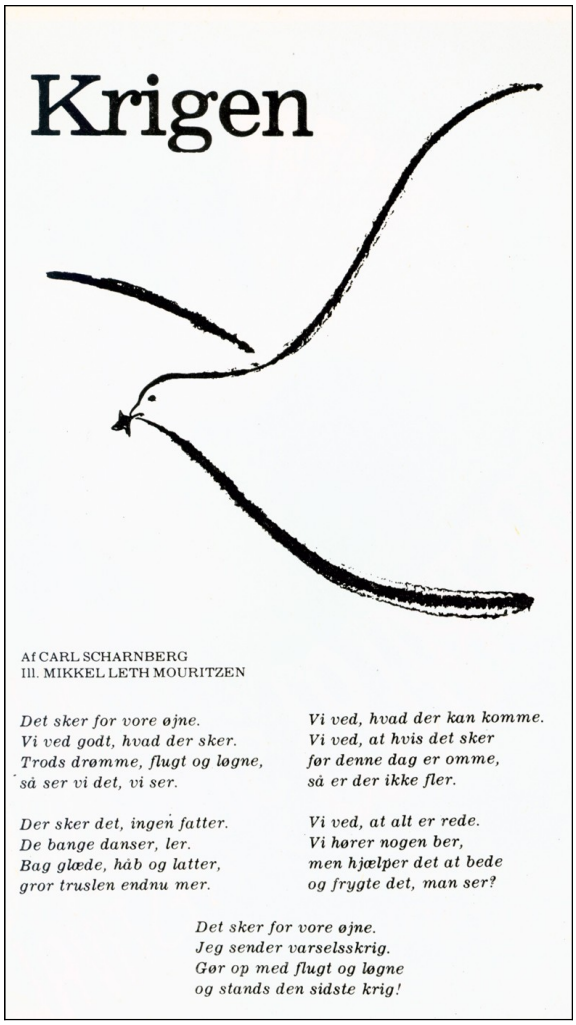
Det sker for vore øjne.
Vi ved godt, hvad der sker.
Trods drømme, flugt og løgne,
så ser vi det, vi ser.

Der sker det, ingen fatter.
De bange danser og ler.
Bag glæde, håb og latter
gror truslen endnu mer.

Vi ved, hvad der kan komme.
Vi ved, at hvis det sker
før denne dag er omme,
så er der ikke fler.

Vi ved, at alt er rede.
Vi hører nogen ber,
men hjælper det at bede
og frygte det, man ser?

Det sker for vore øjne.
Jeg sender varselsskrig.
Gør op med flugt og løgne
og stands den sidste krig!

Krigen er publiceret første gang i *Festival program og sange* fra 1983. Peter Abrahamsen og Roxy Trioen sang den under festivallen og indspillede den på en nu yderst sjælden single plade. Rosen 16. Samtidig blev den publiceret på kassettebånd og på LP: *Til dem der tør : digte af Carl Scharnberg* også på pladeselskabet Rosen. I antologien Til dem der tør fra 1984, noterer Scharnberg, at Krigen er "tilegnet fredsbevægelsen". Den tredobbelte LP, Til dem der tør, er senere udgivet på Dag efter dag; hvor

seneste udgave er fra 2002. Også indspillet af Anders Fisker Band på deres CD Smaaborgerkrig, 2007.

Kanonføde, 1980

Malurt. Genudgivet på Det Bedste Af Dansk Musik 1978-1980 Disc 2

Mit og dit land, 1980

Ja, jeg er født i dette lave land,
hvor blæsten altid stryger imod panden.
Fra runde bakker så jeg fjordens vand,
og vi fandt våde, blanke sten på stranden.

For mig er ingen blomst så skøn som den,
mit hjerte husker fra de vilde grøfter.
Og ingen sol er mig så nær en ven som den,
der bag den sorte jord sig løfter.

Men der er andre lande til end mit.
Min tanke vender sig mod fjerne egne,
hvor andre børn har trådt de første skridt.
Der er en elsket hjemstavn alle vegne.

Fred med hvert fremmed land, hver fremmed kyst.
Fred med hvert folk, som gør sit dagværk hjemme.
Fred med hvert menneske i vest og øst.
Vor længsel taler med den samme stemme.

Tekst af forfatteren Lis Thorbjørnsen. Musik: Henning Wellejus. Publiceret i Politiken 26. november 1980 i Højskolesangbogen 17. udgave og i Fredssangbogen, 1983.

Stormsoldater, 1980

Malurt. Genudgivet på Det Bedste Af Dansk Musik 1978-1980 Disc 2

Kvinder for Fred overalt, 1980-1985

Kvindebevægelsen bliver omkring 1980 til en folkelig fredsbevægelse i Danmark, hvor Kvinder for Fred etableres i foråret 1980 på samme måde som der kommer Kvinder for fredsorganisationer i en lang række andre lande, herunder i hele Skandinavien og i hele Nordeuropa. Sangerinden og skuespilleren Lone Kellermann (1934-2005) med flere laver en single støtteplade til græsrodsorganisationen, som i Danmark ikke har medlemmer, kun aktive.

Kvinder for Fred, 1980

Fredsduer flyver
med kvindernes ord
stands alle krige,
der findes på jord,
skån vore sønner
dræb ikke vore mænd
nedrust hele kloden,
lad den grønnes igen
læg ikke lande øde
brænd ingen marker mer.
Krig er undergang,
hvis krigen virkelig sker.

Kast ingen bomber
så jordkloden brænder.
Ilden slukkes altid
af nøgne uskylds-hænder.
Grebet af en dødsangst
blir afmagt til styrke,
vi råber et nej til krig,
jorden vil vi dyrke.

Menneskenes tanker
flyver let og trygt
i lande uden sultedød
og dage uden frygt.

Dyrk alle marker
med ris, rug og hvede.
Æbletræet blomstrer,
hvor fuglene har rede.

Grebet af en dødsangst
blir afmagt til kræfter,
vi råber et nej til krig,
for dem der kommer efter.

Børnene vi føder,
manden som er far
for jorden, som er alles jord,
den eneste vi har.

Fredsduer flyver
med kvindernes ord
stands alle krige,
der findes på jord,
skån vore sønner
dræb ikke vore mænd
nedrust hele kloden,
lad den grønnes igen
læg ikke lande øde
brænd ingen marker mer.

Krig er undergang,
hvis krigen virkelig sker.

Tekst af forfatteren Ellen Heiberg. Musik af seminarielektor Birte Zander. B siden på Kvinder for fred er Kærlighed og fred med tekst og musik af kvindesagsforkæmperen Eva Langkow.

Kærlighed og fred, 1980

Her er en sang i luften
imellem dig og mig
Den handler om at kvinder
må gå den samme vej
Den handler om os alle
og synger her og der
Den sang er vokset frem af det
der findes i enhver
og det er kærlighed og fred
og det er kærlighed og fred
kærlighed og fred
Så tag hinandens hænder og syng med.

Der er en sang vi synger
om sammenhold og fred
sangen får først mening
når alle synger med
vi synger om at dele
og om hvad kvinder kan
vi synger om et liv
for alle dem der siger ja
til kærlighed og fred
kærlighed og fred
kærlighed og fred
Så tag hinandens hænder og syng med.

Der er en masse sange
der samler os i flok
og sangene vil lyde
til vi er mange nok
Til vi med åbne øjne
kan sige ja og nej
med fællesskab og sammenholdet
lede os på vej
og der blir kærlighed og fred
kærlighed og fred
kærlighed og fred
Så tag hinandens hænder og syng med.

"Fred er vejen" mente den hollandsk-amerikanske pacifist og borgerrettighedsforkæmper Abraham Johannes Muste (1885-1967). I Danmark skrev forfatteren Klaus Rif-bjerg, at der var brug for vejledning af mænd og børn i den retning.

Kvinder vis vej, 1980

Kvinder i verden
sig nej, sig nej
til vold og til krig
vis vej, vis vej.

Så kommer vi andre
en voksende flok
af mænd og af børn
vi er mange nok.

Så vinder vi krigen
mod krigen selv
i stedet for selv
at bli slået ihjel.

Kvinder i verden
sig nej, sig nej
til vold og til krig
vis vej, vis vej.

Tekst af Klaus Rifbjerg. Musik: Erik Harboe. Offentliggjort første gang i Politiken den 14. februar 1980, efter etableringen af Kvinder for Fred grupperne i Norden. Publiceret i Fredssangbogen, 1983. Kvinder vis vej er indspillet af den svenske sopran, senere professor i etik i Lund, Elisabeth Gerle i 1983 på kassettebåndet Fred och frihet. Ikke indspillet i Danmark.

En drøm, 1980

I drømme ser jeg tit en Jord
hvor meneskekærligheden bor
hvor alle børn kan mætte sig
og løbe rundt i munter leg.
Jeg ser en Jord med plads til hver
og uden magtmænds store hær
en Jord hvor vi kan ånde frit
og gå med kærlighedens skridt.

Vær med at gøre drømmen sand
du unge kvinde, unge mand
de gamle savner jeres mod
stå frem og grib om nældens rod.
Men du skal være stærk og sej
og sige klart og højt dit nej
til krig og ufred på vor Jord
og ja til alt som om os gror.

Sig nej til bomber og til stål
og lad det være dig et mål
at komme med så stærkt et krav
at det går over land og hav.
Når det har nået fjerne folk
så skal du virke som min tolk
og bringe bud om fred på Jord
fra øst til vest - fra syd til nord.

Tekst af forfatteren Hjørdis Varmer. Melodi: Flemming Krøll. Kilde: Fredssangbogen, 1983. Indspillet af folkesangeren Flemming Krøll på: Portræt af en visesanger, 1980.

Når kærligheden får magten i verden, 1980

Når kærligheden får magt i verden,
vil ingen udnytte andres savn.
Hvor Ånden hersker i liv og færden,
vil alle søge hinandens gavn.
Når Gud tar magten fra kyst til kyst,
vil alle synge af hjertens lyst.

Når Gud tar magten, blir syge sunde,
de lamme danser, forpinte ler.
Da taler åbent de stummes munde,
de døve hører, de blinde ser.
Da letter tågen fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

Når Gud tar magten, blir sultne mætte
og brød og byrder retfærdigt delt.
Da trøstes triste, da hviler trætte,
et splittet samfund blir atter helt.
Da blomstrer livsmod fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

Når Gud tar magten, vil lænker sprænges,
og fanger danse om friheds bål.
Og de, som lider, og de, som længes,
vil alle nå deres længslers mål.
Da sejrer frihed fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

Når Gud tar magten, må magten vige,
og kræmmerånden blir drevet ud.
Når Ånden hersker, blir alle rige,
Gud alt i alle, vi ét i Gud.
Da danser glæden fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

Når Gud tar magten, blir fjender venner,
en fremmed søster, en flygtning bror.
Hvor Ånden blæser og ilden tænder,
får alle plads ved det bedste bord.
Der stråler lyset fra kyst til kyst,
der synger alle af hjertens lyst.

Guds vej til magten i hele verden
er Jesu lære, hans liv og død.
Guds vej til magten er påskesmerten,
er Jesu kærligheds vin og brød.
Guds vej til magten fra kyst til kyst
er hjertets sange af hjertens lyst.

Gud, tag nu magten i vores indre,
gør os til redskaber for din fred.
Lad ingen magter i verden hindre
os i at leve i kærlighed.
Da lykkes livet i lyst og nød,
da synger hjertet i liv og død !

Salme af Hans Anker Jørgensen. Melodi: Merete Wendler eller A. Riis Magnussen: En lærke letted og tusind fulgte. Ikke indspillet på grammofonplade.

Syng en sang om evig fred, 1979 ; 1980

Tekst og musik og sang af entertaineren og musikeren Tommy Petersen. Dansk Melodi Grand Prix 1980. TV udsendelse. Indspillet på Tommy P., Starbox LX 72 005, 1979. Genudsendt på Syng en sang om evig fred på Gotha : kult, kitsch og b-sider fra 1997.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Der Winter ist vergangen, 1980

Der Winter ist vergangen,
Ich seh' des Maien Schein
Ich seh' die Blümlein prangen
Und tät mich gern dran freu'n.
Dort drüben in jenem Tale
Da ist gar lustig sein –
Vorausgesetzt, es kommt kein
Raketenstützpunkt rein.

Ich ging um nachzuschauen
Hin durch das grüne Gras
Bis daß ein Stacheldraht war
Wo ich solch' Inschrift las':
"Hier baut die US-Army
Ein Waffenarsenal"
Da fand ich's plötzlich gar nicht
Mehr lustig in dem Tal.

Der Wächter auf dem Turme
Schrie und hub an Gesang:
"Hau ab oder ich zieh Dir
Die Hammelbeine lang!"
Von derlei Freundlichkeiten
Im Innersten berührt
Hab' ich in mir den Stachel
Des Widerstands gespürt.

"Ach Wächter auf dem Turme
Wie quälst Du mich so hart
Ich mach' mir nämlich Sorgen
Um Ronald Reagan's Art
Den Frieden zu beschützen
Denn – tut er das einmal –
Ich fürcht', dann bleibt nichts übrig
Von uns in diesem Tal.["]

So macht' ich mich von hinnen
Ade, schön's Blümlein fein
Ade, saugrober Wächter
Es muß geschieden sein
Bis daß ich wieder komm' und
Vieltausend Menschen mehr
Dann schallt's durch's Tal
"Hier kommt kein Raketenstützpunkt her!"

Tekst af Wolf Brannasky: Melodi: traditionel. Publiceret i Wir wollen leben, 1985.

Atomkrig i Europa, 1981

Nu skal vi ha' atomkrig i Europa
er det ikke utrolig
er det ikke utrolig
Præsident Reagan siger han vil tro
det skulle være muligt
det skulle være muligt
...

Peter Ingemann og Troels Trier og Røde mor?

Bomber og kanoner, 1981

Så blev der fred på vores jord
og alle byer blev så stille
men tissemyrerne var glade
de blev ikke jokket flade

så de holdt et mægtigt gilde.

Bomber og kanoner står klar i hvert eneste land
og sprængfyldte atomer venter på den gale mand.

Og deres myrekonge sagde
nu er de store dyr jo døde
så nu skal vi holde evig fred
og den vil altid vare ved
til vi kan slå de Røde.
Bomber og kanoner står klar i hvert eneste land
og sprængfyldte atomer venter på den gale mand.

Hvis der er liv på vores jord
så er der osse fed ballade
for de eneste der aldrig slås
og lever deres liv på klods
er dem der går med blade.
Bomber og kanoner står klar i hvert eneste land
og sprængfyldte atomer venter på den gale mand.

Tekst og musik: Michael Hardinger. Indspillet på Michael Hardinger, 1981.
Kilde: Fredssangbogen, 1983.

Børn i hele verden, 1981

Børn i hele verden
de kan lege sammen.
No'en ka' li' at synge,
no'en ka' li1 at danse,
børn i hele verden
de kan lege sammen.

Børn i hele verden
har forskelligt sprog.
No'en taler hurtigt,
no'en taler langsomt,
børn i hele verden
har forskelligt sprog.

Børn i hele verden
får forskellig mad.
No'en de får ris
andre får kartofler,
børn i hele verden
får forskellig mad.

Børn i hele verden
kan forstå hinanden.
De ka' synge sammen,
de ka' danse sammen,
børn i hele verden
kan forstå hinanden.

Tekst og musik: Grethe Agatz. Oprindeligt indspillet på Danse, spille og synge, 1981. Genudgivet på Børnesange af Grethe Agatz, 2002. Publiceret i Nils Hartmans hæfte om fredsundervisning Jorden skal leve, udgivet af Dansk UNICEF, 1985.

Fredselsker, 1981

Fredselsker, ridder af i dag
lån mig dit sværd, så slidt som det er
og lad mig kæmpe med
rejs dig og tal, mod vold og begær
fortæl hvad du ved, med ord der rammer enhver

Kæmp for kærlighed, bliv ved og bliv ved
Kæmp for kærlighed, kæmp for fred
til hele verden kæmper med

Fredselsker, frø af sol og vind
ens for alle, og alle for en
når regnen sætter ind
Nogen gror op, mens andre gror til
den som er svag behøver dit lys hver dag
Omk.

Fredselsker, håbet er hos dig
vis at lykken findes et sted
når natten ta'r på vej
Lys med dit sværd, du som har mod
for intet begær, tåler ild på sin rod
Omk.

Tekst og musik: Tommy Bas Petersen. Indspillet af Lone Kellermann & Rockbandet. Fredselskeren er B siden på singlen Hallo hallo frøken. CBS 1295. Også indspillet på

Kellermann & Rockbandets LP Fod under eget bord, 1981. CBS 85130. Også indspillet af rockgruppen Fri Galaxe, 2008. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Hiroshimadagen, 1981

Blomstre som en rosengård
skal de øde vange.
Vi vil plante år for år -
roserne bli'r mange.
Fuld besked er vores krav
om kommunens massegrav.
Hvem har planlagt krigen?

Hiroshima er et sår
på vor gode klode.
Vi vor skyld i det vedgår.
Nej til den metode.
Vi vil mindes deres død
ved at plante rosen rød.
Nej til flere bomber.

Rosen er symbol på fred.
Bomberne vi fjerner.
"Massegrav" det er et sted,
skabt af kolde hjerner.
Folk for folk nu rejser sig,
synger ud et kraftigt nej.
Rosengården dufter.

Børn og børnebørn i led
skal ha' muligheden
for et liv i fælles fred.
Liv i kærligheden.
Lad det være løftet vort:
Bomberne skal hastigt bort.
Roserne sig brede.

Kvinder for Fred i Gladsaxe nord for København, herunder lektor og idealist Inger Bjørn Andersen (1923-2005), skrev denne tekst i sommeren 1981 til komponisten J. P. E. Hartmanns melodi fra 1861. Sangen bruges ved minde arrangementer på dagen for bomben over Hiroshima, fordi 'Gladsaxes Kommunes massegrav bliver her, hvis atomkrigen kommer', havde Andersen fået at vide i Civilforsvaret. Sangen om Hiroshimadagen udsprang af en debat i Gladsaxe Byråd den 25. maj 1981, om etablering af arealer til massegrave i kommunen i 'tilfælde af den værst tænkelige ulykke'. Debatten herom i byrådet havde afsæt i Carl Scharnbergs digt Planlægning fra 1980.
Hiroshimadagen er publiceret i Fredssangbogen; men ikke indspillet på grammofonplade.

Jeg har venner alle vegne, 1981; 1985

Jeg har venner allevegne.
Sorte, hvide, brune, gule
bor i gaden, hvor jeg bor.

De har bøger li'som mine,
de er trykt på deres sprog
og billederne forstår vi godt.

Jeg har lært en masse lege
af de andre landes børn,
og vi ka' altid lege godt.

Jeg har også smagt på maden
børn fra andre lande får,
det meste af den ka' jeg li'.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Tekst og musik: Grethe Agatz. Oprindeligt indspillet på Danse, spille og synge, 1981. Genudgivet på Børnerytmer for hele familien og Kom og dans en tigerdans, 1999. Publiceret i Jorden skal leve, 1985. Ikke publiceret i fredsbevægelsernes sangbøger.

Jeg vil leve i Europa, 1981[87] ; 1991 ; 1997

Version et:

Vi tog færgen til Travemünde
og kørte i fred og ro
fire oplagte, svenske turister
i en gammel udslidt Renault.
Vi havde forskellige planer
og kendte knap hinanden
men for at spare benzin og penge
så gik det da vel for fanden.
Vi vendte og drejede kortet
for at finde en passende tur
til Nice via Hamburg og Basel
og helst over Ouradour[88].
Vi var alle temlig berejste
og kom med en masse idéer
til nye og spændende steder
hvor man nok kunne opleve mer.
Jeg vil leve i Europa
jeg vil elske og synge her!
Jeg vil give og græde og danse
jeg er ør og forelsket og sær
når jeg tænker på hele Europa
og på os som har hjemme her!

Langt ude på Tysklands sletter
blev vi standsed, vi så der skred
en konvoj af NATO-raketter
var på vej mod et ukendt sted.
Når de kom så skælvede jorden
mens vi sad i en bil og så på.

[87] I 1991 ändrades texten något i samband med Jans inspelning av en samlingsskiva för att bättre passa in i det samtida Europa, som just sett kommunistpartistyre störtas i flera stater. Vid denna tid präglades många delar av Europa av splittring och inbördeskrig mellan olika etniska folkgrupper och anhängare av olika religioner. Flyktingar blev nu huvudtemat i sångtexten oplyser den svenske Wikipedia.

[88] Oradour-sur-Glane, en landsby 20 km nordvest for Limoges i regionen Limousin i Frankrig. Landsbyen er kendt fra 2. verdenskrig for massakren som fandt sted den 10. juni 1944 da Oberst Jan Voss stod i spidsen for ca. 300 SS-soldater fra SS-Divisionen Das Reich massakrerede 642 mænd, kvinder og børn og brændte landsbyen ned til grunden som repressalier for sabotage fra modstandsbevægelsen. Der var kun fem overlevende fra massakren. Landsbyen blev efter krigen ikke genopbygget, men omgjort til et mindesmærke med kirkegård, museum og monument.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

"Der er døden!" sagde Lena fra Småland,
"den er aflang og blank og grå."
"Den skal til en bjergskakt," sagde Anders
"og rettes mod Leningrad.
Der sælges en god marmelade
på et torv med små koner på rad."
"Vor død venter nok i Sibirien
eller måske i Texas," sagde jeg.
"Raketter har hvert sit nummer
som står for hvert enkelt sted..."
Jeg vil leve i Europa...

"Jeg kender en fyr der er græker"
sagde Lena, "han står i en bar.
Athen hedder byen han bor i,
gad vide, hvad nummer den har ..."
"Jeg tror B 103 skal til London,"
sagde Anders, "der har jeg en ven.
Han fik job på British Museum
mon endnu han ta'r derhen?
I Provence er bjergene røde
og citronerne blomstrer hvidt
nummer C 87 har robotten
som måske dér en dag blir smidt."
"Det var her alt begyndte," sagde Peter
som havde været stille en stund.
"Fra Europa kom Cook og Columbus
som engang gjorde kloden rund."
"Som en mor med grusomme sønner
og en arv som ingen vil ha1
er Europa," sagde jeg, "ser I Rhinen
den flyder sagte i dag..."
Jeg vil leve i Europa...

Jeg så med bekymrede øjne
i bakspejlets matte fugt.
Det sagde: "Der er fler millioner
som lever på stadig flugt
og ikke alene fra hjemmet
men fra et helt kontinent.
Kunne du måske leve som de gør
uden rødder, på vandring og glemt."
Jeg sagd': "Men de kan vende tilbage
en dag så kommer de hjem
i en fremtid hvor alt er forandret
der vil der være plads til dem.
Men på kontinentet her blir der spillet

en tragedie igen og igen
hvor forfatterne kaldes strateger
dem som dør, det er os, min ven..."
Jeg vil leve i Europa...

Version to:

Vi tog færgen til Travemünde
det var sommer - og natten var blå
fire ganske almind'li turister
i en gammel og slidt Renault
Vi havde forskellige planer
ja vi kendte knap nok hinan'
men for at spare benzin og penge
kunne selskabet sagtens gå an
Vi vendte og drejede kortet
for at finde en praktisk vej
til Rom over Hamborg og Bryssel
- og så lige et smut til Marseilles.
Vi var alle temli' berejste
og havde en masse ideer
til nye og spændende steder
at ta hen for at opleve mer.

Jeg vil leve i Europa
jeg vil synge og elske her
jeg vil grine og græde og danse
jeg er forelsket og ør af begær
når jeg tænker på hele Europa
og på os, der har hjemme her

Langt nede på Tysklands heder
sku vi standse og vente, fordi
en konvoj med NATO-raketter
svært bevogtede, skulle forbi
Jorden rystede dumpt under vægten
mens vi sad i vor bil og så på
"der er døden", sa Lena helt stille
"den af aflang og skinnende grå"
Da de endelig væltede muren
var gaderne fuld af fest
men terroren fortsætter stadig
med våben i øst og i vest.
Det er købmænd og militæret
der præker om frihed nu
men ikke et ord om retfærdighed
skønt den kamp aldrig tar slut.
Jeg vil leve i Europa …

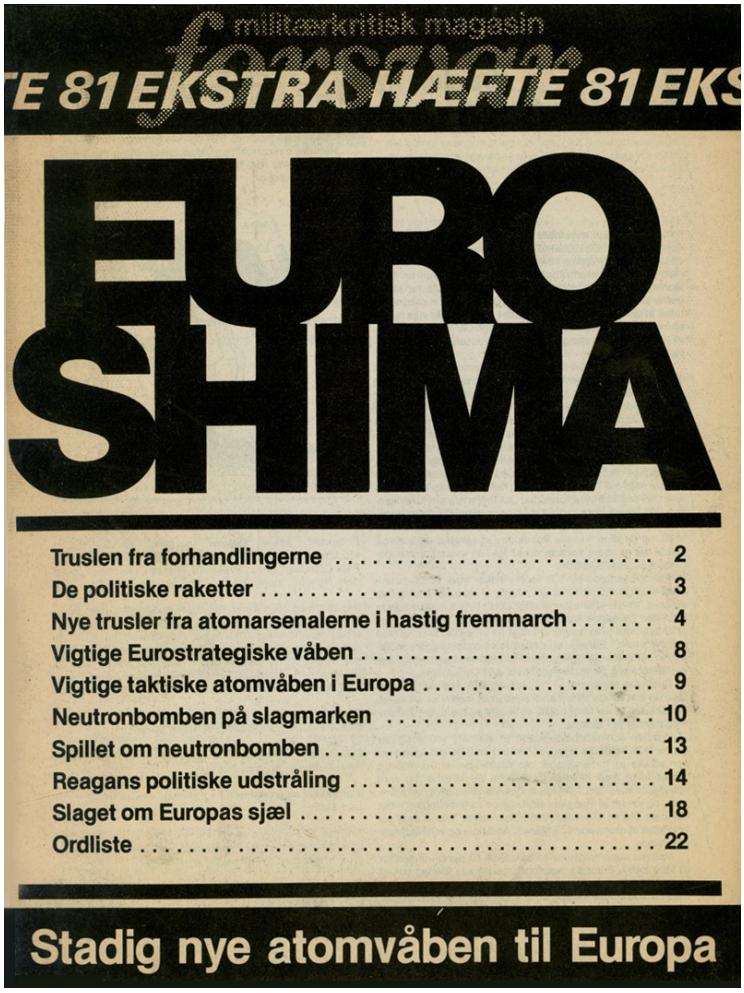
Jeg faldt for en fyr fra Grækenland,"
sa' Peter, "en sommer på Hven,
men nu er han vist flyttet til München
han ku ikke få job i Athen."
"Jeg fejrede julen i London,"
sa Lena, "der har jeg en ven,
han er egn'li på British Museum
men blev sendt til Irland igen."
"I de sydfranske bjerge" – sa' Anders
"i Bézu, Carcassonne og Albí
høres ekko af kætternes stemmer
fra dengang, da man tog deres liv."
"I Leningrads måneskinsvinter
tog vi hånd om en herreløs hund
med et blik fyldt af håb og forventning
stjal den mit hjerte på et sekundt"
Jeg vil leve i Europa…

Vi standsede bilen i tolden
vi så vildfarne men'sker på flugt:
en kvinde, der bar på en kuffert
og en halvvoksen knægt, som forknyt
med et sovende spædbarn i favnen
og et langt og bedende blik -
men tolderne vinked' os videre
ud mod motorvejens trafik.

De som glædes ved brødet og vinen
i bjergenes tidløse fred
er nu blot melankolske legender
som ingen mer regner med.
Nu hvor alting rystes i grunden
og tiden blir dyrebar kort
er der ikke fler skjulesteder
på det stykke jord, som er vort
Jeg vil leve i Europa …

Første version er oversat af Mogens Lyhne og er publiceret i Fredssangbogen, 1983. Anden version er oversat af Per Warming og trykt i *Nordisk Visebok* © 1994 NordVisa / Nordisk Ministerråd og er indspillet af Per Warming på Blues Barok 1997. Gyps Fulvus GF 9706

Begrebet Euroshima er en sammenkædning af Europa og Hiroshima. Et nyt begreb der dukker op i eller omkring 1981 i forbindelse med debatten omkring udviklingen af de amerikanske neutronvåben og frygten for, at en atomkrig mellem øst og vest ville blive udkæmpet i det europæiske teater; eksempelvis er det brugt i Militærkritisk magasin Forsvars ekstrahæfte 1981 og i den tyske antologi *Der Plan Euroshima : aus Reden und Schriften von R. Reagan, A. Haig, C. Weinberger u.a,* 1982.

militærkritisk magasin
forsvar
E 81 EKSTRA HÆFTE 81 EKS
EURO SHIMA
Truslen fra forhandlingerne ... 2
De politiske raketter ... 3
Nye trusler fra atomarsenalerne i hastig fremmarch ... 4
Vigtige Eurostrategiske våben ... 8
Vigtige taktiske atomvåben i Europa ... 9
Neutronbomben på slagmarken ... 10
Spillet om neutronbomben ... 13
Reagans politiske udstråling ... 14
Slaget om Europas sjæl ... 18
Ordliste ... 22
Stadig nye atomvåben til Europa

Nej til Euroshima, 1981

Hør venner, vi vil leve,
ja leve, ja leve,
Hør venner, vi vil leve
så bomberne skal væk.
Kræv nedrustning hjemme
og nedrustning ude.
Ja, folk i alle lande,
vi kræver ret til fred.

Hør venner, vi vil bygge,
ja bygge, ja bygge.
Hør venner,vi vil bygge
en verden uden nød,
hvor ingen skal sulte,
og alle kan læse.
Ja, folk i alle lande,
vi kræver ret til fred,

Men livet er truet,
ja truet, ja truet.
Men nu er livet truet,
så stop den kolde krig,
Ethvert men'ske slæber
på femten ton bomber.
Ja, folk i alle lande,
vi kræver bomben væk.

Sig nej til Euroshima
og husk Hiroshima.
Sig nej til Euroshima,
til krigens perversion.
Stop kyniske herrers neutronbombe-terror.
Ja, folk i alle lande,
vi kræver bomben væk.

Ukendt ophav og melodi. Publiceret i Sangbog for fredsfolk, 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Det følgende er strengt taget ikke en sang, men råbekor som blev anvendt under mange af fredsdemonstrationerne i begyndelsen af 1980erne.

Sig det til din fætter, 1981

Sig det til din fætter
ikke fler raketter.

Sig det til din moster
i tusindvis det koster.

Sig det til din faster
nedrustningen haster.

Sig det til din svigermor
nej til krigens massemord«

Sig det til hver dreng og pig
ikke flere verdenskrige.

Sig det til hver pige sød
hel're kys end heltedød.

Sig det til din nabo
aldrig krig Da Capo.

Sig det til hinanden
vi vil fred for fanden.
Sig af fulde lunger
fred for vore unger

Sig til reaktionen
fri os fra neutronen.

Sig til vidn'skabsmanden
bomben skal på spanden.

Hop, hop, hop
atomraketter stop

Generaler
Vi håber I render og hopper
med jeres depoter og fremmede tropper.

Ukendt ophav. Publiceret i Sangbog for fredsfolk, 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredsmarchen København – Paris 1981

Denne store internationale demonstration med omkring 4000 deltagere iværksat af nordiske kvinder populariserede fredsbevægelserne og blev en inspirationskilde for marchen fra Cardiff i Wales til Greenham Common basen tæt ved London senere på året. Marchen til Paris blev filmatiseret af Svanholm film med titlen: Det mindste blad at sætte på en nælde instrueret af Bjørn Stauning.

A-våben nej tak, 1981

A-våben, nej tak ikke flere mord,
vi må holde stand mod atomvåben på jord,
kom med på marchen København Paris.

Ukendt forfatter og komponist. Sangen er fra fredsmarchen København-Paris 1981. Publiceret i Fredssangbogen 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredsmarch

Vor jord er grøn og frodig
med mennesker og dyr.
Men den kan blive blodig,
hvis der befales: "Fyr!"
Vi vil, at livet skal bestå,
og byder voldens herrer gå!
Vi er den stærke fredsmarch København - Paris.
Fremad du stærke fredsmarch København - Paris.

Atomraketter? Nej tak,
for faren bliver stor,
hvis nye våbentyper
får plads på vores jord.
I stedet skal man ruste ned
og enes om at bo i fred.
Vi er den stærke fredsmarch København - Paris.
Fremad du stærke fredsmarch København - Paris.

Forbyd atoom-vååben,
begynd blot her i Nord.

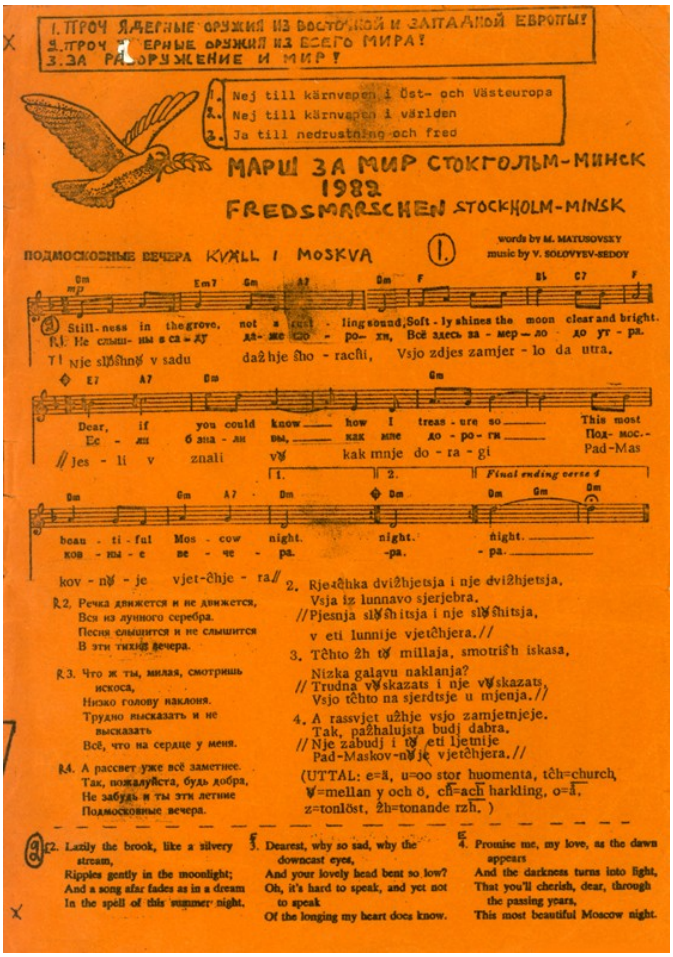
Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Gør verden mere åben,
og kæmp for fred på jord.
Gid børn kan spørge dig engang:
"Hvorfor mon krigen ikke kom?"
Vi er den stærke fredsmarch København - Paris.
Fremad du stærke fredsmarch København - Paris.
Vi vandrer gennem lande
og si'r til alle folk:

Hver tunge må sig skynde
at blive fredens tolk.
Den gale trussel skal nu væk.
Giv krigens handelsmænd et knæk.
Vi er den stærke fredsmarch København - Paris.
Fremad du stærke fredsmarch København - Paris.

Tekst: Carsten Skovgård Andersen. Musik: Andr. Hofer (1907.)Sangen er fra fredsmarchen København-Paris 1981. Publiceret i Fredssangbogen 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Marchsang – til fredsmarchen

Folk fra alle Nordens lande
samlet her i København,
ved at, ska vi ha en fremtid,
så gør våben ingen gavn.
Vi vil kæmpe uden bomber,
krigen gør kun jorden gold,
freden vindes ved vort venskab,
sikres ved vort sammenhold.

Vend din angst til fælles vilje,
giv en dagsmarch her og nu,
giv os hvad du har af kræfter,
vi går sammen, jeg og du.
Øst og Vest skal vandre sammen,
freden er en fælles sag,
bomben skal os ikke splitte
i et fælles nederlag.

Hiroshima! Nagasaki!
Aldrig slettes disse ord,
vi vil aldrig kunne glemme
disse rædsler, disse mord.
Kernevåbenfrit Europa,
frit for krigens offerbål,
bort med de atomraketter

som gør os til bombemål.

Vores sang skal bære marchen
fremad i vor enighed,
vores vandring standser ikke
før vi vinder vores fred.
Sammenhold er vores styrke
bag det NEJ der nu skal si's.
Fremad! Det er vor parole.
Fremad! Til vi når Paris!

Tekst af Jesper Jensen, Terkild Marker eller Terkild Merker og Eigil Poulsen. Melodi Ode an die Freunde eller An die Freude. I den svenske folkemusiker Roland von Malborgs sanghæfte til fredsmarchen Stockholm – Minsk 1982 kaldes Marchsangen Folk fra alle jordens lande. Hæftet er i Fredsakademiets arkiv.

Roland von Malborg ændrer sidste vers således:

Vores sang skal bære marchen
fremad i vor enighed,
vores vandring standser ikke
før vi vinder vores fred.
Sammenhold er vores styrke
bag det NEJ der nu skal si's.
"Fred i verden!" hørs i New York,
hørs i Moskva og Paris!

Marchsang er også publiceret i *Program og sangbog, Påskemarch '82* uden sidste linje og i Sange for fred, 1986. Ikke indspillet på grammofonplade. Relaterede sange som blev sunget på demonstrationen til Paris: A eller H bombendonner[lvi], Bomben – los og Disarm Right Now.

Raketski-marchen, 1981?

Folk for fred
ja, vær nu på pletterne
ud på march
og sig nej til raketterne
Den er ikke go'
med Pershing to
Nej, må vi
så bli' fri!

Danske, tyske, svenske
og letterne
Alle folk
siger nej til raketterne
Den er ikke go'
med .... osv.

Overalt,
der stiger budgetterne
Det er helvedes dyrt med raketterne
Den er ikke go'
med.....osv.

Lotte, Solveig,
Hanne og Jetterne,
alle piger
siger nej til raketterne

Den er.... osv.

Hættemågerne løfter på hætterne
Alle fugle
siger nej lissom spætterne
Den er.... osv.

Træk og slip
Det siger toiletterne
det er det
rene lort med raketterne
Den er... osv.

Under jorden
der rasler skeletterne
Selv de døde
siger nej til raketterne
Den er... osv.

Folk for fred
ja, vær nu på pletterne
ud på march
og sig nej til raketterne
Den er ikke go'
med Pershing to
Nej, må vi
så bli' fri!

Ophav ukendt. Melodi: Johann Strauss den ældre (1804–1849): Radetzky-marchen[89]. Ikke indspillet på grammofonplade. Publiceret i Kvinder for Freds sanghæfte.

Clausens fredssang, 1982

Clausens fredssang er udsendt af musikeren Erik Clausen på B siden af singlen Rockwool og flamingo : Pretty Flamingo. Harlekin HMS 1304. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Fred og kærlighed, 1982

Det handler om venskab, sandhed og varme,
Det handler om fællesskab, tryghed og åbne arme,
om at leve med hinanden i fred og harmoni,
Det handler om at leve den tid vi lever i
Fred og kærlighed,
Fred og kærlighed,
Fred og kærlighed,
Fred og kærlighed,
Kan i høre vores sang...

Fred og kærlighed er indspillet af Aalborg Fredsorkester, som bestod af børn, unge og pædagoger fra Thulevejens fritidsklub. B siden er Rose Abrahamsens Hænderne. Gurre Records THU 10183. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

[89] Marchen er opkaldt efter Joseph Radetzky (1766-1858), feltmarskal i den østrigske hær, der var med til at besejre Napoleon.

Hænderne, 1982

Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger.

Fredskampen, 1982

I kampen for freden på jorden,
sættes der blodige spor,
men intet kan mere os standse,
hverken våben eller ord.

Millioner er med i kampen,
vi blir stadig fler og fler,
der ønsker en fredelig verden
hvor man ikke kriges mer,

Vi kommer fra alverdens lande,
forskellig i sind og hud,
har svært ved at forstå hinanden.
men alle har fred som bud.
Omkvæd. Millioner er med i kampen ---

Når kampen for alvor er vundet,
og vi ejer jordens sæd,
kan vi gi vore børn en fremtid
på en jord med evig fred.
Omkvæd. Millioner er med i kampen ---

Sidste omkvæd synges to gange.

Tekst af billedkunstneren Carsten Rütting Schweitz fra Kunstnere for Fred. Musik: Tommy G. Larsen. Publiceret i Land og Folk, 16. december 1982 og i Rütting Schweitz antologien Bomber midt i en fredstid, 1986. Ikke publiceret i fredsbevægelsens sangbøger. Ikke indspillet på grammofonplade.

Held og lykke, 1982

Tekst og musik: Lars Lilholt.

Livet är inte en vara, 1982

Livet är inte en vara
vi säljer inte våra liv
ställ upp, och visa att du lever
ställ upp och visa var du står

Barnen är inte en vara
vi säljer inte deras liv
ställ upp och rädda deras framtid
ställ upp och visa var du står

Jobben är inte en vara
att locka oss i fällan med
ställ upp och visa att du vet det
ställ upp och visa var du står

Freden är inte en vara
vi sätter inte den på spel
ställ upp och visa att du vägrar
ställ upp och visa var du står
Fotnot till Livet är inte en vara

Frihet är inte en vara
som skyddas med polisbatong
ställ upp så länge som du kan det
ställ upp och visa var du står

l fredsmarschen -82 tycktes den enda sång som alla svenskar kunde sjunga vara "Vi gå över daggstänkta berg". Därför har Carl-Axel gjort en andrastämma till den melodin. Om några gnolar den och andra sjunger "Livet är inte en vara" får man en imponerande tvåstämmighet. Publiceret i Tillæg til Fredssangbogen, 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Livets glød, 1982

Gå nu med
så vi kan sikre fred!
Det er bedre end alverdens had.
For mod bomber og mod død,
kæmper alle, hvid som rød,
— vi har stadig livets glød —
Kom nu med,
så vi kan få den fred!

Gå nu med
så vi kan sikre fred!
Vil du sige, at du ikke gad.
Når dine børn søger trøst,
bange, skræmte ved dit bryst,
— at du ikke havde lyst —
Kom nu med,
så vi Kan få den fred!

Gå nu med
så vi kan sikre fred!
Du må ikke længre være lad.
Oprustningen, den tar fart,
og en krig kan komme snart,
— det skal stoppes, det er klart —
Kom nu med,
så vi kan få den fred!

Gå nu med
så vi kan sikre fred!
Det hjalp fedt dengang du bare bad.
Om at våben blev til luft,
og til kærlighedens duft,
— lad os tale til fornuft —
Kom nu med,
så vi kan få den fred!

Gå nu med
så vi kan sikre fred!
Sig blot højt, at du er blevet vred.
Volden gør vor liv så bart,
og vor fremtid mørk og sart,
— vi sku gerne ha det rart —
Kom nu med,
så vi kan sikre fred!

Gå nu med
så vi kan sikre fred!
Det er bedre end alverdens had.
For mod bomber og mod død,
kæmper alle, hvid som rød,
— vi har stadig livets glød —
Kom nu med,
så vi kan få den fred!

Tekst: Journalisten og forfatteren Klaus Slavensky, der i skrivende stund er informationschef ved Institut for Menneskerettigheder. Musik: Benny Andersen/Poul Dissing:

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Go nu nat. »Sangen, bruges af Køge Fredsteater, der i det sidste årstid har turneret med stykket »Freds-mosaik« og nu gør det samme med »Livets Glød««. Udsendt af tidsskriftet Uofficielle synspunkter nr. 154, juni 1982. Eftertryk og opsætning ses gerne. Ikke indspillet på grammofonplade.

Påskemarch '82 var en genoplivning af demonstrationerne mod kernevåben 1952-1965. Frem til og med 1987 afholdes der store demonstrationer i påsken. Ud over den her omtalte demonstration,var der tilsvarende demonstrationer i resten af landet. Små tre uger efter påskedemonstrationerne vinder den unge tyske skolepige Nicole det europæiske melodi Grand Prix 1982 med slageren Ein Bisschen Frieden, som hun også indsynger på dansk og en række andre sprog.

Marchvise, 1982

Vi går gennem mange lande
med vort krav om fred
og alle I der støtter os
slut op og gå så med,
Om du er gammel eller ung.
Ja, olding eller spæd,
vi har det ene fælles mål,
det er: vi vil ha' fred.

Omkvæd:
Vi vil fred imellem øst og vest
og osse syd og nord,
vi vil leve på og passe på.
den klode, vi bebor.
Ingen krig skal startes på
de " store mænds " forrykte bud,
- og vil de ikke høre os»
er det bare: UD!

Ja, Olesen[90] og Anker[91],
de sku"lytte mer"til os
i stedet for at købe isenkram
endda på klods.
Det stads, som nu kan sende os
ud i det ydre rum,
vi protesterer her mod

[90] Den daværende socialdemokratiske Kjeld Olesen.
[91] Den daværende socialdemokratiske statsminister Anker Jørgensen.

slig en skæbne, hård og grum.
Omkvæd...

Så venter vi, de ta"r ved 1ære
af vor folkets røst,
og slutter fred imellem sig,
slår bro fra kyst til kyst,
For nok er vi forskellige i ideologi,
men een ting er vi enig' om,
vi siger NEJ TIL KRIG!
Omkvæd ...

For ingen krig kan vindes mer'
den sag er ganske klar,
at snakke sammen er den enste
mulighed, vi har.
Og vi med privilegier
må dele mer"med dem,-
som aldrig fik en ærlig chance
til at komme frem.
Omkvæd,

Ophav ukendt. Melodi: Flickorna från Småland. Publiceret i Program og sangbog, Påskemarch '82. Ikke indspillet på grammofonplade.

No Plutonium, 1982

No plutonium, no plutonium
no plutonium, no plutonium
I like the flowers
I like the vegetables,
I hate reactors,
and Pershing missiles,
I want to live in a nuclear-free society, (with...)

Ophav ukendt. Melodi: I like the flowers. Publiceret i Program og sangbog, Påskemarch '82. Ikke indspillet på grammofonplade.

Påskemarch '82 – afslutningssang

Alle store magter
de snakker kun om krig
de er ligeglad' med men'sker
men vi vil ikke ha' der's svineri.
Det er en kold tid, som vi lever i
De store de ruster op
vi vil ikke vær' med i deres krig
derfor si'r vi stoooo-op!
USA, de laver bomber
Sovjet gør ligeså
de hører ikke råbene
vi må få dem til at forstå

Det er en kold tid, som vi lever i
De store de ruster op
vi vil ikke vær' med i deres krig
derfor si'r vi stoooo-op!
De bruger milliarder
til våbenindustri
mens børnene, de sulter
i deres vanvittige krig
Det er en kold tid, som vi lever i
De store de ruster op
vi vil ikke vær' med i deres krig
derfor si'r vi stoooo-op!

Af Bente Kure. Publiceret i Program og sangbog, Påskemarch '82. Ikke indspillet på grammofonplade.

Slaget om livet, 1982

Slaget om livet
får ej förloras!
Det kommer an på oss.
Vi är redan många
som börjat tänka:
Det finns en annan väg!

Ukendt ophav. Sangen og dens melodi er skrevet af ukendte medlemmer af en svensk kvindegruppe og sunget under fredsmarchen Stockholm – Minsk 1982. Publiceret i Fredssangbogen 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Jul i ingenmandsland, 1983

Det var i Julen 1914
under den første verdenskrig
På vestfronten havde 2 kæmpemæssige hære
gravet sig ned over for hinanden
og nogle steder var der kun hundrede meter
til fjendens skyttegrave
her er et brev
fra en menig engelsk soldat

Når natten kommer
kanonerne tier
kan vi ofte høre
tyskerne hoste i tågen som os
fra skyttegravens pløre
særligt her i julen
der længes alle mand
hjem fra hver sin side
af ingenmandsland

Juleaften
da skumringen kom
med rimfrost til de døde
hørte vi
at tyskerne sang
over granathullersøer
det lød så smukt og aldrig
jeg vil glemme kan
stille nacht i mørket
over ingenmandsland
Vi klappede
og råbte på mere
oh tandenbaum vi hørte
så sang vi
oh come all ye fatefull og den
og svarede dybt berørte
vi råbte merry cristmas
og fra en tysk befaldingsmand
der lød det
hey Tommy skal vi mødes
ude i ingenmandsland

Tøvende langsomt
og med hamrende puls
lagde vi vores våben
mødtes med tyskerne talte og røg
delte hinandens håben
mod ordre om at skyde
fik vi aftale i stand
sigt så højt i tør det
over ingenmandsland.

Vi mødtes igen første juledag
begravede de døde
Jorden var hård
og frossen og kold
sindene var bløde
Det var som hørte vi en stemme
på to tusind års afstand

fra Betlehem til Flandern
midt i ingenmandsland
fra Betlehem til Flandern
midt i ingenmandsland
Selvfølgelig kunne våbenhvilen ikke holde
Tale:

Da overkommandoerne,
som sad langt fra fronten,
hørte rygterne blev alt venskabelig omgang med fjenden
sidestillet med at desertere
og straffet med døden.
og inden julen var omme
der blev soldaterne på begge sider af fronten
tvunget til angreb
Et angreb gennem pigtråd og granathuller
for at dræbe
eller for at dø
i ingenmandsland

Tekst og musik: Lars Lilholt. Sunget af Lars Lilholt Band på Jul i Ingenmandsland, 1983.

En smule fred, 1982

Li'som en blomst gemt i vinterens favn og li'som en stjerne kun kendes af navn
Li'som en fugl, der er draget på træk er kærlighed blevet væk
Over os hænger den truende sky, i horisonten det tordner på ny
Men selv om vi men'sker er bange og små jeg håber at vi må få

En smule fred og en smule varme, en smule tryghed i dine arme
En smule fred og en smule solskin for hele verden, det ønsker jeg
En smule fred og en smule tillid til kærlighed i vort verdensbillede
En smule fred og en smule ømhed i denne verden, det ønsker jeg
Jeg længes mod lyset men natten er lang, jeg er kun en pige, jeg har kun en sang
Og står jeg alene, så hjælper det ej, så derfor kom og del med mig

En smule fred og en smule varme, en smule tryghed i dine arme
En smule fred og en smule solskin for hele verden, det ønsker jeg
En smule fred og en smule tillid til kærlighed i vort verdensbillede

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

En smule fred og en smule ømhed i denne verden, det ønsker jeg
Syng med mig en sang om fred om en jord i kærlighed
Syng med mig en sang om fred om en jord i kærlighed

Den unge vesttyske skolepige, Nicole Hohloch, vandt d*et europæiske melodi grand prix* den 24. april 1982 med Bernd Meinunger og Ralph Siegels slager *Ein Bisschen Frieden*, som hun samme år også indsang kæmpehittet på dansk og en række andre europæiske sprog. Nicole: En smule fred er på *Dansk fra 80erne, nr. 2* fra 1997.

Nicole 2008

Fredshymnen, 1982

Verden den bløder
frihedens fugl ligger på gløder
kom ud af dit skjul
hør folkets råb
slå ikke ihjel
i fredens håb
må vi styrke os selv
Fred på vor jord søster og bror
sammen der kan vi nå om kloden
ta' nu min hånd
i fredens ånd
mærk vores styrke
vi vil sejre.

Tekst og musik: Leif Sylvester Petersen

I 1982 udsender Fredsbandet, som bestod af musikerne Leif Sylvester Petersen, Kristian Bendixen og Jørgen Rygård med flere, singlen Fredshymnen med B siden Livet er fedt. Sonet ; Peace Records, T 8520. Publiceret i Sangbog for fredsfolk, 1983 og publiceret med noder i Fredssangbogen, 1983.

Livet er fedt, 1982

Fred, 1983

Musik og tekst: Vivian Johansen. Dansk Melodi Grand Prix 1983. Publiceret i Satser på dansk : otte rytmiske sange / arrangeret for kor [af] Jens Johansen. Publimus : Aarhus Universitet, Musikvidenskabeligt Institut, cop. 1982. TV udsendelse. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredssamba, 1983

Node i Mennesker imellem, 4 sange om fred, for lige stemmer, med tekst og musik af Niels Bystrup. Ikke indspillet på grammofonplade.

Glæd dig til jul, 1983

Nu hvor tiden er så kold
og stjernerne er så klare og smukke
mon du tænker på
hvilket liv du vil få
og hvor længe mon vor verden vil bestå

Tænker du på krig og død
og magternes mod til at væbne og ruste
så tag det ikke så nær
men trøst dig med især
at måske falder bomben ikke nær.

Så glæd dig til jul
tør du tro på de ord,
at bomben skal sikre os
fred på vor jord.

Raketter venter spændt på besked
måske bli'r de brugt en nytårsaften
hvor stjernen er så klar
og det smukke unge par
står og kikker mens raketter bliver' gjort klar.

Tænker du på krig og død
og magternes mod til at væbne og ruste
så tag det ikke så nær
men trøst dig med især
at måske falder bomben ikke her...

Så glæd dig til jul
tør du tro på de ord,
at bomben skal sikre os
fred på vor jord.

Tekst og musik: Kim Schou og Ane Abildtoft. Indspillet af rock- folkgruppen Vildniz. Kilde: Ekstraposten, 8. december 1983. i Fredsakademiets arkiv.

Hiroshima, 1979 ; 1983

Sunget af Pia Raug på LP'en Iskrystaller. Genudgivet på Husker du : jeg vil male dagen, 1990.

Hold om mig, 1983

Hånd i hånd ved stranden
solen den går ned
tæt ind til hinanden
stille fred jeg tænker
på hvor godt det ku bli.

Himlen krydses af en jager
der flyver lavt mod byen
aldrig mere er vi fri af frygten
den rammer os som lyn
mens vi tænker
på hvor godt det ku bli.

Hold om mig
bli ved
hold fast i
hvor godt det ku bli.

Vi lever livet føder børn
er som fredelige gidsler
finder os i terror og krig
så længe vi selv går fri
jeg tænker på
hvor godt det ku bli.
Hold om mig ...

Vi er som himlen stjerner
i tusindtal
bliv ikke træt
vi har ret til at leve uden krig
tænk på
hvor godt det ku bli.
Hold om mig ...

Tekst og musik: Henrik Strube. Harlekin HMS 1309 og på den samtidige LP 8338. Bl. a. genudgivet på Svensk rock mot apartheid : ANC-galan 1994 og Det bedste af det bedste, 1998. Publiceret i Sange for fred, 1986.

Krig og fred, 1983

Node i Mennesker imellem, 4 sange om fred, for lige stemmer, med tekst og musik: Niels Bystrup.

Symfoni nr. 3. Klagesang over ofrene fra Hiroshima, 1983

af den polske avantgardekomponist Krzysztof Penderecki. Udsendt på CD af dansk pladeselskab, 1996.

Vi må lære at danse, før det er for sent ; Overlevelsesvalsen, 1983

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Skal alt blive tavshed
skal alt blive tyst
vi må lære at synge
og lytte med lyst
ja kom, lad os synge
ja ræk mig din bånd
vi vil knytte en kæde
af evige band

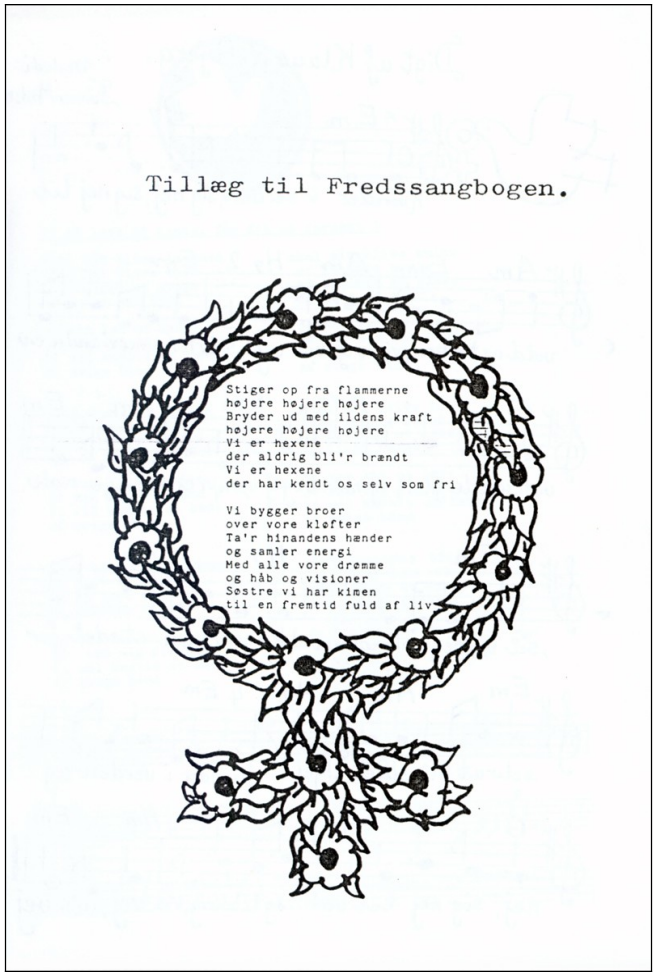
skal ansigtet stivne
som årgammel sne
vi må lære at smile
det er vigtigt at le
ja kom lad os smile
ja ræk mig din hånd
vi vil knytte en kæde
af evige bånd

skal hjertet forstene
og helt sygne hen
vi må lære at græde
få smerten igen

ja kom lad os græde
ja ræk mig din hånd
vi vil knytte en kæde
af evige bånd

skal alt blive kulde
et isnende hvælv
vi må lær at elske
og give os selv
ja kom lad os elske
ja ræk mig din hånd
vi vil knytte en kæde
af evige bånd

skal alt blive intet
skal alting forgå
vi må lære at leve
og livet forstå

ja kom lad os leve
ja ræk mig din hånd
vi vil knytte en kæde
af evige bånd

skal lemmerne blive
fra livet forment
vi må lære at danse
for det er for sent
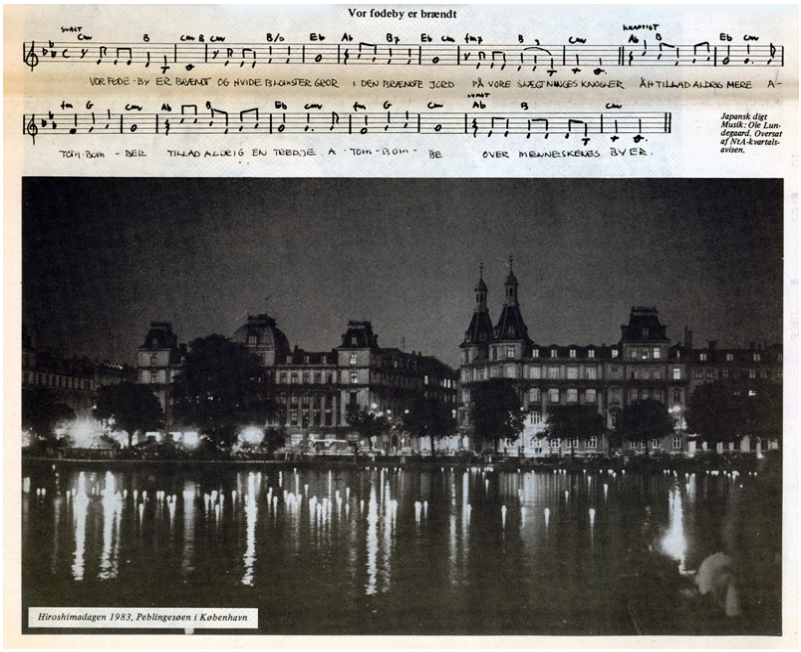
ja kom lad os danse
ja ræk mig din hånd
vi vil knytte en kæde
af evige bånd

Ukendt ophav og melodi. Publiceret i Tillæg til Fredssangbogen, 1983. Også publiceret i Ved indvielsen af Brenderup Folkehøskole, Nordisk fredshøjskole den 3. maj 1986 Ikke indspillet på grammofonplade.

Vi vil ta' vare på jorden, 1983

Publiceret i *Mennesker imellem : 4 sange om fred : for lige stemmer* med tekst og musik af Niels Bystrup. Ikke indspillet på grammofonplade.

Den næste sang har også Hiroshima som tema.

Vor fødeby er brændt, 1983

Vor fødeby er brændt
og hvide blomster gror
i den brændte jord
på vores slægtninges knogler

Åh, tillad aldrig mere atombomber
tillad aldrig en tredje atombombe
over menneskernes byer.

Ophav ukendt. Musik af Ole Lundegaard. Publiceret i Nej til Atomvåbens Kvartalsavis, nr. 16, oktober - december 1983. Ikke indspillet på grammofonplade.

Greenham Common 1981-2000

Kvindefredslejrene som omringede og afrustede den britisk-amerikanske kernevåbenbase Greenham Common vest for London, er en af de største og den er den mest succesfulde internationale protest mod kernevåben overhovedet. Lejrene blev etableret i efteråret 1981. Alt i alt deltog der gennem årene mellem 30.000 og 40.000 mænd og kvinder i protesterne. I lejrene blev der med tiden skabt en masse kunst og musik, hvilket er dokumenteres i en større antologi i Fredsakademiet.

I den følgende publikation citeres atomfysikeren Albert Einstein for følgende bevingede ord: "Det er deprimerende at leve i en tid, hvor det er lettere at sprænge et atom end en fordom".
I midten af februar 1983 blev der afholdt en 24 timers demonstration til støtte for Greenham Common fredslejrene ved den britiske ambassade i Østerbro i København. I den anledning blev der produceret et anonymt lille otte siders A 5 sanghæfte med danske og engelske

fredssang og deres noder[lvii]. Fire af sangene i hæftet er fra Greenham Common. Hæftet er i Fredsakademiets arkiv. De næste par sange er fra dette hæfte.

Hymn for Women for Life on Earth, 1982

Though Edens garden' s passed away,
We still have fields to sow,
With hands to love. with hearts to see
Our trees and children grow.

Five thousand, thousand, thousand years,
From cell to cell to cell,
Life filled our earth, our seas, our heavens,
And shall it end in hell ?

When all these warheads turn to rust,
Until our days are done,
We'll hold our Mother Earth in trust,
For children yet to come

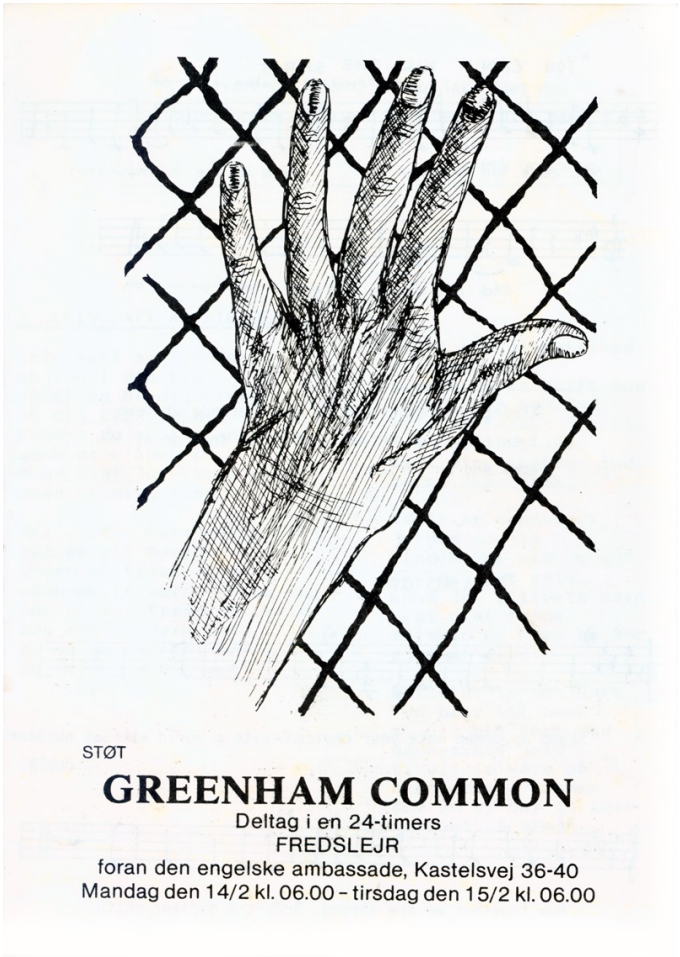
Ophav ukendt. Melodi: salmen Amazing Grace af den engelske præst John Newton. Hymn for women for Life on Earth er oprindeligt publiceret i et sanghæfte, der blev lavet af Greenham Common kvinderne som reklame for verdens største kvindedemonstration i december 1982: "*Widening the Web*" "Enclose the Base - Embrace the World" 2pm Saturday 14th December [1982]. Hæftet indeholder følgende syv sange: Women's Carol, Adesti Humani, Chant Down Greenham, Hymn for Women for Life on Earth, God Rest Ye Merry Citizens[lviii], Gentle Angry Women og Sarah's Song.

Raketter i Europa er op til dig og mig, 1983

Raketter i Europa er op til dig og mig
diddeli til dig, duddeli til mig
Jeg vil ikke ha' dem,hvordan er det med dig ?
Skal vi kæmpe sammen for et NEJ.

Kernevåben har vi, 3 tons trotyl til hver,
diddeli til dig, duddeli til mig
alt computerstyret, et ganske lille tryk
og vi følges alle samme vej.

Atomaffald skal læsses i Stillehavet ned,
diddeli fra øst og duddeli fra Vest.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Franske Mitterrand prøvesprænger øer[92] væk,
mens vor Moder Jord er affaldssæk.

Mange mennesker siger, det ikke nytter spor
diddeli om du, duddeli om jeg,
kæmper mod oprustning, som forsvarspolitik.
Hvis vi tier, er det som et nik.

Overalt i verden, der vokser fredens sag.
Sluttelig vi ber, duddeli om mer hjælp,
så vi kan se,vore unger vokse op
med harmonisk sind og velskabt krop.

Ophav ukendt. Melodi: Alle mine længsler

I begyndelsen af 1980errne voksede debatten om Civilforsvaret og det civile beredskab. Den følgende vise er fundet i den forbedrede pjece Om at overleve som bl.a. havde Jesper Jensen som medredaktør.

Spørge-Jørgen

Hvorfor skal vi lige pludslig læse
hvordan vi skal gøre i en krig
som de sir allivel ikke kommer?
Det er der da ingen mening i!
Hvorfor har de ikke gravet huller
hvor vi allesammen kan få plads?
Hvorfor får vi ikke nogen masker
så vi kan beskytte os mod gas?

Hvem skal være nede under jorden?
Hvem skal bare stå og banke på?
Hvordan skal vi sikre os mod andre?
Der er meg't jeg ikke kan forstå.
Hvordan er en verden der er bombet?
Hvad med fugle og de andre dyr?
Kan man malke køerne på marken
hvis de lever efter stalden ry'r?

Hvorfor står der ikke man har sparet
lagrene af mælkepulver væk?
Det' da klart forældre blir nervøse
når der bare ikke står et kvæk!

Hvad med børn, hvordan skal de ku sove
efter alt det grimme der er hændt?
Er der fler historier eller sange
efter alle bøgerne er brændt?

Hvorfor vil de ikke rigtig skrive
hvad det er vi overlever til?
Er det mon fordi de ikke ved det?
Eller bar' fordi de ikke vil?
Hvorfor står der heller ikke noget
om hvordan det blir at være barn
uden far og mor og mad og drikke
i en by af brokker ild og skarn?

[92] Se: Telefon til hr. Chirac.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

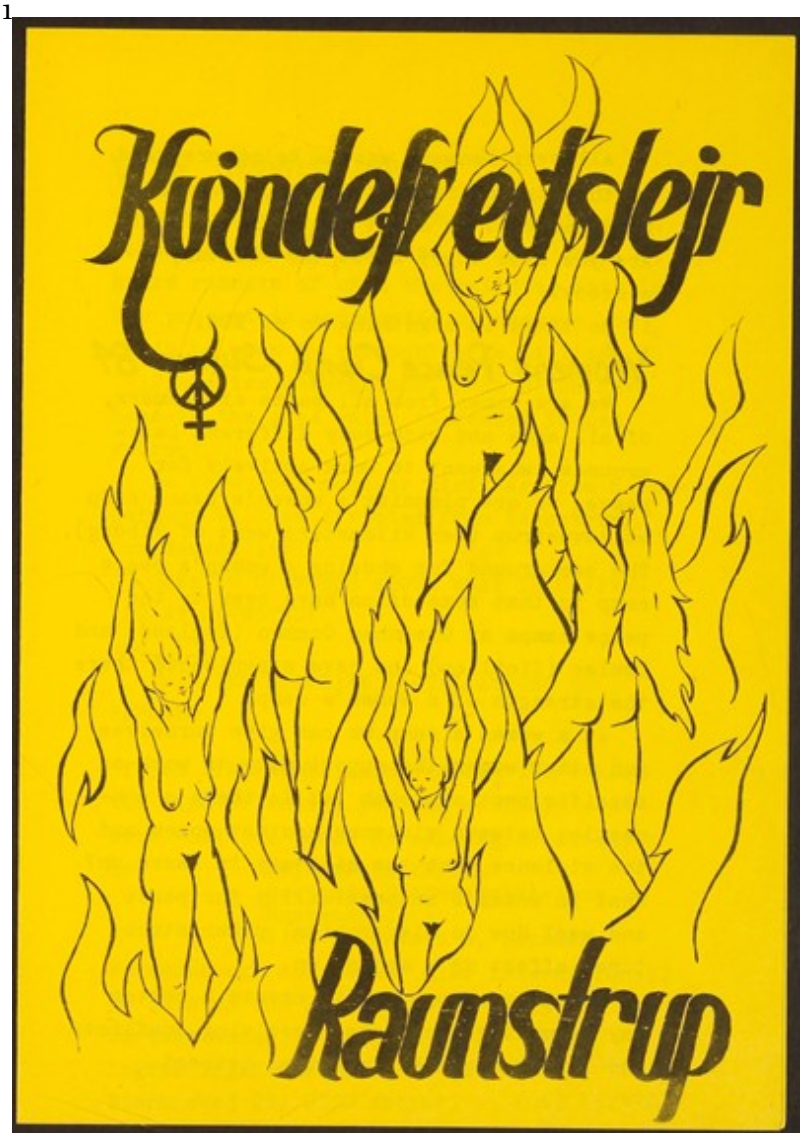
Hvem skal rense huse jord og gader?
Hvem skal skaffe drikkevand og mad?
Hvad er læger uden hospitaler?
Ved de hvad de skriver eller hvad?
Syvogtyvetusind mand skal hjælpe
sammen med soldaterkompagnier —
hvorfor mon de glemmer at fortælle
de er bare tal på et papir?

Hvorfor står der intet om depoter
og de mange andre bombemål?
Hvorfor må vi ikke få at vide
hvor man venter virklig store bål?
Hvorfor må vi ikke få at vide
hvor de mange lig skal graves ned?
Har man tænkt sig der skal være kister
og en masse kors hvor der står FRED?

Hvorfor mon de siger vi skal lukke
op for Danmarks Radio når de ved
både strøm og studier og antenner
inden for sekunder er brændt ned?
Hvorfor lader de som de er dumme?
Er det for at mane os til ro?
Eller for at sikre sig lidt plusser
i civilforsvarets nekrolog?

Hvem skal styre landet og bestemme
fra en bunker ude i en skov?
Når man ikke hører hvad de siger
hvad er så forbudt og hvad er lov?
Hvorfor sir de ikke ud af posen
at beredskab kun er til besvær?
For de ved jo godt hvis krigen kommer
kan man faktisk lisså godt la vær.

I Danmark blev der senere i sommeren 1984 oprettet en mindre kvindefredslejr ved Ravnstrup i Jylland. De producerer deres egen kunst og sangbog med danske og engelske sange, der er genudgivet i Fredsakademiet.

Ravnstrup, 1983

En ensom dronning
fem generaler
oh, bella ciaou...
fem generaler
og tolv ministre
det er, hvad Ravnstrup den ka' ta'.

Der kan de sidde og kukkelure
oh, bella ciaou...
mens Danmark brænder
og alle danske
går op i flammer og i røg.

I Danmarks kælder
sidder eliten
oh, bella ciaou...
og overlever
mens hele folket
forsvinder i et vældigt bål.
Så kan de styre
ja, og regere

oh, bella ciaou...
mens folket brænder
og hele Danmark
forvandles til en askehob.

Lad dem gi' love
lad dem bestemme
oh, bella ciaou...
der' ingen modstand
protest fra neden
for folkets røst er kvalt i røg.

De har raketter
som rammer alle
oh, bella ciaou...
de er beskyttet
de er forsvaret
får ikke del i vores død.

De ønsker Neutron
de kræver MX
oh, bella ciaou...
og krydsermissiler
de er som djævle
som vil gør' helvede så hedt.

-Og vi har valgt dem
-og vi betalte
oh, bella ciaou...
de har forrådt os
ja, de har svigtet
for de vil overleve selv.

De bygges Ravnstrup
i tolv etager
oh, bella ciaou...
lad dem kun rådne
i NATO's kælder
I Danmarks dybe kælder-grav.

En ensom dronning
fem generaler
oh, bella ciaou...
fem generaler
og tolv ministre
kan følges ad i Ravnstrups grav.

Tekst Eigil Poulsen. Melodi: Den anonyme italienske partisansang fra anden verdenskrig: Bella ciaou; igen baseret på den italienske børnesang La ballata della bevanda soporifera / Balladen om bedøvende drikke. Ikke indspillet på grammofonplade. Kilde: Tekst i Fredsakademiets arkiv, 1983.

Den næste sang er skrevet i anledning af aktionen mod NATO-øvelsen ved flystation Karup i 1983.

Vi kæmper for vores fremtid, 1983

Gang på gang de lover
at de vil ruste ned i både øst og vest.
Ikke fler' raketter: Nu vil de skabe fred.
NEJ kammerater, tro ej deres løfter,
dér viser at de frygter
vi skal rejse os til kamp.
STOP hver en base,
KNUS alle raketter!
Vi kæmper for vor fremtid,
vi vil slås for vore liv.

I al hem'lighed
har høje herrer her til lands besluttet at

bygge NATO-baser og sikre deres magt.
MEN kammerater, aldrig vil vi glemme
Hvordan de gik bag vores ryg og solgte vores land
STOP hver en base...

Selv om de har magten
Så frygt dog ej for vi kan mere end de tror.
Vi er jo så mange og de kun ganske få.
KOM kammerater! Væk med deres baser!
Vi bygger en blokade rejser kampen hvor vi bor
STOP hver en base...

Tekst og melodi: Rødtjørn. Publiceret i På vej, 1984. Ikke indspillet på grammofonplade.

Det vigtigste i verden, 1984

Tekst og musik Bo Schiøler. Sunget af Vesterbro ungdomsgård på Stjernedrys. Ikke publiceret i Fredsbevægelsens sangbøger.

Dueplagen, 1984

Vi, vi er verdens største hær
- almind'lige men'sker fra fjern og fra nær
Folket der ikke vil trykkes ned.
Nu marcherer vi sammen for fred.

Duernes terror
bli'r værre og værre,
Kohl er bekymret og Thatcher[93] er vred.
Folket marcherer,
bli'r flere og flere,
- ikke i takt, men med råbet om fred.
Stålproducenter
og våbenagenter
føler selv angsten, de før indgød os
Hvorfor dog frygte,
når ingen kan flygte.
Næh - vi vil hel're stå oprejst i trods.
Vi, vi er verdens største hær
- almind'lige men'sker fra fjern og fra nær
Folket der ikke vil trykkes ned.
Nu marcherer vi for fred.
Oh sikke tider når duerne skider

[93] Margaret Thatcher, konservativ britisk premierminister 1979-1990.

på herskernes statuer af stål og af sten
Hvad er vel panser når mennesker danser
på magtens bastioner med tordnende ben.
Tusinder vil slås til de vinder
ved Greenham Common-basens hegn,
og millioner vil synge de toner
om fred, som gør vores stemmer til een
Vi, vi er verdens største hær
- almindelige men'sker fra fjern og fra nær
Folket der ikke vil trykkes ned.
Nu marcherer vi for fred.

Magten den vakler for de arme stakler
som bygger deres stilling på frygt og foragt.
Drinken er bitter for den, hvis profitter
forsvinder, når nedrustningsbølgen får magt.
Men vi vil synge og samles i klynge
og danse på torvet ved dag og ved nat,
mens duer la'r falde
små klatter på alle
- små bomber som sætter en plet på din hat.
Vi, vi er verdens største hær
- almind'lige men'sker fra fjern og fra nær
Folket der ikke vil trykkes ned.
Nu marcherer vi for fred.

Tekst og musik af folkeskolelæreren Gudmund Auring. Skrevet i 1983 til Påskemarch for Fred, udsendt på Ram & Sjangs single Dueplagen, 1984. B siden på Duepladen har to sange: Hov, der var en der faldt ned! og Fan'me nej! Ikke publiceret i Fredsbevægelsens sangbøger. Dueplagen er genudgivet på CD: Ram & Sjang Live 1984-88, 2010.

For os betyder det så meget, 1984

Kan du huske, da verdens puls den stopped' et øjeblik,
og Hiroshima og Nagasaki brændte fast i vores indre.
Ingen vidste helt nøjagtigt, hvad der foregik,
men det gik op for os, at vores tryghed var blevet meget mindre.
En tryghed, et kammeratskab, en favn som er varm
og glæden ved et hjerte, der banker i ungen på min arm.
For os betyder det så meget,
for dem betyder det åbenbart så lidt.

Man sku' tro, at alle bombens venner
føler sig som Gud, for de regner vel med, at de får deres
på det tørre. Det er dem der trække blank, men
osse os der står for skud, og faren for den evige nat er blevet

meget større. En hånd der holder fast om en anden
der holder af, i tillid til de tider, der kommer fra idag.
For os betyder det så meget,
for dem betyder det åbenbart så lidt.

Tekst og musik: Leif Sylvester Petersen. Indspillet på. Sylvester & co. Harlekin HMLP 4304. Publiceret i Sange for fred, 1986. Nodetryk: Fred, frihed, fællesskab, 1988.

Fra stenøkser til a-bombe, 1984

Tekst og musik Bo Schiøler. Sunget af Vesterbro ungdomsgård på LP'en Stjernedrys.

Det har ikke været muligt at finde biografiske oplysninger om den engelske menige soldat Francis Tolliver, hovedpersonen i den næste sang.

Francis Tolliver, 1984 ; 1993

Her er en sang om krigen og her er en sang om jul
En sang om Francis Tolliver en gut fra Liverpool
I 1913 var han barn i 14 blev han mand
De døbte ham med ild i Flandern land

Og Francis stod i skyttegrav en julenat dengang
Et ar i Frankrigs marker hvor hans frosne ånde hang
Den nat derhjemme fyldtes glasset med hvad de har
To the great and glories boys så lang derfra

Vi sad den nat med Francis på den kolde franske jord
Vi havde kolde stjerner nok, men ikke flere ord
Med et for Francis op, der lød en stemme ren og klar
En spinkel en som sang derovre fra
De are singing bloody well, siger Francis mens vi står og glor

Lidt efter lidt bliver stemmens klang derovre fra et kor
Kanonerne er tavse og de grumme masker faldt
For i natten har en menneskestemme kaldt
De kolde sten slår gnister her er et lille under hændt

God rest ye merry Gentlemen, skreg gutterne fra Kent
Så brød de ud i Stille Nacht, en sangenes tag fat
Og vi sang med på Silent Night den nat

Søg dækning råbte vagten hæst hold alle rifler klar
En skikkelse krøb op af gravens dyb derovre fra
Mod ingenmandsland går hans tapre lige skridt
Det flag han rækker frem er stjerne hvidt

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Og en for en og her som der så krøb vi alle op
Vi lod alle våben bag os og bar kun vor trætte krop
Vi delt bortgemt brandy, rakte næves frem og lo
Tog en fodboldkamp med Francis gamle sko

Cigaretter, chokolade og fotos hjemmefra
Af billeder af kærester og venner som vi har
Tom Standard spiller håndklaver og de har en violin
Det er utroligt hoster Francis med et grin

Det blev dag og Frankrig blev til Frankrig en gang til
Og langsomt går vi hver til sit som folk der ikke vil
I hjertet er et spørgsmål som vi aldrig glemmer mere
Hvem er det egentligt sigtekornet ser?

Julenat en skyttegrav - en krig der var engang
Som hud mod frossen stål som vindens skarpe bitre klang
Men krigens kolde grave for de folk som dengang faldt
Blev til sange i en sælsom julenat

Min sang er om et slag i krig hvor begge sider vandt
Min sang er Francis Tollivers og hvert et ord er sandt
Er vi kun nåle i et kort, kun sneens fug der føg
Nej for Francis Tolliver vil aldrig dø

Fredshymne, 1984

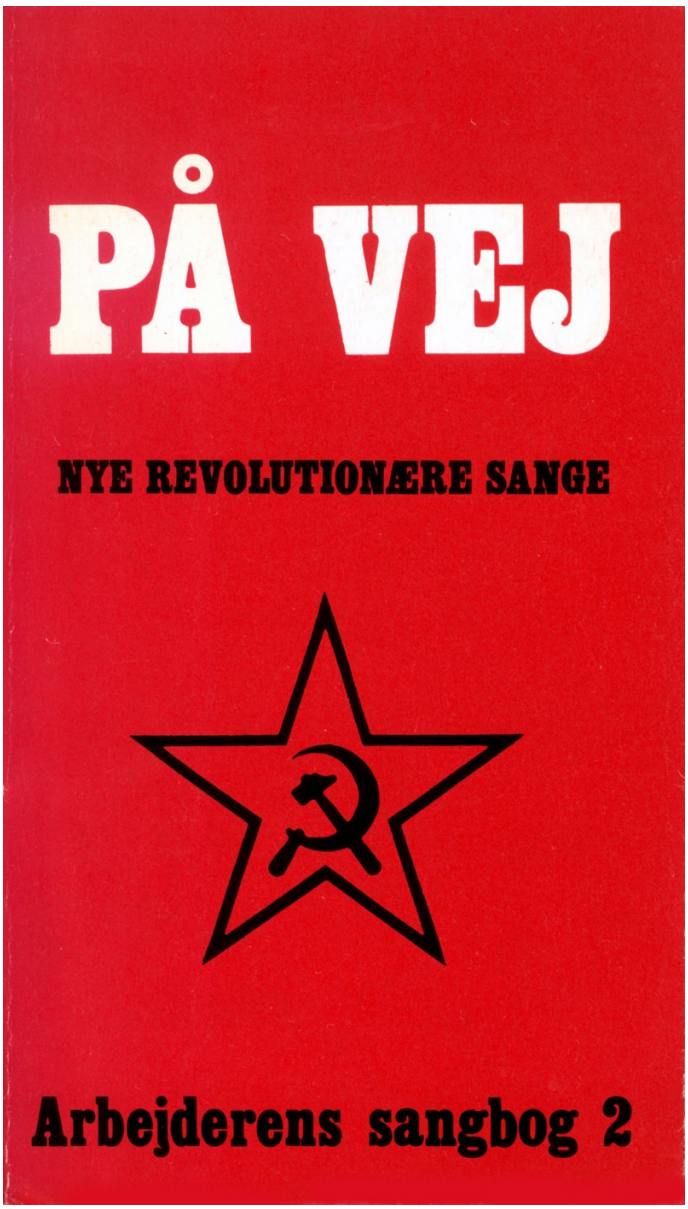
I 1984 udsender Tværsocialistisk Kommunalgruppe i Ry's orkester, solister og kor en LP: "Ragna rock i Ry", hvorpå der er en fredshymne.

Ivan & Sam, 1984

Tekst og musik: Sebastian på Tusind og en nat.

Den næste sang er skrevet lige efter Karup-fredslejren i 1984.

Landet skal høstes, 1984

Nær ved havet der ligger det land
dækket af klitter med marehalmssand
Heden breder sig favnende frem
her bygged' fisker og bonde sit hjem
skjalde beretter om dem.

Her gik bonden til kamp for sit land
solgt som det blev af den adelsmand.
Her fødtes oprør mod herre og stat
grevernes hoveder på høtyve sat
da tysken holdt landet besat.

Se, hvor de slider og se hvor de sår
landet har levet i tusinder år.
Se, hvor de slider og se hvor de sår
landet skal høstes i år.

Aldrig bøjed' den bonde sig ned
selvom et nederlag svied' og sved
her blev cementen med sukker belagt,
dengang nazismen i landet tog magt
mod frihed blev hænderne rakt.

Her på heden de mordere har
fly og raketter mod folkene klar
baser, missiler, depoter og mænd
skal lægge øde danernes hjem
krigen bli'r planlagt igen.
Se, hvor de slider...

Her på heden har folket vist magt
her blev de hænder mod friheden rakt
her skal vi kæmpe de fædrendes sag
her skal vi vinde det dybeste slag
sejren bli'r frihedens dag.
Se, hvor de slider...

Tekst og melodi M. Poulsen. Publiceret i På vej, 1984. Ikke indspillet på grammofonplade.

Mellem krig og fred, 1983 ; 1984 ; 1999

Mellem krig og fred er et digt udgivet af forfatteren Per Højholt (1928-2004) i 1983, som selv har indtalt det på en grammofonplade udgivet af Nej til Atomvåben 'til fordel for Fredskaravanen 84' på Olga Records 84006. B siden på singlen er Rejseorkesterets Fredsmarchen, en instrumental melodi. Mellem krig og fred er en anden sangsat i musik af forfatteren og komponisten Bo Schiøler, og synges af børn og unge fra Vesterbro Ungdomsgård på: Plejer er død. VUG live i NYC fra 1999.

Når vi skal arve jorden, 1984

Tekst og musik Bo Schiøler. Sunget af Vesterbro ungdomsgård på LP'en Stjernedrys.

Ravnstrupsangen, 1984

Til dem hr. officer
vi disse ord vil skrive
for Dem vel lidt naive
men læs alligevel
Vi er en smule skræmt'
for det De sidder der og gør
i bunkeren bag en lukked' dør
nu er det så vi spør':
Hvad skal det bruges til?
Hvorfor blev den fortiet?
Fortæl om byggeriet
Hvis liv står mon på spil?
Hvis der sku' blive krig
kan de så også høre
bag deres lukked' døre
civiles angst og skrig.

Og hør Herr officer
De må da også vide
hvad bombe man skal smide
for at slette bunker'n væk
En på 20 megaton
Måske 30 eller 40?
Og hvis den nu bli'r større
Vil De så dø af skræk
Kan de bekræfte her
de rygte som fortæller
at bunkeren også gælder
for fremmed militær?
I krig hr. army-mand
kan de så dirigere
a-våben og lidt mere
fra Tysklands grænseland?

Og sig herr officer
hvor mange millioner
af vores skattekroneer
er brugt på dette her?
Hvis De sku' slippe fri
fra militærets lænke
vil de så aldrig tænke
var det det hele værd?
Og når de svarer på
om bunker'n er til nytte
og hvem den skal beskytte
os eller NATO's hær
Så husk Herr officer
at hemmelighedskræmmeri
kan kvindelejren ikke li'
så derfor bli'r vi her.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Til Dem hr. Officer er publiceret i pjecen *Når uret blir til ret - bliver modstand en pligt* fra 1985 og i Kvinder for Freds Tillæg til Fredssangbogen er Til Dem hr. Officer dateret Kvindefredslejren Ravnstrup, 25. august 1984. Sangteksten af Jette Elbæk er en en gendigtning af Boris Vians Desertøren. Ikke indspillet på grammofonplade.

Slagterbutikken, 1984

Tekst og musik Bo Schiøler. Sunget af Vesterbro ungdomsgård på LP'en Stjernedrys.

Det er tid nu, 1984

Det er tid nu
Hvor vi samler al vor styrke
- Fra mark og gade er vi på vej -

Kammerater
Krigsanstifterne må standses
- Fra mark og gade er vi på vej -

De som hersker
De som hærger jordens folk
- Frihed og fred må vi vinde -

Ikke vente, ikke vente
Ikke standse op men kæmpe
- Fra mark og gade er vi på vej -

Jordens smerte
Beder ej om tusind tårer
- Fra mark og gade er vi på vej -

(nynnes)
- Frihed og fred må vi vinde-

(nynnes)
- Fra mark og gade er vi på vej -

I fjerne bjerge
–

Synger partisaner
- Fra mark og gade er vi på vej -

Håbets sange
Når dig under nattens stjerne
- Frihed og fred må vi vinde -

Og vi mødes, vi mødes
Kammeraterne i kampen
- Fra mark og gade er vi på vej -

Kamp for frihed
Fri for råddenskabens terror
- Frihed og fred må vi vinde -

Stærk er enhed
Stærk er kærligheden til livet
- Fra mark og gade er vi på vej -

Det er tid nu
Hvor vi samler al vor styrke
- Fra mark og gade er vi på vej -

Det er tid nu
Hvor vi samler al vor styke
– Fra mark og gade er vi på vej -

Tekst Anisette Hansen. Thomas Koppel. Indspillet af Savage Rose på Vi kæmper for at sejre! Publiceret i På vej : Nye revolutionære sange. Arbejderens sangbog 2.

Bygge broer, 1985

Bygge broer. Fredsbanner af Mie Bak Jakobsen,

Vi bygger broer
over vores kløfter
Ta'r hinandens hænder
og samler energi
Med alle vores drømme
og håb og visioner
Søstre vi har kimen
til en fremtid fuld af liv.

Ukendt ophav. Hele Building Bridges er rekonstrueret i Fredsakademiets Greenham Common sangbøger. Et af versene i kanonen er oversat til dansk af Sulejma og publiceret på forsiden af Kvinder for Freds tidsskrift Køkkenrullen nr. 1, januar 1985. Ikke indspillet på grammofonplade.

Børn over hele vor jord - En fredsmusical, 1985

Tekst og musik af den svenske komponist Thord Gummesson, Indspillet på LP. CBS 26295. Teksthæfte med svensk, dansk, norsk og finsk tekst samt melodistemme med underlagt tekst og becifring.

Fem år for Nej til Atomvåben, 1985

Lad vor sang som en rullende bølge
skylle alle atomvåben væk
rense ud raketter og bomber
/ slette spor af en rå politik./
Så du glimtet af paddehatteskyen?
hørt' du braget af dommedagsdrøn?
Snart trues verden nu med død
død for alle generationer.

Til kamp mod bombens magt
hold sammen, alle mand
nedrustning og fred
fred over land
kom med, enhver som kan.

Vi vil kæmpe i presse og radio
gå på gaden, gå fremad til sejr.
Vi vil gå til Paris og til Moskva
/ og til Washington taktfast med sang./
Trykke pjecer, aviser og bøger
skaffe penge og samle dem ind
Snart alle danske støtter os
ikke bare det vældige flertal.

Til kamp mod bombens magt
hold sammen, alle mand
nedrustning og fred
fred over land
kom med, enhver som kan.

Tekst: Eigil Poulsen. Musik: Marseillaisen. Tegning: Jens Stærremose. Publiceret i Nej til Atomvåbens Kvartalsavis nr. 21. 1985. Ikke indspillet på grammofonplade.

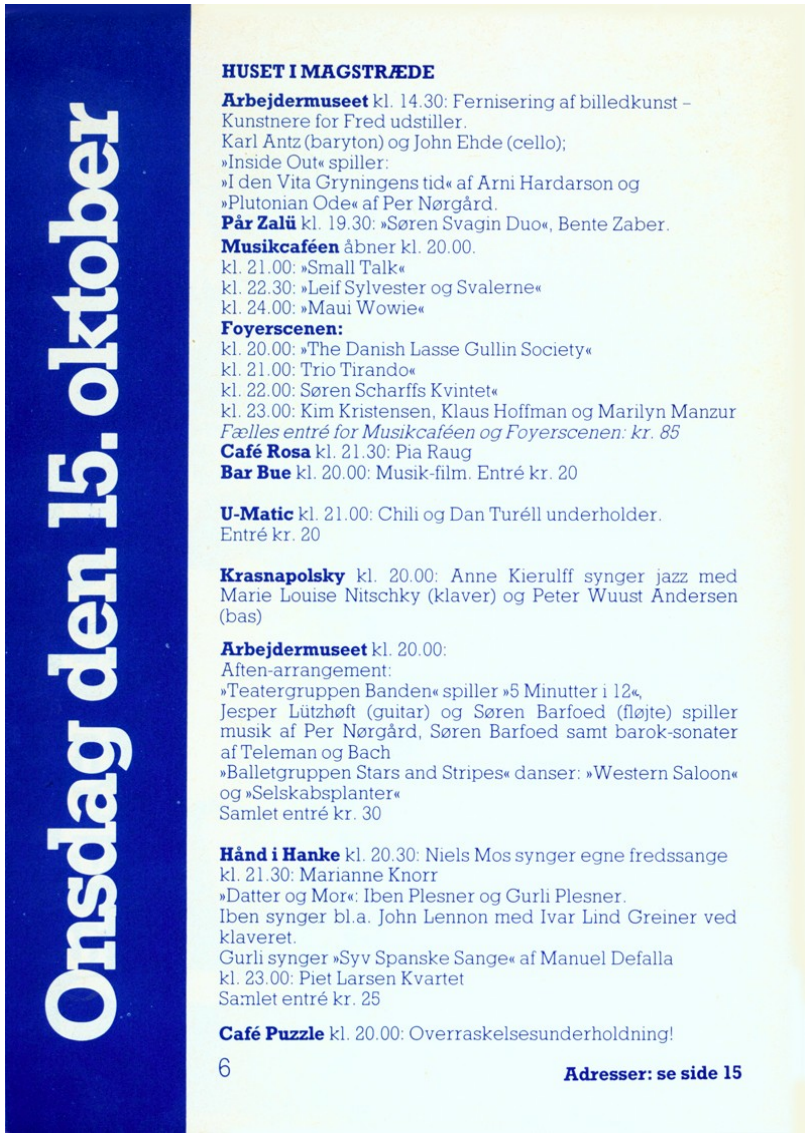
Kom, fred, og fyld den hele dag, 1985

Kom, fred, og fyld den hele dag
med alt hvad tryghed skaber.
En krig betyder nederlag
for fler end den, der taber.
Sig nej til væbnet heltemod.
Vær tålsom og tålmodig
og lær af Frode Fredegod[94]
at gøre freden frodig.

Kom, fred, og skænk os troens trods
og tvivlens eftertanke.
Begrav den frygt der lammer os.
Slyng som en blomsterranke
en stængel håb med duft af savn
om jordens blide runding
og lad os hviske livets navn
mod dødens bøssemunding.

Kom, fred, og bind med kløgt og ånd
de mørke magters higen
og læg de nøgler i vor hånd,
som kan forhindre krigen.
Gør op med had og magtbegær
imellem folk og stater
og lad os plante tusind træ'r
i stedet for granater.

Kom, fred, og fyld de tomme kar
med mer end kval og hunger.
Lad fred og frihed danne par
og få en masse unger.
Lær dem at slås for fredens sag
når verden er urolig.
Gør hver dag til en fredens dag,
hvert land til fredens bolig!

Onsdag den 15. oktober

HUSET I MAGSTRÆDE

Arbejdermuseet kl. 14.30: Fernisering af billedkunst – Kunstnere for Fred udstiller.
Karl Antz (baryton) og John Ehde (cello);
»Inside Out« spiller:
»I den Vita Gryningens tid« af Arni Hardarson og
»Plutonian Ode« af Per Nørgård.
Pår Zalü kl. 19.30: »Søren Svagin Duo«, Bente Zaber.
Musikcaféen åbner kl. 20.00.
kl. 21.00: »Small Talk«
kl. 22.30: »Leif Sylvester og Svalerne«
kl. 24.00: »Maui Wowie«
Foyerscenen:
kl. 20.00: »The Danish Lasse Gullin Society«
kl. 21.00: Trio Tirando«
kl. 22.00: Søren Scharffs Kvintet«
kl. 23.00: Kim Kristensen, Klaus Hoffman og Marilyn Manzur
Fælles entré for Musikcaféen og Foyerscenen: kr. 85
Café Rosa kl. 21.30: Pia Raug
Bar Bue kl. 20.00: Musik-film. Entré kr. 20

U-Matic kl. 21.00: Chili og Dan Turéll underholder.
Entré kr. 20

Krasnapolsky kl. 20.00: Anne Kierulff synger jazz med Marie Louise Nitschky (klaver) og Peter Wuust Andersen (bas)

Arbejdermuseet kl. 20.00:
Aften-arrangement:
»Teatergruppen Banden« spiller »5 Minutter i 12«,
Jesper Lützhøft (guitar) og Søren Barfoed (fløjte) spiller musik af Per Nørgård, Søren Barfoed samt barok-sonater af Teleman og Bach
»Balletgruppen Stars and Stripes« danser: »Western Saloon« og »Selskabsplanter«
Samlet entré kr. 30

Hånd i Hanke kl. 20.30: Niels Mos synger egne fredssange
kl. 21.30: Marianne Knorr
»Datter og Mor«: Iben Plesner og Gurli Plesner.
Iben synger bl.a. John Lennon med Ivar Lind Greiner ved klaveret.
Gurli synger »Syv Spanske Sange« af Manuel Defalla
kl. 23.00: Piet Larsen Kvartet
Samlet entré kr. 25

Café Puzzle kl. 20.00: Overraskelsesunderholdning!

6 **Adresser: se side 15**

Tekst: Halfdan Rasmussen 1985. Musik: Klaus Brinch. Også kaldet Sang om fred og frihed : (Kom fred, og fyld den hele dag). Udgivet i forbindelse med FNs internationale fredsår som tillæg til tidsskriftet Folkeskolen, nr. 34, 21. august 1986. Også publiceret

[94] I Danmarks Riges Krønike omtaler sagnhistorikeren Saxo Grammaticus en hel stribe konger ved navn Frode eller Frode Fredegod. De fleste af dem skildres som ualmindeligt gode konger, der bragte fred, velstand og retfærdighed til landet. Ved flere af dem fortælles et sagn om, at kongen lagde en guldring eller en skat ved vejsiden, og selv om den lå frit fremme, var der ingen, der vovede at stjæle den.

på bagsiden af tidsskriftet Fred og frihed, november 1986. Ikke indspillet på grammofonplade.

Den næste sang er skrevet til minde om den svenske politiker Oluf Palme.

Fredssangen af 1986

Syng med om fred overalt i verden,
og styrk vort venskab til alle folk.
Lad målet være i al vor færden,
at vi må regnes som fredens tolk.
/: Lad bud om freden i verden klinge,
lad tro og vilje gi' ordet magt.
Lad venskabsbåndet al krig betvinge,
lad sund fornuft blive fredens pagt. :/

Hvorhen i verden vor tanke drager,
den bære fredsbud til hver nation,
og ingen sjæl den på jorden vrager;
men dæmmer op for diskrimination.
/: Lad bud om freden i verden klinge,
lad tro og vilje gi' ordet magt.
Lad venskabsbåndet al krig betvinge,
lad sund fornuft blive fredens pagt. :/

I vor bevidsthed er fredens tanker,
som ingen magter at stå imod,
når blot for alle vort hjerte banker,
vil freden sejre til overflod!
/: Lad bud om freden i verden klinge,
lad tro og vilje gi' ordet magt.
Lad venskabsbåndet al krig betvinge,
lad sund fornuft blive fredens pagt. :/

Tekst af Erik Jensen. Melodi: Ode an die freunde. Publiceret i Ved indvielsen af Brenderup Folkehøskole, Nordisk fredshøjskole den 3. maj 1986[lix]. I Fredsakademiets arkiv. Ikke indspillet på grammofonplade.

Krig og fred, 1986

Sang af Lars Lilholt. Genudsendt på Portland, 2008.

Nu grønnes vårens første træer, 1986

Nu grønnes vårens første træ'r,
og håbets lyse tid er nær,
men intet føles håbefuldt
for den som lider savn og sult.

Stå fast mod fattigdom og vold
i solidarisk sammenhold.
Vor jord er fælles, hejs et flag
for alle jordens folkeslag.

Med tankens kraft og håndens slid
har vi erobret rum og tid,
men alt kan blive støv påny
i skyggen af et bombefly.
Stå fast osv.

Den rige verdens fattigdom
besmitter det vi drømte om:
En verden hvor enhver har krav
på mere end en ensom grav.
Stå fast osv.

Kom, bror og søster, gør jer fri
af egoismens tyranni.
På vore drømmes himmelhvælv
er ingen stjerne kun sig selv.

Stå fast mod fattigdom og vold
i solidarisk sammenhold.

Vor jord er fælles, hejs et flag
for alle jordens folkeslag!

Tekst: Halfdan Rasmussen. Musik: O Tannenbaum. Indsunget af Ove Verner Hansen med Torben Petersen og medlemmer af Det Kongelige Kapel på LP'en Det er tidens stærke tone : sange fra Arbejdersangbogen, 1986. Publiceret i Kvinder for Freds sanghæfte.

UNICEF 40 års jubilæum falder sammen med FN's internationale fredsår, 1986. I den anledning udgives en støtteplade på engelsk[lx].

Peace On Earth, 1986

Tekst: Lars Vesterholt. Musik: Ivar Lind Greiner. Medvirkende: Gry Johansen, Mikael Roupé, J.P. West, Stefan Edlund, Dan Tillberg, Rolf Graf, Mia Martinez, Lili & Sussie, Herreys, Esa Kaartamo og Sissel Kyrkjebø. Solid State SSM 106. Singlen er udgivet af Dansk UNICEF. B siden er instrumental.

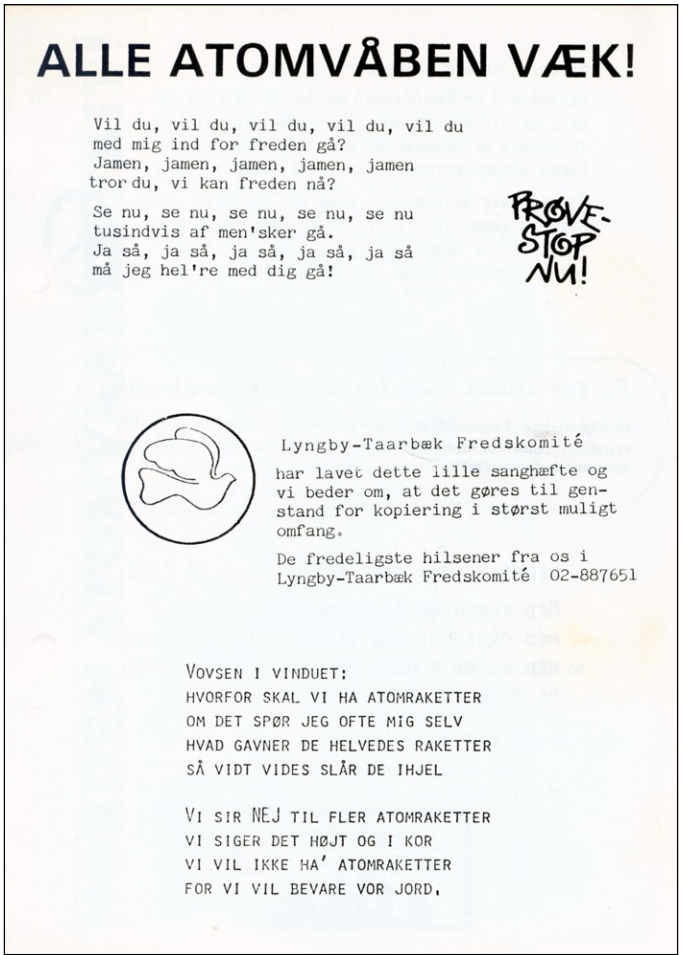
I 1986 mindes Lyngby-Taarbæk Fredskomité bombningen af Hiroshima. Den to år gamle lokale fredsgruppe udsender i løbet af sin eksistens et fire siders udateret sanghæfte, Alle atomvåben væk, med originale sange som gruppen beder om, "at det gøres til genstand for kopiering i størst muligt omfang". Hæftet er i Fredsakademiets arkiv og de følgende seks sange stammer derfra.

Hvorfor skal vi ha atomraketter, 1986?

Hvorfor skal vi ha atomraketter
om det spør jeg ofte mig selv
hvad gavner de helvedes raketter
så vidt vides slår de ihjel

vi sir nej til fler atomraketter
vi siger det højt og i kor
vi vil ikke ha' atomraketter
for vi vil bevare vor jord,

Ophav ukendt. Melodi: Vovsen i vinduet. Ikke indspillet på grammofonplade.

ALLE ATOMVÅBEN VÆK!

Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du
med mig ind for freden gå?
Jamen, jamen, jamen, jamen, jamen
tror du, vi kan freden nå?

Se nu, se nu, se nu, se nu, se nu
tusindvis af men'sker gå.
Ja så, ja så, ja så, ja så, ja så
må jeg hel're med dig gå!

PRØVE-STOP NU!

Lyngby-Taarbæk Fredskomité
har lavet dette lille sanghæfte og vi beder om, at det gøres til genstand for kopiering i størst muligt omfang.

De fredeligste hilsener fra os i Lyngby-Taarbæk Fredskomité 02-887651

VOVSEN I VINDUET:
HVORFOR SKAL VI HA ATOMRAKETTER
OM DET SPØR JEG OFTE MIG SELV
HVAD GAVNER DE HELVEDES RAKETTER
SÅ VIDT VIDES SLÅR DE IHJEL

VI SIR NEJ TIL FLER ATOMRAKETTER
VI SIGER DET HØJT OG I KOR
VI VIL IKKE HA' ATOMRAKETTER
FOR VI VIL BEVARE VOR JORD,

Med Pershing 2 vil de freden bevare, 1986

Med Pershing 2 vil de freden bevare
med Cruisemissil vil de sikre den mer'
men vi si'r nej, vi la'r os ikke narre
og vi bli'r stadig flere og fler'.

Ophav ukendt. Melodi: omkvædet af "Det var på Capri". Ikke indspillet på grammofonplade.

Men'sker brydes ned, mens verden ruster op, 1986?

Men'sker brydes ned, mens verden ruster op
skal vi overleve må mange sige stop
vi bli'r bombet ud og jorden bliver gold
skal vi ha' en verden som helt er død og kold.

Vi siger nej til raketter uh uh uh uh
vi vil have traktat nu - og hvad si'r du
hvis blot vi føler det samme
så kom med mig
en atomfri zone - det er denne vej.

Ophav ukendt. Melodi: Hele ugen alene. Ikke indspillet på grammofonplade.

Pershing 2 og Cruismissiler har de stillet op, 1986

Pershing 2 og Cruismissiler har de stillet op
skal de pilles ned igen, må mange sige stop
tusindvis af mennesker, skal råbe højt i kor
fjern atomraketterne, vi vil ha' fred på jord.

Vi vil have sikkerhed i både øst og vest
fredens varme skal erstatte krigens kolde blæst
tusindvis af mennesker, skal råbe højt i kor
fjern atomraketterne, vi vil ha' fred på jord.

Ophav ukendt. Melodi: Se den lille kattekilling. Ikke indspillet på grammofonplade.

Stop det SDI-projekt hr. Præsident, 1986

Stop det SDI-projekt[95] hr. Præsident
Stop det SDI-projekt hr. Præsident
Jorden er vort fælles eje
De må ikke med den lege
Stop det SDI-projekt hr. Præsident
Syng nu jæ, jæ, jubi - jubi jæ
Syng nu jæ, jæ, jubi - jubi jæ
Jorden er vort fælles eje
De må ikke med den lege
Stop det SDI-projekt hr. Præsident

Himmelrummet skal nu være skueplads
Himmelrummet skal nu være skueplads
for en masse satellitter
tænk, hvis der nu er en nitter
Himmelrummet skal nu være skueplads
Syng nu jæ, jæ o.s.v.
for en masse satellitter
tænk, hvis der nu er en nitter
Himmelrummet skal nu være skueplads

Med en bombe vil du finde evig fred (gentages)
alt i live vil forbløde
Jorden bliver tavs og øde
Med en bombe vil du finde evig fred
Syng nu jæ, jæ o.s.v.
alt i live vil forbløde
Jorden bliver tavs og øde
med en bombe vil du finde evig fred.

Du vil ikke være ene, når du dør (gentages)
for i bombens klare stråler
brænder hundred' millioner
Du vil ikke være ene, når du dør
Syng nu jæ, jæ o.s.v.

Vort Europa vil forsvinde i et brag (gentages)
alle sorger er nu borte

[95] Amerikansk forskningsprogram for rumbaseret antimissilvåben iværksat af daværende præsident Ronald Reagan i 1983. Nu opgivet eller forsat som National Missile Defence System ledet af the Missile Defense Agency.
Efter 1991 er det strategiske forsvarsinitiativ erstattet af en række andre projekter, så som GPALS, National Missile Defence System - med varianter som GMD, the US Navy's AEGIS Fleet Air Defense System, AWMDS, HAARP, Milsatcom, Space-based Infrared System, Space-based kinetic weapons (brilliant pebbles), TMD osv..

der blir kø ved himlens porte
Vort Europa vil forsvinde i et brag syng nu jæ, jæ o.s.v.

Ophav ukendt. Melodi: Du må få min sofacykel, når jeg dør. Ikke indspillet på grammofonplade.

Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du, 1986?

Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du
med mig ind for freden gå?
Jamen, jamen, jamen, jamen, jamen
tror du, vi kan freden nå?

Se nu, se nu, se nu, se nu, se nu
tusindvis af men'sker gå.
Ja så, ja så, ja så, ja så, ja så
må jeg hel're med dig gå!

Ophav ukendt. Ikke indspillet på grammofonplade,

Fredssangen, 1987

...
Hvem er det der trives
i våbnenes kolde skygger...

Fredssangen af Peter Biker på Kys Dig Når Du Går, 1987.

Saltmarchen, 1987 ; 2001

Det salte hav om Indiens strande
er blåt som længsel, drømmeblåt.
Men kun en mægtig fjern monark
må vinde salt af disse varme vande.
Han lægger skat på saltet,
på hvert et pund, ja hvert et gran,
på havets gave til et folk,
de få i guld, de fleste klædt i pjalter.
Der går en mand i vågne drømme[96]
om andre tider, om et folk
der ikke bøjer sig for magt
men stærkt som havet, våbenløst vil komme
fra fattiglod og ørken,
fra stenbrud, spinderok og plov:
af ufrihed skal vokse mod,
af nød et håb som stjerner født af mørket.

[96] Mahatma Gandhi og 79 andre demonstranter begynder den 12 marts 1930 den 380 km. lange saltmarch, demonstration, fra Ahmedabad til Dandi, nord for Bombay (nu Mumbai) i protest mod briternes monopol på udvinding og salg af salt i Indien som opfattedes som en urimelig byrde for den fattige befolkning. Illustrationen viser Gandhi ved starten af saltmarchen. Ukendt fotograf. Fotografi i Fredsakademiets arkiv.
Litteratur: Stinus, Erik: For længe siden - og i morgen. Politikens kronik, 04/06/2005.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fra Sabarmati skriver manden,
af fængselsophold, sygdom svag,
til kongens stedfortræder brev:
Den skat på salt, Lord Irwin, skader landet,
den tjener til at krænke
den sidste dråbe sved og blod
fra sultne kroppe. Svar mig nu
før vold blir svar på vold og lovens lænker.

Lord Irwin lader hånt om Gandhi,
den lille stejle mand som tror
at riget ryster for hans ord
og fromhed, folkestimlen ud mod Dandi
i hjemmevævet klæde.
Tre hundred kilometers march
tilbagelægger flokken da
på femogtyve dage, raster, beder.

Så lysner hav og himmel, høfder.
I varmeflimmer, drømmedis
står Gandhi med en håndfuld vand
fra dette hav mod solens hede løftet.
Da vandet er fordampet
blir salt tilbage i hans hånd,
det fine hvide livskrystal
trods loven skænket Jordens salt i kampen.

En lovløs skare er de blevet.
De vinder salt af vand og sol
og følger tro en anden lov:
de undertryktes længsel, ret til livet.
For stave skal de falde,
bag rustne gitre sygne hen,
de véd det. Ikke uden frygt
men styrket står de, ny på Jorden alle.

Af Erik Stinus med musik af Per Warming. Publiceret i Jordens sange. Oversat til engelsk.

Next stop Nevada

Dansk atompacifistisk ungdomsfredsgruppe oprettet 1986 af Unge for Fred på initiativ fra Samarbejdskomiteen for fred og sikkerhed og verdensfredskongressen i København i 1986. Man ville i dialog med amerikanerne for at få stoppet USAs atomvåbenforsøg. Organisationen beskriver sig selv således i sin første uddelingsavis: »»Next Stop Nevada« er en international kampagne for dialog, prøvestop og fred. Sat i gang på initiativ af Unge for Fred, i september 1986. Vi er først og fremmest græsrødder, elevråd, ungdomsfredsgrupper, rockbands, teatergrupper... Men vi er også op mod 30 landsdækkende ungdomsorganisationer og bevægelser«.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Ticket to peace, 1987

Moonjam: Ticket to Peace.
Next Stop Nevada fortsættes som Next Stop Soviet.

Berlinmurens nedrivning 1989 blev på det sikkerhedspolitiske område de spilte muligheders fiasko. Jugoslaviens opløsning. Anden krig i Golfen. NATO fortsætter.

Lille soldat, 1990

På skrænten lå soldaten
En morgen i april
Og på hans kind en rose
I hjertet et projektil
Men det var så længe siden
Og alting næsten glemt
Nu hvirvler trommestikkerne igen
Så bitters velbekendt
Lille soldat så gi' mig dog din rose
Lille soldat så gi' mit dit gevær

Det er den sorte rytter
På sin knokkelhest af jern
Og den hæse vrinsken
Gi'r genlyd nær og fjern
Det' de stores sang om frihed
Så betændt og fyldt med svig
Med sit slæb af rusten pigtråd
Og små soldaters skrig

Lille soldat...

Det' de stores sang om frihed
Den gamle melodi
Det ny Europa's hymne er
De små soldaters skrig

Lille soldat...

Jorden brænder
Skønt solen stråler klart
Hvor trommen slår for frihed
Står pengemænd parat
Rådne mure falder
Men løgnene består
På skrænten lyser roserne
Mens trommestikkerne de går
Lille soldat...

Tekst og musik: Thomas Koppel, 1990. Indspillet af Savage Rose på Gadens dronning.

Fredsdividenden kommer ikke til udbetaling i Danmark, hvor politikerne går i dvale eller koma efter murens fald og fortsætter sikkerhedspolitikken som om intet var hændt. I de kommende år investerer de danske politikere og det danske militær i en såkaldt dansk international brigade og i en lang række kostbare og mere eller mindre ubrugelige våben og administrationssystemer. Den dansk international brigade bestod af kontraktansatte konstabler – og den militære ledelse havde i brigadens levetid store problemer med at nå styrkemålene – paradoksalt nok samtidigt med, at antallet af militærnægtere faldt på grund af færre indkaldelser til session. I krig ville danske mænd ikke gerne – også selv om krigene omtales som fredsbevarende operationer og lignende.

Hvor er far?, 1992

Du står og ser en strøm af mænd
forsvinde i et fly
du vinker og du fryser
i diset morgengry
du hører ikke lyden men
ser en blålig røg
i posen har du kærligt lagt
det rene undertøj

Nu bærer luften vingerne
afsted mod støv og sol
Jeg ser dig ta' mit billede frem
derhjemme i din stol
du viser det til ungerne
De siger, hvor er far?
Du ser mig ind i øjnene
og håber på et svar

Mit billede smiler uden ord
så læser du mit brev
jeg husker stadig hosten
i min hals imens jeg skrev.

Jeg søgte længe uden held
et job med mening i
jeg fandt det først da brigaden
bad mig gå i krig

Min ordre til at rejse ud
på engelsk tysk og fransk
et mærke på min skulderstrop
fortæller jeg er dansk

Du stod og blev så lille i
et diset morgengry
imens en strøm af unge mænd
forsvandt med et fly

Tekst: Jesper Jensen. Musik: Arne Würgler. Indspillet af Sømanden og stjernerne på CD'en Europasange ' 92, hvor balladen kaldes Flyvemaskinen og senere indspillet af Arne Würgler på Amerikasange, 1995 og på Benny Holst og Arne Würglers Agitpop, 1999. Olufsen DOCD 5392. Også indspillet af Arne Würgler på Når usynlige næver knyttes, 1995. Nexø 16.

Håb om fred, 1992

Fred på jord håb om fred på jord, overalt på jord.
Slut med krig slut med vold og mord, tryghed overalt på jord.
Er det utopi er det kun en ønskedrøm,
bare drømmeri, men det er min ønskedrøm
At hvis alle folk på jord samarbejded´ for,
mad og sundhed til enhver, var der ingen krige mer

Vi på Jord, samarbejde må, alle folk på Jord.
Passe på vort miljø vi må, det forsvarer bedst på Jord.
Forurening truer os alle på denne Jord,
er det hysteri, bare noget de bange tror.
Vi må alle folk på jord, samarbejde for,
liv og sundhed for enhver. overalt på Jorden her

Tekst & Melodi Poul Pedersen fra Aldrig mere Krig. Publiceret på hjemmesiden: Poul Pedersen synger sine egne Fredssange.

Sorsunnata = Lad os slutte fred[97], grønlandsk CD med G-60, 1992.

Fred for alle er indspillet af Jodle Birge med Charlie McCoy, Calle Nielsen, Rolands Tyrolerkapelle og Little Big Band på CD'en Moder Teresa, 1993.

Fred for alle, 1993

Tekst af Stig Gohs og musik af Ole Dahl; indspillet på kassettebåndet Har du ild? : en musical med medvirkende elever og lærere fra Faaborg Gymnasium.

[97] Sorsunnata navn på grønlandsk fredsgruppe oprettet i 1983.

Fred, 1994

Inde i mig er der mørke
stærke magter strides i mit sind
sjælen skrumper under tørke
i mit hjerte bor den kolde vind.
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

I mit lille land er krise
min avis har sider fyldt med vold
hvor er åndens varme brise
er min hjemstavn blevet hård og kold?
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

Smelt missiler om til krykker
brug det spaltede atom mod kræft
lav maskingevær til smykker
stop de gale generalers kæft.
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

Lad os bruge vores hjerne
vores følsomhed og fantasi
på at gøre denne stjerne
til et rige alle trives i.
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

Tekst: Ester Bock. Musik: Bjarne Haahr.

Kom, fred og At lære er at ville er indspillet på Dansk natur-lighed : viser og sange med musik af Bjarne Haahr i 1994

Kom, fred, 1994

I 1995 fejrer Kvinder for Freds medlemmer jubilæum landsmøde i Brenderup på Fyn og opsummerer sine mærkesager på vers til melodien: Jeg er havren.

Femten år for freden, 1995

Kvinder kommet er fra øst og vest
for på Brenderup at holde fest.
Vi har femten år på vores bag.
Freden den er stadig vores sag.

Ved det gamle køkkenbord så blåt
started Kvinderne for Fred så småt.

Aase Bak-Nielsen

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Janne, Bodil[98] og Louise sa':
"Ikke flere våben vil vi ha'".

Overalt i Norden kravet lød:
"Våbenmilliarderne til brød".
Underskrift på kvindernes appel
blev en stor succes med fut og smæld.

Stor FN-kongres i København.
Bodil tog appellen i sin favn,
Holdt om magtens mænd en tale flot.
Våbnene vi laver om til skrot.

Overalt skød grupperne så op.
Ingen hierarkisk ledertop.
Hver har ansvar selv for hvad, vi gør.
Efterhånden mer og mer vi tør.

Møder her og møder der - hu hej!
"Køkkenrullen" fint den klarer sig.
Fællesmøde først i Holstebro.
Græssets rødder var begyndt at gro.

Fredsmarch også blev en arbejdsform.
Interessen var så helt enorm.
Gennem Vesteuropa til Paris.
De fortjente af Nobel en pris.

Hvorfor går I ikke til Moskva?
Sure mennesker så ofte sa'.
Så i 82 de tog af sted
for med russerne at tale fred.

Energi og vældig kvindekraft
det har Greenham Common-lejren haft.
Militæret det blev holdt i skak,
og missilerne så hjem de trak.

En atomfri grundlov i Palau[99] -
øen i det store, stille hav.
USA til sidst sin vilje fik,

---

98 Bodil Graae.

99 Stat i Mikronesien i Stillehavet. Vedtog i 1979 verdens første grundlov som forbyder kernevåben. Ifølge grundlovens artikel XIII, sektion 6, kan, "Skadelige stoffer som atomare, kemiske, gas- eller biologiske våben til brug for krig, atomkraftværker og -affald … ikke bruges, testes, oplagres eller henlægges inden for Palaus retslige område, uden at tre fjerdedele af de afgivne stemmer udtrykkeligt har godkendt det i en folkeafstemning om dette særlige spørgsmål".
Forfatningen mødte stor modstand i USAs administration.

og den smukke drøm til grunde gik.

Muren faldt, og fjenden blev vor ven.
Duen - hvor mon den er fløjet hen?
Våbenindustrien maser på.
Nye "fjender" kan man sagtens få.

Miner produceres i galop.
Det er svært totalt at få et stop.
Vi må finde på en happening
frem i lyset med de fæle ting.

Der er brug for kvinderne for fred.
Selvklart - vi skal ikke lægges ned.
Vi skal snakke handlingsplan med mer.
Sætte præg på hvad i verden sker.

Men i aften skal vi holde fri,
muntre os - og ingen snak om krig.
Tag dit glas med vin og drik en skål
for den FRED, som er vort fælles mål.

Tekst: Inger Børn Andersen og Aase Bak-Nielsen. Ikke indspillet på grammofonplade.

Freden, 1995

Text og musik af Hakon Schmede. Publiceret i noden Sange på dansk og tysk.

Sarajevo, 1995

Tekst af Sten Haxø fra Christianshavns Blues Band. Musik: Thomas Bay. Sunget på engelsk af Lone Kellermann på Når usynlige næver knyttes.

Fred, 1996

Inde i mig er der mørke
stærke magter strides i mit sind
sjælen skrumper under tørke
i mit hjerte bor den kolde vind.
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

I mit lille land er krise
min avis har sider fyldt med vold
hvor er åndens varme brise
er min hjemstavn blevet hård og kold?
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

Smelt missiler om til krykker
brug det spaltede atom mod kræft
lav maskingevær til smykker
stop de gale generalers kæft.
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

Lad os bruge vores hjerne
vores følsomhed og fantasi
på at gøre denne stjerne
til et rige alle trives i.
Fred skal begynde i mit eget indre
hvor tjørnekrat og tidsler gror
lad mit ukrudt blive mindre
så Din rosenbusk i mig
kan vokse sig stor.

Tekst: Ester Bock. CD Det synger om dig : viser og sange med musik af Bjarne Haahr. Det er sket flere steder i verden inden for de senere år, bl.a. har organisationerne Handicap International og the Burundian Civilian Disarmament and Small Arms Commission stået bag nedrustningsinitiativer, hvor der laves kunst af afrustede våben.

Hiroshima, 1996 ; 2005

Popgruppen News på Jeg elsker dig.

More peace, 1961 ; 1996

Instrumental jazz indspillet af pianisten Bent Axen på CD'en: Jazztrio; jazzkvintet; jazzsekstet, SteepleChase SCCD 36003, 1996.

Politikere er godt klar over at atomvåbenforsøg er farlige. Derfor foregår de så langt væk fra hovedstæderne som muligt. De franske atomvåbenforsøg foregik i kolonier. 1966 startes atmosfæriske kernevåbenforsøg i Moruroa i Fransk Polynesien i Stillehavet, så langt fra Paris som muligt. Disse fortsætter til 1974. Efterfølgende fortsætter forsøgene under jorden, til trods for omfattende internationale protester mod dem. Den franske militære efterretningstjeneste bombesprænger og sænker i 1985 miljøorganisationen Greenpeaces flagskib Rainbow Warrior. I maj 1995 vinder Jacques Chirac det franske præsidentvalg og fejrer dette med en ny serie atomvåbenforsøg der varer frem til januar 1996 med nye internationale protester til følge, hvor selv den daværende danske statsminister Poul Nyrup Rasmussen (S), demonstrerer i sommeren 1995 iført cykelhjelm. Kort tid derefter underskriver Frankrig traktaten om et totalt forbud mod atomvåbenforsøg.

I

Telefon til hr. Chirac, 1996?

Hallo! Hr. Præsident!
Jeg ringer for at høre,
om det ku' la' sig gøre
at tale lidt fornuft -
med Dem hr. Præsident
Jeg mener sådan lige ud
om kernevåben-prøveskud
om jord og vand og luft.
Om men'sker på en ø
dér midt i Stillehavet,
omkranset af begravet
forgiftet kernestøv.

Jeg be'r Dem hr. Chirac
som menneske og præsident
at være Deres job bekendt!
LAD A-MAGT-DRØMMEN DØ!

Tekst: Kirsten Lund. Musik: Desertøren. Ikke indspillet på grammofonplade.

Fredssang, 1997

Jeg har sat mig godt til rette i min gamle liggestol
jeg vil sidde her og nyde morgenrødens gyldne sol
jeg vil bare sidd' og sidde indtil middag
så'n nog'n morgner har jeg faktisk alt for lidt af.

Jeg vil sidde her og drikke af mit eget univers
blive lykkefuld og lykkelig og skrive et par vers
jeg vil bare gi mig god tid til at vente
på at gode ord og tanker blir mig sendte.

Gode tanker de må tænkes overalt på denne Jord
der kan ikke lægges skat på hverken tanker eller ord
husk, at tanken er ideen bag en handling
så gode tanker muliggør enhver forvandling.

Så hvis vi tænker gode tanker om de andre og os selv
sku' vi bare gøre godt og la' vær' og slå ihjel
- fra min liggestol kan disse fredsvisioner
bli' til gavn for Verdens mange millioner.

Tænk, at i min have skulle fødes en vision
jeg vil gøre, hvad jeg kan, realisere min mission,

men hvis for alvor, jeg går ind for verdenssagen,
skal jeg faktisk blive sidd'ne hele dagen.

Og når dagen endelig til sidst er omme,
må de gode tanker holdes fast i drømme,
jeg vil drømme sødt og putte mig i reden,
så jeg kan bevare hele verdensfreden.

Tænk, at jeg kan sidde her og gøre hele Verden glad
bare ved at samle tanker til et lille morgenkvad
jeg vil sikkert bli' berømt - ja, mer' end Elvis
jeg er sikker på, at jeg vil få Nobelpris.

Tekst: Klavs Andreassen, sommeren 97. Melodi ikke angivet.

Lad os leve i fred, 1997

Jens Erik & Torben: Lad os leve i fred publiceret på kassettebåndet Partystemning og på Dansk fra 80'erne, nr. 9 fra 1997.

Lad os i freden leve, 1997

Sunget af Kristian Blak på Shalder Geo, 1997.

Lad os leve i fred, 1997

Det' bare verden vi vil ha', 1998 ; 2009

Når det' os der kommer til,
hvad tror I så der sker?
For jeres gamle galskab,
nej den vil vi ikke mer.
Vi lukker våbenindustrien,
vi stryger jeres flag.
Det' ikke jeres maskiner
- det' bare verden vi vil ha'.

Så vedta'r vi en lov:
folkets vilje nummer en,
den si'r væk med Barsebäck
og den si'r ind med sol og vind.
Luften bliver så klar og ren,
det blir et velbehag.
Det' ikke jeres olie
- det bare verden vi vil ha'

Så må I se i øjnene
at jeres tid, den er forbi.
Så lad regnskovene stå
og så lidt græs og plant lidt vin.
Jorden er så uerstattelig
og dyrebar.
Det' ikke jeres bulldozers
– det' bare verden vi vil ha'

Vi lukker alle fængslerne
og reparerer skolerne
og Verdensbankens chefer,
de kan bare stå og glo der.
Den nye chef det blir et lille
egern, eller hva`?
Det' ikke jeres penge
– det' bare verden vi vil ha.

Så flytter vi på landet
og så svømmer vi i floderne
og krig og olieudslip,
det er fortid og historie.

Den lige linie bøjer vi,
vi bytter for og bag.
Det er ikke jeres blindgyder
– det' bare verden vi vil ha!

Tekst og musik: David Rovic. Dansk tekst: Per Warming efter den engelske folkemusiker David Rovics: 'We just want the world'.

Påskeliljens fredssang, 1998

På CD: Blomsterliv i forårshaven som er udgivet af Folkeskolens Musiklærerforening, 1998.

Eqqissineq, 1999

Grønlænder-koret Aqisseq synger Eqqissineq = Fred på CD i 1999.

Jubilæumshymne, 1999

Hvor er det dog skønt, at der er et sted,
hvor tiden står stille, og alt er kun fred.

Bevarende,
skabende,
humanitærende,
statstilskudsbærende hjemmeværn.
Parade på søndag med blanke sko,
til otte medaljer for lang og tro.

Bevarende,
skabende,
humanitærende,
statstilskudsbærende hjemmeværn.

Hvor må man dog sande, at det land er rigt,
som altid har råd til forkæling af sligt

bevarende,
skabende,
humanitærende,
statstilskudsbærende hjemmeværn.

Tekst: Geert Grønnegaard 1999. Mel.: Liebeskeit, wienervals.

Kurs Kap Kaos (Mellem krig og fred), 1999

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro ungdomsgård på: Kult eller ikon, 2004. og på VUG live i NYC.

I det sidste år i det tyvende århundrede udsender Kosovo 99 dobbelt CD'en Håb for Kosovo. CD'en indeholder dansk kammermu-

sik og overskuddet tilfalder den medicinske nødhjælpsorganisation Læger uden grænser / Médecins Sans Frontières.

”Krigen i Kosovo har sendt hele byer på flugt. Flere hundredetusinde mennesker er fordrevet fra deres hjem og vil være afhængige afhjælp i lang tid frem. For at overleve skal de have husly, mad og medicin - og de skal have hjælp til at finde frem til de familiemedlemmer, som de har mistet kontakten med under flugten.

Lige siden krigen brød ud, har Dansk Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp og Dansk Flygtningehjælp hjulpet ofrene for krigen på Balkan - både i selve Kosovo og i nabolandene. Det arbejde vil fortsætte længe efter, at krigen er slut og genopbygningen kan begynde. Målet er at hjælpe folk igennem katastrofen og tilbage til et rigtigt liv”, skriver pladeselskabet Grænseløs Grammofon i omslaget til CD singlen Selv en dråbe.

Selv en dråbe, 1999

Et råb en nat
Et ekko en drøm
Jeg vågner op til liv
Ånder let op og ser mig omkring
Det lysner, her er fred
Er der en sammenhæng
Luk ikke øjnene i
Har du nu igen et svar min ven
Er der så meget, vi ka' si'

En dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe
Gi'r ringe i vandet min ven

Selv en dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe
Gi'r ringe i vandet min ven

En duft af asfald
Efter nyfalden regn
Et sted et blad springer ud
Et forår kom, en selvfølgelighed
Med lidt håb og lidt mod

Fins det en sammenheng
Lok ikke øinene igjen
har du nu igjen et svar min ven
Er det så mye vi kan si

En dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe
Gi'r ringe i vandet min ven

Selv en dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Gi'r ringe i vandet min ven

Rap

Dine øjne er åbne, selvom det kan gøre ondt
Fat den onde cirkels ende, så den ik' ka' køre rundt
Nu' det kun os og håbet, der fremtiden bygger
Foråret sprang, men bladene kaster skygger
Foråret der kom, bragte så meget andet
Som sagt selv en dråbe, giver ringe i vandet
Men bægeret der bærer, de dråber der flader
Så jeg stadig har mine glæder, når samvittigheden kalder

Er der en sammenhæng
Luk ikke øjnene i
Har du nu igen et svar min ven
Er der så meget, vi ka' si'

En dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe
Gi'r ringe i vandet min ven

Selv en dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe
Gi'r ringe i vandet min ven

Selv en dråbe
Bli'r ringe i vandet
Selv det mindste håb
Selv en dråbe
Gi'r ringe i vandet min ven

Tekst og musik: Stig Kreuzfeldt og Poul Krebs.

Vi er overalt, 1999

Per Warming.

Krigen mod terrorisme 2001-

I løbet af efteråret 2001 er den økonomiske situation for de førende amerikanske våbenfabrikker som en følge af fredsdividenden blevet yderst alvorlig, dels på grund af den faldende omsætning og dels fordi en håndfuld af de store selskaber opkøbte mindre virksomheder for lånte midler. Kurserne på våbenfabrikkernes aktier nærmer sig bundlinjen på børsen i New York.

Begivenheden 11. september 2001 i New York og andre steder i USA demonstrerede, at politikerne ikke formår at tænke nyt, når der er større sikkerhedspolitiske kriser i gang. Reaktionen fra de amerikanske myndigheder er traditionel: at gå krig mod Irak og Afghanistan støttet af det militær-industrielle kompleks og store dele af det internationale samfund, herunder den danske VK-mindretalsregering, støttet af Dansk Folkeparti. Danmark erklærer som det eneste land krig mod Irak. De danske myndigheder sender ubåden Sælen til Golfen 2002-2003. Ubådens luftkølingsanlæg bryder ned undervejs og efterfølgende afrustes de danske ubåde. På det kulturelle område omklamrer det amerikanske militærindustrielle kompleks underholdningsindustrien og massemedierne med resultatet, at der vises stadig flere krigsfilm i et endeløst antal voksende TV kanaler og krigsbegivenheder skildres på militærets betingelser. Embedded journalism kaldes det på engelsk. Krige og vold er blevet til daglig underholdning, og krigens glansbilleder lugter ikke.

Fredsvagten leve, 2001

FredsVagten leve, ja - FredsVagten leve, vi sir
FredsVagten leve, sålænge der er krig,
FredsVagten leve, ja - FredsVagten leve, vi sir
FredsVagten leve fordi

Vi er en flok af folk som ikke bare vil se på
at de store smider bomber for at smadre de små.
at de rige fører krige hvor de fattig' dør i nød
at terrorismen skal gro af jordens skød.
FredsVagten leve...

De sir det' krig mod terror, vi sir løgn og hykleri
krig er selv den værste terror, vold mod vold og
mere krig.
Hvem er gode, hvem er onde når Imperi't slår tilbag'
hvem sluger hjernevask og alt hvad de sagd'.
FredsVagten leve...

Danmark er med i krigen støtter op om USA
det'e slet ikk' til diskussion at de har ret i denne sag,
så no'n tapre danske jens'er stiller skarpt på taleban
i skydeteltet i Afghanistan.
FredsVagten leve...

Ved Christiansborg vi står, vi holder vagt ved Håbets Ild
end en ganske lille flamme, men vel vokser den sig til
når vi fortsat insisterer på moral og menn'sk'lighed
ikk' mer' krig – TAK!,

Tekst og musik af Bo Richardt, 2001.

Konger af krig, 1963 ; 2001

Hør, I konger af krig og kanoner og krudt...
I, som sveder af angst hver gang krigen er slut
Ingen maske og mur, som I gemmer jer bag -
kan forhindre, at regnskabet kom for en dag...

I har aldrig gjort andet end at leve af død...
I har lært vores børn, at blot bomber gir brød...
I, der truer alt liv, som vil stå jer imod -
I er blottet for styrken i hjerternes blod...

I støber de kugler, som andre ska ha...

Og designer de våben, som de fyrer af...
I frydes ved kurven på jeres kontor -
for det voksende marked for menneskemord...

I lever af lig og af løgn og latin...
Si'r at sejren blir vor, hvis vi satser på krig'n...
Men vi ved, det er slut med den verden, som er
vores drømme og liv, hvis vi stoler på jer...

I ka si, jeg er ung eller rød og naiv...
Men jeg véd, at jeg slås for en verden med liv...
for en verden med lykke, med lyst og med mod
Mens I slås for en livsform besudlet med blod...

Når flyene letter, og flåden står ud -
så får aktierne knopper, og børsen får skud...
Og profitterne blomstrer, så det er en lyst -
mens krigenes frugter blir modne til høst...

Men hjerterne gemmer de ufødte børn,
mens kilden blir ørken og roserne tjørn...
At tjene på trusler om død, som I vil -
er at true på livet, fra før det blir til...

Og I smykker hvert mord med palaver om Gud...
Ja, I bomber med ord, før I løsner et skud...
Men den eneste Gud, I bekender jer til -
er det guld, I vil høste på krigenes spil...

Mens missiler gir gysser og drømme om magt -
er det sandeste guds ord, som burde være sagt:
At den Jord, vi skal skabe - rig på ånd og på brød -
vil først blomstre og gro, når Kong Krig blir lagt død.

(I anledning af Bob Dylans 60 års dag den 24. maj 2001. Tilegnet Rød Ungdom til eftertanke, Bush-administrationen i vanære, de danske industrisabotører under besættelsen i ære og taknemlighed...). Publiceret i Dagbladet Arbejderen, lørdag den 26. maj 2001. Oversætter Ken Bruun, 20. maj 2001, frit efter Bob Dylans »Masters Of War«. Ikke indspillet på grammofonplade på dansk, men den amerikanske student Cathryn sang »Masters Of War« på en dansk Phillips EP i 1966.

Hvorfor, 2001

Hvorfor vil dog mennesker på Jord sig ej forlige
Kamp for sprog og tro og uafhængighed
Bomber, miner og geværer ingen velfærd give
Mange men´sker fattigdom kun får derved.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Kampe mellem ekstremister for politisk magt
Kampe ført for fanatister, kamp har meget ødelagt
Hvis vi alle sammen sled for mad og sundhed til enhver
Tror jeg der var mulighed for fred i verden her

Hvorfor bruge vold når samarbejde mer ku´give
Samarbejd´ for liv for alle folk på Jord
Borgerkrig og terrorisme ingen velfærd give
Røver mad fra mange arme men´skers bord.
Hver gang der en bombe springe, ved hvert skyderi
Pengene i kassen klinge kan til våbenindustri
Brug af voldsmetoder aldrig bedre velfærd bringe vil.
Våbenindustrien altid vinder dette spil

Tekst & Melodi Poul Pedersen, Aldrig mere Krig. Publiceret på hjemmesiden: Poul Pedersen synger sine egne Fredssange.

Fredssang, 2002

Fredssang med gruppen Det lysner, CD 2002.

Fredssang, 2002

Fredssang på CD Sange fra Regnbuelandet 2002.

If You're Happy And You Know It Bomb Iraq, 2002

If you cannot find Osama, bomb Iraq.
If the markets are a drama, bomb Iraq.
If the terrorists are Saudi,
And your alibi is shoddy,
And your tastes remain quite gaudy,
Bomb Iraq.

If you never were elected, bomb Iraq.
If your mood is quite dejected, bomb Iraq.
If you think that SUVs,
Are the best thing since sliced cheese,
And your father you must please,
Bomb Iraq.

If the globe is quickly warming, bomb Iraq.
If the poor will soon be storming, bomb Iraq.
We assert that might makes right,
Burning oil is a delight,
For the empire we will fight,
Bomb Iraq.

If we have no allies with us, bomb Iraq.
If we think that someone's dissed us, bomb Iraq.
So to hell with the inspections,
Let's look tough for the elections,
Close your mind and take directions,
Bomb Iraq.

If corporate fraud is growin', bomb Iraq.
If your ties to it are showin', bomb Iraq.
If your politics are sleazy,
And hiding that ain't easy,
And your manhood's getting queasy,

Bomb Iraq.

Fall in line and follow orders, bomb Iraq.
For our might now knows no borders,
bomb Iraq.

Disagree? We'll call it treason,
It's the make war not love season,
Even if we have no reason,
Bomb Iraq.

Tekst: John Robbins. Melodi: If You're Happy And You Know It Clap Your Hands. Publiceret i Enhedslistens sangbog, 2003. Ikke indspillet.

Den næste sang er en 8 takters rundgang … vers starter samme sted som omkvæd der kan synges bagved imens.

The Bush, the Blair and the Fjogh, 2003

All we are saying; is give Peace a chance

Everybody's talkin' 'bout the |Bush and the Blair[100]
and the |Fjogh logrer dær, han har |oss' en lille hær
som han |gern' vill' sætte ind. Kom så |Fjogh!, hent pind!
kom Per |Stig, der' krig, ka' du |høre nogen skrig.

Verden er i fare under |Bush, under Blair
under |Rumsfeld og Rice, ja og |Fjogh især
de vil |fa'me ha Hussein, ja så |koste hvad det vil
For Sad|dam er for klam, de ka |ikk' mer bruge ham.

Lande ligger øde efter |Bush efter Blair
efter |Fjogh der får en kiks, jamen |er han ikke kær.
Pas nu |på, du Fjogh, at den |kiks er okay
you |really oughta know, terror|ism finds a way.
Tekst af Bo Richardt, 2003. Melodi: John Lennon: Give Peace a Chance.

Den danske brigades slagsang, 2003

Ved den blå moské i Bagdad står de vagt for Bush og Blair,
mens de kalder på de danske. Kom herud, du danske hær.
Hvisker dadelpalmen ikke, synger dromedaren ej:
Kom herud, soldat fra Danmark, der er også plads til dig.
Kom, vær med i vores leg
kom som gribbe og som haj.
Husk at det er hvid mands byrde at stå frem og vise vej.

Kom herud til Iraks sand,
send din Sælhund under vand.
Tryn så dadelplukkerbanden,

[100] Tony Blair, britisk Labour politiker, Storbritanniens premierminister fra 2. maj 1997 til 27. juni 2007.

pand dem ned til sidste mand

Tag mig ud der øst for Suez, hvor en mand kan gå på rov.
Hvis de ti bud ikke gælder, kan man myrde løs for sjov.
Når vi først har knust tyrannen, får vi blod på tand og klo,
så vi rydder et par byer, der hvor vi har tænkt at bo.
Med en base eller to
bli'r et land til malkeko.
Der hvor vi har trampet rundt, skal intet græsstrå mere gro.
Kom herud….
Her er folk, der ikke fatter, at de trængte til en krig.
Blir de ramt af klyngebomber, blir de bare mere fri.
Lad dem plyndre hospitaler, slæbe oldtidsminder væk.
Bare ikke røre olien, for så får de nogle smæk.
Tag i pose og i sæk,
for en røver er så kæk.
Hør hvor markedskræfter bruser som et rør, der springer læk.
Kom herud....

De har håndklæder om hodet, og så lugter de af løg.
Den kultur, de kæfter op om, er det rene skære møg.
De har røven op i vejret, når de be'r til deres gud.
Deres kællinger har overskæg og ser forfærd'ligt ud.
De skal lyde vores bud,
ellers fyrer vi et skud.
De har skurv på deres hoder, så nu får de noget lud.

Kom herud...

Vi skal lære dem det hele. De skal få demokrati.
De skal lære, at den stærkeste har lov at føre krig.
Ud med Allah og Muhammed. Lad dem æde vores svin.
Lad dem lære, ægte morskab kræver masser øl og vin.
Kvæl den skide muezzin.
Vi har bægerklang og grin.
Vi vil kilde deres kællinger og høre glade hvin.

Kom herud...

Deres kvinder går med slør på og så snakker de om gud.
Men når vi tar til at gramse, ryger snart den sidste klud.
Hør, nu kalder muezzinen[101], og jeg ønsker kun at stå
ved den blå moské i Bagdad for Per Stig og Anders Fogh
Den der har, skal mere få.
Den der snyder, han er klog.

[101] Den valgte person i en moské som leder inkaldelsen (adhan) til fredagsbønnen og de fem daglige bønnene (salat) fra moskéens minareter.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Det er os, der skal bestemme. Det kan hver kamel forstå.

Kom herud...

Ak, nu står jeg her tilbage med en holdning som Niels Bukh[102]
og fra Rådhuspladsen går der ingen busser til Kirkuk.
Efter alt hvad vi har lavet, hvad den danske mand har stridt,
Si'r det skide folk i Irak: Ud, for dette land er mit.
De går mere end for vidt.
Tænk, vi bli'r på porten smidt
Det er synd for Mærsk McKinney og hans fede krigsprofit.
Kom herud…

Den danske brigades slagsang er skrevet af forfatteren Arne Herløv Petersen og synges af skuespilleren Anne Marie Helger på Opsange fra 2003. Melodi: Mandalay.

Iraksang, 2003

Præsidenten holdt en tale:
Vi må hurtigt gå i krig.
Kun med bomber og kanoner
bliver folk i Irak fri.

Folk vil hilse os med blomster,
smile sødt til vores hær.
Om en uge eller mindre
stråler sejrens morgenskær.

Snart stod hæren så i Baghdad
og Saddam fik sin bekomst.
Der var rov, og der var plyndring.
Ingen kastede en blomst.

Bush fløj ud til et hangarskib,
holdt en tale første maj:
Nu er krigen slut, fra nu af
går det som den rene leg.

Det blev maj, og det blev sommer.
Alle vegne blev der skudt.
Eksplosioner, selvmordsbomber -
intet sted var krigen slut.
Det er bare folk der venter
på at høre fra Saddam,
sagde Bush, og alt blir roligt
den dag vi får fanget ham.

Tiden gik. Saddam blev fanget
nede i et lille hul.
Men imens fik modstandskampen
bare en spand ekstra kul.

Det er fremmed terrorisme
der står bag hver bombemand.
Der er udenlandske slyngler,
sagde Bush, i Iraks land.

Ganske rigtigt. Terrorister
ankom udefra en dag
med tortur og med granater.
Men de kom fra USA.

Vi ved ganske vist Chalabi
er en slyngel og bandit,
sagde Bush, men får han magten
så blir Irak sikkert frit.

Det er kun en Sunni-trekant
der er mod alt smukt og godt,
sagde Bush, og snart vil alle
juble foran Bremers slot.

[102] Niels Bukh (1880-1950, dansk gymnastikpædagog. Se også: Niels Bukh og Hitler. Vers af Viggo Barfoed 1933.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Der blev oprør i Fallujah,
Karbala, Najaf og Kut.
Sunni og shiit stod sammen -
intet sted var krigen slut.

Bush holdt tale til nationen:
Bare vent, om et par år
får vi sikkert fred i Irak.
Vent og se, hvordan det går.

Verdens folk sa' til hinanden:
Bush er ikke rigtig klog.
Kun en enkelt klapper henrykt,
det er lille Anders Fogh.

Tekst: Arne Herløv Petersen. Melodi: I en seng på hospitalet.
Fred nu : mennesker mod bomber : musik med standpunkt, CD, 2003, indeholder bl.a. Kim Schwartz: Hey Mr. President (Life is so beautiful -)

Fredssang, 2003

Node i *Kom ud og rock - og andre sange for klassens orkester* udgivet af Folkeskolens Musiklærerforening, 2003.

Make Music Not War, 2003

Tekst og musik: Thulla C. Wamberg. sang: Thulla og Povl Dissing, Thulla cd 01

Tror du den gamle jord kan holde, 2003

Løgn og bedrag er hvad vi må høre
fra magtens akrobater som gerne vil føre
os frem til en tid hvor frihed er det bedste
og de som ikk' forstår det, dem kan vi da tæske
jah, giv os dog den overflod, at vi ka mæske
men jeg, spør dig igen og igen og igen og igen, min ven
om du virk'lig tror, den gamle jord, den ka holde.

Sådan er Bush, sådan er Blair
så'n er vor egen Fjogh, og vi tror på det, desværre
De drager os i krig, vil bestemme på vor klode
hvem der er de onde, og hvem der er de gode
hvem der skal ha bomber, og hvem der er betro'de
men jeg, spør dig igen og igen og igen og igen, min ven
om du virk'lig tror, den gamle jord, den ka holde.

De vil ha krig - det kræver magten
sikre Vestens tryghed og rigdom - det er pagten
for dem og deres støtter, som kører klatten
sålæng' vi får får græs så spinder vi som katten
sålæng' vi får nåed porno så hænger vi ved patten
men jeg, spør dig igen og igen og igen og igen, min ven
om du virk'lig tror, den gamle jord, den ka holde.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Irak er sump, hvad kan vi bestemme
hva kan vi forstå om hvodden de har hjemme
og I der vill' derned, den sejr ka I glemme
for når der blir ballade tiltrækker det de slemme
og de der burgerdrenge er for feje og for nemme
så jeg, spør dig igen og igen og igen og igen, min ven
om du virk'lig tror, den gamle jord, den ka holde.
Så find dig fred, så find din glæde
vær god mod dyrene og pris livets væde
hvad betyder guld, hvad betyder penge
i forhold til det grønne som vælder frem i vænge
du ved det eg'ntlig godt, du har faktisk vidst det længe
Og jeg, spør dig igen og igen og igen og igen, min ven
om du virk'lig tror, den gamle jord, den ka holde.

Tekst af Bo Richardt, 2003. Melodi: Eve of Destruction. Ikke indspillet i skrivende stund.

Fredssangen, 2004

Radiosatire med Klub Klam. CD udgivet af DR, 2004.

Hey Mr. President (Life is so beautiful -), 2004

CD'en Kult eller ikon fra 2004 indeholder bl.a. Børn i krig (Sandkassen brænder) og Jeg gider ikke slås.

Børn i krig (Sandkassen brænder), 2004

Børn i krig
hvad har småfolk gjort
nyfødt' og uskyldige
bli'r de skudt af noget stort
Børn i krig
på flugt fra en tidlig død
et lille spørgsmålstegn
udsat for hungersnød

Sandkassen brænder
brug din fantasi
du ku lege sammen
med nogen du ku li'
sandkassen brænder
en brandvarm sommerdag
mens hele verden slås
om grænser, tro og flag

Børn i krig
med våben og i telte
alle børn bli'r offerlam
mens voksne spiller helte
Børn i krig
er det værste der kan ske
sårede og syge på et hospital
er så grimt på dit tv

Sandkassen brænder....

Børn i krig
ved ikke hvor de bor
eller hvad der sker i morgen
med dem og deres far og mor

Sandkassen brænder

brug din fantasi
du ku lege sammen
med nogen du ku li'
sandkassen brænder
en brandvarm sommerdag
mens hele verden slås
om grænser, tro og flag

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro ungdomsgård på: Kult eller ikon, 2004.

Jeg gider ikke slås, 2004

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro ungdomsgård på: Kult eller ikon, 2004.

Kom og køb våben, 2004

Kom og køb våben
vi har alt i vold
du kan få en håndgranat
et sværd eller et skjold
kom og køb våben
så du kan bombe Rom
et gevær med sigtekorn
er det du drømmer om

Kom og køb våben
få lidt legetøj
du kan sprede nød og død
og ikke bare røg
kom og køb våben
til din private hær
vi har alt i uniformer
og camouflage klæ'r

Kom og køb våben
kom og køb våben
vi har alt i våben
kom og se det selv
kom og køb våben
kom og køb våben
vi har alt i våben
når folk skal slås ihjel

Kom og køb våben
vold har altid ret
få en kanon på konto
og rabat på denne jet
kom og køb våben
hvorfor gå rundt med kniv
når du kan få en giftig gas
som ta'r en masse liv

Kom og køb våben
vi har alt på lager
en ubåd med missiler
og andre smukke sager
kom og køb våben
vi har det sidste skrig
hvis du vil ud i verden
og vinde næste krig

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro ungdomsgård på: Kult eller ikon, 2004.

Krig og fred, 2004

Krig og fred,

Absolut Absalonsgade : 101 udvalgte sange fra Vesterbro Ungdomsgård fra 2007 indeholder følgende relevante sange: I ska ikke gi os bomber og Krig og fred : til Leo Tolstoi.

Tekst og musik: Bo Schiøler.

Måske i morgen, 2005

...Måske i morgen bliver alle venner –
måske i morgen er al krig forbi...

Tekst: Michael Winckler. Publiceret på Friske bananer, sjove dyr – og rim i lange remser....!

Alle børns sang, 2006

Lad ord begynde at siges,
lad budskabet tage form.
Lad stemmerne stige i styrke
til der rejser sig en storm.
Alle børn er fødte som frie,
de har krav på en verden i fred.
Det er os der skal skabe den verden
og vi kræver mensk'lighed.

Vi er det grænseløse kor,
vi vil ha' fred på vores jord.
Fri os fra frygtens tyranni,
giv os en verden uden krig
Fjern alle våben, I som kan,
truslen er over al forstand.
Fri os fra frygtens tyranni,
giv os en verden uden krig
vi kan leve i.

For gud er vi alle forældre -
alle børn er en fælles sag.
Lad gode kræfter forenes
inden klokken falder i slag;
inden kloden brændes til aske
og alt liv forvandles til skår.
Der er endnu tid til en indsats,
vi kan vise hvor vi står.

Vi er det grænseløse kor,
vi vil ha' fred på vores jord.
Fri os fra frygtens tyranni,
giv os en verden uden krig.
Fjern alle våben, I som kan,
truslen er over al forstand.
Fri os fra frygtens tyranni,
giv os en verden uden krig
vi kan leve i.

Tekst og musik: Bent A. Warburg 2006. Ikke indspillet.

Hiroshima, 2007

Tekst og musik: Death by Kite CD med samme navn, 2007.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

I ska ikke gi os bomber, 2007

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro ungdomsgård på:

Ruben Engelhardt, der er koordinator i Foreningen til støtte for afviste irakiske asylansøgere, skrev teksten til sangen "Jeg drømte mig en drøm i nat" i april 2007 i forbindelse med den koncert, foreningen arrangerede på Rådhuspladsen den 21. april 2007 til støtte for afviste irakiske asylansøgere.

Jeg drømte mig en drøm, 2007

Jeg drømte mig en drøm i nat
Jeg drømte om en jord
Hvor men'sk'lighed og men'skeret
Var mer' end bare ord
Jeg drømte om at folk på flugt
Fra ondskab, krig og had
De fandt et land, der blev så smukt
Fordi de der fandt fred

Jeg drømte om at kærlighed
Var mer' end blot for to
At hjerterum og værdighed
Igen fik sted at bo
Den værdighed der klæ'r et folk
Der har en åben favn
Hvor næstekærlighedens tolk
Er den der er det af gavn.

Jeg drømte om et land i nat
Et land der var så skønt
Hvor knuste skår blev klinket ømt
Og håbets drømme drømt
Jeg drømte om et lille land
Hvor hjertet dog var stort
Fordi det mindste fik en plads
Fordi det gode blev gjort!

Tekst og musik Ruben Engelhardt, 2007

Krig og fred, 2007

Langt fra fred og latter, 2008

Stramme læber
- mejslede kæber
- iskolde øjne
sender sorte løgne

Soldatens historie
pudser heltens glorie
mens små diktatorer
- vokser og bli'r store

Langt fra fred og latter
dør det glemte folk
mens magteliten pjatter
med spidsen på en blodig dolk
og de stikker dybt i eget kød
i hovmods overmod
i vished om - en plet så rød
- ej er eget blod

Ordrerne råbes
- målløse måbes
den stærkes ret
- mod stærkt forgrædt

Pigtråden stikker
de døde ligger
pænt på rad og række
i sorte sække

Langt fra fred og latter...

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Fredsduen dræbes
dræberne stræbes
efter en ny form for liv
- et liv som død - primitiv

De gode slagtes
- de onde agtes
og folkets sidste skrig
- bli'r: Borgerkrig!

Langt fra fred og latter...

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro Ungdomsgård på Overhalingsbanen, 2008

Fred over alle på jorden, 2009

Fred over alle på jorden synges af Pernille Bogø Bach på Over stok og sten : med "Syngehesten" på rejse, der er udsendt i 2009.

Inde bag asylets vægge, 2009

Inde bag asylets vægge
rådner børn og voksne op.
Man ku ønske Folketinget
følte lidt på egen krop
Vi har børnebørn og spør nu
og vi gør det hånd i hånd:
skal de rådne op i centre –
er det virklig LOVENS ÅND?

Bagved Borgens tykke mure
fjernt fra liv og virklighed
ser de ikke dem, der drømmer
om et sted hvor der er fred.
Vi har børnebørn og spør nu…

De skal fjernes, det er LOVEN
de skal hjem til vold og krig.
De som ikke kender angsten
er berøvet fantasi.
Vi har børnebørn og spør nu…

Hvem er de som godt vil flygte
og forlade hus og hjem
hvis der intet var at frygte
kun en fremtid der er slem?
Vi har børnebørn og spør nu…

Vi er rige, sande danske
og vi elsker vores flag
sproget slutter som en handske:
Sig nu tak, og skrup så af!
Vi har børnebørn og spør nu…

Tekst Jesper Jensen. Melodi: Clemmentine.
Publiceret på http://www.bedsteforaeldreforasyl.dk/?Digte_og_sange .

For vi er et yndigt land, 2009

Vi kæmper i verden for frihed og fred
Men søger du den her, så svarer vi: skrid!
For vi er et yndigt land

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Vi står med brede bøge
Hver en flygtning knuses kan
Men lad dem bare søge

Vi har kæmpet i Irak og i Afghanistan
Men hjælpe flygtninge her? – nej, ta' dig sammen mand!
For vi er et yndigt land
Vi står med brede bøge
Hver en flygtning knuses kan
Men lad dem bare søge

Vi kæmper mod tortur og bekæmper tyranni
Men asyl til torturrerede vil vi ikke gi'
For vi er et yndigt land
Vi står med brede bøge
Hver en flygtning knuses kan
Men lad dem bare søge

Vi kæmper mod terror og mod ekstremeri
Men bli'r selv terrorister i ekstremt hykleri
For vi er et yndigt land
Vi står med brede bøge
Hver en flygtning knuses kan
Men lad dem bare søge

Vi kæmper for demokrati – den sag er klokkeklar
Og stemmer alle hjem, som ingen stemme har
For vi er et yndigt land
Vi står med brede bøge
Hver en flygtning knuses kan
Men lad dem bare søge

Ruben Engelhardt maj 2009.

Krigens paradoks, 2009

Hvorfor er der dog så megen krig?
her på denne gamle klode.
Hvorfor er den så ufredelig?
er mon fred ej mer på mode.
Paradokset er globalt,-- ubalance rent socialt
Brydes disse skel ej ned,-- får vi ingen holdbar fred.
Fattigdom og trange kår-- skaber frustrationer,
hvori let man fjendskab sår-- blandt religioner

Intet vindes der ved nogen krig.
Der blot meget ødelægges.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Våbensmed og kræmmer bliver rig
men som helhed alting svækkes.
Folk som rundt i parlamenter-- spreder uforsonligt bud
diktatorer, præsidenter-- selv i krig skal sendes ud.
Mennsker i tusindtal -- mister liv i krige,
når dem der regere skal,-- ej vil sig forlige.

Selv i lande med den værste nød,
har de rige overklasser
råd til meget mer end dagligt brød,
groft udpiner folkemasser.
Mens de deres liv forsøde,--så man væmmes må derved
land og folk alt lægges øde-- i en stor elendighed.
Medens andre samle kan,-- sult hos dem at mætte,
penge fra det samme land -- skjult i bank indsættes

Alt hvad hemmeligt i banker står,
hvor ej skat af renter svares.
Hvis F N fik 5 procent hvert år;
Deraf meget kunne klares
Genopbygges på vor Jord,-- der hvor krige satte spor.
Skabe velfærd, vækst og brød,-- standse kriges gru og nød.
Krigens ækle hykleri;-- penge griske vinder.
Tabere i hver en krig --er jo børn og kvinder.

Ofte ser man nød og fattigdom
I de råstofrige lande
For den rigdom men´sker kriges om
Må vi ofte bittert sande.
Hvis der af alt mineral, til F.N. blev skat betalt.
F.N. det fordele kan, så det gavner folk og land.
Så det ikke bare går i korruptes lommer,
Men forbedrer folkets kår, og til nytte kommer.

Sultproblemer ej blot klares ved,
flere madvarer at lave
Er der intet at betale med,
mættes ej den sultnes mave.
Producenter sælger hvor,-- man de bedste priser får
Konsumenter ligevis, --må betale markeds pris.
Frugt og grøntsag dyrket her,-- ser man destrueres.
Når fra sydens lande der,-- billigt importeres

Klyngebomber kærnevåben må
Konventionerne forbyde
Hvorfor ej forbyde ligeså
Hvert et våben at afskyde

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Som gør mennesker fortræd,-- ødelægger bryder ned.
Skader vort miljø på jord,-- Forurening kæmpestor.
Vi på brændstof spare her -- vil miljø beskytte
Krige sviner mer og mer -- ganske uden nytte

Menneskers basale rettighed
Sikres skal med konventioner
Brydes disse bli´r der straffet med
Handelsboykot og sanktioner
Landet svækket bli´r derved --og i stor elendighed
Folket lide må den straf -- præsidenten sku´ ha´ haft
Med sanktioner næppe man-- 'kan diktator straffe
Han udpine folk og land -- luksus vil sig skaffe

Alle folk som bor på denne Jord,
må respekt for livet vise
virke for at overalt der gror,
så enhver får nok at spise.
Uanset hvorend man bor,-- overalt på denne Jord,
hån ej folk for æt og tro,-- deraf intet godt kan gro.
For med had og vold og mord -- intet godt udrettes.
Hævnes hvert et drab på Jord,-- snart alt liv udslettes.

Her tre forslag til at standse krig.
Om de virker vides ikke.
Skal der kastes bomber, mener jeg:
Bomb med velfærd, mad og drikke.
Hvis alle religioner -- bød at folk skulle holde fred
Krig og terror mod personer, -- ingen tro skulle kendes ved .
Lad F.N. få myndighed-- til bag lås at sætte
statsmænd som vil true fred,-- splid blandt tolk vil sætte

Tekst og musik: Poul Pedersen. Publiceret på hjemmesiden: Poul Pedersen synger sine egne Fredssange.

Peace, Understanding And Love - Understanding Mambo, 2009

Tamra Rosanes fra sit nye album 'A Green Tomorrow Today'.

Solenergi, 2009

Solen gir os energien,-- bruner vores blege krop.
Solen danner regnvejrsskyen, -- når den varmer havet op.
Solens varme starter blæsten, -- møllevinger drejer rundt.
Solen driver plantevæksten, -- der gør luften ren og sund.
En betingelse for livet, -- bli´r af solens stråler givet

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Kul og olie vi forbrænder -- for at skaffe energi.
Solen os langt mere sender -- uden røg og svineri.
Hvis vi bruger fantasien, -- solen os globalt, totalt
Kan levere energien -- ganske C O 2 neutralt.
Vi kan vort miljø beskytte, -- når vi solens kraft udnytte.

Der skal sættes solpaneler -- på hvert hustag overalt
Og på hvert et skib der sejler, -- solpaneler sættes skal
Solpanel på drivhus bygge -- under ørkensolen hed
Kunne give læ og skygge, -- til et frodigt plantebed
Solpanel på bjerges tinde, -- og hvor midnatssolen skinne.

Solpanel på vej og gade, -- baner, tog og bil og bus.
Solpanel på husfacade, -- på hvert solbeskinnet hus.
Verdens el net sammenknytte, --, solens kraft udnyttes fint
al den el, der ej benyttes, -- kan så producere brint.
Tidevand og havets bølger, -- kunne drive mange møller.

På de varme oceaner, -- der hvor solen brænder hed
Starten gives til orkaner, -- mange men´sker plages med.
Hvis nu der på disse have, -- solpaneler ud blev lagt,
Meget el de kunne lave, -- dæmpe ned orkaners magt.
Kan mon klima reguleres -- medens sol el produceres?

Frodig plantevækst forbruger -- flittigt af den co2
Som vor verdensklima truer, -- derfor skal der planter gro
Overalt hvor jord kan dyrkes, -- Jorden skal vi passe på.
Læ og vanding værn mod tørke -- plantevæksten fremmes må.
Skove og natur beskyttes, -- ej med rovdrift groft udnyttes

Krige skaber forurening, -- som da vist er ganske stor
Og med co2 udledning -- truer klima på vor Jord.
Alle lande i forening -- skal forsvare denne Jord
Standse kriges forurening, -- tage vare på vor Jord.
Alt hvad de på krig spendere, -- megen sol el ku´ kreere
Sultproblemer kan ej klares, -- blot med større produktion,
af en masse fødevarer, -- der skal mønt i tegnebog´n.
Producenter vil afsætte, -- der hvor bedst betaling gie´s.
Folk som deres sult vil mætte, -- må betale varens pris.
Hjælp til sultne folkemasser, -- Kunne være arbejdspladser.

Hvis i hungerramte lande, -- solkraft- elværk bygget bli´r.
Energi og vækst der dannes. -- der så arbejdspladser gi´r.
Solkraft kan fabriker drive, -- til forbrug og til eksport.
Folk så der kan leve livet, -- ej som flygtning drives bort.
Hele verden kan udnytte -- solens kraft med stort udbytte.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Frygt for hungersnød der nager -- sidst i attenhundred tal
Verdens kvælstofgødningslager -- alt for hurtigt tømmes skal
Nu fra luften kvælstofgødning -- henter vi i overflod
På vor energibekymring -- solen snildt kan råde bod
Gi´r den energi pr uge,-- som i mange år forbruges

Tekst og musik: Poul Pedersen. Publiceret på hjemmesiden: Poul Pedersen synger sine egne Fredssange.

Stop krigen, 2009

Stop krigen
før den begynder
stop krigen
før den ta'r fart
stop krigen
vi vil ha' fred
stop krigen
før krigens start

Lad børn gi' gode råd til præsidenter
og tale generaler til fornuft
vi ved at alverdens folk forventer
at ha' adgang til jord og vand og luft

Stop krigen
før den begynder
stop krigen
før den ta'r fart
stop krigen
vi vil ha' fred
stop krigen
før krigens start

Tekst og musik: Bo Schiøler. Indspillet af Vesterbro Ungdomsgård på Bumsebal DK, 2009.

Vi er ikke færdige, 2009

Du vågner af dit mareridt, du, overleveren.
Her levede og døde andre, nu er det dig, min ven.
Ved bordet, hvor du sidder nu, sad de i deres liv -
se mærket af en kop, en rastløs kniv.
Der er lyde i dit hoved: rødders dunken, hammerslag,
og du går ud ad døren, du begynder på din dag
ad samme dør, som de gik ud af, ud i samme vind.
Du står på trappen, ånder luften ind
- og vi er ikke færdige …

Du lytter lissom de til spurv og smed i morgengry,
til brus fra horisonter, der er skjult bagved en sky,
til tidløs brænding og til tidens vej helt uden stop
fra firmaland til fjernfronterne. Nok.
Vort hus var faldet sammen, men vi rejste det igen.
Vor mark lå brak og blodig, vores liv lå øde hen.
Vi ønsked vi var døde med de døde, alt var chok -
men hænderne tog fat og slog: nok nok.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

- og vi er ikke færdige …

Der er lyde i dit hoved - det er fredens hammerslag.
Måske det er et fly eller en ubåd nu i dag,
der nitte efter nitte, og missil efter missil
blir afmonteret og sat ud af spil.
Det' våbenindustriens arbejdsløse, som her slider
sig fri fra Jordens herrer. Nyttigt arbejde omsider.
Hør hjertet banker trøstigt, banker det vi vil og ska.
Nej nej og nok - sir hjerteslaget. Ja.
- og vi er ikke færdige, vi er lige begyndt.

Tekst af Per Warming på grundlag af Erik Stinus digt 'Vi er ikke færdige' 2009. Musik: Per Warming

Åh Ja, (jeg rejste langt væk herfra), 2009

Jeg fo'r over havet som hyrde
Jeg rejste så langt væk herfra
Mens mindet det blev til en byrde
Tog jeg til Amerika

Først til Corpus Christi jeg nåed'
Som det var min plan og min agt
Så til byen hvor solen den råded'
Og englene de stod vagt
At ta' til El Paso var planen
På grænsen til Mexico
Jeg sværged' ved Biblen og fanen
I slaget om Alamo

I Frankrig i år 1918
Der kæmped' jeg ved St. Mihiel
På Omaha Beach midt om natten
Blev kammeraterne slået i hjel

Det var ikke slut med at lide
Korea og Vietnam kom næst
Jeg kæmped' med Gud ved min side
Jeg tror nok at jeg kæmped' bedst

Så tog jeg til Irak og kæmped'
For frihed tog jeg til Kabul
Hvor lyset og livet blev dæmpet
Jeg faldt i et skyttegravshul

Nu ligger jeg langt underneden
Mens lyngen den suser på jord
En sky glider smukt over heden
Over havene hyrden fo'r

Nu ligger jeg dybt under mulden
Og over mig synges en sang
Der tales om frihed mens kulden
Slår ind over længslernes trang

Jeg for over havet som hyrde
Ej kan beder og får forstå
At minder kan blive en byrde
Af længsler mod bølger blå

Åh ja åh ja la la la lal ala
Ah ja åh ja jeg rejste så langt væk herfra

Tekst: Peter Abrahamsen og John Nørgaard. Musik: Traditionel. Indspillet på ... Det er j ikke verdens ende.

Ukendt ophav

Fredssang

Victor Bendix: Fredssang med musik af Carl Nielsen. 1932?
Tre Korsange med Orchester til Texter af Karin Michaëlis.

Hey Hallo I mænd

Hey Hallo I mænd
Hey Hallo, i mænd der leger med krudt,
Nu vil vi ha' legen forbudt
Der var engang, hvor I kun kunne bombe jer selv,
Nu ka' I slå alle ihjel
Nu det slut, vi vil ha' legen forbudt,
Nu det slut, vi vil ha' legen forbudt

I vil ha' fler' raketter og mer' militær,
Bomber og en kæmpestor hær,
Der var engang, hvor I kun kunne bombe jer selv,
Nu ka' I slå alle ihjel
Nu det nok, ellers går vi amok,
Nu det nok, ellers går vi amok

Hey hallo i mænd, hva' er det I gør,
Ingen af os fatter I tør,

Der var engang, hvor I kun kunne bombe jer selv,
Nu ka' I slå alle ihjel
Nu det slut, vi vil ha' legen forbudt,
Nu det slut, vi vil ha' legen forbudt

Konklusion

De danske fredsbevægelser, poeter, musikere og publicister har gennem årene været aktuelle i deres kommentarer og endog meget produktive. Materialets omfang viste sig at være meget større end jeg havde regnet med, da jeg søsatte projektet.

Det har vist sig, at der er endog meget original dansk fredsmusik. Det er folkets sange. Danske fredsbevægelser og publicister har også været ualmindelig gode til at bevare vigtige dele af denne sangskat, hvilket lettede en del af arbejdet med dette værk.

Skjalden sang fredssangen – og slaget på marken stoppede

Bortset fra skandinavisk tekst og musik er der i nyere tid slagside til oversatte engelsksprogede sange. Sange på andre fremmedsprog er desværre underrepræsenteret, hvilket nok hænger sammen med den uddannelsesmæssige prioritering her i landet. Der er eksempelvis ikke mange danskere der taler og skriver fransk, italiensk eller spansk på forhandlingsniveau.

Det er meget lidt af denne gode danske produktion af sange som er oversat til udenlandske sprog.
Ungdomsoprøret i 1960erne startede ikke i 1968 men med Kampagnen mod Atomvåbens aktiviteter i slutningen af 1950erne og fortsætter i Vietnambevægelsen, hvorfra det breder sig til universiteterne og resten af samfundet.

Blandt manglende kildemateriale som jeg ikke har kunnet finde er årsmødeindkaldelsen fra Aldrig mere Krig fra 1944.

Desværre er der i dette værk kønspolitisk slagside. Det er hovedsageligt mænd som har skrevet og komponeret fredssange. Muligvis fordi en masse rigtige mandfolk har villet advare deres uerfarne brødre mod at gå i krig.

Fortsættelse følger.

Stikordsregister

A-våben nej tak....280
Abesangen....251
Aftenrøden skær og fin....16, 101
Aldrig mere Krig....211
Aldrig nej, Aldrig gi'r vi op....169
Aldrig vil vi Krig mod Brødre mere....120
Alfred og Alvilda....50
Alice's Restaurant....225
Alle børns sang....338
An die Freude....282
Appel....264
Arbejdersang....66
At fred og frihed er den bedste jord....54
At lære er at ville....158
Atomic blues....170
Atomkrig i Europa....271
Balladen om Samson....248
Bare solen vil skinne....192
Blowin' In The Wind....168, 220
Bomber og kanoner....271
Brev til Bulganin....186
Brintbomben....195
Building Bridges....306
Bygge broer....306

Börgermoorlied....114, 116
Börgermoorsangen....114
Børn i hele verden....272
Børn i krig (Sandkassen brænder)....336
Børn over hele vor jord - En fredsmusical....306
Chanson International du Service Civil....16, 149
Cirkus Milli....245
Clausens fredssang....283
Da Krigens Kanoner med Død og Had....122
Da pacem, domine....139
Danmarks børn lad sangen klinge....128
Dansk Fredsforenings Flagsang....55
De danske kanoner på Tøjhuset stod....12
De gamle Kongekriges Tid....57
De kaster perler....243
De siger, at vi elsker ej mer vort gamle Land....59
De spillede Waltzing Matilda....229
De to Ligrøvere....40
De unges forening....83
Definitioner....214
Dejlig er jorden....12
Demokratiets fædreland....251
Den danske brigades slagsang....332
Den danske sag....35
Den døde pige....183
Den evige soldat....189
Den første maj og brintbomben....180
Den gamle Soldat fra Krigen....32
Den grænseløse kærlighed....158
Den jyske Lyng....72
Den lille blå mutation....203
Den lille fyr med den store næse....18
Den menneskelige natur....128
Den nye ABCD vise....204
Den nye Ungdom....148
Den nye Wienervals....120
Den sidste turist i Europa, 1948....156
Den tapre landsoldat, 1937....129
Den trænger ud til hvert et Sted....81
Den ukendte soldat....188
Den villige værnepligtige....217
Der er mange børn i verden....198
Der er sunget om Krigerens Mod....60
Der gaar en Lysning over Jordens Lande....58
Der gaar et stille Tog....43
Der lever trende milde Ord....118
Der smedes, hvor Lægmands øje ej naar....59

Der Winter ist vergangen....271
Desertøren....210, 211, 305, 323
Det danske Landbrug....141
Det er så sundt....141
Det er tid nu....305
Det lyder et Raab fra de lidende Folk....138
Det var Rytmen af Frihed og Fred i jert Blod....102
Det vigtigste i verden....299
Det' bare verden vi vil ha'....324
Die Moorsoldaten....116
Dona nobis pacem....3, 4
Down by the Riverside....91, 98
Du flyver dag og nat på Vietnam....228
Du Husmand. som ørker den stridige Jord....93
Du skal plante et træ....158
Du åbner for dit tv....260
Dueplagen....299
EEC duet....233
Een nye Viise om General Malbrochs Krigsbedrifter og Død....6
Efter Bikini....173
Ein Bisschen Frieden....286
Elefantsangen....249
En drøm....269
En enkel sang om frihed....226
En kort krigshistorie....219
En opsang....73
En smadderpolitisk vise....254
En smule fred....289
En stormvind gaar over Jorden....76
En Verden rundt i Vaaben staar....61
Ermutigung....221
Et skrækkeligt Øieblik....40
Europahæren....234
Europavalsen....235
Eve of Destruction....214, 336
Family of Man....199, 200
Fare! Fare! Krigsmand!....79
Fem år for Nej til Atomvåben....307
Femten år for freden....318
Flugten til Amerika....30
Flyv højt, vor Sang, paa stærke Vinger....75
Flyvemaskinen....316
Folk fra alle jordens lande....241, 282
Folkeånden rejser sig....159
For os betyder det så meget....300
For vi er et yndigt land....340
Forlen os freden, Herre, nu....87

Forlen os Gud i nåde fred....87
Forlæ oss met fred nadelige....86
Fra de Millioner, som i Døden led....123
Fra Jylland så monne vi marsjere....18
Fra stenøkser til a-bombe....301
Francis Tolliver....19, 301
Frankrigs losseplads....262
Fred her paa Jorden igen....90, 134
Fred hviler over land og by....12
Fred med dig....27
Fred og Glæde for dem græde....28
Fred og kærlighed, 1982....283
Fred over alle på jorden....164, 340
Fred over Jord, 1921....102
Fred på Jord / Peace on Earth....69
Fred paa Jord, 1915....93
Fred på Jord, 1929....71
Fred, 1875?....38
Fred, 1881....44
Fred, 1917....97
Fred, 1983....291
Fred, 1994....318
Fred, 1996....321
Freden bor i hjertedybet....179
Freden, 1995....320
Fredens Dåd skal Frugter bære....54
Fredens Hora....179
Fredlys din jord, du danske mand!....84
Fredselsker....273
Fredselskeren....273
Fredshymne, 1851....26
Fredshymne, 1867....36
Fredshymne, 1900....98
Fredshymne, 1916....94
Fredshymne, 1941....139
Fredshymne, 1984....302
Fredshymnen, 1982....290
Fredskampen....284
Fredsmarch....280
Fredsoratorium....44
Fredsriget....250
Fredssamba....291
Fredssang....347
Fredssang, 1919....102
Fredssang, 1930....105
Fredssang, 1943....148
Fredssang, 1997....323

Fredssang, 2003....335
Fredssangen (En Kamp er nu endt -), 1945....150
Fredssangen af 1986....309
Fredssangen, 1947....153
Fredssangen, 1987....313
Fredssangen, 2004....336
Frem kammerater....83
Fremad!....37
Fremtidens Land....80
Friede auf Erden....70
Frifødt Folk i Danehaven....56
Frihed og Fred....85
General, din tank er en stærk vogn....117
Giv os Fred....3
Giv vore konger og al øvrighed....27
Give Peace a Chance....332
Glade jul dejlige Jul....65
Glade Jul, 1945....151
Glade jul, dejlige jul....19
Glæd dig til jul....291
Good Will to Men....71
Grant Unto Us Thy Peace, O Lord....87
Graven....111
Great gifts, peace brings to mortals....224
Guantanamera....166
Guantánamera....167
Guds fred er mer end englevagt....27
Guds rike er eit fredens rike....29
Hedesoldatens Sang....116
Hedesoldaternes sang....116
Held og lykke....284
Her har jeg stået i tusinde år....71
Her i lejren....11
Hey Hallo I mænd....347
Hey Mr. President (Life is so beautiful -)....336
Hilsen til Krigsforaaret, 1941....139
Hiroshima....292, 321, 338
Hiroshimadagen....274
Historiens Sang....94
Hjalmar og Hulda....19, 23, 24
Hold om mig....292
Huldas Klagesang ved Hjalmars Lig....24
Hurra for mig, hurra for dig, skal vi atter til Orlogs gaa!....52
Hvad er det vi skal bevare....239
Hvad har de gjort ved vores regn?....204
Hvad har du lært i skolen i dag....193
Hvad synger du om....34

Hvem øver vold....214, 230
Hvis jeg havde en hammer....160
Hvis krigen kommer....201, 202, 203
hvis krigen kommer....202, 203
Hvis vor Sag trods Fortids bitre Krige....140
Hvor er det sted....227
Hvor er far?....316
Hvor er som'rens blomsterpragt....190
Hvorfor....330
Hvorfor ringer alle Klokker....152
Hvorfor skal vi ha atomraketter....310
Hymn for Women for Life on Earth....295
Hymne à la paix....36
Hymne til NATO....205
Hænderne....284
Håb for alle gode kræfter....241
Håb om fred....317
I Can See A New Day....212
I Come And Stand At Every Door....183
I dit korte liv....140
I farens Stund....31, 47, 48
I går jeg fik min trøje....218
I kan høre den, sangen fra Nord....161
I nat der drømte jeg en drøm....175
I ska ikke gi os bomber....339
I Vaarens rene Farver ligger Landet....124
Idaho....11, 145, 146
If I Had a Hammer....161
If I had a hammer....160
If You're Happy And You Know It Bomb Iraq....331
Ikke fler folkemord i mit navn....242
In terra pax....194
Inde bag asylets vægge....340
Ingemann....12, 67
Ingenmandsland....252
Iraksang....334
Ivan & Sam....302
Jag hade en gång en båt....216
Jakob Rasmussens Sang....32
Jeg drømte mig en drøm....339
Jeg drømte mig en drøm i nat....174
Jeg er hveden....142
Jeg gider ikke slås....337
Jeg har en farlig skræk og gru for vore lazaretter....26
Jeg har venner alle vegne....274
Jeg havde engang en båd....215, 216
Jeg kan se en ny dag....212

Jeg må stadigvæk undre mig....235
Jeg rutter med Glædens og Håbets Ord....31
Jeg rutter med Glædens og Haabets Ord....31
Jeg vil finde et Sted, hvor der altid er Fred....161
Jeg vil leve i Europa....275
Jord i hvis Favn der hades og der myrdes....43
Jorden i flammer....213, 214
Jubilæumshymne....325
Jul i ingenmandsland....19, 288
Jul i Sachsenhausen, 1945....152
Jul under bomberxl....146
Jule Glædskab....88
Julebudet til dem, der bygge....50
Julesang, 1918....106
Julesang, 1943....146
Kalve i tusindtal....224
Kammeratskab....262
Kanonføde....266
Kender du dette?....251
Kennst du das Land wo die Kanonen blühen....111
Kirkeklokke! Ej til hovedstæder....88
Kız Çocuğu....183
Klocka, ring fred....90
Klokke ring Fred....15, 89, 90, 133, 134, 135
Klokke ring fred....89, 90, 91
Kom og køb våben....337
Kom, fred....318
Kom, fred, og fyld den hele dag....308
Konger af krig....329
Krig mod krigen....107, 231
Krig og fred, 1983....292
Krig og fred, 1986....309
Krigen, 1983....265
Krigens barn....229
Krigens paradoks....341
Krigssang....112
Krisens danse makabre....258
Kun en dag, et øjeblik ad gangen....35
Kurs Kap Kaos (Mellem krig og fred)....325
Kvinder for Fred....267
Kvinder vis vej....268
Kys hinanden....184
Kærlige Fader, Fredskonge stor....117
Kærlighed og fred....268
Kærligheden til slægt og hjem....104
La Marseillaise de la paix....53
Lad det altid bli' solskin....193

Lad os leve i fred....324
Lad os synge en sang....236
Landet skal høstes....303
Langt fra fred og latter....339
Le Déserteur....208, 210, 211
Legenden om soldaten i 3. verdenskrig eller Karins vise....222
Let joyous peace reign everywhere....77
Let us have peace....77
Leve Freden!....19
Lil' Johnny's mund....229
Lille otte-års soldat....138
Lille soldat....315
Livet er fedt....291
Livet är inte en vara....284
Livets glød....285
Lykken er ikke Gods eller Guld....75
Lær mig at dræbe, sergent....218
Make Music Not War....335
Malbrouck s'en va-t-en guerre....5
Malebrok er død i krigen....9
Mallebrok 1984....9
Man binder os på mund og hånd....135
Man siger, at Danmark ej længer kan stå....41
Marchsang – til fredsmarchen....281
Marchvise....286
Med glæde og fred far ieg nu hen, 1800....27
Med Pershing 2 vil de freden bevare....311
Mellem krig og fred, 1983....304
Men'sker brydes ned, mens verden ruster op....311
Midsommervise....78
Midsommervise, 1976....254
Midt i en Jerntid, der ikkun tror....39
Militarismen....82
Mit og dit land....266
Mor! Er det Mor? (Soldatens sidste Syn)!....100
More peace....321
Mothers' International....162
Måske i morgen....338
Natten er klar....143
Nej til Euroshima....278
No Plutonium....287
Noget om helte....185
Nu grønnes vårens første træer....309
Nu klokker ringer med bud om freden....91
Nu lyser Løv i Lunde....80
Nu løves atter den danske Skov....152
Nu skal det åbenbares....28

Naar I kommer hjem....11
Når kærligheden får magten i verden....270
Når vi skal arve jorden....304
O fred livsaligt gyldne tid....224
O Guds Lam uskyldig....88
O Rex Gloriæ Veni Cum Pace....86
Ode an die Freunde....282
Om ti år er jeg tyve....243
On board the Oregon....77
Opmuntring....222
Overlevelsesvalsen....292
Pas på de gamle Pjecer....132
Pax arie....186
Peace and Progress, an international song....54
Peace bells....91
Peace On Earth....69, 71, 310
Peace, Peace Wonderful Peace....162
Peace, Understanding And Love - Understanding Mambo....343
Pershing 2 og Cruismissiler har de stillet op....311
Polens frihedssang....153
Pro pace....86
Profeti....110
Præsidenten....209, 211
Paa grund af Kri'en....95
Påskeliljens fredssang....325
Påskemarch '82 – afslutningssang....287
Querela pacis....3
Raketski-marchen....282
Raketter i Europa er op til dig og mig....295
Ravnstrup....297
Ravnstrupsangen....304
Ring ud, klare Klokker....90
Sabotørernes Sang....148
Saltholmvise....68
Saltmarchen....313
Sang for Norden. (Studentermødet 1869....39
Sang om fred og frihed....308
Sang om Hiroshima....182
Sang om hvordan det gik til....237
Sangen har Lysning....37
Sangen om den milde vind....224
Sangen om Fred, 1938....132
Sangen om fredskravet....175
Sangen om Moldau....224
Sarajevo....320
Selv en dråbe....326
Session....207

Sig det til din fætter....279
Silent Night....19
Sinäkö, äiti? (Sotilaan viimeinen näky....101
Skaf Krigssignalet bort fra Nordens Grænser....31
Skinkerne....141
Skrækkelig Ulykke!....64
Slaget om livet....288
Soldat, Soldat....222
Soldat, soldat....222
Soldaten....263
Soldaten i kvartér....10, 25
Soldatens farvel....32
Soldaterkonens sang....224
Soldaterne kommer....259
Solenergi....343
Solidaritetsvalsen....232
Som dybest Brønd gir altid klarest Vand....94
Sommeren stod i sin fuldeste Glans....125
Sounds of peace....77
Spørge-Jørgen....296
Stille Nacht....19
Stop det SDI-projekt hr. Præsident....312
Stop krigen....345
Storebror ser dig....243
Svejk-sangen....224
Svend i Rosengård....5
Sweet peace, the gift of God's love....77
Symfoni nr. 3. Klagesang over ofrene fra Hiroshima....292
Syng en sang om evig fred....270
Syng med os, baade Mark og Skov....152
Syng om freden....145
Talking Army Blues....188
Tampax vobiscum....204
Telefon til hr. Chirac....323
Telegram til en tinsoldat....216
The Bush, the Blair and the Fjogh....332
The Little Dead Girl....183
The Quarter Master's Stores....11
The Times they Are a'Changin'....207
The Willing Conscript....218
Ticket to peace....315
Tiderne Skifter....206
Til Bjørnstjerne Bjørnson....13
Til Dem hr. Officer....305
Til Holger Drachmann....74
Til Skolens Fane....62
Til Ungdommen....127, 128

Til ungdommen....128
Til Vietnam....247
Tilbageblik....109
Till the boys come home [Keep the home fires burning]....12
Tingelingelater tinsoldater, 1976....257
To små soldater....227
Tre breve fra den ukendte soldat....220
Tre skud mod Rudi Dutschke....223
Tre soldater gik en tur....165
Tror du den gamle jord kan holde....335
Tunge Tider trækker....154
Tyst i Tidens tummel....147
Tænk, hvis jeg sad på månen....165
Udi Kampen de Riddersmænd drage....29
Underfuld Fred....162
Unser Marsch....212
Variationer for Klaver og Fiolin eller Fløite paa Krigssangen....
Vi Alle dig elske, livsalige Fred, etc....18
Velkommen, Velkommen du klare....119
Verdensungdomssangen....154
Veteranen....163
Vi er de glade spillemænd....245
Vi er ikke færdige....345
Vi er overalt....327
Vi er Smaafolk, javel....121
Vi går allesammen sammen....197
Vi hygger os....263
Vi kæmper for vores fremtid....298
Vi må lære at danse, før det er for sent....292
Vi priser de grønklædte høje....105
Vi skal ud og føre krig....224
Vi vil bygge en verden....164
Vi vil Frihed og Fred Omkring Jorden....85, 89
Vi vil se land uden bomber og kanoner....178
Vi vil ta' vare på jorden....294
Vi vil værne om jorden....258
Vi voksne kan også være bange....261
Vietnams vej....239
Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du....313
Vinden gi'r dig svar....219
Visen om bomben....216
Vor fødeby er brændt....294
Vort håb....42
Vuggesang....233
Vuggesang nr. 4....113
Vælg dig bogen som bedste ven....133
We Shall Overcome....167

We Will All Go Together When We Go.....198
Where Have All the Flowers Gone?.....190
Å leva det er å elska.....16, 56
Åh Ja, (jeg rejste langt væk herfra).....346
Åh, Maria, jeg vil hjem til dig.....11

i Karl Clausen: Dansk folkemusik gennem 150 år s. 38-39. Tingluti forlag, 1975.
ii Se historikeren Jens Christian Jensens speciale: Moders navn er en himmelsk lyd : Dansk arbejdersang som nationalromantisk spejl på socialdemokratisk politik i perioden 1916-1940, 2006.
iii "Skolkören" udgivet af Stockholms Folkskolors Sånglärarförening i 1934.
iv En udateret julesang fundet i Illustreret Tidende udbygger dette tema.

Fred over Jorden

v Visen er bl.a. registreret af litteraturhistorikeren Julius Paludan (1843-1926), i "Danmarks literatur i middelalderen", med henblik til det øvrige Nordens som grundlag for universitetsundervisning, 1896.

vi Citeret fra Per Sørensen: ”Dansens og musikkens rødder 71”, Mallebrok fra hele landet - 2. del.
vii Visen findes bl.a. i folkemindeforskeren Axel Olriks (1864-1917): ”Danske folkeviser i udvalg”, 1899. s. 44 og s. 52.
viii Eksempelvis Joe Hills Don't take my papa away from me, fra 1915:

A little girl with her father stayed, in a cabin across the sea,
Her mother dear in the cold grave lay; with her father she'd always be --
But then one day the great war broke out and the father was told to go;
The little girl pleaded -- her father she needed.
She begged, cried and pleaded so:

Chorus
Don't take my papa away from me, don't leave me there all alone.
He has cared for me so tenderly, ever since mother was gone.
Nobody ever like him can be, no one can so with me play.
Don't take my papa away from me; please don't take papa away.

Her tender pleadings were all in vain, and her father went to the war.
He'll never kiss her good night again, for he fell 'mid the cannon's roar.
Greater a soldier was never born, but his brave heart was pierced one day;
And as he was dying, he heard some one crying,
A girl's voice from far away.
Kilde: the Industrial Worker Little Red Songbook, 1916.

Et andet amerikansk eksempel er: Soldier's life is a very hard life.

ix Eksempelvis Jimmy Rodgers: The soldier's sweetheart, 1927.

Once I had a sweetheart,
A sweetheart brave and true.
His hair was dark and curly,
His loving eyes were blue.
He told me that he loved me,
And he often proved it so.
And he often came to see me,
When the ev'ning sun was low.

But fate took him away
To this awful German war,
And when he came to say goodbye,
My heart did overflow.

He says, "Goodbye, little darling,
To France I must go."

He takes the golden finger ring
and he placed it on my hand,
Said, "Remember me, little darling,
When I'm in no man's land.

He promised he would write to me,
That promise he's kept true.
And when I read this letter, friend,
I pray the war is through.

The second letter I got from him,
The war was just ahead.
The third one, wrote by his captain,
My darling dear was dead.

I'll keep all of his letters,

I'll keep his gold ring, too.
And I'll always live a single life
For the soldier who was so true.
Kilde: Dorothy Horstman, Sing Your Heart Out, Country Boy, 1976. Indspillet på Victor 20846.

Af den traditionelle engelske ballade Once I had a sweetheart der blandt andet indspillet af Joan Baez og Pentangle sidstnævnte i 1969, fremgår det ikke helt klart om årsagen til kærestens fravær i Frankrig og i Spanien er krig, men der er en anden amerikansk version af sangen sunget af Mrs. Ben Daugherty i 1958, hvor kæresten deltager i den spansk-amerikanske krig om Cuba, 1898:

It was on Cuba's bloody ground,
He met his fatal doom.
Some Spaniard fired that awful shot
That laid him in his tomb.

Kilde: The John Quincy Wolf Folklore Collection, Lyon College, Batesville, Arkansas.

x Hostrup, C.: Sange og Digte fra Tredive Aar, 1879.

xi Her i lejren er bl.a. indspillet af Buster Larsen med soldater fra Sjællandske Trainregiment sammen med Johannes Rasmussen og hans orkester, 1960. Polyphon XM 61973 og af Fin Alfred Larsen på Den tapre landsoldat, 2003.

xii Der er en del flere engelsksprogede fredssalmer fra middelalderen fremgår det bl.a. af Hymns of the Protestant Episcopal Church in the United States of America fra 1827
Se også: Hymn of Peace: For Chorus, Soprano Or Tenor Solo, Orchestra and Organ (1891)
http://www.archive.org/details/hymnpeaceforcho00coomgoog

xiii Kai Hoffmann: Sværdtid er endt : digte 1920.

xiv Indholdsfortegnelse

An die Freude 4
Till glädjen
Låt oss tända hoppets låga
Hope for all
Marchsang
A-Bombendonner
Blowin' in the wind 6
Den nya visan om Glädjens blomster 8
Den okände soldaten 10
Den vackraste visan 12
Det haver så nyligen regnet 15
Die Moorsoldaten, skrevet i august 1933 16
Bomben - Los Disarm right now! 18
Dona nobis pacem/ Giv oss frid 19
Down by the riverside 20
Elda under din vrede 22
En sång om frihet 24
Folken på jorden 26

Folken på jorden har olika färg
olika språk och problem
olika bostad och olika jobb -
men alla är människor för det!

Hår kan vara krulligt
och lockigt och rakt
näsor är stora och små.
Ögon är svarta och bruna och blå -
men ögon är ögon ändå!

Vi är miljarder som bor på vår jord.
Fred vill va ha med varann -
sluta med vapen, med våld
och förtryck

och lär oss att dela på allt!

Margareta Melin
Fram! Fram! 28
Fred 31
Fred på jorden 32
Frid o Frid Tu Himlagåfwa 35
Genbaku o Yurusumazi 36
Hiroshimasången
The Hiroshima song
Give Peace a chance 39
The H-bomb's thunder 40
Härlig är jorden 42
I natt jag drömde 43
Jag står här på ett torg 44
Jag vill tacka livet 46
Jesli by parni fsej zemli 48
Om jordens vänner samman kom
Jyckarnas fredsvals 52
Jäähyväiset aseille 54
Farväl till vapnen
Kleine weisse Friedenstaube 57
Kom med i kamp mot vapnen 59
Kärnvapen, nej tack 60
Many thousands gone 61
Mitt eget land 62
No plutonium 65
One man's hands 66
En ensarns händer
Sensommersang 67
Släggan 68
Soldat, soldat 71
Solidaritet 72
Tankar är fria 74
Die Gedanken sind frei
Til ungdommen 76
Universal soldier 77
Uppmuntran 78
Ermutigung
Varför skola mänskor strida 80
We shall not be moved 81
Aldrig ger vi upp
We shall overcome 82
What have they done to the rain 83
Where have all the flowers gone 84
Vi skall kämpa 86
The willing conscript 89
Vine and Fig Tree 90
Vis vej 91
Välfärdsresan 92

En vise om tre små musikanter der blev til et stort musikgeni
Sangen om fredskravet
Telefon til Hr. Chirac
Desertøren
Raketski-marchen
Til ungdommen
Pigesang
Joe Hill

Held og lykke
Fru Grete
Det var en lørdag aften
Det haver så nyeligen regnet
Tro (Carl Scharnberg)
Håb for alle gode kræfter
Stop det SDI-projekt hr. præsident
Vi vil se land
Nu grønnes vårens første træer
Bella Chao
Jeg drømte mig en drøm i nat

xviIndhold: a) En gople i universet. [Bent Haller]. - b) Kanoner. [Bent Haller]. - c) Soldatens sang. [Franz Berliner]. - d) Al den snak. [Hans Hansen]. - e) Stjernekrig. [Hans Hansen]. - f) Fred hviler over land og by. [B. S.Ingemann & Hans Hansen]. - g) Fredssang. [Anker Lund Jensen]. - h) Mon det bli'r bedre. [Anker Lund Jensen]

xvii Sange i Fodbog:
Endnu en nat
Chile
De fire årstider
I kan ikke slå os ihjel
Alliende
Min lille sol
Byens hotel
Tag mig med til drømmeland
Nanna
Når lyset bryder frem
Jorden er vor
Måske ku' vi
Wir werden Leben
Unter den Pflaster
Rauch Zeichen
Ermutigung
Soldat, Soldat
What a Wonderful World
You can forbid almost anything
You can't kill the spirrit
Blowin' in the wind
Morning has broken
Universal soldier
Day after day

xviiiAn die Freude
Bare solen vil skinne
Blowin' in the Wind
Chile
Cikaden
Como la Cigarra
Danmark Frit (En lærke letted)
Danmarks Frihedssang (En vinter lang)
Dejlig er jorden
Desertøren: Til Dem, Hr. Præsident
Det haver så nyligen regnet
Die Gedanken sind frei
Die Moorsoldaten
Dona nobis pacem
Down By the Riverside
En sang om frihed
En sang om frihet
En vinter lang og mørk og hård
Ermutigung
For os betyder det så meget

Fred i verden
Fred på jord
Gracias a la vida
Hedesoldaten
Hold om mig
Håb for alle gode kræfter
Imagine
Jag vill tacka livet
Man binder os på mund og hånd
Marseillaisen
Nino
Om ti år er jeg tyve
Sang til friheten
Stille før storm
Suk
Takket være livet
Til glæden
Til ungdommen (Kringsatt ...)
Universal Soldier
Vi voksne kan også være bange
Vil vil se land
Where Have All the Flowers Gone
With God On Our Side

xix Christian Wering, Universit. Bogtr., Kiøbenhaffn.

xx Teksten er trykt i Ludvig Schrøders N. F. S. Grundtvigs barndom og første ungdom (1783-1806) fra 1883.

xxi Denne findes bl.a. på CD'en Discoveries, fra 2002. Decca / 470 298-2 Også i Canada er der en samtidig Hymne à la paix / Hymn of Peace 'dedicated to all the nations of the world' af komponisten Calixa (Callixte) Lavallée.

xxii Ensom og mørk og snæver er vor Bolig er indspillet på Studenter-Sangforeningens Gaudeamus igitur : studentersange og drikkeviser, 2009.

xxiiiBjørnstjerne Bjørnson: Uddrag af brev til Emanuel Hansen 27/8 1891.

xxivSlomanns Skole eller Den nye latin- og realskole på Nørrebro i København, senere kaldet Winkel Horn og Slomanns latin- og Realskole. Skolen nedlægges i 1912, hvor eleverne overføres til Borgerdydskolen i Helgolandsgade.

xxv"Peace on Earth is a 1939 Metro-Goldwyn-Mayer cartoon short subject directed by Hugh Harman, about a post-apocalyptic world populated by animals.

According to Hugh Harman's obituary in the New York Times and Ben Mankiewicz, host of Turner Classic Movies Cartoon Alley, the cartoon was nominated for a Nobel Peace Prize. However, it doesn't appear listed on the Nomination Database. Mankiewicz also claimed that the cartoon was the first cartoon about a serious subject by a major studio. In 1994 it was voted #40 of the 50 Greatest Cartoons of all time by members of the animation field. It was also nominated for the 1939 Academy Award for Short Subjects (Cartoons), but lost to The Ugly Duckling, a Silly Symphonies short by Disney.

The plot revolves around two young animals, in this case squirrels, asking their grandfather on Christmas Eve what the "men" are in the lyric "Peace on Earth, good will to men." The grandfather squirrel then tells them a telescoped history of the human race, focusing on the neverending wars men waged. But ultimately the wars do end, with the death of the last man on Earth, a soldier." (Source: Wikipedia). http://www.dailymotion.com/video/xxlro_1939mgm-shorts-peace-on-earth_fun

xxviBjørnsons brevveksling med svenske 1858-1909 bd II s. 6., 1960.

xxvii Se: Robert Conne: Danske Tonekunstnere og Musikpædagoger. S. 63. 1911, Kbh.

Vor tids danske musikere og Tonekunstnere, hæfte 7 Kbh. 1937, s 253.

xxviiiAndersen, Sophus. 1859 - 1923

Minde-album. København : Wilhelm Hansen musikforlag, 19 sider. For en sangstemme og klaver : Der flyver så mange fugle : Nu brister i alle de kløfter : Vor Fader har lys i sit vindu : Vender sig lykken fra dig : Var det ej, fordi jasminen blomstrer : Blomsterne sove : Lær af ham : Frisk morgen : Sne : Klokke ring i fred

Klokke, ring fred / tekst af Josias Bille : Aftenklokken

København : Wilhelm Hansen musikforlag, 3 sider, Partitur. For en sangstemme og klaver, udateret.

xxix Flaget / Georg Rygaard. Klokke, ring Fred / Sophus Andersen. For salonorkester. Wilhelm Hansen, 1940.
xxx Udg. af K. F. U. M og K. F. U. K.s Sangkor, cop. 1942.
xxxiGeerts forlag var aktive i al fald fra første verdenskrig til et stykke ind i 1920erne.
xxxiiDown by the Riverside historie er dokumenteret af Holger Terp i tidsskriftet Jazz special nr. 111, 2009.
xxxiiiI forbindelse med Folkeforbundets tiårs jubilæum i januar 1930 udgav ligaen dommer L. Th. Arnskovs pjece »Folkeforbundet som Værn for Freden.« På forsiden af pjecen citeres forfatteren Christian Richardts (1831-1892) digt »Krig og Fred« fra 1864-krigen:

»Krig er Jammer,
Krig er Nød,
Krig er Savn og Saar og Død.»

Hele verset, citeret fra »Samlede Digte« bd. 1 s. 165, lyder:

»Krig er Nød,
Krig er Savn og Saar og Død.
en Smertens Braad for Mange,
og tunge Klagesange;
Krigen er en Vej saa trang,
gaar dog opad mangen Gang«.

I 10. Septembers Tegn Af: Thora Daugaard.
Det er altid rart at lukke Posten op om Morgenen paa vort Hovedkontor; men det er i disse Dage ganske særligt opmuntrende, hvilket tydeligt vil fremgaa af efterfølgende Brudstykker af de Breve, som er kommen til os fra forskellige Skoler og forskellige Egne af Landet som Tak for det Bogmærke, vi lod omdele til ½ Million Skolebørn paa Folkeforbundsdagen d. 10. September.
Hvad vi jo særlig havde for Øje var, at »mærke» Dagen og gøre den festlig. At dette er lykkedes, tyder følgende Uddrag af Takkebreve paa:
»Tak, fordi Mærket og Sangen hjalp os til at gøre 10. September mere festlig for Børnene end sædvanlig«.
»Sangen blev, under Sanglærerens Ledelse, afsunget (tostemmig) baade før og efter min Tale ...«.
»Sangen blev straks sunget i Salen, og senere paa Dagen — ogsaa nu Dagen efter — har den tonet fra snart den ene, snart den anden Klasse; dog mest for de yngre ...«.
Vel anvendte Penge.
En af de Ting, vi under Overvejelserne standsede ved, var Udgifterne. Det glædede os derfor dobbelt at læse dette:
»Det var alt i alt en stemningsfuld Højtidelighed, og hvis »Dagen« er fejret paa lignende Maade i mange andre Skoler, da er Kvindeligaens Arbejde og Penge ved denne Lejlighed bleven vel anvendte«.
At gavne og fornøje.
At vort lille Bogmærke ogsaa gav Anledning til Belæring, gør det jo ikke ringere:
». .. Mærket er, synes det mig, særlig værdifuldt derved, at alle Forbundsstaternes Navne staar der paa og lig Solstraaler varsler en ny og skønnere Morgenrøde for den stridende Jord. ... Bagefter foranstaltede vi en Diskussionstime blandt de større Børn, hvor hvert Barn repræsenterede et af Europas Lande. Emnet var: Europas forenede Folkeforbundsstater«.
»... foruden at blive en jævnlig Paamindelse, naar det bruges efter sin Bestemmelse, blev det en nærliggende Anledning til ved Omtalen af Folkeforbundet at komme nærmere ind paa det Arbejde for Freden, som gøres af Fredsforeningerne ...«.
»... en "Skole udelukkende for Drenge i Alderen fra 9 til 16—17 Aar. Det er derfor ikke altid saa Let at finde en Generalnævner for alle Drengene. Afdelingens udmærkede Idé med Bogmærke og Sang gjorde mig Arbejdet let denne Gang, og Drengene modtog begge Dele med stor Glæde. Derfor min bedste Tak ...«.
»... Der blev fortalt dem om Folkeforbundet og et Stykke Diktat i Tilslutning hertil blev skrevet i Stilebøgerne«.
Under Forarbejdet var jo Melodien
Genstand for megen Overvejelse. Vi var klar over, at det skulde være en Melodi, som Børnene kendte, og valgte da tilsidst den gamle Slagsang: »I alle de Riger og Lande«. At Sangen ogsaa kan synges paa: »Jeg elsker de grønne Lunde« er jo et Fortrin mere. Der er maaske dem, der vil synes, at man

ikke skal bruge en Slagsangs Melodi til Freds-ord. Vi hælder for vor Part til den Anskuelse, at naar Melodien er god, saa staar det til denne nye Tid at skrive passende Ord til den.
Blandt Udtalelser om Sangen griber vi i Flæng:
»... Sangen, som vi først læste igennem og derefter sang, passede udmærket og skal for Fremtiden være vor faste »Folkeforbundssang«. Mærkets Forside blev meget indgaaende studeret, og nu er Bogmærket saa bragt paa Plads: som Mærke i Danmarkshistorien«.
»... Bogmærket har vakt Glæde hos Børnene, den lille Sang af Axel Juel Begejstring; Eleverne paa min Skole beder Gang paa Gang om Lov til at synge den.
Det er min Overbevisning, at Foreningens Styrelse har truffet en meget heldig og virksom Propaganda for den store Sag«.
»...Tak for det meget veltalende Bogmærke med Sangen, der i saa faa simple Vendinger rummer al Menneskehedens for Tiden højeste Ønsker og mandigste Daadstrang. Børnene i begge mine Klasser beder stadig om at synge den paany, og jeg kan høre paa Klangen og Styrken, hvormed de synger den, at her har den gamle, ærlige, evig unge Holger Danske-Melodi som en anden Fugl Fønix fundet sin Foryngelse i den store Tanke »Kampen for Freden«. ... Denne min Tak er paa parlamentarisk Vis vedtaget enstemmigt i begge Klasser — og saluteret af straalende Øjne«.
»... Af ca. 1300 Børn blev Sangen sunget paa Melodien »Jeg elsker de grønne Lunde«, som vi syntes passer bedst til Ordene ...«.
Budbringer om vor Idé.
At der altsaa ogsaa har været Lejlighed til at tale om vor Ligas Arbejde og de Idéer, der bærer den, fremgaar af følgende (det første er en Overlærer, der taler til Drengene i en stor, landskendt Skole):
»... Mor, der føder sin Dreng til Verden, der »blæser« og trøster, naar han har slaaet sig, der våager ved hans Sygeleje Nat efter Nat, hun vil ikke i Længden finde sig i dette, at hendes store Dreng skal sendes ud i Løbegravenes Giftgas«. Han bad alle Drengene forsyne deres Mærke med Navn og gemme det som et Minde om Dagen. . .. Jeg synes, det er en udmærket Idé, Foreningen har haft«.
»... De beredte os en Glæde. ... Jeg søgte at vise Berettigelsen af, at Kvinderne dannede Forening til Støtte for Fredsbestræbelserne, idet Kvinderne bar deres store Del af Krigens Byrder og Rædsler. Jeg omtalte derpaa Sangens Tendens: at vise, at vi alle i Syd og Nord har Kærlighed til vort Land og derfor skal lade hinanden leve i Fred og agte hinanden som Brødre. Sangen blev omdelt, vi sang den. og der var Friskhed og Kraft i Stemmerne. Paa Gaden gik Børnene i Flok hjemad og sang den. Vi har haft en god Dag, og paa Børnenes og Lærerpersonalets Vegne takker jeg Dem!«
»Det metldeles herved, at Lærerne og Lærerinderne har taget godt imod Bogmærkerne, og de forklarede Biørnene derom, og efter Omdelingen har de ladet dem synge den smukke Sang — i det hele taget en god Idé«.
En Gentagelse!
Det bedste Bevis for, at'Idéen var noget i Retning af et »Pletskud«, er maaske den Kendsgerning, at vi allerede har modtaget Forslag til, hvad vi »skal sende næste Aar«. — Mens vi beholder de tre-fire Ønskesedler, som vi har faaet herom, for os selv, aftrykker vi følgende fra en Lærer for en større Skole:
»Ved en lille Højtidelighed efter Morgensangen i Dag blev Mærket uddelt og Sangen paa dette sunget. Der var almindelig Glæde blandt Børnene saavel Over Mærket som over Sangen. Vi venter paa en Gentagelse til næste Aar«.
De voksne!
Det er en smuk Skik, naar Voksne paa den Dag ledsager deres Børn i Skole og paahører Omtalen af Dagens Betydning, - - her er en Skole, der aabenbart har faaet Tag ogsaa i de Voksne:
»Med disse Linier takker jeg Dem for det smukke Mærke, som i Dag før Morgensang hlev delt tid til samtlige Forældre og Elever. Salen. var pyntet med Flag og Blomster. Efter Afsyngelsen af »Dejlig er Jorden« fortalte jeg om Verdenskrigens mørke Baggrund, om Fredens Arbejde, om nogles Skepsis, men om manges Tro paa, at den opvoksende Slægt vil bygge en bedre Verden op, en Verden, hvor Freden faar Magt, ligesom Solen, der i Dag skinner over Danmark. Derpaa blev Axel Juels smukke Sang sunget med stor Kraft. Festen gjorde et stærkt Indtryk saavel paa Voksne som paa Børn. Og det er min Agt at gentage den hvert Aar«.
For faa Mærker!
Trods ihærdige Bestræbelser lykkedes det os ikke at faa statistisk Materiale, der var yngre end 1924 (for Folkeskolerne) og 1929 (for de højere Almenskoler) - - vi har derfor haft en Del »Efterbevillinger« som disse:
»... Bogmærkerne er her i ... blevet modtaget med Glæde af Skolerne, og den smukke Sang synges meget. Alle Mærkerne blev delt ud, og jeg vilde gerne, hvis der er flere at faa, have 5—600 endnu, da her er en Skole mere end i 1924. De Børn, der ingen har faaet, er jo ikke helt tilfredse. Det er en udmærket Idé, der er smukt udført; alle syntes, Mærkerne var saa pæne«.

»Tilsendte Bogmærker, som maafte uddeles til øverste Klasse her allerede d. 8., modtoges med Glæde. Vi talte om »Dagen« (d. 10.) og sang Sangen. 7 den yngre Klasse i Dag er der Skuffelse hos nogle Smaapiger; der mangler 10 Bogmærker til dem. ...«.

De 10 fik - - og vi har endnu et lille Restoplag, hvis der er flere, der mangler.

Skrevet den ind i Sangbogen!

Vi kan jo godt bekende nu, at vi drøftede netop den Mulighed med Digteren Axel Juel, at hans Sang maaske, hvist den slog an, kunde blive optaget i Børnesangbøgerne. Her er man altsaa i en ret stor Skole gaaet foran.

».. . For at vi skal kunne synge Sangen — ogsaa naar Bogmærket maaske er tabt —-, har Eleverne skrevet den ind i deres Sangbog. Hilsen og Tak for Bogmærket ...«.

Dem der heller ikke blev glemt

var Børnehjemmene og i det hele taget alle, der hører under særlig Børneforsorg. — Her er en Hilsen fra en af disse Skoler:

»Med hjertelig Tak for de mig tilsendte Bogmærker kan jeg meddele Dem, at de blandt mine døvstumme Venner bragte Forstaaelsen af oig det inderligste Ønske om Fremtidens Fred iog Frihed. ... Deres venlige Gave bragte Glæde ...«.

Imødekommenhed hos Myndighederne.

Der var et Øjeblik, hvor det stod stille! ... Det var, da vi havde pakket henimod 300,000 af de 500,000 Bogmærker og fik at vide, at vi skulde have Skoledirektionens Tilladelse, inden Mærkerne kunde omdeles i Skolerne!! (Vi har en elskværdig Skolebestyrer paa Frederiksberg at takke for denne Oplysning), Vi saa jo i Aanden alle Mærkerne ganske rolig ligge og ikke blive omdelt; der var saadan noget som 4—5 Dage, til de skulde ud.

Vi henvendte os da til Københavns Skoledirektion og fik der den glædelige Meddelelse, at Skoledirektør Fossing agtede at tilskrive samtlige Skoler i København og bede dem med Tak modtage det smukke Bogmærke, som vi vilde tilsende dem.

Vi skrev dernæst til samtlige Formænd for Landets Skoledirektioner (Amtmændene) og til samtlige Provster, der som Regel ogsaa er Medlem af Skoledirektionen. Vi fik flere venlige Svar, der i høj Grad beroligede os. Fra et Amt skrev man, at man skulde »herved udtale sin Glæde over Udsendelsen af det paagældende Bogmærke«.

Fremtidens Røst.

Til allersidst offentliggør vi - - selvfølgelig uden Navns Nævnelse -- dette lille Brev fra en Elev i en Pigeskole paa en af Øerne:

»Meget ærede Damer! Som Belønning for min sidste Stil i Klassen faar jeg Lov til at takke for de smukke Bogmærker, Damerne i år sendt os. Det var en Overraskelse, da vi fik dem, og vi begyndte straks, at studere dem. Det var saa interessant at finde alle de Lande, som vi kender fra Geografien. Men nogle af os opdagede straks, at Rusland ikke var med; det var en Skam. Vor Lærerinde fortalte os saa om, hvad der foregik dernede i Genf i disse Dage, og vi hørte godt efter. Saa lukkedes Fløjdøren op til Klassen ved Siden af, og vi sang staaende de smukke Vers paa Bagsiden af Bogmærket. Derefter forklarede Lærerinden Versenes Indhold for os, og vi syntes saa godt om de smukke Tanker, der er nedlagt deri. Lærerinden fortalte os ogsaa om al den Ulykke, Krig bringer over Nationerne og over Familierne, og saa viste hun os, hvor stort et Gode Freden er for os og alle andre. Ja, saa meget har vi forstaaet, at Krig er noget forfærdeligt noget, derfor glæder vi os over, at der findes gode Mennesker, der arbejder for Fredens Bevarelse i alle Lande. Maatte Gud velsigne Fredskonferencen i Genf, saa det store Arbejde, som gøres dernede, ikke er spildt.

Med ærbødig Hilsen fra hele Skolen.

J. G.«.

Vi takker alle, der har hjulpet os med dette fornøjelige Arbejde. Alt — baade Takkeskrivelser, Pressens velvillige Omtale, Skrivelser fra vore Kredsformænd og Repræsentanter m. m. m. - - bliver nu klæbet op i en Bog, som vil faa sin velfortjente Hædersplads i Rækken af de andre Røger, hvori vi har samlet alt af historisk Interesse lom de Fremstød af særlig Art, vi har foretaget.

Vi gaar saa til næste Sag paa Dagsordenen, - - men ofte i Aarets Løb vil vi tænke paa, at i mange Tusinde danske Skolebøger ligger vort lille Bogmærke som en Hilsen fra en stor Sammenslutning af Kvinder Verden over, Kvinder, der vil gøre alt, hvad der staar i deres Magt for at arbejde hen til en Virkeliggørelse af det, der læses af de unge Øjne, naar de ser paa Bogmærket: „Fred ved Ret".

xxxiv **Soldatenlied**

Wir lernten in der Schlacht zu stehn
bei Sturm und Höllenglut.
Wir lernten in den Tod zu gehn,
nicht achtend unser Blut.

Und wenn sich einst die Waffe kehrt
auf die, die uns den Kampf gelehrt,
sie werden uns nicht feige sehn.
Ihr Unterricht war gut.

Wir töten, wie man uns befahl,
mit Blei und Dynamit,
für Vaterland und Kapital,
für Kaiser und Profit.
Doch wenn erfüllt die Tage sind,
dann stehn wir auf für Weib und Kind
und kämpfen, bis durch Dunst und Qual
die lichte Sonne sieht.

Soldaten! Ruft's von Front zu Front:
Es ruhe das Gewehr!
Wer für die Reichen bluten konnt,
kann für die Seinen mehr.
Ihr drüben! Auf zur gleichen Pflicht!
Vergeßt den Freund im Feinde nicht!
In Flammen ruft der Horizont
nach Hause jedes Heer.

Lebt wohl, ihr Brüder! Unsre Hand,
daß ferner Friede sei!
Nie wieder reiß das Völkerband
in rohem Krieg entzwei.
Sieg allen in der Heimatschlacht!
Dann sinken Grenzen, stürzt die Macht,
und alle Welt ist Vaterland,
und alle Welt ist frei!

Kriegslied

Sengen, brennen, schießen, stechen,
Schädel spalten, Rippen brechen,
spionieren, requirieren,
patrouillieren, exerzieren,
fluchen, bluten, hungern, frieren ...
So lebt der edle Kriegerstand,
die Flinte in der linken Hand,
das Messer in der rechten Hand
mit Gott, mit Gott, mit Gott,
mit Gott für König und Vaterland.

Aus dem Bett von Lehm und Jauche
zur Attacke auf dem Bauche!
Trommelfeuer Handgranaten
Wunden Leichen Heldentaten
bravo, tapfere Soldaten!
So lebt der edle Kriegerstand,
das Eisenkreuz am Preußenband,
die Tapferkeit am Bayernband,
mit Gott, mit Gott, mit Gott,
mit Gott für König und Vaterland.

Stillgestanden! Hoch die Beine!
Augen gradeaus, ihr Schweine!
Visitiert und schlecht befunden.
Keinen Urlaub. Angebunden.

Strafdienst extra sieben Stunden.
So lebt der edle Kriegerstand.
Jawohl, Herr Oberleutenant!
Und zu Befehl, Herr Leutenant!
Mit Gott, mit Gott, mit Gott,
mit Gott für König und Vaterland.

Vorwärts mit Tabak und Kümmel!
Bajonette, Schlachtgetümmel.
Vorwärts! Sterben oder Siegen
Deutscher kennt kein Unterliegen.
Knochen splittern, Fetzen fliegen.
So lebt der edle Kriegerstand.
Der Schweiß tropft in den Grabenrand,
das Blut tropft in den Straßenrand,
mit Gott, mit Gott, mit Gott,
mit Gott für König und Vaterland.

Angeschossen hochgeschmissen
Bauch und Därme aufgerissen.
Rote Häuser blauer Äther
Teufel! Alle heiligen Väter! ...
Mutter! Mutter!! Sanitäter!!!
So stirbt der edle Kriegerstand,
in Stiefel, Maul und Ohren Sand
und auf das Grab drei Schippen Sand
mit Gott, mit Gott, mit Gott,
mit Gott für König und Vaterland.

xxxv Alle Gisela Mays indspilninger er genudgivet på otte CD'er af pladeselskabet Bear Family Records BCD 16064 IL.

xxxviSe også: Et hørespil med og om Svend Aaquist Johansen og hans musik. I: Dansk Musik Tidsskrift, nr 3. 1979-1980 s. 109-122.

xxxvii Gaslied

Aus ist's mit den bösen Kriegen, sprach der Völkerbund
Friedenstauben munter fliegen um das Erdenrund.
Es ertönt in jedem Land Friedensmusik
und geächtet und verbannt ist jetzt der Krieg.

Nur zum Spaß macht man Gas, weil's noch keiner kennt
Panzerkreuzer sind das beste Friedensinstrument.
gasgefüllte Fliegerbomben nur für den Sport,
nein, niemand denkt mehr an den Massenmord.
Tiefer - - Frieden - - weit und breit,
endlich die ewige Friedenszeit.

Doch im allertiefsten Frieden explodierte was
und der Menschheit ward beschieden bestes Phosgen-Gas.
Allen guten Pazifisten wurde plötzlich mies
doch den Mund weit aufgerissen und sprachen dies:

Mit dem Gas, das war Spaß, weil's noch keiner kennt
Phosgen-Gas, das ist das neuste Friedensinstrument.
gasgefüllte Fliegerbomben nur für den Sport,
nein, niemand denkt mehr an den Massenmord.
Tiefer - - Frieden - - weit und breit,
immer noch ewige Friedenszeit.

Mit den Friedens-Lob-Tiraden wirst du eingewiegt
bis der erste Giftgasschwaden dir im Magen liegt.

Bist du erst im Krieg verrecket, am Giftgasduft
aus dem Schlaf dich zu erwecken, die rote Front ruft!

Krieg dem Krieg! Unser Sieg! Macht dem Mord ein End!
Unsere Fäuste sind das beste Friedensinstrument.
Es vertreibt die Giftgaswolken vom Horizont
das Heer der Arbeit, die rote Front.
Erst dann wird der Frieden nicht mehr gestört,
wenn den Proleten die Welt gehört.
- - Drum reih‘ dich ein in die rote Front!

xxxviii GEGEN DEN KRIEG : Werke von Hanns Eisler zu seinem 100. Geburtstag. Konzert vom 12. Juli 1998. http://www.kammerchor.uni-karlsruhe.de/Archiv/120798.html
Zensur eines Gedichts von Bertolt Brecht "General, dein Tank ist ein starker Wagen"
http://www.cras-legam.de/HHZ15.htm
General, dein Tank ist ein starker Wagen.
Er bricht einen Wald nieder und zermalmt hundert Menschen.
Aber er hat einen Fehler:
Er braucht einen Fahrer.
General, dein Bomberflugzeug ist stark.
Es fliegt schneller als ein Sturm und trägt mehr als ein Elefant.
Aber es hat einen Fehler:
Es braucht einen Monteur.
General, der Mensch ist sehr brauchbar.
Er kann fliegen und er kann töten.
Aber er hat einen Fehler:
Er kann denken.

xxxix Under krigen dannede de forskellige foreninger, ”Egtved Samvirke”. Man var sammen om at holde nationale møder på Valdemarsdagen, havde ”Alsangsaftner” og pastor Anker Jensen, Egtved havde en foredragsrække med titlen: Danmark i 1000 år.
Egtved Ungdomsforening 1904 - 1975.
http://www.123hjemmeside.dk/lpl-egtved/5354041

xl Litteratur til Man binder os på mund og hånd:
Abell, Kjeld: Dyveke : Revykomedie i to akter af Kjeld Abell med viser af Poul Henningsen. Gyldendals Julebog 1967. - 99 s.
Henningsen, Poul: Alvorlig sjov.
- København : Stig Vendelkærs forlag, 1953. - 103 s.

xli Jul under bomber

Hvo kommer endnu og klynker
de gamle ord
om hyrder og syngende engle
og fred på jord?

Vore bedsteforældre troede
endnu derpå,
og far og mor — i det mindste
den gang, vi var små.

Da tændte de julegranen —
en stemningsfuld skik —
og lytted til grammofonens
salmemusik.

Men nu flyver ingen engle
i luften om;
den stratosfæriske himmel
er iskold og tom.

Vi kommer ikke som konger
med ranselen fuld

af røgværk og kosteligt myrrha
og pureste guld.

Vi drøner på tordnende vinger
af skyerne frem,
og juleaften så bomber
vi Bethlehem.

xlii **Sabotørernes Sang** - uden noder.

Naar det drøner i Natten derude,
medens Ekkoer runger dertil
og slaar klirrende an mod din Rude,
saa er Sabotøren paa Spil.
Er du klar Kammerat
hold Kanonen parat,
nu skal Tyskerne ha' sin Bekomst.
Og der lyder et Brag,
det bli'r lyst som ved Dag
omkring Stikflammens brændende Blomst.
Overalt hvor vi gaar,
overalt hvor vi slaar,
er der Takt i vor trodsige Gang.
Den er født under Jord,
men den bryder og groer,
den er Dansk,
Sabotørernes Sang.

Vi har skjult os i Skure og Lader,
vi har sovet i Skove og Kær
staaet Vagt i de bælgmørke Gader
og sat Næsen mod alle Slags Vejr.
Er du klar Kammerat
hold »Kanonen« parat
og hold Hovedet fri for Panik,
naar der lyder et Brag,
og det lyser som Dag
bag den fjentlige sorte Fabrik.
Overalt hvor vi gaar —

De har lokket med Kroner og Ører,
de har truet med Død og med Dom,
men vi ved blot,
at vi Sabotører,
faar de aldrig sat Pigtraaden om.
Er du klar Kammerat
hold »Kanonen« parat,
lad os mindes de Drenge som gled,
lad ham høre, din Bror,
i sin Seng under Jord,
at vor Sang kan de aldrig slaa ned.
Overalt hvor vi gaar —

Der er Folk, som har sit paa det tørre,
og de rynker paa Næsen ad os;
men maaske har vi Lov til at spørre,
hvad var vi uden os og vor Trods?
Er du klar Kammerat
hold »Kanonen« parat,
vi var faa, men nu er vi en Hær,
og vi ved det i Dag,
som en soleklar Sag,

at Befrielsens Time er nær.
Overalt hvor vi gaar —

Nu gaar Foraaret ind over Landet,
kan du høre Befrielsens Brus?
men glem ikke ganske det andet,
de græder i Hytte og Hus.
Er du klar Kammerat
hold »Kanonen« parat,
husk de døde i Tuernes Ly.
Tag dem med dig den Dag,
du med flyvende Flag
rykker ind i den jublende By.
Overalt hvor vi gaar,
overalt hvor vi slaar,
er der Takt i vor sejrende Sang.
Den er født under Jord,
men den bryder og groer,
den er Dansk,
Sabotørernes Sang.

I Fredsakademiets arkiv.

xliii Dahlin, Ulrik: Her blev folketinget vildledt 27 gange. Information, 2. januar 2010.

xliv I'll overcome someday

This world is one great battlefield,
with forces all arayed;
if in my heart I do not yield,
I'll overcome someday.

I'll overcome someday (some day),
I'll overcome someday;
if in my heart I do not yield,
I'll overcome someday.

Both seen and unseen powers
join to drive my soul astray,
but with God's word, a sword of mine,
I'll overcome someday.

I'll overcome someday (some day),
I'll overcome someday;
but with God's word, a sword of mine,
I'll overcome someday.

A thousand snares are set for me,
and mountains in my way;
if Jesus will my leader be,
I'll overcome someday.

I'll overcome someday (some day),
I'll overcome someday;
if Jesus will my leader be,
I'll overcome someday.

I fail so often when I try,
my Savior to obey;
it pains my hear and then I cry,
Lord, make me strong someday.

Lord, make me strong someday (some day),
Lord, make me strong someday;
it pains my hear and then I cry,
Lord, make me strong someday.

My mind is not to do the wrong,
but walk the narrow way;
I'm praying as I journey on,
to overcome someday.

To overcome someday (someday),
to overcome someday;
I'm praying as I journey on,
to overcome someday.

Though many a time no signs appear,
of answer when I pray;
my Jesus says I need not fear,
He'll make it plain someday.

I'll be like Him someday (someday),
I'll be like Him someday;
my Jesus says I need not fear,
He'll make it plain someday.

[xlv] No more auction block for me
No more, no more
No more auction block for me
Many thousands gone

No more driver's lash for me
No more, no more
No more driver's lash for me
Many thousands gone

No more whip lash for me
No more, no more
No more pint of salt for me
Many thousands gone

No more auction block for me
No more, no more
No more auction block for me
Many thousands gone

[xlvi] Nordahl Grieg: Nederlaget. Et skuespill om Pariser-kommunen fra 1937. Gyldendals Teater, 1966.

[xlvii] Kilde: Wittner, Lawrence C.: The Meniace of the Maidens : Japanese Atomic Bomb Victims and the U. S. Government 1954-1956.

[xlviii] Hiroshimasange:
Alcatrazz - Hiroshima mon amour
Alexander von Borsig - Hiroshima 1982
Antigo Testamento - Farto / Hiroshima
Barón Rojo - Hiroshima
Björn Afzelius - Hiroshima
Colorless Green Ideas - The Girl from Hiroshima 2003
Dan Bern - Hiroshima
David Rovics - Hiroshima 2004
Demsey and Dover - Bye, Bye, I'm on My Way / Hiroshima 1973
Erik Baron | d-zAkørd - De Futura (Hiroshima) 2007
Felicitas Kukuck - Und es ward: Hiroshima
Francesco De Gregori - [Hiroshima]
Fred Small - Cranes over Hiroshima

Gary Moore - Hiroshima
Gas - No More Hiroshima 1983
Georges Moustaki - Hiroshima
Giovanni Fusco - Hiroshima, mon amour 1959
Hiroshima - Hiroshima 1979
Hobbit - Hiroshima
Jacques Hustin - Hiroshima 1967
Kamikaze Attacked Amerika / Yankee Bombed Hiroshima, Nagasaki 1996
Kelly Family - Hiroshima, I´m Sorry
Krzysztof Penderecki / Nancy Van de Vate - Threnody for the Victims of Hiroshima, Viola Concerto / Chernobyl, Concerto No. 1 for Violin and Orchestra [Polish Radio and Television Symphony Orchestra, Szymon Kawalla] 1967
Led Zeppelin - Hit's Hiroshima 1971
Lluís Llach - Fills d'Hiroshima
London Youth Choir - Song of Hiroshima 1960
Los Beta - Misión: Hiroshima / Vete de mi vida 1969
Ludwig Von 88 - Hiroshima 1995
Masao Ohki - Symphony No. 5 'Hiroshima' 2006
Miguel y El Comité - Hiroshima / No va más 1971
Moving Hearts - Hiroshima Nagasaki Russian Roulette
Nomadi - Il pilota di Hiroshima
Nux Nemo - Hiroshima 1987
Pax Quartet - Dis pourquoi / Hiroshima / Les temps d'après guerre / Le vent de ma plaine 1967
Q.R. Ghazala - Threnody to the New Victims of Hiroshima 1995
Richard Marot - Hiroshima
Robert Een - Hiroshima Maiden 2008
Rod MacDonald - The Man Who Dropped The Bomb On Hiroshima
Ryan Harvey - The Ghost Of Hiroshima
Sandra - Hiroshima 1990
Satira - Surat Dari Hiroshima 1989
William Stromberg - Hiroshima/Nagasaki Requiem 1995
Subhumans - Hiroshima
Sun Ra - Hiroshima 1985
Säurekeller - Hiroshima / Desa D. 1982
Todos Tus Muertos - Nena de Hiroshima 1991
Toshiko Akiyoshi - Hiroshima: Rising From the Abyss 2003
Toshio Hosokawa - Voiceless Voice in Hiroshima 2002
Ultravox - ROckwrok / Hiroshima Mon Amour 1977
Utopia - Hiroshima
Vinícius de Moraes - A rosa de Hiroshima
Wishful Thinking - Hiroshima 1971
Yohana - C'est lui / À Hiroshima 1968

xlix Bagsidenoterne til Songs from Aldermaston:

JEP 3003

NADIA PERKINS, MARGARET MACKEARN, NADU LETSKI, ELLAINE TALLMAN, MARLENE FIELDER, GWYNETH ANTHONY, NICOLA SEYD, KIT SEYD, RODNEY LLOYD, ARTHUR PERKINS, JOHN BOYD, RON FIELDER, RAY EDWARDS, ALEC DAVIDSON

Directed by: WENDY EDWARDS Banjo'. RON FIELDER Guitar: ALEC DAVIDSON

SONGS FROM ALDERMASTON
THE FAMILY OF MAN THE H-BOMBS' THUNDER
SONG OF HIROSHIMA THE HAMMER SONG

ABOUT THE SONGS

Song Of Hiroshima is an adaptation of the moving Japanese lament sung each year when the World Council against A- and H-bombs meets in Japan. It commemorates those who died—and those who, fifteen years later, are still dying—from the atom bombs on Hiroshima and Nagasaki. The music was arranged by the Youth Choir's patron Alan Bush; the words are [translated -ht] by Ewan MacColl.

The Hammer Song was created by Lee Hays and Pete Seeger, of the famous American folksong quartet The Weavers. "I'd hammer out DANGER", says the song—the danger that our whole world may go the way of Hiroshima.
The Family Of Man was composed by singer-guitarist Fred Dallas after seeing the famous exhibition of photographs of the same title. Fred has written many songs; this deservedly is one of the best-known and best-liked.
The H-Bombs Thunder was written (by myself, as it happens) because a group of singers got together to decide what they would sing on the first Aldermaston March and wanted a special song to mark the event. The tune is traditional; a long time ago it belonged to a Welsh hymn. The roads between Aldermaston and London have echoed to this song. It has been sung by thousands in Trafalgar Square. A copy of it has been given to Prime Minister Diefenbaker of Canada. It has been published in America and people from all over Europe have taken it home with them after learning it on the Aldermaston Marches.

ABOUT THE SINGERS

THE LONDON YOUTH CHOIR is a phenomenon. The point isn't just that here's a group of young people who sing because they love singing ... and sing, very well, moreover. As anyone could tell you who's stood with them on rainswept street corners, or had a new spring put in his step by their songs while marching beside them on the road from Aldermaston—these people mean it. They sing not just with their voices, but with their hearts. Join in! The world should be singing like this!
JOHN BRUNNER.
The words and music of these songs have appeared in the magazine SING (12a Chichele Mansions, Chichele Road, London, N.W.2). The words of these and many other SONGS FROM ALDERMASTON are to be found in the booklet of the same title published by John Foreman, 15 Mortimer Terrace, Highgate Road, London, N.W.5.
Recorded City of London Recording Studios, March 1th, 1960. Engineer: Bernard Mattimore. Supervised: Paul Carter. Recording: Colin Pomroy. Cover design: Colin Shaw. Notes: John Brunner. Recorded by Selection Records Ltd. in collaboration with the Campaign for Nuclear Disarmament
REPRODUCTION IN WHOLE OR IN PART OF THIS RECORDED WORK OR ITS NOTES WITHOUT PERMISSION STRICTLY PROHIBITED.
PRODUCED BY SELECTION RECORDS LIMITED, 100 CHARING CROSS ROAD, LONDON, W.C.2. Printed in England by West Brothers- Printers • Limited, Mitcham

l Colin Irwin: Power to the people, The Observer, 10. august 2008.

li **The Family of Man, 1956**

I belong to a family, the biggest on earth
A thousand every day are coming to birth
Our name isn't Johnson, or Jackson, or Jones
It's a name every man should be proud he owns

It's the family of Man keeps growing
The family of Man keeps sowing
The seeds of a new life every day

I've got a sister in Melbourne, a brother in Paris
The whole wide world is dad and mum to me
Wherever you turn you'll find my kin
Whatever the creed or the colour of the skin

It's the family of Man keeps growing
The family of Man keeps sowing
The seeds of a new life every day

The miner in the Rhondda, the coolie in Peking
The men across the ocean who plough, reap and spin
They've got a life and others to share it
So let's bridge the oceans and declare

It's the family of Man keeps growing

The family of Man keeps sowing
The seeds of a new life every day

From the North Pole ice to the snow at the other
There is not a man I wouldn't call brother
But there isn't much time, I've had my fill
Of the men of war who intend to kill

It's the family of Man keeps growing
The family of Man keeps sowing
The seeds of a new life every day

Some people say the world's a horrible place
But it's just as good or bad as the human race
Dirt and misery or health and joy
Man can build or can destroy

It's the family of Man keeps growing
The family of Man keeps sowing
The seeds of a new life every day

Af: Fred 'Karl' Dallas

原爆を許すまじ [Genbaku o yurusumaji]

Song of Hiroshima (We Will Never Allow Another Atom Bomb to Fall), 1954

In the place where our city was destroyed,
Where we buried the ashes of the ones that
we loved,
There the green grass grows and the white
waving weeds,
Deadly the harvest of two atom bombs.
Then brothers and sisters you must watch,
and take care
That the third atom bomb never comes.

The sky hangs like a shroud overhead
And the sun's in the cage of the black,
lowering cloud.
No birds fly in the leaden sky,
Deadly the harvest of two atom bombs.
Then, brothers and sisters you must watch,
and take care
That the third atom bomb never comes,

Gentle rain gathers poison from the sky
And the fish carry death in the depths of the sea;
Fishing boats are idle, their owners are blind,
Deadly the harvest of two atom bombs.
Then, landsmen and seamen you must watch,
and take care
That the third atom bomb never comes,

All that men have created with their hands
And their minds, for the glory of the world
we live in,
Now it can be smashed, in a moment destroyed,
Deadly the haryest of two atom bombs.
Then, people of the world, you must watch,

and take care
That the third atom bomb never comes.
Words by Ishiji Asadaand music by Koki Kinoshita.

lii Andre sange af Malvina Reynolds:
A Short History of Warfare
Ain't That Fine
Are You Walking There for Me?
Battle Of Maxton Field
Boraxo
Did You Know?
From Way Up Here
I Believe
Instant Sentence (Talking Law and Order Blues)
It Isn't Nice
Leave My Van Allen Belt Alone
Napalm
Only A War
Peace Isn't Treason
Playing War
Power Plant Reggae
Ring Like a Bell
Singin' Jesus
The Albatross
The Bankers And The Diplomats
The Lazy Dog
The Little Generals
The Man Says Jump
The Saigon Children
The Tour of the Irish Fusiliers
The Wise Men
Thirty-Three Dollars
World in Their Pocket

liii Les Rice, en nabo til Pete Seeger, havde tidligere i 1950 skrevet den kendte fagforeningssang Banks of Marble. Se Pete Seeger: "A Contemporary Ballad-Maker in the Hudson Valley," New York Folklore Quarterly, Summer 1954, s. 133-134. Der er en Les Rice sangbog: Banks of marble : the songs of Les Rice, Friends of Les Rice, 1989.

liv Intersongs : Festival d. Polit. Liedes. [Hrsg. u. mit e. Vorbemerkung von Sieglinde Mierau] Neues Leben, 1973. [Haves: Statsbiblioteket].

lv Reproduktion efter bogens billeder, texter og noder kun tilladt i ikkekommerciel øjemed og med kildeangivelse.

lvi **A-Bombendonner**

Hörst du nicht A-Bombendonner,
denkst du dir denn nichts dabei?
Menschen müssen langsam sterben,
ist es dir denn einerlei?
Willst du, dass die kleinen Kinder
elendig zugrunde gehn?
Und die Nachbarn und die Freunde,
willst du sie verbrennen sehn?

Refr. Bombe weg, für alle Zeiten,
ist jetzt oberstes Gebot.
Einig sein in diesem Ziele
oder wir sind Morgen tot.

Sagt's den Führern der Nationen,
sagt's der ganzen weiten Welt.
Todesasche trifft uns alle,
wenn das Gift vom Himmel fällt.

Tod bedroht jetzt alle Menschen,
hier und fern in jedem Land.
Wenn du nicht dagegen angehst,
hast du Blut an deiner Hand.

Refr. Bombe weg, für alle Zeiten,..

Nur an deiner Stimme liegt es,
ob die Welt zu Asche wird.
Nur an deinem Handeln sieht man
ob Vernunft dein Herz regiert.
Darum musst du mit uns gehen,
denn es ist schon schrecklich spät.
Dein Gewissen muss jetzt sprechen,
dass die Erde fortbesteht.
Refr. Bombe weg, für alle Zeiten ...

lvii Indholdsfortegnelse:
You can't kill the spirit
Stand up
Til Ungdommen
Jeg drømte mig en drøm i nat
Raketter i Europa er op til dig og mig
Hymn for women for Life on Earth
We are the flow
We are women
Håb for alle gode kræfter

lviiiDer er en tekstvariant, således:
God rest you merry gentlemen,
while you are all in bed,
A friendly little H-bomb
is cruising overhead.
It's there to kill the Russians
when the rest of us are dead,
O-oh tidings of wonder and joy, etc.

Here's Gaitskell and Macmillan
[Labour leader and Tory prime minister respectively]
say the Russians are deterred.
From bows and arrows to battleships
that what we've always heard.
We've had two wars already,
now we're heading for a third,
O-oh tidings, etc.

Don't take it when they tell
you that there's nothing you can do,
When Moscow is in ashes then London will be too,
And the fall-out from Leningrad
will be falling out on you,
O-oh tidings, etc.

lix Indholdsfortegnelse:
Til Ungdommen
Et samfund kan være så stenet
Fredssangen af 1986
Hvad solskin er for det sorte muld
Fo' ajle de små blomster der dog a te i år
Hører du nogen kalde
Friheden flyver
Overlevelsesvalsen

lx UNICEF

UNICEF was founded by the UNITED NATIONS in 1946, to help children of war-devastated Europe. In the early 1950's UNICEF's mandate was enlarged so as to include children all over the world and to provide them with better conditions to live and grow up in. It is a happy coincidence that UNICEF's 40 th anniversary is marked by the UN declaring 1986 as the Year Of Peace.
UNICEF, in this special year, affirms its belief that "all children have a right to be brought up in a spirit of understanding among peoples, in peace and universal brotherhood".
Over the past 40 years UNICEF has worked to save the children from the terrors of war, famine and the insecurity that prevail in our world. By working for improved living conditions for children everywhere UNICEF plays an important role in fostering understanding and friendship, thus bringing closer the UN goal of "Peace on Earth".
The indispensable work that UNICEF carries out is supported by voluntary contributions, and therefore you by buying this record will be contributing, along with all other supporters of UNICEF, towards the betterment of living conditions of the children of the world and the creation of deeper understanding among nations, thus moving towards achieving "Peace on Earth".